ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

3068

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

1 Ἰανουαρίου 1902—31 Δεκεμβρίου 1902.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1902

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ
ΚΑΙ
ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

† Ὁ Μητροπολίτης ΒΟΔΕΝΩΝ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ, πρόεδρος,
† Ὁ Μέγας πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ, ταμίας,
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου, ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ Α΄ συντάκτης μέχρις ἀπριλίου 1902, εἶτα
Ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ
ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ Β΄ συντάκτης

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΒ΄ ΕΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΗΣ «ΕΚΚΛ. ΑΛΗΘΕΙΑΣ»

ΜΕΤΑΣΧΟΝΤΕΣ

† Ὁ Δράμας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Σμύρνης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
† Ὁ Ἡλιουπόλεως ΤΑΡΑΣΙΟΣ
† Ὁ Σεβαστείας ΑΝΘΙΜΟΣ
† Ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ (ἐκ Μόσχας)
† Ἀρχιμ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
(ἐξ Ἱεροσολύμων)
Ἱεροδ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΠΑ-Ι-ΣΙΟΥ
Πρεσβύτερος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ
Ἀρχιδιάκονος ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ
(ἐξ Ἱεροσολύμων)
Πρωτοσύγκελλος ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
Δευτερεύων ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΒΑΡΔΑΚΑΣ
Γέρων ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ
(ἐξ Ἁγίου Ὄρους)

ΠΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (ἐκ Θεσσαλονίκης)
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ (ἐκ Χάλκης)
ΘΑΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ (ἐκ Χάλκης)
ΜΙΑ. Γ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ, δικηγόρος
ΧΡ. ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ (ἐκ Χάλκης) καθηγητὴς
ΑΝΘΙΜΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ, καθηγητὴς
ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ, καθηγητὴς
Π. ΚΟΜΝΗΝΟΣ, καθηγητὴς (ἐκ Χάλκης)
ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ (ἐκ Ζακύνθου)
Ξ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ (ἐκ Δαρδανελλίων)
ΑΘΑΝ. Π. ΚΕΡΑΜΕΥΣ (ἐκ Πετρουπόλεως)
Σ. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ
ΗΛΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ
ΓΕΩΡ. Π. ΒΕΓΛΕΡΗΣ (ἐκ Σμύρνης)
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΧΤΙΚΟΣ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 5 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 1

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικοπόλεως **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ ἔτος 1901 καὶ ἡ παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικὴ κίνησις—Συγχαρητήρια ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα—Ἡ καλλιτεχνικὴ δρᾶσις τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ — Αἱ περὶ λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου γνῶμαι ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις—Λαϊκὴ κατήχησις—Βιβλιολογία—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα — Δηλώσεις — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Κοινοποιήσεις.

ΤΟ ΕΤΟΣ 1901
καὶ
Η ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Συνείθιζον οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἵνα, ὁσάκις πρόσωπον βασιλικὸν ἀποθνῆσκον ἐνεταφιάζετο, στήνωσιν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ῥήτορας ἐν πάσῃ ἀμεροληψίᾳ ἀνασκοποῦντας τὰ κατὰ τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ, πρὸς διδασκαλίαν καὶ ἐποικοδόμησιν τῶν λοιπῶν. Καὶ εἰς ἡμᾶς δέ, εὑρισκομένους ἤδη παρὰ τὸν τάφον τοῦ ἀρτίως ἐκπνεύσαντος σωτηρίου ἔτους 1901, λίαν φυσικὴ φαίνεται ἡ ἐπεγειρομένη ἐπιθυμία τῆς συντόμου ἀνασκοπῆς τῶν ἐξ ἀπόψεως ἐκκλησιαστικῆς παρ' ἡμῖν ἐπιγενομένων κατὰ τὸ 1901, πρὸς μείζονα τοῦ μέλλοντος ἐποικοδόμησιν.

Ἐξ ἀπόψεως ἐκκλησιαστικῆς ἐξεταζόμενον τὸ διαρρεῦσαν ἔτος 1901 δὲν ὑπῆρξεν ἁπλῶς ἓν τῶν συνήθων παρ' ἡμῖν. Ἡ ἐν αὐτῷ ἐκδηλωθεῖσα πάγκοινος ὁμοφωνία παρά τε κλήρῳ καὶ λαῷ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τοῦ κοσμήσοντος τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἔσχεν ὡς εὐάρεστον ἀποτέλεσμα τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου καὶ αὖθις ἐπάνοδον προσώπου, ὅπερ ἐκτάκτως κοσμήσαν καὶ ἄλλοτε αὐτόν, ἀνεξάλειπτα ἀφῆκεν ἴχνη τῆς κοινωφελοῦς αὐτοῦ δράσεως παρὰ τῷ ἡμετέρῳ χριστεπωνύμῳ πληρώματι, μετὰ πλήρους πεποιθήσεως ἀποβλέψαντι καὶ αὖθις ἐν περιστάσεσι δυσκόλοις πρὸς τὸν ἔμπειρον τῆς Ἐκκλησίας οἰακοστρόφον. Τὸ γεγονὸς τῆς ἐπανόδου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπέχει θέσιν θεμελιώδους γεγονότος ἐν σχέσει πρὸς τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρ' ἡμῖν δράσεως κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος. Πλήρη ἔχων συναίσθησιν τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς καὶ σημασίας, τῶν ποικίλων ἀναγκῶν καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, πρὸς δὲ ἀρχὴν αὐτοῦ ἀπαράβατον θέμενος τὸ ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ συνεργάζεσθαι ὑπὲρ τῶν κοινῶν μετὰ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν δυναμένων ἀγαθόν τι ὑπὲρ τοῦ ὅλου συνεισενεγκεῖν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀνόδου αὐτῆς ἔσπευσε νὰ δώσῃ νέαν ὤθησιν καὶ νέαν ζωὴν εἰς πάντας τοὺς κυριωτέρους κλάδους τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικοκοινωνικοῦ βίου, προθύμους συνεργάτας εὑρίσκων πρὸς τοῦτο λίαν ἀξιεπαίνως πάντας τοὺς δυναμένους, μάλιστα δὲ τὰ Δύο ἀνώτατα Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα, τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον. Πα-

ρακολουθοῦντες διηνεκῶς ἐν τῷ ἡμετέρῳ φύλλῳ τὰς σχετικὰς ἐργασίας τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Πρωθιεράρχου καὶ τῶν περὶ Αὐτὸν ἀνωτάτων Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων, οὐδὲν δ' ἕτερον ἐνταῦθα ἀποσκοποῦντες ἀλλ' ἢ νὰ παράσχωμεν γενικὴν ἄποψιν τοῦ ὅλου προγράμματος τῆς διεξαγομένης πολυσχιδοῦς ἐργασίας, ἀρκούμεθα εἰς τὸ νὰ ὑπομνήσωμεν ἁπλῶς τοὺς διαφόρους κλάδους τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικοῦ βίου, εἰς οὓς ἐπεστήθη ἰδιαζόντως ἡ προσοχή. Καὶ δὴ πρώτιστα καὶ μάλιστα ἐγένετο ἀντικείμενον ἰδιαζούσης μελέτης τὸ ζήτημα τῆς ἀνορθώσεως τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου ὃν δικαίως ἡ Α. Θ. Παναγιότης «κυριώτερον μοχλὸν τῆς παρὰ τῷ λαῷ πνευματικῆς κινήσεως» ἀπεκάλεσεν ἅμα τῇ πρώτῃ μετ' αὐτοῦ συναντήσει αὐτῆς, καὶ ὑπὲρ οὗ οὐκ ὀλίγα καὶ ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς πατριαρχείᾳ ἐμόχθησε. Δύο δὲ κυρίως χρηζόντων ἰδιαιτέρας ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ μερίμνης, ἤτοι ἔνθεν μὲν τῆς προσηκούσης τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου προπαρασκευῆς καὶ μορφώσεως, ἑτέρωθεν δὲ τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ ἐξασφαλίσεως πρὸς ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης λίαν ὀρθῶς ὑπέδειξεν ἤδη, ὅτι διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους ἐπάναγκές ἐστιν ἵνα ἀρξώμεθα τό γε νῦν ἀπὸ τοῦ πρώτου, ἐφ' ᾧ καὶ εἰσηγήσατο τὴν ἀνίδρυσιν ἱερατικῶν Σχολῶν, ἐν αἷς νὰ παρέχηται ἡ ἀναγκαία τῷ ἐνοριακῷ παρ' ἡμῖν κλήρῳ προπαρασκευὴ καὶ μόρφωσις.

Ἐφεξῆς ἀπεδόθη ἡ προσήκουσα σημασία καὶ προσοχὴ εἰς τοιαῦτα ἐπείγοντα ζητήματα, οἷα ἡ ἀναγκαία διαρρύθμισις τῆς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως, τῆς κρηπῖδος ταύτης πάσης καθόλου προόδου τῶν λαῶν, ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἔργου τῶν ἡμετέρων φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων, ἡ ἐπαύξησις τῶν πόρων τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, ἡ ἐξεύρεσις τῶν μέσων τῆς καταπολεμήσεως τῆς ὀσημέραι καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς μὴ ὤφελε, εὐρύτερον ἐφαπλουμένης ψυχρότητος περὶ τὰ θεῖα. καὶ τ. τ. Βεβαίως πάντα ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια ζητήματα, εἰς ἃ ἐστράφη, ὡς ἐν προδιαγεγραμμένῳ προγράμματι, ἡ προσοχὴ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος δὲν ἔλαβον εἰσέτι, καὶ δὲν ἦτο φυσικῶς δυνατὸν νὰ λάβωσι τὴν πλήρη αὐτῶν πραγματοποίησιν ἐν οὕτω βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι. Πλὴν ἔδει ἀφ' ἑτέρου ἵνα δοθῇ ἅπαξ εἰς αὐτὰ ἡ προσήκουσα ὥθησις, οὕτως ὥστε προσλαμβάνοντα ταῦτα καὶ τὸν χρόνον ἐπίκουρον, νὰ φθάσωσιν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι εἰς τὴν προσδοκωμένην λύσιν.

Δὲν θ' ἀνεφέρομεν ἐνταῦθα καὶ ἄλλα μικροτέρας καθ' ἑαυτὰ σημασίας δείγματα τῆς ἐπελθούσης νέας ἐκλησιαστικῆς κινήσεως, οἷαι φερ' εἰπεῖν αἱ διὰ τὸν εὐπρεπέστερον καλλωπισμὸν τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς καταβληθεῖσαι φροντίδες, ἂν μὴ ἐν τοῖς τοιούτοις δὲν διεφαίνετο ἐμπράκτως καὶ μᾶλλον συγκεκριμένως ἡ προθυμία τῶν ἁπανταχοῦ ὁμογενῶν ὀρθοδόξων, μάλιστα δὲ τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ, τοῦ συμβαλέσθαι τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν κακῶς παρ' ἡμῖν κειμένων καὶ ἡ ἰδιαιτέρα αὐτῶν ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τοῦ ἡμετέρου Πρωθιεράρχου, ἐξ ἧς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πολλὰ δικαιοῦται τὸ καθ' ἡμᾶς πνευματικὸν κέντρον νὰ προσδοκᾷ.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τοῦ ἡμετέρου πνευματικοῦ κέντρου, τὰς σχέσεις δηλονότι ἔνθεν μὲν πρὸς τὰς ἀλλοδόξους Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, ἑτέρωθεν δὲ πρὸς τὰς ὁμοδόξους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, ἐπεδιώχθη κατὰ τὸ δυνατόν, ὡς διὰ τῶν ἑκάστοτε δημοσιευμάτων ἡμῶν ἐδηλοῦτο, ἡ ρητῶς ἐν τῷ ἐνθρονιστηρίῳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διακηρυχθεῖσα ἀρχὴ τῆς ἀποφυγῆς μὲν λυπηρῶν συγκρούσεων, τῆς ἑδραιοτέρας δὲ παγιώσεως τῆς μετὰ τῶν λοιπῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πνευματικῆς ἀλληλεγγύης, ἐξ ἧς πλεῖστα ὅσα ἀγαθὰ δυνατὸν νὰ προκύψωσι διὰ τὴν καθόλου Ὀρθοδοξίαν ἔν τε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Τοιαύτη πνευματικὴ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἐξεδηλώθη ἰδίᾳ ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ ζητήματι Κύπρου, συμμετασχόντων ἐν τούτῳ τῶν λίαν ἐπαξίως τοὺς οἰκείους ἀποστολικοὺς Θρόνους περικοσμούντων Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας Φωτίου καὶ Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ. Παρομοία ἀλληλεγγύη ἐξεδηλώθη ἐν τῇ ἀξιεπαίνῳ πρωτοβουλίᾳ τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ ἐπιδιωκομένῃ κρείττονι διαρρυθμίσει τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, ἥτις τόσον ἐπιτακτικὴ καθίσταται μάλιστα ἐν τοῖς νῦν καιροῖς, ὡς ἐπανειλημμένως ἄλλοτε εἴχομεν ὑποδείξῃ, καὶ ἥτις, ὡς ἔχομεν δι' ἐλπίδος, οὐκ εἰς μακρὰν ἤξει εἰς αἴσιον πέρας. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἀκαίρως μὲν, ἐπεγερθέντι δ' ὅμως καὶ αὖθις, ὡς μὴ ὤφελε, παρ'

ἡμῖν ζητήματι τῆς εἰς ἁπλοελληνικὸν ἰδίωμα κατὰ λέξιν μεταφράσεως τῆς ἁγ. Γραφῆς ἡ αὐτὴ ἀξιάγαστος καὶ τελεσφόρος ἀλληλεγγύη ἐτηρήθη μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἐν πλήρει ὁμοφωνίᾳ, ὡς ἴσασιν οἱ ἐπαΐοντες, ἀπεφάνθησαν ἐπὶ τοῦ πολυκρότου τούτου ζητήματος, ἐπὶ τῆς αὐτῆς δ' ἀλληλεγγύης βασίζεται καὶ ἡ πρωτοβουλία τῆς Λ. Θ. Παναγιότητος ζητηθεῖσα γνωμοδότησις τῶν διαφόρων ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν ἐπὶ τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς πλείονα ἀναζωπύρησιν τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ συναισθήματος παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ.

Εὐχῆς ἔργον ὅπως ἡ τοιαύτη ἀδελφικὴ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἔν τε Ἀνατολῇ καὶ ἀλλαχοῦ ἀλληλεγγύη βαίνῃ ὁλονὲν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι κρατυνομένη, πρὸς πρόληψιν μὲν ἀφ' ἑνὸς λυπηρῶν καὶ ἐπιβλαβεστάτων τῇ ὅλῃ Ὀρθοδοξίᾳ παρεξηγήσεων, ἀφορμὴν ἐπιχαιρεκακίας εἰς τοὺς κοινοὺς ἐχθροὺς παρεχουσῶν, πρὸς δόξαν δὲ καὶ κλέος τῆς καθόλου Ὀρθοδοξίας, ἧς αἱ σωτήριοι ἀρχαὶ φαεινότερον σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου διαλάμπουσι καὶ αὐτοῖς τοῖς ἐκτὸς αὐτῆς, καὶ ἥτις προώρισται οὐχὶ νὰ ᾖ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν καιρικῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἵνα ἐπιπλέῃ, ὡς ἄλλη θεότευκτος κιβωτὸς, τῶν ἀντιξόων καιρῶν, σώζουσα καὶ καθοδηγοῦσα εἰς ἀληθῆ πνευματικὴν ζωὴν τοὺς ἐμπεπιστευμένους αὐτῇ καὶ τοῖς ἀντιπροσώποις αὐτῆς λαούς. Εἴθε τὸ ἤδη ἀρξάμενον σὺν Θεῷ νέον σωτήριον ἔτος πρὸς ταῖς ἰδιαιτέραις ἑκάστῃ ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ θείαις εὐλογίαις, νὰ συνεισφέρῃ τὸ οἰκεῖον μέρος καὶ ὑπὲρ τῆς γενικῆς ταύτης τῶν Ἐκκλησιῶν ἀλληλεγγύης πρὸς κοινὸν ἁπάντων ἀγαθόν!

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟΙ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΟΡΤΑΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΑ.

Ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Πετρουπόλεως Ἀντώνιος, εἷς τῶν σοφωτέρων καὶ δραστηριωτέρων Ἱεραρχῶν τῆς ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ἀξιεπαίνως λίαν προϋθυμοποιήθη νὰ συγχαρῇ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐπὶ ταῖς κοσμοσωτηρίοις ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων δι' ἐπὶ τούτῳ ἐπιστολῆς, ἣν δημοσιεύομεν ἐν μεταφράσει. Ἐπίσης δημοσιεύομεν παρομοίαν συγχαρητήριον τοῦ θεοφιλ. Πρυτάνεως τῆς Θεολογ. Ἀκαδημίας Μόσχας Ἀρσενίου, οὗ καὶ ἄλλοτε ἐδημοσιεύσαμεν ἑτέραν συγχαρητήριον πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπὶ τῇ ἀνόδῳ Αὐτῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Τῷ Ἁγιωτάτῳ καὶ Θειοτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἰωακεὶμ τῷ Γ', Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν χαίρειν καὶ ὑγιαίνειν.

Ἁγιώτατε Δέσποτα,

Ἐπὶ τῇ ἐπερχομένῃ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῷ ἐγγίζοντι νέῳ ἔτει τῆς σωτηρίας ἡμῶν καθῆκον λογίζομαι νὰ προσενέγκω τῇ Ὑμετέρᾳ παντίμῳ καὶ περιποθήτῳ μοι Ἁγιότητι θερμότατα συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ πανηγύρει ταύτῃ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ τῷ ἐρχομένῳ νέῳ ἐνιαυτῷ, ἐξ ὅλης ψυχῆς δεόμενος καὶ εὐχόμενος Αὐτῇ βίον μακροχρόνιον ἐν ἀδιαπτώτῳ ὑγείᾳ καὶ πλήρει εὐδαιμονίᾳ. Εἴθε ὁ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν σαρκωθεὶς Κύριος Χριστὸς νὰ συναρήγῃ ἀεὶ τῇ Ὑμετέρᾳ Ἁγιότητι ἐν τοῖς κόποις τῆς μεγάλης διακονίας Αὐτῆς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐξαιτούμενος δὲ τὰς ἁγίας εὐχὰς Αὐτῆς, διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀδελφικῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης

Ἐν τῇ πόλει τοῦ ἁγίου Πέτρου
τῇ 19 Δεκεμβρίου 1901

Τῆς ὑμετέρας παντίμου καὶ περιποθήτου μοι Ἁγιότητος ἐν Χριστῷ ὅλως ἀφωσιωμένος ἀδελφὸς

Ἀντώνιος Μητροπολίτης Πετρουπόλεως

Παναγιώτατε,

Θειότατε, Θεοχαρίτωτε, Ἄρχων καὶ Δέσποτα Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα Ἰωακεὶμ Γ',

Ἀσπαζόμενος τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν φιλήματι ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ εὐσεβάστως χαιρετίζω Αὐτὴν ἐπὶ τῇ παγχαρμοσύνῳ ἑορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ σαρκωθέντος ἐκ τῆς Ὑπεραγίας Παρθένου Μαρίας Σωτῆρος τοῦ κόσμου, Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Δέομαι δὲ Κυρίου τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὸ φῶς τὸ ἐπιλάμψαν τοῖς ποιμέσι τῆς Βηθλεὲμ κατὰ τὴν εὐλογημένην νύκτα τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καταυγάζῃ πάντοτε καὶ ὁδηγῇ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα πρὸς τὸ αἰώνιον φῶς, τὸν Κύριον Ἰησοῦν, τὸν

καθήμενον ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς μετὰ δόξης αἰωνίου. Πρὸς τούτοις δέομαι Αὐτοῦ, ὅπως καὶ τὸ ἐπερχόμενον νέον ἔτος τῆς χάριτος ὑπάρχῃ Ὑμῖν, τῷ ἐλέει Αὐτοῦ, ἔτος εὐφροσύνου καὶ φορὸν τῆς πληρώσεως τῶν ἀγαθῶν προθέσεων καὶ πόθων τῆς καρδίας Ὑμῶν. Εἴθε ὁ Δεσπότης τῆς ζωῆς νὰ διατηρῇ τὴν Ὑμετέραν ζωὴν σώαν, ὑγιᾶ, ἀβλαβῆ καὶ ἄνοσον, ἐν εἰρήνῃ δὲ καὶ ἡσυχίᾳ πνεύματος ἐπ' ἀγαθῷ καὶ πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Συγχρόνως πληροφορῶ ὅτι τὴν πλήρη ἀγάπης καὶ εὐλογιῶν ἐμοὶ καὶ τῇ πεπιστευμένῃ τῇ ἐμῇ ἀναξιότητι ἀνωτάτῃ θεολογικῇ σχολῇ ἐπιστολὴν Ὑμῶν ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ λάβω. Ἀκραδάντως πιστεύω ὅτι ἡ Ὑμετέρα εὐλογία ἐστὶν ἐνεργὸς καὶ θὰ μοὶ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἀξίων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς χειμαζομένης ὑπὸ πολλῶν θλίψεων καὶ ἐπιβουλῶν ἐν τῷ νῦν κακοδαίμονι καιρῷ.

Ἐξαιτοῦμαι τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος.

Τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος
εὐπειθέστατος θεράπων καὶ ταπεινότατος

Ὁ Πρύτανις τῆς ἐν Μόσχᾳ Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Ἀρσένιος Ἐπίσκοπος Βολοκολάμης, Βικάριος τῆς ἐπαρχίας Μόσχας.

Ἐν Σέργιεφ Ποσάδ, (Μόσχας)
17 Δεκεμβρίου 1901.

Ὡταύτως ὁμογενὴς λόγιος, δεξιὸς τοῦ καλάμου χειριστὴς καὶ τρίβων περὶ τὰ θεολογικὰ γράμματα ἀπέστειλεν ἐκ τῶν μερῶν τῆς Μεσοποταμίας, ὅπου διατρίβει, τὴν ἑπομένην χαρίεσσαν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν **Α. Θ. Π.** τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀγομένων νῦν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων ἣν καὶ ἐκρίναμεν καλὸν νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν τῷ πτρόντι φύλλῳ χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν.

Τῷ Παναγιωτάτῳ, θειοτάτῳ, θεοτιμήτῳ
καὶ θεοδοξάστῳ Οἰκουμενικῷ Πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ
κυρίῳ μοι κυρίῳ **Ἰωακείμ**
κτλ. κτλ. κτλ. (προσκυνητῶς)

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Τοῦ καιροῦ συγχωροῦντος ἡ παροῦσά μου περιελεύσεται εἰς τὰς χαριτοβρύτους χεῖρας τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς μοι Παναγιότητος κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν πρὸ 1902 ἐτῶν (κατὰ τὸ κοινῇ παραδεδεγμένον), ἐπὶ τοῦ λόφου, τοῦ ὑπερκειμένου τῆς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ (κατ' ἀνατολὰς τοῦ ἐν τῇ Βηθλεὲμ ὀρθοδόξου ναοῦ), **κοιλάδος τῶν ποιμένων,** ἠκούσθη τὸ πρῶτον ὁ τῶν ἀγγέλων ὕμνος· **δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία,** δι' οὗ οἱ τῶν ἄνω κάτοικοι ἠσπάσθησαν ἐν ἀγαλλιάσει τοὺς μικρόν τι παρ' αὐτοῖς ἐλαττωθέντας κατὰ τὴν δημιουργίαν. Τὸν ὕμνον τοῦτον, ὃν οἱ τοῦ Κυρίου ὑπηρέται καὶ διάκονοι ἀνέμελψαν κατὰ τὴν ἐκ συγκαταβάσεως ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος, ἐπαναλαμβάνων κἀγώ, προσαγορεύω δι' αὐτοῦ τὴν θεοστεπτον προσκυνητήν μοι Αὐτῆς Κορυφὴν ἐκ τῶν βορείων τῆς Μεσοποταμίας, τῆς χώρας, ἐν ᾗ πάντως ἠκούσθη ἐν ἀρχῇ τὸ πρωτευαγγέλιον τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας καὶ ὑπεσημάνθη ἡ προαιώνιος βουλή, ἡ βραδύτερον ἐν Ναζαρὲτ ἀποκαλυφθεῖσα καὶ μετὰ ἐννεάμηνον ἐν Βηθλεὲμ γνωστοποιηθεῖσα διὰ τῆς ἐπιφανείας παιδίου νέου, τοῦ πρὸ αἰώνων Θεοῦ. Ἐν τῇ εὐσήμῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν τὰ κάτω τοῖς ἄνω συναγάλλεται, ἀκολουθῶν ἐν μοίρᾳ τινὶ τῇ πορείᾳ τοῦ πάντως ἐν τῷ ὁρίζοντι τῆς χώρας ταύτης ἐπανατειλαντος ἀστέρος (ὑφ' οὗ οἱ τότε τοῖς ἄστροις λατρεύοντες τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης προσκυνεῖν ἐδιδάχθησαν), ἐκκλίνω τῆς ὁδοῦ ΒΔ, ἵνα νοερῶς παραστῶ ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων καὶ εὐλαβῶς ἐξαιτήσωμαι τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς τῆς θεοδοξάστου προσκυνητῆς μοι Αὐτῆς Κορυφῆς ἐπὶ εὐαρχισμῷ τοῦ 1902 ἔτους τῆς σωτηρίας, οὗτινος τὴν ἔναρξιν ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν ἐσημήνατο, λαλήσας ἡμῖν ἐν Υἱῷ. Ὅθεν τοι ἐπὶ τούτοις υἱϊκῶς προσαγορεύων τὴν θεοτίμητον προσκυνητήν μοι Αὐτῆς Κορυφὴν καὶ θερμῶς ἐξικετεύων ἐκ τοῦ δοτῆρος παντὸς ἀγαθοῦ τὴν ἄνοσον καὶ ὑγιᾶ μακροημέρευσιν Αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ, ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ταπεινῶς ἐξαιτοῦμαι εἰς ἀντάλλαγμα τὰς θεοπειθεῖς Αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ὡς καλόν μοι ἐφόδιον ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ καὶ δὴ ἐν τῇ γῇ Σεναὰρ, ὑποδιατελῶ δὲ βαθυσεβάστως τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος

τέκνον ἐν Κυρίῳ πειθήνιον

Ἐν Ἀμίδῃ (Διαρβεκίρ), τῇ 13 Δεκεμβρίου 1901.

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ καὶ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

Φρονοῦντες ὅτι προσφέρομεν ἐνδιαφέρον πως ἀνάγνωσμα τοῖς ἀναγνώστοις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», τοὐλάχιστον τοῖς περὶ τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιολογίαν καὶ καλλιτεχνίαν ἀσχολουμένοις ἡμετέροις λογίοις, μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας αὐτῆς ἐνδιαφέρουσαν μελέτην ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ καλλιτεχνικὴ δρᾶσις τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ» ἀναγνωσθεῖσαν ρωσσιστὶ ἐνώπιον ἐκλεκτῆς λογίων ὁμηγύρεως

ἐν ἐπισήμῳ συναθροίσει τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἀρχιο.λογικοῦ τμήματος τῶν φίλων τῆς ἐκκλησιαστικῆς μορφώσεως ἐν Μόσχᾳ ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου αὐτοῦ ἐλλογίμου κ. A. Ouspénski. Ἀγνοοῦμεν ἂν τις τῶν ἡμετέρων λογίων ἠσχολήθη ἢ ἔγραψέ τι εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

I.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ὡς ἁγιογράφος

Ἡ περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς δράσεως τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ παράδοσίς ἐστιν ἀρκούντως διαδεδομένη. Αἱ εἰς τὸν χρωστῆρα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ἀποδιδόμεναι εἰκόνες εἰσὶν οὐκ ὀλίγαι· κατὰ τοὺς λόγους Παύλου τοῦ Rasseta ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι τόσῳ μέγας καὶ σημαντικός, ὥστε ὁ εἰρημένος Εὐαγγελιστὴς μόνος ὡς ἄτομον δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποτελέσῃ ταύτας καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, ἐὰν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ὅτι κυρία εἰδικότης καὶ ἐπιστήμη αὐτοῦ ἦν ἡ ἰατρική. Ἐν Ρώμῃ ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν εἰκόνας τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ναῷ Μαρίας τῆς Μεγάλης τῷ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Ἐσκουλιάνης καὶ ἐν τῷ ναῷ Μαρίας τῆς ἐν τῇ via lata. Ὁ Ἐμερῖκος Δαυὶδ (Emerik David) ἀριθμεῖ ἑπτὰ τοιαύτας, ἐξ αὐτῶν δέ τινας δεικνύει ἐν Ρώμῃ· ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἀνατολῇ δὲ εἰς τὸν αὐτὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἀποδίδουσι τοιαύτας εἰκόνας τὴν τῶν Βλαχερνῶν, τὴν ὁδηγήτριαν ἐν τῇ ἐν Κύπρῳ Μονῇ τοῦ Κύκου (Σημ. Ἡμ. τὴν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου), ἐν Πολωνίᾳ τὴν ὀνομαζομένην Tsenstohobckajia, ἐν Ρωσσίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ γνωσταί εἰσιν αἱ εἰκόνες Βλαδίμηρσκαγια, ἡ σωζομένη ἐν τῷ ἐν Μόσχᾳ καθεδρικῷ ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἡ Σμολένσκαγια ἐν Σμολένσκῃ, ἡ Φιλέρμσκαγια ἐν Γατσίνᾳ, ἡ Τιχβίνσκαγια ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Μοναστηρίῳ, ἡ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν Βίλνῃ, κομισθεῖσα ἐκεῖ ὑπὸ Ἑλένης θυγατρὸς Ἰωάννου τοῦ τρίτου καὶ συζύγου τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἐν πρώτοις περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς δράσεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ πρῶτος ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Θεόδωρος ὁ Ἀναγνώστης ἢ, ὁ τοῦ Ἐντολέως κατὰ κ. A. Κεραμέα (ὅρα νέα Τεμάχια τῆς Ἐκκλ. ἱστορίας Θεοδώρου Ἀναγνώστου τοῦ Ἐντολέως σ. 5) κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα ἱστορῶν ὅτι ἡ Αὐτοκράτειρα Εὐδοκία ἀπέστειλεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὴν Πουλχερίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου γραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (Ἐκκλ. Ἱστορ. I, 1.). Τὸ γεγονὸς τοῦτο, ὡς εἰκός, συνέβη περὶ τὸ ἥμισυ τοῦ Ε' αἰῶνος. Ἐν τοῖς συγγράμμασιν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ οὐχὶ ἄπαξ λόγος γίνεται περὶ ἱερᾶς εἰκόνος, ἀποδιδομένης εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν. Συμεὼν ὁ Μεταφραστής, συγγραφεὺς τοῦ Ι' αἰῶνος, ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ ἀναφέρει ὅτι οὗτος ἐζωγράφησεν εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου. Ἐν τοῖς Χρονικοῖς τῆς Βολωνίας (XI! αἰῶνα) ἀναφέρεται ὅτι εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐζωγραφήθη ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ καὶ μετηνέχθη ἐκεῖσε ἐκ Κων)πόλεως ὑπό τινος ἐρημίτου Ἕλληνος. Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, συγγραφεὺς τοῦ XIV αἰῶνος, οὐχὶ ἄπαξ γράφει περὶ εἰκόνων τοῦ Σωτῆρος καὶ τῆς Θεοτόκου, γραφεισῶν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ· κατὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς τὴν ἐπιστήμην ἦν ἰατρὸς, οὐχ ἧττον ἦν καὶ περὶ τὴν ζωγραφικὴν ἀρκούντως καλλιτέχνης «τέχνῃ μὲν ἰατρὸς, ἄκρως δὲ τὴν ζωγράφων τέχνην ἐξεπιστάμενος» (Migne, Σειρ. Ἑλ. t. CXLV. 876. 43 Κεφ. τοῦ Β' Βιβλ.). Πρῶτος οὗτος διὰ τῆς γραφῖδος παρέστησε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θεοπρεπῶς κυησάσης Αὐτὸν Μητρὸς καὶ τοὺς πρωτοκορυφαίους μάλιστα Ἀποστόλους, ἐντεῦθεν δὲ ἡ εὐσεβὴς καὶ τιμία αὕτη τέχνη διεδόθη εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην (αὐτόθ.). Ἐν ἑτέρῳ μέρει (εἰς τὰ ΙΔ' καὶ ΙΕ' βιβλ. τῆς ἱστορ. αὐτοῦ). Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος ἀνακοινοῖ ὅτι ἡ Πουλχερία, εἰς ἣν κατὰ τὴν μαρτυρίαν Θεοδώρου τοῦ Ἀναγνώστου, ἐστάλη ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ᾠκοδόμησε τρεῖς ναοὺς, ἐν οἷς καὶ τῶν Ὁδηγῶν, ἔνθα καὶ ἐτοποθετήθη ἡ ἐξ Ἀντιοχείας ληφθεῖσα εἰκών. Τὴν εἰκόνα ταύτην, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Καλλίστου, ἐζωγράφησεν αὐτὸς ὁ θεῖος Ἀπόστολος Λουκᾶς ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ χερσὶ, ζώσης ἔτι τῆς Θεομήτορος, ἥτις καὶ ἰδοῦσα ταύτην πύχαρίστησε τὸν ζωγράφον διὰ τὸ ὡραῖον αὐτοῦ ἔργον. Ἡ παράδοσις αὕτη διεσώθη καὶ εἰς ἀρχαῖον ἑλληνικὸν περὶ εἰκονογραφίας χειρόγραφον ἐν τῇ παραστάσει καὶ τῷ χαρακτηρισμῷ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. «Ὁ Ἅγιος Λουκᾶς ὁ Εὐαγγελιστὴς νέος, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ συνεστραμμέναι, ὁ πώγων βραχὺς ζωγραφίζων τὴν Θεοτόκον». Οὐδεμία ἀμφιβολία, λέγει ὁ κα-

θηγητὴς N. B. Pokrovskii* ὅτι ἡ τελευταία ἔκφρασις τῆς εἰκόνος προφανῶς ἀποδείκνυσι τὴν ἐν καιρῷ τῆς συνθέσεως αὐτῆς ζωηρῶς διασωζομένην παράδοσιν ὅτι ὁ 'Απόστολος Λουκᾶς ἐζωγράφησε τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος» ikonopisnii podlinik σ. 55). 'Εν ταῖς ἀρχαίοις ρωσσικαῖς εἰκόσι, ταῖς τοιχογραφίαις, καὶ τοῖς ἐν χειρογράφοις παλαιοῖς ποικίλμασιν ἀπαντῶσιν εἰκόνες τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ζωγραφοῦντος τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Ἡ πιθανότης οὐχ ἧττον τῆς διαδεδομένης ταύτης παραδόσεως ὑπόκειται εἰς ἀμφιβολίαν· πολλοὶ ἱστορικοὶ τῆς τέχνης καὶ ἀρχαιολογίας ὑπετύπωσαν τὰς γνώμας αὐτῶν πρὸς ἐξήγησιν τῆς παραδόσεως ταύτης. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ 'Ιταλοῦ συγγραφέως (XVIII αἰῶνα) Manni αἱ εἰς τὸν χρωστῆρα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ἀποδιδόμεναι εἰκόνες ἐγράφησαν πράγματι κατὰ τὸν Χ' αἰῶνα ὑπὸ τοῦ ἐκ Φλωρεντίας ζωγράφου Λουκᾶ, αἰτία δὲ τοῦ νὰ ἀποδοθῶσιν αὗται εἰς τὸν ὁμώνυμον αὐτῆς Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν ἐχρησίμευσεν ἡ εὐσεβὴς διάθεσις καὶ προσπάθεια τοῦ νὰ ἀναχθῇ ἡ ἀρχὴ τῶν μνημείων τούτων εἰς ἐποχὴν ὡς οἷόν τε ἀρχαιοτέραν, τὸ ἀδάσμον ἐν τούτοις τῆς γνώμης καὶ ὑποθέσεως ταύτης εἶναι ἐμφανές. Ἡ παράδοσις περὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ὡς ζωγράφου τυγχάνει πολλῷ ἀρχαιοτέρα τοῦ XI αἰῶνος, μνημονεύει ταύτης, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ Θεόδωρος ὁ 'Αναγνώστης, κατὰ τὸν VI αἰῶνα, ἀναφέρεται δὲ καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασιν 'Ιωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ τ. ε. πέντε ὅλας ἑκατονταετηρίδας πρὸ τοῦ Φλωρεντιανοῦ ζωγράφου Λουκᾶ. Τῶν λογίων ἔνιοι ἀληθῶς μετέπειτα ἐθεώρησαν τὴν περὶ εἰκονογραφίας τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ περικοπὴν ταύτην τῆς ἱστορίας Θεοδώρου τοῦ 'Αναγνώστου οὐχὶ γνησίαν, ἀλλὰ παρεμβληθεῖσαν ὑπὸ Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ ἢ Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου· πλὴν τὰ εἰς τοῦτο προσαχθέντα ἐπιχειρήματα οὔκ εἰσιν ἐπαρκῆ (πρβλ. καὶ Α. Π. Κεραμέα ἔνθ. ἀνωτέρ. σελ. 22 § 23)· καθόσον ἀφορᾷ, τέλος τὴν γνώμην τοῦ Παύλου Rasseta ὅτι ὅθεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο νὰ γράψῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὅλου αὐτοῦ βίου τόσας εἰκόνας ὅσας εἰσὶν αἱ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμεναι, ἡ γνώμη αὕτη ἔχει σημασίαν μόνον διὰ τὸ ποσὸν τῶν εἰς τὸν 'Απόστολον Λουκᾶν ἀποδιδομένων καὶ πραγματικῶς εἰς τὴν γραφῖδα αὐτοῦ ἢ ἑτέρου ζωγράφου ἀνηκουσῶν εἰκόνων, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ὅμως μειοῖ τὸ κῦρος καὶ τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην παράδοσιν. Ἐν εἴδει συμπεράσματος καταχωρίζομεν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ποκρόβσκη προτεινομένην λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου· ἁπλουστέρα καὶ μᾶλλον ἱκανοποιοῦσα τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἱστορικῆς κριτικῆς ἐξήγησις, λέγει ὁ κ. Ποκρόβσκης, δέον νὰ διατυπωθῇ ἡ ἑξῆς: ἐν πρώτοις ἐὰν δὲν ἀπαντᾷ οὐδεμία οὐσιώδης περὶ τῆς παραδόσεως ταύτης ἱστορικὴ μαρτυρία· ἐὰν δὲ, κατόπιν, ἀξιόπιστοι πηγαὶ ἐκ συμφώνου μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦν ζωγράφος καὶ ἔγραφε κἄπως, τότε δὲν ὑπάρχει εὔλογος ἀφορμὴ νὰ ἀπορρίψωμεν τὴν παράδοσιν ταύτην, τοὐναντίον μάλιστα δικαιούμεθα νὰ ἀναγνωρίσωμεν ταύτην ὡς ἀληθῆ ἐκ γενικῆς ἀπόψεως, ἕτερον ζήτημα: πραγματικῶς ἐζωγραφήθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ἡ εἰκὼν ἡ ἐπονομαζομένη «Βλαδίμιρσκαγια;» 'Εὰν παραδεχθῶμεν ἀληθῆ τὴν παράδοσιν ταύτην περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἱερᾶς εἰκόνος τοῦ 'Αποστόλου Λουκᾶ, τότε δέον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αὕτη περιεσώθη μέχρις ἡμῶν οὐχὶ πρωτότυπος, ἐν τῇ πρώτῃ αὐτῆς μορφῇ, ἀλλ' ἐπιδιωρθωμένη πολὺ μεταγενεστέρως. Ἡ ἀναμφήριστος αὕτη προϋπόθεσις πηγάζει ἐκ τοῦ ἑπομένου συλλογισμοῦ. Πᾶσα καλλιτεχνικὴ ἐργασία, τόσῳ κατὰ τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτῆς ἰδεῶδες, ὅσῳ καὶ κατὰ τὴν τεχνικὴν αὐτῆς ἁπλῶς μορφὴν σχετίζεται ἐν γένει πρὸς τὰ ἰδεώδη καὶ τὴν τέχνην τῆς ἐποχῆς εἰς ἣν ἀνήκει. Τὴν ἀναμφήριστον ταύτην ἀλήθειαν καὶ ἀπαίτησιν ἐσμὲν ἐν πλήρει δικαίῳ νὰ ἐφαρμόσωμεν εἰς τὰ ἔργα, τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν χρωστῆρα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. 'Εὰν τὰ ἔργα ταῦτα ἦσαν προϊόντα θαυματουργικῆς δυνάμεως, τότε, ἐννοεῖται, οὐδὲ λόγος κἂν ἠδύνατο νὰ γείνῃ περὶ ὕφους καὶ τύπου πρὸς ὕφος δεδομένης ἐποχῆς· διότι ἡ προϋπόθεσις τῆς ἐκ θαύματος ἐμφανίσεως εἰκόνος τινὸς ἐπιτρέπει ἐννοουμένης καὶ τὸ θαῦμα καὶ ἐν τῷ ὕφει αὐτῆς. Ἡ ἐκ θαύματος ἐμφάνισις εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ὑπαχθῇ εἰς τὰς συνθήκας τόπου καὶ χρόνου. 'Αλλ' αἱ εἰκόνες, αἱ γραφεῖσαι ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κα-

(*) Νικόλαος Ποκρόβσκης καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησ. Ἱστορίας ἐν τῇ Θεολογικῇ 'Ακαδημίᾳ τῆς Πετρουπόλεως, διευθυντὴς τοῦ 'Αρχαιολογικοῦ 'Ινστιτούτου, ἐξοχότης ἐπιστημονικὴ ἐν Ρωσσίᾳ.

τηγορίαν τῶν εἰκόνων τῶν διὰ θαύματος γραφεισῶν τοιούτων. Ἀληθῶς ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἐζωγράφησε τὰς εἰκόνας ταύτας ἀπὸ μνήμης, τοῦθ' ὅπερ δῆλον ἤδη ἐκ τοῦ ὅτι ἡ Θεομήτωρ κατὰ τὴν παράδοσιν ἠγνόει μάλιστα περὶ τῆς ἐργασίας ταύτης τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου, ἐφ' ᾧ καὶ ἔμεινεν ἔκθαμβος, ὅταν παρουσίασαν Αὐτῇ τὴν προσωπογραφίαν Αὐτῆς. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἔγραψε κατ' ἀνωτέραν ἔμπνευσιν, ἀλλ' ὅτι οὗτος ἐγνώριζεν ἀκριβῶς τὸ πρόσωπον τῆς Θεοτόκου καὶ ἠδύνατο συνεπῶς νὰ ἀναπαραστήσῃ τὰς γραμμὰς αὐτοῦ πιστῶς ἐν τῇ φαντασίᾳ αὐτοῦ· ἐξ ἄλλου ἐὰν παρατηρήσωμεν ὅτι εἰς τὰς εἰκόνας, ἐν αἷς ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς παρίσταται ζωγραφῶν τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, παρίσταται ἄγγελος εὐλογῶν τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ ἄγγελος οὗτος δὲν εἶναι σύμβολον ἀνωτέρας ἐλλάμψεως, δὲν εἶναι Πνεῦμα Ἅγιον, ἀλλ' Ἄγγελος, ἐμπνέων μόνον τὸν καλλιτέχνην καὶ συνεργῶν εἰς ἐμφανεστέραν καὶ λαμπροτέραν ἐξωτερίκευσιν τοῦ ταλάντου αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ἡ παράστασις αὕτη τοῦ ἀγγέλου δὲν φαίνεται εἰς τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον καὶ διὰ τοῦτο δέον νὰ ἀποδώσωμεν αὐτὴν εἰς τὴν προσωπικὴν ἀντίληψιν καὶ φαντασίαν μόνον ζωγράφων τινῶν. Αἱ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ γραφεῖσαι εἰκόνες εἶναι προϊόντα τῆς ἰδίας αὐτοῦ τέχνης, τοῦτο ἀποδείκνυται ἐξ ὅλων τῶν μνημονευθεισῶν ἀνωτέρω πηγῶν· ἀλλ' ἐὰν τοῦτο ἀληθὲς, τότε ἐπάναγκες νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι οὗτος ὤφειλε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν τάσιν τῆς τότε ζωγραφικῆς σχολῆς καὶ ἐὰν, χάριν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ καλλιτεχνιλὴν ἰδιοφυΐαν, ἠδύνατο νὰ ἀποκλίνῃ τῶν ὑφισταμένων παραδόσεων τῆς Σχολῆς, ἡ ἀπόκλισις αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι πολὺ ἀπότομος. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ζωγραφικῆς τέχνης τῶντι ἀπαντῶσι παραδείγματα προόδου καὶ ὀπισθοδρομήσεως ἐκπροσωπούμενα δ' ἰδιαιτέρων προσώπων ἀποκλινόντων ἀπὸ τοῦ πνεύματος τῆς συγχρόνου σχολῆς ὡς παραδείγματα δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὸν Tsimaboue καὶ τὸν Djiotto, οἵτινες ἐπὶ τῶν λειψάνων καὶ ἐρειπίων τῆς βυζαντινῆς σχολῆς κατώρθωσαν νὰ θεμελιώσωσιν ἐν τῇ Δύσει νέαν σχολὴν, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς ἔρεισμα καὶ ἀρχὴ διὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἰταλικῆς ζωγραφικῆς τέχνης. Μέχρι τοῦδε οὐχ ἧττον ἡ ἱστορία δὲν γνωρίζει οὔτε ἕνα τεχνίτην, ὅστις θὰ ἦτο εἰς κατάστασιν διὰ τῶν ἰδίων προσωπικῶν αὐτοῦ προσπαθειῶν μόνον νὰ ἐπιφέρῃ ἐν τῇ τέχνῃ τόσῳ μεγάλην καὶ αἰσθητὴν μεταβολὴν, ὁποίαν εὑρίσκομεν, παραβάλλοντες τὰ προϊόντα τῆς τέχνης τοῦ Α'. αἰῶνος, ὅτε ἔζη καὶ ἐζωγράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, πρὸς τὰς εἰκόνας τὰς ἀποδιδομένας εἰς τὸν χρωστῆρα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τούτου». (ὅρ. ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 57—59). Αἱ εἰκόνες τῆς Θεοτόκου ἐν τοῖς μνημείοις τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὴν ἔκφρασιν καὶ γραφὴν αὐτῶν ἀναμιμνήσκουσι τοὺς συνήθεις τύπους τῶν Ἑλληνο-ρωμαίων γυναικῶν, ἐφ' ὧν ἐπανθεῖ ἡ φυσικὴ πλαστικότης καὶ ὡραιότης, ἐνῷ αἱ εἰκόνες, αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τὴν γραφῖδα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ἔχουσιν ἐντελῶς βυζαντινὸν χαρακτῆρα, χαρακτῆρα καὶ τύπον, ὅστις διεμορφώθη μόνον κατὰ τὸν V—VI αἰῶνα. Ἐν τοῖς ἔργοις τῶν πρώτων αἰώνων βλέπομεν τέχνην καὶ μορφὴν βυζαντινοῦ τύπου, βάθος θεολογικοῦ περιεχομένου· ἐκεῖ ἐλευθερία γραφῖδος, ἐνταῦθα πλήρης συνθήκη ἐν τῇ παραστάσει τῶν εἰκόνων· ἐκεῖ χάρις, ἐνταῦθα κλίσις πρὸς τὸ ἀμετάβλητον. «Καθ' ὅλα τὰ διδόμενα ταῦτα, συμπεραίνει ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Β. Ποκρόβσκης, μεταξὺ τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ καὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ὑποτιθεμένης βυζαντινῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἡμετέρας εἰκόνος ὑφίσταται μέγα διάλειμμα χρόνου· ἀκριβεστέραν καὶ ὡρισμένην ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα ἠδύνατο νὰ δώσῃ μόνη ἡ ἀκριβὴς μελέτη τῆς γραφῆς τῆς εἰκόνος ταύτης τόσον ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτῆς τέχνῃ, ὅσον καὶ ἐν ταῖς, κατὰ πιθανότητα πᾶσαν, οὐχὶ ὀλίγαις ἀνακαινίσεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τοῦτο ἀποβαίνει ἀδύνατον». (Ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 60. Περ. τοῦ Εὐαγγελ. Λουκᾶ ὡς ζωγράφου ὅρα ἐπίσης ἄρθρ. τοῦ καθηγητοῦ Ν. С. Kajanskago ἐν ταῖς Ἀρχαιότ. τῆς Μοσχοβ. Ἀρχαιολογ. Ἑταιρείας Τόμ. ΙΙ. β. Περὶ τῆς ἐν Μόσχᾳ ἱερᾶς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου «Βλαδίμιρσκαγια» ὅρ. ἡμέτερ. πόνημα «Τὸ ἐν Μόσχᾳ Συνοδικ. Σκευοφυλάκιον ἐκδοθὲν τῷ 1900»· ὡς σχετικὴν πρὸς τὴν ζωγραφικὴν ἐν γένει τέχνην ἀνάγνωθι τὴν ὑπὸ τοῦ πολυγράφου καὶ πολυμαθοῦς μεσαιωνολόγου καὶ παλαιογράφου κ. Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως ἔκδοσιν Ἑρμηνείας τῆς Ζωγραφικῆς Τέχνης Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ ἐν Π)λει τεῦχος Ι. καὶ ἰδ. σελ. 1 καὶ 2).

Ἐν Μόσχᾳ (ἕπεται συνέχεια)

† ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ

ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΓΝΩΜΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ ΧΡΟΝΟΙΣ *

Πᾶσαι αὗται καὶ αἱ παραπλήσιαι ἀπορίαι αἴρονται ἐάν δεχθῶμεν, ὅτι ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων περιγράφει τὴν ἐπίσημον Λειτουργίαν τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἥτις, κατὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἀρχήν, ἦτο ἡ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, τὸ νῦν σωζόμενον κείμενον αὐτῆς οὔτε εἶνε οὔτε ἠδύνατο νὰ εἶνε κατὰ πάντα τὸ αὐτὸ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου περιγραφομένην Λειτουργίαν τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν. Διότι ἡ τελευταία μὲν αὕτη Λειτουργία ἐπειδὴ πέρα τοῦ γ'. αἰῶνος δὲν ἐτελεῖτο οὐδεμίαν προσέλαβε προσθήκην νέων εὐχῶν, οὐδεμίαν ὑπέστη ἐξωτερικὴν ἀλλοίωσιν διὰ συντομεύσεως ἢ τροποποιήσεως, ἡ δὲ παρὰ τῷ ἁγίῳ Κυρίλλῳ περιγραφομένη Λειτουργία, κατ' οὐσίαν μὲν οὐδεμίαν παρουσιάζει διαφοράν πρὸς τὴν νῦν σωζομένην Λειτουργίαν, ἀλλ' ἐξωτερικῶς φαίνεται διάφορος ἕνεκα δύο λόγων, τὸ μὲν διότι ὁ ἅγιος Κύριλλος ἁπλῶς περιγράφει μέρος μόνον τῆς ὅλης Λειτουργίας καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν εὐχῶν αὐτῆς ὑποδεικνύει, τὸ δὲ διότι ἡ νῦν σωζομένη Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου οὔτε εἶνε οὔτε ἠδύνατο νὰ εἶνε ἡ Λειτουργία τοῦ δ'. αἰῶνος μόνον· εἶνε ἡ Λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλήμ, ἥτις καὶ πρὸ τοῦ δ'. αἰῶνος καὶ μετὰ τὸν δ'. αἰῶνα τελουμένη προσέλαβεν εὐχάς, ἃς βεβαίως οὐδόλως ἠδύνατο νὰ ἔχῃ κατὰ τὸν δ'. αἰῶνα. Σημειοῦμεν καὶ αὖθις τὴν λίαν ὀρθὴν παρατήρησιν τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν Νικηφόρου Καλογερᾶ, ὅτι ἡ νῦν σωζομένη τοῦ ἁγίου Ἰακώβου Λειτουργία εἶνε Λειτουργικὸν μνημεῖον τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς Ἐκκλησίας, σώζει τὸν παλαιὸν τύπον τῆς Λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἥτις εἶνε ἡ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ὡς ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον καθορισθεῖσα καὶ διατυπωθεῖσα. Ἄλλαις λέξεσιν ἡ νῦν σωζομένη Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου δὲν εἶνε μὲν ἄμεσον σύγγραμμα τοῦ ἁγίου Ἰακώβου δὲν εἶνε ὅμως ὑποβολιμαία τις καὶ ψευδεπίγραφος Λειτουργία, ὅλως ξένη πρὸς τὰς ἀποστολικὰς βάσεις τῆς Λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, διότι εἶνε ἡ Λειτουργία ἐκείνη, ἣν παρέλαβεν ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ ἐτέλει οὐ μόνον κατὰ τὸν α'. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν δ', καὶ κατὰ τὸν γ'. καὶ κατὰ τὸν δ'. καὶ κατὰ τοὺς ἑξῆς αἰῶνας. Πλὴν ἄλλων δαψιλεστάτων μαρτυριῶν ὑπάρχουσιν αὐτὰ τὰ χειρόγραφα τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ὅσα μέχρι τοῦδε ἐγνώσθησαν καὶ ἐξεδόθησαν ἰδίως ὑπὸ τοῦ Ἀσσεμάνου, τοῦ Daniel, τοῦ Swainson, τοῦ ρώσσου Α. Ποκρόβσκη καὶ τοῦ Brichtman διασώσαντα τὴν Λειτουργίαν ὡς αὕτη ἐτελεῖτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἱερεσολύμων καὶ ἀλλαχοῦ, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς πλήρους αὐτῆς διαμορφώσεως καὶ ἑξῆς. Ὅθεν καὶ ὁ ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Χάλκης δοκιμώτατα διδάξας Ἀρχιμ. κ. Ζιγαβηνὸς ἔν τινι αὐτοῦ πραγματείᾳ, δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ «Ἐξηγητῇ τῶν Ἁγίων Γραφῶν», περὶ Λειτουργίας «Εἶνε, λέγει, πρὸς τοῖς ἄλλοις βέβαιον καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας καὶ ἀμφισβητήσεως ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἱερουσαλὴμ κατεῖχε καὶ μετεχειρίζετο τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος Λειτουργίαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς συστάσεως αὐτῆς ἀποδίδουσα αὐτὴν μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ ἀκραιφνοῦς πίστεως εἰς εἷς τὸν πρῶτον αὐτῆς Ἐπίσκοπον, εἰς τὸν θεῖον Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον. . . . . Ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ μόνη πιστὴ θεματοφύλαξ τῶν ἀκραιφνῶν ἀρχαίων παραδόσεων, ἀείποτε παρεδέχθη καὶ ἐπίστευσεν, ὅτι ἡ Λειτουργία αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον Ἐπίσκοπον τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, διὸ καὶ ἀποδίδει εἰς αὐτὴν ἕως τοῦ νῦν ἀπεριόριστον καὶ βαθύτατον σεβασμόν . . . . . Ἡ Λειτουργία αὕτη εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη πασῶν, εἶνε ἡ Λειτουργία τῆς ἀρχεγόνου Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς γεραρᾶς ταύτης Μητρὸς πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, εἶνε βεβαίως ἀναμφίβολον ὅτι αὐτὸς οὗτος συνέταξε τὸ κείμενον αὐτῆς, ὅπερ παρέδωκε προφορικῶς εἰς τοὺς ἀμέσως διαδόχους αὐτοῦ. Δικαίῳ δὲ τῷ λόγῳ ἡ Λειτουργία αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ σεβάσμιον πρωτότυπον συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον συνετάχθησαν καὶ συνεγράφησαν ἅπασαι αἱ μεταγενέστεραι τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας Λειτουργίαι. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς (τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου) ἡ ἐν χρήσει Λειτουργία ἔν τε τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Ἀνατολὴν ὑπῆρχεν ἡ Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου ἤτοι αὐτὴ αὕτη ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ Ἀποστολικὴ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, κατά τι μὲν συντομευθεῖσα . . . κατά τι δὲ τροποποιηθεῖσα . . . . Μετὰ δὲ τὸν ἅγιον Βασίλειον . . . Λειτουργίαν συνέταξεν ὁ ἅγιος

* Συνέχεια ἀπὸ τοῦ ΚΑ'. ἔτους ἀπὸ σελ. 502—504.

Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Καί οἱ ρῶσσοι θεολόγοι ἀνεπιφυλάκτως δέχονται τήν μέχρι τοῦδε κατοῦσαν γνώμην τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας περί τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου. Ἔναυλα εἰσέτι μένουσιν ἡμῖν τά περί αὐτῆς διδάγματα ἀνδρός σοφοῦ τήν ζωήν αὐτοῦ ἀναλώσαντος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς Λειτουργικῆς καί τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας, τοῦ κ. Ν. Β. Ποκρόβσκη. Φιλάρετος ὁ Μόσχας ἀνεπιφυλάκτως δέχεται ὡς ἀκριβεστάτας πάσας τάς περί τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας, ὁμοίως δέ καί ὁ Φιλάρετος Τσερνιγόβου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ὑμνογράφων καί ὑμνῳδιῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀκριβεστάτας δεχόμενος πάσας τάς παραδόσεις τῆς ἐκκλησίας ἰδίως τήν τοῦ ἁγίου Πρόκλου ἀναγνωρίζει Ἀποστολικόν περιεχόμενον ἐν τῇ Λειτουργίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καί φρονεῖ ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος παρέδωκεν ὡρισμένην διάταξιν τῆς Λειτουργίας ἀγράφως, ἥτις ἀναμφιβόλως διεσώθη ὑπό τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ὅτι δέ κατά τά σπουδαιότερα αὐτῆς μέρη ἡ νῦν σωζομένη Λειτουργία ἦτο ἤδη γεγραμμένη κατά τόν γ'. αἰῶνα, προϋπῆρχε δέ τῆς Λειτουργίας τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν. Ὁ Α. Κατάνσκης ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Λειτουργίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνάγει τήν Λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου εἰς τούς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς Ἐκκλησίας κατά τά σπουδαιότερα αὐτῆς μέρη, ὁ Α. Πετρόβσκης δέχεται τήν Λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ὡς τι ὡρισμένως διατετυπωμένον ἀπό τῶν ἀρχαίων ἤδη χρόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἀναγνωρίζει τήν ἐν τῇ Λειτουργίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ὕπαρξιν εὐχῶν καί τύπων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων, ἀλλ' ἀνάγει τά σπουδαιότερα αὐτῆς μέρη κατά τό νῦν σωζόμενον κείμενον εἰς τόν δ'. καί ε'. αἰῶνα, χωρίς ὅμως νά παραδέχηται αὐτά ὡς μορφωθέντα ἀνεξαρτήτως τῆς πραγματικῆς καί ἀληθοῦς Λειτουργίας τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἥτις ἦτο Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου. Αὐτός δέ ὁ Πετρόβσκης ἐν τῇ περί τῶν Ἀποστολικῶν Λειτουργιῶν πραγματείᾳ αὐτοῦ, ἀναγράψας πάσας τάς γνώμας τῶν ρώσσων ἐπιστημόνων τῶν τε Λειτουργικῶν καί τῶν Δογματικῶν, ἰδίως τοῦ Μακαρίου καί Ι. Δημητριέφσκη, παρατηρεῖ, ὅτι οὐδείς μέχρι τοῦδε ἐν Ρωσσίᾳ ἐξέφρασε καί τήν ἐλαχίστην ἔστω ἀμφιβολίαν περί τῆς ἀκριβείας τῶν δαψιλεστάτων παραδόσεων τῆς ἀρχαιότητος περί τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου.

(ἕπεται συνέχεια).

Ἀρχιμ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Διευθυντής τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ

ΛΑΪΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Μάθημα Γ'.—Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύομένη ἐκ τῆς φύσεως. Καί ὅτι

§ 1. Ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς φύσεως.

Καί πρῶτον ἄς παρουσιασθῇ εἰς τό μέσον ἡ φύσις, ἵνα ἀποφανθῇ διά μυρίων στομάτων, αὐτή ἡ νομιζομένη βωβή, ἄν ὑπάρχῃ Θεός. Ἰδού αὐτήν μέ τά ἀμύθητα κάλλη της καί τήν ἀκαταμέτρητον ἔκτασίν της. Ἰδού αὐτήν μέ τά ἀναβαίνοντα ὄρη της καί τάς καταβαινούσας πεδιάδας της, μέ τάς βαθυκόλπους θαλάσσας της καί τούς ὁρμοειδεῖς ποταμούς της, μέ τά χλοάζοντα λειβάδιά της καί τά βελάζοντα ποίμνιά της, μέ τάς κρυσταλλίνας πηγάς της καί τούς βρυχωμένους καταρράκτας της, μέ τά βαθύσκια δένδρα της καί τά κελαδοῦντα πτηνά της, μέ τούς ἀπειροπληθεῖς ἰχθῦς της καί τάς χαριεστάτας νησίδας της. Ἰδού αὐτήν μέ τόν σαπφείρινον οὐρανόν της καί μέ τόν μέγαν της ἥλιον, ὅς τις ὡραῖος καί πάγκαλος, ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτοῦ, διατρέχει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τό ὑπεράνω ἡμῶν στερέωμα[1]. Ἰδού αὐτήν μέ τήν αὐγήν της τήν κροκόπεπλον, μέ τό μεσουράνημά της τό φωτόλουστον, μέ τήν δύσιν της τήν ρεμβώδη, μέ τήν νύκτα της τήν πλήρη γοητείας καί μυστηρίου. Ἰδού αὐτήν μέ τήν ὠχράν της σελήνην, μέ τόν κοσμοβριθῆ Γαλαξίαν της, μέ τήν σωρείαν τῶν ἀστέρων της, δι' ὧν, βασίλισσα ἐκλεκτή, ὡς διά πολυτίμων λίθων εἶνε κεκοσμημένη. Ὦ, πόσον τό βλέμμα μας εἶνε ἀσθενές, πῶς ἐλάχιστον αὐτῆς θεωροῦμεν μέρος! Διότι τί εἶνε τό σύνολον τῶν ὅσα βλέπομεν ἀναφορικῶς πρός ὅσα κρύπτει ἀπό τά ὄμματά μας ἡ φύσις, ἤ σταγών ἀπέναντι ὠκεανοῦ, φύλλον ἀπέναντι δάτους, στίχος εἰς ἀπέναντι ὅλης ραψῳδίας;

Ἡ *φύσις ὑπάρχει*. Ὑπάρχει, ὡς ὑπάρχω ἐγώ, ὡς ὑπάρχεις σύ, ἀναγνῶστα. Ὑπάρχει ἐν ὅλῳ της τῷ σφρίγει, ἐν ὅλῃ της τῇ σπαργώσῃ ζωῇ. Βλέπεις, ὅτι δέν ἐμβαθύνω ἀκόμη περισσότερον. Τήν λαμβάνω ἐν τῇ ξηρᾷ της ἁπλῶς ὑπάρξει, καί λέγω: Ἀφοῦ ἡ φύσις ὑπάρχει, ἄρα ὑπάρχει Θεός.

Δύο θεωρίαι ἀνέκαθεν ἐξηνέχθησαν ὡς πρός τό περί ὑπάρξεως τῆς φύσεως κεφάλαιον: ἡ αὐτόματος γένεσις καί ἡ δημιουργία. Ἡ πρώτη εἶνε ἡ τῶν ὑλιστῶν, ἡ δευτέρα ἡ τῶν θεϊστῶν. Ἡ πρώτη παραδέχεται ὅτι ἡ φύσις ὑπῆρξε μόνη της, ἄνευ βοηθείας ἄλλου τινός, ἡ δευτέρα ἀνάγει τήν ὕπαρξιν τῆς φύσεως εἰς δημιουργικήν αἰτίαν. Ἡ πρώτη παραδέχε-

---

[1] Συνέχεια ἀπό σελ. 473 ΚΑ' ἔτους.

1. Ψαλμ. ιη' 6—7.

ται μόνον ὕλην, ἡ δευτέρα ὕλην καὶ πνεῦμα. Τώρα τίς εἶνε οὕτως ἁπλοῦς, ὥστε νὰ μὴ ἐννοῇ, ὅτι ἐκ τῶν δύο τούτων συστημάτων τὸ μὲν πρῶτον εἶνε παράλογον καὶ ἀπόβλητον, ὡς παραδεχόμενον ἀποτέλεσμα ἄνευ αἰτίας, τέκνον ἄνευ γεννήτορος, δημιούργημα ἄνευ δημιουργοῦ, βιβλίον ἄνευ συγγραφέως, ὡρολόγιον ἄνευ ὡρολογοποιοῦ,—τὸ δὲ δεύτερον συμφωνότατον πρὸς τοῦ κοινοῦ νοῦ τὰς ἀπαιτήσεις, ὡς δεικνύον τὸν Αἴτιον, τὸν Γεννήτορα, τὸν Δημιουργόν, τὸν Συγγραφέα, τὸν Ὡρολογοποιόν. «Πᾶς οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας Θεός»[2]. Εἶνε ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἡ ἐμπειρικὴ ἡ αἰωνία ἀπόδειξις. Ἂς λέγουν ὅ,τι θέλουν· ἂς σχηματίζουν γενεαλογικὰς κλίμακας τῆς φαντασίας των, ἂς παραδέχωνται βραδυκινήτους ἐξελίξεις, ἂς ὑποθέτουν πρωτοπλάσματα καὶ μεσάζοντα εἴδη, ἂς διαστρέφουν τὰ γεγονότα κατὰ τὸ δοκοῦν, ἵνα δι' ὅλης αὐτῆς τῆς νεφελώδους ἐργασίας παραστήσωσιν ὅτι ἔθεν ἡ φύσις προῆλθεν ἐξ ἑαυτῆς. Ὁ ἀνθρώτινος νοῦς καὶ τοῦ ἁπλουστέρου, θὰ τοὺς μυκτηρίζῃ, βλέπων δὲ καὶ αἰσθανόμενος δι' ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθητηρίων τὴν τοῦ κόσμου ὕπαρξιν, θ' ἀνέρχηται καὶ θὰ βλέπῃ τὸν τοῦ κόσμου κατασκευαστὴν Θεόν. Ἄλλως τε ἡ φύσις ἦτο ἀδύνατον νὰ προέλθῃ ἐξ ἑαυτῆς· ἂν προϋχρετο ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἂν ἐχρεώστει εἰς ἑαυτὴν τὴν ὕπαρξίν της, θὰ ἦτο ἄναρχος· οὖσα δὲ ἄναρχος, θὰ ἦτο ἄφθαρτος καὶ αἰωνία· ἀλλ' εἶνε ἡ φύσις ἄφθαρτος καὶ αἰωνία; Τί δὲν τὴν βλέπει καθ' ἡμέραν μεταβαλλομένην καὶ μεταβαίνουσαν ἀπὸ φθορᾶς εἰς φθοράν; Ἐὰν στρέψω τὰ ὄμματά μου κάτω, βλέπω νήσους καταποντιζομένας, ἰσθμοὺς διαρρηγνυμένους, ἐδάφη ἀναστατούμενα. Ἐὰν στρέψω τὰ ὄμματά μου ἄνω, βλέπω κόσμους σβεννυμένους καὶ ἀστέρας ἐκπνέοντας τὴν ὑστάτην πνοήν. Δὲν εἶνε ἄρα ἡ φύσις ἀδιάφθορος, δὲν εἶνε αἰωνία. Ἔχει τέλος, ὡς φύσει ὑποκειμένη εἰς τὴν φθοράν. Ἔχουσα δὲ τέλος, ἔχει καὶ ἀρχήν. Τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς φύσεως, τὸν δὲ πρῶτον τῆς ὑπάρξεως κρίνον, ἐξ οὗ ἡ λοιπὴ ἐξαρτᾶται τῶν ὄντων ἅλυσις, πόθεν νὰ τὸν παραδεχθῶ κρατούμενον, εἰ μὴ ἀπὸ Σέ, Θεέ, τὸν ἄναρχος ὄντα, τὸν ἀτελευτήτως ὄντα, τὸν ἀναλλοιώτως ὄντα, τὴν πηγὴν πάσης ὑπάρξεως καὶ ζωῆς;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

2. Ἑβρ. γ', 4.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

A. Maltzew. Liturgikon. Berlin 1902.

Εἶνε γνωστὸς ὁ ῥῶσσος πρωθιερεὺς Ἀλέξιος Μάλτσεφ προϊστάμενος τῆς παρὰ τῇ Ρωσσικῇ πρεσβεία ἐν Βερολίνῳ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐξ ἄλλων μὲν αὐτοῦ μελετῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν μεταφράσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ λειτουργικῶν βιβλίων τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Τῶν μεταφράσεων τούτων κατήρξατο κατὰ τὸ 1889 ἔτος, σήμερον δὲ τὰ λειτουργικὰ αὐτοῦ συγγράμματα — liturgiologische Werke—ὡς καλεῖ αὐτὰ ὁ αἰδεσιμώτατος συγγραφεύς ἀριθμοῦνται εἰς 12 μετὰ τοῦ νεωστὶ ἐκδοθέντος «Λειτουργικοῦ». Περιέχει δὲ τοῦτο τρίτην ἔκδοσιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης γερμανικῆς μεταφράσεως τῶν Λειτουργιῶν ἀνυπολογίστως κρείττονα καὶ πλουσιωτέραν τῶν προηγουμένων, ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ σπουδαιοτάτων παρατηρήσεων καὶ σημειώσεων, ἐπὶ τοῦ κειμένου τῶν Λειτουργιῶν, τῆς συγκρίσεως αὐτῶν πρὸς τὰς λειτουργίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, τῆς προσαγωγῆς ἐνδείξεων ἐξ αὐτῶν καὶ μαρτυριῶν περὶ τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ τῶν λοιπῶν πληροφοριῶν, δι' ὧν δύνανται οἱ ξένοι, οἱ μὴ γνωρίζοντες τὰς θαυμασίας τελετὰς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτῆς, ἀκριβεστάτην νὰ λάβωσι γνῶσιν περὶ αὐτῶν. Συγκρίνοντες τὴν ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου ῥώσσου πρωθιερέως γενομένην μετάφρασιν ταύτην τῶν Λειτουργιῶν πρὸς ἄλλας μεταφράσεις, οἷον τοῦ Probst, εὑρίσκομεν διαφορὰς περὶ τὴν ἀκρίβειαν μετάδοσιν τῶν λειτουργικῶν ὅρων καὶ ἐκφράσεων. Τὴν «ἱερουργίαν», λόγου χάριν, ὁ Probst μεταφράζει ἁπλῶς Begehung (Liturgie des vierten Jahrhunderts und deren Reform. Münster 1893 p. 421) ἐνῷ ὁ Μάλτσεφ Weihehandlung (Liturgikon σ. 89) τὸ «ἱερουργῆσαι» ἀποδίδει ὁ Probst διὰ τοῦ consecriren (ibid. σ. 430), ὁ δὲ Μάλτσεφ θέλων νὰ διασώσῃ τὴν ἀκρίβειαν μεταδίδει αὐτὸ περιφραστικῶς διὰ τοῦ priesterlich zu weihen (ibid. σ. 114). Ἐνίοτε ὁ Probst μεταχειρίζεται τοὺς ἑλληνικοὺς ὅρους καὶ τὰς ἑλληνικὰς ὀνομασίας ὡς Epitrachelion, Zona, Hypogonation (ibid. σ. 416. 417), ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεταφράζει αὐτὰς διὰ λατινικῶν καὶ γερμανικῶν λέξεων ὡς Tunika, Stola, Gurtel, Kasula, ἐνῷ ὁ Μάλτσεφ προτιμᾷ ν' ἀφίνῃ τοὺς λειτουργικοὺς ὅρους καὶ τὰς ὀνομασίας ὡς ἔχουσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ, ὅθεν γράφει der Orthros, der grosse Hesperinos, Proskomidi κτλ. φροντίζων ἐνίοτε νὰ ἐπεξηγῇ τὰς ἀκαταλήπτους εἰς γερμανὸν ἀναγνώστην λέξεις, ὡς, λόγου χάριν, τὸ Sticharion ἐπεξηγεῖ διὰ τοῦ priesterliches Untergewand (ibid. σ. 80). Πόσον σπουδαῖον εἶνε τὸ ἔργον τοῦ ῥώσσου αἰ-

δεσιμωτάτου πρωθιερέως κ. Ἀλεξίου Μάλτσεφ φαίνεται ἰδίως ἐν τῇ μεταφράσει τῶν εὐχῶν τῶν Λειτουργιῶν, ἥτις εἶνε οὕτω δυσχερὴς ὥστε καὶ αὐτὸς πάλιν ὁ Probst ἐν προγενεστέρῳ αὐτοῦ συγγράμματι (Liturgie der drei ersten christlichen Jahrhunderten Tubingen 1870) ἔχει διάφορον μετάφρασιν τῶν αὐτῶν εὐχῶν καὶ τῶν αὐτῶν λειτουργικῶν ὅρων. Ἡ μετάφρασις τοῦ ὀρθοδόξου μεταφραστοῦ, γενομένη μάλιστα τῇ συνεργασίᾳ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ὀρθοδόξου ἱερέως Βασιλείου Goeken, τιμᾷ, ἀληθῶς, τὴν ὀρθόδοξον θεολογικὴν ἐπιστήμην, λίαν δὲ ὀρθῶς ὁ αἰδεσιμώτατος πρωθιερεὺς κ. Ἀλέξιος Μάλτσεφ προέταξε τοῦ «Λειτουργικοῦ» αὐτοῦ τὰς λαμπρὰς «σκέψεις περὶ τῆς θείας Λειτουργίας» τοῦ ρώσσου λογογράφου Ν. Γόγολ, διότι ὁμολογουμένως ἐν αὐταῖς ἐξεικονίζεται, μετὰ σπανίας ποιητικῆς ἐξάρσεως καὶ ἐνθέρμου εὐσεβείας καὶ πίστεως, τὸ ὕψος καὶ μεγαλεῖον τῆς θείας Λειτουργίας τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Χ.

Ὀρθόδοξος Κατήχησις εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν.

Ὑπὸ τοῦ ἐν Μουταλάσκῃ τῆς Μ. Ἀσίας ἐφημερίου ἱερέως Λεοντίου Ἀναστασιάδου ἐξεδόθη τῷ παρελθόντι ἔτει Κατήχησις τουρκιστὶ συγγραφεῖσα δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων χάριν τῶν ὀθωμανιστὶ λαλούντων ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ συγγραφὴ ὑποβληθεῖσα ἔτυχε τῆς πλήρους ἐγκρίσεως τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκκλησ. Ἐπιτροπῆς, ἀναθείσης τὴν μελέτην αὐτῆς εἰς ἐγκρίτους τουρκομαθεῖς θεολόγους. Τῆς ἀνυσιμότητος τοῦ ἔργου τούτου οὕτως καταφανοῦς, ἐνετάλημεν ὑπὸ τῆς ἁγ. καὶ ἱερᾶς Συνόδου ὅπως θερμῶς συστήσωμεν τοῦτο πᾶσι τοῖς μικρασιάταις τουρκοφώνοις χριστιανοῖς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Χάριν ἐγκαίρου καὶ ἀνελλιποῦς εἰσπράξεως τῶν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Πατριάρχῃ πρώην Κων]πόλεως Κωνσταντίνῳ καθυστερουμένων ὑπὸ διαφόρων ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐπιχορηγήσεων, τῶν ἐξιεπαίνως λίαν ὑπὲρ κοινωφελῶν ἔργων παρὰ τῆς Α. Θ. Π. διατιθεμένων, ἀπελύθη τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἡ ἑπομένη Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς Ἐπιτρόπους διαφόρων ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Τιμιώτατοι ἐπίτροποι τῆς ἐν . . . . . ἱερᾶς ἐκκλησίας . . . . . .

Ἀριθμ. Πρωτ. 3802 / Διεκπ. 4693

Ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως κύριος Κωνσταντῖνος πάνυ προφρόνως εὐηρεστήθη ὅπως τὰς καθυστερουμένας αὐτῷ μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1900 εἴτε ἀγίων ἀρχιερέων εἴτε ἱερῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησιῶν ἐπιχορηγήσεις, εἰς διακοσίας τεσσαράκοντα καὶ πλέον χιλιάδας γροσίων ἀνερχομένας, δωρήσηται τῷ Κοινῷ, ἵνα ἐξ αὐτῶν πεντήκοντα μὲν χιλιάδες γροσίων, ὡς ὑπόλοιπον συνδρομῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ προβαινούσῃ εὐκταίᾳ ἐκδόσει τῆς Νέας Διαθήκης, συμπληρώσωσι τὸ ὅλον ἐπὶ τούτῳ ὑπεσχημένον ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος ποσὸν τῶν ἑκατὸν χιλιάδων γροσίων, τῶν δ' ἐναπολειφθησομένων μετὰ τὴν τοῦ ποσοῦ τούτου ἀπότισιν χρημάτων τὰ μὲν δύο τρίτα προστεθῶσι τῷ αἰσίως αὔξοντι ἀποθεματικῷ τῶν Πατριαρχείων κεφαλαίῳ, τὸ δ' ἕτερον τρίτον κατατιθέμενον ἐν τινι τραπέζῃ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, διατίθηται πρὸς ἀγορὰν ἐκ μόνων τῶν τόκων αὐτοῦ τῶν νεωτέρων θεολογικῶν συγγραμμάτων μετὰ προηγουμένην ἑκάστοτε σχετικὴν γνωμοδότησιν τῶν ἐν αὐτῇ καθηγητῶν τῆς Θεολογίας. Τὴν εὐγενῆ δὲ ταύτην δωρεὰν φιλαδέλφως ἀποδεξαμένη καὶ οἱονεὶ υἱοθετήσασα ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ πανσέβαστος καὶ προσκυνητὸς ἡμῶν Δεσπότης καὶ Πατριάρχης, ἐνετείλατο ἡμῖν ἵνα πάσῃ σπουδῇ φροντίσωμεν ὅπως ἀκεραία εἰσπραχθῇ ἡ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ἱερῶν ἐκκλησιῶν ὀφειλομένη ἐπιχορήγησις καὶ οὕτω πρᾶγμα γένηται ὁ ὑπὲρ οὗ τὸ χρῆμα τοῦτο προώρισται ἱερὸς σκοπός. Ἡμεῖς δὲ γινώσκοντες τὴν διακρίνουσαν καὶ Ὑμᾶς, οἷς ἔλαχεν ἡ τῶν προσόδων τοῦ αὐτόθι ἱεροῦ ναοῦ διαχείρισις, χριστιανικὴν καὶ ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ ἔργου προθύμως συναντιλαμβανομένην διάθεσιν, οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ἅμα μὲν ὅτι ἱερὰν οὕτω καὶ ἀναπόφευκτον ἀποτίνετε ὀφειλήν, ἅμα δὲ ὅτι εἰς ἔργον συντελεῖτε ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, φιλοτίμως προθυμηθήσεσθε, ὅπως ὅσον ἔνεστι ταχύτερον ἀποτίσητε τὰ ἀναλογοῦντα τῇ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ἐπιτροπείαν ἱερᾷ ἐκκλησίᾳ καθυστερούμενα, ἀνιόντα εἰς γρόσια . . . . . , ἵνα οὕτω ἄξιοι ἀναδειχθῆτε τῶν μακαρισμῶν

καὶ ἐπαίνων τῆς ἁγίας ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας· διότι κατὰ τὸν οὐρανοβάμονα Ἀπόστολον Παῦλον «δόξα καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθὸν» (Ρωμ. 2, 10). Νῦν μάλιστα, ὅτε ἐπὶ ταῖς ἐπικειμέναις μεγάλαις καὶ κοσμοσωτηρίοις ἑορταῖς τῆς τοῦ Μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα γεννήσεως πλουσιώτερον κομιοῦνται τὰ τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν ταμεῖα τὸν ἀμητὸν τοῦ ἐλέους τῶν ἐκκλησιαζομένων εὐσεβῶν χριστιανῶν, εὐχερεστέρα καὶ ὑμῖν καθίσταται ἡ ἐπὶ τὸ πλουσιώτερον συμβολὴ εἰς ταχεῖαν τῶν ποθουμένων ἱερῶν ἔργων συντέλεσιν. Ἐπὶ δὲ τούτῳ διορίζομεν ἐπιμελητὴν τῆς εἰσπράξεως τῶν ὡς ἄνω καθυστερουμένων τὸν . . . . . , ᾧ ὀφείλετε παρέχειν ἐπὶ ἀποδείξει τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου τὸ πρὸς τοῦτο χρῆμα. Οὕτω δ' ἐνεργοῦντες πολλὴν παρέξετε χαρὰν τῷ τρισεβάστῳ ἡμῶν Πατρὶ καὶ Δεσπότῃ, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, Οὗ τὰς παναγίους πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας προθύμως πάνυ διαβιβάζομεν ὑμῖν. Ἐπὶ δὲ τούτοις εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 Δεκεμβρίου 1901

† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

Ἐπίσης ἀπελύθη τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἡ ἑπομένη Ἐγκύκλιος, ἐριστῶσα τὴν προσοχὴν τῶν ἱεροψαλτῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐπὶ τῆς τηρητέας τάξεως ἐν τῷ ψάλλειν ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς, ἣν καὶ δημοσιεύομεν νῦν ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ.

Εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ἱεροψάλται τῶν ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως Ἰ. Ἐκκλησιῶν,

Ἀριθμ. (Πρωτ. 5708 / Διεκπ. 3355)

Ὅτι πολλῆς λογίζεται ἀξιον τιμῆς τὸ τοῦ ἱεροψάλτου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ὑπούργημα, τοῦτο βεβαίως οὐ παρ' ἡμῶν ἀναμένετε μαθεῖν· οὐδ' ἔστι τις ὁ ἀγνοῶν ὅτι ἀναπόσπαστον μέν ἐστι μέλος τοῦ ὅλου τῆς θείας ἡμῶν λατρείας σώματος τὸ ᾆσμα, δι' οὗ κυρίως δυνατὴ καθίσταται ἡ τῶν πληρούντων τὴν καρδίαν τοῦ προσευχομένου ἱερῶν συναισθημάτων ἐκδήλωσις, τοῦ δὲ τοιούτου ἱεροῦ σκοποῦ στοχαζομένου ᾄσματος ἡ ἐντεχνος ἐκτέλεσις οὐ παντὶ δέδοται, ἀλλ' ἰδίᾳ τάξει ἀνθρώπων, ἐκ Θεοῦ, ἐξ οὗ πᾶν δώρημα τέλειον, φύσιν πρὸς τοῦτο δεξιὰν λαβόντων. Τούτου δ' ἀκριβῶς ἕνεκα καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία τοὺς ἱεροψάλτας αὐτῆς, δι' ἰδίας ἐπὶ τούτῳ ἀρχιερατικῆς χειροθεσίας ἐν τῇ τάξει τοῦ ἱεροῦ καταλέγουσα κλήρου, διὰ πολλῆς ἄγει τιμῆς· ἀμέμπτους δὲ κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἀξίους τῆς κλήσεως ἑαυτῶν, ὡς κληρικῶν, βουλομένη καταστῆσαι αὐτούς, πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους ἔθετο Συνοδικοὺς κανόνας, τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ ἀναστροφὴν αὐτῶν καθόλου διαγράφοντας, μάλιστα δὲ δύο ἐθεσμοθέτησεν ἰδίους περὶ τῶν ψαλλόντων ἐν Ἐκκλησίαις κανόνας, τὸν ἄριστον τῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ὑπουργήματος ἐκτελέσεως τρόπον σαφῶς καθορίζοντας. Καὶ ἡ μὲν ἐν Λαοδικείᾳ θεόλεκτος τοπικὴ Σύνοδος διὰ τοῦ ιε'. κανόνος ἑαυτῆς ἐψηφίσατο «μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν, τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα (ὅ ἐστι τὸ παρ' ἡμῖν ἀναλόγιον) ἀναβαινόντων καὶ **ἀπὸ διφθέρας** ψαλλόντων, ἑτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», ἅμα μὲν οἰονεὶ προνόμιον τίμιον τοῖς ἱεροψάλταις οὕτωσὶ χαριζομένη, ἅμα δὲ «τὰ παρηλλαγμένα καὶ ἀσυνήθη καὶ ἀλλότρια τοῖς γεγραμμένοις ἐν τοῖς ἀπὸ διφθερῶν ἤγουν μεμβρανῶν συντεθειμέναις ἐκκλησιαστικαῖς βίβλοις ἐνίων ψαλτῶν μινυρίσματα καὶ θυμελικὰ μελῳδήματα πάντη κωλύουσα καὶ ἀποτρέπουσα», ὡς ὁ ἱερὸς ἐξηγεῖται Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, ὁ τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας Πατριάρχης. Ὁμοίως δ' ἀπεφήναντο καὶ οἱ πνευματοκίνητοι Πατέρες τῆς ἐν Τρούλλῳ συναθροισθείσης ἁγίας Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, λέγοντες «τοὺς ἐπὶ τῷ ψάλλειν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις παραγινομένους βουλόμεθα μήτε βοαῖς ἀτάκτοις κεχρῆσθαι καὶ τὴν φύσιν πρὸς κραυγὴν ἐκβιάζεσθαι, μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἁρμοδίων τε καὶ οἰκείων, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς καὶ κατανύξεως τὰς ψαλμῳδίας προσάγειν τῷ τῶν κρυπτῶν ἐφόρῳ Θεῷ· εὐλαβεῖς γὰρ ἔσεσθαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ τὸ ἱερὸν ἐδίδαξε λόγιον» (κανν. οε'.) Οὗτος δὲ ὁ θεόπνευστος κανών, ὡς αὐτὸν ἑρμηνεύει ὁ σοφώτατος ἐκεῖνος ἐν μοναχοῖς Ἰωάννης ὁ Ζωναρᾶς, ᾧ καὶ ὁ πολὺς ἀκολουθεῖ Θεόδωρος ὁ Βαλσαμών, «οὐ μόνον τὸ ἀτάκτως βοᾶν ἀπαγορεύει, ἀλλ' οὐδέ τι ἐπιλέγειν συγχωρεῖ ἀνοίκειον καὶ ἀνάρμοστον Ἐκκλησίᾳ, οἷά εἰσι τὰ κεκλασμένα μέλη καὶ μινυρίσματα καὶ ἡ περιττὴ τῶν μελῳδιῶν ποικιλία, εἰς ᾠδὰς ἐκτρεπομένη θυμελικὰς καὶ εἰς ᾄσματα θηλυπρεπῆ». Ὅταν δὲ τοῖς ἱεροῖς τούτοις Κανόσι κατακολουθῇ ὁ ἱεροψάλτης καὶ, πλήρη ἔχων τοῦ ὕψους τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ ἀποστολῆς συνείδησιν, ἀνάλογον μὲν κτήσηται θρησκευτικὸν καὶ ἠθικὸν φρόνημα, ἀνάλογον δέ, ὡς ἐστιν ἐπόμενον, ἐπιδεικνύῃ ἐν πᾶσιν ἀναστροφήν, ἀγαθῆς οὕτως ἀπολαύων ὑποληψεως, μεμελετημένος δ' ἑκάστοτε προσέρχηται εἰς τὸ ἱερὸν ἀναλόγιον, καὶ οὕτω καλῶς αὐτός τε ἐννοῇ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐκκλησιαζομένοις ἀντιληπτὸν καθιστῇ διὰ σαφοῦς, εὐκρινοῦς καὶ συμφώνου πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν ψαλλομένων ᾀσμάτων μέλῃσεως καὶ ἀπαγγελίας τὸ θεῖον καὶ ἐκλαμπρον ὄντως κάλλος λόγου καὶ ὕψους ἰδεῶν τῆς

ἀμιμήτου ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ποιήσεως καὶ ὑμνῳδίας, τότε δὴ τότε, βλέπων τοὺς χριστιανοὺς ἀνυστάκτῳ παρακολουθοῦντας πνεύματι τὰ ὑπ' αὐτοῦ ψαλλόμενα καὶ ἀπὸ τῶν χειλέων, οὕτως εἰπεῖν, αὐτοῦ ἐξηρτημένους καὶ ἐζωγραφημένα ἐπὶ τοῦ προῴπου φέροντας τὰ ὑπὸ τῆς ἱεροπρεπῶς τελουμένης γνησίας ἐκκλησιαστικῆς ψαλμῳδίας ἐξεγειρόμενα ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀκροατοῦ ἱερὰ συναισθήματα, οἷον τὴν συντριβὴν καὶ ταπείνωσιν, τὴν κατάνυξιν, τὴν παραμυθίαν καὶ ἐλπίδα, τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν χαρὰν ἢ τὸν φόβον καὶ εἴ τι ἄλλο ψάλλων καὶ αὐτὸς συναίσθημα συναισθάνεται, κατανοήσει τότε ἠλίκην ἔχει σημασίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ ἱεροψάλτης καὶ ὁπόσον τελεσφόρως καὶ αὐτὸς συμβάλλεται εἰς ἐπίτευξιν τοῦ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἱεροῦ σκοποῦ, ὃς ἐστι σωτηρία ψυχῶν. Διότι μέγα ἀληθῶς, καὶ αὖθις ὑμῖν λέγομεν, καὶ ὄντως ὠφελιμώτατον τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ τοῦ ἱεροψάλτου λειτούργημα. Ταῦτα δὲ γράφομεν ὑμῖν, σεπτῇ κελεύσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, οὐχ ἵνα φυσιωθῆτε, ἀλλ' ἵνα ἐν χριστιανικῇ τῇ διαθέσει ἀνασκοποῦντες τὰ καθ' ἑαυτοὺς καὶ κατανοοῦντες τίς ὁ προορισμὸς καὶ τίς ἡ δύναμις τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἀξίου τοῦ ὀνόματος ἱεροψάλτου, προθυμίαν ἐπιδείξησθε μείζονα καὶ σπουδὴν ὅπως ἑκάστοτε κρείττονες ἑαυτῶν γίγνησθε καὶ οὕτω κατὰ τὸ δυνατὸν τελούμενοι τέλειον φιμώσητε τοὺς τῆς ἡμετέρας πατρίου ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς πολεμίους, τοὺς πειρωμένους ὅπως ἀλυσιτελῆ ἐν τούτῳ αὐτὴν παραστήσωσι. Διὸ καὶ προτρεπόμεθα πάντας πατρικῶς καὶ ἐντελλόμεθα ἵνα ἐν μὲν τῷ ἄλλῳ ὑμῶν βίῳ ἀξίως τῆς κλήσεως ὑμῶν πολιτεύησθε, ἀποφεύγοντες πᾶν τὸ δυνάμενον καταρρύψαι ὑμᾶς ἐν τῇ συνειδήσει τῶν πιστῶν, ἐν δὲ τῇ ἐπ' ἐκκλησίας ἐκτελέσει τοῦ ἡμετέρου ἱεροῦ ἔργου πρῶτον μὲν μηδὲν αὐθαιρέτως πράττητε ἀλλὰ πιστῶς ἀκολουθῆτε τῷ ἐγκεκριμένῳ τυπικῷ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἶτα δὲ φεύγητε τὰς ἀτάκτους εἴτε βοὰς εἴτε τῶν τοῦ σώματος μελῶν κινήσεις, τὴν τῶν φωνῶν ὑπερέντασιν, τὴν δραμεῖαν πρὸς τοὺς ὑφ' ὑμᾶς τελοῦντας ἐν τῷ χορῷ συμπεριφορὰν καὶ πρὸς παντὸς τὴν ἐπιδεικτίασιν· διότι τούτου ἕνεκα τεθειμένοι ἐστὲ ἐκεῖ, οὐχ ἵνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἐπιδείξηται τέχνην, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοῦ ἐπιλανθανόμενος καὶ ὅλος ὑπὸ τῶν θείων τοῦ ἱεροῦ ᾄσματος ἐννοιῶν καταλαμβανόμενος μεταγγίζῃ εἶτα εἰς τὰς τῶν ἐκκλησιαζομένων ψυχὰς διὰ τῆς προσηκούσης καὶ ἐπιστήμονος τῶν ψαλλομένων ἀναπαραστάσεως τὰ συναισθήματα, ὑφ' ὧν αὐτὸς πρότερός ἐστι κατειλημμένος· ταῦτα δὲ λέγομεν οὐχ ἵνα τὴν ὑποκρισίαν ὑμῖν διδάξωμεν, ἀλλὰ διότι, ὡς καὶ ὑμεῖς γινώσκετε, τοιαύτην ἔχουσι δύναμιν τὰ γνήσια τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἐκκλησίας μελῳδήματα, ὥστε ὁ μετὰ προσοχῆς καὶ κατανύξεως, ὡς ὁ Κανὼν διατάσσει ψάλλων αὐτὰ καὶ γινώσκων ἃ ἀναγινώσκει ἀδύνατόν ἐστιν ἵνα μὴ συγκινηθῇ καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην συγκίνησιν καὶ τοῖς ἀκούουσιν αὐτὸν μεταδῷ. Ἐπὶ δὲ τούτοις παρέχομεν ὑμῖν καὶ τὰς ἐξῆς ὁδηγίας, ἵνα πιστῶς αὐταῖς τοὐντεῦθεν ἀκολουθῆτε. Κατὰ τὰς χοροστασίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὀφείλετε ἐπιδιώκειν τὴν δυνατὴν συντομίαν· οὕτω δὲ ἐν μὲν τῷ ἑσπερινῷ, ἐὰν μὲν πανήγυριν ἄγῃ ὁ ἱερὸς ναός, ὀφείλετε ψάλλειν μόνον τὸ «Μακάριος ἀνήρ» ἢ, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς στιχολογίας τοῦ ψαλτηρίου, οἷον ἐν ἑσπέρας Παρασκευῶν καὶ Κυριακῶν, τὰ συνήθη σύντομα ἀνοξαντάρια, ἢ Κεκραγάρων ἀργὸν τοῦ τυχόντος ἤχου, ἵνα οὕτως ὁ ἑσπερινὸς μὴ διαρκῇ πλέον τῆς μιᾶς καὶ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας. Εἰ δέ ἐστιν ἑσπέρα Σαββάτου, ψάλλεται ἁπλῶς ὁ ἑσπερινὸς τῆς Κυριακῆς ἄνευ ἀργοῦ μαθήματος· τὸ δὲ «Θεοτόκε Παρθένε», ὡς λίαν δεξοδικὸν καὶ κυρίως δι' ἀγρυπνίας ἐν ἱεραῖς Μοναῖς προωρισμένον, ἐκτάκτως μόνον ψάλλεται καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἤγουν κατὰ μεγάλας πανηγύρεις. Ἐν δὲ τῷ ὄρθρῳ αἱ Καταβασίαι ψάλλονται ἀργαὶ μέν, ἀλλ' ἐν συντόμῳ ἀγωγῇ χρόνου· τὰ δὲ Παπασαπνοάρια, Στιχηρά, Δοξαστικὰ καὶ Δοξολογίαι ψάλλονται ἐν συντόμῳ ὡσαύτως χρονικῇ ἀγωγῇ, ἀλλ' ἐν σχέσει πάντοτε πρὸς ἄλληλα. Κατὰ δὲ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, ἐὰν πανηγυρίζῃ ὁ ναός, ψάλλεται τὸ ἀργὸν «Ἅγιος ὁ Θεός», τὸ λεγόμενον συνειθισμένον, ἢ τὸ ἀργὸν «Ἀλληλουϊάριον»· τὰ δὲ Χερουβικὰ καὶ Κοινωνικὰ ἐκτείνονται μόνον ὅσον ἀκριβῶς ἀπαιτεῖ ἡ ἐν τῷ ἱερῷ ὑπηρεσία τοῦ ἱερέως· ψάλλονται δὲ τὰ ἑκπαλαι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παραδεδεγμένα, οἷον ἐκ μὲν τῶν Χερουβικῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὰ σύντομα λεγόμενα Χερουβικὰ τῆς ἑβδομάδος διαρκοῦντα ἀπὸ ὀκτὼ μέχρι δέκα πρώτων λεπτῶν τῆς ὥρας τὸ πολύ, καὶ τὰ ἀργὰ τὰ λεγόμενα τῶν Κυριακῶν καὶ ὑπὸ τῶν μουσικοδιδασκάλων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μελοποιηθέντα καὶ ἐν αὐτῇ καθιερωθέντα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τελευταῖα ταῦτα πολὺ παρεκτείνονται, ἔξεστι τοῖς ἐπαΐουσι καὶ συντέμνειν αὐτὰ ἀλλ' ἐσκεμμένως, ὅπως αἱ λύσεις καὶ δέσεις τῶν συντιμηθεισῶν γραμμῶν συνδέωνται ἀλλήλαις ἐν σχετικοῖς ῥυθμοῖς καὶ μὴ κατάδηλοι οὕτω γίγνωνται τοῖς ἐκκλησιαζομένοις αἱ τοιαῦται συγκοπαί. Ἐκ δὲ τῶν Κοινωνικῶν ψάλλονται κατὰ μὲν τὰς Κυριακὰς τὰ «Αἰνεῖτε» καὶ πάντων μὲν τῶν ἄλλων γνωστῶν καὶ ἀειμνήστων πρωτοψαλτῶν καὶ λαμπαδαρίων τῶν Πατριαρχείων μάλιστα δὲ τὰ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, κατὰ δὲ τὰς ἑορτὰς τοῦ ὅλου ἐναυτοῦ τὰ ἐν τῇ Πανδέκτῃ κείμενα μαθήματα τῶν δοκίμων μουσικοδιδασκάλων. Πρὸ πάντων ὅμως μὴ ἐπιλανθάνεσθε ὅτι οὐδενὶ τῶν ἱεροψαλτῶν ἐπιτρέπεται ψάλλειν ἀργὰ μαθήματα, οἷον Χερουβικά, Κοινωνικὰ κτλ. ἐξ ὑπογυίου ἢ καὶ ἁπλῶς ἐκ μνήμης, ἀλλὰ ψάλλετε πάντοτε ἀπὸ διφθέρας, ὡς ὁ Κανὼν ὁρίζει, ἤγουν ἀπὸ τετραδίου ἢ βιβλίου, καὶ ἀποφεύγετε καθόλου τὰ αὐτοσχεδιάσματα καὶ μάλιστα οἱ μὴ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν σταδειδίῳ γεγυμνασμένοι. Ἔστω δὲ γνωστὸν ὑμῖν πρὸς τούτοις ὅτι

πάντα καθόλου τὰ κατὰ ποικίλους ἤχους ψαλλόμενα λειτουργικά, Κύριε ἐλέησον, Παράσχου Κύριε κτλ. ὁριστικῶς ἀπαγορεύονται, καὶ ὀφείλετε ἄρα χῦμα, ὡς ἡ ἀρχαία τάξις, ἀντιφωνεῖν ταῖς τοῦ ἱερέως ἢ τοῦ διακόνου ἐκφωνήσεσιν· πάντοτε δὲ ἐπιβάλλεται ὑμῖν ψάλλειν πρὸ τῆς Εἰσόδου τὰ Τυπικὰ καὶ τοὺς Μακαρισμούς, εἰ μήτοι γε ὑπάρχουσιν Ἀντίφωνα μεγάλης ἑορτῆς. Ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις μὴ λησμονεῖτε ὅτι τὸ πρόσταγμα ἔχει πάντοτε καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἀφορῶσιν εἰς τὴν θείαν λατρείαν ὁ τελεταρχῶν ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεύς, οὐδ' ἐπιτρέπεται τοῖς ἱεροψάλταις, ὡς ἂν ἑαυτοῖς δόξῃ, διεξάγειν τὰς καθ' ἑαυτούς, εἴτε δῆλον ὅτι ἀργότερον εἴτε συντομώτερον, ἀλλ' ἀείποτε κατὰ τὴν δόξαν τοῦ τελεταρχοῦντος, ὀφείλοντος καὶ αὐτοῦ κατὰ πάντα συμμορφοῦσθαι ταῖς τοῦ Τυπικοῦ διακελεύσεσι. Ταύτην δὲ τὴν ἐγκύκλιον, σεπτῇ Πατριαρχικῇ κελεύσει, πᾶσιν ὑμῖν ἀπολύοντες, προτρεπόμεθα ὑμᾶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἐντελλόμεθα ἵνα πιστῶς συμμορφωθῆτε ταῖς ἐν αὐτῇ διατάξεσιν, ἐξηγμέναις ἔκ τε τῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ ἐκ πολλῆς περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ εὐπρέπειαν μελέτης, καὶ οὕτως ἄξιοι γένησθε τῆς πρὸς ὑμᾶς πατρικῆς εὐνοίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου, γινώσκοντος τιμᾶν καὶ γεραίρειν τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου, ἐν ὯΙ εἴητε ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 24 Νοεμβρίου 1901.

† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ἐπανειλημμένως κατ' ἀνωτέραν ἐντολὴν ἐδηλώθη πρὸς τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους ἀρχιερεῖς, ὅτι δέον τὰ ὑπ' αὐτῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διαβιβαζόμενα ἔγγραφα νὰ ὦσι καθαρῶς, συντόμως καὶ εὐαναγνώστως γεγραμμένα, καὶ φέρωσιν ἱκανὸν περιθώριον ἐπὶ ἡμικλάστου χάρτου γραφόμενα, πρὸς δὲ νὰ συναποστέλλωνται συγχρόνως καὶ τὰ διὰ τὴν πρωτοκόλλησιν αὐτῶν νενομισμένα τέλη, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδεμία δυνατὸν νὰ γίνηται ἐνέργεια ἐπὶ τῶν γραφομένων. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῆς μὴ ἐγκαίρου καταβολῆς τῶν πρωτοκολλητικῶν δικαιωμάτων ἐπέρχεται ἐπιζημία βραδύτης, ἥτις ἀδίκως ἀποδίδοται εἰς τὴν καθόλου ὑπηρεσίαν τῶν Πατριαρχείων, διὰ ταῦτα ἐφίσταται συντόνως ἡ προσοχὴ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου τῆς διεκπεραιώσεως τῶν ἐγγράφων καὶ παρακαλοῦνται ὅπως τοὐντεῦθεν ἐπακριβῶς συμμορφῶνται πρὸς τὰ ὑποδεικνυόμενα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπιζημίου ταύτης βραδύτητος.

Πρὸς τούτοις ἐνετάλημεν νὰ δηλώσωμεν τοῖς ἁγ. ἀρχιερεῦσιν ὅτι δέον πρὸ τῆς λήξεως ἑκάστου ἔτους νὰ ἔχωσι καταβεβλημένας εἰς τὰ οἰκεῖα ταμεῖα τὴν πατριαρχικὴν αὐτῶν ἐπιχορήγησιν, τὰς ἐτησίους δόσεις τῶν ἱερῶν ναῶν τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν πρὸς τὸ Ἐθνικὸν ταμεῖον, τὰς πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης κεκανονισμένας δόσεις καὶ πᾶσαν ἐν γένει ὀφειλὴν αὐτῶν πρὸς οἱανδήποτε τιμῆμα τῆς ὑπηρεσίας τῶν Πατριαρχείων. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει αἱ καθυστεροῦσαι ἐπιχορηγήσεις καὶ ὀφειλαὶ αὐτῶν θέλουσιν ἐνεργεῖσθαι τοὐντεῦθεν δι' εἰδικοῦ ἐξάρχου, ὅστις μεταβαίνων εἰς μίαν ἑκάστην τῶν ἐπαρχιῶν θέλει παραμένῃ ἐν ταῖς ἱεραῖς μητροπόλεσι μέχρι τῆς τελείας ἀποτίσεως πασῶν τῶν καθυστερουσῶν ἐπιχορηγήσεων καὶ λοιπῶν ὀφειλῶν.

Σεπτῇ πατριαρχικῇ κελεύσει γνωστὸν ποιούμεθα τῷ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῷ κλήρῳ ὅτι αὐστηρότατα καὶ ἐπὶ ποινῇ παύσεως ἀπαγορεύεται τὸ παρ' ἐνορίαν φώτισμα. Ἐὰν δέ τις ἐκ τῶν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου ἤδη τινὰ τῶν ἀπολελυμένων ἱερέων τελοῦντα φώτισμα κατὰ τὰς ἐπικειμένας τῶν Φώτων ἑορτάς, ὀφείλει αὐθωρεὶ δηλῶσαι τοῦτο τῇ Μ. Πρωτοσυγκελλίᾳ πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων. Ὡς ἀπευθυνόμενοι δὲ τῷ ἐνοριακῷ κλήρῳ τῷ δυναμένῳ γινώσκειν τοὺς κατοίκους ἑκάστης ἐπὶ μέρους ἐνορίας, περιττὸν ἡγούμεθα συστῆσαι πολλὴν τὴν προσοχὴν ὅπως οἱ ἑκασταχοῦ φωτίζοντες μὴ εἰσέρχωνται εἰς οἴκους καὶ καταστήματα ἀλλοτρίων καὶ γίνωνται οὕτω πρόξενοι χλεύης τῶν ἡμετέρων. Καὶ αὖθις δὲ συνιστᾶται ἐντονώτατα ἡ πιστὴ τῶν πατριαρχικῶν τούτων ἐντολῶν τήρησις.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1901.

† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Μετὰ τῆς εἰθισμένης ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπείας καὶ τάξεως ἐωρτάσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἡ εἴσοδος τοῦ νέου σωτηρίου ἔτους 1902.

Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ, παραμονῇ τοῦ ἔτους, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν μέσῳ ἱκανῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, συγχοροστατησάντων αὐτῷ τῶν τε ἁγίων συνοδικῶν καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν ἤτοι τῶν σεβασμιωτάτων Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου, Ἀμασείας Ἀνθίμου, Ἰωαννίνων Γρηγορίου, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέ-

ζης Δωροθέου, Μηθύμνης Στεφάνου, Βάρνης Πολυκάρπου, Σωζοαγαθουπόλεως Κωνσταντίνου, Ξάνθης Ἰωακεὶμ, Χίου Κωνσταντίνου, Κορυτσᾶς Γερβασίου, Κασσανδρείας Λεοντίου, Λιτίτσης Νικηφόρου καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐδέξατο ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μ. Συνοδικοῦ τὰς ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει συγχαρητηρίους εὐχὰς πάντων τῶν ἀνωτέρω σεβασμιωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων, προσφωνήσαντος ἐκ μέρους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τὴν Α. Θ. Παναγιότητα διὰ βραχέων ἐξ ὑπογυίου τοῦ πρώτου τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἁγίου Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλου. Εἰς τὴν προσφώνησιν δὲ ταύτην ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπήντησε τὰ εἰκότα. Σὺν τοῖς ἁγίοις ἀρχιερεῦσι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου συνεχάρησαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται Ἀμίδης Βενιαμὶν καὶ Χαλεπίου Νεκτάριος καὶ ἄλλοι κληρικοί.

Τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἀποχωρησάντων, προσῆλθον καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη καὶ τὰς εὐχὰς αὐτῶν πάντες οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ἡγουμένου τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, ὃς καὶ ἐν ὀνόματι αὐτῶν προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα εὐξάμενος ὅπως ἐν ὑγείᾳ ἀστεμφεῖ, τῇ παρ' αὐτοῦ δυνάμει τοῦ Ὑψίστου, κοσμῇ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἰσοβίως ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν.

Πᾶσι τοῖς ἀνωτέρω τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ τὰ σέβη αὐτῶν ὑποβαλοῦσιν ἡ Α. Θ Παναγιότης ἐπέδωκε, διελθοῦσι πρὸ Αὐτῆς, τὰ εἰθισμένα δῶρα.

Τῇ ἐπαύριον καὶ αὖθις ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης συρροῆς ἐκκλησιάσματος ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν καὶ τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν παρέστη ἱστάμενος ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος καὶ ὁ ἐνταῦθα πρωθιερεὺς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Γενομένης ἀπολύσεως τῆς ἐκκλησίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέξατο καὶ αὖθις ἐν τῷ Μ. Συνοδικῷ τὰς συγχαρητηρίους ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει εὐχὰς τῶν παραστάντων ἁγίων ἀρχιερέων καὶ ἄλλων κληρικῶν καὶ ἐγκρίτων λαϊκῶν.

Κατόπιν καθ' ἅπασαν τὴν ἡμέραν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξηκολούθησε δεχομένη τὰς συνήθεις ἐπισκέψεις.

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνεχάρησαν ἡ Α. Θ. Μ. ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἐπιτρόπου τοῦ Π. Τάφου ἁγίου Νεαπόλεως Ἀρσενίου, τοῦ Σκευοφύλακος ἀρχιμ. Εὐθυμίου, τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Γερμανοῦ καὶ τοῦ βοηθοῦ ἀρχιμ. Καλλίστου, ἡ Α. Θ. Μ. ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φώτιος τηλεγραφικῶς, ὡς καὶ οἱ Σεβ. Πρόεδροι τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, Ρουμανίας, Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου ἡ Α. Γ. ὁ πρωθυπουργὸς καὶ πάντες οἱ ἀνώτατοι ὑπουργοὶ πέμψαντες τὰ ἐπισκεπτήρια αὐτῶν, ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης, οἱ διερμηνεῖς τῶν πρεσβειῶν τῶν κρατῶν Ἑλλάδος, Ρωσίας, Γαλλίας, Αὐστρίας, Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου· ἡ Α. Ε. ὁ Συμεωνάκης ἐρέντης Σινιόσογλους, ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Εὐστάθιος Εὐγενίδης, τὰ ἔντιμα μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου προσελθόντα ἐν σώματι, ἡγουμένου τοῦ προέδρου αὐτοῦ σεβασμ. ἁγίου Ἰωαννίνων Γρηγορίου, ὃς καὶ προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐν ὀνόματι πάντων καταλλήλως, καὶ πάμπολλοι ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἐκ τε τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τηλεγραφικῶς, ὧν ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ κατ' ὄνομα ἀναγραφή.

Προχθὲς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Ε. ὁ διευθυντὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου Χαμδῆ βέης.

— *Ἑορταὶ τοῦ Βαϊραμίου.* — Ἐπὶ ταῖς ἀγομέναις παρ' ὀθωμανοῖς ἑορταῖς τοῦ Βαϊραμίου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετέβη τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ ἀνάκτορα καὶ ὑπέβαλεν ἁρμοδίως τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἡμῶν Ἄνακτι τὰ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ταύταις συγχαρητήρια τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέψατο ἐπὶ τούτῳ τὴν Α. Γ. τὸν πρωθυπουργὸν καὶ τοὺς λοιποὺς ἐξοχωτάτους ὑπουργοὺς ἐξακολουθήσας τὰς ἐπισκέψεις αὐτοῦ καὶ τῇ ἐπαύριον ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπούχεχαγια ἐξοχωτάτου Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου· πρὸς τούτοις πρὸς πολλοὺς μεγιστᾶνας ὀθωμανοὺς ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις αὐτοῦ διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τοῖς πανιερωτάτοις μητροπολίταις Σμύρνης, Ἀγχιάλου καὶ Βελεγράδων, ὡς καὶ τῷ Β. Ἀντωνιάδῃ, καθηγητῇ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἄγουσι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Τοῖς δὲ λογάσι καὶ ἐγκρίτοις τῶν ὁμογενῶν ταῖς ΑΑ ΕΕ. Β. Σαρακιώτῃ βέῃ. Β. Ἰωαννίδῃ καὶ τοῖς ἀξιοτίμοις Β. Δεσίρῃ δικηγόρῳ, Β. Ἐλευθεριάδῃ καὶ Β. Μυστακίδῃ, καθηγητῇ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου· καὶ πρὸς πολλοὺς δ' ἄλλους διὰ τοῦ Δευτερεύοντος, τοῦ Τριτεύοντος καὶ τῶν λοιπῶν διακόνων.

— *Ἐφορεία Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.* — Ἡ Ἐφορεία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης καθορῶσα ὅτι ἡ ὑπὸ ἐνίων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καθυστέρησις τῶν πρὸς τὸ ταμεῖον αὐτῆς ὀφειλῶν εἰς δεινὴν περιάγει οἰκονομικὴν δυσχέρειαν τὴν Σχολήν, ἀδυνατοῦσαν ἵνα ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς πολυειδεῖς ὑλικὰς ἀνάγκας καὶ ὑποχρεώσεις, ὑπέβαλε πρό τινος τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ λεπτομερῆ κατάλογον τῶν ὀφειλόντων καὶ ἐζήτησε τὴν λῆψιν ἀποτελεσματικῶν μέτρων πρὸς εἴσπραξιν τῶν καθυστερήσεων τούτων.

Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐγκρίνασα τὴν αἴτησιν παρέσχε τῇ Ἐφορείᾳ τὴν προσήκουσαν πληρεξουσιότητα καὶ τὸ δικαίωμα ἵνα πρὸς ἐπίσπευσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἀναφέρηται αὕτη ἀπ' εὐθείας διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς πρὸς τοὺς ἁγίους ἀρχιερεῖς διὰ τὰς πρὸς τὸ εὐαγὲς καθίδρυμα ὀφειλὰς αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ διὰ τὰς ἐν γένει πρὸς τὴν Σχολὴν σχέσεις αὐτῶν καὶ μόνον ἐν ἀνάγκῃ ἀναφέρηται αὕτη πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

— *Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.* — Τὴν πρὸς τὰς ὀρθοδόξους θεολογικὰς Σχολὰς Ἐγκύκλιον Αὐτῆς, τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν μελέτην τῆς συγχρόνου παρ' ἡμῖν ἠθικοθρησκευτικῆς καταστάσεως, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐθεώρησε καλὸν ν' ἀποστείλῃ συγχρόνως πρὸς τὴν Α. Θ. Μ. τὸν Πάπαν καὶ Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Φώτιον, ζητοῦσα τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμην καὶ τῆς Α. Μακαριότητος, ἧς καὶ εἰλαίρει ἐν τῇ ἐπισυναφθείσῃ ἐπιστολῇ τὰς σοφὰς γνώσεις καὶ τὴν βαθυγνώμονα κρίσιν.

— *Παπικὴ Ἐγκύκλιος.* — Διὰ τὴν νέαν παπικὴν Ἐγκύκλιον, περὶ ἧς ἐγράψαμεν ἄλλοτε καὶ ἥτις οὐδὲν δυστυχῶς νέον ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως παρουσιάζει, ἀνέγνωμεν δύο ἐκ-

τενεῖς ἀπαντήσεις, μίαν ἐν τῇ τεργεσταίᾳ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» καὶ ἑτέραν ἐν τῇ α' Ἀναπλάσει», ἀμφοτέρας δ' ἐξ Ἑλλάδος, ὅπου καὶ ἀπευθύνεται κυρίως ἡ παπικὴ Ἐγκύκλιος. Τῆς νέας παπικῆς Ἐγκυκλίου, καίπερ ἐξαιρούσης τὴν μεγάλην σημασίαν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ χριστιανισμοῦ καθόλου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐπιμενούσης ὅμως καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπάρατον ἀρχὴν τοῦ πρωτείου τοῦ πάπα, τὴν ἀρχὴν ταύτην πάντων τῶν κακῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, φυσικὸν ἦτο, ὅτι ἀμφότεραι αἱ ἐν λόγῳ ἀπαντήσεις θὰ ἐτόνιζον τὸ ὅτι ματαίως καὶ αὖθις ἐκοπίασαν οἱ ἐν τῷ Βατικανῷ ἀναμασσῶντες λόγους καὶ ἐπιχειρήματα, ἅτινα τοσάκις ἤδη καὶ μετὰ τοσοῦτου σθένους ἀνεσκευάσθησαν ὑπὸ τῶν θεολόγων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας ἀδιακόπως ἀποσπωμένων λαῶν τῆς Δύσεως.

— *Πατριαρχικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Μουσεῖον καὶ Βιβλιοθήκη.* — Εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Ἐκκλ. Μουσεῖον προσηνέχθησαν ἐσχάτως τὰ ἑξῆς: 1) ἀρχαῖον χειρόγραφον συλλογῆς Νόμων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ὑπὸ Κ. Μακρίδου πασᾶ 2) Σταυρὸς ἀρχαῖος χαλκοῦς ὑπὸ τοῦ σεβ. ἁγίου Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων Γερμανοῦ. 3) Δοχεῖον ὑάλινον ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Διὰ δὲ τὴν Πατριαρχ. Βιβλιοθήκην προσήνεγκον ὁ μὲν Ὑψηλοεξοχώτατος πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος τὴν ὑπὸ τοῦ ρώσσου ἀρχιμανδρίτου Ἀμφιλοχίου γενομένην κριτικὴν ἔκδοσιν τῆς Κ. Διαθήκης κατ' ἀντιπαραβολὴν ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου καὶ σλαβωνικῆς μεταφράσεως, ὡς καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιμανδρίτου ἐν λιθογραφίᾳ γενομένην ἐκτύπωσιν χειρογράφου Κοντακαρίου τοῦ XII – XIII αἰῶνος, ὁ δὲ αἰδεσιμολ. ρῶσσος πρωθιερεὺς ἐν Βερολίνῳ κ. Μάλτσεν τὴν συλλογὴν τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης μεταφράσεως εἰς τὴν γερμανικὴν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, περὶ ἧς ἐκδόσεως ἴδε σχετικὴν βιβλιολογίαν ἐν ἑτέρᾳ στήλῃ.

— *Ἀντεπισκέψεις.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ τῶν ἁρμοδίων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων ἀντεπεσκέψατο πάντας τοὺς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῷ νέῳ ἔτει ἐπισκεψαμένους αὐτὸν, αὐτοπροσώπως δὲ τὴν Α. Θ. Μ. τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δαμιανὸν, ὃν ἐπεσκέψαντο ἐπίσης πλεῖστοι τῶν ἁγίων Ἀρχιερέων, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ ἄλλα ἔγκριτα τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας μέλη.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων ὁ ἀξιότιμος ὁμογενὴς Ἰ. Λομβάρδος ἀπέστειλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ λίρ. ὀθ. δέκα.

Ὠλοῦνται ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ «Ἑρμηνεία τῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς περικοπῶν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου τοῦ Μεγάλου Ῥήτορος τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας Μηνᾶ Χαμουδοπούλου. «Θρησκευτικὸς Ἀρωγὸς» καὶ «Διδασκαλία τῆς ἀνατολ. ὀρθοδόξου διδασκαλίας» ὑπὸ Γρηγορίου Καρύδου, διευθυντοῦ τῆς Βυζαντίδος.

Τὰ ἔργα δεόντως κεκυρωμένα συνιστῶνται παντὶ εὐσεβεῖ χριστιανῷ.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΡΠΑΘΟΥ καὶ ΚΑΣΣΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Ἰωάννης Μ. Γερογιάννης ὑπήκοος Ὀθωμανὸς ἐκ Κάσσου, οὗ δὲ ἀγνώστου διαμονῆς ὅπως τὴν πρώτην Τετάρτην καὶ ὥραν 10ην π. μ. εὐρωπαϊστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς νήσου Κάσσου εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἐπιτρόπου νομίμως διοριζομένου ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Καλήτζας τὸ γένος Γεωργίου Κρητικοῦ ἐπὶ διαζεύξει· ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης «Ἐκκλησ. Ἀληθείας».

Ἐν Κάσσῳ, τῇ 30 Νοεμβρίου 1901.

ὁ Πρόεδρος 2

† **ὁ Καρπάθου καὶ Κάσσου**
ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ὁ Γραμματεὺς
ΗΛΙΑΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Ξενοφῶν Θεοδωρίδης, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς, φαρμακοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα, τέως κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, οὗ δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. Εὐρωπαϊστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διατροφῇ ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Κλοτίλδης Ξ. Θεοδωρίδου, Ἀγγλικανῆς τὸ δόγμα καὶ τὴν ἐθνικότητα, ὑπηκόου δὲ Ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διατροφῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ «Moniteur Oriental».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 20 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 2

Ὁ Γραμματεὺς
ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Ἕνεκα τῶν ἑορτῶν ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκδίδοται σήμερον, Σάββατον.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ΄. | ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 11 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1902 | ΑΡΙΘ. 2

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικοπόλεως **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας **Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας **Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου καὶ αἱ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ προτάσεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος—Διὰ τὸ ἡμέτερον παράρτημα—Συγχαρητήριοι ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα — Σπυρίδων Μαυρογένης πασᾶς — Ἐπιτροπὴ ἀρχιερατικῶν Περιουσιῶν—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Κανοποιήσεις — Παράρτημα.

Η ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου
ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙ ΤΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΑΥΤΗ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ

Γενομένης τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τῶν ἕνεκα τῶν ἑορτῶν τοῦ Δωδεκαημέρου διακοπεισῶν, ἡ Α. Θ. Π. πρῶτον μὲν ηὔξατο κατὰ τὸ σύνηθες ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὰ εἰκότα, ἔπειτα δ' ἐποιήσατο ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἀφ' ἧς ἀπῆσαν ὅ,τε εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀπουσιάσας σεβασμ. ἅγιος Προύσης Ναθαναὴλ καὶ ὁ σεβασμ. Νικοπόλεως Δωρόθεος, διαφόρους προτάσεις, ἀφορώσας εἰς σπουδαῖα σύγχρονα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Καὶ δὴ χαιρετίζουσα πρῶτον τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔλεξε περίπου τοιάδε:

«Τῇ τοῦ Παναγάθου Θεοῦ χάριτι αἰσίως διελθόντες τὰς ἁγίας ἑορτάς, ἀγαλλομένῃ ψυχῇ ἀρχόμεθα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου διακοπεισῶν ἐπὶ δωδεκαήμερον κατὰ τὸ ἐπικρατῆσαν ἀρχαῖον τῆς Ἐκκλησίας ἔθος. Κατὰ καθῆκον συγχαίρω σήμερον πᾶσιν ὑμῖν διότι ἠξιώθημεν τοῦ ἀγαθοῦ τούτου καὶ εὔχομαι ἵνα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ἐργασία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου βαίνῃ ἀπροσκόπτως, τελουμένων πάντων τῶν συντελούντων εἰς τὴν εὐκλειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐμπέδωσιν τῶν δικαίων καὶ συμφερόντων αὐτῆς».

Μετὰ τ' ἀνωτέρω, εἰς ἃ ἀπήντησεν καταλλήλως ὁ πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμ. ἅγιος Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὑπέμνησεν ἀρχαίαν χρησιμωτάτην συνήθειαν, καθ' ἣν προκειμένης τῆς μελέτης ἐκτάκτων ζητημάτων, ἐξερχομένων τοῦ κύκλου τῶν συνήθων ἐργασιῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, προσεκαλοῦντο εἰς συνδιάσκεψιν πλὴν τῶν ἁγ. Συνοδικῶν, καὶ ἄλλα ἐξέχοντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κληρικὰ πρόσωπα, οἷον πρώην Πατριάρχαι, πλησιόχωροι ἀρχιερεῖς, καὶ ἄλλοι ἐν τῇ πρωτευούσῃ διαμένοντες ἔγκριτοι κληρικοί. Εἰς τὴν εὐχὴν τῆς Α. Παναγιότητος περὶ ἀνανεώσεως τοῦ ἀνυσιμωτάτου τούτου ἀρχαίου ἔθους ἐπικροτησάντων καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Συνόδου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης προέβη ἐφεξῆς εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν κατωτέρω καταχωριζομένων προτάσεων, περὶ ὧν ἐγκριθέντων κατ' ἀρχὴν ἀπεφασίσθη ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τὰ μέλη τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου πρὸς ἰδιαιτέραν μελέτην διὰ τὰ περαιτέρω. Αἱ ἐν λόγῳ προτάσεις ἔχουσιν ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:

Α΄. Ἔργον εἶπε, πρέπον καὶ ἅγιον, ἔργον εὐαγγελικῆς ἐπικοινωνίας, καὶ μελέτης ἄξιον κρίνομεν τὴν ἔγκρισιν μετὰ τὴν δέουσαν Συνοδικὴν βάσανον τῆς ἀποστολῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Ἁγιωτάτους Πατριάρχας καὶ τοὺς Πανιερωτάτους καὶ Σεβασμιωτάτους Προέδρους τῶν Ἁγιωτάτων Αὐτοκεφάλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διαπυνθανομένης τὰ κατ' αὐτὰς ἐν ταῖς περιφερείαις αὐτῶν, ὡς πρὸς τὸ ἐγγὺς παρελθὸν καὶ τὸ προσεχὲς μέλλον, ἤτοι τί ἦν ὠφέλιμον γενέσθαι καὶ οὐκ ἐγένετο καὶ τί δέον γενέσθαι πρὸς τὴν τῶν ὀρθοδόξων λαῶν ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως, τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ καὶ τῇ κοινῇ χριστιανικῇ ὁμοφροσύνῃ συνάντησιν.

Β΄. Θεοφιλὲς καὶ εὐαγγελικὸν ἡγούμεθα ὅπως ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία μελετήσῃ μετὰ τῆς δεούσης ἐπιστασίας, εἴγε ἐπίκαιρον λογίζεται νὰ ἐπιζητηθῇ ἡ μετὰ τῶν Ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν καὶ τῶν Πανιερωτάτων καὶ Σεβασμιωτάτων Προέδρων τῶν Ἁγιωτάτων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἀνταλλαγὴ σκέψεων εἰς δυνατὴν καὶ εὐκτὴν ἐξεύρεσιν σημείων συναντήσεως καὶ ἐπαφῆς μετὰ τῶν δύο μεγάλων καὶ σεβαστῶν ἀναδενδράδων τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς Δυτικῆς δηλονότι καὶ τῆς Διαμαρτυρομένης ἐκκλησίας, χρησίμων εἰς ἐμπέδωσιν τῆς ἑαυτῶν ἐν τῇ πίστει τοῦ Χριστοῦ μεθ' ἡμῶν ἑνώσεως, ἥτις ἄλλως αὐτομάτως καὶ διὰ τεχνητῶν μέσων ἢ πολυπλόκων ἥκιστα εὐαγγελικῶν ἐνεργειῶν ἀδύνατος καθίσταται, ἑκάστης αὐτῶν μὴ δυναμένης ὀφειλετικῶς νὰ ἐκκλίνῃ τοῦ ἑαυτῆς παρελθόντος, καταστάντος ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῶν παραφυάδων πέτρα ἀσάλευτος, ὡς ἐπίσης ἀδύνατος καὶ ἡ δογματικὴ ἕνωσις. Τὸ ἄλλως ὅμως ἀνέφικτον τοῦτο δυνατὸν τῇ θείᾳ χάριτι νὰ καταλήξῃ εἰς ποθητὸν σημεῖον συναντήσεως, νὰ καταλήξῃ τοῦ καιροῦ προϊόντος εἰς ἀμοιβαίας θεμιτὰς παραράσεις, εἴγε προηγηθῇ προδιάσκεψις χριστιανικὴ καὶ ὁρισθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ σημεῖα ἐξόδου ὑπὸ τῆς καθ' ἡμᾶς καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καθοριζούσης πρώτης αὐτῆς ἐν κοινῇ ὁμοφωνίᾳ τὰς βάσεις, τὰ μέτρα καὶ τὰ μέσα, τὰ ὡς ἄριστα κριθησόμενα.

Γ΄. Ἱκανὰ καὶ πολλὰ μάλιστα ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν περὶ τοῦ αὐτοκληθέντος ἀπό τινων δεκάδων ἐτῶν Παλαιοκαθολικισμοῦ, φρονοῦντος ὅτι ἐμμένει ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ πίστει τοῦ ὀγδόου καὶ ἐννάτου αἰῶνος, τῇ πρὸ τῶν θλιβερῶν ἐξ ἀνθρωπίνης ἀτελείας καὶ πεισμονῆς σχισμάτων καὶ ζητοῦντος τὴν μετὰ τῆς καθ' ἡμᾶς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἕνωσιν, ἣν τινες τῶν ἡμετέρων, μετὰ τῶν ἡγετῶν αὐτοῦ συνεργασθέντες καὶ κατ' ἐκείνους ἔκ τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων αὐτῶν κρίνοντες, δύσκολον κρίνουσι καὶ ἀποφαίνονται, ἕτεροι δὲ ὡς δυνατὴν καὶ τούτους ἐγγὺς τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἱσταμένους. Καλὸν τοίνυν ἡγούμεθα ἵνα καὶ περὶ τοῦ ἐπαγωγοῦ τούτου καὶ σπουδαίου συναντήματος γένηται ἀνταλλαγὴ σκέψεων μετὰ τῶν Ἁγιωτάτων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν πότερον τὸ κατὰ Χριστὸν εὐπρόσδεκτον ἀγαθόν.

Δ΄. Σπουδαῖος ἐπίσης ἀπὸ πολλοῦ γραπτὸς καὶ προφορικὸς λόγος γίνεται περὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Καλενδαρίου, τῆς γνώμης τῶν λεγόντων καὶ γραφόντων διχαζομένης ἐν τοῖς ἡμετέροις, ὧν ἄλλοι μὲν κρίνουσι τὸ ἐν ἡμῖν λειτουργοῦν ὡς τὸ ἀκριβές, ἕτεροι δὲ παριστῶσι τὸ τῶν Δυτικῶν ὡς τὸ ἀκριβέστερον, ἑκάτερον δὲ τῶν διχογνωμούντων μερῶν ποικίλλει τὴν ἑαυτοῦ γνώμην καὶ τὰ λεγόμενα δι' ἰσχυρισμῶν θρησκευτικῶν καὶ χρονολογικῶν· ἀλλ' ὅμως πλὴν τῶν τοιούτων τῶν τοιαῦτα ἐν ἡμῖν λεγόντων προσέρχεται ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία, προσδοκῶσα θρησκευτικὰς ὑπὸ τὰς ἰδίας αὐτῆς ἀπόψεις ὠφελείας, εἴγε παραδεκτὸν γένηται τὸ λεγόμενον Γρηγοριανόν, ἣν ὑποβοηθοῦσί πως ἐξ ἀνάγκης κοινωνικῆς, ὡς λέγουσιν, αἱ Ὀρθόδοξοι Κυβερνήσεις καὶ πολὺ μέρος τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ ἐν ταῖς τῶν Ὀρθοδόξων Ἐπικρατείαις. Καλὸν ὅθεν εἴγε ἡ ἱερὰ σύνοδος ἐνέκρινε νὰ διαβιβασθῇ καὶ περὶ τούτου πρὸς τοὺς Μακαριωτάτους Πατριάρχας καὶ τοὺς Πανιερωτάτους Προέδρους τῶν ἁγίων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἡ ἐκκλησιαστικὴ μέριμνα, ἵνα γένηται ἐν αὐταῖς σκέψις ἐπιστημονικῶς τε καὶ ἐκκλησιαστικῶς εἰς ἐξεύρεσιν κατ' ἄμφω τῆς ἀκριβείας, καθόσον δύο εἰσὶ καὶ αἱ ἀπόψεις τοῦ σημαίνοντος τούτου ζητήματος ἡ δι' ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας διαίρεσις τοῦ χρόνου καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν συνταύτισις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὁρισμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ὑπάρχουσι μελήματα ἐκκλησιαστικὰ ἐπειγόντως προκαλοῦντα σύντονον καὶ βεβαίαν τὴν μέριμναν τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Σκέψις δέον νὰ γένηται περὶ τῶν ἱερῶν Μοναστηρίων, Σταυροπηγίων τε καὶ ἐνοριακῶν καὶ περὶ τοῦ ἐν αὐτοῖς σημερινοῦ μοναχισμοῦ, εἴγε οὗτος ἐστὶν ὁ πάλαι καταρτισθεὶς καὶ τοιαύτη ἡ ἣν ἔλαβεν ἀποστολή· εἴγε ὁ τῶν ἱερῶν Μονῶν προορισμός ἐστιν ὁ συναγελασμὸς ὀλίγων τινῶν ζευγηλατῶν, τυρβαζόντων εἰς τὰ τοῦ βίου καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν καὶ τῆς φωλεᾶς αὐτῶν.

Ἔρευνα ἱστορικὴ καὶ θεσπιστικὴ τῶν νηστειῶν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῆς Θεοτόκου, τοῦ τεσσαρακονθημέρου καὶ τῆς τετράδος δέον νὰ κριθῇ ἐπειγόντως ἐπιβαλλομένη.

Ἡ σκέψις περὶ τῶν Βαθμῶν τῆς συγγενείας καὶ μάλιστα τῆς ἐξ ἀγχιστείας καὶ πνευματικῆς ἐπιβάλλεται ὡς ἓν των κυριωδεστάτων μελημάτων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, καθότι ἀπ' αἰώνων τά τε συμβαίνοντα καὶ αἱ κατὰ καιροὺς πράξεις τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶ μαρτύριον τῆς μεγάλης καὶ καταχρήσεων γεμούσης ἀνωμαλίας.

Ἡ καθιέρωσις καὶ ἀναγνώρισις τῶν Μητροπολιτικῶν καὶ Ἐπισκοπικῶν καθισμάτων ὡς μονυδρίων ἐστὶν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἄλλως μένοντα εἰς τὰ καίρια βάλλουσι τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας.

ΔΙΑ ΤΟ ΗΜΕΤΕΡΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἓν τῶν μέσων τοῦ πλουτισμοῦ τῆς φιλολογίας ἔθνους τινός εἰσιν ὁμολογουμένως καὶ αἱ κατ' ἐκλογὴν μεταγλωττίσεις ἔργων σπουδαίων καὶ ἐνδιαφερόντων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς φιλολογίας. Ὅθεν καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς μᾶλλον προηγμένοις λαοῖς τῆς Δύσεως, τοῖς πλουσίαν κεκτημένοις σύγχρονον φιλολογίαν, αἱ μεταγλωττίσεις ξένων ἔργων δὲν εἶνέ τι σπάνιον, προκειμένου μάλιστα περὶ ἔργων ἐξεχόντων.

Ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν ἐκθύμως ὑπὸ σύμπαντος τοῦ παρ' ἡμῖν λογίου κόσμου ἐχαιρετίσθη ἡ σπουδαία καὶ γενναία ἐπιχείρησις τοῦ φιλογενεστάτου Γρηγορίου Μαρασλῆ, ἀξιεπαίνως λίαν ἀναλαβόντος τὴν δαπάνην πρὸς ἔκδοσιν μεταφράσεων εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν τῶν μᾶλλον ἐξεχόντων ἔργων ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῶν συγχρόνων πεπολιτισμένων λαῶν. Εὐχῆς δ' ἔργον, καθ' ἡμᾶς, ἂν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν μεταφραζομένων ἔργων τῆς Μαρασλείου βιβλιοθήκης περιελαμβάνοντο καὶ ἔργα θεολογικά, δυνάμενα καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν καὶ ὡς ἐκ τοῦ τρόπου, μεθ' οὗ τοῦτο διαπραγματεύονται, νὰ ἐφελκύωνται τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἕλληνος ἀναγνώστου. Καὶ μετεφράσθησαν μὲν ἄλλοτε παρ' ἡμετέρων θεολόγων ἔργα θεολογικὰ ἀξιόλογα, ὡς οἱ Ἀπολογητικοὶ λόγοι τοῦ Λουθάρδου, ἡ Πατρολογία τοῦ Φιλαρέτου, ἡ σύντομος Δογματικὴ τοῦ Μακαρίου, κλπ., ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἔτι ἐν τῇ ξένῃ φιλολογίᾳ ἔργα, οἷα φέρ' εἰπεῖν ἡ Ἠθικὴ τοῦ Μάρτενσεν, ἡ Ἀπολογητικὴ τοῦ Χαίτιγγερ, ἢ ἡ τοῦ ρώσσου Ροσδένσβενσκη, ἔργα τινὰ τοῦ ἀγγλικανοῦ Θεολόγου Φαρράρα, καὶ ἄλλα ἅτινα ὑπάρχοντα ἤδη μεταπεφρασμένα εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν οὐχὶ σμικρᾶς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἐποικοδομήσεως πρόξενα θὰ ἐγίνοντο καὶ παρ' ἡμῖν προσηκόντως μεταφραζόμενα.

Ἐκ τοιούτων σκέψεων ὁρμώμενοι προβαίνομεν ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς τὴν ἐν εἴδει παραρτήματος δημοσίευσιν μεταφράσεως ἀξιολογωτάτου περὶ Προτεσταντισμοῦ ἔργου, χάριν τῶν συνδρομητῶν τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας», ὡς εἴχομεν ἤδη προαναγγείλῃ. Ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ἔργον γραφὲν ὑπ' ἀνδρὸς ὀρθοδόξου, ἀρτίαν κεκτημένου θεολογικὴν μόρφωσιν καὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἰς εἰδικὰς ἐπὶ τούτῳ μελέτας ἐγκύψαντος, πρὸς δὲ ὅτι τὰ ἀφορῶντα τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἀναπτύσσονται ἐν αὐτῷ μετὰ ἐπιστημονικῆς μὲν δεινότητος ἀφ' ἑνὸς μετὰ δημωδεστέρας δ' ἐκθέσεως ἀφ' ἑτέρου, ἐκρίναμεν λίαν ὠφέλιμον τὴν μεταγλώττισιν αὐτοῦ καὶ τὴν μετάδοσιν τοῦ διδακτικωτάτου αὐτοῦ περιεχομένου εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς χριστεπώνυμον πλήρωμα, ἐρχόμενον πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς συχνὴν ἐπαφὴν μετὰ προτεσταντῶν διαφόρου ἀποχρώσεως. Προσσημειωτέον δ' ἐν τέλει, ὅτι ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ τήν τε ἀρχὴν καὶ τὰς πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν σχέσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, πολλαχοῦ δὲ τοῦ ἔργου αὐτοῦ λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ποιήσηται τὸν προσήκοντα χαρακτηρισμὸν καὶ τῆς Δυτικῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΟΙ ΕΠΙ ΤΑΙΣ ΕΟΡΤΑΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΑ.

Αἱ ἑπόμεναι συγχαρητήριοι ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς ἐπιστολαὶ ἀπεστάλησαν ἐπίσης πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀπὸ μέρους τῶν ἐν Κασαμπᾷ Σμύρνης διδασκάλων, διατρανούντων πρὸς τοῖς ἄλλοις τοὺς πόθους τῶν ἡγετῶν τῆς παρ' ἡμῖν κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως, ὧν ἡ μεγάλη σημασία ἐν τῇ καθόλου προαγωγῇ τοῦ Ἔθνους δι' ἐπὶ τούτῳ ἄρθρων ἐξήρθη ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ» καὶ οἵτινες μετὰ τὸν ἱερ. κλῆρον ἀποτελοῦσι προδήλως τοὺς ἑτέρους μάρτυρας τῆς συγχρόνου ἡμῶν ὁμογενοῦς κοινωνίας.

Πρὸς τὸν Παναγιώτατον καὶ Θειότατον
Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
κύριον κύριον **Ἰωακεὶμ Γ'**
Κων]πο.λιν

Παναγιώτατε,

Ὑπέρπλεοι χαρᾶς ἀρρήτου καὶ ἐθνικῆς ὑπερηφανείας ἀπὸ τῆς σωτηρίου ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν θεία εὐδοκία ὁ ἱερώτατος τῆς Ὀρθοδοξίας ἐξεπληροῦτο πόθος, τῆς ἡμετέρας λαοποθήτου Παναγιότητος ἐν βασιλείῳ αἴγλῃ ἀνερχομένης τὸ β' τὰς βαθμίδας τοῦ εὐκλεοῦς τῶν Χρυσοστόμων Θρόνου, ἐὰν τότε λόγῳ τῆς σμικρότητος καὶ ἀφανείας ἡμῶν δὲν ἔσχομεν τὸ θάρρος νὰ διερμηνεύσωμεν Ὑμῖν τὰ καταυγάζοντα τὰς ψυχὰς ἡμῶν αἰσθήματα τῆς ὑπάτης χαρᾶς καὶ τῆς δικαίας καὶ ἐθνικῆς ὑπερηφανείας, ἥτις κατέστη κτῆμα ἀναφαίρετον μυριάδων χριστιανῶν ὀρθοδόξων, μεμνημένων ὅτι τοὺς οἴακας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ὕψιστα τοῦ γένους συμφέροντα διευθύνει ἡ στιβαρὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτὴ χεὶρ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', ἀλλὰ νῦν ὅτε ἐπέστησαν αἱ κοσμοσωτήριοι τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν πίστεως ἡμέραι, νῦν ὅτε παρερχόμεθα μίαν ἔτι στροφὴν τοῦ αἰωνίου χρόνου, λίαν εὐτυχεῖς λογιζόμεθα συνενοῦντες τὴν ἀσθενῆ ἡμῶν φωνὴν μετὰ μυρίων ἄλλων εἰς ἐκδήλωσιν τῶν μυχίων τῆς καρδίας ἡμῶν αἰσθημάτων, ὅσα εἰς συγχαρητήρια καὶ πόθους καὶ εὐχὰς πρὸς τὸν Ὕψιστον συμπλέκονται ἀποτελοῦντα, οὕτως εἰπεῖν, ταπεινὸν κλῶνα τοῦ περικαλλοῦς δένδρου, ὅπερ ἀπὸ τῶν καρδιῶν συμπάντων τῶν χριστιανῶν τῆς ὀρθοδοξίας ᾠάνεται ὑψηλὸν καὶ πρόσφορον εἰς ἁγλαοὺς καρποὺς, ὅσοι θέλουσιν εὐφράνει καὶ τὸν ζειδωρον τῆς εὐημερίας καὶ τῆς εὐκλείας χυμὸν θέλουσιν ἐγχύσει εἰς τὸ ἐπ' ἐσχάτων, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀσθενικὸν καταστὰν σῶμα τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς κοινωνίας.

Ἀποδέχθητε ὅθεν, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἐν τῇ διακρινούσῃ Ὑμᾶς πατρικῇ εὐμενείᾳ καὶ ἀγαθότητι καὶ τὰς τῆς ἡμετέρας ἀφανείας συγχαρητηρίους ταύτας εὐχάς, καὶ μνήσθητι καὶ ἡμῶν, Κύριε, ἐν ἡμέραις ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως ἀπὸ τῆς ἐπιτελέσεως τῶν μεγίστων Ὑμῶν πόθων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους πόθων, ἵνα καὶ ἡμεῖς, χάριτι τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ἴδωμεν ἡμέρας σμικρᾶς ἀναδιώσεως ἐν τῷ ἐπιπόνῳ καὶ σκολιῷ ἡμῶν διδασκαλικῷ ἔργῳ, τῷ γλίσχρως ὅλως παρέχοντι κοινωνικὴν τιμὴν καὶ πόρον ζωῆς.

Εἴθε Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττοι ἐπὶ ἔτη πάμπολλα ἐν ὑγιείᾳ καὶ ἀκμῇ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα πρὸς δόξαν μὲν τῆς ἁγίας Τριάδος, εὐημερίαν δὲ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, ὑπὲρ οὗ ἡ ἐνδελεχὴς Ὑμῶν μέριμνα γένοιτο εἰς σωτηρίαν.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος ταπεινότατα καὶ εὐλαβέστατα ἐν Χριστῷ τέκνα.

Ἐν Κασαμπᾷ, τῇ 29 Δεκεμβρίου 1901.

Οἱ διδάσκαλοι

Γ. Π. Μακρίδης
Π. Α. Κουφουδάκης ἱεροδιάκ.
Νικόλαος Γ. Μακρομελίδης
Κ. Ἰωαννίδης

Πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα
τὸν κύριον κύριον **Ἰωακεὶμ τὸν Γ'**
Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
κ.τ.λ. *κ.τ.λ.*
Εἰς Κων]πο.λιν

Παναγιώτατε,

Ἐὰν ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἐκπνέοντος ἤδη αἰσίως ἔτους 1901 μεταξὺ μυριάδων στομάτων ἀνυψούντων πρὸς τοὺς οὐρανοὺς τὰς μυχιαιτάτας εὐχὰς τῶν κυρίων αὐτῶν ἐψέλλιζε καὶ τὸ ἐμὸν εὐχὴν ταπεινὴν τῷ Ὑψίστῳ, ὅπως λαμβάνων οἶκτον εἰσακούσῃ τῶν ὀρφανῶν τῶν ὀρθοδόξων τέκνων χαριζόμενος τὸν φιλόστοργον αὐτοῖς πατέρα, σήμερον ὅτε ὁ φαεινότατος τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀστὴρ ἐπανελθὼν ἐν τῇ τροχιᾷ αὐτοῦ φωτίζει ἁπλέτως τὸ στερέωμα συμπάσης τῆς Ὀρθοδοξίας, διαχύνων πανταχοῦ τὴν ἀνακούφισιν καὶ τὴν χαράν, τολμῶ ὁ ταπεινότατος ἐκ τῶν διδασκάλων ἐγὼ νὰ εὐχηθῶ τῇ Γμ. Θ. Παναγιότητι τὸ ἔτος 1902 εὐλογημένον μὲν ἐν ταῖς οὐρανίοις βίβλοις, δεδοξασμένον δὲ ἐν τοῖς μεγάλοις ἔργοις σου παρ' αὐτοῦ τοῦ οὐρανίου Πατρός, καὶ πλῆρες μεγαλείου καὶ δόξης πρὸς ἅφατον χαρὰν καὶ πάντων μέν, ἰδίᾳ ὅμως τῶν λατρευόντων Σε διδασκάλων, οἵτινες ὡς δῶρον πρωτοχρονιᾶς ἀπεκδέχονται παρ' ὑμῶν ἐπὶ τοῦ ξηροῦ τεμαχίου τοῦ ἄρτου αὐτῶν καὶ προσθήκην μικροῦ τεμαχίου τυροῦ μετὰ ἐξασφαλίσεως ἑνὸς μέλλοντος βιωσίμου ἐν ἡμέραις πονηραῖς.

Ἐπιθυμῶ ἐν ὀνόματι ἁπάντων τῶν πτωχοτάτων συναδέλφων μου νὰ βεβαιώσω τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ὅτι βαυκαλιζόμεθα ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι μετὰ τὸν ἱ. κλῆρον θὰ ἀναπτυχθῇ καὶ τὸ ἡμέτερον ζήτημα προση-

κόντως καὶ δικαίως· καθόσον ἐν τῷ, ὃν ἀγωνιζόμεθα ἱερῷ ἀγῶνι καὶ ὁ λ. αὐτὸς κλῆρος ὑπὸ τῶν πτωχοπροδρόμων ἡμῶν διδασκάλων προώριστο νὰ μορφωθῇ καὶ παραδοθῇ οὗτος ὑγιὴς τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ Κοινωνίᾳ.

Ὡς πάντες δίκην θηλαζόντων νηπίων παρὰ τοῦ φιλοστοργοτάτου πατρὸς Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄. ἀναμένουσι τὴν προσφορὰν τῆς ἑαυτῶν τροφῆς, οὕτω καὶ ἕτερα δυστυχῆ πλάσματα οἱ ὑπὸ τῆς κοινωνίας περιφρονημένοι καὶ παρηγκωνισμένοι ἀγαθοὶ διδάσκαλοι παρ' Αὐτοῦ καὶ μόνου ἐπίσης ἐναγωνίως καὶ μετὰ παλμῶν καρδίας ἐκλιπαροῦσι καὶ εὔχονται ν' ἀκούσωσι παρὰ τοῦ χρυσοῦ Ἡμῶν στόματος. «Οἱ διδάσκαλοι ἡσυχεῖτε. Ἰδοὺ ὑμῖν διὰ τοῦ μεγαθύμου τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους τέκνου εὐγενεστάτου κ. Μαρασλῆ πνευματικὴ μὲν τροφὴ παρέχεται ἐν περιοδικῶν ἑβδομαδιαίων δωρεᾶν, ὑλικὴ δὲ τροφὴ ἐν ταμεῖον βοηθειῶν διὰ τοὺς ἀπομάχους καὶ μὴ ἱκανοὺς πλέον νὰ δράσωσιν ὡς σκαπανεῖς τῶν γραμμάτων».

Ἐπὶ τούτοις ἐξαιτούμενος πάνυ εὐλαβῶς τὴν Ὑμετέραν ὑψηλὴν ἐπιείκειαν ἐπὶ τῷ θάρρει τῶν γραφομένων μου, ἀσπάζομαι ταπεινῶς τὴν δεξιὰν τῆς Ὑμ. σεπτῆς κορυφῆς, ἧς καὶ ἀπεκδέχομαι τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ὅλως πειθήνιον πνευματικὸν τέκνον.

Ἐν Κασαμπᾷ, τῇ 29 Δεκεμβρίου 1901.

Κ. Ἰωαννίδης

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ

Περιουσίαι ἐκκαθαρισθεῖσαι ἀπὸ τοῦ 1897 μέχρι τοῦ 1900.

Προικοννήσου Παρθενίου.

Ἐνεργητικὸν 26424	Παθητικὸν 22546
Πλεόνασμα διανεμηθὲν	3878
	26424

Ρόδου Ἱεροθέου.*

Ἐνεργητικὸν 98972,50	Παθητικὸν 30205
Πλεόνασμα διανεμηθὲν	68767,50
	98972,50

* Τοῦ λόγου περὶ τῆς περιουσίας ταύτης προκειμένου ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» σημειοῖ εὐαρέστως ὅτι ἡ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴ δι' ἐκθέσεως αὐτῆς ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἵνα ἐκφρασθῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας τῇ ἀξιοτίμῳ Δημογεροντίᾳ τῆς πόλεως Ρόδου, ἥτις μετ' ἀξιεπαίνου φιλοτιμίας καὶ εἰλικρινείας καταγράψασα πᾶσαν τὴν περιουσίαν τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Ρόδου Ἱεροθέου διέσωσε ταύτην ἀκεραίαν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΑΣ

Φιλόστοργον τῆς Ἐκκλησίας τέκνον ἐκ τῶν μάλα περιποθήτων, ἀνὴρ ἐξόχως ἐπωφελῶς καὶ ζηλωτῶς δράσας ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς πράγμασιν ὡς μέλος, κατ' ἐπανειλημμένας περιόδους, τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, προσωπικότης ἐξέχουσα, λογᾶς καὶ βαθμοῦχος τοῦ Γένους ἡμῶν ἐπιφανής, ἐπιστήμων βαθὺς καὶ φιλόπονος, μύστης τοῦ ἑλληνος λόγου θεινός, **ὁ Σπυρίδων Μαυρογένης πασᾶς**, ὁ ἀρχίατρος τῶν ἀνακτόρων καὶ ἰδιαίτερος ἰατρὸς τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος, ἐν γήρᾳ πίονι μετέστη τῇ ἑσπέρᾳ τῆς προχθὲς Τετάρτης εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς λύπην πολλὴν τῇ Ἐκκλησίᾳ καταλείπων καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς κοινωνίαν τῆς εὐεργετικῆς αὐτοῦ δράσεως στερῶν.

Ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογενείας τῶν Μορςίνη. Τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας ποιησάμενος, τῷ 1843 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς. Ἐπανακάμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπηρέτησε μετ' ἀροσιώσεως τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν διορισθεὶς ἀρχίατρος τοῦ ἐν Χαλκηδόνι μεγάλου νοσοκομείου τῆς Αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς, ὁπόθεν μετὰ διετῆ ἐν αὐτῇ ὑπηρεσίαν μετέβη καὶ αὖθις εἰς Παρισίους καὶ ἠκροάσατο τῶν διασημοτέρων καθηγητῶν τῆς ἰατρικῆς. Ἐπανελθὼν δὲ διωρίσθη καθηγητὴς τῆς ὑγιεινῆς καὶ εἶτα τῆς γενικῆς παθολογίας ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ ἐπὶ τριάκοντα καὶ ἐπέκεινα ἔτη εὐδοκίμως καὶ καρποφόρως διδάξας. Διορισθεὶς ἰδιαίτερος ἰατρὸς τοῦ τότε αὐτοκρατορικοῦ πρίγκηπος καὶ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσοντος σεπτοῦ ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ τοῦ Β' ὑπηρέτησε τὸν περίνουν αὐτοκράτορα μετὰ ζήλου καὶ ἀροσιώσεως, ἐφ' ᾧ καὶ πολλῶν ἔτυχε τιμητικῶν ἐνδείξεων τιμηθεὶς διὰ τῶν ἀνωτέρων παρασήμων Ὀσμανιὲ καὶ Μετζιδιέ, ἀξιωθεὶς ἅμα παραπλησίων τεκμηρίων καὶ παρὰ πολλῶν εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων. Τὴν πολύτιμον δ' αὐτοῦ συμβολὴν εἰς πᾶσαν τὴν καθ' ἡμᾶς προοδευτικὴν κίνησιν παρεχόμενος ἐχρημάτισεν εἷς τῶν ἱδρυτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου καὶ τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρίας, διατελέσας μετέπειτα κατὰ περιόδους πρόεδρος τῶν σωματείων τούτων καὶ τὰ περιοδικὰ αὐτῶν διὰ παμ-

πόλλων ἐμβριθῶν προϊόντων τοῦ καλάμου καὶ τῆς διαυγοῦς αὐτοῦ διανοίας κοσμήσας.

Τοιοῦτος ὁ βίος ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφίᾳ τοῦ μεταστάντος ἐπιφανοῦς βαθμοῦχου.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ὁ Γ', διὰ πολλῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἰδιαιτέρας φιλίας περιβάλλων ἀείποτε τὸν ἀγαστὸν ἄνδρα, μετὰ πολλῆς τῆς λύπης ἠγγειλεν ἐπὶ Συνόδου χθὲς τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀγγελθέντα τῇ Α. Θ. Παναγιότητι διὰ τηλεγραφήματος ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξ. Μαυρογένους βέη, πλέξας τὸ πρόσφορον τῷ μεταστάντι ἐγκώμιον, καὶ διαβιβάσας τῇ οἰκογενείᾳ τὰ θερμὰ συλλυπητήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Σκαβουλίου ἀξιοτίμου Ζήση Θ. Ζήση.

Σήμερον δὲ τελεσθείσης μεγαλοπρεπεστάτης κηδείας τοῦ νεκροῦ ἐν τῷ ἐν Πέρᾳ ἱερῷ ναῷ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης συρροῆς κόσμου ἐκλεκτοῦ, προέστη ἡ Α. Θ Παναγιότης μετὰ τῶν ἁγίων συνοδικῶν. Λόγον ἐπικήδειον ἀπήγγειλεν ὁ ἀρχειοφύλαξ τοῦ Πατριαρχ. Ἀρχειοφυλακίου ἀρχιμ. Καλλίνικος Δελικάνης, ἐξάρας προσηκόντως τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν θράσιν τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός. **Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ Σπυρίδωνος Μαυρογένους πασᾶ.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Ἀνέψωσις μητροπολιτικοῦ θρόνου Κορυτσᾶς.* — Οἱ χριστιανοὶ τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας Κορυτσᾶς διεκρίθησαν καὶ διακρίνονται ἀναντιρρήτως ἐπὶ αἰσθήμασι στοργῆς, ἀφοσιώσεως καὶ ἀμειώτου σεβασμοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εὐλαβείας πρὸς τὰ πάτρια, καὶ ἐπὶ αἰσθήμασιν ἀγνῆς φιλοπατρίας καὶ φιλομουσίας, μὴ ἐπαλανδανόμενα τῆς γενετείρας αὐτῶν καὶ ἐν ἀποδημίᾳ διατελοῦντες. Πολλάκις δὲ κατὰ καιροὺς πολλὰ τῶν εὐσεβῶν τούτων τέκνων γενναιοφρόνως ἐξεδήλωσαν τὰ αἰσθήματα αὐτῶν ταῦτα, ὡς καὶ τελευταῖον ἓν τῶν τέκνων τούτων διέθηκε σπουδαῖον ποσὸν πρὸς ἀνέγερσιν ναοῦ ἐν τῇ πόλει τῆς Κορυτσᾶς, ἕδρας τῆς ἐπαρχίας, ἐξεχούσης ἐπὶ θρησκευτικοῖς καὶ φιλομούσοις αἰσθήμασιν.

Ἤδη ἐκφρασθέντος πόθου ὅπως ἡ ἱ. Μητρόπολις αὐτῶν προαχθῇ ἐκκλησιαστικῶς, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ λαβοῦσα ὑπ' ὄψει προηγουμένας αὐτῆς ἀποφάσεις, καθ' ἃς ἐξ ἐκκλησιαστικῆς φιλοτιμίας προήχθησαν διάφοροι ἐπαρχίαι, ἐνέκρινε καὶ προήγαγε τὴν ἱ. Μητρόπολιν ἀπὸ τῆς Γ'ης στήλης τοῦ Συνταγματίου εἰς τὴν Βαν κατατάξασα αὐτὴν ὑπὸ τὸν ἀριθ. 34.

Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερβάσιος ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν θερμὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ τε καὶ τῶν κατοίκων Κορυτσᾶς ἐπὶ τῇ ὑπ' αὐτῆς ἐπιδειχθείσῃ εὐνοίᾳ πρὸς τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα, ἅτινα θέλουσι προϋμηθῇ ἵνα φανῶσιν ἐπὶ μεῖζον ἀντάξια τῆς ἐκδηλωθείσης ἀγάπης καὶ στοργῆς τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

— *Τύπος ὁμολογίας ἀρχιερατικῆς χειροτονίας.* — Ἡ ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου διορισθεῖσα Ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Ἀμασείας, Μηθύμνης καὶ Νικοπόλεως, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος τῆς μνείας ἢ μὴ τοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, ὑποβαλοῦσα τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἀπαφήνατο ὑπὲρ τῆς μνείας τοῦ ὀνόματος.

Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψει ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ τὴν γνωμοδότησιν ταύτην, πρὸς δὲ καὶ ἐπιστολὰς τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Νικομηδείας, Σμύρνης καὶ Ἀγχιάλου, ὧν ἐζητήθη ἡ γνώμη, ἀποφανθέντων ὁμοίως ὑπὲρ τῆς μνείας τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἐνέκρινε κατὰ πλειονοψηφίαν τὴν τήρησιν τοῦ καθεστῶτος καὶ τὴν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ μνείαν τοῦ ὀνόματος τοῦ κατὰ καιρὸν Πατριάρχου.

— *Πανηγυρις ναοῦ.* — Τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου πανηγυρίζοντος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Τῇ ἐπαύριον δὲ ἐτέλεσεν ἐν αὐτῷ τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἡ Α. Σ. ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτης Χίου Κωνσταντῖνος.

— *Συγχαρητήρια ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀνεγνώσθησαν τὰ ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ νέου ἔτους συγχαρητήρια πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τηλεγραφήματα τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου, τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἰορδάνου Ἐπιφανίου, ἐπιτρόπου τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ, καὶ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπ. τῶν λοιπῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Σερβίας Ἰννοκεντίου, Οὐγγροβλαχίας Ἰωσὴφ, Μαυροβουνίου Μητροφάνους καὶ τοῦ ἐπισκόπου Δαλματίας Νικοδήμου.

— *Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.* — Ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς Εὐστάθιος Εὐγενίδης, ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἱδρυόντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, προσήνεγκε γενναισδώρως ὑπὲρ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Σωματείου πεντήκοντα λίρας Τουρκίας. Τὸ δὲ προσδρεῦον ἀνεκήρυξε, συνῳδὰ τῷ Κανονισμῷ, εὐεργέτην τοῦ Συλλόγου τὸν γενναιόδωρον δωρητήν, πρὸς ὃν τὰ ἄρμοδια τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἔγγραφα μετὰ τοῦ σχετικοῦ διπλώματος ἐπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς Γ. Παπαδοπούλου καὶ τοῦ ταμίου τοῦ Συλλόγου πανοσιολογιωτάτου Μ. Συγκέλλου κ. Νικοδήμου.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τῇ Α. Μ. τῷ πατριάρχῃ τῶν ἀνατολικῶν Ἀρμενίων Μαλαχίᾳ Ὀρμανὰν τὰς ἀδελφικὰς προσρήσεις καὶ εὐχὰς ἐπὶ ταῖς ὑπ' αὐτῶν ἀγομένας ἑορταῖς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως καὶ τῶν Θεοφανείων διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου συνοδευομένου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διαγγελέων Δημ. Τσολακίδου.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τῇ π. Δευτέρᾳ ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης, ὅντινα ἐπὶ τούτῳ ἐπεσκέψατο ἡ Α. Θ. Παναγιότης, οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοί, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι, ὡς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

Τῷ δὲ σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ ἁγίῳ Καισαρείας Ἰωάννῃ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις διὰ τῶν ἁρμοδίων πατριαρχ. ὑπαλλήλων καὶ τοῖς ἑορτάζουσιν ὁμογενέσιν Ι. Χατζοπούλῳ καὶ Ι. Μαμοπούλῳ, μέλεσι τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ταῖς ΑΑ. ΕΕ Ι. Βιθυνῷ, Γιάγκῳ ἐφέντῃ Ἰωαννίδῃ, Ι. Χώτζῃ ἐφέντῃ, Τζῶν πασᾷ Ἀβραμίδῃ, Ἰορδάνῃ Καρολίδῃ ἐφέντῃ, τοῖς ἀξιοτίμοις Ι. Χαριτωνίδῃ, Ι. Πολυζίτῃ, Ι. Μαυρουδῖ, Ι. Καστέλλῃ, ὡς καὶ τοῖς ἐκ τῶν πατριαρχ. ὑπαλλήλων Ι. Τανταλίδῃ, διευθυντῇ τοῦ Α. Πατριαρχικοῦ Γραφείου, Ι. Χλωρῷ διευθυντῇ τοῦ Ὀθωμαν. Γραφείου, Ι. Σταυρίδῃ, διευθυντῇ τοῦ Πρωτοκόλλου καὶ Ι. Βκρούτῃ.

Καὶ πρὸς ἄλλους δὲ λογάδας καὶ ὁμογενεῖς ἡ Α. Θ Π. διεβίβασε διὰ τῶν αὐτῶν ἀπεσταλμένων τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ προσρήσεις ὡς ἐπισκεψαμένους Αὐτὴν κατὰ τὰς παρελθούσας κοσμοσωτηρίους ἑορτάς.

— *Μονὴ ἁγίου Παύλου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει.* — Ἡ Α. Θ. Π. ἀνεκοίνωσε χθὲς τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱ. Συνόδῳ μετὰ λύπης τὸ δυστύχημα τῆς πυρπολήσεως τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱ. Μονῆς τοῦ ἁγίου Παύλου, καθ' ἣν ἐκάη ἀτυχῶς σὺν ἄλλοις καὶ ἡ ἐν τῷ εὐαγεῖ σκηνώματι ἀπὸ πολλοῦ ὑφισταμένη βιβλιοθήκη.

Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἵνα, ἅμα μὲν ἐκφρασθῇ ἡ λύπη τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ δεινῷ συμβάματι, ἅμα δὲ ἐπιστηθῇ μεῖζον ἡ προσοχὴ τῆς Ἱ. Κοινότητος πρὸς ἀποφυγὴν παραπλησίων σοβαρῶν δυστυχημάτων, ἐν οἷς ἐν ἀκαρεῖ ἀπώλυνται κειμήλια ἀπὸ αἰώνων ἐν τοῖς ἱεροῖς σκηνώμασι διατηρούμενα καὶ φυλαττόμενα.

— *Μονὴ ἁγίου Γρηγορίου καὶ Σίμωνος Πέτρας.* — Ἀπὸ τοῦ 1860 καὶ ἐντεῦθεν μέχρι σήμερον, ἤτοι ἀπὸ τεσσαρακονταετίαν καὶ ἐπέκεινα, ἀδιαλείπτως καὶ ἀνελλιπῶς ἐξακολουθοῦσιν ἡγουμενεύοντες τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερῶν Μονῶν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου καὶ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, οἱ πανοσιολ. Συμεὼν καὶ Νεόφυτος, ἄνδρες ἐνάρετον κατὰ πάντα πολιτείαν κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο χρονικὸν διάστημα ἐπιδειξάμενοι καὶ ἐπιδεικνύμενοι καὶ συνίσει διαπρέψαντες, ἅμα δὲ μετὰ ζηλωτῆς αὐταπαρνήσεως καὶ στοργῆς ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν οἰκείων ἕκαστος Μονῶν μοχθήσαντες.

Ἡ Ἐκκλησία πάνυ εὐαρέστως διατεθεῖσα ἐκ τῆς πολιτείας καὶ ἡγουμενείας τῶν εἰρημένων ὁσιωτάτων ἡγουμένων ἐνέκρινεν ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνελεύσει ἵνα ἐκφρασθῇ αὐτοῖς ἡ εὐαρέσκεια αὐτῆς.

— *Ληξιαρχικὸν Γραφεῖον τῶν Πατριαρχείων.* — Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀνεγνώσθησαν αἱ ὑπὸ τοῦ Δ.Ε. Μ. Συμβουλίου μετὰ τῶν οἰκείων ἀποσπασμάτων εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον διαβιβασθεῖσαι δύο ἐκθέσεις τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ληξιαρχικοῦ Γραφείου Ν. Παγανῆ, προτείνοντος διὰ τῆς μιᾶς μὲν μέτρα ἀποσκοποῦντα τὴν τακτικωτέραν διεξαγωγὴν τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ὑποδεικνύοντος τρόπον, καθ' ὃν ἔσται δυνατὴ ἡ συμπλήρωσις κενῶν ἀπαντώντων, ἐλλείψει τῶν σχετικῶν διπλοτύπων, ἐν τοῖς Κώδηξι τοῦ Ληξιαρχικοῦ Γραφείου. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τά τε ἀνωτέρω μέτρα καὶ τὸν τρόπον τῆς συμπληρώσεως τῶν χασμάτων τούτων· ἐνεκρίθη δηλονότι ἵνα μετὰ ἔνορκον κατάθεσιν τριῶν μαρτύρων, γινομένην ἐνώπιον τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ληξιαρχικοῦ Γραφείου συντάσσηται τὸ οἰκεῖον πρακτικὸν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τούτου γίνηται ἡ καταχώρισις τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως ἐν τῷ Κώδικι.

—*Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια.* — Ἐπὶ τῷ προσφάτῳ θανάτῳ τῶν ἀειμνήστων δεσποινῶν Μαρίας Εὐθυμοπούλου καὶ Κορίννης Σ. Ναρλῆ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐηρεστήθη ἵνα προχθὲς ἅμα μὲν διαβιβάσῃ τὰ πατριαρχικὰ αὐτοῦ θερμὰ συλλυπητήρια ταῖς ἐριτίμοις οἰκογενείαις, ἅμα δὲ ἐκπροσωπηθῇ κατὰ τὰς κηδείας διὰ τῶν ἁρμοδίων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ Ν. Φωτιάδου διά τινος τῶν βιαικόνων αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Νικολάου Φωτιάδου, θανόντος τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ἐν Χάλκῃ.

—*Ἐπισκεψεις τῶν Πατριαρχείων.* — Χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων ἀπέστειλαν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὁ πανοσιολογ. ἡγούμενος τῆς ἐν Πετρουπόλει Ἱεραποστολικῆς Μονῆς τῆς Ἀναστάσεως Ἀρσένιος ρούβλια 50· φιλόστοργον τῆς Ἐκκλησίας τέκνον ἐν Νοβοροσσίσκῃ διαμένον ἀνωνύμως ρρόγκα χρυσᾶ 1000. Ὁ ἀξιότιμος Γ. Νομικὸς λίρ. ὀθωμ. 3. Ὁ Σεβασμιώτατος μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης ρράγκα χρυσᾶ 60. Ὁ ἐριτιμος κ. Κωνσταντάρας λίρ. ὀθωμ. 10.

— *Διὰ τὴν ἐν Ρουστσουκίῳ ὁμογενῆ Κοινότητα.* — Ἐννοοῦμεν τὴν ἄδολον καὶ εἰλικρινῆ υἱϊκὴν χαρὰν, ἣν ᾐσθάνησαν ἰσχάτως τὰ ἐν τῇ ὁμογενεῖ Κοινότητι Ρουστσουκίου φιλόστοργα τέκνα τῆς καθ' ἡμᾶς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ ἀπονεμηθέντι ἀρτίως ἐκκλησιαστικῷ ὀρρικίῳ τῷ πανοσιολογ. Προϊσταμένῳ τῆς Κοινότητος κ. Παγκρατίῳ. Ἔχοντες ἐν τούτοις ὑπ' ὄψει τὰ γραφέντα σχετικὰ ἐξ ἀνταποκρίσεως πρὸς ἐγχώριον συνάδελφον, ὀφείλομεν, χάριν τῆς τηρητέας ἐν τοῖς τοιούτοις ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, νὰ ὑπομνήσωμεν τοῖς ἐκεῖ φιλοστόργοις ὁμογενέσι τὰ ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ πατριαρχικῷ γράμματι σχετικὰ, καθ' ἃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης «*ἐτιμοδελάστησε ἵνα βραδύτερον ἐν εὐκαιρίᾳ τινὶ, ἐρχομένου ἐντεῦθεν τοῦ ἐν λόγῳ προϊσταμένου, προβῇ καὶ εἰς τὴν κανονικὴν αὐτοῦ προχείρισιν*». Ἐπίσης ἀποκηρυκτέα ὡς πάντῃ ἀνάρμοστα τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῇ τάξει καὶ ἐξωτερικὰς μᾶλλον παραστάσεις ὑπενθυμίζοντα τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀνταπόκρισιν λαβόντα χώραν ἐν τῷ ναῷ τῆς Κοινότητος ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν ἀπονομὴν τοῦ ρηθέντος ὀρρικίου. «*Πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω*», παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος.

Πωλοῦνται ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ «Ἑρμηνεία τῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς περικοπῶν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου τοῦ Μεγάλου Ῥήτορος τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας Μηνᾶ Χαμουδοπούλου. «Θρησκευτικὸς Ἀρωγὸς» καὶ «Διδασκαλία τῆς ἀνατολ. ὀρθοδόξου διδασκαλίας» ὑπὸ Γρηγορίου Καρύδου, διευθυντοῦ τῆς Βυζαντίδος.

Τὰ ἔργα δεόντως κεκυρωμένα συνιστῶνται παντὶ εὐσεβεῖ χριστιανῷ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Δημήτριος Τσυκαλᾶς, ἰατρός, ὑπήκοος Ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Πέραν (ὁδὸς Χαλεπλῆ ἀρ. 25) νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διορισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διαζυξει ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Εὐφροσύνης Δ. Τσυκαλᾶ, τὸ γένος Ἀντωνίου Σπάρταλη, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη καὶ ἐν Πέραν (ὁδὸς Ταρλάμπαση ὑπ' ἀριθ. 12) διαμενούσης. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 24 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος

† **Κορυτσᾶς** ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 3

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠ. ΚΑΡΠΑΘΟΥ καὶ ΚΑΣΣΟΥ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ὁ Ἰωάννης Μ. Γερογιάννης ὑπήκοος Ὀθωμανὸς ἐκ Κάσσου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς ὅπως τὴν πρώτην Τετάρτην καὶ ὥραν 10ην π. μ. εὐρωπαϊστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς νήσου Κάσσου εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἐπιτρόπου νομίμως διορισθέντος ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Καλήτζας τὸ γένος Γεωργίου Κρητικοῦ ἐπὶ διαζεύξει· ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης «Ἐκκλησ. Ἀληθείας».

Ἐν Κάσσῳ, τῇ 30 Νοεμβρίου 1901.

ὁ Πρόεδρος 3

† **ὁ Καρπάθου καὶ Κάσσου**

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ὁ Γραμματεὺς

ΗΛΙΑΣ ΗΛΙΑΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Ξενοφῶν Θεοδωρίδης, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ὀθωμανῆς, φαρμακοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα, τέως κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. Εὐρωπαϊστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διορισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διατροφῇ ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Κλοτίλδης Ξ. Θεοδωρίδου, Ἀγγλικανῆς τὸ δόγμα καὶ τὴν ἐθνικότητα, ὑπηκόου δὲ Ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου Κωνσταντινουπόλεως. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διατροφῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ «Moniteur Oriental».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 20 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 3

Ὁ Γραμματεὺς

ΑΝΘΙΜΟΣ Π ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ ἐκ Χάσ-κιοϊ τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως Θεόδωρος Ἰωάννου, Βούλγαρος σχισματικός, ὑπήκοος Ὀθωμανός τέως μὲν τὸν κάπηλον ἐν Ἀντέπῃ Χαλεπίου τοῦ κλίματος τῆς Ἀντιοχείας ἐπαγγελλόμενος, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ ἀκυρώσει γάμου ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μαρίας, θυγατρὸς Γεωργίου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, κατοίκου Ὑψωμαθείων, καὶ τὰ οἰκιακὰ μετερχομένης ἔργα. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ ἀκυρώσεως γάμου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Βυζαντίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 7 Δεκεμβρίου 1901. 2

ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος **ΑΝΘΙΜΟΣ** Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικήν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1902 **ΑΡΙΘ. 3**

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικοπόλεως **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Καθολικὸς συγγραφεὺς περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν— Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιθεώρησις: Ἐκκλησία Παλαιοκαθολικῶν — Αἱ περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου γνῶμαι ἐν ταῖς νεωτέραις χρόνας—Βιβλιολογία: Λόγοι καὶ ὁμιλίαι Φωτίου. Νεοφανῆ βιβλία —Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα—† Σπυρίδων Μαυρογένης πασᾶς —Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Κοινοποιήσεις— Παράρτημα.

ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν βιβλιάριον φέρον τὸν τίτλον «Ἐπιστολαὶ περὶ τῆς ἐκ νέου ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν» (Lettres sur la réunion des Églises) γαλλιστὶ συντεταγμένον παρὰ καθολικοῦ τινος, σημειουμένου διὰ τῶν στοιχείων L. V. καὶ ἐνδιατρίψαντος, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, ἐν Ἀνατολῇ. Τὸ βιβλιάριον εἶνε ἄξιον πολλῆς προσοχῆς καὶ ἔρχεται λίαν ἐπίκαιρον μετὰ τὴν ἐσχάτως καὶ αὖθις ἀπολυθεῖσαν σχετικὴν παπικὴν Ἐγκύκλιον καὶ τὰς προτάσεις τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου περὶ μελέτης τοῦ τρόπου τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, περὶ ὧν προηγουμένως ἐγράψαμεν. Λέγομεν ὅτι τὸ βιβλιάριον τοῦ καθολικοῦ συγγραφέως εἶνε ἄξιον πολλῆς προσοχῆς οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι πάντα τὰ ἐν αὐτῷ γραφόμενά εἰσιν ἀσπαστὰ ἀπὸ μέρους τοῦ ὀρθοδόξου ἀναγνώστου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ἐν αὐτῷ κηρύσσονται ἀλήθειαί τινες ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος ἀπὸ μέρους καθολικοῦ συγγραφέως, αἵτινες δὲν ἐλέχθησαν μὲν νῦν τὸ πρῶτον—τοὐναντίον μάλιστα καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἡμετέρου φύλλου ἐπανειλημμένως ἐτονίσθησαν— ἀλλ' ὅμως ἐξερχόμεναι τοῦ στόματος καὶ τῆς γραφίδος καθολικοῦ συγγραφέως ἐνέχουσιν ἰδιαιτέραν ὅλως σημασίαν διὰ τοὺς ὁμοδόξους αὐτῷ χριστιανούς.

Ἐπιφυλασσόμενοι ἐλλείψει χώρου νὰ παράσχωμεν εἰς προσεχὲς φύλλον ἐν πιστῇ μεταφράσει ἀξιαναγνώστους περικοπὰς τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος τούτου βιβλίου, ἀρκούμεθα σήμερον εἰς τὸ νὰ παράσχωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῶν ἐν αὐτῷ θιγομένων ζητημάτων καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ κρατοῦντος πνεύματος.

Δύο εἰσὶ τὰ κύρια σημεῖα, ἐφ' ὧν ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν αὐτοῦ ὁ συγγραφεύς. Καὶ δὴ πρῶτον εἶνε ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὑπὸ τὸν τίτλον «**τὰ παράπονα τῶν ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθοδόξων**» ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς ἐπικρίνει τὰ μέχρι τοῦδε εἰς ἐφαρμογὴν τεθέντα μέτρα ἀπὸ μέρους τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἐκ νέου ἑνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἰδίᾳ δὲ τὸν κατ' ἄτομον προσηλυτισμὸν καὶ μάλιστα τὸν διὰ καθολικῶν προπαγανδικῶν Σχολῶν διενεργούμενον ἐν μέσῳ τῶν ὀρθοδόξων τῆς Ἀνατολῆς, ὡς καὶ τὸ σύστημα τῆς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀπολύσεως τῶν παπικῶν περὶ ἑνώσεως Ἐγκυκλίων πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, τῶν περιωνύμων διὰ τὸ ἐπιτακτικὸν αὐτῶν ὕφος, πρὸς τούτοις δὲ καὶ

τὸν τρόπον τῆς συσχετίσεως τῶν ἐν Ἀνατολῇ διαβιούντων καθολικῶν κληρικῶν μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἢ καὶ τοῦ ἡμετέρου λαοῦ ἐν γένει. Ἐν τῷ μέρει τούτῳ ὁ καθολικὸς συγγραφεὺς οὐχ ἧττον σφοδρῶς καθάπτεται τῆς συμπεριφορᾶς, ἣν κατὰ διαφόρους περιόδους ἐπεδείξαντο οἱ καθολικοὶ τῆς Δύσεως καὶ μάλιστα οἱ πάπαι τῆς Ρώμης πρὸς τοὺς ἐν Ἀνατολῇ Ὀρθοδόξους.

Ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς συνίστησι νέον τρόπον ἐπιδιώξεως τῆς ἑνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἐν ᾧ ὑποδείκνυνται μὲν συντελεστικά τινα πρὸς τοῦτο μέτρα, οἷα ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἀπάλειψις τοῦ filioque (καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ) ἐκ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, ὁ σεβασμὸς πρὸς ἰδιαιτέρους τινὰς θεσμοὺς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὸ κρατοῦν ἐν αὐτῇ κυβερνητικὸν σύστημα, πλὴν ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένον προλήψεών τινων ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἀνατολικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἐκεῖνο δ' ἰδίᾳ ὅπερ καθιστᾷ ἀνεφάρμοστον τὸ προτεινόμενον ὑπ' αὐτοῦ σχέδιον εἶνε ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ πρωτείου τοῦ πάπα καὶ τὴν ἐκ μέρους τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀναγνώρισιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πάπα ἰδιαιτέρας αὐθεντίας ἐν τῷ καθορισμῷ τῶν δογμάτων. Ὁπόθεν καὶ πάλιν καταφαίνεται, ὅτι ἡ περὶ πρωτείου τοῦ πάπα ἀρχὴ εἶνε, ὡς μὴ ὤφελε, ἡ πέτρα σκανδάλου, καθ' ἧς προσκόπτει καὶ ματαιοῦται πᾶσα ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπόπειρα. Διὸ καὶ οὐχὶ ἀδίκως ἡ ἀρχὴ τοῦ παπικοῦ πρωτείου θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἐγκυψάντων εἰς τὰ σχετικὰ ζητήματα ὡς ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ (principium) τοῦ ὅλου παπικοῦ συστήματος, ὡς ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τοῦ παπικοῦ οἰκοδομήματος. Ἐπαινετέα ἐν τούτοις ἡ παρρησία καὶ εἰλικρίνεια, μεθ' ἧς ὁ ἀλλόδοξος συγγραφεὺς ἐξαίρει τό τε διηνεκὲς καὶ θερμὸν περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καθόλου πραγμάτων ἐνδιαφέρον τοῦ ἡμετέρου ὀρθοδόξου λαοῦ, ὡς καὶ τὴν ἀγαστὴν αὐτοῦ ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων ἐμμονήν, πρᾶγμα, ὅπερ, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, δὲν ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸν πάντων τῶν λαῶν τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Συνέδριον τῶν Παλαιοκαθολικῶν ἐν Βέρνῃ τῆς Ἑλβετίας.—Θέσεις τοῦ παλαιοκαθολικοῦ Ἐπισκόπου Χέρτσογ.

Ἐν Ἑλβετίᾳ κατ' ἔτος συγκαλεῖται συνέδριον τῶν παλαιοκαθολικῶν, ἐν ᾧ μελετῶνται διάφορα σπουδαῖα ζητήματα τῆς ἐπιτοπίου παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Τοιοῦτον συνέδριον κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον (26 καὶ 27) ἔλαβε χώραν ἐν τῇ πόλει Βέρνῃ, ὅπερ ὑπῆρξεν ὅλως ἐξαιρετικόν, καθότι ἐν αὐτῷ ἑωρτάσθη ἐπισήμως ἡ εἰκοσιπενταετηρὶς τοῦ θεσμοῦ. Ἐπίσκοπον τῆς παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Χέρτσογ, προχειρισθέντος εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1876. Ὡς ἐκ τῆς ἐπιπροσθέτου ταύτης αἰτίας τὸ συνέδριον ὑπῆρξε λίαν πολυάνθρωπον, προσελθόντων εἰς αὐτὸ πλέον τῶν 150 διασήμων ἐπιστημόνων ἐκ διαφόρων μερῶν.

Ὅ,τι προξενεῖ βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐν τοῖς ἐτησίοις τούτοις ἐν Ἑλβετίᾳ συνεδρίοις εἶνε ἡ ἀξία ὄντως μιμήσεως ἀκράδαντος πεποιθήσεως τῶν ἀνθρώπων τούτων, μεθ' ἧς οὗτοι ἀποβλέπουσι πρὸς τὸ μέλλον τοῦ θρησκευτικοῦ ἐγχειρήματος αὐτῶν, ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ὁποίου τόσον ἐρρωμένως ἄχρι τοῦδε ἠγωνίσθησαν καὶ νῦν ἔτι ἀντιπαλαίουσι πρὸς διάφορα προσκόμματα καὶ δυσχερείας. Ὁ καθηγητὴς Μισσὼ, ὁ καὶ Διευθυντὴς τῆς «Διεθνοῦς θεολογικῆς Ἐπιθεωρήσεως» λίαν σαφῶς ἐδήλωσε τὴν γενικὴν ταύτην πρὸς τὸ μέλλον πεποίθησιν τῶν παλαιοκαθολικῶν, ἐν οἷς ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκφωνηθέντι λόγῳ κατὰ τὸ ἐν λόγῳ συνέδριον λέγει· «Ἡμεῖς καταγελῶμεν τῶν σκαιῶν ἐκείνων λεγεώνων, τῶν κολοσσιαίων ταγμάτων τῆς ρωμαϊκῆς ἰσχύος, ἅτινα ὑπῆρξάν ποτε ἀλλ' ἐξέλιπον πλέον, καταγελῶμεν τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα, ἥτις ὑπῆρξέ ποτε καὶ ἥτις μάλιστα ἀνεκηρύχθη ἀναγκαία κατὰ τὸ θεῖον δίκαιον, ἀλλ' ἥτις δὲν ὑφίσταται πλέον, ἐπίσης καταγελῶμεν ταύτης τῆς νομιζομένης ὅθεν καθολικότητος κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἔκτασιν. Καταγελῶμεν τοῦ κολοσσοῦ τούτου μὲ τοὺς ἀργιλλώδεις πόδας του, τοῦ εἰδώλου τούτου, ὅπερ ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ Μονταλαμβέρου, καὶ ὅπερ οὐδένα πλέον δύναται νὰ ἀπατήσῃ, εἰ μὴ τοὺς θέλοντας μόνον νὰ ἀπατῶνται». Καὶ ὄντως ὁ παλαιοκαθολικισμὸς ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἰδίαν Ἐκκλησίαν, ἀποσπασθεὶς τῆς Δυτικῆς, ἐποιήσατο οὐχὶ ἀσημάντους προόδους ἐν τῷ ἔργῳ τῆς διαδόσεως αὐτοῦ, καὶ δὴ ὄχι μόνον ἐν Εὐρώπῃ

ὡς ἄλλοτε εἴχομεν ἀποδείξῃ ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀμερικῇ. Εἶνε ἤδη γνωστόν, ὅτι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς βορείου Ἀμερικῆς ἀριθμοῦνται πλέον τῶν 150,000 χριστιανῶν μετὰ 170 ἱερέων καὶ 7 ἐπισκόπων, οἵτινες, ἂν μὴ παντάπασιν, οὐχ ἧττον πλησιέστατα εὑρίσκονται ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα τῷ παλαιοκαθολικισμῷ τῆς Εὐρώπης. Πάντες οὗτοι ἀναμένουσι μόνον εὐνοϊκὴν στιγμήν, ὅπως ἑνωθῶσιν ἐν μιᾷ ποίμνῃ μετὰ τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆς Δύσεως. **Β.**

ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΓΝΩΜΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ ΧΡΟΝΟΙΣ*

Ἐν τῇ Δύσει ὅμως οὐ μόνον ἀμφιβολίαι ἐξεφράσθησαν περὶ τῶν παραδόσεων τούτων ἀλλὰ καὶ παντελῶς αὗται ἀπεκρούσθησαν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸν ἀνταγωνισμόν, ὅστις ἐξηγέρθη μεταξὺ προτεσταντῶν καὶ καθολικῶν Θεολόγων. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὁ Βελλαρμῖνος Βαρώνιος, Ἀλλάτιος, Βόνας καὶ ἄλλοι, ἐκήρυξαν κατ' ἀρχὰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ὡς γνησίαν Ἀποστολικὴν γραφήν, μόλις δὲ ποτε ἤρξαντο νὰ ὑποχωρῶσιν ἐν ταῖς συζητήσεσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς προτεστάντας θεολόγους καὶ νὰ δέχωνται, ὅτι ἡ Λειτουργία αὕτη εἶνε ἂν μὴ κατὰ γράμμα ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα Ἀποστολική, χωρὶς ὅμως καὶ πάλιν ὁ ὀραπετίδης Ἀλλάτιος, λόγου χάριν, νὰ ὑποχωρῇ ἐντελῶς καὶ χωρὶς ν' ἀρίσταται τῆς γνώμης τῶν καθολικῶν θεολόγων, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ δογματικὴ ὁρασεολογία τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου εἶνε Ἀποστολική. Οἱ προτεστάνται κατ' ἀρχάς, εὔκολοι ὄντες εἰς τὸ ἀρνεῖσθαι τὰ πάντα καὶ ἀποκαλέσαντες ἤδη, διὰ τοῦ πικροῦ πολλάκις καὶ ἀποτόμου, ἀρχηγοῦ αὐτῶν «ἀχυρίνην» τὴν θαυμασίαν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, οὐδόλως ἐδίστασαν ν' ἀποκηρύξωσιν ὡς νόθον ψευδεπίγραφον καὶ ὑποβολιμαίαν τὴν Λειτουργίαν αὐτοῦ. Τοῦτο ἔπραξαν κατὰ δύο τρόπους ἀφ' ἑνὸς μὲν ἠρνήθησαν τὴν ἀκρίβειαν πάσης παραδόσεως περὶ τῆς Λειτουργίας ταύτης καὶ πεπλανημένην ἐθεώρησαν τὴν περὶ αὐτῆς γνώμην τῆς Πενθέκτης Συνόδου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπέδειξαν, ὡς λόγου χάριν ὁ Καβατος, τὴν ἐν τῇ Λειτουργίᾳ ταύτῃ ὕπαρξιν μεταγενεστέρων δογματικῶν ὅρων οἷον «Ὁμοούσιος» «Θεοτόκος» καὶ τὰ παρόμοια. Κατ' αὐτοὺς ἄλλως τε δὲν ἠδύνατό ποτε νὰ ὑπάρξῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Λειτουργία ὡρισμένη οὐδὲ τοῦ Ἰακώβου οὐδ' ἄλλου τινὸς τῶν Ἀποστόλων. Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρχε μόνον ἡ Ἀποστολικὴ παράδοσις, καθ' ἣν καὶ ἐτελεῖτο ἡ Λειτουργία ἐπὶ τῇ βάσει δ' αὐτῆς διεμορφοῦντο αἱ τοπικαὶ Λειτουργίαι, ἕως οὗ ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ Χρυσόστομος ἐγένοντο μεταρρυθμισταὶ τῆς Λειτουργίας. Ὅταν ὑπεδεικνύετο εἰς τοὺς προτεστάντας ὅτι ὑπάρχει, ὁπωσδήποτε, μία ἀρχαία Λειτουργία, ἡ ἐν ταῖς Ἀποστολικαῖς Διαταγαῖς, ἠρνοῦντο ὅτι ἐτελέσθη ποτὲ τοιαύτη Λειτουργία, ἐκάλουν δὲ αὐτὴν «ἰδεώδη». Ἀφοῦ δὲ πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ Ἀπόστολοι παρέδωκαν τὴν Λειτουργίαν σημαίνει, ὅτι οὐδέποτέ τις ὑπῆρξε Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου διάφορος τῶν λοιπῶν Ἀποστολικῶν Λειτουργιῶν, διότι ἄλλως τε κατὰ τοὺς προτεστάντας, πανταχοῦ ἐφέρετο μία καὶ ἡ αὐτὴ παράδοσις ὡς βάσις τῆς Λειτουργίας, οὐδεμία δὲ λειτουργία ὡρισμένη ὑπῆρχε. Μόλις δὲ κατὰ τὸν στ'. καὶ ζ'. αἰῶνα ἐπλαστογραφήθησαν αἱ ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀποστόλων φερόμεναι νῦν Λειτουργίαι. Ἡ πάλιν, κατ' ἄλλους, ὅταν κατὰ τὸν στ'. ἢ ζ', αἰῶνα διάφοροι τοπικαὶ Λειτουργίαι, ὡς λόγου χάριν, τῶν Ἐκκλησιῶν Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας μεταρρυθμισθεῖσαι προσέλαβον ὡρισμένην τινὰ μορφήν, συγχρόνως προσέλαβον τὰ ὀνόματα ἅτινα φέρουσι νῦν, λέγει ὁ Böhmer. Ὥστε εἰσὶν αἱ λειτουργίαι αὗται ψευδεπίγραφοι καὶ ὑποβολιμαῖαι. Ἔτι σαφέστερον καθορίζων τὰ πράγματα ὁ Nitzsch λέγει, ὅτι αἱ οὕτω καλούμεναι Λειτουργίαι τοῦ Ἰακώβου τοῦ Μάρκου καὶ τοῦ Κλήμεντός εἰσι λειτουργίαι τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Ἀντιοχείας, αἵτινες κατὰ τὸν ζ'. αἰῶνα συνταχθεῖσαι καὶ μορφωθεῖσαι ὅπως λάβωσι κῦρος ὠνομάσθησαν διὰ μεγάλων ὀνομάτων. Τέλος ἕτεροι τῶν προτεσταντῶν Θεολόγων μετριάζοντες τὴν ἀποτομότητα τῆς γνώμης ταύτης ἐδόξασαν, ὅτι αἱ Λειτουργίαι τῆς Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας κατὰ τὸν ε'. ἢ στ'. αἰῶνα προσλαβοῦσαι ὡρισμένην τινὰ μορφὴν ἀνήχθησαν ἡ μὲν εἰς τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, ἡ δὲ εἰς τὸν Μάρκον καὶ ἡ τρίτη εἰς τὸν Κλήμεντα. Ἡ περὶ τοπικῆς ἀναπτύξεως τῶν Λειτουργιῶν θεωρία ἐγένετο ἀσπαστὴ παρ' ἁπάντων, ἐφηρμόσθη δὲ οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν Ἀποστολικῶν Λειτουργιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν Λειτουργιῶν τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ ἁγίου Χρυσοστόμου. Ὅθεν ἦτο καιρὸς πλέον ν' ἀποκρουσθῇ καὶ ἀπηρχαιωμέ-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 8—9.

νη θεωρηθῇ ἡ γνώμη, ὅτι ἠδύναντό ποτε αἱ Λειτουργίαι αὗται νὰ προέλθωσιν ἐξ ἄλλης Λειτουργίας. Ὡς ἀναντίρρητον ἐθεωρήθη ὅτι ἡ μὲν τοῦ Μ. Βασιλείου Λειτουργία ἐμορφώθη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοπικῆς Λειτουργίας τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Καισαρείας, ἡ δὲ τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοπικῆς Λειτουργίας τῆς ἐν Συρίᾳ Ἀντιοχείας. Ἀδύνατον κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην Λειτουργία Ἐκκλησίας τινὸς νὰ προέλθῃ ἐκ Λειτουργίας ἄλλης Ἐκκλησίας, μάλιστα καὶ ἐκείνη ἔτι ἡ Ἐκκλησία λέγει ὁ Binygam, ἥτις ἱδρύετο καὶ ἐμορφοῦτο ὑπ' ἄλλης Ἐκκλησίας δὲν ἦτο ὑποχρεωμένη ν' ἀκολουθήσῃ τῷ παραδείγματι καὶ τῇ ἐν τῇ παλαιᾷ Ἐκκλησίᾳ κρατούσῃ τάξει, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ καθορίσῃ ὃι' ἑαυτὴν τύπον τῆς θείας λατρείας ἀνάλογον πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ τὴν ἑαυτῆς κατάστασιν. «Si, λέγει, nova quaedam Ecclesia episcopalis ex alia quadam sumta esset et erecta, nova illa exemplar et praescriptam methodum Veteris Ecclesiae sequi haud coacta fuerit sed ipsa sibi divini cultus formam effingere rebus suis et statui accomodatam». Ἡ θεωρία αὕτη ἐφημόσθη βεβαίως καὶ ἐπὶ τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου. Κατ' αὐτὴν ἡ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου εἶνε Ἱεροσολυμιτική, εἶνε ἡ Λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ ζήτημα σπουδαῖον ἀναφαίνεται περὶ τοῦ πότε παρουσιάσθη εἰς μέσον ἡ Λειτουργία αὕτη, ἐπειδὴ ἡ γνώμη ὅτι πρώτην φορὰν παρουσιάσθη ἡ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου εἰς μέσον, πλαστογραφηθεῖσα κατὰ τὸν ε'. στ'. ἢ ζ'. αἰῶνα, ὑπεστηρίχθη ὑπὸ μόνων τῶν πεισμόνως ἐμμενόντων, ἐν ταῖς προϋποθέσεσιν αὐτῶν. Τοιαύτη γνώμη εἶνε ὅλως ἀσύστατος καὶ ἀδόκιμος ἐξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου τῆς σωζομένης Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου. Ὅθεν ὁ Renaudot, λόγου χάρις, οὐδεμίαν ἔχει ἀμφιβολίαν, ὅτι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Λειτουργίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἔχομεν «μαρτυρίαν» τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων, ὅτι ὅηλονότι ἡ Λειτουργία αὕτη ὡς ἐξ αὐτῆς προελθοῦσα εἶνε ἀρχαιότατον μνημεῖον. Ὁ Prolst ἔτι σαφέστερον λέγει, ὅτι τινὰ τῶν μερῶν τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἀνάγονται εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων, προσαναβιβαζόμενα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, διότι ὑποθέτει αὐτὴν ἐκ τοῦ συριακοῦ μεταφρασθεῖσαν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἰδίωμα κατὰ τὸν β'. ἤδη αἰῶνα, ἕτερα δὲ προσετέθησαν βραδύτερον μεταξὺ τοῦ 350 καὶ 450. Καθ' ἣν ἐποχὴν ὅηλονότι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιδράσῃ ἐπ' αὐτῆς οὐδεμία ἄλλη Λειτουργία, ὅπερ ἀνάγκη καλῶς νὰ ἐνθυμώμεθα. Ἕτεροι πάλιν εἶον ὁ Kœnig καὶ ὁ Bunsen, οἷς συμφωνεῖ ὁ Φιλάρετος Τσερνιγόβου, θεωροῦσιν ὡσαύτως τὴν Λειτουργίαν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου γραπτῶς ὑφισταμένην οὐχὶ μεταγενεστέρως τῶν πρώτων αἰώνων, κατὰ τὰ σπουδαιότερα αὐτῆς μέρη, ἅτινα δύνανται ν' ἀποκατασταθῶσι διὰ τῆς Λειτουργίας τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου περιγραφομένης, ἧς σύγχρονον θεωροῦσι τὴν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου Λειτουργίαν ὁ Bickell, ὅστις ἰδίως τὸν πρόλογον τῶν δύο Λειτουργιῶν θεωρεῖ κατὰ λέξιν σύμφωνον (wort lich übereinstimmt) καὶ ἄλλοι, ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων, ὡς εἴδομεν, ὁ Καλογερᾶς. Οἱ φρονοῦντες ὅτι ἡ λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἤρξατο νὰ καταγράφηται κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας, μάλιστα δὲ κατὰ τὸν γ'. φρονοῦσιν ὅτι ἡ νῦν σωζομένη Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ὁριστικῶς ἤρξατο διαμορφουμένη καὶ τὴν νῦν αὐτῆς μορφὴν προσλαμβάνουσα κατὰ τὸν δ'. ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ε'. αἰῶνος (μετὰ τὸ 325 ἢ 421), ἕτεροι ὅμως ἐπεκτείνουσι τὰ ὅρια τῆς πλήρους αὐτῆς διαμορφώσεως μέχρι τοῦ ζ'. αἰῶνος καὶ τέλος ἕτεροι, ὡς λόγου χάριν, ὁ ῥῶσσος Α. Πετρόβσκης μέχρι τοῦ ι'. αἰῶνος.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Ἀρχιμ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθυντὴς τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

ΦΩΤΙΟΥ ΟΜΙΛΙΑΙ

Ἡ ἔγκριτος ρωσικὴ ἐφημερὶς «Εἰδήσεις τῆς Μόσχας» τῆς 12ης 106ρίου 1901 δημοσιεύει τὴν ἑξῆς βιβλιογραφίαν, ἣν καὶ μεταφράζουσα, ἡ «Κωνσταντινούπολις» ἐπανορθοῖ ἀνακριβείας τινὰς ἐν ὑποσημειώσεσι.

«Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, πατριάρχου Κ]πόλεως. Λόγοι καὶ Ὁμιλίαι 83, ἐκ χειρογράφων Ἄθω, Βιέννης, Γενεύης, Ἐνετίας, Ἱεροσολύμων, Μονάχου, Μόσχας, Παριδίων, Ρώμης, Χαϊδελβέργης κλ. Ἐκδιδόντος Σ. Ἀριστάρχου ἐν Κ]πόλει 1901. 2 τόμοι 4ον σ. (194+490+592).

Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Φωτίου, πατριάρχου Κ]πόλεως κατέχει μίαν τῶν πρώτων θέσεων ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἐξεχόντων ἱεραρχῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας

καὶ τῶν μεγαλοφυῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ θεολόγων. Ἀλλ' οὐχὶ πάντα τὰ πονήματα τοῦ μεγάλου τούτου συγγραφέως εἰσὶ γνωστὰ τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τοῖς ἀντιπροσώποις αὐτῆς, διότι πᾶσαι αἱ μέχρι τοῦδε ἐκδόσεις τῶν ὁμιλιῶν αὐτοῦ ἀπέχουσι πολὺ τοῦ νὰ ὦσι πλήρεις, καὶ φέρουσι μᾶλλον τυχαῖον χαρακτῆρα. Τινὰ δέ, μὴ ἵνα εἴπωμεν τὰ πλεῖστα, τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἁγίου Φωτίου, εἰσὶ γνωστὰ ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ ἐπιστήμῃ μόνον ἐκ τῶν προμετωπίδων αὐτῶν· οὐχ ἧττον πασίγνωστόν ἐστιν, ὁποίας ὑψηλῆς ἐκτιμήσεως ἀπολαύουσιν ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τὰ ἐμφανισθέντα ὀλίγα σχετικῶς ἐν τῷ τύπῳ ἔργα, τὰ προελθόντα ἐκ τοῦ καλάμου τοῦ σοφοῦ, τοῦ ἐμβριθοῦς καὶ τοῦ μεγαλοφυεστάτου τούτου ἱεράρχου.

Αἱ βιβλιοθῆκαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐπὶ σειρὰν αἰώνων διετήρουν τὰ τιμαλφῆ ταῦτα κειμήλια ἐν σπανίζουσι χειρογράφοις, μέχρις οὗ ὁ ἐρευνητικὸς νοῦς τοῦ ἐκδότου, ἡ ἐπίμονος αὐτοῦ ἐργασία καὶ οἱ ἀκάματοι κόποι, ἐμπνεύμενοι ἐκ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὴν παιδείαν καὶ τὸ κλέος τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἀπεκάλυψαν αὐτὰ καὶ κατέστησαν κοινὸν κτῆμα οὐ μόνον τῶν Ἀκαδημιῶν ἀλλὰ καὶ τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν.

Ὁ θησαυρὸς οὗτος ἀνεκαλύφθη[1] διὰ τῆς ἐργασίας δύο λογίων ἀνδρῶν, πολλοὺς καταβαλόντων κόπους καὶ ὑπομονὴν ἐν διαστήματι πολλῶν ἐτῶν. Εἶναι δὲ οὗτοι ὁ Μέγας Λογοθέτης τῆς ἐκκλησίας Κων]λειως Σ. Ἀριστάρχης, γνωστὸς καὶ ὡς συγγραφεὺς σοφῶν πονημάτων, καὶ ὡς κυβερνητικὸς βαθμοῦχος τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἔτι δὲ μᾶλλον ὡς ζηλωτὴς καὶ πιστὸς υἱὸς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας τῆς Κων]λειως, ἥτινι ἐντίμως καὶ ἐπαξίως ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη ὑπηρετεῖ· καὶ ὁ προϊστάμενος τοῦ ἐν Μόσχᾳ μετοχίου τῆς Κ. Π. ἀρχιμανδ,ίτης Ἰάκωβος[2], ὅστις πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἱεροδιάκονος ἔτι ὤν, εὗρε πρῶτος[3], ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων, 15 ὁμιλίας καὶ 25 ἐπιστολὰς τοῦ μεγάλου Φωτίου ἐν μέσῳ ἀρχαίων χειρογράφων[4] καὶ πρῶτος[5] ἀνέγνω καὶ ἀντέγραψεν αὐτάς, ἐφοδιάσας τὸ κείμενον αὐτῶν διὰ πολυτίμων καὶ εὐφυῶν σχολίων[6].

Αἱ ὁμιλίαι αὗται καὶ ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγ. Φωτίου κατὰ πρῶτον ἐξετυπώθησαν[7] ἐν τῷ ἐπισήμῳ ὀργάνῳ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» (κατὰ τὰ ἔτη 1881—3, 1885—6), ὑπὸ τοῦ Μ. Λογοθέτου Σ. Ἀριστάρχου. Ἀκολούθως δὲ ἐξ ὁλοκλήρου συμπεριελήφθησαν[8] εἰς τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ πρὸς ταῖς λοιπαῖς ἀνεκδότοις τέως 83 ὁμιλίαις καὶ λόγοις τοῦ μεγάλου Φωτίου.

Τῆς ἀντιγραφῆς ταύτης γενομένης ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου, ἡ τοῦ Σ. Ἀριστάρχου ἀγάπη πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὰ ῥῶτα Αὐτοῦ ὑπῆρξαν αἰτία, ὅπως οὗτος ἀναλάβῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς συλλογῆς πάντων τῶν λόγων τοῦ μεγάλου Φωτίου καὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν, ὅπερ καὶ ἐξεπλήρωσε διὰ τῆς τελευταίας ἐκδόσεως αὐτοῦ. Τὸν σοφὸν ἄνδρα δὲν ἐθορύβησαν αἱ δυσκολίαι τοῦ ἔργου, οὐδὲ ἀνέκοψαν αἱ ὕλικαὶ δυσχέρειαι, καὶ πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῷ πλεῖστα δίκαιον, ἀναγνωρίζοντες, ὅτι πολυετῆ ἐπίμονον ἐργασίαν καὶ πολλὰς γνώσεις ἐδέησε νὰ προσενέγκῃ διὰ τὸ ἅγιον τοῦτο ἔργον. Ἡ περφωτισμένη διάνοια τοῦ Σ. Ἀριστάρχου, ἡ ὑψηλὴ αὐτοῦ μόρφωσις, ἡ βαθεῖα εὐσέβεια καὶ ἀφοσίωσις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἦσαν οἱ κάλλιστοι συναντιλήπτορες αὐτοῦ ἐν τῷ δυσχερεῖ ἔργῳ, ἡ ὑψηλὴ δὲ πρόθεσις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδόσεως ἡ μεγάλη αὐτοῦ παραμυθία καὶ φαεινὴ ἔμπνευσις.

Ἰδοὺ διατί ἐθεωρήσαμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ ἐπιστήσωμεν ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου τὴν προσοχὴν τῶν περφωτισμένων ἀναγνωστῶν καὶ νὰ ἐπιδείξωμεν συντόμως τὰς ἀδιαφιλονεικήτους ἀρετὰς τῆς ἐκδόσεως ταύτης, τὰς κατακοσμούσας τὸ προϊὸν πολυετοῦς μετὰ λόγου ἐργασίας, συντελεσάσης εἰς τὴν δημοσίευσιν πλήρους συλλογῆς τῶν Λόγων καὶ τῶν Ὁμιλιῶν τοῦ ἁγίου Φωτίου. Αὕτη ἀποτελεῖ πλουσίαν συμβολὴν εἰς τὴν εὑρεῖαν θεολογικὴν φιλολογίαν, εἰς ἣν διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ἀνοίγονται νέοι ὁρίζοντες εὑρεῖς καὶ φωταυγεῖς καὶ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς πη-

1. Ἡ μὲν ἀνακάλυψις ἐκ χειρογράφου ἁγιοταφιτικοῦ ἐγένετο τῷ 1864 ὑπὸ Σ. Ἀριστάρχου (Φωτίου, Λόγοι καὶ Ὁμιλίαι. Α' σ. ρνδ. σημ. 2), ἡ δὲ ἀντιγραφὴ ἐκ χειρογράφου ἰβηρικοῦ τῷ 1881—2 ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Ἰακ. Βατοπεδινοῦ (αὐτ. σ. ροζ. Ἰβ.) Σ. Μ.

2. Πλὴν τοῦ ἀντιγράφου τοῦ ἀρχιμ. Ἰακώβου, ἐπωφελήθη ὁ Σ. Ἀριστάρχης ἐκ τῶν ἀντιγράφων τῶν ἀρχιμανδριτῶν Βασιλείου, νῦν ἁγίου Ἀγγιάλου (αὐτ. ροβ. Βα.) καὶ Πολυκάρπου ἰβηρίτου (ρον. Ἰβ—ρ . Πο.), τοῦ γέροντος Κυρίλλου ἰβηρίτου (ρον. Ἰβ.), τοῦ Ἀλιξ. Λαυριώτου (ρπδ. Αα), τοῦ καρβαλίου Πύτρα (ρπι. Μρ. Πι.), τῶν καθηγητῶν Ἰ. Τρόϊσκη (ργα. Τ.) καὶ E. Montet (ρσι. Γ), τοῦ βιβλιοφύλακος H: Omont (ργο. Ω), τοῦ πρεσβυτέρου N. Fraco (ροδ. Βαρ.—ρηθ. Παλ.—ργ. Ρ) τοῦ Ἰ. Χώτζη (ρπι. Βα.) κλ. Σ. Μ.

3. Περὶ ὁμιλιῶν τοῦ Φωτίου μνημονευομένων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1484 καὶ ἐφεξῆς ὅρα αὐτ. σ. ρξε. κ. ἑ Σ. Μ.

4. Τοῦ κώδικος Ἰβ. (σ. ροζ.) Σ. Μ.

5. Μετὰ τὸν Πορφύριον Οὐσπένσκην (ρπι. Π.) Σ. Μ.

6. Ἤτοι τινῶν τοῦ κειμένου διορθώσεων, ὧν μνεία ἐγένετο (ρον. Ἰ. Βατοπ.) Σ. Μ

7. Ὁ Ἀριστάρχης ἐξετύπωσεν ἐν τῇ α' Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ» οὐχὶ τὰς 15 ἀλλὰ μόνον τὰς 12 τῶν ὁμιλιῶν τούτων ἀντιπαραβαλὼν αὐτὰς πρὸς τὰς πολυαρίθμους πηγὰς ἃς εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν (αὐτ. ροα—ργδ), καὶ μίαν ἔτι ὁμιλίαν (ἀρ. ΞΗ) ἐκ ρωσσικοῦ χειρογράφου, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐπιστολὴν τοῦ Φωτίου ἐξετύπωσεν.

8. Μετασκευασθεῖσαι ἐξ ὑπαρχῆς Σ. Μ.

γὴ ἐμπνεύσεως καὶ περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς ἐπιστήμης εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὸν βίον καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτῶν εἰς τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ἁρμώμενοι καὶ ἐκτιμῶντες βαθέως τὴν μεγάλην σπουδαιότητα τῆς ἐκδόσεως ταύτης δυνάμεθα νὰ χαιρετίσωμεν αὐτὴν ἐκ ψυχῆς καὶ νὰ εὐχηθῶμεν ὅπως αὕτη ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον ἀποβῇ κτῆμα πάντων τῶν πεπολιτισμένων Ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης.

Ν.

ΝΕΟΦΑΝΗ ΒΙΒΛΙΑ

Γραμματικὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης μεταφρασθεῖσα κατ' ἐπιτομὴν ὑπὸ Ἰωάννου Ν. Δελῆ τελειοφοίτου τῆς Θεολογίας.

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον χρησιμώτατον ἔργον προστίθεται εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς θεολογικὴν φιλολογίαν περιέχον πολυτίμους ὁδηγίας πᾶσι τοῖς περὶ τὴν ἑρμηνευτικὴν τῆς Κοινῆς Διαθήκης ἀσχολουμένοις. Ὁ ἐν Ἀθήναις ῥεφερόνδος κ. Ἰωάννης Ν. Δελῆς πληροῖ ἀληθῶς σπουδαίαν ἔλλειψιν παρ' ἡμῖν διὰ τῆς μεταφράσεως τοῦ ἀγγελομένου πονήματος, οὗ ἐξεδόθη ἄρτι τὸ Α' τεῦχος, καὶ ὅπερ ἀφιερώθηται τῷ Α. Μ. τῷ πάπᾳ καὶ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κ. Φωτίῳ.

Συνιστᾶται θερμῶς τὸ ἔργον πᾶσι τοῖς περὶ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ἐνδιατρίβουσι. Τιμᾶται 1, 50 δραχμῆς. Τὸ Β'ον τεῦχος μέλλον νὰ περιλαμβάνῃ τὸ Συντακτικὸν τῆς Κ. Δ. ἀποτελεσθήσεται ἐκ δέκα τυπογρ. φύλλων.

Die gegenwærtige Verfassung der griechisch-orthodoxen Kirche in der Turkei. Von Dr. phil. Ernst Reinhardt—Τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐκτενῆ μελέτην περὶ τῆς συγχρόνου διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως δημοσιεύει ὁ γερμανὸς διδάκτωρ Ἐρνέστος Rheinhardt ἐν τῷ «Περιοδικῷ τῶν Θεολογικῶν Ἐπιστημῶν» (Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie, Juli, 1901 Leipzig). Ὁ ἐν λόγῳ διδάκτωρ ἐπισκεφθεὶς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἠδυνήθη νὰ περισυλλέξῃ, καθὸ κάτοχος τῆς ἑλληνικῆς, πάσας τὰς σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα αὐτοῦ πληροφορίας, ἃς καὶ ἐκτίθησιν ἐν σειρᾷ κεφαλαίων, οἷα: ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἡ ἱερὰ Σύνοδος, τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, αἱ ἐπαρχιακαὶ Ἀρχαὶ κλπ. Τούτων προηγεῖται ἱστορικὴ εἰσαγωγὴ ἐξετάζουσα τὴν ἀρχὴν καὶ μόρφωσιν τῶν νῦν ἐν ἰσχύϊ Γενικῶν Κανονισμῶν, οὓς καὶ εἶχε κυρίως ὑπ' ὄψιν ὁ συγγραφεὺς μετὰ καὶ ἄλλων σχετικῶν πηγῶν (Νομολογία Μ. Θεοτοκᾶ, Συλλογὴ Ἐγκυκλίων Ι. Σταυρίδου, Διακαστικαὶ ὁδηγίαι, Κανονισμοὶ κλπ.). Ἡ μελέτη εἶνε γεγραμμένη μετὰ πολλῆς σαφηνείας καὶ ἐπιστημονικότητος, ὁ δὲ συγγραφεὺς ἄξιος εὐχαριστιῶν διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐνδιαφέρον αὐτοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

. . . . . Προϊστάμενε τῆς ἐν . . . . .
ἱερᾶς ἐκκλησίας τ . . . . . .
καὶ τιμιώτατοι ἐπίτροποι

Ἀγαστῇ καὶ πατρικῇ μερίμνῃ καὶ προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς, ἐξακολουθήσει καὶ τοῦ λοιποῦ ἐγκαινισθὲν ὑπ' Αὐτῆς σύστημα διανομῆς τῷ εὐσεβεῖ καὶ χριστεπωνύμῳ πληρώματι φυλλαδίων μικροσχήμων ἐν γλώσσῃ εὐλήπτῳ καὶ φράσει ἀπερίττῳ, περιεχόντων τὴν τῆς ἀναγινωσκομένης εὐαγγελικῆς περικοπῆς καθ' ἑκάστην Κυριακὴν ἑρμηνείαν, συνοδευομένην μετὰ συντόμου περιλήψεως τῶν ἐκ ταύτης προκυπτόντων κυριωτέρων εὐαγγελικῶν διδαγμάτων καὶ ἀναγνώσεως αὐτῶν ἐπ' ἐκκλησίας εἴτε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, εἴτε καὶ καθ' ὃν χρόνον θὰ ἐψάλλετο τὸ Κοινωνικὸν ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου. Τοῦτο τοίνυν ὑμῖν μετὰ χαρᾶς, ἣν παντὶ εὖ φρονοῦντι καὶ τὰ πατρῷα ζηλοῦντι, ἐπιβάλλει τὸ λαμπρὸν καὶ ὄντως πατρικὸν τοῦτο μέτρον, ἐξαγγέλλοντες, προτρεπόμεθα ὑμᾶς ὅπως πρὸς καρποφόρον καὶ μείζονα αὐτοῦ τελεσφορίαν συνεννοούμενοι ἀπὸ κοινοῦ εἴ τε ἐπίτροποι καὶ ὁ προϊστάμενος ὁρίσητε καὶ ἐκλέξητε πρόσωπον κατάλληλον καὶ ἐπιτήδειον ἢ ἐκ τῶν ψαλτῶν τῆς αὐτόθι ἐκκλησίας ἢ ἐκ τῶν ἀνωτέρων μαθητῶν τῆς σχολῆς ἢ καὶ ἄλλον τινὰ ἐπὶ τέλους τῶν ἔξω, ὅστις ἀναλαμβάνων ἐπὶ ἀμοιβῇ τινι σὺν τῇ ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνώσει καὶ τὴν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου πρὸ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ἑκάστης Κυριακῆς παραλαβὴν ἑκάστοτε τῶν φυλλαδίων τούτων καὶ τὴν διανομὴν αὐτῶν εἰς τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ ναοῦ ἐκκλησίασμα ἐπὶ τῷ ὁρισθέντι μικρῷ ἀντιτίμῳ, τὰ μάλιστα ἤθελε συντείνῃ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος περιοριζόμενοι εἰς τὴν διὰ τοῦ ἐπιδότου τῆς παρούσης πατριαρχικοῦ κλητῆρος ἀποστολὴν μόνον ἀντιτύπων διὰ τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ἀξιοῦμεν ἵνα συμμορφωθῆτε πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ἐνεργήσητε τὴν διὰ τοῦ προϊσταμένου σύστασιν τοῦ ἱεροῦ ἔργου καὶ διαβιβάσητε ἡμῖν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν διὰ τὰ περαιτέρω καὶ εὐχόμεθα ἅπασιν ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνειν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 17 Ἰανουαρίου 1902.

† **Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΠΑΣΑΣ

Ἐγράψαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἠγγειλεν ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς προσηκόντως ἐξάρας τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ μεταστάντος.

Τὰ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. ρηθέντα ἔχουσιν ἐπὶ λέξει ὧδε:

«Χθὲς ἑσπέρας ἀνηγγέλθη μοι ὁ θάνατος τῆς Α. Ε. τοῦ Σπυρίδωνος Μαυρογένους πασᾶ, ἀρχιάτρου τῆς Α. Α. Μ. τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν Ἀνακτος διὰ τοῦ ἐξῆς τηλεγραφήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυρογένους Βέη «μετ' ἀφάτου θλίψεως ἀναγγέλλω τῇ ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ πατρός μου».

Ὁ ἐξ ἡμῶν μεταστὰς Σπυρίδων Μαυρογένης πασᾶς διετέλεσεν ἐπὶ ἤμισυ αἰῶνα καὶ πλέον μέλος ἐπίλεκτον τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας καὶ λοιπὸν ἐργασθεὶς προθύμως ἀόκνως καὶ μετὰ παραδειγματικῆς φιλογενείας καὶ εὐσεβείας, τιμώσης τὰς πάλαι ποτὲ ὑπαρξάσας οἰκογενείας Φαναρίου. Πλὴν τούτου ἐπὶ τριάκοντα καὶ πλέον ἔτη ὑπηρέτησε τῇ Α.Α. Μεγαλειότητι, ἀπήλαυε δὲ τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης Αὐτῆς καὶ ὡς φίλος καὶ ὡς συνεργάτης καὶ ὡς ἰατρός. Μετὰ τὴν θλιβερὰν εἴδησιν κατὰ καθῆκον ἀπέστειλα τὸν Μέγαν Πρωτοσύγκελλον καὶ ἓν μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἵνα προσφέρωσι τὰ συλλυπητήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους τῷ Ἀλεξάνδρῳ Μαυρογένει Βέῃ, ἐπαξίῳ υἱῷ τοῦ μεταστάντος. Οὗτος εὐχαριστήσας ἐπὶ τοῖς συλλυπητηρίοις ἐδήλωσεν, ὅτι σήμερον περὶ τὴν ἑσπέραν θὰ μετεκομίσθῃ τὸ σκῆνος εἰς τὸν ἐν Πέρᾳ ναὸν τῶν Εἰσοδίων, ἔνθα αὔριον περὶ τὴν 10ην ὥραν π. μ. θὰ ψαλῇ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία, καὶ ἐκεῖθεν θὰ μετεκομισθῇ ὁ νεκρὸς εἰς Θεραπείαν πρὸς ἐνταφιασμὸν ἐν τῷ οἰκογενειακῷ τάφῳ».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Προτάσεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.* — Ἀναφορικῶς πρὸς τὰς προτάσεις, ἃς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐποιήσατο τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς διακοπισῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, καὶ ἃς ἐν τῷ προηγηθέντι φύλλῳ ἐδημοσιεύσαμεν, σημειοῦμεν χάριν μείζονος σαφηνείας ὅτι ἡ μὲν πρότασις περὶ ἀνανεώσεως τοῦ ἀρχαίου ἐθίμου, τοῦ προσκαλεῖν δηλονότι τούς τε πρώην πατριάρχας καὶ τοὺς πλησιοχώρους μητροπολίτας ὡς καὶ ἄλλους ἐγκρίτους ἐν τῇ βασιλευούσῃ κληρικοὺς προκειμένου περὶ ὑψηλοτέρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐγένετο ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, αἱ δὲ λοιπαὶ διενεμήθησαν ἐν ἀντιγράφοις εἰς τὰ σεβαστὰ μέλη τῆς Συνόδου πρὸς μελέτην διὰ τὰ περαιτέρω.

— *Διαθήκη Χρηστάκη Ζωγράφου.* — Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ προτελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἐπληρώθη τῆς μελέτης τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου Χρηστάκη Ζωγράφου, ἧς φωτοτυπικὰ ἀντίγραφα ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις συμβολαιογράφου Alagnier εἶχε λάβει ὑπ' ὄψιν, ἀπεφάσισεν ὅπως ὁ α' γραμματεὺς αὐτοῦ Παναγιώτης Νικολόπουλος μελετήσας τὴν ὅλην ὑπόθεσιν καὶ τὰ προηγούμενα πρακτικὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν ἀμέσως κατόπιν συνεδρίαν τὴν ἐπὶ τῆς ρηθείσης ὑποθέσεως εἰσήγησιν αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Τετάρτης, ληφθείσης ὑπ' ὄψει τῆς ρηθείσης εἰσηγήσεως, τὸ Συμβούλιον διασκεφθὲν κατὰ νόμον ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ Γ. Ἀποστολίδου, δικηγόρου, ἀντιπροσωπεύοντος τὸν ἐνταῦθα Ἕλλην. Φιλολογ. Σύλλογον, καὶ ἐρίμην τῶν κληρονόμων Χρηστάκη Ζωγράφου, ἐκήρυξεν ἔγκυρον καὶ ἐκτελεστὴν τὴν ὑπὸ ἡμερ. 11)23 Ἰουνίου τοῦ 1870 διαθήκην τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός, δι' ἧς σπουδαῖα χρηματικὰ ποσὰ κληροδοτοῦνται εἰς διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα τῆς τε ἡμετέρας πόλεως καὶ τῆς ἰδίας γενετείρας αὐτοῦ πατρίδος.

— *Ποιμαντικὴ μέριμνα.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὴν προσήκουσαν ἐπιδεικνύμενος πατρικὴν μέριμναν αὐτοῦ. ὑπὲρ τῆς ὅσον οἷόν τε συνῳδὰ τῇ ἐσχάτως ἀπολυθείσῃ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ἐγκυκλίῳ, καρποφορωτέρας καὶ σκοπιμωτέρας παρὰ τῷ χριστεπωνύμῳ πληρώματι διαδόσεως τοῦ περιεχομένου τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἐνετείλατο τῇ συντάξει τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅπως κατὰ πᾶσαν ἑβδομάδα ἐκδίδῃ ἐν παραρτήματι τοῦ φύλλου, ὡς φυλλάδια μικρά, ἐν οἷς ἔνθεν μὲν ἐκτίθεται ἐν περιλήψει ἡ ἑρμηνεία τῆς κατὰ Κυριακὴν ἀναγινωσκομένης περικοπῆς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἔνθεν δὲ τὰ ἐξ αὐτῆς προκύπτοντα ἠθικὰ πρακτικὰ διδάγματα τὰ εἰς τὸν κοινωνικὸν καὶ θρησκευτικὸν ἡμῶν βίον ἀρμόζοντα.

Τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας τῶν φυλλαδίων τούτων καθορίζει ἡ ἐν ἄλλῃ στήλῃ τοῦ φύλλου δημοσιευομένη σχετικὴ ἐγκύκλιος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας πρὸς τὰς ἐνορίας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— *Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια.* — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε χθὲς ἅμα μὲν τὰ θερμὰ αὐτοῦ συλλυπητήρια τῇ Α. Μ. τῷ Πατριάρχῃ τῶν Ἀνατολικῶν Ἀρμενίων Μαλαχίᾳ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐλισάβετ, ἅμα δὲ ἐξεπροσωπήθη κατὰ τὴν κηδείαν αὐτῆς διὰ τοῦ Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου συνοδευομένου καὶ ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διαγγελέων Δημ. Τσολακίδου.

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπὶ τῷ ἐν Παρισίοις προσφάτως συμβάντι θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Γεωργίου Μαυροκορδάτου, πρώην πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀδελφοῦ τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα ἕλληνος πρεσβευτοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου, τὸ μὲν τηλεγραφικῶς συνελυπήθη τῇ Α. Ε., τὸ δὲ διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου διεβίβασε τὰ θερμὰ συλλυπητήρια πρὸς τὴν εὐγενεστάτην πρέσβειραν καὶ σύζυγον τῆς Α. Ε. Ἑλένην Ν. Μαυροκορδάτου.

— *Ἐκφράσεις εὐχαριστίας* — Θερμαὶ ἐκφράζονται ἀπὸ μέρους τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» εὐχαριστίαι πρὸς τὴν Α. Σ. τὸν Μητροπολίτην Πετρουπόλεως καὶ πρωτεῦον μέλος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας κ Ἀντώνιον, ἀγαθυνθέντα μετὰ γενομένην κατάλληλον σύστασιν νὰ διατάξῃ τὴν ἐγγραφὴν ὡς συνδρομητῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» πάντων τῶν θεολογικῶν Σεμιναρίων τῆς Ρωσσίας, ἀνερχομένων εἰς 60

περίπου. Εὐχαριστοῦντες θερμῶς ἐπὶ τῇ πρόφρονι ταύτῃ διαθέσει τοῦ σοροῦ καὶ δραστηρίου τούτου Ἱεράρχου εὐελπιστοῦμεν ἅμα, ὅτι ἡ ἀνὰ τὰς θεολογικὰς Σχολὰς τοῦ ὁμοδόξου ρωσικοῦ λαοῦ διάδοσις τοῦ ἡμετέρου φύλλου θὰ συντελέσῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς τὴν ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἅτινα οὐχὶ σπανίως, ὡς μὴ ὤφελεν,ἐν οἰκτρᾷ παραμορφώσει βλέπομεν ἐκτιθέμενα ἐν τῷ ξένῳ τύπῳ.

— *Ἐπέτειοι ὀνομάτων.* — Τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Πετρουπόλεως Ἀντωνίου ἄγοντος χθὲς τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη τῇ Α. Σεβασμιότητι τηλεγραφικῶς ὡς καὶ τῷ θεοφιλ. ἐπισκόπῳ Οὔφας Ἀντωνίῳ.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ προσρήσεις καὶ τοῖς τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσιν Ἀντωνίῳ Σούρλᾳ ἐφέντῃ, μέλει τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου,καὶ τοῖς ἀξιοτίμοις Α. Γραμματοπούλῳ, ἐκ τῶν διερμηνέων τῆς ρωσικῆς πρεσβείας, Α. Μέγκῳ, Α. Δάλλᾳ Ἰατρῷ, Δ. Νέτῃ, Α. Γεράρδῳ, τῷ ἐξωκατάτῳ Ἀντ. Οἰκιάδῃ βέῃ, Καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων καὶ Α. Γαζιάδῃ, Μ. Πριμικηρίῳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας διὰ τοῦ Δευτερεύοντος Παρθενίου.

Σήμερον ὡσαύτως ἦγε τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α: Σ. ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, ὃς καὶ ἐδέξατο τὰς ἐπισκέψεις τῆς Α Θ. Παναγιότητος, τῶν ἁγίων συνοδικῶν, τῶν ἐντίμων μελῶν τοῦ Συμβουλίου, τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ πλείστων ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

Τοῖς δὲ ἑορτάζουσιν ὁμοίως μητροπολίταις Θεσσαλονίκης, Ἰκονίου, Μιτυλήνης καὶ Σάμου ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

— *Διευθύνσεις Πάνου Κουρτζῆ.* — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀνεγνώσθη ἐνεκρίθη τὸ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπῆς συνταχθὲν σχετικὸν διάγραμμα, διαλαμβάνον τοὺς ὅρους τοῦ διαγωνίσματος τοῦ κ. Π. Κουρτζῆ, ὃ καὶ θέλομεν δημοσιεύσῃ ἐλλείψει χώρου εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ Α' διερμηνεὺς τοῦ ἑλληνικοῦ Προξενείου Γεώργιος Τσοπατζόγλους, καὶ τῇ Τρίτῃ ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Εὐστάθιος Εὐγενίδης.

Ὡσαύτως ἐπεσκέψατο ἐν σώματι τὴν Α. Θ. Π. ἐπικαλεσαμένη τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἡ σύνταξις τοῦ γνωστοῦ καὶ καλλίστου παρ' ἡμῖν περιοδικοῦ «Παιδικοῦ Κόσμου» ἡγουμένου τοῦ φιλοπόνου διευθυντοῦ αὐτοῦ ἑλλογ. Ἰ. Σακελλαρίου. Ἡ Α. Θ. Π. εὐηριστήθη ἵνα ἅμα μὲν ἐκφράσῃ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς ἐπὶ τῇ εὐστόχῳ πορείᾳ τοῦ περιοδικοῦ, ἅμα δὲ ἐπιδαψιλεύσῃ τὰς εὐχὰς αὐτῆς πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ εὐόδωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου μορφωτικοῦ σκοποῦ παρὰ τῇ μαθητιώσῃ νεολαίᾳ.

Ὡσαύτως προχθὲς ἐπισκεψάμενος τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἡ Α. Ε. ὁ Ἀλέξανδρος Μαυρογένης βέης, υἱὸς τοῦ ἀοιδίμου Σπυρίδωνος Μαυρογένης πασᾶ, ὑπέβαλε τὰς θερμὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ τῇ Α. Θ. Π. ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπιδαψιλευθείσαις τιμαῖς τῷ μεταστάντι πατρὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν κηδείαν

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 8020

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 4709 καὶ ἡμερομ. 13 1901 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ἄννης Ἐμμανουὴλ Μουστάκα τὸ γένος Πέτρου Τερλικτσόγλου κατοίκου Σαλματομβρουκίου ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην.

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων τεθὲν ὑφιστάμενον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἐμμανουὴλ Γ. Μουστάκα ὑπηκόου Ἕλληνος τέως κλητῆρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βασιλικοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου καὶ κατοίκου Γαλατᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος.

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν μετὰ τὴν πρώτην διὰ τῶν Ἐφημερίδων δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδιδομένης ταύτης ἀποφάσεως πρὸς ὑποβολὴν ἀνακοπῆς, καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων, καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια (ἀριθμ. 600) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος

† **Κορυτσᾶς** ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 1

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ «Ἑρμηνεία τῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς περικοπῶν τοῦ Ἰ. Εὐαγγελίου τοῦ Μεγάλου Ῥήτορος τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας Μηνᾶ Χαμουδοπούλου. «Θρησκευτικὸς Ἀρωγὸς» καὶ «Διδασκαλία τῆς ἀνατολ. ὀρθοδόξου διδασκαλίας» ὑπὸ Γρηγορίου Καρύδου, διευθυντοῦ τῆς Βυζαντίδος.

Τὰ ἔργα δεόντως κεκυρωμένα συνιστῶνται παντὶ εὐσεβεῖ χριστιανῷ.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 4

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικοπόλεως ΔΩΡΟΘΕΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Καταρτισμὸς τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου — Καθολικὸς συγγραφεὺς περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν — Λαϊκὴ Κατήχησις — Ὁ ὑμνογράφος Ἰγνάτιος — Αἱ περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου γνῶμαι ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις — Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ ἀληθὴς εἰρήνη — Νομολογία Οἰκ. Πατριαρχείου — Διαγώνισμα πρὸς σύνταξιν Κυριακοδρομίου χορηγοῦντος Πάνου Μ. Κουρτζῆ — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Κανοπαιήσεις.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Τῆς συνοδικῆς περιόδου τῶν ἐκ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀποχωρούντων μελῶν αὐτῆς ληξάσης, ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ ἐγένετο ὁ καταρτισμὸς αὐτῆς. Οὕτω δὲ προσεκλήθησαν κατὰ τὸ Συνταγμάτιον ἐκ μὲν τῆς Α' στήλης οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Νεοκαισαρείας καὶ Ἰκονίου εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων ἁγίων Ἀδριανουπόλεως καὶ Ἀμασείας, ἐκ τῆς Β' στήλης οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Σμύρνης καὶ Ξάνθης εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἁγίων Μηθύμνης καὶ Χίου καὶ ἐκ τῆς Γ' οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Δρυϊνουπόλεως, Ἡλιουπόλεως καὶ Καλλιουπόλεως εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἁγίων Νικοπόλεως (τέως Γρεβενῶν), Κορυτσᾶς καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου.

Κατὰ τὴν νέαν ἄρα περίοδον ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἀποτελεῖται ἐκ τῶν σεβασμ. Μητροπολιτῶν Ἰωαννίνων Γρηγορίου, Προύσης Ναθαναήλ, Νεοκαισαρείας Ἀλεξάνδρου, Ἰκονίου Ἀθανασίου, Σμύρνης Βασιλείου, Μεσημβρίας Χαρίτωνος, Βάρνης Πολυκάρπου, Ξάνθης Ἰωακείμ, Δρυϊνουπόλεως Λουκᾶ, Λιτίτσης Νικηφόρου, Ἡλιουπόλεως Ταρασίου καὶ Καλλιουπόλεως Ἱερωνύμου.

ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ
ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Β'.

Παρασχόντες ἐν τῷ προηγηθέντι φύλλῳ σύντομον ἀνάλυσιν τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Ἐπιστολαὶ περὶ τῆς ἐκ νέου ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν**» συγγράμματος γαλλογλώσσου καθολικοῦ, καταχωρίζομεν σήμερον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἀξιαναγνώστους τινὰς περικοπὰς τοῦ ρηθέντος βιβλιαρίου. Καὶ δὴ ὡς πρὸς τὰς ἑκάστοτε ἀπολυομένας παπικὰς ἐγκυκλίους ὁ συγγραφεὺς ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς ὁμοδόξους αὐτῷ καθολικοὺς γράφει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἑξῆς:

«Ἓν ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα πλειότερον ἐρεθίζουσιν αὐτοὺς (τοὺς ἐν Ἀνατολῇ ὀρθοδόξους δηλαδὴ) εἶναι αἱ ἐπιστολαὶ ἢ αἱ «ἐγκύκλιοι» τὰς ὁποίας οἱ Πάπαι, ὅ,τε Πῖος ὁ Θ' καὶ ὁ Λέων ΙΓ' ἀπολύουσι πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ σκοπῷ, ὅπως ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς εἰς ὑπακοήν. Ὁ τόνος τῆς ἐπιταγῆς καὶ τῆς κυριότητος, ὅστις ἐπικρατεῖ ἐν αὐταῖς τοὺς ἐξαγριώνει. «Μᾶς ὁμιλεῖτε περὶ ἑνώσεως» μοὶ εἶπον πλειστάκις. «Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ ἕνωσις ἐκεῖνο, ὅπερ οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοί

σας ἐπιζητοῦσι. Ὅ,τι οὗτοι ἐπιζητοῦσιν εἶναι ἡ κυριαρχία δι' αὐτοὺς καὶ ἡ ὑποδούλωσις δι' ἡμᾶς. Τὸ ἐφ' ἡμῖν εἴμεθα πρόθυμοι νὰ ἀναγνωρίσωμεν παρὰ τῷ πάπᾳ πρωτεῖον, ὁποῖον πάντοτε ἀνεγνωρίσαμεν, ἤτοι δεχόμενοι αὐτὸν ὡς «πρῶτον μεταξὺ ἴσων» (primus inter pares). Ἐντελῶς ὅμως ἀποκρούομεν τὴν περὶ προσωπικοῦ ἀλαθήτου ἀξίωσιν τοῦ πάπα, καὶ οὐδέποτε θ' ἀναγνωρίσωμεν παρ' αὐτῷ δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς διακυβερνήσεως. Ἑνωσις, μάλιστα. ὑποταγή, οὐχί». Περαιτέρω, μετά τινας παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ παπικοῦ πρωτείου, ἐπάγει τὰς ἑξῆς πρὸς τοὺς ὁμοδόξους αὐτῷ ὑποδείξεις: «Ἀφήνοντες κατὰ μέρος πρὸς στιγμὴν τὴν δογματικὴν συζήτησιν, ἂς δοκιμάσωμεν νὰ προσεγγίσωμεν ἀλλήλους προσωπικῶς. Ἂς πλησιάσωμεν αὐτούς, (τοὺς ὀρθοδόξους δηλονότι) ὡς ἀδελφούς, ἀφοῦ ἄλλως εἴμεθα τοιοῦτοι ἐπὶ τόσων πολλῶν σημείων, καὶ ὄχι ὡς ἐχθρούς. Καὶ ἂν ἐγνώριζον οἱ ἡμέτεροι, πόσον παρὰ τῇ ἑλληνικῇ φυλῇ, ἥτις τοσαῦτα μέχρι τοῦδε ὑπέστη, αἱ καρδίαι εἰσὶν εὐαίσθητοι καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον δεῖγμα ἀγάπης καὶ εὐνοίας!»

Μεταβαίνων ἐφεξῆς εἰς τὸ περὶ προσηλυτισμοῦ θέμα ὁ συγγραφεὺς γράφει ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς λίαν ἐνδιαφέροντα ὅσον διὰ τοὺς καθολικούς, τόσον καὶ διὰ τοὺς ἡμετέρους: «Ἡ προπαγάνδα, λέγει, ἐγκειται ἐν αὐτῇ τῇ οὐσίᾳ τοῦ καθολικισμοῦ. Ἡ ἀλήθεια ὀφείλει νὰ διεκδικήσῃ τὴν κατάκτησιν παντὸς λογικοῦ πλάσματος. Οὐχ ἧττον ἐπιτρέπεται νὰ διαμφισβητήσῃ τις τοὺς τρόπους, καθ' οὓς αὕτη δύναται καὶ δέον ἐπωφελῶς να ἐξασκῆται.

Βεβαίως ἀπέχω πολὺ τοῦ ν' ἀπαιτήσω παρὰ τοῦ καθολικοῦ μισσιοναρίου, ὅπως ἀκολουθῇ τὸ παράδειγμα τοῦ καθολικοῦ πατρὸς Δ . . . , καὶ ἀπωθῇ τοὺς σπανίως, σπανιώτατα ἄλλως προσερχομένους αὐτῷ ὀρθοδόξους ὑπὸ τὸ βάρος πραγματικῆς καὶ σοβαρᾶς ἀμφιβολίας. Ἀλλὰ θὰ τολμήσω νὰ εἰπω αὐτῷ: Μὴ διενεργεῖτε προσηλυτισμὸν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων: Μὴ ζητεῖτε νὰ τοὺς προσελκύσητε **ὡς ἄτομα** (individuellement) εἰς τὸν καθολικισμόν. Μὴ καταξεσχίζετε, μὴ διαμελίζετε τὴν ἀρχαίαν καὶ γεραρὰν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποίαν οὗτοι ἀγαπῶσι μετὰ τόσον βαθείας στοργῆς, ἄλλως θὰ ἐξεγείρητε ἐναντίον ὑμῶν αὐτῶν καὶ ἐναντίον τοῦ καθολικισμοῦ τὰ θερμότατα, τὰ κράτιστα καὶ τὰ μᾶλλον ἀξιοσέβαστα τῶν συναισθημάτων αὐτῶν. Ποῖον ἔργον ἄλλως τε ἐπιτελεῖτε, ὅταν δυνάμει τῶν ἀθυρμάτων καὶ τῶν ἐπιχρύσων μεταλλίων σύρετε ὀπισθέν σας τὸ μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐφοίτα μὲ τὴν ἀθωότητά του εἰς τὸ πτωχὸν σχολεῖον του; Τί λέγω, κατορθοῦτε ἄλλο ἀλλ' ἢ νὰ ἐμβάλητε εἰς αὐτὸ τὸ αἴσθημα τῆς ἀποστασίας; Διότι δὲν φαντάζεσθε, νομίζω, ὅτι τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἔχει ἔννοιάν τινα περὶ τοῦ πρωτείου τοῦ πάπα ἢ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Γνωρίζετε δὲ τίνος συμφέροντα ἐξυπηρετεῖτε διὰ τοῦ τρόπου τούτου; Ἐξυπηρετεῖτε τὰ συμφέροντα τοῦ διαμαρτυρομένου ἱερέως (γερμανοῦ, ἄγγλου ἢ ἀμερικανοῦ), ὅστις θὰ ἔλθῃ αὔριον μὲ μεγαλείτερα ἀθύρματα καὶ μὲ χρυσᾶ νομίσματα ἀντὶ τῶν ἐπιχρύσων μεταλλίων, καὶ θὰ προσελκύσῃ ἐπίσης τὸ μικρὸν πλανηθὲν πρόβατον εἰς τρίτον δρόμον, τὸν ὁποῖον ἐπίσης θὰ ἀκολουθήσῃ, ὡς καὶ τοὺς δύο πρώτους, καὶ ὅστις θὰ εἶνε δι' αὐτὸ ὁ δρόμος τῆς ἀπωλείας του. Διότι τὸ παιδίον τοῦτο δὲν θὰ εἶνε πλέον οὔτε ὀρθόδοξος. οὔτε καθολικός, οὔτε χριστιανός». (σ. 15—16).

Περαιτέρω ὁ συγγραφεὺς συνιστᾷ τοῖς ὁμοδόξοις αὐτῷ, ὅπως προκειμένου περὶ ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποτείνωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς πνευματικοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἶνε δὲ περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα ὅ,τι καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἡμετέρου φύλλου ἐτονίσαμεν, ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀπὸ μέρους τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας διενεργούμενος παρ' ἡμῖν κατ' ἄτομον προσηλυτισμὸς εἶναι σπουδαῖον πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον κατὰ τῆς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐν πνεύματι χριστιανικῆς ἀγάπης συνεννοήσεως.

(ἕπεται τὸ τέλος)

ΛΑΪΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Μάθημα Δ'.—Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνυομένη ἐκ τῆς φύσεως. Καὶ δύο

§ 2. *Ἐκ τῆς κινήσεως τῆς φύσεως.*

Προχωρήσωμεν ἓν βῆμα περαιτέρω καὶ ἴδωμεν τὴν φύσιν οὐχὶ πλέον ἁπλῶς ὑπάρχουσαν, ἀλλ' ὑπάρχουσαν **ἐν κινήσει διηνεκεῖ**, ἐν ἀδιακόπῳ ῥοήμῳ, ἐν

· Συνέχεια ἀπὸ σελ. 9 –10.

ἀκουράστῳ πτήσει. Τῷ ὄντι· οὐδὲν ἐν τῇ φύσει ἵσταται, οὐδὲν ἀκίνητεῖ. Τὰ πάντα βαδίζουν, καλπάζουν, κινοῦνται. Κινεῖται ἡ Γῆ περὶ ἑαυτὴν εἰς 24 ὥρας καὶ περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 365 ἡμέρας. Κινεῖται ὁ Ἑρμῆς περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 88 ἡμέρας. Κινεῖται ἡ Ἀφροδίτη περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 225 ἡμέρας. Κινεῖται ὁ Ἄρης περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 2 περίπου ἔτη. Περιστρέφεται ὁ Ζεὺς περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 12 περίπου ἔτη. Περιστρέφεται ὁ Κρόνος περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 29 περίπου ἔτη. Περιστρέφεται ὁ Οὐρανὸς περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 84 περίπου ἔτη. Περιστρέφεται ὁ Ποσειδὼν περὶ τὸν Ἥλιον εἰς 165 περίπου ἔτη. Ἡλίκη μάζα τεράστιος τὸ πλανητικὸν ἡμῶν σύστημα μὲ τοὺς πλανήτας του τοὺς αἰωνίως περιδινουμένους καὶ διαγράφοντας παμμεγίστας τροχιὰς πέριξ τοῦ ὡραίου ἄστρου τῆς ἡμέρας! Ὁποῖαι ἀεικίνητοι ψυχαὶ οἱ προβληθέντες ἐνέρειοι κόσμοι, οἱ περὶ τὸ κέντρον τοῦ συστήματός μας πτερυγίζοντες ὡς περὶ λαμπτῆρα ζωογόνον καὶ φωτεινόν! Καὶ ἡ κίνησις αὕτη μεθ' ὁποίας σπουδῆς τελεῖται! Μόνον ἡ Γῆ, ἐρ' ἧς ὡς ἐπὶ πλοίου ταχυπλόου ἐν τῷ κενῷ ταξειδεύομεν, ἡ διατρέχουσα τὴν τροχιάν της ἐντὸς ἑνὸς ἔτους, τρέχει μὲ ταχύτητα 2,544,000 χιλιομέτρων τὴν ἡμέραν, ἢ 106,000 χιλιομέτρων τὴν ὥραν, ἢ 29,500 μέτρων τὸ δευτερόλεπτον! «Ἡ ταχύτης αὕτη, λέγει ὁ ἀστρονόμος Δ. Αἰγινήτης,* εἶναι χιλίας περίπου φορὰς μεγαλειτέρα τῆς ταχύτητος τῶν ταχυτάτων σιδηροδρόμων. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ταχύτης τῆς ταχείας ἁμαξοστοιχίας εἶναι χιλίας περίπου φορὰς μεγαλειτέρα τῆς ταχύτητος τῆς χελώνης, ἐὰν ἐστέλλομεν μίαν ἁμαξοστοιχίαν νὰ τρέχῃ ὄπισθεν τῆς Γῆς εἰς τὸ διάστημα, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐστέλλομεν μίαν χελώνην νὰ τρέχῃ ὄπισθεν μιᾶς ταχείας ἁμαξοστοιχίας». Ἄλλοτε ὁ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας χῶρος ἐνομίζετο ὡς τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀκινησίας. Σήμερον ἡ ἀστρονομία ἀποδεικνύει ὅτι ὄχι μόνον οἱ πλανῆται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κληθέντες ἀπλανεῖς, ἤτοι ἀκίνητοι, ὡς ὁ Ἀρκτοῦρος, ὁ Σείριος καὶ ἄλλοι, «τρέχουν εἰς τὸ ἀχανές, συμπαρασύροντες τὰς οἰκογενείας τῶν πλανητῶν, τοὺς ὁποίους ζωογονοῦν· κινοῦνται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, διάφοροι κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν δύναμιν, οἱ μὲν μοναχοί, οἱ δὲ ἀνὰ δύο, καὶ ἄλλοι κατὰ ὁμάδας» **.

Τὸ Σύμπαν λοιπὸν κινεῖται ταχύπτερον, σπεύδει ἀκούραστον, φέρεται εἰς τὸ ἄπειρον ὡς σφενδόνη, ἣν περιστρέφει ἀόρατος χείρ. Ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα, συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἀπείριαν τῶν ἄλλων συστημάτων· καὶ ὅ,τι γίνεται ἐν τῇ καθόλου Γῇ, τοῦτο τελεῖται καὶ ἐν τῇ ἐν αὐτῇ ὕλῃ, ἥτις κινεῖται ἐν ἀεννάῳ ἀνακυκλώσει, μυρίας λαμβάνουσα ἑκάστοτε μορφάς. Τίς λοιπὸν ὁ κινῶν τὸ μέγα τοῦτο μηχάνημα τοῦ Κόσμου; Ποία ἡ πανσθενὴς χείρ, ἡ περιδινοῦσα τὴν μεγάλην ταύτην μάζαν καὶ εἰς τὰ καθόλου καὶ εἰς τὰ καθέκαστα; Ἡ ὕλη φύσει εἶναι ἀνενέργητος καὶ ἀβρανής· ὁ λίθος, τὸ βουνόν, τὸ ἑκκρεμές, ἡ σφαῖρα, ἐὰν δὲν κινηθοῦν ὑπὸ ἐξωτερικῆς δυνάμεως, εἰς αἰῶνας αἰώνων θὰ μένωσιν ἀκίνητα καὶ νωθρά. Πῶς λοιπὸν ἐκ τῆς νεκρότητος προῆλθεν ἡ ζωή, ἐκ τῆς ἀβρανείας τὸ σφρῖγος καὶ ἡ ἐνέργεια; «Πᾶν τὸ κινούμενον ἕνεκά του κινεῖται,» εἶπε που ὁ Ἀριστοτέλης. Ἡ δὲ κίνησις, ἡ ἐν τῷ Σύμπαντι παρατηρουμένη, ποῦ ἀρά γε νὰ ἀποβλῇ;

Ἡ ἀθεΐα εἰς ἀπάντησιν μᾶς παραπέμπει εἰς τοὺς νόμους τοὺς ἐν τῇ φύσει ἐνοικοῦντας, εἰς ὧν τὴν ὕπαρξιν ἀποδίδει τὸ φαινόμενον τῆς κινήσεως, ἀναφέρουσα δ' εἰς ἡμᾶς τὸν νόμον τῆς ἕλξεως ἢ τῆς βαρύτητος, φρονεῖ ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον λύει τὸ πρόβλημα. Ἐν τούτοις τὸ πρόβλημα μένει καὶ πάλιν πρόβλημα, εἰς δὲ τὴν δοθεῖσαν ἀπάντησιν, ὅτι «τὸ Σύμπαν κινεῖται διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐν αὐτῷ λειτουργούντων νόμων,» ὁ νοῦς μας μετὰ πλειοτέρας ἐπιμονῆς ἐρωτᾷ «τοὺς δὲ νόμους τίς ἔθηκεν ἐν τῷ Σύμπαντι;» Ἐννοοῦμεν πολὺ καλά, ὅτι δυνάμει τῆς ἀλληλεπιδράσεως καὶ ἀμοιβαίας συνεργείας τῶν διαφόρων ἐν τῷ ὡρολογίῳ ἐλατηρίων, οἱ ἔξωθεν παρατηρούμενοι δεῖκται κινοῦνται κανονικῶς πρὸς ἀκριβῆ ὑπόδειξιν τῆς ἀληθοῦς ὥρας· ἀλλὰ τίς ὁ χορδίσας τὸ ὡρολόγιον καὶ δώσας εἰς τὰς ἐν αὐτῷ μηχανὰς τὴν πρώτην ὤθησιν;

Ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει. Ἡ πανσθενὴς αὕτη καὶ μεγάλη Δύναμις, ἡ πανάλκης καὶ ρωμαλέα χείρ, ἡ κινήσασα καὶ κινοῦσα τὴν φύσιν, εἶναι ὁ Θεός. Αὐτός, εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου εἷς μέγας τῶν νόμων ἐξερευνητής, ὁ Νεύτων, ἀπεκαλύπτετο. Αὐτός, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγεν ὁ Αἰνναῖος: «Εἶδον τὸν Θεὸν ὡσεὶ παρερχόμενον ἐνώπιόν μου αἰώνιον, παντοδύναμον, πάνσορον καὶ ἔστην ὡς ὁ Μωϋσῆς ἔκπληκτος καὶ πλήρης θάμβους. Ἐτόλμησα νὰ παρακολουθήσω μακρόθεν τὰ ἴχνη Του καὶ νὰ ἀποθαυμάσω τὰ ἔργα Του. Καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα, καὶ εἰς τὰ μᾶλλον ἀφανῆ ὁποία σοφία, ὁποία ἄρρητος τελειότης! Εἶδον τὰ ζῶα ἐπαναπαυόμενα ἐπὶ τῶν φυτῶν· τὰ φυτὰ ἐπὶ τῶν ὀρυκτῶν· τὰ ὀρυκτὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τὴν γῆν στρεφομένην περὶ τὸν ἥλιον· τὸν ἥλιον φερόμενον ἐπὶ τοῦ ἄξονός του καὶ πέριξ ἑαυτοῦ σύροντα τὸ πλανητικόν μας σύστημα. Εἶδον τὸ σύστημα τοῦ κόσμου, τὸ ἀναρίθμητον πλῆθος τῶν ἡλίων αἰωρούμενον ἐν **τῷ κενῷ καὶ δεχόμενον τὴν κίνησιν καὶ τὴν ζωὴν παρὰ τοῦ πρώτου Κινοῦντος,** παρὰ τοῦ Ὄντος τῶν ὄντων, τοῦ διευθύνοντος, ἐμψυχοῦντος καὶ συγκρατοῦντος τὸ Πᾶν». Ἀποκαλυφθῶμεν καὶ ἡμεῖς πρὸ τοῦ ἀνάρχου Νομοθέτου.

---

* Φλαμμαριῶνος-Αἰγινήτου ὁ Οὐρανὸς σιλ. 34, 36.

** Αὐτόθι σελ. 105—106.

§ 3. Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνυομένη ἐκ τῆς ἐν τῇ φύσει εὐταξίας.

Πειήσωμεν ὃν τελευταῖον βῆμα εἰς τὰς ἐπὶ τῆς φύσεως ἐρεύνας μας. Ἡ φύσις, εἴπομεν, ὑπάρχει· ἄρα ὑπάρχει Θεός, εἰς ὃν ὀρείλει τὴν ὕπαρξιν. Ἡ φύσις, εἴπομεν, κινεῖται· ἄρα ὑπάρχει Θεός, παρ' οὗ λαμβάνει τὴν κίνησιν. Ἤδη προσθέτομεν. **Ἡ φύσις ὑπάρχει ἐν θαυμαστῇ εὐταξίᾳ**· ἄρα ὑπάρχει Θεός, διατηρῶν ἐν εὐταξίᾳ τὴν φύσιν.

Πρῶτος ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος Πυθαγόρας, ἐκάλεσε τὸ Σύμπαν *Κόσμον* διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παρατηρουμένην εὐκοσμίαν. Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον. Ὅπου καὶ ἂν στρέψῃ κανείς, ὅπου καὶ ἂν διευθύνῃ τὸ βλέμμα του, πανταχοῦ θὰ συναντήσῃ τάξιν, πανταχοῦ ἁρμονίαν, πανταχοῦ σκοπιμότητα. Περιχορεύουσιν αἱ τέσσαρες ὧραι τοῦ ἔτους περὶ τὸν κύκλον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐπιχαρίτως. Προηγεῖται ἡ ἄνοιξις εὐανθὴς καὶ ροδοστεφανωμένη. Ἀκολουθεῖ τὸ θέρος φέρον εἰς τοὺς κροτάφους στάχυς χρυσίζοντας· Ἕπεται τὸ ῥοδινόπωρον, οὗ τὴν κόμην σείει ὁ μακρόθεν ἀκουόμενος ψυχρὸς βορρᾶς. Κλείει τὴν συνοδίαν ὁ τοὺς ὀδόντας του συγκρούων καὶ τὴν μηλωτὴν του συγκρατῶν γέρων χειμών. Καὶ ἡ προαιωνία αὕτη τάξις οὐδέποτε ἀνετράπη, οὐδ' ἀντήλλαξέ ποτε ὁ εἷς τῶν συγχορευτῶν μετὰ τοῦ ἄλλου τὴν θέσιν του. Πρὸ ὀλίγου ἤδη ἐκάμαμεν λόγον περὶ τῶν ἀπειροπληθῶν οὐρανίων κόσμων. Κινοῦνται οἱ πάντες, εἴπομεν, καὶ διαγράφουσιν ἐν τῷ κενῷ παμμεγίστας τροχιάς. Ὡς ἵπποι καὶ θαυμασταὶ κέλητες καλπάζουσιν ἐν τῷ ἀπείρῳ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. Θὰ ἔλεγέ τις, ὅτι ἵστανται θεατὴς εἰς ἀληθινὸν ἱπποδρόμιον. Ἕκαστος τρέχει τὸν διαγραφέντα εἰς αὐτὸν δρόμον, ἄλλος μακρότερον, ἄλλος βραχύτερον. Ἀλλ' οὐδεὶς οὐδέποτε προσέκρουσεν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου. Τοσαύτη τάξις καὶ κανονικότης ὑπάρχει εἰς τὰς κινήσεις των. Δεικνύει εἰς ἡμᾶς ἡ Σελήνη τώρα τὸ πρῶτόν της, τώρα τὸ τελευταῖόν της τέταρτον, τώρα πλήρη, τώρα μέρος τῆς μορφῆς της. Οἱ κομῆται ἄλλοτε ἐθεωροῦντο ὡς ἀπαίσια φαινόμενα καὶ ὡς προάγγελοι δυστυχημάτων. Ἀλλ' οὕτω σήμερον δύνανται νὰ φρονοῦν μόνον οἱ δεισιδαίμονες καὶ οἱ ἀμαθεῖς. Οἱ κομῆται ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὰς περιοδείας των, ἃς εἶναι ὑποχρεωμένοι τακτικῶς νὰ διανύουν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν νὰ κάμουν μακρὸν δρόμον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐμφανίζονται κατὰ χρονικὰ διαστήματα μακρότατα. Οὕτω λ. χ. οἱ ἀστρονόμοι λέγουν ὅτι ὁ κομήτης τοῦ 1811 χρειάζεται 3,000 ἔτη, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸν γῦρόν του. Ὁ δὲ κομήτης τοῦ 1680 χρειάζεται 80 αἰῶνας!! [*] Ἀλλὰ καὶ οὗτοι, οἱ ἀκούραστοι αὐτοὶ ὁδοιπόροι δὲν παύουν τοῦ νὰ ἐπισκέπτωνται τακτικώτατα τὴν γῆν μας, ἅμα ἔλθῃ ἡ ὡρισμένη ὥρα των, καὶ νὰ ἐμφανίζωνται μὲ ὅλην τὴν χάριν, ἣν ἡ μακρὰ των κόμη σκορπίζει, ἵνα διαφεύσουν τοὺς συκοφαντήσαντας αὐτοὺς ὡς ἀνυποτάκτους. Ἀλλὰ μήπως καὶ αὐταὶ αἱ ἡλιακαὶ καὶ σεληνιακαὶ ἐκλείψεις, αἵτινες μέχρι χθὲς ἐφόβιζον τοὺς τλήμονας ἀπαιδεύτους χωρικούς, δὲν εἶναι φαινόμενα κανονικώτατα καὶ ἐναρμόνια, ὧν τὴν ἐμφάνισιν δεικνύει μέχρι λεπτοῦ, μέχρι δευτερολέπτου ἑκάστοτε ἡ ἐπιστήμη; Οὕτως ἐν τῷ οὐρανῷ βασιλεύει ἡ ἁρμονία καὶ ἡ ἄμεμπτος καθ' ὅλα καλλονή.

Ἀρήσωμεν τὸ τηλεσκόπιον καὶ καταβάντες εἰς τὴν γῆν λάβωμεν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν τὸ μικροσκόπιον. Ἂν ἐξετάσωμεν μετὰ προσοχῆς καὶ τὰ ἐλάχιστα τῆς φύσεως ἀντικείμενα, ἓν μικρὸν φυλλάριον ἐπὶ παραδείγματι, θὰ εὕρωμεν πανταχοῦ τὴν εὐκοσμίαν, τὴν τάξιν καὶ τὴν σκοπιμότητα.

Καὶ τώρα ἐρωτῶ: Τίς ὁ τοιαύτην τάξιν ἐγχύσας εἰς τὸ Πᾶν; Τίς ὁ κρούων τὴν μελίφθογγον καὶ παναρμόνιον τοῦ κόσμου κινύραν, ἐξ ἧς οὐδεμία παραφωνία οὐδέποτε ἠκούσθη; Τίς ὁ πηδαλιοῦχῶν μετ' ἄκρας συνέσεως τοῦ Σύμπαντος τὸ σκάφος, χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστόν ποτε εἰς σκόπελόν τινα νὰ συγκρουσθῇ; Τίς ὁ ἁρματηλάτης ὁ τοὺς ἀφηνιάζοντας τῶν ἀστέρων κέλητας ὡς ἁρνία διοικῶν; Τίς ὁ καλλιτέχνης, ὁ τὴν σφραγῖδα τοῦ ἀπταίστως τελείου οὐμόνον εἰς τὰ μεγάλα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα μέρη τοῦ ἀριστουργήματός του ἀποτυπώσας! Ἡ Τύχη, μᾶς λέγουσιν οἱ ἄθεοι, ἡ βωβὴ καὶ ἄσκοπος καὶ μοιραία καὶ ἀσυνείδητος Τύχη!! Ἀλλὰ τί εἶναι λοιπὸν αὐτὴ ἡ Τύχη, πρὸς ἣν τόσον συχνὰ παραπέμπετε; Μεγαλορρήμονες ὑποκλίνονται ἐνώπιον τῆς σοφίας, ἥτις ἀνὰ πᾶν βῆμά μας ἀναβλύζει ἐκ πάσης γωνίας τοῦ κόσμου, καὶ σεῖς ζητεῖτε νὰ μᾶς παραστήσητε τὸν ἀμύθητον αὐτὸν **κόσμον** ὡς ἄσκοπον καὶ ἀσήμαντον τῆς Τύχης γέννημα! Ὅταν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῶν Ἀντικυθήρων, κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον τοῦ παριππεύσαντος ἔτους, ἁλιεῖς Σύμαιοι δῦται ἀνέσυρον, μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων, τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον χαλκοῦν ἔφηβον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν θέαν ὅλος ὁ φιλάρχαιος κόσμος συνεκινήθη βαθέως, οὐδεὶς, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐφαντάσθη ὅτι τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ἄγαλμα ἁπλῶς καὶ ἐκ τύχης ἐξεφύτρωσεν ἐν τοῖς θαλασσίοις σπλάγχνοις, ἀλλὰ πάντες ἀπὸ κοινοῦ ἐπὶ τῶν θραυσμάτων ἐκείνων ἐνεῖδον ἀποτυπωμένα τὰ ἴχνη ἀριστοτεχνικῆς χειρός, Φειδίου τινός ἴσως, ἢ Σκύπα. Σεῖς δὲ τὸ κάλλιστον τοῦ κόσμου κατασκεύασμα νομίζετε ἐκ τύχης πλασθὲν καὶ μοιραίως φερόμενον, παραδεχόμενοι οὕτως ἀδριάντα ἄνευ ἀδριαντοποιοῦ, ζωγραφίαν ἄνευ ζωγράφου, μουσικὴν ἄνευ μουσουργοῦ, πύργον τοῦ Ἔϊφφελ ἄνευ Ἔϊφφελ, Παρθενῶνα ἄνευ Καλλικράτους καὶ Ἰκτίνου; Ἀλλ'

---

[*] Charles Lévqêue «Les Harmonies providentielles,» harmonies astronomiques p. 19.

ὄχι, ὄχι· τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Ὄχι, λέγει ὁ Κλαζομένιος Ἀναξαγόρας, ὅστις ἐν τῷ κόσμῳ διαβλέπει Νοῦν διακοσμητὴν τῶν πάντων. Ὄχι, λέγει ὁ Θιέρσος, δι' ὃν οἱ νουνεχεῖς ἀνακαλύπτουσι τὸν ἐν τῷ κόσμῳ μέγαν Νοῦν καὶ διακρίνουσι τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἔργοις Του. Ὄχι, λέγει καὶ ὁ τῶν Ἀλεξανδρέων φωστὴρ, * ὅστις καθὼς ἐκ τῆς συμφωνίας τῶν ἐν τῷ σώματι μελῶν ἐξάγει ψυχῆς ὕπαρξιν καὶ ἐκ τῆς εἰρηνευούσης πόλεως συμπεραίνει ἄρχοντος περιουσίαν, οὕτω καὶ ἐκ τῆς τοῦ Παντὸς τάξεως καὶ ἁρμονίας τὸν τοῦ Παντὸς νοεῖ ἡγεμόνα Θεόν. Ὄχι, λεγει τέλος καὶ ὁ γλυκύφθογγος Προφητάναξ, ὅστις εἰς τὰς ἐναερίους πτήσεις του ἀκούει τοὺς οὐρανοὺς νὰ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν Αὐτοῦ ν' ἀναγγέλῃ τὸ στερέωμα.**

Εἰς πληθὺν τόσων διασταυρουμένων φωνῶν καὶ εἰς τοσαύτας διαβεβαιώσεις δὲν ἔχομεν τί ν' ἀντιτάξωμεν. Ἡ φύσις τῷ ὄντι ποικιλοτρόπως μᾶς ὑπέδειξε τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Ἀποχαιρετίσωμεν αὐτὴν πρὸς στιγμὴν, ἵνα στρέψωμεν τὴν προσοχήν μας καὶ εἰς τὴν ἐν ἡμῖν μυστηριώδη δύναμιν, ἣν καλοῦμεν ψυχὴν καὶ ἐφ' ἧς ἐπίσης εὑρηται ἐγκεχαραγμένον τὸ ὑπερύμνητον ὄνομα τοῦ μεγάλου Θεοῦ.

Κωνσταντῖνος Ν. Καλλίνικος
πρεσβύτερος

Ο ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ὁ ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Κ]πόλεως πατριάρχου ἁγίου Ταρασίου διάκονος καὶ κατόπι Νικαίας μητροπολίτης Ἰγνάτιος εἶναι πολὺ γνωστὸς ὡς ποιητὴς ἐν γένει καὶ συγγραφεύς. Ἀκμάσας μεταξὺ τοῦ τέλους τοῦ 8-ου καὶ τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ 9-ου αἰῶνος, κατέλιπε διάφορα πονήματα, ἅτινα ὁ Σουΐδας ἐν τῷ 10-ῳ αἰῶνι ἀπηρίθμησεν οὕτως· «Ἰγνάτιος διάκονος καὶ σκευοφύλαξ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, καὶ γεγονὼς μητροπολίτης Νικαίας, γραμματικός, ἔγραψε βίους Ταρασίου καὶ Νικηφόρου τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατριαρχῶν, ἐπιτυμβίους ἐλέγους, ἐπιστολάς, ἰάμβους εἰς Θωμᾶν τὸν ἀντάρτην, ἅπερ ὀνομάζουσι τὰ κατὰ Θωμᾶν, καὶ ἄλλα πολλά».

Ἐκ τῶν συγγραφῶν τούτων τὰ κατὰ Θωμᾶν τὸν ἀντάρτην (οὗτος ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς ρωμαϊκῆς βασιλείας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 822—823) μένουσιν εἰσέτι ἄγνωστα. Ὁ βίος τοῦ πατριάρχου Νικηφόρου περιέχεται προχείρως ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ de Loor, Nicephori opuscula. Bipsiae 1880, σ. 139—217. Τὸν δὲ βίον τοῦ ἑτέρου πατριάρχου Ταρασίου ἐξέδωκεν ὁ I. A. Heikel (Ignatii diaconi vita Tarasii. Helsingforsiae 1889), ἀλλ' οὕτως ἀμελῶς, ὥστε ἀδύνατον εἶναι νὰ νοηθῇ πολλαχοῦ ἄνευ τῶν ἐπιτυχῶν τοῦ Π. Νικίτιν διορθώσεων (Περί τινων ἑλληνικῶν βίων ἁγίων. Πετρούπολις 1895). Ὁ Ἰγνάτιος συνέγραψε καὶ βίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου, ὅστις ἐν τοῖς χειρογράφοις φέρεται καὶ ἀνώνυμος· διὸ καὶ οὕτως ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου Θεοφίλου Ἰωάννου (Μνημεῖα ἁγιολογικά. Βενετία 1884, σ. 129—164). Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰγνατίου μένουσιν εἰσέτι ἄγνωστοι, ἐκ δὲ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ γινώσκονται οἱ 143 τρίμετροι στίχοι εἰς τὸν Ἀδάμ, τὰ εἰς μύθους τοῦ Αἰσώπου τετράστιχα, εἷς ἰαμβικὸς ἀλφάβητος καί τινα ἐπιγράμματα (πρβλ. Krumbacher, Geschichte 716—717 καὶ 720, ἔνθα εἶναι δεδιχασμένος ὁ Ἰγνάτιος).

Ὁ Ἰγνάτιος ηὐδοκίμησε καὶ ὡς ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις καὶ πολλὰ αὐτοῦ ᾄσματα παρεδέξατο ἐν τοῖς λειτουργικοῖς βιβλίοις. Κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς ἐν Κ]πόλει μονῆς Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος ἡ μονὴ αὕτη εἶχε παραδεχθῇ ἐν τοῖς ἰδίοις μηναίοις δώδεκα τοῦ Ἰγνατίου κανόνας, τοὺς ἑξῆς[1].

28 Ὀκτωβρίου. Κανὼν εἰς τοὺς ἁγίους μάρτυρας Τερέντιον καὶ Νεονίλλαν εἰς ἦχον δ', οὗ ἡ ἀρχή· «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου». Ὁ κανὼν οὗτος κεῖται σήμερον ἀνώνυμος ἐν τῷ μηναίῳ τοῦ Ὀκτωβρίου, σ. 150 κέ.

4 Ἰανουαρίου. Κανὼν εἰς τὸν ὅσιον Θεόκτιστον, εἰς ἦχον δ'. Ὁ κανὼν οὗτος δὲν εἶναι γνωστός.

12 Ἰανουαρίου. Κανὼν εἰς τὴν ἁγίαν μάρτυρα Τατιανήν εἰς ἦχον β', οὗ ἡ ἀρχή· «Δεῦτε, λαοί». Ὁ κανὼν οὗτος εἶναι γνωστός, ἀλλ' εὑρίσκεται σήμερον ἀνώνυμος ἐν τῷ μηναίῳ τοῦ Ἰανουαρίου, σ. 108 κέ.

24 Ἰανουαρίου. Κανὼν εἰς τὴν ὁσίαν Ξέ-

* Ἀθανάσ. λόγ. κατὰ Ἑλλήνων.

** ψαλ. ιη, 2.

1. Α. Δημητριάδσκη Τυπικά, σ. 302, 374, 390, 398, 420, 423, 429, 444, 458, 459, 476.

νην, εἰς ἦχον πλάγιον δ΄, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἆσμα ἀναπέμψωμεν, λαοί». Καὶ οὗτος ὁ κανὼν εὑρίσκεται σήμερον ἀνώνυμος ἐν τῷ μηναίῳ τοῦ Ἰανουαρίου, σ. 180 κέ.

23 Φεβρουαρίου. Κανὼν εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Πολύκαρπον, εἰς ἦχον β΄, οὗ ἡ ἀρχή. «Δεῦτε, λαοί». Κανὼν ἄγνωστος.

25 Φεβρουαρίου. Κανὼν εἰς τὸν Κ]πόλεως πατριάρχην ἅγιον Ταράσιον, εἰς ἦχον β΄. Ὁ σημερινὸς εἰς τὸν ἅγιον τοῦτον κανὼν εἶναι ποίημα τοῦ ὑμνογράφου Γεωργίου.

24 Μαρτίου. Κανὼν εἰς τὸν ὁμολογητὴν ὅσιον Ἰάκωβον τὸν ἐπίσκοπον, εἰς ἦχον β΄. Γνωστός, ἀλλὰ ψάλλεται σήμερον τῇ 21-ῃ Μαρτίου· ὅρα τοῦ μηναίου σελ. 78 κέ.

30 Μαρτίου. Κανὼν εἰς τὸν ὅσιον Ἰωάννην τὸν τῆς Κλίμακος, εἰς ἦχον πλάγιον δ΄. Κανὼν γνωστός, ψαλλόμενος σήμερον εἰς τὸν ὄρθρον τῇ Κυριακῇ τῆς 4-ης ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν. Ὅρα Τριῳδίου σ. 239, τῆς δὲ ρωμαϊκῆς ἐκδόσεως τοῦ 1879 σελ. 425.

1 Ἰουνίου. Κανὼν εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Ἰουστῖνον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, εἰς ἦχον β΄. Γνωστός, ἀλλ' ἀνώνυμος ἐν τῷ σημερινῷ μηναίῳ τοῦ Ἰουνίου, σ. 1 κέ.

3 Ἰουνίου. Κανὼν εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Λουκιλλιανόν, εἰς ἦχον πλάγιον δ΄. Κανὼν γνωστὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰγνατίου· ὅρα μηναῖον Ἰουνίου, σ. 7 κέ.

5 Ἰουνίου. Κανὼν εἰς τὸν ὅσιον Ἱλαρίωνα τὸν Νέον, εἰς ἦχον πλάγιον δ΄. Γνωστὸς, ἀλλ' ἀνώνυμος σήμερον ἐν τῷ μηναίῳ τοῦ Ἰουνίου (σ. 19 κέ) καὶ ψαλλόμενος οὐχὶ τῇ 5-ῃ ἀλλὰ τῇ 6-ῃ αὐτοῦ ἡμέρᾳ[1].

29 Ἰουλίου. Κανὼν εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Καλλίνικον, εἰς ἦχον δ΄. Καὶ οὗτος γνωστός, ἀλλ' ἀνώνυμος ἐν τῷ σημερινῷ μηναίῳ τοῦ Ἰουλίου, σ. 137 κέ.

Ἐκτὸς τῶν δώδεκα τούτων ποιημάτων, ἐξ ὧν ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν σημερινῶν μηναίων μεταχειρίζεται ὀκτώ, ὁ Ἰγνάτιος συνέθετο καὶ πολλοὺς ἄλλους κανόνας. Οὕτως εἰς χρῆσιν εἶναι καὶ σήμερον τρεῖς ἕτεροι κανόνες εἰς ἁγίους, οἱ ἑπόμενοι.

1. Ὅτι ὁ ἀνώνυμος οὗτος κανὼν εἶναι τοῦ Ἰγνατίου, βεβαιοῖ ὁ 70-ὸς Ἁγιοσαβαϊτικὸς κῶδιξ. Ὅρα τὴν ἡμετέραν Ἱεροσολυμιτικὴν Βιβλιοθήκην, τ. 2, σ. 119—120.

11 Σεπτεμβρίου. Κανὼν εἰς τὴν ὁσίαν Θεοδώραν τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, εἰς ἦχον δ΄. Ὅρα μηναῖον 7]βρίου, σ. 71 κέ.

13 Μαρτίου. Κανὼν εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ πατριάρχου Κ]πόλεως ἁγίου Νικηφόρου, εἰς ἦχον β΄. Ὅρα μηναῖον Μαρτίου, σ. 50 κέ.

7 Ἀπριλίου. Κανὼν εἰς τὸν μητροπολίτην Μυτιλήνης ὅσιον Γεώργιον, εἰς ἦχον πλάγιον δ΄. Ὅρα μηναῖον Ἀπριλίου, σ. 27 κέ.

Ἐν τοῖς χειρογράφοις παλαιοῖς μηναίοις εὑρίσκονται τοῦ Ἰγνατίου καὶ ἕτεροι κανόνες ἀνέκδοτοι. Οὕτω τῇ 23 Ἀπριλίου ἐψάλλετο κανὼν αὐτοῦ εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Γεώργιον, οὗ ἡ ἀκροστιχίς· «χαίροις ἀθλητὰ παμμάκαρ Γεώργιε». Ὅρα τὴν ἡμετέραν Ἱεροσολυμιτικὴν Βιβλιοθήκην, τ. 3, σ. 372.

4 Ἰουνίου ἐψάλλετο κανὼν εἰς τὸν Κ]πόλεως ἀρχιεπίσκοπον ἅγιον Μητροφάνην, οὗ ἡ ἀρχή· «Ἐν φωτὶ αὐλῷ». Ὅρα Ἱεροσολ. Βιβλιοθήκην τ. 2, σ. 131.

6 Μαρτίου ἐψάλλετο κανὼν εἰς τοὺς ἐν Ἀμορίῳ 42 μάρτυρας, ὅστις γινώσκεται σήμερον ἐκ τῆς σλαβικῆς αὐτοῦ μεταφράσεως. (Ὅρα Φιλαρέτου ἀρχιεπισκόπου Τσερνιγοβίας Ἱστορικὴν ἐπιθεώρησιν τῶν ὑμνογράφων τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Ἐν Τσερνιγόβῳ 1864, σ. 336. Σεργίου ἀρχιεπισκόπου Πλῆρες Μηνολόγιον τῆς Ἀνατολῆς. Ἐν Βλαδιμιρίῳ 1901, τ. 2, σ. 65).

Ἐκτὸς τῶν 18 τούτων πανηγυρικῶν κανόνων ὁ Ἰγνάτιος θὰ συνέταξεν ἀναμφιβόλως καὶ ἑτέρους εἰς ἑτέρους ἁγίους, οὓς θ' ἀποκαλύψῃ ἡμῖν ἡ συστηματικὴ τῶν χειρογράφων μηναίων ἔρευνα. Βέβαιον φαίνεται, ὅτι συνέταξε καὶ παρακλητικοὺς κανόνας εἰς τὴν Θεοτόκον ὀκτώ, ὧν τὸν πέμπτον ἐξέδωκε τὸ πρῶτον ὁ μακάριος Ἁγιορείτης μοναχὸς Νικόδημος, ἀποδοὺς αὐτὸν ἀτυχῶς εἰς τὸν Κ]πόλεως πατριάρχην Ἰγνάτιον (ὅρα Θεοτοκαρίου Βενετίας, 1883, σ. 57—59)[1].

Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τοῦ Ἰγνατίου κανόνων ἰδιαίτερον ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον ἔχει ὁ εἰς τὸν

1. Ἐκ τούτου συνέβη ὁ κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, καίτοι ἦτο ἐν γνώσει τῆς συγγραφῆς τοῦ ῥώσου ἀρχιεπισκόπου Φιλαρέτου, νὰ ταὐτίσῃ τὸν ἡμέτερον Ἰγνάτιον πρὸς τὸν ὁμώνυμον πατριάρχην. Ὅρα Συμβολ. εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, σ. 246.

διδάσκαλον αὐτοῦ Ταράσιον τὸν πατριάρχην ποιηθείς. Αὐτὸς ὁ Ἰγνάτιος ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου Ταρασίου καυχᾶται, ὅτι οὗτος ἠγάπα αὐτὸν ἐκθύμως· στρέφων δὲ πρὸς τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τὸν λόγον ἐν ἡλικίᾳ γεροντικῇ ἀναφωνεῖ τὰ θερμῆς εὐγνωμοσύνης λαμπρὰ ταῦτα λόγια· «σὺ δέ μοι τιμία τῆς ἱερωσύνης κρηπίς, τῆς μὲν προπετείας μὴ ψέγε τὸν ἔμετον, τηλικαύτας κορυφὰς ἀφηγήσεων ἀποσχεδιάζοντι τολμηρότατα, ἀλλὰ τὴν ἐπίτασιν τῆς πρὸς σέ μου στοργῆς καὶ πίστεως ὡς μικρὰν παροχὴν λογιζόμενος, τόπον δίδου τοῖς λόγοις ἀποδοχῆς καὶ κατάπαυσιν· οὐ γὰρ ἐπιλήσομαι τῆς σῆς εἰς ἐμὲ διδασκαλίας τὸ χρήσιμον, οὐδὲ τῆς πρὸς σέ μου θερμῆς ὑπηρεσίας τὸ μέτριον, τῆς μὲν ἐντρυφήσας ἐν ἀκμῇ τῆς νεότητος καὶ μυηθεὶς ἐκ σοῦ τριμέτρων καὶ τετραμέτρων τροχαϊκῶν τε καὶ ἀναπαιστικῶν καὶ ἡρῴων ποιημάτων τὰ κράτιστα, τὴν δὲ τελέσας ἐν ταῖς ὑπὸ σοῦ μεμελημένως ὡμιλημέναις ἱερολογίαις ὁσημέραι πρὸς ψυχῶν οἰκοδομὴν καὶ τῆς καθόλου σεπτῆς Ἐκκλησίας ἐπαύξησιν, ἃς ὀξυγράφῳ καλάμῳ καὶ μέλανι σημειούμενος καὶ καλλίστοις γραφεῦσι μεταδιδοὺς ἐν δέλτοις τεχνικῶς ἀνατάττεσθαι διεσπούδακα, στήλην μὲν ὑπαρχούσας τῆς εὐαγοῦς καὶ καθαρᾶς λατρείας καὶ πίστεως, στηλίτευμα δὲ τῆς τῶν αἱρετιζόντων σαφὲς ὀνειρώξεως· εἰ γὰρ ἐπιλήσομαί σου, τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης ἔξω πέσοιμι, καὶ εἰ μὴ μνησθῶ σου, λήθης βυθοῖς ἀπορριφείην καὶ ἡ γλῶσσά μου κολληθείη, κατὰ τὸν ὑμνῳδὸν προφήτην, τῷ λάρυγγί μου· χρέος γὰρ τοῦτο καὶ χρεῶν ἁπάντων ἐμοὶ καθέστηκε τιμιώτατον, τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ πανταχόσε κεκτῆσθαι μνημόσυνον»[2].

Καὶ ὄντως οὐκ ἐπελάθετο τοῦ Ταρασίου ὁ Ἰγνάτιος, ὡς ἀποδεικνύει ἡ τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτοῦ συνταχθεῖσα εἰς ἐκεῖνον ἱερὰ ἀκολουθία, δι' ἧς ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας ἐγκωμιαστικῶς ἀπαριθμεῖ πάντα τὰ τῆς ἁγιότητος τοῦ Ταρασίου γνωρίσματα. Ὁ τῆς ἀκολουθίας ταύτης κανὼν ἑρμηνεύει τὸν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰγνατίου συντεθέντα βίον τοῦ Ταρασίου, πατροθείου χρηματίσαντος, ὡς γνωστόν, τοῦ ἐν ἁγίοις μεγάλου πατριάρχου Φωτίου καὶ τὸ ἴδιον κληρονομήσαντος ὄνομα εἰς τὸν ὁμώνυμον τούτου ἀδελφὸν Ταράσιον. Ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Κωνσταντινουπόλεως, ἑορτάζουσα τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Ταρασίου τῇ 15-ῃ Φεβρουαρίου, μετεχειρίζετο κατ' ἀρχὰς τὴν εἰς αὐτὸν ἀκολουθίαν τοῦ Ἰγνατίου· ἐπὶ δὲ τῆς πατριαρχίας τοῦ Φωτίου συνέταξεν ἑτέραν ὁ τούτου φίλος ἐν ἁγίοις Γεώργιος ὁ Νικομηδείας, ἥτις καὶ προετιμήθη ἔκτοτε, οὖσα μὲν καὶ σήμερον ἔτι ἐν χρήσει, ἀλλὰ κεκολοβωμένη, τουτέστιν ἐκ τοῦ κανόνος αὐτῆς εἶναι ἀποβεβλημένη ἡ ἐκ τριῶν τροπαρίων δευτέρα αὐτῆς ᾠδή. Ἡ τοῦ Ἰγνατίου ἀκολουθία ἐξηκολούθησε νὰ ψάλληται ἐν ταῖς μοναῖς, ὡς ἀποδεικνύει προχείρως τὸ τυπικὸν τῆς μονῆς Εὐεργέτιδος· μέχρι δὲ τοῦδε ἓν καὶ μόνον ἐγνώσθη ἡμῖν ἀντίγραφον ἐξ ἑνὸς παλαιοτάτου μηναίου τοῦ Φεβρουαρίου, ὅπερ ἐγράφη περὶ τὸ μέσον ἢ τὸ τέλος τοῦ 10 αἰῶνος καὶ νῦν εὑρίσκεται ὑπ' ἀριθμὸν 181-ον ἐν τῇ συνοδικῇ τῆς Μόσχας βιβλιοθήκῃ (φύλλ. 121—126). Κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς μονῆς Εὐεργέτιδος ἡ εἰς τὸν ἅγιον Ταράσιον ἀκολουθία συνίστατο ἐκ στιχηρῶν εἰς ἦχον β', ἐξ ἑνὸς κανόνος εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον καὶ ἐξ ἑνὸς καθίσματος εἰς ἦχον δ', ὅπερ καὶ προεψάλλετο τοῦ κανόνος. Τυπικὸν μονῆς, συντεταγμένον μάλιστα εἰς ἐποχὴν πολὺ μεταγενεστέραν τοῦ 9-ου αἰῶνος, βεβαίως δὲν παριστᾷ τὴν πρωτότυπον διάταξιν τῆς εἰς τὸν ἅγιον Ταράσιον ἀκολουθίας τοῦ Ἰγνατίου. Ὁ Ἰγνάτιος θὰ εἶχε συντάξει τὴν ἰδίαν ἀκολουθίαν ἀναμφιβόλως πρὸς χρῆσιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἧς αὐτὸς ὑπῆρξε καὶ σκευοφύλαξ· ἡ δ' Ἐκκλησία αὕτη τοὺς ἰδίους ἡγιασμένους πατριάρχας ἑώρταζε μεγαλοπρεπῶς μετὰ λιτανείας καὶ μετὰ προεορτασίμου μεγάλου ἑσπερινοῦ, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παννυχίδος· διὸ καὶ ἀκολουθία συνισταμένη ἐξ ἑνὸς καθίσματος καὶ στιχηρῶν εἰς ἕνα μόνον ἦχον ἤθελεν εἶσθαι εἰς τοιαύτην περίστασιν ὅλως ἀνεπαρκής. Εἴμεθα λοιπὸν γνώμης, ὅτι ἡ τοῦ Ἰγνατίου ἀκολουθία εἰς τὸν ἅγιον Ταράσιον ἦτο ποικιλωτέρα· τοῦτο δὲ βεβαιοῖ ἀκριβῶς τὸ παλαιὸν ἐν Μόσχᾳ μηναῖον, ἔνθα πρὸ τοῦ κανόνος εὑρίσκονται ἀντὶ ἑνὸς δύο καθίσματα, τὸ πρῶτον εἰς ἦχον γ', καὶ τὸ ἕτερον εἰς ἦχον δ'. εἶτα στιχηρὰ εἰς ἦχον α' καὶ ἕτερα εἰς ἦχον β', καὶ μετ' αὐτὰ ἕτερα κατὰ δύο διαφόρους ἤχους, ψαλλόμενα εἰς τοὺς αἴνους.

(Ἕπεται συνέχεια).

Α.-Π.-Κεραμεύς

2. Ignatii Diaconi vita Tarasii, σ. 29.

ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΓΝΩΜΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ ΧΡΟΝΟΙΣ*

'Αλλ' αὐτὸς οὗτος, ὁ κ. Πετρόβσκης πολὺ εὐλόγως παρατηρεῖ ὅτι πᾶσα λειτουργία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ μόνον μέσον καὶ τέλος, ἀνάγκη νὰ ἔχῃ καὶ ἀρχήν· ὥστε ὁποτεδήποτε κἂν συνεπληρώθη καὶ διεμορφώθη ἡ ἐν λόγῳ λειτουργία πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ὑπάρχει ἱστορικὴ ἀρχὴ τῆς διαμορφώσεως ταύτης καὶ συμπληρώσεως, ἡ δὲ ἱστορικὴ ἀρχὴ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου ἀνάγεται μέχρις αὐτοῦ τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου. 'Εὰν ἡ λειτουργία αὕτη εἶνε, ὡς εἴπομεν καὶ ἐγράψαμεν ἀλλαχοῦ, ἡ πρώτη ἀποστολικὴ λειτουργία τῆς 'Εκκλησίας τῶν 'Ιεροσολύμων, ἣν καθώρισε καὶ διέταξεν ὁ πρῶτος αὐτῆς ἐπίσκοπος ὁ ἅγιος 'Ιάκωβος, καὶ ἂν ἡ λειτουργία αὕτη κατὰ μὲν τοὺς πρώτους αἰῶνας πάντοτε ἐτελεῖτο οὐ μόνον ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ τῶν 'Ιεροσολύμων ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις 'Εκκλησίαις, ὕστερον δὲ ἐκτάκτως ἐτελεῖτο καὶ περιεσώζετο ἰδίως ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ τῶν 'Ιεροσολύμων, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, κατὰ τὴν μετρίαν ἡμῶν κρίσιν, ὅτι τὸ λεγόμενον ὅτι ἀπὸ τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος αἰῶνος ἡ λειτουργία τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου, καθ' ὃν αὕτη τὸ πρῶτον συνετάχθη, ἀνήχθη εἰς τὸν ἅγιον 'Ιάκωβον δὲν εἶνε ὀρθόν. Διότι ἡ λειτουργία αὕτη κατήχθη ἀπὸ τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου, τὴν λειτουργίαν τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου περιέσωσεν αὐτὴ ἡ 'Εκκλησία τῶν 'Ιεροσολύμων. «Τὸ κῦρος καὶ ἡ αὐθεντία λειτουργίας τινός, λίαν ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Ζιγαδηνός ἐξαρτᾶται οὐχὶ τόσον ἐκ τῆς προσωπικῆς ἐπισημότητος τοῦ συντάξαντος ἢ συγγράψαντος αὐτήν, ὅσον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἡ λειτουργία αὕτη ἀνήκει εἰς 'Εκκλησίαν τινὰ καὶ ὅτι ἡ 'Εκκλησία αὕτη ἀναγνωρίζουσα ἔγκυρον τὴν λειτουργίαν ταύτην ἐπισήμως, μεταχειρίζεται αὐτὴν εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τῆς ἁγίας Εὐχαριστίας, καὶ τέλος ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς λειτουργίας ταύτης εἶνε σύμφωνον ἀκριβῶς κατὰ γράμμα καὶ κατὰ πνεῦμα πρὸς τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν». Ταῦτα πληρέστατα ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου, διότι ἡ λειτουργία αὕτη διεσώθη, ὡς ἐλπίζομεν νὰ δείξωμεν, ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ τῶν 'Ιεροσολύμων καὶ ἐν αὐτῇ παρακολουθήσασα τὴν δογματικὴν καὶ τελετουργικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, διεμορφώθη ἐπὶ τῶν ἀποστολικῶν βάσεων τῶν παραδοθεισῶν καὶ διατυπωθεισῶν ὑπὸ τοῦ πρώτου ἱεράρχου τῆς 'Εκκλησίας τῶν 'Ιεροσολύμων, τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου. Διότι ἤδη κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας ὑπάρχουσι σαφέσταται ἐνδείξεις περὶ τῆς λειτουργίας ταύτης παρὰ τῷ 'Ωριγένει καὶ 'Ιουστίνῳ ἰδίως τῷ φιλοσόφῳ καὶ μάρτυρι, ὡσαύτως παρὰ τῇ λειτουργίᾳ τῶν 'Αποστολικῶν Διαταγῶν. Κατὰ τὸν δ' αἰῶνα ἡρμήνευσεν αὐτὴν τοῖς κατηχουμένοις ὁ ἅγιος Κύριλλος καὶ ὑπεδήλωσε τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς ὁ ἅγιος 'Επιφάνιος. Κατὰ τὸν ε' αἰῶνα ἡ λειτουργία τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου συντομευθεῖσα ἤδη πρότερον ὑπὸ τῶν μεγάλων Πατέρων Βασιλείου καὶ Χρυσοστόμου μετερρύθη εἰς τὴν Συριακὴν γλῶσσαν, μαρτυρεῖ δὲ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς ὁ μακάριος 'Ιερώνυμος καὶ ὁ ἅγιος Πρόκλος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὸν στ' αἰῶνα ὑποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν καὶ τέλεσιν αὐτῆς οὐ μόνον ἡ βιογραφία τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου καὶ Λεοντίου τοῦ Βυζαντίου ἡ πληροφορία, ἀλλὰ καὶ τὸ σπουδαιότατον γεγονός, ὅτι κατὰ τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον ἤρξατο διαμορφούμενον τὸ πρῶτον τμῆμα τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου συμπληρωθὲν κατὰ τὸν ζ' αἰῶνα, καθ' ὃν καὶ ἡ ἀναντίρρητος ὑπάρχει πληροφορία τῆς Πενθέκτης Συνόδου, ἥτις παραπέμπει εἰς τὸ νῦν σωζόμενον κείμενον τῆς λειτουργίας. Κατὰ τὸν ζ' αἰῶνα ἐγένετο πλήρης σχεδὸν ἡ διαμόρφωσις τῆς λειτουργίας ταύτης, διότι μετὰ τὸν ζ' αἰῶνα ἐλάχιστά τινα προσετέθησαν, ἅτινα καὶ εἰς τὰς λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ ἁγίου Χρυσοστόμου προσετέθησαν, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἐπειδὴ αἱ δύο αὗται λειτουργίαι ἐξηκολούθησαν ἀναπτυσσόμεναι προσέλαβον τὸ τμῆμα τῆς «προσκομιδῆς» ἐν τῇ νῦν τῆς λέξεως σημασίᾳ. Κατὰ τὸν η' αἰῶνα μία μόνη ἀσθενὴς ὑπάρχει πληροφορία ἀνωνύμου τινὸς συγγράμματος περὶ αἱρέσεων, κατὰ τὸν θ' αἰῶνα ὑπάρχει πληροφορία ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ Φαλακρὸς ἠθέλησε νὰ τελεσθῇ ἡ ἐν χρήσει ἐν 'Ιεροσολύμοις οὖσα λειτουργία τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου, ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι αὕτη ἦτο γνωστὴ καὶ κατὰ τὸν θ' αἰῶνα ἐν τῇ Δύσει ὡς τελουμένη ἐν 'Ιεροσολύμοις, ἀλλὰ κατὰ τὸν ι' αἰῶνα ἀναφαίνεται ἤδη τὸ πρῶτον χειρόγραφον τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου ὁ Codex Messanensis ἔχον τὸ κείμενον αὐτῆς ὡς ἐτελεῖτο ἐν 'Ιεροσολύμοις ἀπὸ τοῦ ζ' αἰῶνος καὶ ἑξῆς. Κατὰ τὸν ια' αἰῶνα ἀναφαίνεται δεύτερον χειρόγραφον ὁ Codex Rossanensis περιέχον τὸ κείμενον λειτουργίας τοῦ ἁγίου 'Ιακώβου ὡς ἐτελεῖτο ἐν 'Αντιοχείᾳ κατὰ τὸν ια' αἰῶνα. Εἰς

* Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 27—28.

τὸν αἰῶνα δ' ἐκεῖνον ἀνάγεται ἡ περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου μαρτυρία τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μεγάλης Ἀρμενίας Ἰσαάκ. Κατὰ τὸν ιϐ' αἰῶνα αἱ δαψιλέστεραι ὑπάρχουσι πληροφορίαι περὶ τῆς λειτουργίας ταύτης καταπνίγουσαι τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ Βαλσαμῶνος, ὅστις ἀγνοῶν τίνας ἀποδείξεις εἶχεν ἡ Πενθέκτη Σύνοδος ὅπως μετὰ οἰκουμενικοῦ κύρους ἀποφαίνηται γνώμην περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ ὑπολαϐὼν τὴν γνώμην ταύτην ὡς σημαίνουσαν, ὅτι ἡ Σύνοδος ἐφρόνει, ὅτι τὸ κατὰ τὸν ιϐ' αἰῶνα σωζόμενον κείμενον ἐπὶ τοῦ Βαλσαμῶνος ἦτο γνησία ἀποστολικὴ γραφή, μὴ εὑρὼν δὲ αὐτὴν ἐν τῷ Κανόνι τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀπέκρουσε τὴν γνώμην τῆς Συνόδου. Ἀλλὰ κατ' αὐτόν, ὡς εἴπομεν, τὸν ιϐ' αἰῶνα ὑπάρχουσιν ἐπίσημοι καὶ δαψιλέσταται πληροφορίαι οὐ μόνον παρὰ τοῖς ξένοις, οἷον παρὰ τῷ Ἐπισκόπῳ Ἀμίδης, Διονυσίῳ Βαρσαλίπᾳ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις, οἷον παρὰ τῷ Ἀλεξίῳ Ἀριστηνῷ, καὶ Νικολάῳ Μεθώνης καὶ παρὰ τῷ ἐπίσημον ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐπιτελέσαντι ἐν Ἀρμενίᾳ Θεωριανῷ. Κατὰ τὸν ιγ' αἰῶνα ἐτελεῖτο ἡ Λειτουργία, ὡς μαρτυρεῖ τὸ χειρόγραφον τοῦ Σινᾶ, κατὰ τὸν ιδ' αἰῶνα ὡσαύτως ἐτελεῖτο, ὡς μαρτυρεῖ τὸ χειρόγραφον τῶν Παρισίων. Κατὰ τὸν ιε' αἰῶνα ἔχομεν πληροφορίας οὐ μόνον παρὰ τοῦ Συροπούλου ἀλλὰ πάντων μάλιστα παρὰ τοῦ γενναίου προμάχου τῆς ὀρθοδοξίας Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, Ἐπισκόπου Ἐφέσου. Κατὰ τοὺς ἑφεξῆς αἰῶνας μέχρι σήμερον ἔν τε τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ συμβολικοῖς ἡμῶν βιβλίοις ἐπαναλαμϐάνεται ἡ κοινὴ πεποίθησις τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις δικαίως «καυχᾶται» ἐπὶ τῇ Λειτουργίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ὡς ἐπὶ γεραρῷ λειτουργικῷ μνημείῳ, ἐξ οὗ προῆλθον αἱ Λειτουργίαι τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

Ἀρχιμ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθυντὴς τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ.

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΗΣ ΕΙΡΗΝΗ [1]

> Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. (Λουκᾶ 2, 14).

Τὸν θεῖον καὶ χαρμόσυνον τοῦτον ὕμνον ἔψαλλον οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι οὐρανόθεν ἐπιφανέντες νυκτὸς κατὰ τὴν θείαν γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐν Βηθλεὲμ ἀγραυλοῦντας ποιμένας. Ὁ ὕμνος οὗτος εἶνε μὲν βραχὺς καὶ σύντομος, ἀλλὰ ἀφ' ἑτέρου λίαν ὑψηλὸς καὶ πολυσήμαντος! Ἐν τῷ ὕμνῳ τούτῳ περιλαμϐάνεται καὶ ἀποκαλύπτεται ἡμῖν τὸ ὕψιστον μυστήριον τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἐθαύμασαν οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι τὸ ὕψος τοῦ μυστηρίου τούτου καὶ ἐδοξολόγησαν αὐτὸ διὰ μεγαλοπρεποῦς καὶ οὐρανίου ὕμνου.

Ἀλλὰ ποῦ εὑρηται ἡ εἰρήνη τὴν ὁποίαν μετὰ θαυμασμοῦ ἔψαλλον οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι καὶ μετὰ ἀστραπτούσης δόξης εὐηγγελίσαντο αὐτὴν πρὸς τοὺς ποιμένας τῆς Βηθλεέμ;

Ἐντὸς αὐτῆς ταύτης τῆς Ἱερουσαλὴμ, τῆς ἱερᾶς πόλεως τοῦ Δαβίδ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπῆρχεν ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν βλέπομεν ὅτι δὲν ὑπῆρχεν εἰρήνη. Ἔρχονται ἀπὸ Ἀνατολῶν ἐρωτῶντες οἱ σοφοὶ τῆς Περσίας. «Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;» ἐκ δὲ τῆς ἀγγελίας ταύτης ταράττεται μεγάλως ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης καὶ «ἅπασα ἡ Ἱερουσαλὴμ μετ' αὐτοῦ» (Ματθ. 2,3). Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἧς διὰ σιδηρᾶς δυνάμεως ἐκράτουν τότε οἱ Ρωμαῖοι, βλέπομεν ὅτι δὲν ἐπικρατεῖ ἡ ἀπαιτουμένη εἰρήνη. Οἱ σύγχρονοι ἱστορικοὶ διὰ ζοφερωτάτων χρωμάτων περιγράφουσιν ἡμῖν τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν τῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ παραμόρφωσιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις. Πᾶσα ἀνομία καὶ αἰσχρότης, καθὼς περιγράφουσιν, ἐτελεῖτο παρρησίᾳ, ἡ εἰδωλολατρεία ἀντικατέστησε τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Ἀσέϐεια, ἀνηθικότης, ἠδυπάθεια, μέθη καὶ πᾶσα κατάχρησις ἀπετέλουν τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου πρὸς ἃ ἐστρέφετο ἡ σπουδὴ καὶ ἡ κίνησις τῶν ἀνθρώπων. Ἔχθραι, ἐμφύλιοι στάσεις, ἔριδες καὶ διχόνοιαι ἐϐασίλευον πανταχοῦ, ἀπιστία, ἀλαζονία, ἀπανθρωπία, καὶ ἡ ἐσχάτη παραλυσία διέφθειρον τὸν κοινωνικὸν καὶ οἰκογενειακὸν ϐίον. Ἀλλὰ μήπως μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν οἱ μετὰ ταῦτα χρόνοι ὑπῆρξαν εὐνοϊκώτεροι, καὶ ἐϐασίλευσεν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἀπαιτουμένη εἰρήνη; Αὐτὸς ὁ Ἡρῴδης ἀμειλίκτως καταδιώκει τὸν ἐν τῇ φάτνῃ τῶν ἀλόγων ζώων τεχθέντα Σωτῆρα. Φοϐεροὶ διωγμοὶ ἐξεγείρονται ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους αἰῶνας κατὰ τῶν πιστευόντων εἰς τὸ ὄνομα Αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ αἵματος τῶν Χριστιανῶν κατακλύζουσι καὶ καταφοινίσσουσιν ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Οἱ

(1) Σημ. Σ. Ἡ ὑπ' ὄψιν διατριϐὴ ἀπεστάλη ἡμῖν κατὰ τὰς κοσμοσωτηρίους ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων, ἀλλ' ἐλλείψει χώρου ἡ καταχώρισις αὐτῆς ἀνεϐλήθη μέχρι σήμερον.

γονεῖς διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ παραδίδουσι τὰ τέκνα, καὶ τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς· ὁ ἀδελφὸς παραδίδει τὸν ἀδελφὸν, ἡ μήτηρ τὴν θυγατέρα, ἡ θυγάτηρ τὴν μητέρα, ἡ νύμφη τὴν πενθερὰν καὶ ἡ πενθερὰ τὴν νύμφην (Ματθ. 10, 21—35). Δεσμοὶ συγγενικοὶ, δεσμοὶ ἀγάπης καὶ φιλίας χαλαροῦνται καὶ συντρίβονται. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις χρόνοις δὲν βλέπομεν ὅτι βασιλεύουσιν εἰσέτι ἐν τῷ κόσμῳ ἀπιστία, δυσπιστία, αἱρέσεις, διαιρέσεις, σχίσματα, ἀδικίαι, ἁρπαγαὶ, φθόνοι, φόνοι, μίση, ψεῦδη, ἐπιορκίαι καὶ πλεῖσται ἄλλαι κατάχρήσεις; Ἐν τῷ κόσμῳ δὲν ὑπάρχει εἰρήνη «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» λέγει ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης (α'. Ἰωάν. 5. 19).

Ὦ σεπτοὶ οὐράνιοι Ἄγγελοι! Ποῦ εἶνε ἡ πραγματοποίησις τοῦ χαρμοσύνου καὶ μεγαλοπρεποῦς ὑμῶν ὕμνου, τὸν ὁποῖον λίαν θαυμασίως καὶ ἐπιβλητικῶς ἐψάλατε κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν; Ποῦ εἶνε ἡ εἰρήνη τὴν ὁποίαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ ἀστραπτούσης δόξης εὐηγγελίζεσθε πρὸς τοὺς ἀγραυλοῦντας ποιμένας τῆς Βηθλεέμ; Ποῦ εἶνε ἡ εἰρήνη τὴν ὁποίαν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ Ἀπόστολοι αὐτοῦ ἐκήρυξαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον;

Ἰδοὺ τὸ μέγα μυστήριον, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι. Ἡ εἰρήνη, ἡ ποθητὴ καὶ οὐράνιος τὴν ὁποίαν ἔφερεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἰς τὸν κόσμον, ἐβασίλευσε πρῶτον ἐντὸς τοῦ μικροῦ Αὐτοῦ ποιμνίου, τῶν Ἀποστόλων του, τοὺς ὁποίους ἐκλέξας ὁ ἴδιος πολλάκις ἐδίδαξεν αὐτοὺς τὴν εἰρήνην ταύτην, ἀκολούθως δὲ ἐβασίλευσεν αὕτη εἰς ὅλον τὸ βασίλειον τῆς χάριτος τ. ἔ. τὴν Ἐκκλησίαν του, ἥτις ἐξηπλώθη βαθμηδὸν καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Το βασίλειον τοῦτο τῆς εἰρήνης θεμελιωθὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὡς βασίλειον αἰώνιον, περιέχον ἐν ἑαυτῷ πᾶν ἅγιον καὶ παγκόσμιον ἀγαθὸν, καὶ ἁγιάσαν, καὶ καθαρίσαν, καὶ δικαιῶσαν ἡμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ εἰμεθα φύσει τέκνα ὀργῆς, κατέστησεν ἡμᾶς τέκνα Θεοῦ, καὶ ἐνῷ πρὶν ὑπῆρχε μεγάλη διάστασις καὶ διαφορὰ μεταξὺ Ἕλληνος καὶ Ἰουδαίου, δούλου καὶ ἐλευθέρου, κατέστησε πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἀδελφούς, ἔχοντας τὸν αὐτὸν οὐράνιον Πατέρα, τὴν αὐτὴν αἰώνιον ζωήν, τὰ αὐτὰ ἁγιώτατα καὶ ἱερώτατα πρὸς ἀλλήλους αἰσθήματα. Ἀπὸ τοῦ θείου Αὐτοῦ ὕψους καὶ μεγαλείου, ἄκρα συγκαταβάσει καταδεξάμενος ταπεινωθῆναι καὶ γεννηθῆναι ὡς βρέφος ἐν τῇ φάτνῃ τῶν ἀλόγων, εἰσήγαγεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων τὴν ἄκραν ταπεινοφροσύνην, τὴν ἰσότητα, τὴν εἰρήνην, τὴν ὁποίαν δὲν ἤκουσέ ποτε ὁ κόσμος (Ματθ. 20, 25 29)· Ἐνῷ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι ἠγάπων μόνον ἑαυτούς, οἱ δὲ Ἐθνικοὶ τὰ κοσμικὰ ἀγαθά, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διὰ τῆς ἄκρας Αὐτοῦ συγκαταβάσεως ὑποδεικνύων ἡμῖν τὰς ὑψίστας ἰδέας, καὶ τὰ εὐγενέστατα τῆς ψυχῆς αἰσθήματα, μεταδίδει εἰς τὰς καρδίας τῶν εἰς Αὐτὸν πιστευόντων τὸ θεῖον πῦρ τῆς καινῆς οὐρανίου ἀγάπης, ἥτις ὡς ἀρραβὼν τῆς μελλούσης Αὐτοῦ ζωῆς καὶ βασιλείας ἱκανοποιοῦσα ὅλους τοὺς πόθους τῆς ψυχῆς, ἐνσταλάζει βάλσαμον παρηγορίας εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν ἔν τε ταῖς θλίψεσι καὶ ταῖς δυστυχίαις, «Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν· καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;» (Λουκᾶ 12, 49) Αὕτη δὲ ἡ βασιλεία τῆς εἰρήνης θεμελιουμένης ἐπὶ τῆς θεοστρατόου Αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἐνυπάρχει ἐν ταῖς καρδίαις πάντων τῶν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ ἐν στενῷ καὶ ἀδιαρρήκτῳ συνδέσμῳ εὑρισκομένων· διότι ἐν αὐτῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνσκηνοῖ καὶ ἐπαναπαύεται πάντοτε ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ναὶ, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ πολλάκις κατεδιώχθη καὶ πάντοτε σχεδὸν θὰ καταδιώκηται καὶ θὰ δοκιμάζῃ διωγμοὺς, θλίψεις καὶ μαρτύρια. Ἀλλ' ὅσῳ ἐξωτερικῶς προσβάλλεται, τοσούτῳ ζωηρότερον αἰσθάνεται ἐν τοῖς σπλάγχνοις αὐτῆς τὴν οὐράνιον γαλήνην καὶ εἰρήνην. Ἐν καιρῷ τοῦ κατακλυσμοῦ ραγδαιοτάτη βροχὴ ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς 40 ἡμέρας· καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ Νῶε ἔπλεεν ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ἐντὸς αὐτῆς εὑρίσκοντο διάφορα θηρία καὶ ἑρπετὰ, ἐκτὸς δὲ αὐτῆς ἐπεκράτει φοβερὸς κατακλυσμός. Ἐν μέσῳ ὅμως τῆς γενικῆς ταύτης ἀναστατώσεως τῶν στοιχείων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν θηρίων, ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Νῶε καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἐπεκράτει ἄκρα γαλήνη καὶ εἰρήνη. Τοιουτοτρόπως ὁ δοξομανὴς καὶ αἱμοχαρὴς Ἡρώδης καταδιώκει τὸν ἐν τῇ φάτνῃ τῶν ἀλόγων ζώων γεννηθέντα Σωτῆρα. Οἱ πανίσχυροι Ρωμαῖοι αὐτοκράτορες ἐπὶ ὁλοκλήρους αἰῶνας δὲν παύουσι καταδιώκοντες τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου. Καὶ σήμερον δὲ οὐκ ὀλίγοι ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας παντὶ τρόπῳ ἀγωνίζονται, ἵνα βλάψωσιν αὐτήν. Ἀλλὰ καθὼς ἐν τῷ κατακλυσμῷ φαίνεται τὸ οὐράνιον τόξον ὡς σύμβολον τῆς ἐπικρατούσης γαλήνης καὶ ἠρεμίας, οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ νικήτρια ἐκ τῶν διωγμῶν ἐξερχομένη παρέχει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν γαλήνην εἰς τὸν κόσμον, διότι

ὁ θεῖος αὐτῆς ἱδρυτὴς εἶνε πάντοτε μετ' αὐτῆς. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος πάντοτε βασιλεύει ἐν αὐτῇ.

Ὁποία νίκη! ὁποῖος θρίαμβος! «Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν». Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου! Καταδιώκεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ χωρὶς νὰ ἀντιτάξῃ δύναμιν θριαμβεύει. Τὸ πνεῦμα δεσπόζει τῆς ὕλης· ἡ εἰρήνη νικᾷ τὰς ταραχάς.

Ταύτην τὴν εἰρήνην αἰσθάνονται ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ πάντες οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοί, οἵτινες εὑρίσκονται ἐν στενῷ καὶ ἀδιαρρήκτῳ συνδέσμῳ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ναί, πολλαὶ προσβολαὶ ἐγείρονται καὶ κατὰ τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ὅπως καταπτοήσωσιν αὐτὸν καὶ ταράξωσι τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. «Θλῖψις, στενοχωρία, διωγμοί, λιμοί, γυμνότης, κίνδυνος, μάχαιρα» (Ρωμ. 8, 35). Ζῇ οὗτος μεταξὺ λύκων, ὄφεων καὶ σκορπίων (Ματθ. 10, 16)· ἀλλὰ πάντοτε βασιλεύει ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χαρὰ τοῦ Θεοῦ. Παράδοξον φαινόμενον! Ἐνῷ ἔξωθεν καταδιώκεται, ἔσωθεν αἰσθάνεται γαλήνην καὶ εἰρήνην. Πόθεν ἡ τοιαύτη εἰρήνη ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ; Πράγματι, καθὼς εἶνε δύσκολον νὰ καθορίσῃ τις ἀκριβῶς πῶς παράγονται καὶ ἀφικνοῦνται πρὸς ἡμᾶς αἱ ἀκτῖνες τοῦ φυσικοῦ ἡλίου, τοιουτοτρόπως εἶνε δύσκολον νὰ καθορισθῇ ἀκριβῶς πῶς λαμβάνει ὕπαρξιν καὶ ἐπικρατεῖ ἔκτοτε ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ ἡ τοιαύτη ἀγνὴ καὶ ἀληθὴς εἰρήνη. Ἀλλ' ὅμως εἶνε βέβαιον ὅτι καθὼς ὁ ἥλιος εἶνε τὸ φῶς τοῦ κόσμου, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἶνε τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὅπερ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ὡς ὑψοῖ τις τὸ βλέμμα αὐτοῦ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ βλέπει τὸ φῶς ἐφαπλούμενον πανταχοῦ, τοιουτοτρόπως ὑψοῖ καὶ ὁ εὐσεβὴς χριστιανὸς τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ ἀρύεται παρ' αὐτοῦ ἀκαταμάχητον σθένος, δύναμιν, φῶς, ζωὴν καὶ παρηγορίαν «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται μετὰ παρατηρήσεως· ἠδὴ ἐντὸς ἡμῶν ἐστι» (Ἰωάν. 11, 29).

Πόσον βαθέως ᾐσθάνοντο τὴν εἰρήνην ταύτην τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν οἱ ἀρχαῖοι χριστιανοί! Κατεδιώκοντο, ἐφυλακίζοντο, ἐδημεύοντο τὰς περιουσίας αὐτῶν, καὶ ἐν τούτοις ἔλεγον τὸ τοῦ Ἀποστόλου, «Τίς ὑμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; . . . Πέπεισμαι ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε Ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δύναται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (Ρωμ. 8, 35). Ἐπεσκέπτοντο τοὺς πτωχούς, περιεποιοῦντο τοὺς ἀσθενεῖς, ἐνέδυον τοὺς γυμνούς, ἔτρεφον τοὺς πεινῶντας, ἐπότιζον τοὺς διψῶντας εἰς τρόπον ὥστε θαυμάζοντες οἱ ἐθνικοὶ ἔλεγον «Ἴδετε, πόσον ἀγαπῶσιν ἀλλήλους». Ταύτην τὴν εἰρήνην αἰσθάνεται καὶ νῦν πᾶς χριστιανὸς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀρκεῖ μετὰ πίστεως ὑψῶν τὸ βλέμμα αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστὸν νὰ ἀρήσῃ τὸ μῖσος, τὴν ἔχθραν, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν ἀλαζονίαν, τὴν μέθην, τὸ ψεῦδος, τὴν διαστροφὴν τῆς συνειδήσεως, τὴν ἀδικίαν, τὴν ραδιουργίαν, τὴν φιλαργυρίαν, τὴν ἐπιορκίαν καὶ πλεῖστα ἄλλα πάθη, τὰ ὁποῖα ρυπαίνουσι τὴν ψυχήν, ἀντὶ δὲ τούτων πάντοτε νὰ ἐπισκέπτηται καὶ βοηθῇ τοὺς ποικιλοτρόπως πάσχοντας ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Οὕτω δὲ μόνον δύναται νὰ βασιλεύσῃ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἡ ἰσότης, ἡ εἰρήνη, καὶ ἡ ἀγάπη, τὴν ὁποίαν ὁ μὲν Σωτὴρ ἡμῶν ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον, οἱ δὲ οὐράνιοι Ἄγγελοι διὰ μεγαλοπρεπεστάτου ὕμνου καὶ ἀστραπτούσης δόξης ἔψαλλον κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος οὐδέποτε δύναται νὰ δώσῃ ἡμῖν (Ἰωάν. 14, 27).

Χαίρετε λοιπὸν πάντες οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοί, διότι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὡς ἔψαλλον καὶ οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι, υἱοθετῶν ἡμᾶς τῷ Θεῷ καὶ ἀδελφοποιῶν πάντας πρὸς ἀλλήλους φέρει τὴν οὐράνιον εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον. Χαίρετε ἁμαρτωλοί, διότι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον ἀπαλλάττει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ βάρους τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐὰν μετανοήσωμεν, καὶ εἰς τὴν συνείδησιν ἡμῶν εἰσάγει παρηγορίαν καὶ εἰρήνην. Χαίρετε πλούσιοι, διότι διὰ τῆς ἀληθοῦς πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφοὺς ἀγάπης ἡμῶν γινόμεθα ἀδελφοὶ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Σωτῆρος ἡμῶν (Ρωμ. 8, 29). Χαίρετε πτωχοί, δυστυχεῖς, ἀσθενεῖς καὶ τεθλιμμένοι, διότι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἀνακουφίζων τὴν τεθλιμμένην ἡμῶν συνείδησιν παρέχει εἰς αὐτὴν ἄγνωστον εἰς τὸν κόσμον εἰρήνην καὶ γαλήνην ὡς ἀρραβῶνα τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ βασιλείας.

Τὰ σύμπαντα χαρᾶς πληροῦνται, Χριστοῦ τεχθέντος ἐκ τῆς Παρθένου. Καὶ ἕκαστον τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων κτισμάτων, καθὼς ψάλλει καὶ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν, προσφέρει αὐτῷ τὴν προσήκουσαν

δοξολογίαν. Οἱ Ἄγγελοι τὸν ὕμνον, οἱ οὐρανοὶ τὸν ἀστέρα, οἱ μάγοι τὰ δῶρα, ἡ γῆ τὸ σπήλαιον. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς καταξιωθέντες διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ φιλανθρώπου Δεσπότου νὰ γίνωμεν υἱοὶ Θεοῦ καὶ ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους, καὶ βλέποντες νοερῶς τὸν Δεσπότην διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ὡς βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ ψάλωμεν γηθοσύνως μετὰ τῶν οὐρανίων Ἀγγέλων τὸν χαρμοσυνον καὶ μεγαλοπρεπέστατον ὕμνον «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία (Λουκ. 2, 14).

Ἱεροδ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑ ΠΑΪΣΙΟΥ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

τῶν ἐτῶν 1898—1900*.

Α'. τοῦ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ἀριθμ. ἀποφ. 340 (1898).

Ἡ ἐλθοῦσα εἰς β' γάμον καὶ δὴ μετὰ σχισματικοῦ ἀπόλλυσιν αὐτοδικαίως τὴν ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνων αὐτῆς ἐπιτροπείαν.

Ἡ περὶ ἀκυρότητος τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἔνστασις τοῦ ἀναψηλαφῶντος δι' ἔλλειψιν διαιωματος τῆς ἐρεισιβλήτου πρὸς ἀγωγὴν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτης ὡς ἐπιτρόπου ὑπάρχει σύμφωνος τῷ νόμῳ, διότι, ὡς ὀρθῶς ἰσχυρίζεται ὁ διαληφθείς, ἡ ἀντίδικος ἐλθοῦσα εἰς β' γάμον, καὶ δὴ μετὰ σχισματικοῦ, ἀπώλλυσιν αὐτοδικαίως τὴν ἐπὶ τοῦ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνου αὐτῆς ἐπιτροπείαν, καὶ ἑπομένως δὲν δύναται νομικῶς νὰ ἐκπροσωπεύσῃ αὐτὸ ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου, ἡ ἔνστασις δ' αὕτη, μὴ ληφθεῖσα ὑπ' ὄψιν ποσῶς, ἀρ' ἑνὸς μὲν ἀναψηλαφητέαν καθιστᾷ τὴν ἐφεσίμως ἐκδοθεῖσαν, ἀρ' ἑτέρου δὲ ἀκυρωτέαν τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν.

Ἀριθμ. ἀποφ. 344 (1898).

Τὰ Μ. Ἐκκλησ. Δικαστήρια εἶναι ἀναρμόδια πρὸς ἐκδίκασιν ἀγωγῶν περὶ κυριότητος κτημάτων προερχομένων ἐξ ἀγορᾶς.

Νόμιμός ἐστιν ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος τοῦ δικάσαντος τὴν ὑποθεσιν ταύτην δικαστηρίου ἔνστασις τῆς ἐφεσειούσης, ἥτις, δημοσίᾳ τυγχάνουσα τάξεως δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, συνῳδὰ πρὸς τὴν σχετικὴν διάταξιν τῆς ἐν χρήσει δικονομίας, διότι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ κατατεθέντος ὑπὸ τῆς ἐφεσειούσης πωλητηρίου ἐγγράφου καὶ ἐκ τῆς ἐφεσιβαλλομένης ἀποφάσεως, τὸ ἐν τῷ ἐπιδίκῳ παραχωρητηρίῳ ἀναφερόμενον ἀκίνητον κτῆμα, δὲν εἶναι προικῷον, ἀλλ' ἠγόρασεν αὐτὸ ἡ ἐφεσείουσα, δανεισθεῖσα τὸ πρὸς ἀγορὰν αὐτοῦ ἀπαιτούμενον ποσόν.

Ἀριθμ. ἀποφ. 347 (1899).

Προσβαλλομένου προικοσυμφώνου τινὸς ὡς πλαστοῦ ἐν κυρίᾳ δίκῃ περὶ προικὸς, τὸ ζήτημα τῆς πλαστότητος ἐξετάζεται ὑπὸ τοῦ δικάζοντος τὴν κυρίαν δίκην Μ. Ἐκκλησ. Δικαστηρίου. Μαρτυρικὴ ἀπόδειξις δὲν ἐπιτρέπεται ἐναντίον ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἑνὸς μάρτυρος μαρτυρία δὲν εἶναι δεκτή.

Ἡ ὑπὸ τῶν ἐφεσιβλήτων προταθεῖσα ἔνστασις τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἐφέσεως, ὡς ἀνεκκλήτου οὔσης τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, διότι ἡ ἀξία ὁλοκλήρου τοῦ ἐπιδίκου ἐλαιοκτήματος εἶναι ἐλάσσων τῶν 5 χιλ. γροσίων ἀπορριπτέα ἐστὶ, διὰ τὸν λόγον ὅτι διὰ τῆς κυρίας δίκης ὁ πρὶν ἐνάγων, νῦν δὲ ἐφεσείων, ἐζήτησε τὴν ἐκτέλεσιν ὅλου τοῦ προικοσυμφώνου, οὐχὶ δὲ τὴν ἐγγραφὴν μόνον τοῦ ἐν αὐτῷ ἐλαιοκτήματος, ἡ δὲ ἀπόρασις τοῦ πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου ἐπιδικάζει αὐτῇ ὁμοίως, ἐκτὸς τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἐπιδίκου ἐλαιοκτήματος καὶ ὅλα τὰ ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ ἀναφερόμενα κτήματα.

Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐφεσείοντος, καθ' ὃν τὸ Πρωτόδικον Δικαστήριον ὤφειλεν ἵνα παραπέμψῃ ἐνώπιον τοῦ ποινικοῦ Δικαστηρίου τὴν περὶ πλαστότητος τοῦ προσαχθέντος προικοσυμφώνου ἔνστασιν τῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ, τυγχάνει πλημμελὴς καὶ ἀπορριπτέα, διότι τὸ πρωτόδικον Δικαστήριον καλῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν ἄρθρον τῆς ἐν χρήσει Δικονομίας ἐπελήφθη τῆς ἐξετάσεως τοῦ θέματος τούτου, ὄντος συναφοῦς πρὸς τὴν κυρίαν δίκην.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἐναγομένων καὶ νῦν ἐφεσιβλήτων ἄρνησιν τῆς ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Δικαστηρίου προσαγωγῆς τοῦ ἑτέρου τῶν εἰς διπλοῦν συνταχθέντων ὁμοίων προικοσυμφώνων, ἐξ οὗ θὰ ἀπεδεικνύετο τὸ βάσιμον ἢ μὴ τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτῶν περὶ τῆς ἐν τῷ προσαχθέντι ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος προικοσυμφώνῳ μεταβολῆς λέξεών τινων, ὤφειλε τοῦτο ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως ταύτης, οὐχ ἧττον ὅμως κακῶς ἐκτιμήσαν τὰ γεγονότα, διέταξε μαρτυρικὰς ἀποδείξεις ἐναντίον ἐγγράφου ἀποδείξεως καὶ ἐβασίσθη εἰς τὴν μαρτυρίαν ἑνὸς καὶ μόνον προσώπου παρὰ τὴν ρητὴν τοῦ νόμου διάταξιν (Ἀρμ. βιβλ. Α', τίτλ. ς', § 21), οὗ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ κακῶς ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς κοινῆς φήμης καὶ ἐξωδίκων πληροφοριῶν.

Ἀριθμ. ἀποφ. 350 (1899).

Περὶ λύσεως μνηστείας ἁρμοδίως δικάζουσι μόνον τὰ Πνευματικὰ Δικαστήρια.

Ὑποβληθείσης ὑπὸ τοῦ πρὶν ἐκκαλοῦντος νῦν δὲ ἀναψηλαφῶντος ἐφέσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τούτου ὡς ἐφετείου ἐναντίον τῆς ἀποράσεως τοῦ πρωτοδίκου Μ. Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, δι' ἧς ὁ ρηθεὶς ἐζήτησεν ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῷ λόγων τὴν ἐξαφάνισιν ἢ

* Συνέχεια ἀπὸ τοῦ ΚΑ' ἔτους ἀπὸ σελ. 474—475.

μεταρρύθμισιν τῆς ἐφεσιβληθείσης ἀποφάσεως, κατὰ δὲ τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησιν μεταξὺ τῶν διαδίκων, προταθείσης ἐνστάσεως περὶ ἀναρμοδιότητος τοῦ ἐκδόντος ταύτην Δικαστηρίου, διότι προκειμένου περὶ λύσεως μνηστείας ἁρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς ταύτης ἦτο τὸ Πνευματικὸν καὶ οὐχὶ τὸ Μικτὸν τῆς ῥηθείσης Μητροπόλεως Δικαστήριον, τὸ ἐφετεῖον ἐσφαλμένως περιώρισεν εἰς ἑαυτὸ τὴν ἀναρμοδιότητα τοῦ τῆς ἐκδικάσεως τῆς ἐν λόγῳ διαφορᾶς, καίτοι ὤφειλεν ἵνα ἐξετάζον τὸ ζήτημα ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀναρμοδιότητος ἐν γένει, ἑπομένως δὲ παρεβίασε ῥητὸν γράμμα τοῦ νόμου (Ἐμπορ. Δικον. ἄρθρ. 124, § 2) ὡς ὀρθῶς ἰσχυρίσθη ὁ ἀναψηλαφῶν, διὰ δὲ τὸν λόγον τοῦτον ὑπάρχει ἀναψηλαφητέα ἡ προσβαλλομένη ὑπ' αὐτοῦ ἀπόφασις.

Ἀριθμ. ἀποφ. 351 (1899).

Αἱ ὑπὸ Πρωτοδικείου κατ' ἀντιμωλίαν ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις δύνανται ν' ἀνατραπῶσι νομίμως ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων Δικαστηρίων.

Καθὰ δείκνυται ἐκ τῆς ἐρήμην τῶν ἐναγομένων ἐκδοθείσης ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδίκου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου, κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίασιν, ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων κατὰ τὰς προηγηθείσας ἐννέα συνεδριάσεις συζήτησις ἐγένετο κατ' ἀντιμωλίαν, αἱ δὲ κατὰ τὰς συνεδριάσεις ταύτας ληφθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ ἀποφάσεις δὲν ἠδύναντο νομίμως νὰ ἀνατραπῶσιν εἰ μὴ ὑπὸ ἀνωτέρου Δικαστηρίου διὰ τῆς ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων χρήσεως τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένων ἐνδίκων μέσων, καὶ ἑπομένως εἶναι ἀκυρωτέα κατὰ τύπους ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις, διότι τὸ αὐτὸ Δικαστήριον δικάζον κατ' ἀντιμωλίαν ἠκύρωσε δι' αὐτῆς προηγουμένην αὐτοῦ ἀπόφασιν ὁμοίως κατ' ἀντιμωλίαν ληφθεῖσαν, καὶ ἀνεγνώρισε τὸ εἰς ὃ περιέπεσε πρότερον λάθος, παραδεξάμενον μὲν τὴν αἴτησιν τῆς τότε ἐναγούσης, νῦν δὲ ἐφεσειούσης καὶ ἐπιβαλὸν ὅρκον εἰς τοὺς ἐναγομένους, μετὰ δὲ τὴν δόσιν αὐτοῦ ἐξακολουθῆσαν τὴν διαδικασίαν, καίτοι ὁ ὅρκος, ὡς ἀνομολογεῖ αὐτὸ τοῦτο ἐν τῇ ἐκκαλουμένῃ ἀποφάσει, εἶναι τὸ τελευταῖον ἀποδεικτικὸν μέσον ἐν πάσῃ διαδικασίᾳ, καὶ εἴτε παρὰ τοῦ ἀντιδίκου ἐπιφερόμενον, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εἴτε παρὰ τοῦ δικαστοῦ, ὡς παρέχων πλήρη ἀπόδειξιν καὶ ὅμοιος ὢν πρὸς συμβιβασμὸν καὶ ἀνώτερος πάσης ἀποφάσεως, κατὰ τὰς σχετικὰς τοῦ νόμου διατάξεις (Ἀρμ. βιβλ. Α', τίτλ. ς') λύει ὁριστικῶς τὴν διαφοράν.

Ἀριθμ. ἀποφ. 352 (1899).

Ἡ ἐκδίκασις τῶν περὶ διατροφῆς διαφορῶν ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Ἐκκλησ. Δικαστηρίων. Ὁ ἐκτελέσας τὴν καταδικάσασαν αὐτὸν πρωτόδικον ἀπόφασιν δὲν δικαιοῦται π.λέον νὰ ἐφεσιβάλῃ αὐτήν.

Ἡ περὶ ἀναρμοδιότητος τοῦ πρωτοδίκου δικαστηρίου λόγῳ ὕλης ἔνστασις τῆς ἐκκαλούσης ἀπορριπτέα ἐστί, διότι ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ πρόκειται περὶ διατροφῆς ἀπορρεούσης ἐκ προικὸς καὶ περιελθούσης ἐκ μητρικῆς κληρονομίας εἰς αὐτήν, ἡ δὲ ἐκδίκασις τῶν τοιούτων διαφορῶν κατὰ τὸ ὑπάρχον καθεστὼς ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων.

Ἐκ τοῦ μνησθέντος πωλητηρίου ἐγγράφου, στηριζομένου ἐπὶ τοῦ ἀναγνωρισθέντος ἐγκύρου ἐκχωρητηρίου, δι' οὗ ἡ ἐφεσίβλητος ἐξεχώρησεν ὅλα τὰ διὰ τῶν ἀποφάσεων τοῦ πρωτοδίκου Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου ἐπιδικασθέντα δικαιώματα τῷ υἱῷ αὐτῆς ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, ἐξάγεται ὅτι ἡ ἐφεσείουσα παρεδέξατο καὶ ἐξετέλεσεν αὐτὴν διὰ τῆς πρὸς τὸν ῥηθέντα ἐκποιήσεως τῶν ἀναφερομένων ἐν αὐτῇ κτημάτων, καὶ δὲν ἐδικαιοῦτο πλέον νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως μέσου ζητοῦσα τὴν ἀκύρωσιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, ἀνατρέπουσα οὕτω τὰς ἰδίας αὐτῆς πράξεις καὶ προσβάλλουσα τὰ κεκτημένα δικαιώματα τῆς ἀντιδίκου αὐτῆς, ἀφ' οὗ ἅπαξ παρητήθη τῆς ἐφέσεως ἀποδεχθεῖσα τὴν ἀπόφασιν, ἥτις, τοιουτοτρόπως καταστᾶσα τελεσίδικος δὲν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν.

(ἕπεται συνέχεια)

Μ. Θεοτοκᾶς, *δικηγόρος.*

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΥ Χορηγοῦντος ΠΑΝΟΥ Μ. ΚΟΥΡΤΖΗ

Τὸ σχετικὸν πρὸς τὸ διαγώνισμα τοῦ εὐγενεστάτου κ. Πάνου Μ. Κουρτζῆ διάγραμμα, περὶ οὗ ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ἐγράψαμεν καὶ ὅπερ δημοσιεύεται πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων, ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἕπεται:

1] Προκηρύσσεται διαγώνισμα πρὸς συγγραφὴν πονήματος κατὰ τὸν τύπον τῶν Κυριακοδρομίων τοῦ Θεοτόκη, περιλαμβάνοντος ἑρμηνείας καὶ μετ' αὐτὰς θρησκευτικὰς διδαχάς, ἀναφερομένας εἰς τὰς κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἑορτὴν ἀναγινωσκομένας εὐαγγελικὰς καὶ ἀποστολικὰς περικοπάς, ἀρχομένας ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

2] **Σκοπὸς** τοῦ ἐκπονηθησομένου τούτου ἔργου ἔσται, ὅπως τοῦτο χρησιμεύσῃ ὡς ψυχωφελὲς ἀνάγνωσμα, εἴτε κατ' ἰδίαν, εἴτε δημοσίᾳ.

3] **Διάταξις τῶν ἑρμηνειῶν καὶ διδαχῶν** — Αἱ ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ περιληφθησόμεναι ἑρμηνεῖαι τῶν εἰς ἄνω εὐαγγελικῶν καὶ ἀποστολικῶν

περικοπῶν (μιᾶς ἑκάστης ἰδιαιτέρως) ὀφείλουσι νὰ ὦσι τοιαῦται, ὥστε ἐν αὐταῖς νὰ διατυπῶνται πάντοτε ἡ ἔννοια καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ γραφικοῦ ἀναγνώσματος μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ τῆς καταλλήλου προσαρμογῆς πρὸς τὴν καθόλου πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ καθ' ἡμᾶς χριστεπωνύμου πληρώματος, διὰ δὲ τὰς μετ' αὐτὰς ἐπακολουθούσας διδαχὰς ἐπαρίεται εἰς τὸν συγγραφέα ἡ ἐλευθέρα ἑκάστοτε ἐκλογὴ καὶ προτίμησις ἑνὸς τῶν ἐν χρήσει ὁμιλητικῶν τύπων (ὁμιλίας, λόγου ἢ συντόμου διδαχῆς), ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε περιστάσεων (ἑορταὶ κλπ.) καὶ τῆς ἐπιδιωκομένης προτρόπου ἐποικοδομήσεως τῶν ἀναγνωστῶν.

4) **Θέματα.** — Ὡς θέματα τῶν διδαχῶν δέον νὰ χρησιμεύωσι ζητήματα, κυρίως μὲν ἀφορῶντα εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν μόρφωσιν τοῦ ἤθους καὶ τὸν καθ' ἡμέραν πρακτικὸν βίον τῶν χριστιανῶν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς συγχρόνους κοινωνικὰς σχέσεις, πρὸς δὲ καὶ ἀληθεῖαι δογματικαί, διὰ καταλλήλου ἀναπτύξεως καταλήγουσαι πάντοτε εἰς ψυχωφελεῖς καὶ ἐποικοδομητικοὺς πρακτικοὺς συμπεράσματα.

5) **Ἀνάπτυξις τῶν θεμάτων.** — Ἡ ἀνάπτυξις τῶν θεμάτων τῶν διδαχῶν δέον νὰ ᾖ σαφής, εὔληπτος, περιεκτικὴ καὶ πεπλουτισμένη διὰ προσφόρων παραδειγμάτων, εἰλημμένων ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῆς καθόλου ἱστορίας καὶ τῆς καθ' ἡμέραν πείρας. Ἐν τῇ ἀναπτύξει δὲ ταύτῃ ὁ συγγραφεὺς ὀφείλει νὰ ᾖ διδακτικός, ἅμα καὶ πειστικός, ἀποτεινόμενος καταλλήλως εἰς τὸν νοῦν, τὴν καρδίαν καὶ τὴν βούλησιν ὡς θεμελιώδης δὲ ἀρχὴ ἐν ταῖς διδαχαῖς αὐτοῦ δέον νὰ ᾖ τὸ τοῦ Ἀποστόλου ὅτι ἡ χριστιανικὴ εὐσέβεια πρὸς πάντα ἐστὶν ὠφέλιμος, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης».

6) **Λεκτικόν.** — Τὸ λεκτικὸν δέον νὰ ᾖ τὸ τῆς ἐν κοινῇ χρήσει τὴν σήμερον καθαρευούσης γλώσσης, νὰ ἔχῃ δὲ τὰς ἀρετὰς τοῦ ὁμαλοῦ, τοῦ εὐλήπτου, τοῦ σαφοῦς ἅμα καὶ γλαφυροῦ, ἀπομακρυνόμενον ἐπιμελῶς τοῦ στρυφνοῦ καὶ ἐπιτετηδευμένου τοῦ ὕρους.

7) **Χρονικὴ διάρκεια ἑρμηνειῶν καὶ διδαχῶν.** — Ἑκάστη ἑρμηνεία καὶ διδαχὴ δέον νὰ ᾖ κατὰ τὸ δυνατὸν εὐσύνοπτος, τῆς διαρκείας αὐτῆς κυμαινομένης μεταξὺ 20 καὶ 30 λεπτῶν τῆς ὥρας.

8) **Γέρας.** — Ὡς γέρας διὰ τὸ βραβευθησόμενον ἔργον ὁρίζεται ποσὸν 100 εἰκοσαφράγκων, εἰς δὲ τὸν ἐπιτυγχάνοντα καὶ βραβευόμενον ἀπομένουσιν ἐπίσης πάντα τὰ δικαιώματα τοῦ συγγραφέως, πρὸς δὲ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ τυχεῖν πάσης δυνατῆς προστασίας ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας.

9) **Χειρόγραφα καὶ ἐπίδοσις αὐτῶν.** — Τὰ διὰ τὴν ὁρισθησομένην Ἑλληνόδικον ἐπιτροπὴν χειρόγραφα θὰ ἐπιδοθῶσιν οὐχὶ βραδύτερον τῆς 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1903, δέον δὲ νὰ ὦσι γεγραμμένα καθαρῶς καὶ εὐαναγνώστως ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον σελίδος ἑκάστου φύλλου ὡς πρὸς ἐκτύπωσιν. Ὀφείλει δ' ὁ ἐπιστέλλων ν' ἀπευθύνῃ τὸ οἰκεῖον χειρόγραφον ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἐπισυνάπτων ἐνσφράγιστον φάκελλον, ὅστις ἔσωθεν μὲν θὰ φέρῃ ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἔξωθεν δὲ ρητόν τι πρὸς διάκρισιν, γεγραμμένον τὸ αὐτό, κατὰ τὰ εἰθισμένα, καὶ ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τοῦ οἰκείου χειρογράφου πρὸς πίστωσιν τῆς ταυτότητος.

Ἡ συντάξασα τὸ ἀνωτέρω ἐπιτροπὴ

Μέγας Πρωτοσύγκελλος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**
Ἀρχιμανδρίτης **ΦΩΤΙΟΣ**
Ἀρχιμανδρίτης **ΓΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ**
Ἀρχιμανδρίτης **ΚΑΛ. ΔΕΛΙΚΑΝΘΗΣ**
Ἀρχιμανδρίτης **ΚΩΝΣΤ. ΒΟΝΤΖΑΛΙΔΗΣ**
Ἱεροδιάκονος **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς πρό τινος συμβάσης ἐπιδημικῆς νόσου ὀστρακιᾶς ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς ἐφόρους καὶ διευθυντὰς τῶν Σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς τὴν ἑπομένην Ἐγκύκλιον, ἣν καὶ καταχωρίζομεν ὧν ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ.

Τιμιώτατοι Ἔφοροι καὶ ἐλλόγιμοι Διευθυνταὶ καὶ Διευθύντριαι τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀριθμ. πρωτ. 8137 / διεκπερ. 4736

Παρατηρηθέντος ὅτι ἀπό τινος καιροῦ ἐπιπολάζουσι σποραδικῶς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ διάφοροι ἐπιδημίαι καὶ ἰδίᾳ ἡ νόσος ὀστρακιά, ἥτις, ὡς μὴ ὤφελε, μετὰ κακοήθους χαρακτῆρος ἐκδηλωθεῖσα ἠπείλησε τὴν ὑγείαν τῶν ὑπ' αὐτῆς προσβληθέντων παίδων, ἐθεωρήθη συνεπείᾳ τούτου ἐπάναγκες ἵνα ἀνωτέρᾳ ἐντολῇ διακόψωσι τὰ μαθήματα αὐτῶν αἱ ἐν ταῖς ἐνορίαις, εἰς ἃς ἐπιπολάζουσιν αἱ ὡς ἄνω ἀσθένειαι, λειτουργοῦσαι σχολαί. Ἐπειδὴ δὲ πολὺ πιθανὸν ἵνα τὸ νόσημα ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ μεταδοθῇ καὶ εἰς εὐρύτερον κύκλον, ἡ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ καθήκοντος προνοοῦσα καὶ ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τοῦτο μὲν τὴν περιστολὴν τοῦ κακοῦ, τοῦτο δὲ τὰς ἀρξαμένας τῶν Χριστουγέννων ἑορτάς, ἀπεφήνατο ὅπως πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ σχολαὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διακόψωσι τὴν λειτουργίαν αὐτῶν καθ' ὅλον τὸ δωδεκαήμερον διάστημα τῶν ἑορτῶν, ἐπαναλαμβανομένων τῶν μαθημάτων μετὰ τὸ τέλος αὐτῶν ἤτοι ἀπὸ τῆς 8ης Ἰανουαρίου. Τὸ σωτήριον δὲ τοῦτο καὶ λίαν εὐεργετικὸν μέτρον, ὅπερ ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐγκρίσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν αὐθέντου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πα-

τριάρχου, ἀπεφασίσθη ἵνα διὰ τῆς δε τῆς ἐγκυκλίου ἀνακοινωθῇ πᾶσιν Ὑμῖν τοῖς τιμιωτάτοις Ἐφόροις καὶ ἐλλογίμοις Διευθυνταῖς καὶ Διευθυντρίαις τῶν Σχολῶν, ἐντελλομένοις ὅπως κατὰ τὸ παρεμπίπτον τοῦτο χρονικὸν διάστημα τῶν διακοπῶν καταβάλητε πᾶταν προσπάθειαν ἵνα ἄνευ ἀναβολῆς καθαρθῶσι καὶ ἀπολυμανθῶσιν αἱ σχολαὶ ὑμῶν. Προσεπιδιλοῦται δὲ Ὑμῖν ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο θέλει ἰσχύει ἐξαιρετικῶς μόνον διὰ τὸ ἔτος τοῦτο· ἐν ᾗ δὲ περιπτώσει ἤθελεν ἀναφανῇ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τοιαύτη τις ἐπιδημία εἴτε ἐν τῇ Σχολῇ εἴτε καὶ ἐν τῇ ἐνορίᾳ ὑμῶν, ἐπιβάλλεται ὑμῖν κατὰ καθῆκον ἵν' ἀμέσως ἀναγγείλητε τὸ πρᾶγμα τῇ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὰ ἀνωτέρω φέροντες εἰς γνῶσιν ὑμῶν προτρεπόμεθα ἵν' ἀπαραιγκλίτως συμμορφωθῆτε πρὸς τὰ ἀποφασισθέντα. Εἴητε δὲ ἐπὶ τούτοις ὑγιαίνοντες ἐν Κυρίῳ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 27 Δεκεμβρίου 1901.

† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνεδρία Δύο Σωμάτων.—Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ συνεκροτήθη κοινὴ τῶν Δύο Διοικητικῶν Σωμάτων τῆς Ἐκκλησίας συνεδρία ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἀνακοινουμένης ὅτι ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου οἱ νέοι τῆς ἰδιοκτησίας τίτλοι ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γένους ἡμῶν, ἀφορῶντες τὰ παρὰ τὸ Ταξείμιον κτήματα τῶν ἡμετέρων φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων.

Εἶτα ἀνεγνώσθη αἴτησις τῆς φιλογενεστάτης χήρας Ἑλένης Γεωργίου Ζαρίφη ἐξαιτουμένης ὅπως τὸ ἐν Σταυροδρομίῳ Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον τῆς Κοινότητος ἀνακηρυχθῇ ὑπὸ τῶν Δύο Σωμάτων τῆς Ἐκκλησίας ἐθνικὸν καθίδρυμα, ἐκδιδομένου τοῦ προσήκοντος σιγιλλιώδους γράμματος, διοριζομένου δὲ διαρκοῦς προέδρου τῆς Ἐφορείας τούτου τοῦ φιλογενεστάτου υἱοῦ αὐτῆς κ. Λεωνίδου Ζαρίφη.

Περὶ πάσης ἀποφάσεως ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης αἰτήσεως, ἐν ᾗ δήκει καὶ ἐκδηλοῦται καὶ αὖθις τὸ ἀκραιφνὲς τῆς φιλογενείας πνεῦμα τοῦ Οἴκου Ζαρίφη, καὶ δι' ἧς ἡ φιλογενεστάτη χήρα ποθεῖ μυχίως ὅπως τὸ «προσφιλὲς» αὐτῇ καθίδρυμα τεθῇ ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν τῶν Δύο Διοικητικῶν τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων, ἐνεκρίθη ἵνα ζητηθῇ κατὰ πρῶτον ἡ γνώμη τῆς Κοινότητος, εἰς συνεδρίαν ἐπὶ τούτῳ συγκαλουμένης διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ λόγου γενομένου περὶ τοῦ ἐσχάτως ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικῇ Σχολῇ λαβόντος χώραν ἐπεισοδίου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετέδωκεν εἰς τὰ μέλη πάσας τὰς σχετικὰς πληροφορίας, ἃς διά τε τοῦ ἐπόπτου τῶν Σχολῶν καὶ δι' ἄλλων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων ἔλαβε, πρὸς δὲ καὶ ὅτι ἡ Σχολὴ ἐπαναλαμβάνει τὴν διακοπεῖσαν λειτουργίαν αὐτῆς.

Μετὰ τὰς πληροφορίας ταύτας τὰ Δύο Σώματα ἀνέθηκαν τῇ Πατριαρχ. Κεντρικῇ Ἐκπαιδευτικῇ Ἐπιτροπῇ ἵνα μελετήσῃ πᾶν τὸ σχετικὸν πρὸς τὸ διέπον τὸ ἵδρυμα διοικητικὸν σύστημα καὶ τὰ περὶ τούτου πατριαρχικὰ σιγιλλιώδη γράμματα, καὶ ὑποβάλῃ τὸ πόρισμα τῆς μελέτης δι' ἐκθέσεως εἰς τὰ Δύο Σώματα διὰ τὰ περαιτέρω.

— *Μητροπολιτικὸν Ζήτημα Ἀμασείας.*— Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τῆς παρελθούσης Τρίτης τακτικῇ συνεδρίᾳ λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὸ μὲν τὰ ἐπανειλημμένως διατυπωθέντα κατὰ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἀμασείας Ἀνθίμου παράπονα τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας, τὸ δὲ τὴν ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐγκαίρως ὑποβληθεῖσαν ἀπολογίαν, ἐν ᾗ διὰ πειστικῶν ἐπιχειρημάτων καὶ ἐπαρκῶν ἀποδείξεων ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνεσκεύασε τὰς κατ' αὐτοῦ διατυπωθείσας αἰτιάσεις, μετὰ διάσκεψιν αὐτῆς ἐθεώρησεν ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογίαν Αὐτῆς, εὗρουσα ταύτας ἐπουσιώδεις καὶ μὴ κανονικάς, συνάμα δὲ ἐνέκρινε ὅπως συστηθῇ τῇ Α. Σεβασμιότητι ἵνα λάβῃ συντόνως μέτρα τινὰ ἱκανοποιοῦντα δικαίας τινὰς ἀπαιτήσεις καὶ ἀξιώσεις τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου. Οὕτως ἐτέθη πέρας εἰς τὸ μητροπολιτικὸν τοῦτο ζήτημα.

Τῆς συνοδικῆς ταύτης συνεδρίας ἀπῆσαν οἱ σεβ. μητροπολῖται Ἀμασείας καὶ Νικοπόλεως·

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ κατελθὼν ἐξ Ἀντιγόνης ἡ Α. Θ. Π. ὁ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ὁ Ζ' ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ καὶ εἶτα τὴν Α. Θ. Μ. τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δαμιανὸν ἐν τῷ ἁγιοταφιτικῷ Μετοχίῳ.

Ὡμοίως αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ Π. τὸν Οἰκουμεν. Πατριάρχην Ἰωακεὶμ ἡ Α. Ε. ὁ πρώην ἐν Ρώμῃ πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας καὶ νῦν πληρεξούσιος ἐπὶ τῆς τουρκορρουμανικῆς συμβάσεως κ. Λαχωβάρης ἐν συνοδίᾳ τοῦ διερμηνέως τῆς πρεσβείας Κωνσταντινίδου.

Τῇ π. Τετάρτῃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης Ἰωακεὶμ διεβίβασε τῇ Α. Ε. τῷ ἐν Βερολίνῳ πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἤδη ἀναπληρωτῇ τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ Ν. Μαυροκορδάτου, ἀπόντος, κ. Κλέωνι Ραγκαβῇ τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ προσρήσεις ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἄρτι εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀφίξει αὐτοῦ, διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Ἰωάν. Δ. Ταντσλίδου.

Ὁμοίως αὐθημερὸν διὰ τῶν αὐτῶν ἀπεσταλμένων ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς προσρήσεις αὐτοῦ καὶ τῇ Α. Ε. τῷ ἐπὶ τῆς τουρκορρουμανικῆς συμβάσεως πληρεξουσίῳ τῆς Ρουμανίας Λαχωβάρῃ, ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει αὐτοῦ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

— *Πατριαρχικὴ Ἀστικὴ Σχολὴ Μαρασλῆ.* — Ἡ ἐφορεία τῆς Πατριαρχ. Ἀστικῆς Σχολῆς Μαρασλῆ ἐπὶ τῇ σήμερον ἀγομένῃ ὀνοματικῇ ἑορτῇ τῆς Α. Ε. τοῦ ἐν Ὀδησσῷ μεγατίμου ὁμογενοῦς καὶ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γρηγορίου τοῦ Μαρασλῆ, κτίτορος τῆς Σχολῆς, ἐτέλεσεν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ λειτουργίαν, ἱερουργοῦντος τοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου Παπαδοπούλου, ἐπόπτου τῶν Σχολῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, παριστα μένων δ' ἐν αὐτῷ τῶν Ἐφόρων, τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ καὶ τῶν μαθητῶν ἁπάντων, ὡς καὶ ἱκανοῦ ἄλλου ἐκκλησιάσματος.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τὸ ἐκκλησίασμα μετέβη εἰς

τὴν παρακειμένην Σχολὴν, ἔνθα μετὰ δέησιν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑγείας ἀστεμφοῦς τοῦ ἑορτάζοντος μεγαθύμου ἱδρυτοῦ Γρηγορίου Μαρασλῆ, λόγον καλλιεπῆ καὶ γλαφυρὸν ἀπήγγειλεν ὁ γραμματεὺς ἔφορος Ἐλευθέριος Ταπεινὸς, διδάκτωρ τὰ νομικά· μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ἡ Ἐφορεία διὰ τηλεγραφήματος αὐτῆς συνεχάρη τῇ Α. Ε. τῷ μεγαλόφρονι ἱδρυτῇ εὐξαμένη ὑγείαν ἀμεταπτωτον ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

—*Ἐπέτειοι ὀνομάτων* Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α. Θ. Π. ὁ ἐν Ἀντιγόνῃ ἡσυχάζων Πατριάρχης πρ. Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ Η'. Ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τῷ ἑορτάζοντι Πατριάρχῃ τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν πρ. Κωνσταντινουπόλεως ἐπεσκέψαντο ὡσαύτως καὶ συνεχάρησαν τηλεγραφικῶς πολλοὶ ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

Σήμερον ἄγει τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α. Σ. ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γρηγόριος. Ἐπὶ τούτῳ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σ. ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, οἱ σεβασμ. ἅγιοι συνοδικοί, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, πολλοὶ λογάδες καὶ βαθμοῦχοι, οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ πλεῖστοι ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί.

Τῇ Α. Σ. διεβιβάσθησαν πλεῖστα συγχαρητήρια τηλεγραφήματα ἔκ τε τῆς ἰδίας καὶ ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν.

Ὁμοίως ἄγουσι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἡ Α. Πανσ. ὁ Μ. Ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, ὁ ἐπόπτης τῶν Σχολῶν Γρηγόριος Παπαδόπουλος, οὓς ἐπεσκέψαντο ὁ πανοσιολ. Δευτερεύων ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, οἱ σεβ. ἀρχιερεῖς καὶ πάμπολλοι ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

Ὁμοίως διὰ τοῦ αὐτοῦ ἡ Α.Θ. Παναγιότης συνεχάρη καὶ τῷ ἑορτάζοντι Γρηγ. Καρύδῃ, Διευθυντῇ τῆς «Βυζαντίδος».

Τοῖς ἑορτάζουσιν ὡσαύτως μητροπολῖται Σερρῶν καὶ Σβορνίου καὶ τῇ Α. Ε. τῷ ἐν Ὀθησσῷ μεγατίμῳ ἐθνικῷ εὐεργέτῃ Γρηγορίῳ Μαρασλῇ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Πρὸς τούτοις ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη καὶ τοῖς προχθὲς ἄγουσι τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν πανιερωτάτοις μητροπολίταις Γρεβενῶν Ἀγαθαγγέλῳ καὶ Καρπάθου Ἀγαθαγγέλῳ τῷ μὲν πρώτῳ διὰ τηλεγραφήματος, τῷ δὲ δευτέρῳ διὰ γράμματος.

— *Πατριαρχ. Ἐκκλησιαστικὸν Μουσεῖον.*—Ἡ Α. Σ ὁ ἅγιος Ἀμασείας εὐγενῶς πάνυ προσέφερεν ἰσχάτως εἰς τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐκκλησιαστικὸν Μουσεῖον τὰ ἑξῆς ἀξιόλογα ἀντικείμενα: α'] ἓν ἀντίτυπον τῆς Κ. Διαθήκης, ἔκδοσιν τοῦ 1563 ἐν Βασιλείᾳ· β'] ἀρχαῖον χειρόγραφον νομικόν· γ'] φωτογραφίαν τοῦ ἁγίου καὶ Θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ· δ'] ἓν μολυβδόβουλον παλαιόν, φέρον τὴν εἰκόνα Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ ε'] ἕνα ἀκτιναμὲν (ἔγγραφον ἀσυδοσίας) μετὰ τῆς θήκης αὐτοῦ.

Εὐαγγελικὰ διδάγματα

Τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἀπὸ δύο ἤδη ἑβδομάδων ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Πρωθιεράρχου, διανεμόμενα ἑρμηνευτικὰ φυλλάδια ἀπὸ μέρους τῆς συντάξεως τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» λίαν εὐμενῶς ἐγένοντο ἀποδεκτὰ ἐν ταῖς διαφόροις ἐνορίαις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως, συστηθέντα κατα.λλήλως ὑπὸ τῶν διαφόρων προϊσταμένων, συμμορφωθέντων πρὸς τὴν σχετικὴν ἐγκύκλιον τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας. Γνωστοποιοῦμεν δ' ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅτι οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ κρατῶσι πλήρη συνέχειαν τῶν φυλλαδίων ἂς ἀπευθυνθῶσι καὶ ζητήσωσιν ἀπὸ τοῦ ἡμετέρου γραφείου τοὺς ἐλλείποντας αὐτοῖς ἐκ τῶν τέως ἐκτεθέντων ἀριθμούς. Τὰ φυλλάδια ἀποστέλλονται ἀντὶ τοῦ εὐτελοῦς τιμήματος τῶν δέκα παράδων ἕκαστον καὶ τοῦτο ἵνα μὴ τὰ ἔξοδα τῆς ἐκτυπώσεως καὶ τῆς λοιπῆς αὐτῶν ὑπηρεσίας ἐπιβαρύνωσι τὸ καὶ οὕτω βεβαρυμμένον ταμεῖον τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας». Εἰς τοὺς συνδρομητὰς ὅμως τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» θ' ἀποστέλλωνται τὰ φυλλάδια ταῦτα ἀπὸ τῆς σήμερον **δωρεὰν,** *ὡς καὶ τὸ ἕτερον παράρτημα αὐτῆς.*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ ἐκ Χάσ-κιοϊ τῆς ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως Θεόδωρος Ἰωάννου, Βούλγαρος σχισματικός, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς τέως μὲν τὸν κάπηλον ἐν Ἀντέπῃ Χαλεπίου τοῦ κλίματος τῆς Ἀντιοχείας ἐπαγγελλόμενος, νῦν δ' ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν ½ μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλίσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ ἀκυρώσει γάμου ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Μαρίας, θυγατρὸς Γεωργίου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, κατοίκου Ὑψωμαθείων, καὶ τὰ οἰκεῖα μετερχομένης ἔργα. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ ἀκυρώσεως γάμου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Βυζαντίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 7 Δεκεμβρίου 1901.

ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** 3

ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 5

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 28

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικοπόλεως **ΔΩΡΟΘΕΟΣ** (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος **ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ**
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου **ΦΩΤΙΟΣ**
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος **ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ** (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Καθολικὸς συγγραφεὺς περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν — Ἡ Ἑορτὴ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν — Τὸ Κυπριακὸν ζήτημα καὶ ἡ Πατριαρχικὴ διαιτησία — Ἀποσπάσματα συνεδρίας δύο Σωμάτων - Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Κοινοποιήσεις — Παραρτήματα: ὁ «χαρακτὴρ τοῦ Προτεσταντισμοῦ» — «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ
ΠΕΡΙ ΕΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Γ'.

Μετὰ τὰς περὶ ποπικῶν Ἐγκυκλίων καὶ περὶ προσηλυτισμοῦ ἀξιολόγους περικοπὰς τοῦ περὶ ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν βιβλίου τοῦ καθολικοῦ συγγραφέως, ἃς παρεθέσαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον πρὸς συμπλήρωσιν νὰ παραθέσωμεν καὶ τὰς περὶ ἄλλων τινῶν σημείων κρίσεις τοῦ συγγραφέως.

Χαρακτηρίζων τὴν διαφοράν, ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν συγχρόνων λαῶν τῆς Δύσεως ἀφ' ἑνὸς, καὶ τοῦ ἡμετέρου ὀρθοδόξου ἀφ' ἑτέρου ὅσον ἀφορᾷ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καθόλου σχέσεις ὁ καθολικὸς συγγραφεὺς παρατηρεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰ ἑξῆς: «Ἀφοσίωσις καὶ προσκόλλησις εἰς τὴν πατροπαράδοτον πίστιν, ἀνεξαρτησία ἔναντι προσώπων, προκειμένου περὶ πίστεως, ἰδοὺ τί εὑρίσκει τις καὶ σήμερον ἀκόμη παρὰ τοῖς ἐν Ἀνατολῇ ἕλλησιν. Οὐδὲν παρ' αὐτοῖς παρόμοιον πρὸς τὴν ὑποδούλωσιν ἐκείνην εἰς ἓν πρόσωπον, εἰς ἕνα ἐξομολογητὴν, εἰς μίαν καπέλλαν, ἥτις ὑποδούλωσις πολὺ συχνὰ ἐν καθολικαῖς χώραις παρασύρει εἰς τὴν αἵρεσιν ὁλοκλήρους συνοικισμοὺς, καὶ ἐκθέτει εἰς κίνδυνον τὴν πίστιν αὐτῶν . . . Τὸ τοιοῦτο δὲ ἀποτελεῖ ἕνα τῶν λόγων, δι' οὓς ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τοῦ σχίσματος καὶ ἐντεῦθεν δὲν παρουσιάζει μεταβολὰς ἐν τῇ θρησκευτικῇ διδασκαλίᾳ, καθ' ὃν χρόνον οὐδέποτε λαὸς ἢ βασιλεὺς ἐν τῇ Δύσει κατώρθωσεν, ἀποχωριζόμενος τοῦ πάπα, νὰ μὴ περιπέσῃ ἀμέσως εἰς τὴν αἵρεσιν, πολλαπλασιασθεῖσαν ἐφεξῆς εἰς ἀτελευτήτους μικροαιρέσεις, ἐν αἷς καὶ αὐτὴ ἡ οὐσία τοῦ χριστιανισμοῦ συχνάκις ἐξηφανίσθη. Τὸ τοιοῦτον συντελεῖ ἐπίσης, ὅπως ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία μὴ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ζητῇ ἀδιακόπως τὴν ἀλήθειαν παρὰ τοῖς ἐκτὸς αὐτῆς, μήτε νὰ περιθριγκώνῃ τοὺς οἰκείους χριστιανοὺς διὰ στενοχώρων δεσμῶν, ὁποίων ποιοῦνται χρῆσιν αἱ ἐν τῇ Δύσει (πνευματικαὶ) ἀρχαὶ πρὸς διακυβέρνησιν τοῦ οἰκείου πληρώματος».

Οὐχ ἧττον ἀξιοσημείωτοι διὰ τὸν ὀρθόδοξον ἀναγνώστην καὶ αἱ παρατηρήσεις τοῦ καθολικοῦ συγγραφέως ἐπὶ τῆς πολυκρότου μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν δογματικῆς διαφορᾶς τοῦ filioque (καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ).

«Ἡ προσθήκη, λέγει, τοῦ filioque εἰς τὸ σύμβολον τῆς πίστεως εἶνε σοβαρώτερον διὰ τὴν ἕνωσιν ἐμπόδιον, αἱ δ' ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἀντιρρήσεις τῶν ὀρθοδόξων εἶνε ἄξιαι νὰ τύχωσι πολλῆς προσοχῆς κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον αἱ ἀντιρρήσεις αὗται ἔρχονται ἁπλῶς εἰς ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμης πολλῶν παπῶν τῆς Ρώμης, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ

αἰῶνας ὁλοκλήρους ἀντέστησαν κατὰ τῆς τοιαύτης προσθήκης εἰς τὸ λατινικὸν σύμβολον. Μὴ λησμονῶμεν δὲ,—προσθέτει ὁ καθολικὸς συγγραφεὺς—ὅτι οἱ πάπαι οὗτοι ἦσαν ἐξίσου ἀλάθητοι, ὡς καὶ οἱ Πῖος Θ′ καὶ Λέων ΙΓ′, ἄλλως ὁ ὅρος τοῦ 1870 (τ. ἔ. ὁ περὶ ἀλαθήτου τοῦ πάπα) οὐδεμίαν θὰ ἐνεῖχε συμμασίαν. Ἕτεροι πάπαι—πάντοτε, ἐννοεῖται, ἀλάθητοι—εἶχον διάφορον ἐπὶ τοῦ προκειμένου γνώμην, ἣ ἦσαν ὀλιγώτερον σταθεροὶ τῶν προκατόχων των, καὶ συνεπῶς ἡ προσθήκη τοῦ filioque ἐθεωρήθη παρ' αὐτῶν ἀναγκαία νὰ προστεθῇ» (p. 33).

Ἐξαίροντες τὸ γεγονὸς τῆς ὑπὸ καθολικοῦ συγγραφέως ἀναγνωρίσεως τῶν ἀνωτέρω ἀληθειῶν, ὡς καὶ τῶν ἐν προηγουμένῃ εὐκαιρίᾳ ὑποδειχθεισῶν ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑπὸ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τιθέμενα εἰς ἐφαρμογὴν μέσα πρὸς ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν, εὐχόμεθα ὅπως αἱ ἀλήθειαι αὗται ἐῦρωσιν ἰσχὺ παρὰ τοῖς ὁμοδόξοις αὐτῷ, καὶ παύσωσιν οὕτω τὰ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων τῆς χριστιανωσύνης τμημάτων δημιουργούμενα ἑκάστοτε σκάνδαλα, πρυτανεύσῃ δὲ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφικῆς συνεννοήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἄποψιν τῆς ἡμετέρας ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, αἱ οὐ πρὸ πολλοῦ δημοσιευθεῖσαι ἐν τῷ ἡμετέρῳ φύλλῳ σχετικαὶ προτάσεις τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἔρχονται ἅπαξ ἔτι νὰ διατρανώσωσι τὸ εὐαγγελικὸν πνεῦμα καὶ τὴν εἰλικρίνειαν, ἥτις ἀνέκαθεν ἐνέπνεε τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Αἱ ἁπανταχοῦ ὀρθόδοξοι σχολαί, τὰ πνευματικὰ ταῦτα ἐργαστήρια, ἅτινα ὑψίστην αὐτῶν ἀποστολὴν ἔχουσιν ἵνα κατὰ Χριστὸν διαπλάττωσι τὴν καρδίαν τῆς τρυφερᾶς μαθητιώσης νεότητος καὶ χειραγωγῶσιν αὐτὴν εἰς τὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς θείας καὶ ἁγίας ἡμῶν πίστεως ἀφορῶντα κατὰ πρῶτον, καὶ εἶτα τὴν μόρφωσιν καὶ τὸν νοῦν αὐτῆς διὰ τῶν προσηκουσῶν εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον γνώσεων ἐπιδιώκωσιν, γηθοσύνως ἑώρτασαν προχθὲς τὴν μνήμην τῶν τριῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας διδασκάλων καὶ φωστήρων τῆς Οἰκουμένης διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ καθιερωθεισῶν ἱερῶν τελετῶν, κατὰ τὴν ἀπὸ αἰώνων τινῶν ἐπικρατήσασαν τάξιν.

Γνωστὸν τυγχάνει ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ὅτι ὁ συνεορτασμός, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τῶν οἰκουμενικῶν διδασκάλων ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ληγούσης τῆς ἐνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος, προὐκλήθη δὲ ὁ θεσπισμὸς οὗτος ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ἀγόνων ἐρίδων, ἃς διήγειραν οἱ λόγιοι τῆς βασιλευούσης ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐρίζοντες καὶ λογομαχοῦντες περὶ τοῦ τίς τῶν τριῶν θείων διδασκάλων εἶνε ὑπέρτερος καὶ ὑπέροχος τοῦ ἄλλου, ἐφ' ᾧ καὶ Βασιλεῖται, Γρηγορῖται καὶ Ἰωαννῖται προσωνυμοῦντο Οὕτω λοιπὸν ἐσχηματίσθησαν τρία στρατόπεδα καὶ ἕκαστον τούτων συνηγόρει ὑπὲρ τῆς ὑπερόχου θέσεως τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου πατρός.

Τότε οἱ τρεῖς ἱεράρχαι, καθὰ ἱστορεῖται, φανέντες ἐν ὁράματι εἰς Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον τῶν Εὐχαίτων ἐπέταξαν αὐτῷ ἵνα διατάξῃ τὴν καταστολὴν τῶν ἐρίδων τῶν δισταμένων περὶ αὐτῶν λογιωτάτων ἀνδρῶν, θεσπίσῃ δὲ κοινὴν ὁμοῦ καὶ τῶν τριῶν ἁγίων ἑορτήν, καὶ τούτου γενομένου, πᾶσα ἔρις κατέπαυσεν· ὁ αὐτὸς δ' ἐπίσκοπος συνέταξε καὶ τὴν νῦν ὑπάρχουσαν κοινὴν Ἀκολουθίαν τῶν τριῶν ἱεραρχῶν καὶ οὕτως ἔκτοτε ἐθεσπίσθη ὁ συνεορτασμὸς τῶν τριῶν ἱεραρχῶν, ὃν ἡ ἁγία Ἐκκλησία εὐσεβῶς τηρεῖ.

Καὶ αἱ μὲν ἔριδες αὗται τῶν λογίων τῆς πρωτευούσης τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος ἦσαν βεβαίως ἔριδες σεβασταί, τιμῶσαι ἐξόχως τοὺς ἐρίζοντας καὶ διαφαίνουσαι τὸ διακαῶν αὐτοὺς ζηλωτὸν πῦρ περὶ τὴν ἔξαρσιν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ οὗ ἕκαστος ὑπερεμάχει ἱεράρχου· τὴν λογομαχικὴν ἅμιλλαν τοῦ λογίου τούτου κόσμου τῆς ἐποχῆς ταύτης θεωρητέον τῇ ἀληθείᾳ ἀγῶνα ἱερὸν ὑπὲρ ἐκείνων, οἵτινες τὴν κτίσιν πᾶσαν θεογνωσίας νάμασι καταρδεύσαντες, φωστῆρες καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀνεδείχθησαν.

Αἱ ἄκαρποι ὅμως ἔριδες, ἃς λόγιοί τινες καὶ ἐπιστήμονες τοῦ νῦν αἰῶνος ἑκάστοτε προκαλοῦσι καὶ διεγείρουσιν καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἑδρῶν τῶν διδακτηρίων, ὑλιστικῶν καὶ ἑώλων θεωριῶν ὑπερμαχοῦντες, πόρρω, ὡς μὴ ὤφελε, ἀπέχουσι τοῦ ἔχειν κέντρον τοιοῦτον εὐσεβὲς καὶ εὐλαβὲς πρὸς τὰ πατροπαραδότως ἡμῖν τεθησαυρισμένα καὶ πεφυλαγμένα.

Αἱ λογομαχίαι ἐνίων λογίων τοῦ νῦν αἰῶνος ἀσεβοῦσαι πρὸς τὴν μνήμην τῶν γειναμένων αὐτούς, οἰκτείρουσαι κλαζομενιακῷ τῷ τρόπῳ

τὰ ὑπὸ τῶν προγόνων κληροδοτηθέντα αὐτοῖς ἱερὰ ἔδη καὶ ἐδάφη, συμφύρουσαι τὰ ἱερὰ μετὰ τῶν ἀνιέρων καὶ δι' ἐπιψόγων μέσων ψόγους πρὸς αὐτὰ περιάψαι ἀποσκοποῦσαι, κατασπιλοῦσιν ἀσυστόλως ὅ,τι μετὰ ἐπιβαλλομένης εὐλαβείας καὶ εὐσεβείας ὤφειλον ἄσπιλον νὰ τηρῶσι.

Ἀλλ' ἤδη ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ σαφέστερον καθίσταται καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς καὶ παρ' ἄλλοις μᾶλλον προηγμένοις λαοῖς, ὅτι οὔτε αἱ ἀνεπιστήμονες διδασκαλίαι τῶν χάριν κενῆς δόξης διασπειρόντων αὐτὰς θὰ ἰσχύσωσί ποτε,οὔτε τὴν ὀνειροπολουμένην δόξαν αὐτοῖς θὰ προσπορίσωσιν. Παρὰ τῇ λογίᾳ ἡμῶν τάξει ἤρξατο εὐτυχῶς ἵνα πρυτανεύῃ τὸ πνεῦμα τῆς ὑγιοῦς θρησκευτικῆς μορφώσεως καὶ ἡ ναλλιέργεια ταύτης σκοπιμώτερον νὰ τελῆται. Ὑπὸ τὴν μεγαλεπήβολον δὲ οἰακοστρόφησιν τοῦ νῦν τὸ σκάφος τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας διαχειριζομένου σεπτοῦ πρωθιεράρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ', τοῦ δι' ἰδιαιτέρας ἐπὶ τούτῳ, ὡς γνωστόν, ἐγκυκλίου καταδείξαντος τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκζητήσεως τῶν μέσων τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἀναζωπυρήσεως τοῦ καθ' ἡμᾶς χριστεπωνύμου πληρώματος εὐελπιστοῦμεν, ὅτι ἡ ἀρξαμένη ἐπὶ τὰ κρείττω πορεία ἔτι μᾶλλον ἐνισχυθήσεται, μάλιστα δ' εἰς τὰς τάξεις τῆς μαθητιώσης νεολαίας, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν πάσης κοινωνικῆς βελτιώσεως.

Ι. Β.

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ
καὶ
Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

Α'.

Εἶνε ἄγνωστον εἰσέτι ὁποῖον τέλος θέλει λάβῃ τὸ ἀπὸ διετίας ἤδη ἀπασχολοῦν τὴν Ἐκκλησίαν ἀρχιεπισκοπικὸν ζήτημα Κύπρου. Εἶνε ἄγνωστον εἰσέτι, ἂν αἱ ἀτομικαὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου βλέψεις τῶν ἐνδιαφερομένων θὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν σοβαρὰν περὶ γενικωτέρων συμφερόντων σκέψιν, καὶ ἂν θὰ ληφθῶσιν ἐπομένως αἱ ἀρμόζουσαι πρὸς τὴν σοβαρότητα τῶν περιστάσεων ἀποφάσεις, ἢ ἂν τοὐναντίον, ὅπερ ἀπευχόμεθα, αἱ στενώτεραι βλέψεις θὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ αὖθις κατισχύουσαι, ἔχουσαι ὡς ἀποτέλεσμα τὴν παράτασιν τῆς ἐκκρεμοῦς καὶ ἀνωμάλου ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ἐν τῇ νήσῳ. Εἴτε οὕτως ὅμως, εἴτε ἄλλως, ἀφοῦ πᾶς τις εἶνε ὑπεύθυνος ἀπέναντι τῆς Ἱστορίας διὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ πράξεις, ὄχι μόνον περιττόν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον κρίνεται νὰ γείνῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ φύλλῳ σύντομος μὲν ἀλλ' ἀκριβὴς ἀνασκόπησις τῶν τέως λαβόντων χώραν μεταξὺ τῆς σεπτῆς πατριαρχικῆς διαιτησίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων ἀφ' ἑτέρου. Ἐκ τῆς ἀνασκοπήσεως ταύτης θέλει καταστῇ ἡλίου φαεινότερον, ὅτι ἡ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν Διαιτησία, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἔνθεν μὲν ἐπεδείξατο ἀγαστὸν ζῆλον καὶ κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ὑπὲρ αἰσίας τοῦ ζητήματος λύσεως, ἑτέρωθεν δ' ἐσεβάσθη τὰ δίκαια καὶ θέσμια τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, μηδὲν ἄλλο ἀποσκοποῦσα ἀλλ' ἢ τὸ ἀγαθὸν καὶ μόνον τῆς ἀδελφῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἐν πάσῃ ἀμεροληψίᾳ.

Μετὰ τὰ δημοσιευθέντα ἄλλοτε ἐν τῷ ἡμετέρῳ φύλλῳ σχετικὰ ἔγγραφα πρὸς τὴν ἀνατεθεῖσαν τοῖς τρισὶ Πατριάρχαις διαιτησίαν, πρώτη σπουδαία πρᾶξις τῆς πατριαρχικῆς διαιτησίας ὑπῆρξεν ἡ ἐπιστολὴ ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἀπευθυνθεῖσα παρὰ τῶν τριῶν διαιτητῶν, ἤτοι τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ, τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ καὶ τῆς Α. Π. τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἀρχιμαν. Γερμανοῦ Γρηγορᾶ, πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Κιτίου καὶ Κυρηνείας,

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἐν ᾗ σαφῶς διατυποῦται τὸ πνεῦμα τῆς πατριαρχικῆς διαιτησίας ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τοῖς ἱερωτάτοις Μητροπολίταις Κιτίου Κυρίλλου καὶ Κυρηνείας Κυρίλλῳ,

κλπ.

Τὰ εἰς τὸ ἐκλογικὸν τῆς ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Κύπρου ζήτημα ἀναγόμενα γεγονότα καὶ τὴν ἀπὸ τούτων δημιουργηθεῖσαν λυπηρὰν κατάστασιν ὑπ' ὄψιν ἔχοντες, ἐν πάσῃ δὲ προσοχῇ καὶ ἐπιστασίᾳ διεξελθόντες τὰ ἐν τοῖς σχετικοῖς ἐγγράφοις, ταῖς τε ἐκθέσεσι τῆς ὑμῶν Ἱερότητος καὶ τοῖς πρακτικοῖς τῶν ἐν κοινῇ συνελεύσει προσελθόντων ἀντιπροσώπων ἀμφοτέρων τῶν μερίδων, τῶν προφορικῶν τε ἀνακοινώσεων καὶ ἐξηγήσεων τοῦ ἰδιαιτέρου τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπεσταλμένου ἐνδιαφερόντως ἀκροα-

σάμενοι, μετὰ τὸ ἀποδέξασθαι προθύμως τὰ περὶ διαιτητικῆς παρεμβάσεως καὶ ἐνεργείας τῶν τριῶν πατριαρχικῶν θρόνων τῶν διεστωσῶν μερίδων αἰτήσεις, ἅμα τῷ διορισμῷ ἐπιτρόπου ἐνταῦθα τοῦ Μακαριωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Φωτίου, συνήλθομεν σήμερον εἰς πρώτην σὺν Θεῷ ἁγίῳ, συνεδρίαν, κοινοῦ ἐμφορούμενοι πόθου ἐγκαρδίου, ἑνὸς δὲ καὶ μόνου στοχαζόμενοι ἱεροῦ σκοποῦ, ἐξευρεῖν δηλονοῦν τὰ πρόσφορα εἰς τὴν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀδελφῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας ἐκπλήρωσιν τῆς ἡμῖν ἐν εἰλικρινεῖ, ὡς πεποίθαμεν, ζήλῳ καὶ ἐν χριστιανικῇ ἀγάπῃ καὶ εὐλαβείᾳ ἀνατεθείσης ἐντολῆς. Καὶ δὴ, τὴν ἄνωθεν καθοδηγίαν ἐπικαλεσάμενοι καὶ δεηθέντες ὅπως «ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν »Χριστῷ Ἰησοῦ» κατηρξάμεθα τῆς διασκέψεως συμπλήρωμα τοῦ κοινοῦ ἡμῶν πόθου εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς καὶ ὁμοθύμως θέμενοι τὴν εὐχὴν τοῦ ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι ὡς τάχιστα ἐπιλυόμενον παρ' ὑμῶν αὐτῶν ὁμαλῶς καὶ κανονικῶς τὸ ὑμέτερον ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, ἀνεπάφως τηρουμένων τῶν ὑμετέρων δικαίων καὶ τῶν ὑμετέρων ἐκλογικῶν θεσμίων καὶ ἐθῶν, πρυτανευούσης δ' ἐν ὑμῖν τῆς ἀδόλου ἐφέσεως τοῦ ποιῆσαι τὸ ἀγαθὸν κατέναντι Κυρίου. Οὕτω δὲ, αἰσίαν ἐποιησάμεθα ἀρχὴν τοῦ ἔργου ἡμῶν, ὡς δ' ἐλπίζομεν, καὶ τέλος αὐτοῦ αἴσιον, συντάξαντες ἐν συνεδρίᾳ καὶ συνυπογράψαντες τὸ αὐθημερὸν τῇ ὑμῶν Ἱερότητι διαβιβασθὲν ἀδελφικὸν καὶ πρὸς ἅμεσον τοῦ ζητήματος παρ' ὑμῶν λύσιν προτρεπτικὸν τηλεγράφημα ἔχον ἐπὶ λέξεως ὧδε :

«Τελεσθείσης σήμερον πρώτης συνεδρίας ἡμῶν »ἐνεκρίθησαν τάδε: Προσκαλοῦμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι »τοῦ Θεοῦ, τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ »ὑμῶν ἵνα συνέλθητε ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀμφότεραι αἱ μερίδες »ὡς εἴσθε συγκεκροτημένοι καὶ προσβῆτε δυνάμει τοῦ »παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος εἰς τὴν ἐκλο»γὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἣν »ἀπευχόμεθα, ἀνενέχθητε πρὸς ἡμᾶς ! Ἔχετε καὶ ἐπι»στολήν».

Βεβαιοῦντες νῦν διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας κοινῆς ἐπιστολῆς τὸ ἀνωτέρω τηλεγράφημα ἐπαναλαμβάνομεν καὶ διὰ ταύτης τὴν ἀδελφικὴν ἡμῶν σύστασιν καὶ προτροπὴν καὶ παράκλησιν εἰς πάντας μὲν ἀφορῶσαν τοὺς αὐτόθι εὐλογημένους καὶ εὐσεβεῖς χριστιανούς, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ὑμᾶς ἀποτεινομένην τοὺς ἱερωτάτους Μητροπολίτας καὶ μόνους ἐν τῇ χώρᾳ θρησκευτικοὺς τῶν ὀρθοδόξων ἡγέτας, ὧν καὶ λόγοι καὶ πράξεις καὶ βίος, ὡς πνευματικῶν ποιμένων καὶ διδασκάλων, βαρύνουσαν ἔχουσι κατ' ἀνάγκην τὴν ἐπήρειαν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ποιμνίου. Καὶ αὖθις ἐν ὀνόματι Κυρίου καὶ ἐν τῷ συμφέροντι τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν Αὐτοκεφάλῳ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ παντὶ τῷ λαῷ συμφέροντι μετ' εἰλικρινοῦς προθυμίας καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης προτρεπόμεθα ἵνα πάσῃ σπουδῇ καὶ ἐμβριθείᾳ ἄψησθε τοῦ ἔργου τῆς εἰρηνεύσεως ἐπαξίως τῆς ἧς ἐκλήθητε κλήσεως καὶ οὗ περιβέβλησθε ὑψηλοῦ ἀξιώματος, «μετὰ πάσης πραότητος καὶ μακροθυμίας »ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ» καὶ πάντας τοὺς περὶ ὑμᾶς εἰς εὐθείας τρίβους καθοδηγοῦντες καὶ πρὸς εἰρήνην ἑλκόμενοι. Εἰς πραγμάτωσιν δὲ τοῦ θεαρέστου τούτου σκοποῦ, τῆς ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν συμμετοχῇ πάντων τῶν ἀρμοδίως τεταγμένων διεκπεραιώσεως τοῦ ἐκλογικοῦ ἔργου, ἐπάναγκες κρίνομεν ἵνα ἀφεθῇ κατὰ μέρος πᾶν δευτερευούσης σημασίας καὶ ἥττονος ἀξίας σχετικὸν ζήτημα καὶ πᾶσα παλαιὰ, εἴτε νέα, ἀφορμὴ ἀντιρρήσεων καὶ λογομαχίας, παροξυνούσης τὰς προσωπικὰς ἀντεγκλίσεις, ματαιωθῇ δὲ καταλλήλως ἡ τῶν ζιζάνια ἐνσπειρόντων ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ Κυρίου παρέμβασις καὶ πᾶσα παρεισδύουσα ἐπιβλαβὴς ἐνέργεια προσώπων ἀναρμοδίων, τηρηθῇ δὲ καὶ ἀναγνωρισθῇ ὡς νόμιμος πᾶσα ἡ μέχρι τοῦδε γενομένη προπαρασκευαστικὴ ἐκλογικὴ ἐργασία, ἄνευ περαιτέρω συζητήσεως καὶ διαμφισβητήσεως ἐπ' αὐτῆς.

Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ προσκαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦντες, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἐπὶ τὴν ἱερὰν προσῆναι ἐντολὴν τῆς ὁριστικῆς ἐκλογῆς, προσφωνοῦμεν μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου: «Πάντας τιμήσατε· »τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε· τὸν Θεὸν φοβεῖσθε».

Καίπερ δὲ πεποιθότες, ὅτι ἡ ἡμετέρα φωνὴ ὡσπερεὶ σάλπιγγος στρατηγικῆς καταπαυούσης τὴν μάχην ἀπηχήσει τελεσφόρως ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν καὶ δι' ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ παντὸς εὐσεβοῦς καὶ ζηλωτοῦ Κυρίου, οὐδὲν ἧττον ἐπάναγκες κρίνομεν προσεπαγαγεῖν ὅτι ἐν τῇ λυπηρᾷ περιπτώσει ματαιώσεως τοῦ ἐν τῇ παρούσῃ διατυπουμένου κοινοῦ ἡμῶν πόθου καὶ τῆς ἡμετέρας ἀδελφικῆς προτροπῆς, ἀπεκδεχόμεθα σχετικὴν παρὰ τῆς ὑμῶν Ἱερότητος ἀνακοίνωσιν, ἵνα εἰς περαιτέρω χωρήσωμεν ὀφειλετικὴν ἀπόφασιν περὶ τῶν προσηκόντων μέτρων. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἠδέαν τρέφομεν ἐλπίδα ὅτι ὁ κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλος καὶ ἡ σύνεσις τῆς ὑμῶν Ἱερότητος καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς, ἀπαλλάξει τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἀνάγ-

κης ταύτης. Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν εὐχόμενοι «τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας». Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμῶν Ἱερότητος,

,αῳα' Νοεμβρίου κϛ'.

(Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Διαιτητῶν)

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΝ ΤΗΣ 21 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΠΡΑΚΤΙΚΟΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΣΩΜΑΤΩΝ

Ἡ συνέλευσις τῶν δύο Σωμάτων, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπὸ ἡμερ. 21 8]βρίου 1901 καὶ ἀριθ. Πρωτ. 6771, καὶ ἡμερ. 20 Δ]βρίου 1901 καὶ ἀριθ. Πρωτ. 328 ἐκθέσεις, τῆς ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σεβ. τοῦ ἁγίου Κορυτσᾶς κ. Γερβασίου, ἀρχιμ. Κωνστ. Βοντζαλίδου, καὶ τῶν κκ. Μ. Καραβοκυροῦ, Γ. Ἀποστολίδου καὶ Γαρ. Κωνσταντινίδου ἐπιτροπῆς, ἥτινι, συνεπείᾳ προτέρας αὐτῆς ἀποφάσεως εἶχεν, ἀνατεθῇ ὅπως ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ζητήματος ἁρμοδιότητος τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἐν γένει δικαστηρίων, κατόπιν καὶ τῶν εἰδικῶν ἐπὶ τοῦ ρηθέντος ζητήματος διατυπωθεισῶν σκέψεων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Ἰωακεὶμ ἐνεκρινε,

1) ὅπως τὸ ἄρθρον 10 τῶν ἐν χρήσει Ὁδηγιῶν τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς:

ΑΡΘΡΟΝ 10. «"**Ἁπασαι αἱ πνευματικαὶ διαφοραί, οἷαι αἱ περὶ κυριότητος καὶ ἰδιότητος ἱερῶν Ναῶν καὶ παντὸς περιεχομένου αὐτῶν, εὐκτηρίων οἴκων, προσκυνημάτων, ἁγιασμάτων καὶ Μονῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐξαρτημάτων αὐτῶν αἱ περὶ κυριότητος εἰκόνων, αἱ περὶ ὁρίων ἐνοριακῶν Ἐκκλησιῶν,** αἱ ἐκ μνηστείας καὶ γάμου ἀπορρέουσαι, ἤτοι αἱ περὶ συστάσεως κύρους ἢ μή, μνηστείας καὶ γάμου καὶ περὶ λύσεως αὐτῶν, περὶ παραμονῆς καὶ ἀνατροφῆς τέκνων, διαρκούντος ἢ μὴ τοῦ γάμου, περὶ τοπικῆς διαστάσεως τῶν συζύγων καὶ περὶ ἀποκαταστάσεως τοῦ συζυγικοῦ βίου ὑπάγονται λόγῳ ὕλης εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων]πόλεως καὶ τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον μητροπόλεων, ἐπισκοπῶν, καὶ ἐξαρχιῶν,

2) ὅπως τὸ ἄρθρ. 11 τῶν Ὁδηγιῶν τροποποιηθῇ ὡς ἑξῆς:

ΑΡΘΡΟΝ 11. «"**Ἁπασαι αἱ ὑλικαὶ διαφοραί, οἷαι αἱ περὶ διαχειρήσεως ἐσόδων καὶ ἐξόδων καὶ λογοδοσίας Ἱερῶν Ναῶν, εὐκτηρίων οἴκων, προσκυνημάτων, ἁγιασμάτων καὶ Μονῶν,** αἱ ἐκ μνηστείας καὶ γάμου ἤτοι περὶ ἀποζημιώσεων ἐκ λύσεως μνηστείας, περὶ προικὸς τραχώματος καὶ προγαμιαίας δωρεᾶς, περὶ διατροφῆς μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, αἱ ἐκ διαθηκῶν καὶ ἐξ υἱοθεσίας καὶ αἱ λοιπαὶ αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ Γ' τοῦ περὶ καθηκόντων τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Κανονισμοῦ ἀναφερόμεναι ὑποθέσεις, πρὸς δὲ ταύταις καὶ πᾶσα ἄλλη ἁρμοδίως παραπεμφθεῖσα παρὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, Μητροπόλεις, Ἐπισκοπὰς καὶ Ἐξαρχίας, ὑπάγονται λόγῳ ὕλης εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Μικτὰ δικαστήρια τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων]πόλεως καὶ τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν θρόνον Μητροπόλεων Ἐπισκοπῶν καὶ ἐξαρχιῶν»,

3) ὅπως τὸ ἄρθρ. 18 τῶν Ὁδηγιῶν διαρρυθμισθῇ ὡς ἑξῆς:

ΑΡΘΡΟΝ 18. «Τὰ Σταυροπηγιακὰ καθιδρύματα, ἐξαιρέσει τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει, ὡς ἀπ' εὐθείας ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ὁπουδήποτε καὶ ἂν εὑρεύωσιν ἑνάγονται **διὰ μὲν τὰς πνευματικὰς αὐτῶν διαφορὰς ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,** διὰ δὲ τὰς ὑλικὰς ἐνώπιον τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Τὰ ἐνοριακὰ ὅμως Μοναστήρια ἑνάγονται πρωτοδίκως ἐνώπιον τῶν κατὰ τόπους ἁρμοδίων Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Μικτῶν Ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, ἀναλόγως τῇ πνευματικῇ καὶ ὑλικῇ φύσει τῶν ὑποθέσεων αὐτῶν»

4) Τὴν προσθήκην δευτέρας παραγράφου εἰς τὸ ἄρθρον 38 τῶν Ὁδηγιῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 38. § 2. «**Ἐὰν τὸ ἀνώτερον δικαστήριον ἀποδεχθῇ τὴν ἔνστασιν ἐξαιρέσεως ὁλοκλήρου τοῦ πρωτοδίκου δικαστηρίου κρατεῖ τὴν ὅλην ὑπόθεσιν, ἐκδικάζει ταύτην καὶ κατ' οὐσίαν ἀποφαίνεται ὁριστικῶς περὶ ταύτης».**

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 25 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου
† Ο ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ Α' Γραμματεὺς
Π. Δ. ΝΙΚΟΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ συνέλευσις τῶν δύο Σωμάτων λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ ἀριθμ. Πρωτ. 7515 καὶ ἡμερ. 20 Νοεμβρίου 1901, καὶ τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 329

καὶ ἡμερ. 20 Δεκεμβρίου 1901 ἔκθεσιν, τῆς ἐκ τῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σεβ. τοῦ ἁγίου Κορυτσᾶς κ. Γερβασίου, ἀρχιμ. Κωνστ. Βοντζαλίδου, καὶ τῶν κκ. Μ. Καραβοκυροῦ, Γ. Ἀποστολίδου καὶ Γαρ. Κωνσταντινίδου ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ ζητήματος ἀνακλήσεως ἀποράσεως καὶ ἀνασυζητήσεως κατόπιν μελέτης τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου σκέψεων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Ἰωακεὶμ ἐνέκρινε,

1) ὅπως γένηται ἡ ἑξῆς προσθήκη εἰς τὸ κάτωθι ἄρθρον τῶν Ὀθηγιῶν.

ΑΡΘΡΟΝ 66. § 2. Οἱ δικασταὶ οὗτοι δέον νὰ ὦσι τοὐλάχιστον ἰσάριθμοι τοῖς ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ ἀπαρτία τοῦ δικαστηρίου πάντως ὅμως ἐκ τῶν παραστάντων εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν.

2) Ὅπως συμπληρωθῇ ἡ 2α § τοῦ 72 ἄρθρου τῶν Ὀθηγιῶν ὡς ἑξῆς:

ΑΡΘΡΟΝ 72. § 2. Μετὰ τὴν ψηφοφορίαν ἀλλὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποράσεως, πᾶς δικαστὴς δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν κατὰ τὸν καταρτισμὸν αὐτῆς ἐξενεχθεῖσαν γνώμην του· Ἐὰν ἐκ τῆς ἀνακλήσεως ταύτης δὲν μεταβάλληται ἡ καταρτισθεῖσα ἀπόφασις, δὲν γίνεται νέα διάσκεψις, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις δημοσιεύεται ἀμέσως· Ἐὰν ὅμως διὰ τῆς ἀνακλήσεως μεταβάλληται ἡ ἀπόφασις, τότε γίνεται διάσκεψις νέα μεταξὺ ὅλων τῶν συνδιασκεφθέντων δικαστῶν καὶ μόνον αὐτῶν, ἀποκλείεται δ' ἐκ τῆς διασκέψεως ταύτης πᾶς ἄλλος δικαστής, ὅστις παρέστη κατὰ τὴν τελευταίαν συζήτησιν οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὴν διάσκεψιν· Ἐὰν ὅμως κατὰ τὴν νέαν ταύτην διάσκεψιν καθίσταται ἀδύνατος ἡ προσέλευσις ὅλων τῶν διασκεφθέντων δικαστῶν, ἕνεκα θανάτου, παραιτήσεως ἢ λήξεως τοῦ χρόνου τῆς ὑπηρεσίας, ἢ καὶ μὴ προσελεύσεώς τινος ἐκ τῶν διασκεφθέντων δικαστῶν, οἱ' οἱονδήποτε ἄλλον λόγον ἐπὶ δύο ἀλλεπαλλήλους συνεδρίας, τότε ἡ μὲν διάσκεψις θεωρεῖται ματαιωθεῖσα, ὁ δὲ πρόεδρος διατάσσει τὴν ἀνασυζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ὑπὸ τῶν διαδίκων εἴτε παρόντων καὶ συναινούντων, εἴτε κλητευομένων.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 25 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου

† Ο ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ὁ Α΄. Γραμματεὺς

Π. Δ. ΝΙΚΟΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία.* — Ἐπὶ τῇ προχθὲς ἀγομένῃ ἑορτῇ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ καὶ τῇ ἐπαύριον ἐτέλεσε μετὰ πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν, συνιερουργούντων αὐτῷ τῶν σεβασμ. ἁγίων συνοδικῶν Ἀμασείας Ἀνθίμου, Ἰωαννίνων Γρηγορίου, Προύσης Ναθαναὴλ, Μηθύμνης Στεφάνου, Κορυτσᾶς Γερβασίου, Βάρνης Πολυκάρπου, Χίου Κωνσταντίνου καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου.

Κατὰ τὴν λειτουργίαν παρίστησαν πρὸς τούτοις ἐν τῷ ἱερῷ μὲν βήματι οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων καὶ ἄλλοι ἀνώτεροι ἱερικοί, ἐν τῷ σωλέᾳ δὲ ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Σάρδεων Μιχαὴλ, σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, οἱ ἔφοροι Ἰωάννης Χατζόπουλος, Ἰωάννης Σιώτης, Π. Χρυσὸς καὶ Κ. Κέπετζης, οἱ καθηγηταὶ τῆς σχολῆς, οἱ μαθηταὶ αὐτῆς καὶ πολλοὶ ἄλλοι λόγιοι.

Κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐμνημόνευσε τῶν ὀνομάτων πάντων τῶν εἰς εὐδόωσιν καὶ προκοπὴν τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδευτηρίων συντελεσάντων καὶ συντελούντων, καὶ ἰδίᾳ ὑπὲρ τῶν κτιτόρων, δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν τῆς πρεσβυγενοῦς πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ὑπὲρ ὧν ἐτελέσθη καὶ μνημόσυνον ἔν τε τῷ πατριαρχικῷ ναῷ καὶ ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνοδευομένη ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῆς λοιπῆς συνοδίας μετέβη εἰς τὴν Μ. τοῦ Γ. Σχολὴν, ἔνθα ἐγένετο ἡ εἰθισμένη τελετή.

Μετὰ τοῦτο ἀνῆλθε τὸ βῆμα ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὁθωμ. Γραφείου ἐλλόγιμος Ἰωάννης Χλωρὸς καὶ ἀπήγγειλεν εὐγλώττως τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, οὗ θέμα ἦν τὸ «περὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου γλωσσικοῦ μνημείου τῆς τουρκικῆς γλώσσης», ἤτοι περὶ τῶν ἐν Μογγολίᾳ παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀρχὸν ἀνακαλυφθέντων καὶ πρὸ δεκαετίας ὑπὸ εὐρωπαίων ἀρχαιολόγων μελετηθέντων ἀρχαίων γλωσσικῶν μνημείων τῆς Τουρκικῆς, συνισταμένων ἰδίᾳ ἐκ δύο μεγάλων στηλῶν ἐπιγράφων.

Τοῦ θέματος ὅμως τούτου ὁ τουρκομαθὴς ἀγορητὴς προέταξεν εἰσαγωγὴν περὶ τοῦ κλάδου τῶν τουρανικῶν γλωσσῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ τουρκικὴ, καὶ ἰδίᾳ περὶ ταύτης. Τὰς μνησθείσας ἐπιγραφὰς ὁ κ. Χλωρὸς ἐξήτασεν ὑπὸ τὰς ἑξῆς τρεῖς ἐποψεις· α΄) ὑπὸ ἐποψιν περιεχομένου καὶ γραφῆς, ἀναπτύξας ἐν τῷ μέρει τούτῳ τὰ περὶ τῶν εἰδῶν τῆς τουρκικῆς γραφῆς καὶ ἰδίᾳ τῶν προκειμένων ἐπιγραφῶν τοῦ Ὀρχὼν, β΄) ὑπὸ ἐποψιν γλωσσικὴν καὶ γραμματικὴν, ἐξάρας ἰδίᾳ ἐν τῷ μέρει τούτῳ τὸ κείμενον τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, γεγραμμένον ἐν γλώσσῃ καθαρῶς τουρκικῇ, ἀμιγεῖ καὶ ἄνευ ἀραβικῶν καὶ περσικῶν λέξεων, ὧν βρίθει αὕτη σήμερον, ἐξετάσας ἅμα τοὺς τύπους τῶν λέξεων γραμματικῶς ἐν σχέσει πρὸς τὴν σημερινὴν τουρκικὴν καὶ ἄλλα συγγενῆ τουρκικὰ ἰδιώματα καὶ γ΄) ὑπὸ ἱστορικὴν ἐποψιν ἐκθέμενος τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀνεγέρσεως τῶν στηλῶν τούτων καὶ τὴν ὄρασιν τῶν ἐν αὐταῖς ἀναφερομένων τούρκων ἡγεμόνων μὴ παραλιπὼν ἵνα παρενείρῃ καὶ ἀποσπάσματα τῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἰδίᾳ τὸ προοίμιον αὐτολεξεί.

Μετὰ τὸν λόγον τοῦ κ. Χλωροῦ ζωηρῶς ἐπευφημηθέντα ἐψάλησαν ὕμνοι πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν σεπτὸν Ἄνακτα, καὶ τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὃς καὶ ἐν τέλει διὰ βραχέων ηὔξατο τὰ δέοντα ὑπὲρ εὐδώσεως τῆς Σχολῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ προστάτου τῆς παιδείας σεπτοῦ Ἄνακτος.

Ληξάσης τῆς τελετῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσεκάλεσεν εἰς τὴν πατριαρχικὴν τράπεζαν τοὺς σεβασμ. συνοδικούς, τὸν Σχολάρχην, τοὺς ἐφόρους καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν καθηγητῶν.

— *Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Κατασκήματα.* — Τοῦ σχετικοῦ χρονικοῦ περὶ τῶν κατὰ τὸ Ταξείμιον κτημάτων τῶν ἡμετέρων Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων περιληπτικῶς δημοσιευθέντος προηγουμένως καὶ κατ' ἀκολουθίαν παραλειφθεισῶν ἀναγκαίων τινῶν λεπτομερειῶν, ἐθεωρήσαμεν καλὸν ἵνα δημοσιεύσωμεν αὐτὸ τὸ σχετικὸν ἀπόσπασμα τῆς συνεδρίας τῶν δύο Σωμάτων ἔχον ὧδε: αἱ συνέλευσις τῶν δύο τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὴν ὑπ' ἀρ. . . . . καὶ ἡμερομ. . . . . ἔκθεσιν τῆς ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων, δι' ἧς προκειμένου περὶ τῆς ἐκδόσεως νέων τίτλων ἰδιοκτησίας διὰ τὰ ὑπολειφθέντα ἐν Ταξειμίῳ κτήματα τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων μετὰ τὴν ἐκχώρησιν τοῦ γνωστοῦ μεγάλου γηπέδου αὐτῶν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Πυροβολικοῦ, ὑποβάλλει ὅτι ἐξεδόθη μὲν ἀπόφασις τοῦ Μεχεμέϊ-τερτὶς περὶ ἐκδόσεως νέων τίτλων τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος κτημάτων ἐπ' ὀνόματι τοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθνους, ἀλλ' ὅτι ζητεῖται ἡ αὔξησις τοῦ ἐτησίου πληρουμένου φόρου «μουκαταά», ὅστις ὡς ἐκ τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν κτημάτων αὐξηθήσεται πιθανῶς κατὰ ποσὸν ὑπερβαῖνον τὰς διακοσίας ὀθωμ. λίρας, παρὰ τὰς δοθείσας ὑπὸ τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος διαταγὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκχωρήσεως τοῦ μεγάλου τούτου γηπέδου, καθ' ἃς ἡ ἔκδοσις τῶν ἰδιοκτητικῶν τίτλων ἐπ' ὀνόματι τοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθνους θὰ ἐγίγνετο ἀνεξόδως, ἐνέκρινεν ὅπως ἡ Ἐφορεία τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων προβῇ εἰς τὸν σχηματισμὸν ἐπιτροπῆς ἐξ εἰδικῶν ἀνδρῶν, ἥτις μελετῶσα δεόντως τὴν ὅλην ὑπόθεσιν κατά τε τὸ νομικὸν καὶ τὸ πραγματικὸν αὐτῆς μέρος καὶ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψει καὶ πᾶν πρὸς αὐτὴν σχετιζόμενον προηγούμενον, διενεργήσῃ τὴν τελικὴν καὶ ὁλοσχερῆ διεξαγωγὴν αὐτῆς πρὸς τὸ συμφέρον τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων καὶ καταστήσῃ ἐν καιρῷ γνωστὰ τοῖς δυσὶ τῆς Ἐκκλησίας Σώμασι τὰ ὁριστικὰ ἀποτελέσματα τῆς ὅλης αὐτῆς ἐργασίας.

— *Ἀποκομὴ παρασήμου.* — Ἐλαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος ἀπένειμε τῇ Α. Σ. τῷ μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων Γρηγορίῳ τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ ἁγίου Σάββα.

— *Μητροπολίτης Ἀγχιάλου.* — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη ἡ ἀπολογία τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Ἀγχιάλου Βασιλείου ἀπαντήσαντος εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ διατυπωθείσας αἰτιάσεις, ἥτις καὶ ἐκρίθη ἐπαρκής.

— *Πρώην Βελλᾶς καὶ Κονίτσης.* — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη τηλεγράφημα τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντίνου ἀγγέλλον τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου πρώην Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Βασιλείου.

— *Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια.* — Τῇ π. Κυριακῇ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὸ μὲν διεβίβασε τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ τῇ οἰκογενείᾳ Χουδαβερδόγλου, τὸ δὲ ἐξαπροσωπήθη κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου Ἀβραὰμ Χουδαβερδόγλου διὰ τοῦ ἐκ τῶν διακόνων Ἱεροθέου Ἀνθουλίδου ἐπὶ τούτῳ εἰς Χαλκηδόνα μεταβάντος.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων διεβίβασαν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὁ κ. Ἀθανάσιος Χ'' Ἀποστόλου λίρ. Τ. 5, ὁ κ. Ν. Γιαννακόπουλος εἰκοσάφραγκα 3, ὁ προϊστάμενος ἁγίου Νικολάου Νεοχωρίου Ἰάκωβος γρ. διακόσια, ἡ σύζυγος τοῦ κ. Σαββαΐδου, ἀρχιάτρου τοῦ ἐν Προύσῃ νοσοκομείου λίρ. ὀθωμ. 5, ὁ κ. Εὐθυμόπουλος λίρ. Τ. 10 καὶ ὁ κ. Στέφανος Πεσματζόγλους λίρ. Τ. 15.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ἡ Μελανὴ σύζυγος Ἀριστείδου Σαλβάρη θυγάτηρ δὶ Κωνσταντίνου Μωϋσῆ, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη, χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανή, κάτοικος Δυρραχίου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Παρασκευὴν καὶ ὥραν πέμπτην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλίσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Δυρραχίου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἀριστείδου Σαλβάρη ἐπὶ διαζυγίῳ· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ τῆς ἐν Τεργέστῃ ἑλληνιστὶ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Νέας Ἡμέρας».

Ἐν Δυρραχίῳ, τῇ 18 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος
† **Ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ**

Ὁ προσωρινῶς γραμματεύων
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Χ'' ΠΑΠΑ ΙΩΑΚΕΙΜ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠ. ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ ἐκ Κρουσόβου ὁρμώμενος Νικόλαος Ἰωάννου Σιάρκου, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανός, ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Τρίτην καὶ ὥραν 5 π. μ. τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δὲ ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ ἐν Κρουσόβῳ Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Ἐλισάβετ Νικολάου Ι. Σιάρκου θυγατρὸς Μιχαὴλ Πέμα τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης, ὑπηκόου ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου Κρουσόβου Προσπαθηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυξέως ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐκδιδομένης «Ἐκκλησ. Ἀληθείας».

Ἐν Κρουσόβῳ, τῇ 10 Δεκεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος
† **Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν ΑΝΘΙΜΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΙΩΑΝΟΥ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ἡ Οὐρανία Κωνστ. Σαββάμη, τὸ γένος Τζελέπη, ὑπήκοος Ὀθωμανῆ, τέως μὲν διαμένασα ἀλληλοδιαδόχως ἐν Πέραν κατὰ τὸ Καλιοντζῆ Κουλοὺκ ὑπερθεν τοῦ καφφείου «ὁ Βόσπορος», εἶτα ἐν Σμύρνῃ, ἐν Σάμῳ καὶ ἀλλαχοῦ καὶ ἐπανελθοῦσα εἰς Πέραν καὶ διαμένασα ἐν Παπὰς-Κιουπρουσοῦ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς Τιμόνη καὶ Βενεδίκ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. Εὐρωπαϊστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματ. Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διαζυξει ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἰδίας ἀνδρὸς Κωνσταντίνου Δημητρίου Σαββάμη, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ, ὑπαλλήλου καὶ κατοίκου Πέραν, προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτῆς περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτῆς. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 20 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος

† **Κορυτσᾶς** ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 3

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Σεραφεὶμ Καζαντζόγλους, ἔμπορος, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς τέως μὲν κάτοικος Ταταούλων Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν συνοικίαν Σινὰν-κιοῆ, παρὰ τῇ ὁδῷ Κὴρ ὑπ' ἀριθμ. 17, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν, καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διατροφῇ ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Σουλτάνης Σ. Καζαντζόγλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, κατοίκου Ταταούλων Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν συνοικίαν Σινὰν-κιοῆ, παρὰ τῇ ὁδῷ Σαατζῆ, ὑπ' ἀριθμ. 19. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διατροφῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 31 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος

† ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 1

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἀμαλία Μιχαὴλ Ζωῆ, τὸ γένος Τζοτζοῦ, ὀρθόδοξος Χριστιανή, ὑπήκοος Ὀθωμανῆ, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη καὶ ἀγνώστου διαμονῆς, ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Μιχαὴλ Ζωῆ, ἀμαξηλάτου, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Χαλκηδόνος ἐπὶ διαζυξει, προσκαλεῖται ἵνα ἐμφανισθῇ τὴν πρώτην δικασίμου Τετάρτην καὶ ὥραν 8 1)2 τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς κλήσεως ταύτης πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος. Ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν δικάσιμον ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται τρεῖς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κ)πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν Χαλκηδόνι, τῇ 18 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ 1

Ὁ Γραμματεὺς

† Ὁ Πρωτοσύγκελλος ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 8020

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 4709 καὶ ἡμερομ. 13 1901 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ἄννης Ἐμμανουὴλ Μουστάκα τὸ γένος Πέτρου Τερλικτσόγλου κατοίκου Σαλματομβρουκίου ὡς νομίμων καὶ ἀποδεδειγμένην.

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων τέως ὑφιστάμενον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἐμμανουὴλ Γ Μουστάκα ὑπηκόου Ἕλληνος τέως κληρικοῦ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βασιλικοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου καὶ κατοίκου Γαλατᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν μετὰ τὴν πρώτην διὰ τῶν Ἐφημερίδων δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδιδομένης ταύτης ἀποφάσεως πρὸς ὑποβολὴν ἀνακοπῆς, καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐρέσει.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζυξεως τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων, καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια (ἀριθμ. 600 προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος

† **Κορυτσᾶς** ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 2

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 6

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

. . . . . .

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ Κυπριακὸν ζήτημα καὶ ἡ Πατριαρχικὴ διαιτησία—Νομικὴ γνωμοδότησις—Ἐρωτήματα καὶ ἀπαντήσεις—Λαϊκὴ Κατήχησις — Ἡ πρώτη μορφὴ καὶ ὁ βαθμιαῖος καταρτισμὸς τοῦ παρ' ἡμῖν Μηνολογίου ἢ Συναξαρίου — Ὁ ὑμνογράφος Ἰγνάτιος — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Καινοπαιήσεις—Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ
καὶ
Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

Β'.

Ὅπως ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας δυσχερείας, καθ' ὧν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εὑρέθη ἀντιμέτωπος ἡ σεπτὴ διαιτησία τῶν τριῶν Πατριαρχῶν ἐν τῷ ἀρχιεπισκοπικῷ ζητήματι Κύπρου, ἀνάγκη, πρὶν ἢ χωρήσωμεν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν περαιτέρω αὐτῆς ἐνεργειῶν, νὰ σημειώσωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς ἀνωμάλου ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ ἀπὸ διετίας ἤδη διατελεῖ, ὡς μὴ ὤφελεν, ἡ αὐτοκέφαλος ἀδελφὴ Ἐκκλησία.

Διὰ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ μητροπολίτου Κιτίου ἀπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου Κύπρου ἐμορφώθησαν ἐν τῇ Νήσῳ δύο ἀντίθετοι ἐκλογικαὶ μερίδες, μετὰ πρωτοφανοῦς ἐναντιότητος ἀντικείμεναι ἀλλήλαις, ὧν ἡ μὲν μία πρόσκειται τῷ μητροπολίτῃ Κιτίου, ἡ δὲ ἑτέρα τῷ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ Κιτίου προεδρεύοντι τῆς Συνόδου μητροπολίτῃ Κυρηνείας. Καὶ ἡ μὲν μερὶς τοῦ ἁγίου Κιτίου ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ στοιχείων λαϊκῶν, ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, ἡ Α. Σεβασμιότης εἶνε καὶ ἀρχηγὸς πολιτικοῦ κόμματος, ἐκλεγεὶς, κατὰ τὰ ἐκεῖ ἐσχάτως κρατοῦντα «θέσμια», καὶ βουλευτὴς ἐπανειλημμένως. Τῇ Συνόδῳ δὲ, ἀποτελουμένῃ τανῦν ἐκ τοῦ ἁγ. Κυρηνείας Κυρίλλου (προεδρεύοντος), τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Κύκκου Γερασίμου, τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Μαχαιρᾶ καὶ τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Φιλοθέου, πρόσκεινται ἰδιαίτατα πρὸς τοῖς ἄλλοις οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας, καὶ δὴ οἱ μετριοπαθέστεροι τῶν προκρίτων τῆς πόλεως ταύτης, ἥτις εἶνε καὶ ἡ ἕδρα τοῦ ἑκάστοτε ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. Τὰ κομματικὰ πάθη εἰσὶ δυστυχῶς ἐξημμένα εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον. Ἀρκεῖ πρὸς ἀμυδρὰν ἀπεικόνισιν τῆς καταστάσεως ν' ἀναφέρωμεν μόνον, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ ἄλλαι μὲν ἐκκλησίαι μνημονεύουσιν ἐν ταῖς ἱερουργίαις τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Κιτίου, ἄλλαι τῆς ἱερᾶς Συνόδου Κύπρου καὶ ἄλλαι ἁπλῶς πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, ὑπάρχουσι δὲ οἴμοι! παραδείγματα, καθ' ἃ ἱερεῖς τῆς μιᾶς μερίδος ἠρνήθησαν νὰ τελέσωσιν ἱεροπραξίας ὑπὲρ χριστιανῶν ὀρθοδόξων, ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀντίθετον αὐτοῖς μερίδα.

Ἄλγος βαθὺ αἰσθανομένη ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ καταστάσει Ἐκκλησίας ὀρθοδόξου, ἣν αὐτοὶ οἱ θεοφώτιστοι ἀπόστολοι ἵδρυσαν, καὶ ἄλλως δὲ ἐκ καθήκοντος ὑπερτέρου, ὁ Σύνοδοι Οἰκουμε-

νικαὶ αὐτῇ ἐνεπιστεύθησαν, ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία δὲν παρέλειψεν ἐπανειλημμένως νὰ ὑποδείξῃ τοῖς ἀριθδίοις τὴν ἣν ὑπέχουσιν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἱστορίας βαρυτάτην εὐθύνην, ἐσχάτως δὲ διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰδικοῦ ἀπεσταλμένου κατωρθώθη, ὅπως οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ὑπὸ τὸ κράτος εὐρυτέρων καὶ σοβαρωτέρων σκέψεων, συνέλθωσιν ἀπὸ κοινοῦ καὶ συνυπογράψωσι τὰ γνωστὰ ἤδη τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις πρακτικά, δι' ὧν ἀνετίθετο ἡ διαιτησία εἰς τοὺς τρεῖς Πατριάρχας, εἰ καὶ οὐχὶ ἄνευ ὅρων, ἐν οἷς ἥκιστα διαλάμπει ἡ σαφήνεια, ἤτοι ὅπως «μὴ παροραθῶσι μὲν ἀφ' ἑνὸς τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν ἔθη καὶ θέσμια τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας Κύπρου», μὴ θεωρηθῇ δ' ἀφ' ἑτέρου τὸ γεγονὸς «ὡς προηγούμενον, δυνάμενον νὰ παραβλάψῃ τὰ προνόμια τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας» (ἴδε τὰ σχετικὰ ἐν φύλλ. 47, 48 καὶ 50 «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» 1901).

Εἰ καὶ ὑπὸ λίαν δυσχερεῖς προδήλως συνθήκας, ἀλλὰ τῇ πανσθενουργῷ χάριτι τοῦ θείου τῆς Ἐκκλησίας δομήτορος πεποιθυῖα, ἤρξατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ Πατριαρχικὴ Διαιτησία ἐν πνεύματι φιλειρηνικῷ καὶ ἀμερολήπτῳ. Καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῆς τοῦτο σαφῶς διετύπωσεν ἤδη ἐν τῷ πρώτῳ αὐτῆς κοινῷ τηλεγραφήματι καὶ τῇ ἐπιστολῇ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς μητροπολίτας Κιτίου καὶ Κυρηνείας (ἴδε ἀριθμ. 5 φυλλ. «Ἐκκλ. Ἀληθ.»). Ἀλλ' ὡς μὴ ὤφελε, ἀντὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι ν' ἀφήσωσι τέως, ὡς ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἐκείνῃ ἐξεφράζετο ἐλπίς, πᾶσαν ἐπὶ μέρους διαφορὰν καὶ προβῶσιν αὐτοὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν Ἀρχιεπισκόπου, ὡς ὑπεδείκνυτο αὐτοῖς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἀπαλλάττοντες οὕτω πάσης περαιτέρω φροντίδος τοὺς σεπτοὺς διαιτητάς, ἐξηκολούθησαν δυστυχῶς ἣν καὶ πρότερον πορείαν τῆς διαστάσεως καὶ διαμάχης, ἐκλαμβάνοντες παρὰ προσδοκίαν τὴν πρὸς εἰρήνευσιν ἐπιστολὴν ὡς νέαν ἀφορμὴν ἀντεγκλήσεων πρὸς ἀλλήλους. Ἑκατέρα τῶν μερίδων ἐζήτει νὰ ἑρμηνεύσῃ καὶ σχολιάσῃ τὴν ἐπιστολὴν κατὰ τὸ ἴδιον αὐτῆς πνεῦμα καὶ πρὸς ἴδιον ὄφελος. Ἐξ οὗ νέα καὶ αὖθις δι' ἐπιστολῶν καὶ τηλεγραφημάτων διετυποῦντο πρὸς τοὺς Διαιτητὰς παράπονα καὶ κατηγορίαι τῆς μιᾶς κατὰ τῆς ἑτέρας μερίδος, καὶ νέος αὖθις ἐξηγείρετο σάλος. Καὶ ἐπειδὴ τὰ παράπονα ταῦτα περιεστρέφοντο κυρίως περὶ τὴν ἐξέλεγξιν καὶ ἐπικύρωσιν τῶν γενομένων ἐκλογῶν ἀντιπροσώπων, ἡ πατριαρχικὴ Διαιτησία, συνετῶς φερομένη καὶ θέλουσα ἅπαξ διαπαντὸς νὰ παρακάμψῃ πᾶν ἐκ τοῦ ζητήματος τῶν ἐξελέγξεων πρόσκομμα χάριν τῆς ταχείας καὶ αἰσίας τοῦ ζητήματος λύσεως, ἀνήγγειλε διὰ κοινοῦ τηλεγραφήματος πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν δύο μερίδων, τόν τε Κιτίου καὶ τὸν Κυρηνείας, ὅτι εἶνε ἑτοίμη νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς Ἀρχιεπίσκοπον ἐκεῖνον ὅστις θὰ ἐξελέγετο διὰ πλειονοψηφίας ἑξήκοντα ἐκλογέων ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου. Ἐν περιπτώσει δ' ἀποτυχίας καὶ τοῦ μέτρου τούτου, οἱ σεπτοὶ Διαιτηταί, χρώμενοι ἑλλόγως τῷ δικαιώματι τῆς εἰς αὐτοὺς ἀνατεθείσης διαιτησίας καὶ παρακολουθοῦντες τὴν φυσικὴν τοῦ ζητήματος ἐξέλιξιν, ἐδήλουν, ὅτι θὰ «προέβαινον οἱ ἴδιοι «εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πρέποντος». Ἰδοὺ αὐταῖς λέξεσι ἡ ἐν λόγῳ δευτέρα αὕτη διαιτητικὴ ἐπιστολή, ἡ περιέχουσα καὶ τὸ σχετικὸν τηλεγράφημα.

Ἱερώτατοι Μητροπολῖται ὅτε Κιτίου κὺρ Κύριλλος καὶ ὁ Κυρηνείας κὺρ Κύριλλος, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ὑμῶν Μετριότητος, κλπ.

Ἀρχομένου τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς ἐλάβομεν τὰ Ὑμέτερα ἀδελφικὰ γράμματα τῆς ιη' καὶ κδ' τοῦ παρελπλυθότος Δεκεμβρίου, προηγουμένως δὲ καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν λῆψιν τοῦ ἡμετέρου τηλεγραφήματος καὶ τῆς ἐπιστολῆς Ἡμῶν τηλεγραφήματα τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Κυρηνείας, ἕνεκα δὲ τῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἁγίων καὶ μεγάλων ἑορτῶν οὐκ ἠδυνάμεθα συνελθεῖν καὶ λαβεῖν ἀπὸ κοινοῦ ὑπ'ὄψιν τὰ ἐπιστελλόμενα. Ἅμα δὲ τῇ λήξει τούτων, συνελθόντες χθὲς καὶ διασκεψάμενοι, διεβιβάσαμεν αὐθημερὸν τῇ Ὑμῶν ἱερότητι, κοινῇ ἀποφάσει, τὸ ἑπόμενον τηλεγράφημα:

«Μητροπολίταις Κιτίου καὶ Κυρηνείας. — Συνεδριάσαντες σήμερον ἀπεφασίσαμεν. Ἀποδοκιμάζεται δημοσιεύσις, σχολιάσις ἐπιστολῆς πρὸ συναντήσεως καὶ συσκέψεως Ὑμῶν. Ἐκ τῶν ἐκλεγέντων συνῳδὰ Ἐγκυκλίῳ οἱ ἔχοντες πλειονοψηφίαν ἑξήκοντα ἐκλογεῖς μετὰ τῆς Συνόδου ἁπάσης δίχα ἑτέρας πράξεως ἐξελεγκτικῆς προβῆτε εἰς ἐκλογὴν Ἀρχιεπισκόπου. Ἄλλως, προνοήσομεν ἡμεῖς. Ἐνεργήσατε καὶ ἀπαντήσατε ταχέως».

Βεβαιοῦντες σήμερον διὰ τῆς ἡμετέρας τῆσδε ἐπιστολῆς τὸ ἀνωτέρω διαπεμφθὲν τηλεγράφημα ἀπεκδεχόμεθα παρὰ τῆς ἱεροπρεποῦς Ὑμῶν πολιτείας καὶ τῆς εὐθυκρισίας καὶ συνέσεως τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμετέρων ἀδελφικῶν καὶ εἰλικρινῶν προτροπῶν καὶ συστάσεων καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀνακοίνωσιν αὐτῆς.

"Αλλως, καθὰ καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ τηλεγραφήματι δηλοῦται, προαχθησόμεθα εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πρέποντος. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς ὑμῶν ἱερότητος.

,αψβ'. Ἰανουαρίου ι'.

(ἔπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Διαιτητῶν)

Τοιαῦτα διηγόρευεν ἡ δευτέρα πατριαρχικὴ διαιτητικὴ ἐπιστολή. Καὶ προφανῶς ὄχι μόνον ἡ ἀνατεθεῖσαα τοῖς τρισὶ Πατριάρχαις διαιτησία παρέχει αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο δικαίωμα, ἀλλ' ἐξ ἀπόψεως γενικωτέρας αὐτὴ αὕτη ἡ θέσις τῶν Πατριαρχῶν ἐπιβάλλει αὐτοῖς, ὡς τοιούτοις, τὸ καθῆκον ὅπως **«προβῶσιν εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πρέποντος»**, καθ' ὃν χρόνον ἄρδην διασαλεύεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ εἰρήνη ἀδελφῆς Ἐκκλησίας αὐτοκεφάλου μὲν, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχικῶν Θρόνων κειμένης.

ΝΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ

Ὑπεβλήθησαν ἡμῖν πρὸς γνωμοδότησιν τὸ κάτωθι ἱστορικὸν καὶ τὰ σχετικὰ αὐτῷ ζητήματα.

Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 4 Ἰανουαρίου 1902 τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Νέας Σμύρνης» ἐδημοσιεύθη γνωμοδότησις ὁρίζουσα ὅτι ἐν ἑκάστῃ Μητροπόλει, Ἐπισκοπῇ καὶ Ἐξαρχίᾳ ἐνιαῖον ὑπάρχει Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, οὗτινος προεδρεύει ὁ Μητροπολίτης, Ἐπίσκοπος ἢ Ἔξαρχος καὶ μόνον τοὺς δικαστὰς τοῦ ἐνιαίου τούτου δικαστηρίου δύνανται νὰ διορίσωσιν οὐχὶ δὲ καὶ ἑτέρου οἱ κατὰ καιροὺς Μητροπολῖται, Ἐπίσκοποι καὶ Ἔξαρχοι, ὅτι ἡ ἕδρα τούτων δὲν δύναται νὰ ἦναι ἢ μία καὶ μόνη ὡρισμένη καὶ μόνιμος, ἣν δὲν δύνανται οὗτοι νὰ μεταθέτωσι κατὰ τὸ δοκοῦν, ὅτι ἐν τῇ Μητροπόλει Ἐφέσου ἓν καὶ μόνον ὑπάρχει Δικαστήριον Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικόν, ἑδρεῦον ἐν Μαγνησίᾳ τῇ ἕδρᾳ τῆς Μητροπόλεως, ὅτι κατὰ συνέπειαν τὰ ἐν Κορδελιῷ καὶ ἐν Κυδωνίαις ἑπομένως Ἐκκλησιαστικὰ ὑπάρχοντα Δικαστήρια καὶ Μικτὰ Ἐκκλησιαστικὰ δὲν ὑρίστανται νομίμως ἢ ἂν τὸ ἕτερον τούτων τῶν Δικαστηρίων εἶναι νόμιμον, τότε τὸ ἐν Μαγνησίᾳ δικάζον Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον δὲν ὑρίσταται νόμῳ.

Κατὰ τοῦ κύρους τῆς γνωμοδοτήσεως ταύτης ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 10 Ἰανουαρίου τῆς αὐτῆς ἐφημερίδος «Νέας Σμύρνης» ὅτι τὰ ἄνω τεθέντα ζητήματα δὲν λύονται διὰ τῶν πατριαρχικῶν ὁδηγιῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐρεύνης τῆς ἱστορικῆς ἀνελίξεως τῶν Μητροπολιτικῶν Δικαστηρίων τῶν ἐδρευόντων ἐν Μαγνησίᾳ, Κορδελιῷ καὶ Κυδωνίαις ἅπερ ὑπέδειξε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὁ πρώην Ἐφέσου καὶ πρώην οἰκουμενικὸς πατριάρχης κ. κ. Κωνσταντῖνος καὶ αὐτὴ ἀπεδέξατο καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν περὶ τοῦ κύρους τῶν ἀποφάσεων τῶν προμνησθέντων τριῶν Μητροπολιτικῶν Δικαστηρίων τῆς ἐπαρχίας Ἐφέσου οὐδὲ κἂν ζήτημα γεννᾶται.

Εἰς ἀνταπάντησιν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 14 Ἰανουαρίου 1902 τῆς «Νέας Σμύρνης» ἐγράφη ὅτι ἡ ἀπάντησις δὲν εἶναι ἐπαρκὴς καὶ ὅτι ἔδει νὰ ἀποδειχθῇ διὰ ρητῶν συνοδικῶν διατάξεων ἢ διὰ νόμου τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὅτι ἡ Μητρόπολις Ἐφέσου ἔχει νομίμως τρεῖς ἕδρας μίαν ἐν Μαγνησίᾳ, ἄλλην ἐν Κορδελιῷ καὶ ἑτέραν ἐν Κυδωνίαις καὶ ἐν μιᾷ ἑκάστῃ αὐτῶν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἠρωτᾶτο ποῖον ἐκ τῶν τριῶν τούτων Δικαστηρίων δικάζει κανονικῶς ὡς Ἐφετεῖον ἐπὶ τῶν πρωτοδίκων ἀποφάσεων τῶν Ἐπισκοπικῶν Δικαστηρίων Κρήνης καὶ Ἀνέων ἢ καὶ τὰ τρία δικάζουσιν ὡς Ἐφετεῖα, ἐδηλοῦτο δὲ ρητῶς ὅτι ὁ γνωμοδοτῶν ἐφρόνει ἀδιστάκτως ὅτι ἓν μόνον ἦν νομίμως καὶ κανονικῶς τὸ Μητροπολιτικὸν Δικαστήριον τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου, ἀλλ' ἠγνόει μόνον ποῖον ἦν τοῦτο καὶ ἐζήτει νὰ φωτισθῇ.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐζητήθη μοι δι' ἐπιστολῆς ἐκ Σμύρνης ἡ περὶ τῶν ζητημάτων τούτων γνώμη μου καὶ ἐτέθησάν μοι τὰ ἑξῆς ζητήματα:

Αον. Ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς δικαιοδοσίας ἑκάστης τῶν ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπόλεων, Ἐπισκοπῶν ἢ Ἐξαρχιῶν ὑπάρχει νόμῳ μόνον ἓν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον ἐν τῇ ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχαίᾳ ἕδρᾳ ἑκάστης αὐτῶν, ἢ δύνανται νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἄλλα ἢ ἄλλο τοιαῦτα Δικαστήρια ἑδρεύοντα ἐν πόλει ἢ πόλεσιν ἥτις ἢ αἵτινες εἰσὶν ἐπίσης ἕδραι μόνιμοι καὶ ἀνεγνωρισμέναι Μητροπολίτου, Ἐπισκόπου ἢ Ἐξάρχου ἢ Ἐπιτρόπου αὐτῶν καὶ αἱ παρὰ τῶν τοιούτων Δικαστηρίων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις εἰσὶν ἔγκυροι ἢ οὔ;

Βον. Τίς προεδρεύει τῶν τοιούτων Δικαστηρίων καθ' ἣν περίπτωσιν εἶναι πλείω τοῦ ἑνός;

Γον. Τίς διορίζει τοὺς γραμματεῖς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Μικτῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων;

Ἰδοὺ ἡ ἐφ' ἑκάστου τῶν ζητημάτων τούτων γνώμη ἡμῶν:

Ὡς πρὸς τὸ Ἄον. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου προβλέπει τὸ ἄρθ. 2ον τῶν Ὁδηγιῶν ἔχον ὡς ἑξῆς: «Ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, **εἰς πᾶσαν ἕδραν «Μητροπόλεως, Ἐπισκοπῆς καὶ Ἐξαρχίας,** ὑπάρχει ἀνὰ ἓν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον ὅπερ δικάζει ὡς πρωτοδικεῖον πλὴν τῶν κάτωθι ἐξαιρέσεων».

Πρὸς ἑρμηνείαν τοῦ ἄρθρου τούτου δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν κατὰ τοὺς ἑρμηνευτικοὺς κανόνας τοῦ δικαίου τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ δικαιολογητικὴ ἔκθεσις ἡ συνοδεύσασα τὰς **Ὁδηγίας** ἅτε ἐνδεικνύουσα τὰς ἀρχὰς ὑφ' ὧν ἐνεπνεύσθησαν αὗται καὶ ἑρμηνεύουσα ταύτας ἀσφαλῶς, ὁσάκις τοιαύτη ἑρμηνεία ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐκθέσει· τὸ σχετικὸν ταύτης μέρος ἔχει ἐπὶ λέξει ὧδε: «**Ἐν τισὶ Μητροπόλεσιν, Ἐξαρχίαις καὶ Ἐπισκοπαῖς δύνανται, χάριν τῆς εὐκολωτέρας ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, ἵνα συνυπάρχωσι πολλὰ τμήματα τοῦ πρωτοδίκως** δικάζοντος Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Μικτοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει διὰ τὰς ἐρέσεις, δι' ἃς ἓν μόνον ἐφετεῖον ὑπάρχει ἐν τῇ κυρίως ἕδρᾳ τῆς τοιαύτης μὲ ἐπισκοπὰς Μητροπόλεως, ὅπερ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει «διὰ λόγους εὐνοήτους καὶ πρὸς διαφόραν ἀπὸ τοῦ πρωτοδίκου δικαστηρίου δέον νὰ σύγκηται ἐκ πέντε ἐξ ἅπαντος μελῶν καὶ οὐχὶ τριῶν, ὡς συμβαίνει ἐν τοῖς Πρωτοδικείοις». Ἡ ἔκθεσις αὕτη χρονολογεῖται ἀπὸ 20 Μαΐου 1899.

Ἤδη ἂν ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἄρθρου 2, μεγάλως ἐπισύρουσι τὴν προσοχὴν ἡμῶν αἱ ἐν αὐτῷ ἀπαντῶσαι λέξεις καὶ ἄνωθι σημειωθεῖσαι διὰ παχέων γραμμάτων **«ἐν πάσῃ ἕδρᾳ»** κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ ἡγουμένας λέξεις **«ἐν τῇ ἕδρᾳ»**· ἡ φράσις ἐκείνη ἐν πάσῃ ἕδρᾳ νοεῖ φανερώτατα ὅτι δύνανται νὰ ὑπάρξωσι πολλαὶ ἕδραι ἔν τισι Μητροπόλεσιν, Ἐπισκοπαῖς καὶ Ἐξαρχίαις. Ἀλλ' ἂν ὑπάρχῃ καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία, αὕτη αἴρεται διὰ τοῦ προπαρατεθέντος ἀποσπάσματος τῆς ἐκθέσεως λεγούσης ρητῶς ὅτι ἔν τισι Μητροπόλεσιν, Ἐξαρχίαις καὶ Ἐπισκοπαῖς δύνανται νὰ συνυπάρχωσι πολλὰ τμήματα τοῦ πρωτοδίκως δικάζοντος Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Μικτοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ἑδρεύοντα ἐν ταῖς διαφόροις ἕδραις τῶν Μητροπόλεων, Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐξαρχιῶν.

Ἀλλὰ ἡ μὲν ὕπαρξις πλειόνων ἑδρῶν ἔν τισι Μητροπόλεσι καὶ Ἐπισκοπαῖς, ἦν πραγματικὸν γεγονὸς ἀναμφισβήτητον καὶ τοῖς πᾶσι γνωστόν· οὕτως ὑπῆρχον τρεῖς ἕδραι ἐν τῇ Μητροπόλει Ἐφέσου, δύο ἕδραι ἐν τῇ Μητροπόλει Λέρου καὶ Καλύμνου, δύο ὁμοίως ἐν τῇ Μητροπόλει Κορυτσᾶς· ταῦτα ἀναφέρω μόνον παραδείγματος χάριν. Ἄλλως ὑπάρχουσι τοιαῦται ἕδραι καὶ ἐν ἄλλαις Μητροπόλεσι καὶ Ἐπισκοπαῖς, εἰς ὅλας ταύτας τὰς ἕδρας ὑπῆρχε καὶ ἀνὰ ἓν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον.

Αἱ ἐπελθοῦσαι **Ὁδηγίαι** οὐδὲν ἄλλο ἔκαμαν ἢ νὰ ἐπικυρώσωσι τὸ καθεστὼς ἤδη ἤτοι τὴν ὕπαρξιν πλειόνων ἑδρῶν. Τοιουτοτρόπως τὸ πρότερον πράγματι ὑπάρχον ἐγένετο καὶ νόμῳ καὶ τὰ διάφορα ταῦτα δικαστήρια τῶν διαφόρων Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν ὑφίστανται νόμῳ. Αἱ **ὁδηγίαι** καθιέρωσαν τὴν ἀρχὴν τῆς πλειονότητος τῶν ἑδρῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν τὸ μὲν ἵνα ἕκαστος ὀρθόδοξος χριστιανὸς ἔχῃ ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερον τὰς δικαστικὰς ἀρχὰς καὶ οὕτως εὐκολώτερον καὶ ἀδαπανώτερον ἀπολαύῃ τῶν δικαίων αὐτοῦ, ὁσάκις ταῦτα ἀμφισβητοῦνται, τὸ δὲ καὶ ἵνα σεβασθῶσι τὸ καθεστὼς καὶ μὴ βλάψωσι τὰ κεκτημένα δικαιώματα τῶν πόλεων παρ' αἷς κατὰ τὸ 1899 ἐλειτούργουν τοιαῦτα Δικαστήρια καθιερωθέντα λόγῳ διαφόρων τοπικῶν καὶ καιρικῶν περιστάσεων τῶν Μητροπόλεων αὐτῶν καὶ Ἐπισκοπῶν, πρὸς δὲ καὶ ἵνα μὴ δημιουργήσωσι νέα ζητήματα δυνάμενα νὰ ἀναφανῶσιν ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἐν αὐταῖς καθεστῶτος. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἀνεγνώρισε τὴν ἀρχὴν ταύτην τῶν πολλῶν ἑδρῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 1ης Δεκεμβρίου π. ἔ. ἐν τῇ ὑποθέσει Γαβάθογλου κατὰ τῆς κυρίας Γαβάθογλου τῆς Μητροπόλεως Ἐφέσου.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται ἀναμφισβητήτως ὅτι ἡ λύσις τοῦ πρώτου ζητήματος συνῳδὰ τῷ νόμῳ εἶναι ἡ ἑπομένη:

Ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Μητροπόλεων, Ἐπισκοπῶν καὶ Ἐξαρχιῶν δύνανται νὰ ὑπάρχωσι ἀνὰ ἓν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον ἔν τε τῇ ἐν ἐνεργείᾳ ἀρχαίᾳ ἕδρᾳ αὐτῶν καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ πόλει, ἥτις ἤθελεν εἶναι νεωτέρα ἕδρα αὐτῶν μόνιμος καὶ ὡρισμένη ὑπάρχουσα κατὰ τὸ 1899 καὶ ἔχουσα λειτουργοῦντα ἀνὰ ἓν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον.

Κατὰ συνέπειαν νόμῳ ὑφίστανται καὶ ἐγκύρως δικάζουσι καὶ ἐκδίδουσιν ἀποφάσεις τὰ Ἐκκλησιαστικὰ καὶ Μικτὰ Ἐκκλησιαστικὰ Δικαστήρια τὰ ἑδρεύοντα ἐν Μαγνησίᾳ, Κορδελιῷ καὶ Κυδωνίαις. Δέον μόνον νὰ θεωρηθῇ τὸ ἐν Μαγνησίᾳ οὕτως εἰπεῖν τὸ κύριον Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον τῆς μητροπόλεως Ἐφέσου ὡς ἑδρεῦον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἕδρᾳ αὐτῆς, εἰς ὃ ὑπάγονται καὶ αἱ ἐφέσεις τῶν Ἐπισκοπῶν Κρήνης καὶ Ἀνέων, ὅτε σύγκειται καὶ ἐκ πέντε μελῶν, καθ' ἃ ῥητῶς διαγορεύει ἡ προμνησθεῖσα δικαιολογητικὴ ἔκθεσις τῶν Ὁδηγιῶν, καὶ ὅτι τὰ ἐν Κορδελιῷ καὶ Κυδωνίαις ἑδρεύοντά εἰσι τμήματα τοῦ Πρωτοδίκου Δικαστηρίου τοῦ ἐν Μαγνησίᾳ.

Ὡς πρὸς τὸ Βον ζήτημα. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου διὰ μὲν τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Δικαστήρια προβλέπει τὸ ἄρθρον 11 τῶν **Ὁδηγιῶν** ὁρίζον ὅτι **πρόεδρος** τῶν **ἐν** ταῖς Ἐπαρχίαις Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων ἐστὶν **ὁ κατὰ τόπους Ἀρχιερεὺς ἢ ὁ Ἔξαρχος** ἔνθα εἰσὶ παρόντες. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαστήρια ἔνθα δὲν εἶναι παρὼν ὁ Ἀρχιερεὺς κωλυόμενος, τούτων **προεδρεύει ὁ ἀρχιερατικὸς ἢ ἱερατικὸς ἐπίτροπος αὐτοῦ** ὡς ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ, ὡς ὁρίζεται ῥητῶς ἐν τῷ ἄρθρῳ 12 τῶν **Ὁδηγιῶν** βιβλ. Αον.

Τοῦτ' αὐτὸ γίνεται διὰ τὰ Μικτὰ Ἐκκλησιαστικὰ Δικαστήρια συνῳδὰ τοῖς ἄρθροις 22 καὶ 26 τῶν **Ὁδηγιῶν** βιβλ. Αον. ἤτοι **πρόεδρος τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μικτῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων ἐστὶν ὁ κατὰ τόπους ἀρχιερεὺς ἢ ἔξαρχος, ἐὰν ὦσι παρόντες, καὶ προεδρεύοντες ὁ ἀρχιερατικὸς ἢ ἱερατικὸς αὐτῶν ἐπίτροπος ὡς ἀναπληρωτής των, ὁσάκις ἐκεῖνοι κωλύονται.** Ἕπεται ἐντεῦθεν ὅτι πάντοτε ὁ κατὰ τόπους Μητροπολίτης, Ἐπίσκοπος ἢ Ἔξαρχος **προεδρεύουσι** τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Μικτῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων τῆς ἐν ᾗ εὑρηνται ἕδρας αὐτῶν, τῶν δ' ἐν ἄλλαις ἕδραις τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν λειτουργούντων ὁμοιοβάθμων δικαστηρίων προεδρεύουσιν οἱ ἐν ταῖς ἕδραις ταύταις ἀρχιερατικοὶ ἢ ἱερατικοὶ ἐπίτροποι αὐτῆς **ὡς προεδρεύοντες.**

Ὡς πρὸς τὸ Γον ζήτημα. Αἱ **Πατριαρχικαὶ Ὁδηγίαι** καθορίζουσι καὶ τὰ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου διαγορεύοναι ῥητῶς διὰ μὲν τοῦ ἄρθρου 14 βιβλ. Αον ὅτι «**οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μητροπολῖται, ἐπίσκοποι καὶ ἔξαρχοι διορίζουσι τοὺς δικαστὰς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων**», διὰ δὲ τοῦ ἄρθρ. 35 βιβλ. Αον ὅτι «**οἱ γραμματεῖς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ μικτῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διορίζονται παρὰ τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως ἢ Ἐξάρχου προέδρου τῶν μνησθέντων δικαστηρίων ἐν ἐλλείψει εἰδικοῦ τοιούτου Κανονισμοῦ**».

Συνῳδὰ τοῖς ἀνωτέρω ὁ Μητροπολίτης, Ἐπίσκοπος ἢ Ἔξαρχος μόνον διορίζουσι τοὺς γραμματεῖς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Μικτῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τοὺς δικαστὰς μόνον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ὑπὸ τῶν ἄνωθι τεθέντων ζητημάτων νομικὴ γνώμη μου στηριζομένη εἰς ῥητὰς διατάξεις τῶν **Πατριαρχικῶν Ὁδηγιῶν** τῶν ὑπὸ τῶν δύο τῆς Ἐκκλησίας Διοικητικῶν Σωμάτων ἐπιψηφισθεισῶν ἀπὸ τῆς 24 Νοεμβρίου 1899 καὶ ἐφαρμοζομένων ἐν τῷ κλίματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἐν Κ]πόλει, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1902.

ΜΙΑΤ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Διὰ τί ὁ προφήτης Ἰωνᾶς δὲν ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς Νινευΐ, ὅπως κηρύξῃ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ μετάνοιαν πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς;

Ἡ Νινευὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ ἦτο ἡ πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ κράτους τῶν Ἀσσυρίων. Αὕτη ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ εἰς τὸ μέρος ἔνθα συναντᾶται μετὰ τοῦ Λύκου, πλησίον τῆς νῦν Μοσούλης. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἑρμηνευτὰς τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀσσοὺρ, υἱοῦ τοῦ Σήμ, κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους ἑρμηνευτὰς ὑπὸ τοῦ Νεμβρὼδ τοῦ κτίτορος τῆς Βαβυλῶνος (Γεν. 10, 11—12). Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀξιοπίστου Χαλδαίου ἱστορικοῦ Berora, ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ ἀνύψωσις τῆς Ἀσσυριακῆς μοναρχίας μετὰ τῆς πρωτευούσης Νινευὶ ἀνάγεται εἰς τὰ 1218 π. Χ., κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον εἰς τὰ 1250· κατὰ ταῦτα δὲ ἡ ἐποχὴ αὕτη συμπίπτει μετὰ τῆς τῶν Κριτῶν τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ Νινευὶ ἀφοῦ ἤκμασεν ὡς πρωτεύουσα τῆς Ἀσσυριακῆς μοναρχίας ἐπὶ 500 ἔτη, ἀκολούθως παρήκμασεν ἕνεκα

ἀναφυεισῶν δυσαρεσκειῶν τῶν ὑπηκόων κατὰ τῶν κυριαρχούντων, καὶ τῆς ἠθικῆς καταπτώσεως τῶν τελευταίων τούτων. Μεθ' ὅλα δὲ ταῦτα ἡ ἱστορία τῆς ἐποχῆς ταύτης μένει σκοτεινὴ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Η' αἰῶνος π. Χ., ὑπότε ἡ μοναρχία αὕτη διῃρέθη εἰς διάφορα βασίλεια. Ὡς πόλις μεγάλη μετὰ περιφερείας τριῶν ἡμερῶν (Ἰων. 3, 3) καὶ πολυανθρωποτάτη, καθόσον ἀναφέρεται ὅτι ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ παῖδες μικρᾶς ἡλικίας ὑπὲρ τὰς 120 χιλ. (Ἰων. 4, 11) ἠδύνατο νὰ καυχηθῇ αὕτη ὡς ἡ μόνη πόλις τοῦ κόσμου μὴ ἔχουσα ἄλλην ἐφάμιλλον αὐτῇ (Ἰων. 1, 2, 3, 2). Ἀλλ' ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης τῆς Νινευΐ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀφθονίας καὶ τοῦ πλούτου, παρετηρεῖτο ὅτι τὰ ἤθη τῶν κατοίκων αὐτῆς ἦσαν ἐντελῶς διεφθαρμένα. Ἕνεκα φιλαρχίας καὶ ἁπληστίας ἁπλῶς καὶ δι' οὐδεμίαν ἄλλην αἰτίαν οἱ Ἀσσύριοι ἐπετίθεντο κατὰ τῶν γειτόνων αὐτῶν λαῶν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἐδῄουν τὰς χώρας αὐτῶν, ἀπέκτειναν τοὺς κατοίκους καὶ ᾐχμαλώτευον καὶ ἐπίεζον αὐτοὺς καταθλιπτικῶς. Μεταξὺ τῶν Νινευϊτῶν ἐβασίλευεν ἀσέβεια, ἀπιστία, μαγεῖαι, μαντεῖαι, ἠδυπάθεια, ἐπιορκίαι, βία, φόνοι, ἁρπαγαὶ καὶ πᾶσα πονηρία (Ἰων. 1, 2. Ναοὺμ 2, 8—13. 3, 1—4. 7, 19). Ταῦτα δὲ πάντα ὁλονέν κορυφούμενα ἐπέσυρον τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλ' ὁ πανάγαθος Κύριος μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ «ὡς τὸ ἀποστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν» (Ἰεζ. 33, 7—11), ὅπως σώσῃ καὶ τοὺς Νινευΐτας, ἐξελέξατο τὸν δοῦλον Αὐτοῦ Ἰωνᾶν, ὃν πέμπει, ὅπως κηρύξῃ αὐτοῖς μετάνοιαν. Ἡ Ἁγία Γραφὴ δὲν ἀναφέρει ἡμῖν λεπτομερείας περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ προφήτου τούτου, ἐκτὸς ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὁ ἴδιος περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς του εἰς Νινευΐ. Ἐκ τοῦ 4ου βιβλίου τῶν Βασιλειῶν δῆλον γίνεται ὅτι ὁ προφήτης Ἰωνᾶς ἦν υἱὸς Ἀμαθὶ ἐκ Γιθαχοβέρ, πόλεως τῆς φυλῆς Ζαβουλὼν ἐν τῇ κάτω Γαλιλαίᾳ, καὶ προεφήτευσε περὶ τῆς ἀνορθώσεως τοῦ θρόνου τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ εἰσόδου Αἰμὰθ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς Ἄραβα (Δ. Βασιλ. 14, 25). Ἡ ἐκπλήρωσις τῆς προφητείας ταύτης συμπίπτει μετὰ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰσραὴλ Ἱεροβοὰμ τοῦ Β', ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι ἡ προφητεία αὕτη ἐξηνέχθη ἤδη πρὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ βασιλέως Ἰωὰς (856—842 π. Χ.). Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην προεφήτευσεν ἐν τῷ Ἰσραηλιτικῷ βασιλείῳ ὁ Ἰωνᾶς. Ὅταν δὲ αἱ ἁμαρτίαι τῶν Νινευϊτῶν κορυφωθεῖσαι ἔφθασαν μέχρις οὐρανοῦ, καὶ ἀπῄτουν τὴν δικαίαν τιμωρίαν, ὁ Πανάγαθος Θεὸς προνοῶν περὶ πάντων πέμπει τὸν Ἰωνᾶν πρὸς αὐτούς, ὅπως κηρύξῃ αὐτοῖς μετάνοιαν. Ἀλλ' ὁ Ἰωνᾶς ἀντὶ νὰ μεταβῇ συμφώνως τῇ διαταγῇ τοῦ Θεοῦ εἰς Νινευΐ, ἀποφασίζει νὰ ἀπέλθῃ εἰς Θαρσεῖς, πολιν ἐμπορικήν, ἀποικίαν τῶν Φοινίκων πρὸς νότον τῆς Ἱσπανίας, καὶ φθάσας πρὸς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Μεσογείου θαλάσσης εἰς Ἰόππην, ἐπιβαίνει πλοίου Φοινικικοῦ, καὶ πλέει εἰς Θαρσεῖς.

Ἀλλὰ διατί ὁ προφήτης Ἰωνᾶς δὲν ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς Νινευΐ, ὅπως κηρύξῃ κατὰ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ μετάνοιαν πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς;

Μήπως ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐπιβληθεῖσα αὐτῷ διαταγὴ ἦν ἀνωτέρα τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο συναισθανόμενος τὴν ἑαυτοῦ ἀδυναμίαν ἠθέλησε νὰ φύγῃ μακρὰν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ;

Πολλοὶ προφῆται, πράγματι, ὡς ὁ Μωϋσῆς, ὁ Γεδεὼν καὶ ἄλλοι, συνησθάνθησαν τὴν ἑαυτῶν ἀδυναμίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν παρήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν Αὐτοῦ. (Ἔξ. 3, 11) (Κρ. 6, 15) (Ἱερ. 1, 6). Καὶ ὁ Ἰωνᾶς ἐπομένως ὤφειλε νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ Κύριος δὲν ἀναθέτει εἰς αὐτὸν ἐντολὴν ἀνωτέραν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, καὶ ὅτι οἱ ἀληθεῖς προφῆται λαμβάνουσι δύναμιν ἄνωθεν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἀποστολῆς. Ὁ Ἰωνᾶς ὅμως, ὡς ἀναφέρει ἡ Γραφή, δὲν ἀποβλέπει πρὸς τὴν ἀδυναμίαν του, οὐδὲ ζητεῖ βοήθειαν παρὰ τοῦ Ἰεχωβᾶ, ἀλλὰ «φεύγει ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου» προτιμᾷ δηλαδὴ νὰ ἦναι μακρὰν τῆς γῆς ἐκείνης, ὅπου ὁ Θεὸς φαίνεται πάντοτε καὶ παντοχοῦ παρὼν παρὰ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ, ὅπου δὲν θέλει. Ὁ Ἰωνᾶς καλῶς ἐγίνωσκεν ὅτι φεύγων εἰς Θαρσεῖς δὲν ἠδύνατο νὰ κρυβῇ ἀπὸ τῆς πανταχοῦ παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Ἰωνᾶς φεύγων εἰς ξένην γῆν ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Ἰεχωβᾶς δὲν ἐπιβάλλει πλέον εἰς αὐτὸν προφητικὰ καθήκοντα, καὶ ὅτι ἐν ξένῃ γῇ μένει ἀτιμώρητος διὰ τὴν παρακοήν του, κατὰ τοιαύτην ἑρμηνείαν τότε δέον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἰωνᾶς ἦν προκατειλημμένος ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης παρ' Ἑβραίοις προλήψεως, ὅτι ὁ Ἰεχωβᾶς προστατεύει καὶ ἀποκαλύπτει τὸ θέλημα Αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς Αὐτοῦ μόνον ἐν τῇ γῇ Αὐτοῦ (Α'. Βασιλ. 26, 19). Ἀλλ' οἱ ἑρμηνευταὶ ἀλλαχοῦ βλέπουσι τὰ πιθανώτερα αἴτια, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ Ἰωνᾶς ἀπεφάσισε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς μανθάνομεν ὅτι ὁ Ἰωνᾶς ἐξελθὼν ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους ἀπῆλθε κατὰ δευτέραν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ εἰς Νινευΐ, καὶ ἐκήρυξεν ἐν αὐτῇ μετάνοιαν, οἱ δὲ Νινευΐται μετενόησαν καὶ δὲν κατεστρέφησαν· διὰ τὴν διάψευσιν δὲ τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ μεγάλως θλιβεὶς ἠθέλησε συνεπείᾳ τούτου νὰ δικαιολογηθῇ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν φυγήν του «ὦ Κύριε· οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μου, οὓς ἐλάλησα ἔτι ὄντος μου ἐν τῇ γῇ μου; διὰ τοῦτο προέφθασα τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσεῖς, διότι ἔγνων ὅτι σὺ ἐλεήμων καὶ

οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλαιος, καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις». (Ἰων. 4, 2). Ἐκ τῶν λόγων τούτων γίνεται δῆλον ὅτι ὁ προφήτης Ἰωνᾶς δὲν ἤθελε νὰ κηρύξῃ ἐν Νινευὶ φοβούμενος μὴ ὁ Θεὸς ἐλεήσῃ τοὺς ἀσεβεῖς Νινευίτας διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτῶν, διότι οὕτω ἐὰν δὲν ἐξεπληροῦντο οἱ λόγοι αὐτοῦ, ἤθελε φανῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν, τῶν ἀκουσάντων τὴν ἀπειλήν, ὡς ψεύστης καὶ ἀπατεών, καὶ ἐντεῦθεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν ἐθνικῶν ἤθελε περιῤῥονηθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἀληθοῦς προφήτου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἐθνικοὶ καὶ οἱ Νινευῖται ἤθελον περιῤῥονήσει οὐ μόνον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτό τε ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλεν αὐτόν, διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Ἰωνᾶς ζηλῶν ζῆλον θεῖον ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ ἀληθοῦς προφήτου καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, προβλέπων δὲ ἀῤ' ἑτέρου ὅτι δὲν θὰ τιμωρηθῶσιν οἱ Νινευῖται διὰ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ἠθέλησε νὰ ἀπέλθῃ ἀλλαχοῦ, παρὰ νὰ κηρύξῃ μεταξὺ τῶν Νινευϊτῶν.

Πρὸς τούτοις πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ἑξῆς σπουδαῖον περιστατικόν, ὅτι οἱ Ἀσσύριοι ἦσαν ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἀσσύριοι βασιλεῖς σπουδάζοντες παντὶ τρόπῳ νὰ ἀνυψώσωσι τὸ ἀκμαῖον αὐτῶν κράτος ἢ μοναρχίαν παγκόσμιον, ἀναφανδὸν ἐπεξέτεινον τὰς βλέψεις αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ κράτους, πρὸς τὸ ὁποῖον πολλάκις παρεῖχον ἀφορμὰς αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς τοῦ Ἰσραὴλ ζητοῦντες τὴν ὑπεράσπισιν καὶ προστασίαν τῶν Ἀσσυρίων. Ἐπὶ τῶν πυλῶν τῶν ἐρειπίων τῆς Νινευὶ εὑρέθησαν Ἀσσυριακαὶ ἐπιγραφαί, ἐκ τῶν ὁποίων γίνεται δῆλον ὅτι ὁ Ἀχαὰβ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ ἦν φόρου ὑποτελὴς εἰς τὸν Ἀσσύριον βασιλέα Ἀσαρακπάλ, ὅτι ὁ Σαλμανασσὰρ ὁ Α', ἄγων στρατὸν μετὰ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας Βενεδὰδ καὶ Ἀζαὴλ, ἔλαβε φόρον παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ Ἰηοὺ (892—844 π. Χ.), περὶ τοῦ ὁποίου ἡ Ἁγία Γραφὴ οὐδὲν ἀναφέρει. Οἱ βασιλεῖς Ἀχαὰβ καὶ Ἰηοὺ ὑπῆρξαν προγενέστεροι οὐ μόνον Ἱεροβοὰμ τοῦ Β', (835—794 π. Χ.), ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰωάχαζ καὶ Ἰωὰς, ἑπομένως προγενέστερος καὶ τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ κηρύξαντος ἐπὶ τοῦ Ἰωὰς καὶ Ἱεροβοὰμ τοῦ Β'. Ἐντεῦθεν δὲ ἐξάγεται ὅτι ὁ Ἰωνᾶς βλέπων καὶ γνωρίζων τὰς πονηρὰς καὶ δολίας διαθέσεις τῶν Ἀσσυρίων ἀγαπῶν δὲ ἀῤ' ἑτέρου φλογερῶς τὸ ἴδιον ἔθνος καὶ τὸ γένος, ὡς ὁ Μωϋσῆς ὑπὲρ τῶν ὁμοεθνῶν του, καὶ αὐτὸς διέτρεφεν ἰδιάζουσαν ἀγάπην ὑπὲρ τῶν ὁμοεθνῶν του, καὶ ἐπεθύμει, ὅπως οἱ Νινευῖται λάβωσι παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν δικαίαν αὐτῶν τιμωρίαν διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν. Τὸ κήρυγμα αὐτοῦ πρὸς τοὺς Νινευίτας ἠδύνατο νὰ μετατρέψῃ τὴν τιμωρίαν τοῦ Θεοῦ, οἱ δὲ Ἀσσύριοι διασωζόμενοι ἐκ τῆς τιμωρίας ἠδύναντο νὰ ἀποβῶσι μετ' οὐ πολὺ βλαβεροὶ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας. Ἔχων λοιπὸν τοῦτο ὁ προφήτης ὑπ' ὄψιν, ὡς Ἰσραηλίτης, ἐπιμόνως ἠναντιοῦτο εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως κηρύξῃ μετάνοιαν πρὸς τοὺς Νινευίτας, οἵτινες ἠδύναντο νὰ ἀποβῶσιν οὐ μόνον φοβερὰ μάστιξ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τελεία αὐτῶν καταστροφή.

Ἐκτὸς τούτου οἱ Νινευῖται καὶ θρησκευτικῶς ἦσαν ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἰσραηλῖται ἐλάτρευον τὸν ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ εἶχον τὴν θείαν Ἀποκάλυψιν περὶ θρησκείας καὶ ἠθικότητος. Οἱ δὲ Νινευῖται ῥάσσαντες εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς διαφθορᾶς, ἠδύναντο νὰ γείνωσι παραίτιοι τῆς διαφθορᾶς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς καταπτώσεως τοῦ κράτους αὐτῶν. Διὰ ταῦτα καὶ ὁ προφήτης Μωϋσῆς εἶχεν ἐπιτρέψει εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἔχωσι μῖσος πρὸς πᾶν ἐθνικὸν καὶ ξένον. Ἐντεῦθεν οἱ Ἑβραῖοι θεωροῦντες ἑαυτοὺς λαὸν τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτὸν, φύλακα τοῦ νόμου Αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπαγγελιῶν, ἀπεστρέφοντο τοὺς ἐθνικοὺς ὡς ἀποβεβλημένους ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ διατελοῦντας ὑπὸ τὴν ὀργὴν Αὐτοῦ. Ἡ τοιαύτη ὑπερήφανος περὶ ἑαυτῶν πεποίθησις τῶν Ἑβραίων ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ περιορίζωσι μόνον εἰς ἑαυτοὺς τὰς ἐπαγγελίας καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, προφασιζόμενοι ὅτι αὐτοὶ ἀνῆκον εἰς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ φροντίζωσι καὶ περὶ τῆς ἀτομικῆς αὐτῶν ἀξίας, τοὺς δὲ ἐθνικοὺς ἐθεώρουν ὡς μὴ δυναμένους νὰ γείνωσι μέτοχοι τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς προωρισμένους εἰς ἀπώλειαν, καὶ τοῦτο διότι ἐπροφασίζοντο ὅτι αὐτοὶ οἱ ἐθνικοὶ δὲν ἀνῆκον εἰς τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἡ τοιαύτη ψευδὴς ἰδέα τῶν Ἑβραίων περὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἐθνικῶν, καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν Νινευϊτῶν, ὡς πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτῶν ἐχθρῶν, βαθέως εἶχε ριζωθῇ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ. Ἐντεῦθεν δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ προφήτης ἔχων θερμὸν ζῆλον ὑπὲρ τῶν ὁμοθρήσκων του μεγάλως ἐπηρεάζετο ὑπὸ τῆς ἐῤῥιζωμένης ταύτης κοινῆς πεποιθήσεως. Ὑπὸ τὸ κράτος τοιαύτης ἐπηρείας καὶ πεποιθήσεως ὁ προφήτης ζηλοτύπως ἐφοβεῖτο ὅτι οἱ μὲν Ἰσραηλῖται θὰ ἀπολέσωσι τὰ μεγάλα αὐτῶν πλεονεκτήματα ἀπέναντι τῶν ἐθνικῶν, οἱ δὲ Ἀσσύριοι μετὰ τὸ κήρυγμα αὐτοῦ μετανοοῦντες θὰ ἠδύναντο νὰ δεχθῶσιν ὡς οἱ Ἰσραηλῖται τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ γείνωσι συγκληρονόμοι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τοιαύτην πεποίθησιν βλέπομεν ὅτι ἔδειξε καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅταν ἐπεδλήθη αὐτῷ τὸ πρῶτον ἵνα κηρύξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τοὺς ἐθνικοὺς (Πραξ. 10, 14). Δὲν ἤθελε κατὰ ταῦτα ὁ Ἰωνᾶς νὰ κηρύξῃ μετάνοιαν πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Νινευὶ, διότι ἐκτὸς τοῦ ζήλου αὐτοῦ, ἵνα μὴ προσθληθῇ ἡ ἀξία τοῦ ἀληθοῦς προφήτου, καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ, διαψευδομένης τῆς προφητείας αὐτοῦ, πρὸς τούτοις, ὡς ἴδωμεν εἰπόντες, οἱ Ἀσσύριοι ἦσαν καὶ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ τοῦ

Θεοῦ. Τοιουτοτρόπως δὲ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ σαφῶς ἐξεδηλώθησαν ἡ ἰδιάζουσα τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ κλίσις πρὸς φιλαυτίαν καὶ ἀποστροφὴ πρὸς τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἰδίᾳ ἡ μονομερὴς καὶ περιωρισμένη πεποίθησις περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἐν τούτοις ὅμως ὁ Θεός, ὅστις ὡς Δεσπότης τῶν ἁπάντων οὐκ ἀρῆκεν ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς ἀμάρτυρα (Πραξ. 14, 17), ἐξελέξατο τὸν Ἰωνᾶν μεταξὺ τοῦ ἁλαζονευομένου διὰ τὴν ἐκλογήν του λαοῦ τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν ὅπως κηρύξῃ μετάνοιαν πρὸς τοὺς Νινευΐτας, ἵνα οὕτω σώζων τοὺς Νινευΐτας διασκεδάσῃ τὰς πλάνας τῶν Ἰουδαίων περὶ ἑαυτῶν, καὶ διδάξῃ τὴν πραγματικὴν ἐπιδεκτικότητα τῶν Νινευϊτῶν, καὶ γενικῶς ὅλων τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ παραδοχῇ καὶ οἰκειοποιήσει τῶν θείων ἀληθειῶν, καὶ τῆς ἀποκαλυφθείσης τῷ Ἰσραὴλ σωτηρίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰωνᾶς ἐτόλμησε νὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, φεύγων εἰς Θαρσεῖς, τιμωρηθεὶς ἀρκούντως διὰ φοβερᾶς τρικυμίας, καταποντισμοῦ, καὶ καταποθεὶς μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ κήτους, συνετίζεται ἐπὶ τέλους, ὑπακούει εἰς τὴν ἐπαναληφθεῖσαν αὐτῷ διαταγὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔρχεται εἰς Νινευΐ, ἔνθα κηρύττει μετάνοιαν ἐπὶ τῇ ἐπικειμένῃ φοβερᾷ τιμωρίᾳ τοῦ Θεοῦ. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἡ ἀπειλὴ ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ἀφοῦ δηλονότι μετενόησαν οἱ ἀσεβεῖς Νινευῖται (Ἰων. 3) ὁ εὐσπλαγχνος Κύριος ἐλεεῖ τοὺς Νινευΐτας, καὶ μεταστρέφει τὴν θείαν Αὐτοῦ τιμωρίαν πρὸς μεγάλην θλῖψιν τοῦ Ἰωνᾶ. Οὕτω δὲ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ διδάσκει σαφῶς τὸν ἐκλεκτὸν Αὐτοῦ λαὸν τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, ὅτι ἡ εὐσπλαγχνία Αὐτοῦ ἀρθόνως διαχειρομένη ἐπὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ συγχρόνως περιλαμβάνει καὶ ἅπαντα τὰ ἔθνη.

Ἐν Κοντοσκαλίφ, τῇ 31 Ἰανουαρίου 1902.

Ἱεροδ. Σεραφεὶμ Παπᾶ Παΐσίου.

ΛΑΪΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Μάθημα Ε΄.—Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ.
Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνυομένη διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

« . . . . Καίτοι γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα· ἐν αὐτῷ γὰ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. . . . . »
(Πραξ 17, 27).

Ἐάν περίδοξος τῶν τελευταίων χρόνων φιλόσοφος (ὁ Κάντιος) παρωμοίαζε τὴν ἐν ἡμῖν ψυχὴν πρὸς τὸν ἀτέρμονα καὶ κατάστικτον οὐρανὸν καὶ εὕρισκεν αὐτὴν πλατυτέραν καὶ μυστηριωδεστέραν ἐκείνου, ἡμεῖς ἂς παραβάλλωμεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ ἁγιογραφικώτερον πρὸς τὸν ἀρχαῖον τῆς Ἐδὲμ παράδεισον, ἔνθα ἐν μακαριστῇ εὐδαιμονίᾳ διέρρευσεν ἡ πρώτη τοῦ πρωτογόνου ἀνθρώπου ζωὴ καὶ ὑπὸ τὰ φυλλώματα τοῦ ὁποίου συχνάκις συνηντῶντο καὶ συνδιελέγοντο Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. Διότι ποίαν πτυχὴν τῆς ψυχῆς μας θὰ ἀνεσκαψώμεθα καὶ ὑπὸ ποίαν σκιάδα τοῦ παντέρπνου τούτου θὰ ἐσκιαζόμεθα παραδείσου, ὅπου δὲν θὰ ᾐσθανόμεθα τὸν Θεὸν ὡς λεπτὴν αὔραν ζεφύρου ἐρ' ἡμῶν ἐπιπνέουσαν;

Ἐν τῇ μιᾷ καὶ ἀδιαιρέτῳ ψυχῇ διακρίνουσιν οἱ φιλόσοφοι Νοῦν, Θέλησιν καὶ Αἴσθημα. Καὶ Νοῦν μὲν ἢ Νόησιν καλοῦσι τὴν δύναμιν ἐκείνην τῆς τριφαοῦς ψυχῆς, δι' ἧς αὕτη οἰκειοποιεῖται καὶ κατακτᾷ τὴν ποικιλίαν τῶν γνώσεων, τῶν πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ μεγάλου τῆς Ἐπιστήμης οἰκοδομήματος ἀναγκαίων. Θέλησιν δὲ τὴν πρακτικὴν κυρίως καλοῦσι τοῦ ἀνθρώπου ἐνέργειαν, ἥτις ἐκλέγουσα μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, τὸ μὲν κακὸν ἀποφεύγει, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἐκτελεῖ. Καὶ Αἴσθημα τὴν μυστικὴν ἐκείνην τῆς ψυχῆς τάσιν, ὑφ' ἧς αὕτη ὠθουμένη, παθεῖ νὰ ἐπεκταθῇ καὶ πλατυνθῇ, πρὸς τὰ ἔξω διακαιομένη, καὶ περιπτυσσομένη ὄντα ἀγαπητὰ καὶ παμφίλτατα. Ἀλλ' ἐπί τίνος στηρίζεται, ποῦ δὲ σπεύδει ὁ Νοῦς, εἰμὴ πρὸς τὸν Θεὸν ὡς πρὸς τὴν τελείαν καὶ πλήρη Ἀλήθειαν; Ποῦ δὲ ζητεῖ νὰ βασισθῇ ἡ θέλησις καὶ ἡ ταύτην ρυθμίζουσα συνείδησις, εἰμὴ ἐπὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐπὶ τῆς μονῆς καὶ ὑπερτάτης ἁγιωσύνης; Ποῦ δὲ πλησίστιος ὁρᾷ καὶ κινεῖται ἡ καρδία, εἰμὴ πρὸς τὸν Θεὸν ὡς πρὸς τὴν μόνην ἀκηλίδωτον καὶ ἀμάραντον καλλονήν; Ἔντεινον, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, τὴν προσοχήν σου, καὶ θὰ μὲ δικαιώσῃς.

§ 1. Ἄλφα καὶ Ὦμέγα πάσης ἐπιστημονικῆς ἐκζητήσεως καὶ διανοητικῆς ἐρεύνης Σολομῶν, ὁ ἐστεμμένος σοφὸς τῆς Ἰουδαίας, ἐθεώρησε τὸν Θεόν· «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» εἶπεν εἰς τὰς παροιμίας του* · καὶ «Τέλος λόγου τὸν Θεὸν φοβοῦ», ὁ αὐτὸς ἐπανελάμβανεν ἐν τῷ τέλει τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ του**. Καὶ εἶχε δίκαιον. Διότι ποία γνῶσις ἁπλουστέρα, καθολικωτέρα καὶ στοιχειωδεστέρα ὑπάρχει τῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως; Τίς νοῦς ὅσον στενὸς καὶ ἂν εἶνε, τίς ἐγκέφαλος ὅσον καὶ ἂν τυγχάνῃ λιποβαρής, δὲν διορᾷ ἐν ταῖς τοῦ βίου ἀτελείαις τὸν τέλειον, ἐν τῇ περικυκλούσῃ αὐτὸν σκοτίᾳ τὸν Παμφαῆ, ἐν τῇ πτωχείᾳ του τὸ μέγα καὶ ἄπειρον ὄν, παρ' οὗ ἔλκει τὴν ὕπαρξιν; Διὰ θαλασσῶν εὐρειῶν καὶ ὀρέων ὑπερνεφέλων κατατέμνονται τὰ διάφορα τοῦ κόσμου φῦλα. Ἀνομοιότης ἱστορίας καὶ κλίματος

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 34 - 37.

* Παροιμ. α΄ 7.

** Ἐκκλ. ιβ΄ 13.

καὶ πόθων καὶ συμφερόντων καὶ ἀναπτύξεως κατακερματίζουσιν αὐτὰ εἰς στρατόπεδα ἀντιμέτωπα καὶ ὡς τὰ πολλὰ πολέμια. Ἀλλὰ κοινὸν σημεῖον ἐπαρῆς ἔχουσιν ὅλα ταῦτα τὰ ποικίλα ἔθνη τὴν εἰς Θεὸν πίστιν καὶ τὴν γονυκλισίαν πρὸ τοῦ κοινοῦ ὑπερτάτου ὄντος. Ὑπάρχουσι λαοὶ πλήρεις ἀμαθείας καὶ ἀγνοίας. Οἱ λαοὶ οὗτοι, ὡς ἔγραφεν ὁ ἡμέτερος Πλούταρχος πρὸς τὸν ἐπικούρειον Κολώτην, οὔτε τετειχισμένας καὶ καλῶς ᾠκοδομημένας πόλεις ἔχουσιν, οὔτε τὰ γράμματα θεραπεύουσιν, οὔτε τὴν χρῆσιν γινώσκουσι τῶν νομισμάτων, οὔτε ποτὲ ἔλαβον πεῖραν θεάτρων καὶ γυμνασίων*. Ἡ φιλοσοφία, ἡ φιλολογία, ἡ ἰατρική, ἡ νομική, ἡ χημεία, ἡ ἀστρονομία, ἡ γεωλογία, ἡ μηχανική, ἡ ἀρχαιολογία, οἱ σηδηρόδρομοι, τὰ ὑποβρύχια, τὰ ἀερόστατα, οἱ τηλέγραφοι καὶ αἱ λοιπαὶ ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις, ἐφ' αἷς δικαίως ἐγκαυχῶνται αἱ πεπολιτισμέναι χῶραι, εἶνε ἐντελῶς παρ' αὐτοῖς ἄγνωστα. Καλοῦνται Μίγγονες, Ὀττεντότοι, ἤ τι ἕτερον. Καὶ ὅμως ὁ ἐν τῷ ζόφῳ τῆς ἀγνωσίας καὶ βαρβαρότητος κεχωσμένος νοῦς των πιστεύει εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ. Στηρίζεται ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπὶ ἀκρογωνιαίου καὶ αὐταπόδεικτου ἀξιώματος. Ἐντεῦθεν καὶ βλέπει τις αὐτοὺς νὰ κλίνουν περίφοβοι τὸν αὐχένα ἐνώπιον τῶν χονδροειδῶν καὶ ἀκατεργάστων ξοάνων. Πίστις πεπλανημένη καὶ ἀπορώλιος, θὰ εἴπῃ τις, σύμφημι. Ἀλλὰ μόλα ταῦτα εἶνε πίστις εἰς ἄπειρον ὄν, ἐνοικοῦν εἰς τὸ ἀτόρνευτον ξόανον, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγρίου. «Ἀνιέρου πόλεως καὶ ἀθέου οὐδεὶς ἐστιν οὐδ' ἔσται γεγονὼς θεατής»,** ἀπεράνθη πρὸ χιλιάδων ἐτῶν ὁ φιλόσοφος τῆς Χαιρωνείας. Καὶ μετὰ χιλιάδας ἔτη ἕξοχος τῶν ἡμερῶν μας σοφὸς ὁ Quatrefages προσῆλθε μὲ ὅλον τὸ κῦρος τῆς ἐπιστημονικῆς του δεινότητος, ὅπως μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ Πλουτάρχου: «Ὑποχρεωθεὶς λέγει ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν μου μελετῶν νὰ ἀνερευνήσω πάσας τὰς ἀνθρωπίνας φυλάς, ἐπεζήτησα τὴν ἀθείαν παρά τε τοῖς μᾶλλον ἀπολιτίστοις τῶν λαῶν ὡς καὶ τοῖς πεπολιτισμένοις· **οὐδαμοῦ ἐν τούτοις συνήντησα αὐτήν,** εἰμὴ παρά τισιν ἀτόμοις ἢ σχολαῖς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιωρισμέναις».*** Οὕτω διὰ τῆς ἐτυμηγορίας τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ μεγάλη καὶ παγκρατὴς περὶ Θεοῦ ἀλήθεια εἶνε κτῆμα καθολικὸν παντὸς Νοῦ, βάσις καὶ ἔρεισμα πάσης σκέψεως, ἀρετηρία καὶ ἀρχὴ πάσης λογικευομένης Διανοίας, ἀροῦ καὶ πεπολιτισμένοι καὶ ἀπολίτιστοι καὶ πάντες ἁπαξαπλῶς οἱ ἄνθρωποι νοοῦσι καὶ ἀποδέχονται τὸ ἀπόλυτον καὶ ἄπειρον Ὄν.

Οὐ μόνον δὲ ὡς ἀξίωμα καθολικὸν καὶ κεφαλαιῶδες παντὸς Νοῦ δέον νὰ θεωρηθῇ ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ ὡς στεφάνωμα πασῶν τῶν ἐπιστημονικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐκζητήσεων καὶ ὡς σκοπός, πρὸς ὃν τανύει πᾶσα διάνοια τὰς πτέρυγάς της. Οὕτω τοὐλάχιστον ἀποφαίνεται ἐκ μὲν τῶν πρὸ Χριστοῦ φιλοσόφων ὁ Πλάτων, κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ ὁποίου ὁ Θεός, ὡς ὁ παμφαὴς ἥλιος τῆς διανοίας, ἀποτελεῖ τὸ τέρμα τῆς διαλεκτικῆς, ἐκ δὲ τῶν χριστιανῶν φιλοσόφων Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὅστις ἐν τῷ πρὸς τὸν Μ. Ἀθανάσιον λόγῳ του ἐκφράζεται ὡς ἑξῆς: «Ὁ Θεὸς τῶν νοουμένων ἐστὶ τὸ ἀκρότατον, εἰς ὃν πᾶσα ἔφεσις ἵσταται, καὶ ὑπὲρ ὃν οὐδαμοῦ φέρεται. Οὐδὲ γὰρ ἔχει τι ὑψηλότερον ἢ ὅλως ἕξει, οὐδὲ ὁ φιλοσοφικώτατος νοῦς καὶ διαβατικώτατος ἢ πολυπραγμονέστατος. Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τῶν ὀρεκτῶν ἔσχατον, καὶ οὗ γευομένοις πάσης θεωρίας ἀνάπαυσις».* Καὶ τώρα ἐννοῶ, διατὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, τὸ γοργὸν καὶ ἀεικίνητον καὶ ἄπληστον, διηνεκῶς θησαυρίζει καὶ ἀδιακόπως κλαίει τὴν πτωχείαν του ὡς ὁ πενέστερος τῶν ἀνθρώπων. Τώρα καταλαμβάνω, διατὶ Σωκράτης καὶ Νεύτων ἀνομολογοῦσι τὴν ἐπιστημονικήν των ἀμάθειαν καὶ παραβάλλουσι τὸν κολοσσὸν τῶν ὑπ' αὐτῶν προσκτηθεισῶν γνώσεων πρὸς κογχύλια τῆς παραθαλασσίας, σταγόνας ὀλίγας ὕδατος περιλαμβάνοντα, ἐνῷ ἀπέναντι αὐτῶν κυλίεται βρύγδουπος καὶ παλλάζων ὁ ἄπλετος καὶ ἀπείρων ὠκεανὸς τῆς ἀγνοίας. Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐλλάμψεώς του ἐτέθη εἰς κίνησιν πρὸς ζήτησιν τῆς μάγου Ἀληθείας ὁ ἀκούραστος ταξειδιώτης Νοῦς. — Λάβε τὴν βακτηρίαν ταύτην καὶ βάδιζε! «τὸν διέταξε τὸ μέγα πνεῦμα. Καὶ βαδίζει αὐτὸς καὶ ὁδοιπορεῖ ἀπ' αἰῶνος ὡς Ἰουδαῖος περιπλανώμενος. Βλέπει. σπουδάζει, ἐρευνᾷ, μελετᾷ, ἐμβαθύνει, ἐφευρίσκει, ἀναμετρᾷ, πειράται. Ἀλλ' οὐδὲν τῷ ἀρκεῖ. Ὅλων ἀπογεύεται καὶ ἀφ' ὅλων ἀποχωρεῖ μετ' ἴσης βουλιμίας. Εἶδεν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ ἀγνώστου ἐρήμῳ ὅσίν τινα μὲ δένδρα καρποβριθῆ καὶ ρυάκια διαυγῆ. Ἐπὶ τέλους! ἀνεφώνησε· καὶ ἔσπευσε πρὸς αὐτὴν ἀποσυρομένην. Ἀλλ' ἦτο κενὴ ὀρθολιμπάτη, δὲν ἦτο, ὄχι, δὲν ἦτο ἡ ἀναζητουμένη ἀλήθεια! ! Καὶ ὁ ἀνθρώπινος Νοῦς ἐξακολουθεῖ τὸ ἀγωνιῶδες ταξειδιόν του. Πόσον ἐκφραστικὸς εἶνε ὁ μονόλογος τοῦ Φάουστ:

Λοιπὸν φιλοσοφίαν φεῦ! ἐσπούδασα
Καὶ νομικὴν ὡσαύτως καὶ ἰατρικὴν
Κ' οἴμοι! Θεολογίαν μετὰ ζέσεως.
Ὁ ἄφρων ὅμως ἤδη ἵσταμαι ἐδῶ,
Σοφὸς δὲ εἶμαι τόσον ὡς καὶ πρότερον**!

Τί λοιπὸν ζητεῖ ὁ ἀνθρώπινος Νοῦς; εἰς τίνα λιμένα ποθεῖ νὰ προσορμισθῇ τὸ ἀτίθασσον καὶ ὑπε-

* Πλουταρχ. Ἠθικά. Ἔκδοσ. μικρά, τόμ. VI 265.

** Πλούτ. ἔνθα ἀνωτέρω.

*** Quatrefages, l'espèce humaine.

* Γρηγορ. Θεολ. λόγ. κα'.—εἰς Μ. Ἀθ. § α'.

** Γκαῖτε' Φάουστ, μετάφρ. Στρατήγη, σελ. 25.

ρήφανον τῆς Νοήσεως σκάφος; Τὸ εἶπεν ὁ Πλάτων. Τὸ ἐπανέλαβεν ὁ Ναζιανζηνός, τὸ διακηρύττει καὶ ἡ Ἐκκλησία, ὅταν στρέφουσα τὰ ὄμματα πρὸς τὸν Θεὸν γονυπετὴς ψάλλῃ «ἐν τῷ φωτί Σου ὀψόμεθα φῶς».

§ 2. Δεικνύει λοιπὸν τὸν Θεὸν ὁ Νοῦς· ἀλλὰ δεικνύει αὐτὸν καὶ ἡ τὴν θέλησιν, τὴν δευτέραν ταύτην δύναμιν τῆς ψυχῆς, κανονίζουσα καὶ πηδαλιουχοῦσα Συνείδησις. «Κολληθείη ἡ γλῶσσα μου τῷ λάρυγγί μου, ἀνεφώνει ἐνώπιον χιλιάδων ἐν Γενεύῃ ἀκροατῶν ὁ μέγας τῆς Ἑλβετίας ἀπολογητὴς Ἐρνέστος Ναβίλ, κολληθείη ἡ γλῶσσα μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν ἤθελόν ποτε ἀπαρνηθῇ τὴν συνείδησιν, τὴν μεγάλην ταύτην πραγματικότητα, τὴν σεβασμίαν ταύτην φωνὴν τοῦ μεγάλου τοῦ Σύμπαντος Κυρίαρχου, δι' ἧς καθιστάμεθα συνεργοὶ αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τῆς Ἐλευθερίας καὶ ἠθικότητος, ὡς διὰ τοῦ Νοῦ, τῆς ἄλλης ταύτης ψυχικῆς δυνάμεως, ἀποθαυμάζομεν τὸν κόσμον τῆς ὕλης». * Ναί, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα. Ἡ συνείδησις εἶνε πραγματικότης. Τὴν αἰσθανόμεθα οἱ πάντες ὡς νομοθέτην καὶ δικαστὴν ἀδέκαστον· διότι οἱ πάντες φέρομεν αὐτὴν ἐν ἡμῖν ἔνοικον καὶ ἐνδομυχοῦσαν, οἱανδήποτε καὶ ἂν ἐλάβομεν ἀνάπτυξιν, οἱανδήποτε καὶ ἂν κατέχομεν τῆς ἠθικότητος βαθμίδα. Ἡ Συνείδησις εἶνε γενονὸς καθολικόν. Καὶ αὐτοὶ οἱ μακρὰν τοῦ Εὐαγγελικοῦ νόμου διατελοῦντες, καὶ αὐτοί, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ὁποίων δὲν ἀνήφθη τῆς ἀποκαλύψεως τὸ φῶς «ᾠδικεῖ τὰ τοῦ νόμου ποιοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τὸ ἔργον τοῦ Νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν». ** Κατὰ τὸν Ἐδγάρδον Κινέ***, καὶ αὐτοὶ οἱ κλέπται ἔχουσι κώδικα ἐν ἰσχύϊ ὄντα ἐν τοῖς καταγωγίοις αὐτῶν, καὶ οἱ ἄγριοι ἐν τῇ φυλῇ των». Πόθεν λοιπὸν προέρχεται ὁ καθολικὸς καὶ αἰώνιος καὶ ἀδιάφθορος οὗτος νόμος τῆς Συνειδήσεως εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς σθεναρᾶς φωνῆς τοῦ ὁποίου οἱ πάντες κλίνομεν τὸν αὐχένα, εἴτε τὴν ἀλουργίδα τοῦ βασιλέως, εἴτε τὰ ῥάκη τοῦ δούλου περικείμενοι; Εἶνε ἡμέτερον δημιούργημα ὁ μυστηριώδης οὗτος δικαστής; Οὐδαμῶς· διότι ἂν ἀπέρρεεν ἐξ ἡμῶν καὶ ἡμεῖς ἤμεθα οἱ δημιουργοί του, θὰ ἠδυνάμεθα εὐκόλως νὰ τὸν καταπίζωμεν καὶ ἐκριζώσωμεν, εὐθὺς ὡς αἱ ἁμαρτίαι μας ἤθελον ἐξεγείρει καθ' ἡμῶν τὰς βαρείας του ἐπιτιμήσεις. Μήπως προῆλθεν ἐκ τῶν ἐκτὸς ἡμῖν πολιτικῶν νομοθετῶν, οἵτινες παρὰ τὴν θέλησίν μας κατώρθωσαν ἐν ἡμῖν νὰ τὸν ἐγκολάψωσιν; Οὔτε· διότι ἡ Συνείδησις ὑπῆρξε καὶ πρὶν ἢ ἐμφανισθῶσι νομοθέται καὶ πρὶν ἢ ὑπάρξωσιν ὁ Λυκοῦργος ἐν Σπάρτῃ, ὁ Σόλων ἐν Ἀθήναις, ὁ Νουμᾶς ἐν Ῥώμῃ, ὁ Κομφούκιος ἐν τῇ Σινικῇ. Ἄλλως τε τίς ἀνθρωπίνη δύναμις ὅσον μεγάλη καὶ αὐθαίρετος καὶ ἂν εἶνε, θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ ἐπιβάλῃ θέλησιν εἰς ἐμέ, τὸν ἐπ' ἐλευθερίᾳ πλασθέντα καὶ πνευματικῶς παρὰ παντὸς ἀνεξάρτητον; Ὄχι, μυριάκις ὄχι. Ἐκείνη ἡ ἀκαμπτος προστακτική: «Ὀφείλεις»! ἐκείνη ἡ σιδηρᾶ ἀπαγόρευσις: «Οὐκ ἔξεστί σοι!», ἥτις ὡς κεραυνὸς σμερδαλέος ἀντήχει εἰς τὰ στήθη μου, εἶνε ἔκφρασις ὑπερτάτης ἁγιωσύνης, ἀπήχησις τῆς πανσόφου βουλῆς τοῦ ἀπείρου Θεοῦ, ὅστις μόνος δικαιοῦται νὰ μὲ διατάσσῃ καὶ τὸν ὁποῖον ὀφείλω ν' ἀκούσω καὶ νὰ σεβασθῶ.

Οὕτως ὁ Θεὸς παρίσταται ὡς ὁ ὕψιστος Νομοθέτης, παρ' οὗ ὁ ἐν ἡμῖν ἔμφυτος τῆς συνειδήσεως νόμος ἕλκει τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ χρῖσμα τοῦ ὁποίου μόνον οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι ἐμβαπτιζόμενοι, προσκτῶνται κῦρος καὶ δύναμιν. Ἔτι δὲ καταφανέστερον δεικνύεται ὁ Θεὸς εἰς τὰς μυστηριώδεις τῆς Συνειδήσεως ἐνεργείας: ἤτοι εἰς τὴν ἐνίσχυσιν, ἣν αὕτη παρέχει πρὸς τὴν σαλευομένην ἀρετήν, εἰς τὴν γαλήνην καὶ φαιδρότητα, μεθ' ἧς στεφανοῖ τὸν ἀκάκον καὶ ἀθῷον καὶ εἰς τὰς καρδιοβόρους τύψεις, ἃς δίκην σκορπίων καὶ ἐχιδνῶν καὶ πυρφόρων βελῶν ἀπολύει κατὰ καταῤῥεύσαντος καὶ ἀνάνδρως κατακρημνισθέντος ἁμαρτωλοῦ. Ἡ ἱστορία καὶ ἡ καθημερινὴ πεῖρα εἶνε πλήρεις παντοίων παραδειγμάτων, ὑποστηριζόντων τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου. Εἶνε εἰς τὸ δεσμωτήριον ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης· ὀρχεῖται εἰς τὰ μαρμαρόκτιστα μέγαρά της ἡ ἀσελγὴς Ἡρωδιάς. Σήπεται ἐν τῇ φυλακῇ κατάκλειστος καὶ λησμονηθεὶς ὁ σώφρων Ἰωσήφ, ἐξαπλοῖ νωχελῶς ἐπὶ μυροέσσης κλίνης τὸ μαλθακόν της σῶμα ἡ ἀκόλαστος Αἰγυπτία. Πίνει τὸ κώνειον ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ ἀπρὸ τοῦ Εὐαγγελίου ζήσας βίον εὐαγγελικόν», κατὰ τὸν Κορᾶ* Σωκράτης· ἐπευφημοῦνται ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης οἱ φθονεροί του κατήγοροι. Σύρεται εἰς τὸ μαρτύριον ὁ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος· κραιπαλεῖ ἐν μέσαις ὁδοῖς ὁ κακοῦργος Νέρων, διασχίζων ἀσυστόλως μετὰ τῶν γυμνῶν γυναίων του τὰς ἀνθρωποβριθεῖς ἀγυιὰς τῆς Ῥώμης. Ἀλλὰ τί μὲ ταῦτα; Ὁ Βαπτιστής, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Σωκράτης, ὁ Παῦλος, οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ ὑπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ δημίου εὑρισκόμενοι, εἶνε ἀπείρως ἡσυχώτεροι καὶ εὐδαιμονέστεροι τῶν δημίων των καὶ τῶν διωκτῶν των, ὧν τὴν καρδίαν μαστιγοῦσιν Ἐριννύες ὀφιοπλόκαμοι καὶ τὰ ἐντόσθια κατατρώγουσι τῶν τύψεων οἱ αἱμοβόροι γῦπες. Εἶδες, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, κατὰ ἐαρινήν τινα ὡραίαν νύκτα τὴν πλησιφαῆ σελήνην ἀντικατοπτριζομένην εἰς τὰ διαυγῆ τῆς θαλάσσης ῥεῖθρα καὶ διαγράφουσαν ἐπὶ τῶν

* Ἔτη. Naville, Le père célleste p.

** Ρωμ. β', 14—15.

*** Ε. Κινέ, τὸ Νεώτερον Πνεῦμα σελ. 52.

* Κορᾶ Προλεγ. εἰς Ἀπομνημον. Ξενοφ. λη'.

ήρέμων καὶ φωτολούστων θαλασσίων κυμάτων στήλας χρυσᾶς, ἐνῷ παρέκει ἀντηχεῖ μὲ καταχθόνιον βοὴν ἑτέρα θάλασσα; Οὕτω φωτόλουστος καὶ γαληναία εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ δικαίου, πρὸς ἣν ἡ συνείδησις ὡς παρήγορος ἄγγελος δακτυλοδεικτεῖ τὸν μισθαποδότην Θεόν, ἐνῷ παρέκει ἐπαρρίζει τὰς ἑαυτῆς αἰσχύνας ἡ πρὸς στιγμὴν θριαμβεύουσα κακία, δι' ἣν ἑτοιμάζεται «ὁ σκώληξ, ὅστις οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ, ὅπερ οὐ σβέννυται»* καὶ διὰ τὴν ὁποίαν «ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται»**. Ἂν δὲν ὑπῆρχε τῷ ὄντι Θεὸς τιμωρὸς καὶ μισθαποδότης, θὰ ἦτο παράφρων τῇ ἀληθείᾳ ὁ ἄνθρωπος νὰ δίδῃ ἀκρόασιν εἰς τὴν συνείδησίν του καὶ νὰ χαίρῃ μὲν ἐπὶ τῇ διαπράξει τοῦ ἀγαθοῦ, ἐνῷ κρεουργεῖται, νὰ ῥθίνῃ δὲ ἐπὶ τῇ διαπράξει τοῦ κακοῦ, ἐνῷ οὐδεὶς τὸν ἐνόησεν. Ἀλλ' ἀκριβῶς διότι ὄπισθεν τῆς συνειδήσεως ἵσταται ὁ νομοθέτης καὶ ἐκτελεστὴς Θεὸς ἐκτυλίσσεται καθ' ἑκάστην τὸ διπλοῦν τοῦτο καὶ ἄλλως ἀκατανόητον θέαμα.

Ἀκριβῶς διότι ὄπισθεν τῆς συνειδήσεως ἵσταται ὁ παντοδύναμος Θέος, ἐξηγεῖται καὶ ἓν ἄλλο φαινόμενον: ἡ ἐνίσχυσις καὶ κραταίωσις τῆς σαλευομένης ἀρετῆς. Ἐξηγηθῶμεν ἐνταῦθα δὲ ἑνὸς παραδείγματος. Ἰδού, φερ' εἰπεῖν, μία σεμνὴ καὶ τιμία κόρη, ἐγκαταλειφθεῖσα μόνη καὶ ἀπροστάτευτος. Βαδίζει αἰδήμων τὸν δρόμον της μὲ τοὺς ὀρθαλμοὺς θολοὺς καὶ τὴν ἀπελπισίαν εἰς τὰ στήθη, ἐνῷ πρὸ αὐτῆς παρέρχεται μία ἑταίρα. Φέρει αὐτὴ ἐνδύματα πολυτελῆ καὶ χρυσοπάνυρα, καὶ ὡς βασίλισσα ἀγέρωχος, διέρχεται τὰς ὁδούς, ἐνῷ οἱ σύγχρονοι Πάριδες καὶ λέοντες τῶν σαλονίων ἀποκαλύπτονται μέχρις ἐδάφους ἐνώπιόν της. Ὑπάρχει πειρασμός, παρακαλῶ, προκλητικώτερος τούτου διὰ τὴν πτωχὴν τιμίαν νεάνιδα; Εἰς τὰ ὦτα της ὁ ἐπίβουλος ὄφις ἐχύει ὅλον του τὸν ἰὸν καὶ ὡς ἐξῆς τῇ συρίζει: «Ἰδού ποῦ πρέπει, ταλαίπωρος, νὰ πνίξῃς τὰ δάκρυά σου. Ἄφες τὴν ἀρετήν, διὰ τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦδε νῆστις ἔμεινας. Αὐτὴ εἶνε λέξις κενή. Ἐπιθυμεῖς νὰ πληρώσῃς τὸν πεινῶντα στόμαχόν σου; Ἀπόπτυσον, ὡς ἡ ἐνώπιόν σου παρερχομένη πάντα αἰδοῦς χαλινόν». Ἀλλ' ἡ Συνείδησις, διακόπτουσα τὰς σατανικὰς ταύτας εἰσηγήσεις, ὄχι, ὄχι, λέγει πρὸς τὴν τιμίαν κόρην παρατήρει βαθύτερον καὶ μὴ κρῖνε μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος. Αὔριον ἡ σαρκολάτρις σῦτη Δαλιδὰ θὰ σαπῇ· ἐνῷ ὁ οὐρανὸς ἐπιφυλάσσει ἀμαράντους στεφάνους διὰ τὴν παρθενίαν καὶ τιμιότητα».

Ἡ κόρη ἐσώθη. Ἡ παρθένος ἐθριάμβευσε κατὰ τοῦ πειρασμοῦ.

---

* Μάρκ. Θ' 45.

** Ἰούδ. Καθολ. 14.

Ναί. Ἀλλὰ τίς τὴν ἔσωσεν;

Ὄχι βιβλίον ἡ σὰρξ καὶ τὸ αἷμα, ἅτινα ζητοῦσα τροφὴν καὶ θέρμανσιν δι' οἱουδήποτε μέσου. Ὄχι ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία, ἥτις ἀναρριπίζει, ὡς τὰ πολλά, τὰ ψυχώλεθρα σκάνδαλα, τιμῶσα τὸ κακόν, τὸ δ' ἀγαθὸν ἐκσυρίττουσα. Ὄχι ἡ ἁπλῆ καὶ διάκενος τῆς ἀρετῆς ἰδέα, ἥτις ἄνευ Θεοῦ νομοθέτου καὶ ἐκτελεστοῦ ἀδυνατεῖ νὰ ὠθήσῃ πρὸς τὰ πρόσω τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις τοῦ Μεγάλου καὶ Παντοδυνάμου Θεοῦ, τοῦ λαλοῦντος διὰ τῆς Συνειδήσεως τὸ συμφέρον καὶ ἐμφυσῶντος δύναμιν εἰς τὰ ἀσθενῆ σκεύη, ὅπως ἀνώτερα τῆς πείνης καὶ τοῦ ῥίγους ἀποδειχθῶσιν.

(ἕπεται τὸ τέλος)

Κωνσταντῖνος Ν. Καλλίνικος

πρεσβύτερος

Ἡ πρώτη μορφὴ καὶ ὁ βαθμιαῖος καταρτισμὸς τοῦ παρ' ἡμῖν Μηνολογίου ἢ Συναξαρίου

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Χριστιανισμοῦ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταὶ τῆς μιᾶς ἡμέρας δὲν διέφερον τῆς ἑτέρας. Ἀλλ' ἀκολούθως ἡμέραι τινὲς τοῦ ἔτους καὶ πρότερον πασῶν αἱ ἡμέραι τῶν Κυριακῶν καὶ αἱ ἡμέραι αἱ ἀφιερωθεῖσαι εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν λαμπροτέρων γεγονότων τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἅτινα εἰσίν: ἡ γέννησις, ἡ σταύρωσις καὶ ἡ Ἀνάστασις ἀπεσπάσθησαν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λοιπῶν ἡμερῶν ὡς ἡμέραι ἰδιαίτεραι ὅλως, προκαλέσασαι μεταρρυθμίσεις τινὰς καὶ εἰς τὴν τέλεσιν τῶν θείων τελετῶν.

Αἱ διακρίσεις αὗται κατ' ἀρχὰς περιωρίζοντο ἀποκλειστικῶς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὸ ὅτι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐξελέγοντο ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας διαθήκης ἰδιαίτερα τεμάχια κατάλληλα πρὸς ἀνάμνησιν τῶν γεγονότων ἐκείνων, ἅτινα πρωτεύουσαν θέσιν κατεῖχον ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν πρώτων αἰώνων. Οὕτω π. χ. κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Γεννήσεως τοῦ Ι. Χριστοῦ ἀνεγινώσκοντο θέματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Θεανθρώπου, τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν Ἀνάστασιν, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Μετὰ παρέλευσιν χρόνου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν τῶν ἀφιερουμένων εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ἱστορικὰ γεγονότα, ἤρξατο ταχέως νὰ ἐπαυξάνῃ. Εἰς τὰς μνήμας τῶν γεγονότων ἐκ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἱστορίας συνηνώθησαν αἱ οὕτω λεγόμεναι ἡμέραι

τῆς γεννήσεως τῶν μαρτύρων κτλ. Καὶ διὰ τὰς ἡμέρας ταύτας προσεπάθησαν αἱ πατέρες νὰ ἐκλέξωσι κατάλληλα θέματα καὶ ἀναγνώσεις διδακτικὰς· προϊόντος τοῦ χρόνου παρουσιάσθη ἡ ἀπόλυτος ἀνάγκη καταρτίσεως ὁδηγοῦ τινος, δεικνύοντος τί καὶ πότε πρέπει νὰ ἀναγινώσκηται ἐν ταῖς τελεταῖς.

Ὡς τοιοῦτοι ὁδηγοὶ οἱ ἀρχαιότεροι, ἐξ ὧν γινώσκομεν ἡμεῖς, εἶναι τὸ Πασχάλιον τοῦ Ἱππολύτου, διασωζόμενον ἐν τῷ λατεριανῷ Μουσείῳ τῆς Ρώμης ὡς καὶ τὸ οὕτω καλούμενον «Comes» τοῦ IV αἰῶνος, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν μακάριον Ἱερώνυμον.[Migne Patrol· s. lat· t. XXX σελ. 489—530].

Καὶ πάλιν μετὰ παρέλευσιν χρόνου οἱ Ὁδηγοὶ οὗτοι ἤρξαντο ν' ἀποτελῶσιν οἱονεὶ συνέχειαν τῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν Ἀποστόλων, βιβλίων ἀναγινωσκομένων ἐν ταῖς τελεταῖς. — Ἐνίοτε αἱ συνέχειαι αὗται ἦσαν συντομώταται, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀρκετὰ ἐκτενέστεραι καὶ λεπτομερεῖς, καὶ ἕτερον ἐπιγραφὴν «Κανονάριον ἢ Συναξάριον.»

Τὰ ἀρχαιότερα ἐκ τούτων εἰσὶ τὸ ἐκδοθὲν ὑπὸ Μορτσέλη τῷ 1788 εἰς 2 τόμους ἐν Ρώμῃ ἐπὶ τῇ βάσει χειρογράφου τοῦ Καρδιναλίου Ἀλβάνη, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Μηνολόγιον σὺν Θεῷ τῶν Εὐαγγελίων ἑορταστικὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου» καὶ τὸ ἐκ δύο χειρογράφων ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων «Συναξάριον ἀρχόμενον ἀπὸ μηνὸς 7)βρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου» ἐκδοθὲν ὑπὸ Aug. Sch Bonne τὸ 1823, καὶ τὸ Κανονάριον ἐκ δύο χειρογράφων τῆς Σιναϊτικῆς Βιβλιοθήκης.

Οἱ τοιοῦτοι Ὁδηγοὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου πλουτισθέντες καὶ ὑπερεκχειλίσαντες ἐκ διαφόρων διατάξεων καὶ σημειώσεων ἀναφερομένων εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν, ἔθεσαν τὰς βάσεις τῶν πρώτων Τυπικῶν, ἅτινα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρξαντο νὰ προσλαμβάνωσι πρὸς συμπλήρωσιν καὶ ἕτερα στοιχεῖα ὁμοιοβῆ ἐκ τῶν διατάξεων τῶν κτιτόρων τῶν Μονῶν, ἐκ τῶν Εὐχολογίων, Μηναίων κλπ., καὶ τοῦτο μέχρις οὗ τέλος ἐκαλλιεργήθη ὁ πλούσιος τύπος ἐκεῖνος τῶν τυπικῶν, ὅστις κατέστη ἐπὶ τέλους κοινός. Πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν λόγων μου προσθέτω ὅτι δυνατὸν εἰσέτι τυγχάνει ἔκ τινων ἀρχαίων μνημείων εὐκρινῶς καὶ σαφῶς νὰ παρακολουθήσῃ τις καὶ τὴν ἱστορικὴν ταύτην πορείαν τὴν ὑφ' ἡμῶν ὑποδεικνυομένην. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐξαιρετικῶς σπουδαιότατον ἡμῖν παρουσιάζεται τὸ Τυπικὸν τῆς ἐν Κων)πόλει Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος τοῦ XXII αἰῶνος. Τὸ μνημεῖον τοῦτο οὐ μόνον καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν σπουδαίων ἁγιολόγων δέον νὰ θεωρηθῇ σήμερον ὡς ἐπίσημον ὑπόδειγμα τοῦ πρώτου βήματος ἐν τῇ βαθμιαίᾳ ὑφ' ἡμῶν προδιαχαραχθείσῃ πορείᾳ τῆς μορφώσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ παρ' ἡμῖν Τυπικοῦ. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ μνημεῖον τοῦτο ὑπὸ ἔποψιν μηνολογίου καὶ ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀνώτερον τοῦ Βασιλειανοῦ· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἑορτάς, ἐμπεριέχει λεπτομερεστάτην περιγραφὴν τῶν Λιτῶν, αἵτινες ἀπετέλουν ἐν Κων)πολει τὰς ἐξεχούσας διακρίσεις κατὰ τὰς ἑορτασίμους τελετάς. Ταὐτοχρόνως ἀναφέρονται τὰ σημεῖα, πόθεν αὗται ἤρχοντο καὶ ποῦ ἐτελεύτων κτλ. Τοιουτοτρόπως ἐν γένει δίδοται βαθμιαία καὶ ἐν συγκρίσει πλήρης περιγραφὴ ὅλων τῶν λεπτομερειῶν τῶν τελετῶν τῶν ἐν Κων)πόλει τελουμένων καθεκάστην ἡμέραν ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ὅστις θὰ ἐπεθύμει ἀλληλοδιαδοχικῶς καὶ κατὰ λεπτομέρειαν νὰ περιγράψῃ ὅλην τὴν συλλογὴν τῶν βυζαντινῶν Ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν τοῦ IX αἰῶνος, καὶ νὰ ἐξιστορήσῃ καὶ παραστήσῃ πλήρη ὅλων τούτων εἰκόνα, ὁ τοιοῦτος κάλλιον πάντων θὰ ἔπραττεν, ἐὰν ὡς βάσιν ἔθετε τὸ μνημεῖον τοῦτο, καὶ ἀναμφιβόλως θὰ δυνηθῇ οὕτωσὶ νὰ δώσῃ εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην ἐξαιρετικὴν ὅλως ζωὴν καὶ ταὐτότητα τῶν εἰκονιζομένων.

Τὴν αὐτὴν ἀξίαν δικαίως πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν καὶ εἰς ἕτερον μνημεῖον ἁγιολογικόν, εἰς τὸ Τυπικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐκ χειρογράφου τῆς Πατμιακῆς βιβλιοθήκης τοῦ IX αἰῶνος.

Ἔπονται τὰ γνωστὰ ἡμῖν ἐν χειρογράφοις τε καὶ τύπῳ Τυπικά, τὰ Εὐαγγέλια, οἱ Ἀπόστολοι, τὰ Κανονάρια, τὰ Ὡρολόγια, αἱ Πανθέκται καὶ τὰ Μηναῖα.

Πάντα ταῦτα ἀποτελέσουσιν ὅλην ἀναπόσπαστον καὶ σπουδαίαν πρὸς μόρφωσιν Ἁγιολογικοῦ μνημείου, Συναξαρίου λεγομένου παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς.

Γεώργιος Π. Βεγλερῆς

Ο ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ*

Τέλος παρατιθέμεθα ἐνταῦθα ἅπασαν τὴν ἀξιόλογον ταύτην ᾠσματικὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἰγνατίου κατὰ τὸν εἰρημένον τῆς Μόσχας παλαιὸν κώδικα.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 37—39.

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κέ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ΚΑΘΙΣΜΑ

Ἦχος γ', πρὸς τὸ «Θείας πίστεως * ὁμολογίαν».

Θείοις δόγμασιν * ἐντεθραμμένος
κατωχύρωσας[1] * τὴν Ἐκκλησίαν
ὀρθοδοξίας λογίοις, Ταράσιε,
τὸν χαρακτῆρα διδάσκων ἀσπάζεσθαι
τοῦ δ' ἡμᾶς σαρκωθέντος Θεοῦ ἡμῶν,
ὃν ἑκάστοτε * ὡς πάντων δυσώπει Κύριον
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

ΑΛΛΟ

Ἦχος δ'. πρὸς τὸ «Ἐπεφάνης σήμερον».

Ὥσπερ μέγας ἥλιος
ταῖς τῶν δογμάτων
καὶ θαυμάτων λάμψεσι
φωταγωγεῖς διὰ παντὸς
τῆς οἰκουμένης τὸ πλήρωμα
οὐρανομύστα παμμάκαρ Ταράσιε.

ΣΤΙΧΗΡΑ ΕΙΣ ΤΟ ΚΥΡΙΕ ΕΚΕΚΡΑΞΑ.

Ἦχος α', πρὸς τὸ «Τῶν οὐρανίων ταγμάτων».

Τὸν ἀληθῆ ἱεράρχην
καὶ λειτουργὸν τοῦ Χριστοῦ
ὡς παρ' αὐτοῦ λαβόντα
τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν
τιμήσωμεν ἀξίως,
Ταράσιον
τὸν σοφὸν ἀρχιποίμενα·
παρρησίαν γὰρ ἔχων * πρὸς τὸν Θεὸν
ἱκετεύει τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς.

ΟΜΟΙΟΝ.

Τὸν ἐν σοφίᾳ καὶ λόγῳ
καταπλουτήσαντα
τὴν ἐκλεχθεῖσαν νύμφην,
τὴν Χριστοῦ Ἐκκλησίαν,
Ταράσιον τὸν μέγαν
διδάσκαλον
οἱ πιστοὶ εὐφημήσωμεν
ὡς λειτουργὸν τῆς Τριάδος * καὶ νικητὴν
τῶν αἱρέσεων γενόμενον.

1. Ἐν τῷ κώδικι καθοχύρωσας.

ΟΜ ΟΙΟΝ.

Τῆς ἐγκρατείας σε τύπον
ἀναφανέντα, σοφέ,
καὶ τῶν παθῶν σβεστῆρα
ἐπαξίως τιμῶμεν,
Ταράσιε τρισμάκαρ,
δοξάζοντες
τὸν Θεὸν ἐν τῇ μνήμῃ σου·
ὡς γὰρ νηστείας συνίστορά σε εὑρηκὼς
ἐν νηστείαις προσελάβετο.

ΑΛΛΑ.

Ἦχος β', «Ὅτε * ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν».

Δεῦτε, * οἱ τῶν θείων ἐρασταὶ
καὶ πνευματικοὶ δαιτυμόνες,
σήμερον τράπεζαν
φέρουσαν ὀψώμεθα
τῆς ἐγκρατείας τρυφήν,
ἣν ὁ θεῖος ἡτοίμασεν
ἡμῖν ἑστιάτωρ
πνεύματι Ταράσιος
ἀΰλων ἐξ ἀρετῶν,
πάντες * ἀδιστάκτως βοῶντες·
«πρέσβευε, δεόμεθα, ὅπως
ἁμαρτίας εὕρωμεν συγχώρησιν.

ΟΜΟΙΟΝ.

Πίστιν *, ὡς τῆς οἰκουμένης ἀριστεύς,
πάτερ, ἀληθῶς δεδεγμένος
σαφῶς ἐχάραξας·
λύμην ἀπωσάμενος
τὴν τῶν αἱρέσεων,
καὶ τὸ κάλλος ἐπηύξησας
τὸ τῆς Ἐκκλησίας
δόγμασιν ἑπόμενος
τῶν ἀποστόλων Χριστοῦ·
ὅθεν * σὺν αὐτοῖς σοι βοῶμεν
πάντες, ἀξιάγαστε πάτερ·
«πρέσβευε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν».

ΟΜΟΙΟΝ.

Ὅλον * ἐπεσπάσω τοῦ Χριστοῦ
τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἐλέους
τῇ τῶν πενήτων στοργῇ·
τούτοις γὰρ τὸν ἔλεον
δαψιλευσάμενος
ἠλεήθης, ἐπέτυχες

τῆς ἐπαγγελίας·
ἔλεος γὰρ κρίσεως
κατακαυχᾶσθαι βοᾷ·
ὅθεν * τῇ Ζωῇ προσχωρήσας
πρέσβευε, δεόμεθα, ὅπως
τῶν πταισμάτων λάβωμεν συγχώρησιν.

ΕΙΣ ΤΟΤΣ ΑΙΝΟΤΣ.

Ἦχος δ'. Ὁ Ὢν γενναῖον.

Ἱερεὺς ἐνθεώτατος
καὶ φωστὴρ διαυγέστατος
Ἐκκλησίας γέγονας,
παναοίδιμε,
δόγμασι θείοις, Ταράσιε,
Χριστοῦ τὸ ὁμοίωμα
ἐκδιδάσκων προσκυνεῖν
ὀρθοδόξῳ φρονήματι·
ὅθεν σήμερον
τὴν ἁγίαν σου μνήμην
ἐκτελοῦντες
κατὰ χρέος σε τιμῶμεν
ὡς τοῦ Κυρίου θεράποντα:

ΟΜΟΙΟΝ.

Τῷ ἐλέῳ τὸν ἔλεον
ἐπικτώμενος, ἔνδοξε,
τοῖς πτωχοῖς ἐπήρκεσας
δαψιλέστατα·
ἐφ' ὑψηλῆς[1] δὲ ὡς ἄξιος
καθέδρας, Ταράσιε,
καθεσθεὶς τὴν τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησίαν ἐποίμανας
βακτηρίᾳ σου
τῶν πανσόφων δογμάτων
καὶ ὡς λύκους
αἱρετίζοντας[2] ἐκ μέσου
ἀνδρειοτάτως[3] ἐξήλασας.

ΑΛΛΟ.

Ἦχος πλάγιος α',
Πρὸς τὸ «Χαίροις * ἀσκητικῶν ἀληθῶς».

Χαίροις, * ἀρχιερέων κρηπίς[4],
τῶν ὀρθοδόξων * ἱερὸν ἀκροθίνιον,
ὁ κόσμος * τῆς Ἐκκλησίας,
ἡ τῶν δογμάτων πηγή,
τῶν θαυμάτων * ῥεῖθρον διαυγέστατον,
ὁ νοῦς * ὁ οὐράνιος,
ἡ κιθάρα τοῦ πνεύματος,
ὄργανον θεῖον
μελῳδῆσαν[5] ἀπόρρητα,
ὁ τὸν ἔλεον
τοῦ Θεοῦ μιμησάμενος,
πᾶσί τε δαψιλέστατα
θαυμάτων τοῖς χρῄζουσι
προσεπαρκέσας καὶ δοῦλος
τοῦ λυτρωτοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν
δειχθείς· * δν δυσώπει
ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐκπέμψαι
τὸ μέγα ἔλεος.

(ἕπεται συνέχεια).

Α.-Π.-Κεραμεὺς

1. κῶδ. ὑψηλοῖς.
2. κῶδ. αἱρετίζωντας.
3. κῶδ. ἀνδρειωτάτως.
4. κῶδ. κληπίς.
5. κῶδ. μελωδεῖσαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Α. Θ. Π. ἐν τοῖς Ἀνακτόροις. — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου μετέβη τῇ π. Δευτέρᾳ εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ ἀνάκτορα, ἔνθα μετὰ πολλῶν τιμῶν ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχιγραμματέως τῶν ἀνακτόρων Ταχσὶν βέη. Ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἄναξ πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις παρουσίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εὐηρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ Λύτῃ τὰς αὐτοκρατορικὰς προσρήσεις, ἅμα δὲ καὶ τὴν εὐαρέσκειαν ἐπὶ τῇ ἐπαινετῇ πολιτείᾳ τῶν ἐν Γενεύῃ τὰς σπουδὰς αὐτῶν ποιουμένων ὁμογενῶν φοιτητῶν, ὀθωμανῶν ὑπηκόων, οἵτινες ἐν κοινῷ συμποσίῳ, δοθέντι ὑπ' αὐτῶν τούτων, διὰ λόγων καὶ διαλέξεων τὸ μὲν ἐξῆραν τὸ ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει ὑπό τε τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ ὀθωμ. λαοῦ ἐπιδεικνύμενον ἀνεξιθρησκείας πνεῦμα πρὸς πάντας τοὺς συνοίκους λαούς, παρὰ τὰς ἐν Εὐρώπῃ περὶ τοὐναντίου διαθρυλουμένας φήμας, τὸ δὲ ἐποιήσαντο ζωηρὰς προπόσεις ὑπὲρ ὑγείας τοῦ τρισεβάστου Ἄνακτος, ὥτινα ἠγγέλθησαν τὰ κατὰ τὸ συμπόσιον γενόμενα ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις ὀθωμανικῆς πρεσβείας.

Ἡ Α. Θ. Π. ὑποβαλοῦσα τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἐκφρασθείσῃ ταύτῃ αὐτοκρατορικῇ εὐαρεσκείᾳ, ἀπῆλθε τῶν ἀνακτόρων μετὰ πολλῶν προπεμφθεῖσα τιμῶν.

— *Συνεδρία Δύο Σωμάτων.* — Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῶν δύο Διοικητικῶν Σωμάτων, συγκροτηθεῖσαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ ἔκθεσις τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀξιοτίμου κ. Σπυρίδωνος Ζαβιτσιάνου εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον διαρρυθ-

μίσεως καὶ σκοπιμωτέρας καὶ λυσιτελεστέρας λειτουργίας τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐκθέτων. Τῶν προτεινομένων μέτρων μετὰ μικρὰν συζήτησιν πάντων ἀποδεκτῶν γενομένων, τὰ δύο Σώματα ἐνέκριναν ὅπως ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς συνεχισθῇ ἡ περαιτέρω διεξαγωγὴ καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν προτεινομένων, συντασσομένου ὑπ' αὐτῆς τοῦ προσήκοντος κανονισμοῦ καὶ ἐφαρμοζομένου οἰκονομικοῦ συστήματος τῆς ὑπηρεσίας τοιούτου ὥστε νὰ μὴ ἐπιβαρύνηται τὸ παράπαν τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον. Ἐσμὲν οὐχ ἧττον πεπεισμένοι, ὅτι οὐδόλως τοιαύτη τις οἰκονομικὴ ἐπιβάρυνσις προσγενήσεται αὐτῷ, καθόσον τὸ μὲν ἤδη ἡ ὑπηρεσία τῶν ἐκθέτων Σταυροδρομίου φιλοτίμῳ πρωτοβουλίᾳ καὶ δραστηριότητι φιλανθρώπου τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Ζαβιτσιάνου, κέκτηται κεφάλαιον ὑπὲρ τετρακοσίων ὀθωμ. λιρῶν κατατεθειμένων ἐν τῷ ταμείῳ τῆς κεντρικῆς ἐφορείας Σταυροδρομίου, ἐνδεδυμένον δὲ εἰς εἰκάδα λαχειοφόρων ὁμολογιῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς, τὸ δὲ ἀρωγὸς συναντιλήπτωρ οὐ μικρὸς τυγχάνει ἡ ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ Κοινότητι ἀπὸ ἐτῶν σκοπιμώτατα λειτουργοῦσα ἀδελφότης τῶν Κυριῶν ἡ προσωνυμουμένη «Ἅγιος Ἐλευθέριος», ἧς ἔργον ἐστὶν ἡ παροχὴ προσηκούσης περιθάλψεως ταῖς ἐπιτόκοις ἐνδεέσι γυναιξίν. Ἡ ὕπαρξις μάλιστα τοῦ μνημονευθέντος χρηματικοῦ κεφαλαίου ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἡ λειτουργία τῆς Ἀδελφότητος τοῦ «Ἁγίου Ἐλευθερίου» δύνανται ν' ἀποτελέσωσιν ἐρυμνὰ ἐρείσματα πρὸς ὅσον ἔνεστι ταχυτέραν ἵδρυσιν τοῦ μαιευτηρίου, ἀφοῦ ἡ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ὡς ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῆς ἀναφέρει, θεωρεῖ τὴν λειτουργίαν τοῦ μαιευτηρίου ὡς βάσιν τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον διαρρυθμίσεως τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῆς σκοπουμένης βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν δυστυχῶν ἐκθέτων παίδων.

— *Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.* — Τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς πανηγυριζούσης προχθὲς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Φωτίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρώτου κτίτορος τῆς Ἱ. Μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος, ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν καὶ ἐφόρων τῆς Σχολῆς σεβασμ. μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης μεταβὰς αὐτόσε ἐτέλεσε τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν συνιερουργοῦντος καὶ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου πρώην Μελενίκου Κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου Σταυρουπόλεως μὴ μετασχόντος ἕνεκα ἀδιαθεσίας.

Κατὰ τὴν λειτουργίαν παρέστη καὶ ἡ Α. Θ. Π. ὁ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος, οἱ καθηγηταὶ, οἱ μαθηταὶ καὶ ἱκανὸν ἄλλον εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα.

— *Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ μέλλων νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν βασιλεύουσαν κατευθυνόμενος εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀπειχαιρέτισε τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμεν. Πατριάρχην, τὴν Α. Μ. τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δαμιανὸν, τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους συνοδικοὺς καὶ ἄλλους ἐγκρίτους κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς φίλους αὐτοῦ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Δωρόθεος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἀντεπεσκέψατο κατ' οἶκον αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, εὐξαμένη αὐτῷ τὰ εἰκότα, προὔπεμψε δὲ μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου διὰ τοῦ Διευτερεύοντος Παρθενίου.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα προὔπεμψαν ὡσαύτως ἕνιοι τῶν ἁγίων συνοδικῶν, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, ἀνώτεροι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων καὶ πάμπολλοι λόγιοι καὶ λογάδες φίλοι αὐτοῦ, θερμῶς εὐχηθέντες τῇ Α. Σεβασμιότητι τὰ βέλτιστα. Ἀρίστας καταλείπει ἀναμνήσεις ἡ Α. Σ. τῇ συντάξει τῆς α' Ἐκκλ. Ἀληθείας», τῆς Διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς τῆς ὁποίας ἐπὶ δεκαετίαν διετέλεσε πρόεδρος.

— *Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.* — Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Ε' διατρανῶν ἐμπράκτως καὶ αὖθις τὸ ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ καλλιεργείας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, τοῦ προγονικοῦ τούτου κειμηλίου, θερμότατον ἐνδιαφέρον αὐτοῦ, εὑρεστήθη ν' ἀναγγελῇ διὰ τοῦ ἐλλογίμου κ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον ὅτι τὸ ἐξ ἑκατὸν λιρῶν Ἀγγλίας ποσὸν, ὅπερ πρὸ ἔτους κατέθηκεν εἰς τὴν Λυωνικὴν Πίστωσιν ὡς ἆθλον διὰ τὸν φιλοπονήσοντα τὸ ὁρισθὲν Διαγώνισμα περὶ στιχομετρήσεως τῆς Ὀκτωήχου καὶ τῆς εὑρέσεως τῆς σχέσεως τοῦ παντικοῦ πρὸς τὸν μουσικὸν ρυθμὸν, ἐν ᾗ περιπτώσει οὐδὲν τῶν σταλησομένων πονημάτων μέχρι τῆς 4 προσεχοῦς δεκεμβρίου ἤθελε βραβευθῆ, δωρεῖται εἰς τὸν Σύλλογον, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, οὗτινος οἱ τόκοι ἐτησίως νὰ χρησιμεύωσι πρὸς βράβευσιν μονογραφιῶν σχετιζομένων πρὸς τὸ θέμα τοῦ Διαγωνίσματος. Τὴν ἀξιέπαινον ταύτην ἀπόφασιν τῆς Α. Θ. Π. ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Α. Θ Π., τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ τὸν Γ' ὁ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων ἐπιτροπῆς τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος.

—*Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.* — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῇ Α. Θ. Μ. τῷ Πάπᾳ καὶ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας Φωτίῳ ἄγοντι προχθὲς τὴν ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν.

Τῇ Α. Θ. Μακαριότητι συνεχάρη ἐντεῦθεν καὶ ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ Π. Τάφου σεβασμιώτατος ἅγιος Νεαπόλεως Ἀρσένιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

— *Ἐπέτειοι ὀνομάτων.* — Τῶν ΑΑ. ΕΕ. τοῦ Συμεωνάκη ἐρέντη Σινιόσογλου, τοῦ Συμεὼν Χριστοφορίδου ἐρέντη, ἰατροῦ τῆς ἀστυνομίας, καὶ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Συμεὼν Παπαδάκη ταμίου τοῦ Ἐθν. Ταμείου, ἀγόντων τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης διεβίβασε τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τῶν ἁρμοδίων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων τοὺς ἑορτάζουσιν.

Προχθὲς δ' ἑώρταζε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἡ Α. Π. ὁ ἀρχιμανδρίτης Φώτιος, ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, δεξάμενος τὰς ἐπὶ τούτῳ συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τὰς ἐπισκέψεις τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων Τόπων, μελῶν τινων τοῦ Συμβουλίου, τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ πλείστων ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

Τῷ δὲ ἑορτάζοντι ὡσαύτως ἁγ. Φιλιππουπόλεως κ. Φωτίῳ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Χθὲς δὲ ἑώρταζεν ἐπίσης ὁ πανσ. Δευτερεύων Παρθένιος, ὅστις ὁμοίως ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τῶν ἁγίων συνοδικῶν, τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

— *Μητροπολίτης Καλλιουπόλεως.* — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Καλλιουπόλεως Ἱερώνυμος, ὃς, ὡς γνωστὸν, ἄρτι ἐξελέγη μέλος συνοδικὸν διὰ τὴν προσεχῆ περίοδον, τηλεγραφικῶς τὸ μὲν ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ, τὸ δὲ ἠγγειλεν ὅτι συμμορφωθήσεται πρὸς τὰς διαβιβασθείσας αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὁδηγίας περὶ ἐλεύσεως αὐτοῦ εἰς βασιλεύουσαν.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ π. Κυριακῇ ἐκκλησιάσθη ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀργέντη ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης κ. Εὐστάθιος Εὐγενίδης μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ἐπεσκέψαντο ἀμφότεροι τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Π. ἐδέξατο τὴν ἐπίσκεψιν ἀνακτορικοῦ διαγγελέως.

Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέξατο τὰς ἐπισκέψεις τοῦ ἐριτίμου ὁμογενοῦς τραπεζίτου Εὐσταθίου Εὐγενίδου καὶ τῶν ἐξοχωτάτων Κ. Βαγιάννη ἐφέντη καὶ Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη, μελῶν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

— *Κανονισμὸς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.* — Ὁ νέος κανονισμὸς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἀναθεωρηθεὶς ὑπὸ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐνεκρίθη καὶ δίδεται μετ' ὀλίγον πρὸς ἐκτύπωσιν διὰ τὰ περαιτέρω.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μεσημβρίας κ. Χαρίτων ἐνεχείρισε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι εἰκοσάφραγκα 5 χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων.

Ἐπιτροπὴ Ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν.

Τῇ προσεχεῖ Δευτέρᾳ ὥρᾳ 3 τουρκιστὶ ἐξακολουθήσει ἡ ἐκποίησις βιβλίων τινῶν τῶν ἀοιδίμων ἀρχιερέων πρώην Μογλενῶν, Ρόδου καὶ Κασσανδρείας ὡς καὶ ἡ ἐκποίησις ἀμφίων τινῶν τοῦ ἀειμνήστου πρώην Ἀδριανουπόλεως Ματθαίου.

Τοῖς Συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας»

Κοινοποιοῦνται οἱ ἐν Μιτυλήνῃ συνδρομηταὶ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ὅτι μεταξὺ τοῦ κ. Π. Γώγου καὶ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ἀπὸ ἐτῶν ἤδη οὐδεμία ὑρίσταται σχέσις.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου).

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 7320 καὶ ἡμερομηνίαν 23 Νοεμβρίου 1901 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Εὐφροσύνης Δ. Τσυκαλᾶ, θυγατρὸς Ἀντωνίου Σπάρταλη, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Δημητρίου Τσυκαλᾶ, ἰατροῦ, τέως μὲν κατοίκου Πέραν, παρὰ τῇ ὁδῷ Χαλεπλῆ ὑπ' ἀριθμ. 25, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς.

Παρέχει αὐτῷ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδεδομένης ταύτης ἀποφάσεως μέσων ὁριζομένας προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως ἀντιγράφου τοῦ διατακτικοῦ αὐτῆς πρὸς ὑποβολὴν ἀνακοπῆς, καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου», καὶ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου ἐκδιδομένου «Τηλεγράφου», καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ, ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια καὶ ἕξ (ἀριθμ. 606), προκαταβαλλόμενα δ' ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 21 Ἰανουαρίου 1902.

ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

ὁ Γραμματεὺς 1

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 8020

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμψηφεί

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 4709 καὶ ἡμερομ. 13 1901 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ἄννης Ἐμμανουὴλ Μουστάκα τὸ γένος Πέτρου Τερλικτσόγλου κατοίκου Σαλματομβρουκίου ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην.

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων τέως ὑριστάμενον γάμον διαλελυμένον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Ἐμμανουὴλ Γ Μουστάκα ὑπηκόου Ἕλληνος τέως κλητῆρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βασιλικοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου καὶ κατοίκου Γαλατᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος

Παρέχει τῷ ἐναγομένῳ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν μετὰ τὴν πρώτην διὰ τῶν Ἐφημερίδων δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδιδομένης ταύτης ἀποφάσεως πρὸς ὑποβολὴν ἀνακοπῆς, καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει.

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων, καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια (ἀριθμ. 600) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος

† **Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** 3

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 7

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

. . . . . .

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἵδρυσις ἱερατικῶν Σχολῶν — Ὀλίγαι λέξεις περὶ τῶν ὀρθοδόξων τῆς Κίνας — Τινὰ περὶ τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἐπισκοπικῆς ἀδείας ἐν Τουρκίᾳ παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον — Περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς θείας λατρείας — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Νέα Βιβλία — Καινοπαρήσεις — Παραρτήματα: ὁ ἀχαρακτὴρ τοῦ Προτεσταντισμοῦ» «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

ΙΔΡΥΣΙΣ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

Σχετικῶς πρὸς τὴν μελετωμένην ἵδρυσιν δύο ἱερατικῶν Σχολῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ὧν τὴν ἀνάγκην καὶ ἀνυσιμότητα ἐπανειλημμένως ἀλλοτε ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ ἐξάρωμεν, εὐχαρίστως παρέχομεν σήμερον τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῶν γενομένων τέως σκέψεων παρὰ τοῖς ἁρμοδίοις ὡς πρὸς τὴν σύστασιν αὐτῶν.

Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος ἀπαντῶν ἐσχάτως εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κατ' Ὀκτώβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους διαβιβασθέντα αὐτῷ γράμματα, δι' ὧν ἀνεκοινοῦτο τῇ Α. Σεβασμιότητι ἡ ληφθεῖσα συνοδικὴ ἀπόφασις περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἱδρύσεως δύο ἱερατικῶν σχολῶν ἐν Μακεδονίᾳ, μιᾶς μὲν ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῶν Βλατέων τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἑτέρας δὲ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ζάβορδας τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν, ἀγγέλλει τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπισυνάπτων καὶ τὸ σχετικὸν πρακτικόν, ὅτι συνεκλήθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ ἐπαρχιακὴ σύνοδος ἐκ τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Βερροίας καὶ Ναούσης Κωνσταντίου, Βοδενῶν Νικοδήμου καὶ Στρωμνίτσης Σωφρονίου, καὶ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Καμπανίας Παρθενίου, Πολυανῆς Παρθενίου καὶ Ἀρδαμερίου Σωφρονίου, καὶ ὅτι ἐν ἐπανειλημμέναις συνεδρίαις συνελθοῦσα αὕτη συνεσκέψατο περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἱδρύσεως Ἱερατικῆς Σχολῆς ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Βλατέων· αἱ ἐνέργειαι καὶ σκέψεις τῆς συνόδου ταύτης περὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἰσὶν αἱ ἑξῆς:

Πάντες οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς μετέβησαν εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τῶν Βλατέων καὶ ἐπεθεώρησαν τὰς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας οἰκοδομάς. Ἐπειδὴ ὅμως ἔνιαι μὲν τούτων ἀπὸ ἐτῶν πυρποληθεῖσαι δὲν ἀνῳκοδομήθησαν, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι ἤδη ἐρρειπωμέναι οὖσαι δὲν εἶνε δυνατὸν ὅπως δι' ἐπισκευῶν τινων μόνον χρησιμοποιηθῶσιν ὡς κτίριον τῆς ἱδρυθησομένης σχολῆς, κρίνεται ἀναγκαία ἡ ἀνέγερσις νέου καταλλήλου κτιρίου, ὅπερ κατὰ τὴν γνωμοδότησιν ἐπιστήμονος ἀρχιτέκτονος, ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντος καὶ σχέδιον πρὸς τοῦτο ὑποβαλόντος, θέλει ἀπαιτήσει δαπάνην ὡς ἔγγιστα δύο χιλιάδων λιρῶν. Τὸ κτίριον μέλλει νὰ περιλαμβάνῃ περὶ τοὺς πεντήκοντα ὑποτρόφους, ἡ δὲ συντήρησις αὐτῶν ὑπολογιστέα ἀπὸ 500—1000 λιρῶν ἐτησίως, ἀναλόγως τῆς πληθύος τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν καταρτισθησομένων ἐν τῇ σχολῇ τάξεων.

Σχέψεως δὲ γενομένης παρὰ τοῖς ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ περὶ πόρων σταθερῶν ἀσφαλιζόντων τὴν λειτουργίαν καὶ ὕπαρξιν τοῦ παιδευτηρίου, ὑποδεικνύονται οἱ ἑξῆς: α') ἐτήσιοι τακτικαὶ

δόσεις ἐκ τῶν προσόδων τῶν ἱερῶν Μονῶν τῶν γειτνιαζουσῶν ἐπαρχιῶν, ἤτοι τοῦ Μετοχίου τῆς Μονῆς Βλατέων, τῆς Μονῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, τῆς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Σφήντζας, τῆς ἐν Ὀλύμπῳ τοῦ ἁγίου Διονυσίου, τῆς Μονῆς Πέτρας, τῆς ἐν Βερροίᾳ Μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τῆς ἐν Κασσάνδρᾳ Φανερωμένης, τῆς ἐν Βοδενοῖς Μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας Μονῆς τῆς Εἰκοσιφοινίσσης καὶ τῆς παρὰ τὰς Σέρρας Μονῆς τοῦ Προδρόμου· β΄) τὸ ἥμισυ τῶν λόγῳ Ἱερατικῆς Σχολῆς εἰσπραττομένων νῦν ἐτησίων συνδρομῶν παρὰ τῶν ἱερέων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ὡς καὶ τὰ ἡμίσια τῶν ὑπὸ τῶν μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκόπων ἐν γένει παρὰ τῶν ἱερέων λαμβανομένων λόγῳ ὑποταγῆς.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύο μέτρων προκῦπτον ποσὸν δὲν ἐπαρκεῖ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, ἡ ἐπαρχιακὴ Σύνοδος ὑποβάλλει τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅπως ἀνάλογοι δόσεις ἐτήσιοι ζητηθῶσι καὶ παρὰ τῶν ἐν Ἄθῳ ἱερῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν καὶ Σκητῶν.

Πρὸς τοῖς ἀνωτέρω δὲ ἡ ἐπαρχιακὴ Σύνοδος ὑπέβαλεν ὑπὸ τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ἀκόλουθα δύο: 1) ὅτι εὐχερέστερον καὶ διὰ μικρᾶς δαπάνης δυνατὸν νὰ διασκευασθῇ καὶ χρησιμεύσῃ ὡς Ἱερατικὴ Σχολὴ ἡ παρὰ τὴν Γαλάτισταν τῆς ἐπισκοπῆς Ἀρδαμερίου ἱερὰ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας Μονή, ἧς ἡ οἰκοδομὴ ἐστι στερεὰ καὶ πρόσφορος, καὶ ἧς αἱ σπουδαῖαι πρόσοδοι ἠδύναντο νὰ ἐπαρκέσωσι κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ καλῆς διευθύνσεως καὶ διαχειρίσεως εἰς συντήρησιν τῆς μελετωμένης σχολῆς καὶ 2) ὅτι δυνατὸν νὰ γίνῃ σκέψις καὶ περὶ συνδυασμοῦ τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς μετὰ τοῦ ἀρτίως ἐν Θεσσαλονίκῃ συσταθέντος καὶ λειτουργοῦντος Διδασκαλείου, τρεῖς περιλαμβάνοντος τό γε νῦν τάξεις, συμπληρουμένου καὶ τροποποιουμένου καταλλήλως τοῦ προγράμματος αὐτοῦ.

Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω ἐκθέσεως ἐνέκρινεν ὅπως ἀναμείνῃ καὶ τὴν περὶ τῆς ἐν τῇ Μονῇ Ζάβορδας τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν ἱδρυθησομένης ἱερατικῆς Σχολῆς ἔκθεσιν τῶν μητροπολιτῶν Γρεβενῶν Ἀγαθαγγέλου, Σισανίου Σεραφεὶμ, Ἐλασσῶνος Πολυκάρπου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου, οἷς ὁμοίως ἐστὶν ἀνατεθειμένη ἡ μελέτη τοῦ ζητήματος.

Περιττὸν θεωροῦμεν νὰ ἐξάρωμεν ἐνταῦθα, τὸ πόσον ὀφείλουσιν αἵτε ὑποδεικνύμεναι ἀνωτέρω ἱεραὶ Μοναί, ὡς καὶ αἱ ἀλλαχοῦ τυχὸν δυνάμεναι τοιαῦται, νὰ συντελέσωσι τὸ κατ' αὐτὰς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἑνὸς τοσοῦτον ἱεροῦ ἔργου, τὰ μάλιστα συντελεστικοῦ εἰς τὴν ποθητὴν βελτίωσιν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἐνοριακοῦ κλήρου. Ἰδοὺ κατάλληλον στάδιον, καθ' ὃ ὁ παρ' ἡμῖν μοναχικὸς βίος δύναται λίαν τελεσφόρως νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας.

Ι. Β.

ΟΛΙΓΑΙ ΛΕΞΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ὁ «Νέος Χρόνος» τῆς Πετρουπόλεως καταχωρίζει ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 9302 φύλλῳ ἐ. ἔ. ἐνδιαφέρον ἄρθρον, χαρακτηρίζον τὴν δρᾶσιν τῶν Ὀρθοδόξων ἐν Κίνᾳ. Ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀρυόμεθα τὰς ἑξῆς πληροφορίας χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας».

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν Κίνᾳ ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ σχετικὴ γαλήνη καὶ οἱ ἱεραπόστολοι τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν ἔσπευσαν εἰς τὴν χώραν ταύτην. Ἐν Εὐρώπῃ, τῇ τε καθολικῇ καὶ τῇ προτεσταντικῇ ὑρίσταται, ὡς γνωστόν, ἰσχυρῶς ὀργανισμένη προπαγάνδα, διαθέτουσα κολοσσιαῖα ποσὰ καὶ ἔχουσα ἀνεξαρτησίαν ἐνεργείας ἐν τῷ ἱεραποστολικῷ αὐτῆς ἔργῳ. Οἱ καρποὶ τῆς δράσεως τῆς ἱεραποστολῆς ταύτης εἰσὶ γνωστοὶ τοῖς πᾶσιν ἐν Εὐρώπῃ, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἱεραπόστολοι.

Ἀλλ' ἐν Κίνᾳ ὑπάρχει ἐπίσης καὶ ἡ φιλειρηνικὴ καὶ μετριόφρων ρωσσικὴ ὀρθόδοξος ἱεραποστολή, ὀρθοτομοῦσα τὸ κήρυγμα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης. Ἡ ἱεραποστολὴ αὕτη πλέον τῶν διακοσίων ἐτῶν ὑπηρέτησε τῇ Ρωσσίᾳ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας, συνενοῦσα μέχρι τοῦ 1860 καὶ καθήκοντα διπλωματικά, ἀπὸ δὲ τοῦ 1860, ἀπὸ τῆς συστάσεως δηλονότι ἐν Πεκίνῳ ἰδιαιτέρου ρωσσικοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ἐτάχθη αὕτη εἰς τὸ νὰ σπείρῃ ἀποκλειστικῶς τὸν καλὸν σπόρον τῆς πίστεως καὶ τῆς ἠθικῆς. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν διπλωματικῶν σχέσεων καὶ τῆς ἐπιστήμης εἶνε γνωστὰ τοῖς πᾶσι τὰ περίπυστα καὶ ἔνδοξα ὀνό-

ματα τῶν ρώσσων ἀρχιμανδριτῶν Ἰακίνθου, Ἀβραμίου, Παλλαδίου, Οὐρίου καὶ ἄλλων.

Μνημεῖον μαρτυροῦν τὴν παλαιόθεν ὕπαρξιν τῆς ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς ἐν Πεκίνῳ παρίσταται τὸ ἱδρυθὲν περὶ τὸ 1726 πρωτοβάθμιον μοναστήριον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὅπερ ὅμως δὲν εἶχε μοναχούς, ἐλλείψει μέσων πρὸς συντήρησιν αὐτῶν. Ἀφιχθεὶς εἰς Πεκῖνον τῷ 1898 ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος μετὰ ὁραστηριότητος καὶ ἀγάπης ἤρξατο νὰ ἐκτελῇ ἔργα θεάρεστα ἐν τῇ πολυανθρώπῳ ταύτῃ πόλει, διὸ καὶ ταχέως ἠξιώθη τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ τε σινικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν ἀληθῶν φίλων τῆς Ρωσσίας.

Γενναιοδώροις συνεισφοραῖς τῶν εὐπορούντων καὶ τῇ ἀρωγῇ τοῦ ὀβολοῦ τῶν ἐνδεῶν ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος ἐν διαστήματι δύο-τριῶν ἐτῶν ἀνήγειρε δύο μικροὺς ἄλλους ναοὺς ἐπὶ τοῦ δι' ἐράνων ἀγορασθέντος γηπέδου, ἵδρυσε πτωχοκομεῖον καὶ γηροκομεῖον διὰ τοὺς Σίνας, ἐπεξέτεινε τὸ κήρυγμα, ἀνενέωσε τὴν διδασκαλίαν ἐν τῇ σινικῇ σχολῇ, ἵδρυσε τυπογραφεῖον καὶ ἐξέδωκε ρωσσο-σινικὸν λεξικόν. Πολλὰ ἐπετέλεσεν ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος καὶ ὡς λειτουργὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς ρῶσσος. Νῦν ὁ ἐν λόγῳ ἀρχιμανδρίτης εὑρίσκεται ἐν Πετρουπόλει, μεριμνῶν περὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Πρὸς ἀνέγερσιν τῶν καταστραφεισῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἵδρυσιν μετοχίων ἐν Πεκίνῳ, Καλγάνῃ, Δουδηνάνῃ καὶ Πεηταχόῃ ὡρίσθησαν ὑπὸ τοῦ δημοσίου αὐτοκρατορικοῦ ταμείου 150 χιλ. ρουβλίων, ἀλλὰ διὰ τῶν χρημάτων τούτων εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀνεγερθῶσι πάντα τὰ καταστραφέντα κτίρια. Πρὸς τοῦτο δὲ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος ἔχων ὑπ' ὄψιν τοὺς ποιοῦντας τὴν εὐποιΐαν πρὸς θεαρέστους σκοπούς, συνέλαβεν ἰδέαν, τὴν πραγματοποίησιν τῆς ὁποίας καὶ εὔκαιρον νῦν θεωρεῖ, νὰ ἱδρύσῃ δηλ. ἐν Πετρουπόλει ὀρθόδοξον σινικὸν μετόχιον μετὰ ναϊδρίου ἐν αὐτῷ. Ὅ τε ναὸς καὶ τὸ μετόχιον δυνατὸν νὰ κατασκευασθῶσιν εἰς σινικὸν ρυθμόν. Ἐν τῷ μετοχίῳ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος σκέπτεται νὰ ἱδρύσῃ ξενῶνα διὰ τὰ τέκνα τῶν Σινῶν, ἅτινα ἐν Πετρουπόλει, μακρὰν τῆς ἐπιρροῆς τῶν εἰδωλολατρῶν Σινῶν, θὰ ἠδύναντο νὰ λαμβάνωσι τὴν προσήκουσαν ἀνατροφὴν καὶ μόρφωσιν. Περατοῦντες ἐν Πετρουπόλει τὰς σπουδὰς αὐτῶν, οἱ νεαροὶ οὗτοι Σῖναι θὰ ἐπέστρεφον εἰς τὴν γενέτειραν αὐτῶν πρὸς συνεργασίαν μετὰ τῶν ἐκεῖ ὀρθοδόξων. Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος πολὺ ἐπιθυμεῖ, ὅπως, εἰ δυνατόν, γίνηται καθ' ἑκάστην καὶ κήρυγμα ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Πετρουπόλεως.

Ἡ ἰδέα τοῦ ἐν λόγῳ ἀρχιμανδρίτου ὅσον εἶνε τολμηρὰ τόσον καὶ ἀξία συμπαθείας. Ὑπάρχουσιν ἐν Πετρουπόλει καὶ Μόσχᾳ μετόχια ἀλλοεθνῶν μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους, διατί δὲ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ καὶ φυτώριον ἀγαθῶν σπορέων καὶ φίλων τῆς Ρωσσίας πρὸς δρᾶσιν ἔν τε Κίνᾳ καὶ Μαντσουρίᾳ, ἐν αἷς χώραις ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων ἱεραποστόλων καθ' ἑκάστην αὐξάνει.

Ἐν τῷ ξενῶνι ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος σκέπτεται νὰ ἱδρύσῃ ἰδιαίτερον διαμέρισμα, ἐν ᾧ θὰ ἐπωλοῦντο τὰ κάλλιστα ἐκ πάντων τῶν σινικῶν ἔργων. Ἐν αὐτῷ ἐπίσης πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι θὰ ἠδύναντο νὰ λαμβάνωσιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτῶν ἀσφαλεῖς πληροφορίας περὶ τῶν ἐν Κίνᾳ πραγμάτων. Ἡ ἰδέα τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἰννοκεντίου ἐγένετο ἀποδεκτὴ μετὰ συμπαθείας παρὰ τῶν ζηλωτῶν τῆς Ὀρθοδοξίας, ὑπάρχουσι δὲ ἤδη πλέον τῶν 20 προσώπων ἐπιθυμούντων νὰ μεταβῶσιν εἰς Κίναν χάριν ἱεραποστολικοῦ σκοποῦ».

Ἀριστόδημος Βούκουνας.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΓΑΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

Τὸ θέμα τοῦτο ὅπερ ἀποτελεῖ ἀντικείμενον μονογραφίας ἐκτενεστάτης, ἧς περίληψις ἀναγινώσκεται ἐνταῦθα, ἐνδιαφέρον ἐστίν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολλῆς δεῖται τῆς προσοχῆς, καὶ δικαίως, διὰ λόγους εὐνοήτους περὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ· καὶ περὶ ἐκείνου μὲν μαρτυρεῖ ἡ τοσαύτη συρροὴ ἀνδρῶν ἐπιστημόνων, περὶ ταύτης δὲ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γείνῃ μακρότερος λόγος. Ἐν γνώσει καὶ ἐν συναισθήσει ἀμφοτέρων θέλω ἀναπτύξῃ τὸ θέμα τοῦτο διὰ τῆς μελέτης ταύτης ὅσον οἷόν τε συνοπτικῶς.

Ἡ τοῦ γάμου εἰς μέγα μυστήριον ἀνύψωσις καὶ ἡ καθαγίασις ὀφείλονται εἰς τὸν χριστιανισμόν, ὅστις ἀνεκήρυξε τὰς ἀρχὰς ταύτας διὰ τοῦ μεγάλου τῶν ἐθνῶν ἀποστόλου, τοῦ Παύλου, γράφοντος ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ αὐτοῦ «**τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν**

Ἐκκλησίαν» (Ἐφεσ. ε' 32). Ὡς μυστήριον δὲ ὁ γάμος ὑπήχθη, καὶ πρὸς προφύλαξιν καὶ προφυλακὴν ἀπὸ πολλῶν ἀντιξόων καὶ δολίων μηχανημάτων καὶ ἀπατῶν, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν καὶ διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν χριστιανικῶν Κοινοτήτων, τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τούτου οὐδὲν ἠδύνατο νὰ τελεσθῇ μυστήριον καὶ ἰδίως τὸ τοῦ γάμου, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῶν ἑπομένων δύο Κανόνων, τοῦ μὲν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τοῦ δὲ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου.

Κανὼν 39 τῶν ἁγίων Ἀποστόλων **«οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι ἄνευ τῆς τοῦ Ἐπισκόπου γνώμης μηδὲν ἐπιτελείτωσαν· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐμπεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτοῦ λόγον ἀπαιτηθησόμενος».**

Κανὼν 57 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου «. . . **καὶ τοὺς πρεσβυτέρους μηδὲν πράττειν ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου».**

Προκειμένου νὰ ἑρμηνεύσωμεν τοὺς δύο τούτους Κανόνας, δέον νὰ προσφύγωμεν εἰς τοὺς σχετικοὺς κανόνας τῆς νομικῆς ἐπιστήμης καὶ νὰ ἐξετάσωμεν αὐτοὺς κατὰ τὴν **γραμματικήν, λογικήν, ἱστορικὴν** καὶ **συστηματικὴν** ἑρμηνείαν, μελετῶντες **τά τε γραφέντα περὶ αὐτῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς** κατὰ χρονολογικὴν τάξιν **καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας** ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς συναρμολογήσεως τῶν Κανόνων τούτων μέχρι τῆς σήμερον, οὐ μὴν **ἀλλὰ καὶ τὰ σχετικὰ ἀναφυόμενα ζητήματα.** Ἐν πρώτοις κατ' ἀρχὴν ἐν γένει παρατηρῶ ὅτι ἀμφότεροι οὗτοι οἱ Κανόνες εἶνε ἀπαγορευτικοὶ καὶ ἀφορῶσι τὴν διατήρησιν τῶν θρησκευτικῶν τάξεων καὶ τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ τὴν πρόληψιν καταχρήσεων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν προστασίαν τῶν μελλονύμφων.

Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν κανόνων αὐτῶν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μελέτης αὐτῆς καθ' ἣν προδιέγραψα ἀνωτέρω τάξιν.

I. Περὶ τῆς κατὰ γράμμα ἑρμηνείας.

Ἡ γραμματικὴ ἑρμηνεία τῆς λέξεως **μηδὲν** ἐν ἀμφοτέροις τοῖς Κανόσι δηλοῖ γενικὴν ἀπαγόρευσιν καὶ πᾶσα ἐξαίρεσις ἀπ' αὐτῆς δέον νὰ ἦνε ρητή, ἄλλως εἶνε ἀπαράδεκτος· αἱ μετ' αὐτὴν ἐρχόμεναι λέξεις **ἐπιτελείτωσαν** καὶ **πράττειν** ὀφείλουσι νὰ ἐπιστήσωσι τὴν προσοχὴν ἡμῶν. Ἡ λέξις **ἐπιτελείτωσαν,** ὡς καὶ ἡ ἑτέρα **πράττειν** εἶνε ἐν χρήσει ἐν τοῖς Κανόσι **περὶ τῆς τελέσεως μυστηρίων,** οὐχὶ δὲ καὶ περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, περὶ ὧν χρῶνται ταῖς λέξεσι **διοικείτω, διοικείτωσαν, ἐχέτω τὴν φροντίδα,** ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ 38 Κανόνος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὁρίζοντος ἐπὶ λέξεως τάδε· «Πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ Ἐπίσκοπος **ἐχέτω τὴν φροντίδα** καὶ **διοικείτω αὐτά**». Καὶ ὁ ὑπομνηματιστὴς Ἀριστηνὸς γράφει «Διοικείτω μετὰ κυρείας τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα».

Καὶ ὁ Κανὼν 12 τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον Οἰκουμενικῆς Συνόδου τὴν αὐτὴν ἐπαναλαμβάνει φράσιν.

Ἄρα ἡ φράσις **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** ἐν συνόλῳ οὐδαμῶς ἀναφέρεται εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, διότι ὑπὸ γλωσσικὴν ἔποψιν οὐδέποτε δύναται νὰ λεχθῇ **μηδὲν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐπιτελείτωσαν.**

II. Περὶ τῆς κατὰ πνεῦμα ἑρμηνείας.

Ἡ λογικὴ ἑρμηνεία συμπληροῖ τὴν γραμματικήν. Εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ φράσις **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** δὲν ἐννοεῖ, οὐδ' ἠδύνατο νὰ ἐννοῇ μηδὲν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἔρχεται ἡ ἐπακολουθοῦσα ταύτῃ αἰτιολογία **«αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐμπεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθησόμενος»,** ἥτις ἀποτελεῖ τὴν λογικὴν ἑρμηνείαν τοῦ 39 Κανόνος καὶ ἀναφέρεται **εἰς τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου** καὶ **εἰς τὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτοῦ λόγον,** ἀλλ' ἀμφότερα **λαὸς καὶ λόγος ὑπὲρ τῶν ψυχῶν** δὲν εἶνε ποσῶς **πράγματα ἐκκλησιαστικά·** καὶ διὰ τῆς ἑρμηνείας ταύτης αἴρεται πᾶσα ἀμφιβολία ὅτι τὸ **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** δὲν νοεῖ ποσῶς **ἐκκλησιαστικὰ πράγματα·** ἄλλως τε **ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου** καὶ **ὁ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἀπαιτηθησόμενος** λόγος δὲν εἶνε ποσῶς πράγματα, οὐδὲ ἔχουσί τι κοινὸν πρὸς ταῦτα, καὶ ἀντίκεινται εἰς τὴν ὕλην.

Ἄλλη ἀπόδειξις αἴρουσα καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς προμνησθείσης λογικῆς ἑρμηνείας ἐστὶ καὶ τὸ ὅτι οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι δὲν ἠσχολοῦντο περὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ὅτι συνήθως πρὸ τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου διοικηταὶ αὐτῶν ἦσαν λαϊκοί. Κανὼν 26 τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, Σχόλιον Βαλσαμῶνος «ὡς

ἔοικε πρὸ τοῦ παρόντος Κανόνος οἱ πλείους τῶν ἐπισκόπων λαϊκοὺς ἐποίουν **οἰκονόμους**· ἄρα προκειμένου περὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ οὐχὶ περὶ οἰκονόμων, ἡ φράσις **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** δὲν ἀναφέρεται ποσῶς εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα.

(ἕπεται συνέχεια).

Μ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ
δικηγόρος

ΜΕΛΕΤΗ

περὶ τῆς ἀναγκαιότητος

ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ (*)

Β'.

§ Οἱ τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας πολέμιοι κατανοοῦντες, φαίνεται, τὸ ἀνίσχυρον, ὡς ἦλθ ὑφ' ἡμῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀπεδείχθη, τῆς ἐνστάσεως αὐτῶν, ὅτι ἡ ἄρρωνος λατρεία ἱκανὴ οὖσα ὅπως περιθάλψῃ καὶ κρατύνῃ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, οὐδόλως χρήζει τῆς ἐξωτερικῆς ἐκδηλώσεως, ὀχυροῦνται ὄπισθεν ἑτέρων ἐπιχειρημάτων, ἅτινα θέλομεν ἴδῃ ἐν τοῖς ἑρεξῆς. Οἱ ὀπαδοί, λέγουσι, μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας ὑποβάλλονται ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑποχρεωτικὴν λατρείαν, περιοριζομένης οὕτω τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος ἑνὸς ἑκάστου ὅπως ἐκφράζῃ κατ' ἰδίαν δι' ἰδιαιτέρων ἐξωτερικῶν μορφῶν τὸ θρησκευτικὸν αὐτοῦ αἴσθημα κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἑαυτοῦ σκέψεων καὶ ἀναγκῶν. Ἀλλ' οἱ τὰ τοιαῦτα διισχυριζόμενοι ἀγνοοῦσι, φαίνεται, ὅτι ἡ θρησκεία διὰ τῶν κοινῶν προσευχῶν καὶ τελετῶν καὶ τῶν δημοτελῶν ἑορτῶν κύριον σκοπὸν προτίθεται τὴν πνευματικὴν συνένωσιν καὶ τὸν μεταξὺ ἀλλήλων σύνδεσμον τῶν ἀνθρώπων, ἀποτελούντων οὕτωσί μίαν κοινωνίαν, ἧς τὰ μέλη δέον νὰ ἐμφορῶνται τῶν αὐτῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν ἰδεῶν καὶ πεποιθήσεων, καὶ νὰ ἔχωσι τὰς αὐτὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας, τὰ αὐτὰ αἰσθήματα καὶ τὰς αὐτάς, ὡς δυνατόν, ἠθικὰς τάσεις. Ἡ ἀτομικότης, τὸ πνεῦμα τῆς ἀπομονώσεως, ἡ κεχωρισμένη ἐνέργεια, ἡ διάκρισις καὶ ἡ διαίρεσις, ταῦτα πάντα ἀντίκεινται τῇ οὐσίᾳ τῆς θρησκείας. Ὅπως δὲ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὑπάρχουσι γενικαὶ τοῦ νόμου διατάξεις, ἀρρώστους τοὺς πάντας, οὕτω καὶ ἐν τῷ θρησκευτικῷ καὶ ἠθικῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων κατὰ μείζονα λόγον. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν δὲν ὀφείλει καὶ ἡ ἐξωτερικὴ θεία λατρεία ἵνα λάβῃ κατ' ἀνάγκην ἐνταῦθα καὶ ὑποχρεωτικὴν μορφὴν ἀρρώστους τοὺς πάντας; Αἱ γενικαὶ καὶ πάνδημοι ἐκδηλώσεις τῆς προσευχῆς καὶ αἱ ἱεροτελεστίαι ἀποτελοῦσιν ἀναντιρρήτως φυσικὴν συνέπειαν τῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων καὶ τάσεων. Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ μακρὰ ἔρευνα ὅπως ἀποδειχθῇ ὅτι ὅπως πάντες ὁμολογοῦσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ τὰ αὐτὰ δόγματα, ἔχουσι δὲ τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα καὶ τὴν αὐτὴν κλῆσιν, οὕτως ὀφείλουσιν ἵνα ὦσιν ἐσφραγισμένοι τῷ αὐτῷ χαρακτῆρι τῆς ἑνότητος καὶ κοινότητος τῆς λατρείας, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἐξωτερικὴ ἔκφρασις καὶ ἐνσάρκωσις πάντων τούτων. Πόσον δὲ ὀρθὴ καὶ σκόπιμος εἶναι ἡ διάταξις ὡρισμένης καὶ ὑπὸ μίαν μορφὴν ἐκδηλουμένης δημοσίου ἐξωτερικῆς θείας λατρείας, τοῦτο καταφαίνεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς λατρείας καὶ οὐδαμῶς παρίσταται ὡς πρῶτόν οἱασδήποτε αὐθαιρέτου διατάξεως καὶ ὀργανώσεως, ἥκιστα δὲ ὡς ἐπινόημα αὐτόβουλον τοῦ κλήρου, ὃς κέκληται ἵνα συντελέσῃ εἰς τὴν ἀποστολήν, ἣν ἐπιδιώκει ἡ ἐξωτερικὴ θεία λατρεία τ. ἔ. τὴν συνένωσιν πάντων τῶν πιστευόντων ὑφ' ἕνα ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον τοῦ θρησκευτικοῦ γεγονότος, τῆς ἐξωτερικῆς δηλονότι ἐκδηλώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, ἔχομεν καὶ μαρτυρίας ἀνευρίσκομεν κατὰ τὴν πρώτην σύμπηξιν καὶ ἀπαρχὴν τῶν λαῶν, ὅτε οὔτε κοινή τις λατρεία ἦν καθιερωμένη, οὔτε θετικὸν ὑπῆρχε θρήσκευμα, ἀλλ' οὔτε καὶ ἱερατική τις τάξις οἱασδήποτε ἦτο ὠργανωμένη.

§ Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε εἰρημένων νομίζομεν ὅτι σαφῶς καταδείκνυται ἡ ἀναγκαιότης τῆς κοινῆς καὶ ὑποχρεωτικῆς λατρείας, ἅτε τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος, ὃν διαβλέπουσιν ἐν τῇ κοινῇ τελουμένῃ λατρείᾳ οἱ τἀναντία φρονοῦντες, μόνον κατὰ φαντασίαν ὑφισταμένου καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδαμῶς ἀναγκαζομένου τοῦ ἀνθρώπου ὑφ' οἱασδήποτε ἐξωτερικῆς βίας ἢ δυνάμεως ὅπως συμμετέχῃ τῆς δημοσίου ἐξωτερικῆς λατρείας καὶ ἐκπληροῖ τὰς ὑπ' αὐτῆς ὑπαγορευομένας διατάξεις. Ἀκριβῶς ὁ τοιοῦτος καταναγκασμός, εἴ γε ὑφίστατο, ἤθελεν ἐπενέγκει ἀποτέλεσμα ὅλως ἀντίθετον τῷ ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας ἐπιδιωκομένῳ, ἅτε τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀποτροπιαζομένου τὴν βίαν καὶ οὐδαμῶς αὐτῇ ὑποτασσομένου.

§ Οὐδεμιᾶς δὲ ὑποστάσεως καὶ ἀληθείας ἔχεται περαιτέρω τὸ διισχυρίζεσθαι, ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ θεία λατρεία ὑποθάλπει καὶ διαιωνίζει τὴν πολυτέλειαν, τὴν λυμαινομένην ἀπάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἀδιακρίτως, διὸ καὶ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἀναγκαιοτέρα ἀποβαίνει ἡ φειδὼ ἢ ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ, ἀναστελλομένης πάσης δαπάνης ἀρρώστους τὴν διακόσμησιν καὶ συντήρησιν τῶν ἱερῶν ναῶν, πρὸς δὲ καὶ τὸ ὅτι ἡ ἐν ἡμέραις τακταῖς συγκρότησις ἱερῶν τελετῶν καὶ πανηγύρεων καθιστᾷ τὸν λαὸν ἀδιάφορον πρὸς αὐτάς, καθόσον πολλάκις καὶ συνεχῶς ἐπαναλαμβανόμεναι, ἀπειβαίνουσιν ἧττον σεβασταὶ παρ' αὐτῷ. Οἱ οὕτωσὶ

(*) Ἴδε συνέχειαν ἀπὸ σελ. 445 – 446 π. ἔ.

σκεπτόμενοι λυπιτελέστερον βιβλίον νομίζουσιν ἐν τῇ οἰκονομολογικῇ ταύτῃ δεινότητι αὐτῶν, ὅπως ὁ πλοῦτος καταδαπανᾶται καὶ καταναλίσκηται πρὸς σύστασιν δημοσίων θεάτρων καὶ ποικίλων ἄλλων ψυχαγωγικῶν κέντρων. Ὅτι ὅμως λίαν ἀναγκαῖόν ἐστι, ὅπως παρέχηται τῷ λαῷ ὑψηλὴ ἰδέα περὶ τῆς θείας μεγαλωσύνης, ἡ δὲ ἐξωτερικὴ θεία λατρεία καταστῇ ὅσον οἷόν τε μεγαλοπρεπεστέρα καὶ ἐπιβλητικωτέρα τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῶν ὑψηλῶν αἰσθημάτων, ἅτινα ἐγγενᾷ αὐτῷ ἡ παράστασις εἰς σεμνοπρεπῆ καὶ ἐπιβλητικὴν λατρείαν. Ἀδύνατον δὲ φυσικῶς ἵνα αἰχμαλωτισθῇ ἡ φαντασία τοῦ λαοῦ, ἐὰν μὴ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ προκείνται τὰ ἀντικείμενα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀποδίδει μεγίστην ἀξίαν καὶ τιμήν. Πόρρω δ' ἀπέχουσα ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ὅπως διὰ τῆς λατρείας αὐτῆς ἐμπνέῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν πρὸς τὴν πολυτέλειαν τάσιν, τοὐναντίον αὕτη ἐκ τῶν ψυχίων τῆς ἰδίας τραπέζης τρέφει πάντας σχεδὸν τὰς καλὰς τέχνας, καθόσον ὅ,τι ἐν αὐτῇ τυγχάνει δευτερεῦον καὶ ἐπουσιῶδες, τοῦτο καθίσταται παρ' αὐτῆς πλουσιωτάτη πηγή, ἐξ ἧς οἱ ἔξοχοι νόες καὶ θεράποντες τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς, μουσικῆς, ποιήσεως καὶ εὐγλωττίας ἠντλησαν καὶ θέλουσιν ἐσαεὶ ἀντλῇ τὰς ὑψηλοτέρας αὐτῶν ἐμπνεύσεις. Κεκτημένη δὲ τὸν πλοῦτον τοῦτον μετ' ἀνεξαρτησίας καὶ αὐθόλως ὑπ' αὐτοῦ ἐπηρεαζομένη ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς πνευματικῆς αὐτῆς λατρείας, ὡς μεγάλη βασιλὶς, εἰς ἣν ταῦτα πάντα ἀποδίδονται φύσει, ἐπιτρέπει ἵνα περισωσθῶσιν αὐτὴν πρὸς ὠφέλειαν καὶ πνευματικὴν τέρψιν τοῦ ἀνθρώπου μᾶλλον ἢ αὐτῆς, ἧς πᾶν κοσμημα καὶ πᾶς διάκοσμος ἀκαυροῦται καὶ ἐκλείπει ἀπέναντι τοῦ οὐρανίου αὐτῆς Νυμφίου, τοῦ ἁγιωτάτου τούτου θύματος τῆς ἀγάπης, τοῦ λαμπρύνοντος καὶ δοξάζοντος αὐτὴν ἐν ταῖς ἐρημίαις καὶ τοῖς σπηλαίοις πολλῷ πλεῖον τῶν πομπῶν καὶ μεγαλοπρεπειῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν κέντρων.

§ Ἐπίσης ἀνυπόστατος ἐλέγχεται καὶ ὁ ἕτερος ἰσχυρισμὸς τῶν πολεμίων τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας, ὅτι αὕτη τακτικῶς καὶ συνεχῶς τελουμένη, ἀπόλλυσι τὴν ἑαυτῆς ἀξίαν, καθιστᾶμένη φορτικὴ παρὰ τῷ λαῷ, ὅστις τοὐναντίον, πρὸς μείζονα λύπην τῶν τὰ τοιαῦτα ὡς ἀπὸ τρίποδος δογματιζόντων, πασσυδεὶ συρρέει κατὰ τὰς εὐσήμους τῆς θρησκείας αὐτοῦ ἡμέρας ἐν τοῖς ναοῖς πρὸς δοξολογίαν Ἐκείνου, ἐν ᾧ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. Κατὰ δὲ τὸν σοφὸν Λακορδαίρον (Lacordaire) αὐστάνις πρᾶγμά τι καταντᾷ δυνηνεκὲς καὶ καθολικόν, περιέχει ἀναγκαίως μυστηριώδη τινὰ ἁρμονίαν πρός τε τὰς ἀνάγκας καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου». Καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἑπομένως θεία λατρεία παρέχουσα τοῖς ἀνθρώποις τὸ ὕψιστον ἀγαθόν, ἐνισχύει τὸν ἀμοιβαῖον αὐτῶν σύνδεσμον καὶ διδάσκει αὐτοὺς ἵνα θεωρῶσιν ἀλλήλους ἀνεξαρτήτως πάσης κοινωνικῆς διακρίσεως ὡς ἴσους πρὸ τοῦ θρόνου τῆς θείας μεγαλωσύνης, ὡς μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τοῦ οὐρανίου Πατρός, ὡς ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ. Εἰς πάντας δὲ τούτους προβάλλονται αἱ αὐταὶ προσευχαί, αἱ αὐταὶ ἱεραὶ διατυπώσεις, οἱ αὐτοὶ θεσμοὶ καὶ αἱ αὐταὶ ἱεροτελεστίαι. Ἔπειτα δὲ τίς ὁ ἀγνοῶν ὅτι ἐν τῇ κοινῇ θείᾳ λατρείᾳ λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος μαθήματα ὑψηλὰ καὶ ὑποθήκας τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, φωτίζεται καὶ κρατύνεται ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ συνείδησις, ἡ δὲ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου λαμβάνουσα χώραν ἱερὰ κατάνυξις ἀπελευθεροῖ αὐτήν, ἔστω καὶ πρὸς ὥραν, ἀπὸ τῶν ταπεινῶν καὶ χαμαιζήλων παθῶν, συμφερόντων καὶ τάσεων καὶ διατίθησιν αὐτὴν εὐαρέστως εἰς τὴν ἀληθῆ λατρείαν τοῦ Ὑψίστου. Οὐδεὶς δὲ ὁ ἀρνούμενος ὅτι ὅσῳ συχνότερον καὶ ἰσχυρότερον λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος τὰ αὐτὰ ἠθικὰ μαθήματα καὶ δοκιμάζει τὰ αὐτὰ ἱερὰ συναισθήματα ἐν τῷ καιρῷ τῆς θείας λατρείας, τοσούτῳ στενώτερον προσεγγίζει τῷ πλησίον αὐτοῦ. Τοῦτο δύνανται ν' ἀρνηθῶσι μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες θεωροῦσιν ὡς ματαίαν κατανάλωσιν χρόνου τὴν κοινὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἐν τῇ κοινῇ λατρείᾳ παρουσίαν, τὴν ὁποίαν παντὶ σθένει καὶ συστηματικῶς ἀπορεύγουσιν ὅπως οὕτω ἐκδηλώτωσι περιφανῶς τὴν πρὸς τὰ θεῖα ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν αὐτῶν. Ἐὰν ὅμως οὗτοι ἐξήταζον τὸ πρᾶγμα ἐπισταμένως καὶ ἀμερολήπτως, καὶ ἔρριπτον ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν τελούντων εἰλικρινῶς τὰς θρησκευτικὰς ταύτας ἀνάγκας, ἤθελον συνομολογήσει μεθ' ἡμῶν ὅτι αἱ κοιναὶ προσευχαί, ἡ ἐν τῇ κοινῇ θείᾳ λατρείᾳ παρουσία καὶ ἡ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς τελεταῖς συμμετοχὴ οὐμόνον παρίστανται ὡς ἓν τῶν ἀρίστων εἰδῶν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς θρησκευτικότητος καὶ ἠθικότητος, ἀλλὰ καὶ συνεργοῦσιν εἰς τὴν ἠθικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Τοιουτοτρόπως δὲ ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία ἀποβαίνει ἓν τῶν ἀρίστων μέσων πρὸς παγίωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς πνευματικῆς ἀδελφότητος καὶ ἑνώσεως τῶν ὀπαδῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας, ἅμα δὲ καὶ πρὸς διέγερσιν καὶ ἐνίσχυσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, καθόσον λίαν δύσκολον νὰ ὑποδείξῃ τις ἕτερον μέσον τοῦ ἰσχυρῶς εἰσάγειν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ συνειδήσει τὰς θεοσδότους ἀληθείας τῆς θρησκείας, τρέφειν δὲ καὶ ἐνισχύειν τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις καὶ συναισθήματα τὰ οὕτωσι περιφανῶς ἐκδηλούμενα ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας καὶ πρὸς μίμησιν διεγείροντα τοὺς ἀσθενεστέρως περὶ τὴν πίστιν διακειμένους. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων τί δύναται ἀσφαλέστερον καὶ μονιμώτερον νὰ συγκρατήσῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸ τοῦ χαίνοντος βαράθρου τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταπτώσεως, ἐὰν μὴ ἡ ἐν τῷ διακόσμῳ τῆς χριστιανικῆς λατρείας ἀπαστράπτουσα λάμψις τῆς ἀληθείας, ἡ ὑπομιμνήσκουσα τοῖς ἀνθρώποις τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν καταγωγὴν καὶ κλῆσιν

καὶ διεγείρουσα ἐν αὐτοῖς εὐσεβεῖς σκέψεις καὶ διαθέσεις. Βιβλίως ὑπάρχουσι καὶ ἄνθρωποι, ἐπὶ τῶν ὁποίων οὐδόλως ἐπενεργεῖ καὶ αὐτὴ ἡ ὑψηλὴ καὶ κατανυκτικωτάτη θεία λειτουργία, ἡ οὖσα τὸ κέντρον καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας. Ἀλλ' ἡ ὕπαρξις τῶν τοιούτων, ἐν οἷς πᾶν αἴσθημα θρησκευτικὸν ἐξέλιπεν ἀποκρυσταλλωθέν, οὐδόλως ἐλαττοῖ τὴν εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας ἐπὶ τῶν ἀληθινῶν τοῦ Θεοῦ λατρευτῶν.

Φιλόθεος Μιχαηλίδης
πρωτοσύγκελλος τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σηλυβρίας

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Κυπριακὸν ζήτημα.* — Ἐν συναφείᾳ πρὸς ὅσα ἐν προηγουμένοις ἡμῶν φύλλοις ἐγράφομεν περὶ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος Κύπρου, προσθέτομεν σήμερον τὰ ἀκόλουθα: Ἡ σεπτὴ πατριαρχικὴ διαιτησία βλέπουσα ἀφ' ἑνὸς τὸ ἀπροχώρητον καὶ ἀδιέξοδον εἰς ὃ ἡ ἐκλογὴ ἀρχιεπισκόπου εἶχε ῥιφθῆ παρὰ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ, χρωμένη δ' ἀφ' ἑτέρου ἐλλόγως τοῖς δικαιώμασιν αὐτῆς, προεῖδε εἰς τὴν ὑπόδειξιν τριῶν ὑποψηφίων, πάντων προσώπων ξένων καὶ οὐδετέρων πρὸς τὰ ἐκεῖ κομματικὰ πάθη, συνενούντων δ' ἐν ἑαυτοῖς καὶ τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα. Οἱ τρεῖς οὗτοι ὑποψήφιοί εἰσιν: Ὁ σεβ. ἅγιος Μελενίκου Ἰωακεὶμ, ὁ σεβ. ἅγιος Κυριακουπόλεως (ἐκ τοῦ κλίματος τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ Θρόνου καὶ Κύπριος τὴν πατρίδα) καὶ ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, Μ. ἱεροκήρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Καίτοι δὲ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης διεμαρτυρήθη ὁ ἅγ. Κιτίου καὶ ἡ περὶ αὐτὸν μερὶς, καίτοι ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Φώτιος ἐδήλωσεν ἐσχάτως, ὅτι δὲν ἐγκρίνει τὴν εἰς τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν συμμετοχὴν τοῦ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπου του, οὐχ ἧττον ἡ τε ἱερὰ Σύνοδος Κύπρου, ἐπαρχιακά τινα κέντρα αὐτῆς, οἱ μετριοφρονέστεροι τῶν Κυπρίων καὶ ὁ ἀμερόληπτος τύπος ἐπικροτοῦσιν εἰς τὴν τοιαύτην δικαίαν, ἀμερόληπτον καὶ τελεσφόρον διαιτητικὴν ἀπόφασιν.

—*Μητροπολίτης Κορυτσᾶς.* — Ὁ σεβασμ. Μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερβάσιος μέλλων μετ' ὀλίγον ν' ἀποχωρήσῃ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ὡς ἀντικατασταθεὶς, ἠτήσατο ὅπως ἐξελεγχθῶσιν ἁρμοδίως οἱ λογαριασμοὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ ὡς ταμίου τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος διώρισεν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ σεβασμ. ἁγίου Μηθύμνης Στεφάνου καὶ τῶν κκ. Κ. Σαραφιανοῦ, λογιστοῦ τοῦ ἐθνικοῦ Ταμείου, καὶ Ἰωάννου Ἀσπριώτου.

—*Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης* — Ὁ σεβασμ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Δωρόθεος διὰ τηλεγραφήματος αὐτοῦ, ἀναγνωσθέντος ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθ. Τρίτης, ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκετο εἰς τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ ἐγκαρδίου ἔτυχεν ὑποδοχῆς παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ.

—*Νέοι συνοδικοί.* — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Σμύρνης Βασίλειος τηλεγραφικῶς ἀνεκοίνωσε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὅτι μετὰ τὴν κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας ἐλεύσεται εἰς βασιλεύουσαν πρὸς ἀνάληψιν τῶν συνοδικῶν αὐτοῦ καθηκόντων.

Ὡσαύτως ὁ σεβασμ. Μητροπολίτης Ἠλιουπόλεως Ταράσιος τηλεγραφικῶς τε καὶ διὰ γράμματος ἤγγειλεν ὅτι συμμορφούμενος πρὸς τὰς δοθείσας αὐτῷ ὁδηγίας θέλει σπεύσει ἐγκαίρως εἰς βασιλεύουσαν ἵνα ἀναλάβῃ τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα.

— *Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.* — Τῆς Α. Β. Υ. τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας Φερδινάνδου ἄγοντος χθὲς τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων αὐτοῦ ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχὰς τῷ ἐνταῦθα πράκτορι τῆς Βουλγαρίας κ. Γκέσωφ διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Ἰ. Δ. Ταντελίδου.

— *Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης διεβίβασε χθὲς τὰ θερμὰ συλλυπητήρια τῷ ἐπιτετραμμένῳ τῆς ἐνταῦθα Ρουμανικῆς πρεσβείας διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰ. Δ. Ταντελίδου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου πρεσβευτοῦ Γκίκα, συμβάντι ἐν Παρισίοις.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ἐπισκεψάμενος τῇ π. Τρίτῃ τὴν Α Υ. τὸν ἡγεμόνα τῆς Σάμου Μιχαλάκην Γρηγοριάδην ἐρέντην καὶ τὴν Α. Ε. τὸν Ἀριστείδην ἐρέντην Κυριακοῦ διερμήνευσε τὰς πατριαρχικὰς προσρήσεις τῷ μὲν πρώτῳ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἐπ' ἀδείᾳ ἀφίξει, τῷ δὲ δευτέρῳ ἐπὶ τῇ ἐναγχος ἐπιβαλλευθείσῃ αὐτῷ αὐτοκρατορικῇ εὐμενείᾳ καὶ τιμητικῇ διακρίσει.

Ὡσαύτως αἱ πατριαρχικαὶ συγχαρητήριοι προσρήσεις διεβιβάσθησαν προχθὲς διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου καὶ τῇ Α. Ε. τῷ Γ. Φραγκιᾷ ἐρέντῃ, ἀρχιμηχανικῷ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν δημοσίων ἔργων, ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῆς σεβαστῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως προσφάτῳ προαγωγῇ αὐτοῦ εἰς τὸν βαθμὸν βαλιχέ.

— *Ἐπισκέψεις.* — Προχθὲς περιηγήτριαί τινες ἀμερικανίδες ἐπεσκέψαμεναι τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα ἐζήτησαν ἵνα ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τῆς Α. Θ. Π. καὶ ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν Αὐτῆς. Ἡ Α. Θ. Π. εὐδέχατο εὐμενῶς τὰς δεσποινίδας ταύτας.

Τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμεν. Πατριάρχην ἐπεσκέψαντο αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ Ἀλέξ. Παντζίρης βέης, ὁ Ἀνδρέας Κοπάσης ἐρέντης, ὁ ἐρίτιμος Εὐστάθιος Εὐγενίδης, χθὲς δὲ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας στρατηγὸς Σάββας Γκρουΐτς ἐν συνοδείᾳ τοῦ Α' γραμματέως Μ. Ἀποστολοβίτς.

— *Ἀστέρειος ὀνόματος.* — Τοῖς ἀξιοτίμοις κκ. Χ. Λάγῳ, Χ. Κοσσίογλου, Χ. Ραμπιάδῃ καὶ Χ. Δεβετζῇ, ἄγουσι τῇ π. Κυριακῇ τὴν ἐπέτειον αὐτῶν ὀνοματικὴν ἑορτὴν, ἡ Α. Θ. Π. εὐηρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ τὰς εὐχὰς καὶ συγχαρητηρίους προσρήσεις διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου καὶ τοῦ διακόνου Ἱεροθέου Ἀνθουλίδου.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων ὁμογενὴς κοινώτης ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τεκμήριον ζηλωτῆς καὶ ἀξιομιμήτου στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν παρεχομένη ἀπέστειλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμ. Πατριάρχῃ φράγκα χρυσᾶ χίλια.

Ὡσαύτως οἱ ἐν Ραϊδεστῷ ἔγκριτοι ὁμογενεῖς Θεοδωρίδης καὶ Μαργαρίτης ἀπέστειλαν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ ἀνὰ 5 λιρ. ὀθωμ. ἑκάτερος ὁ δὲ κ. Π. Τσόλας λίρ. ὀθωμ. 20.

Ἀνακριβῶς ἐσημειώθη ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι ὁ ἅγιος Μεσημβρίας Χαρίτων προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων ὁ εἰκοσάφραγκα. Ὁ προσενεγκὼν ταῦτα ἐστιν ὁ ἅγιος πρώην Μεσημβρίας Γενναδίου, ἀρχιερατικὸς προϊστάμενος Σταυροδρομίου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἱστορικαὶ σελίδες (Ἰωακεὶμ ὁ Γ'.)

Ὁ διὰ πολλῶν δημοσιεύσεων αὐτοῦ λίαν εὐφήμως τῷ ἡμετέρῳ δημοσίῳ γνωστὸς ἐλλόγιμος κ. Κ. Σπανούδης ἀγγέλλει τὴν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον μετ' οὐ πολὺ ἔκδοσιν καλλιτεχνικοῦ τόμου, ἐξ 20 τυπογραφικῶν φύλλων ἀπαρτιζομένου, καὶ ὑπὲρ τὰς 150 εἰκόνας ἀρίστης τέχνης περιλαμβάνοντος καὶ ἐχόντος ὡς θέμα τὸ γεγονὸς τῆς τὸ δεύτερον πανδήμου ἐκλογῆς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'.

Ἐπιρυλαττόμενοι ὅπως μετὰ τὴν ἔκδοσιν ποιήσωμεν τὸν προσήκοντα λόγον περὶ τοῦ πονήματος συνιστῶμεν θερμῶς αὐτὸ πᾶσι τοῖς ἡμετέροις ἀναγιώσταις.

Τοῦ ἔργου θὰ γίνωσι δύο ἐκδόσεις, ἡ λαϊκὴ ἔκδοσις θὰ τιμᾶται 12 γροσίων, ἡ δὲ πολυτελὴς μιᾶς ὀθωμ. λίρας ἐνταῦθα καὶ 25 φρ. χρυσῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Σεραφεὶμ Καζαντζόγλους, ἔμπορος, ὑπήκοος Ὀθωμανῆς τίως μὲν κάτοικος Ταταούλων Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν συνοικίαν Σινὰν-χοτζὶ, παρὰ τῇ ὁδῷ Κὴρ ὑπ' ἀριθμ. 17, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν, καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διατροφῇ ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Σουλτάνης Σ. Καζαντζόγλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, κατοίκου Ταταούλων Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν συνοικίαν Σινὰν-χοτζὶ, παρὰ τῇ ὁδῷ Σαατζῆ, ὑπ' ἀριθμ. 19. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διατροφῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 31 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος
† ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 2

Ὁ Γραμματεὺς
Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἀμαλία Μιχαὴλ Ζωᾶ, τὸ γένος Τζοτζοῦ, ὀρθόδοξος Χριστιανή, ὑπήκοος Ὀθωμανή, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη καὶ ἀγνώστου διαμονῆς, ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Μιχαὴλ Ζωᾶ, ἀμαξηλάτου, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Χαλκηδόνος ἐπὶ διαζυξει, προσκαλεῖται ἵνα ἐμφανισθῇ τὴν πρώτην δικάσιμον Τετάρτην καὶ ὥραν 8 1)2 τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς κλήσεως ταύτης πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος. Ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν δικάσιμον ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται τρεῖς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κ)πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν Χαλκηδόνι, τῇ 18 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος
† Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ 2

Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Πρωτοσύγκελλος ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 818

Καλεῖται ὁ Ἀριστείδης Παπαστεφανᾶτος, Κεφαλλήν, ὑπήκοος Ἕλλην, τέως μὲν ἐργάτης ἐν Ἀτμοπλοΐαις, καὶ ἐν Γαλατᾷ διαμένων ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτῆρος Χριστοῦ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διαζυξει ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Φωτεινῆς Ἀριστείδου Παπαστεφανάτου, τὸ γένος Ἠλία Πανᾶ, κατοίκου Γαλατᾶ ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὰ οἰκιακὰ μετερχομένης ἔργα. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Βυζαντίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 9 Φεβρουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος
† **Κορυτσᾶς** ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 1

Ὁ Γραμματεὺς
Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Τυπογραφείῳ «Ἑρμηνεία τῶν κατὰ τὰς Κυριακὰς περικοπῶν τοῦ Ἱ. Εὐαγγελίου τοῦ Μεγάλου Ῥήτορος τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας Μηνᾶ Χαμουδοπούλου. «Θρησκευτικὸς Ἀρωγὸς» καὶ «Διδασκαλία τῆς ἀνατολ. ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας» ὑπὸ Γρηγορίου Καρύδου, διευθυντοῦ τῆς Βυζαντίδος.

Τὰ ἔργα δεόντως κεκυρωμένα συνιστῶνται παντὶ εὐσεβεῖ χριστιανῷ.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 8

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ . . . 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

. . . . . .

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σκέψεις περὶ καρποφορωτέρας διεξαγωγῆς τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος — Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἐν Βηρυττῷ — Ἐπὶ τῶν προτάσεων τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου — Τινὰ περὶ τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἐπισκοπικῆς ἀδείας ἐν Τουρκίᾳ παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον — Μελέτη περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας — Ὁ ὑμνογράφος Ἰγνάτιος — Ἐκκλησιαστ. ἔγγραφα — Ἐκκλησιαστ. χρονικά — Κοινοποιήσεις — Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

ΣΚΕΨΕΙΣ
ΠΕΡΙ ΚΑΡΠΟΦΟΡΩΤΕΡΑΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Α'.

Εἶνε πανθομολογούμενον, ὅτι τὸ ἱερὸν κήρυγμα σημαντικῶς ἐνισχύθη ἀπό τινων ἰδίᾳ ἐτῶν παρ' ἡμῖν, καὶ ὁλονὲν βαίνει ἐνισχυόμενον κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ὁσημέραι παρατηρουμένην αὔξησιν τῶν τὴν προσήκουσαν κεκτημένων μόρφωσιν θεολόγων κληρικῶν. Τοῦτο ἀναγραπτέον εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ ἀρτίως ἐκπνεύσαντος ΙΘ' αἰῶνος, καθ' ὃν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπὶ μᾶλλον προήχθη παρ' ἡμῖν ἡ συστηματικὴ μόρφωσις τοῦ κλήρου διὰ τῆς ἱδρύσεως εἰδικῶν πρὸς τοῦτο Σχολῶν, οἵα ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴ Σχολή, καὶ λοιπαὶ παρόμοιαι ταύτῃ. Ἡ ἐπιγενομένη ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ πρόοδος εἶνε προφανής. Ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ ὡς καὶ ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου —ἵνα εἰς τοῦτον καὶ μόνον περιορισθῶμεν — ὑπάρχουσι ναοὶ καὶ θρησκευτικαὶ ἀδελφότητες, ὅπου τακτικῶς κηρύσσεται ὁ θεῖος λόγος, συνεχῶς μεταδιδόμενος κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ οὐχὶ ὡς τι νηστήσιμον ἔδεσμα, μόνον κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς. Ἀλλ' οὐχ ἧττον εἶνε πανθομολογούμενον, ὅτι οὐκ ὀλίγα εἰσέτι ὑπολείπονται νὰ ἐπιτελεσθῶσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ ἐπὶ τούτων προδήλως ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν ἁρμοδίων ἡ ἐν ἄλλῃ στήλῃ δημοσιευομένη σχετικὴ περὶ κηρύγματος ἐγκύκλιος.

Ἐκτὸς τοῦ ζητήματος τῆς εὐρυτέρας διαδόσεως τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, εἶνε προφανὴς ἡ ἀνάγκη τῆς συστηματικωτέρας αὐτοῦ διεξαγωγῆς, ὅπως τοῦτο ἀποδῇ ἀληθῶς καρποφόρον καὶ ἀποφέρῃ τὰ ἐξ αὐτοῦ προσδοκώμενα σωτήρια ἀποτελέσματα, τὴν ἀναζωπύρησιν δηλονότι τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ συναισθήματος τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας. Καὶ δὴ, λαμβανομένων μάλιστα ὑπ' ὄψιν τῶν τελευταίων ἁγιογραφικῶν συμβάντων καὶ τῶν σχετικῶν διακελεύσεων τῆς ἐξ ἀφορμῆς αὐτῶν πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐγκυκλίου, εὐχῆς ἔργον, ὅπως αἱ ἅγιαι Γραφαὶ καθόλου καὶ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἰδίᾳ γίνωνται ἀντικείμενον συχνοτέρας καὶ συστηματικωτέρας ἑρμηνείας καὶ ἀναπτύξεως παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἱεροκήρυξιν. Ἐπίσης εὐκταῖον, ὅπως αἱ οὕτω καλούμεναι Κατηχητικαὶ Διδαχαὶ ἐτίθεντο εἰς τακτικὴν χρῆσιν παρ' ἑκάστῳ αὐτῶν, ὡς οὖσαι συμπλήρωμα ἀναγκαῖον ἐν τῷ καθόλου ἔργῳ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, μάλιστα προκειμένου

περὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς χριστεπωνύμου πληρώματος, παρ' ᾧ ἡ τακτική, μεθοδική καὶ ἀνελλιπὴς τῶν πάντων κατήχησις δὲν ἐπιτυγχάνεται παντοῦ διὰ λόγους γνωστούς. Καὶ τέλος, οὐχ ἧττον εὐκταῖον, ὅπως ἐφιστᾶτο μείζων προσοχὴ εἰς ἰδιαιτέρας τινὰς ἐσωτερικὰς ἰδιότητας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κηρύγματος, αἵτινες εἰσὶν ἀπαραίτητοι καὶ ὧν ἡ ἀπὸ παντὸς κηρύγματος ἔλλειψις σπουδαίως παραβλάπτει τὴν ἀποτελεσματικότητα αὐτοῦ καὶ τὴν προσδοκωμένην εὐεργετικὴν ἐπὶ τῶν διδασκομένων ἐπιρροήν. Ὑποδεικνύοντες ἁπλῶς ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ τρία ἀνωτέρω κύρια σημεῖα, ἐφ' ὧν φρονοῦμεν, ὅτι δέον νὰ ἐπιστηθῇ μείζων ἡ προσοχὴ πρὸς καρποφορωτέραν τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος διεξαγωγὴν παρ' ἡμῖν, μέλλομεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἰδιαιτέρως ἐν προσεχεῖ εὐκαιρίᾳ.

Α. Π.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΒΗΡΥΤΤΩ

Ἀξιομίμητον παράδειγμα ἀδελφικῆς συναντήσεως καὶ ἐπικοινωνίας τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἥκιστα συντελεστικὴν εἰς ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην καὶ προσέγγισιν πολιτείαν προπαγανδιστῶν τινων ἐν Ἀνατολῇ, τὰ μάλιστα ἀξιέπαινος καὶ διδακτικὴ εἶνε ἡ κάτωθι δημοσιευομένη ἐπιστολὴ τοῦ ἀγγλικανοῦ ἱερέως Χιοὺ Φρὴρ πρός τινας τῶν ἐν Βηρυττῷ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι, δυσηρεστημένοι κατὰ τῶν ἰθυνόντων νῦν τὰ τοῦ Ἀντιοχικοῦ θρόνου διὰ τὴν μὴ ἐπιτυχίαν τῆς ἐκλογῆς ὡς μητροπολίτου Βηρυττοῦ τοῦ ὑπ' αὐτῶν προβληθέντος ὑποψηφίου, ἀπεράσισαν ν' ἀποτανθῶσι πρὸς τὸν προρρηθέντα ἐν Βηρυττῷ ἀγγλικανὸν ἱερέα, ζητοῦντες ὑπὸ τὸ κράτος τῶν κομματικῶν παθῶν καὶ τῆς ἐξάψεως νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ ἐν λόγῳ ἀγγλικανὸς ἱερεύς, λίαν συνετῶς καὶ παραδειγματικῶς φερόμενος, ἀπέτρεψεν αὐτοὺς τοῦ τοιούτου διαβήματος, κατόπιν συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἀγγλικανοῦ Ἐπισκόπου, ὡς ὄφλον ἐν τῇ ἐπιστολῇ. Συγχαίρομεν ἐκθύμως τῷ τε ἀγγλικανῷ Ἐπισκόπῳ καὶ τῷ ἀγγλικανῷ ἱερεῖ ἐπὶ τῇ ἀξιοπρεπεῖ καὶ ἀληθῶς χριστιανικῇ αὐτῶν διαγωγῇ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἥτις διατρανοῖ τὰς εἰλικρινεῖς αὐτῶν τε καὶ τῆς ἣν ἀντιπροσωπεύουσιν Ἐκκλησίας διαθέσεις πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς εὐγενῶς ἀποφαίνονται περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ γεγονὸς ὅσον εἶνε χαρακτηριστικὸν ἀφ' ἑνὸς διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν, ἐκεῖ, ἀνωμαλον ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν, τοσοῦτον ἀφ' ἑτέρου εἶνε λίαν ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸ ἔργον τῆς σοβαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν συνεννοήσεως, ἣν πρὸς τοῖς ἄλλοις θέτουσιν ὑπὸ σπουδαίαν μελέτην αἱ ἐσχάτως διατυπωθεῖσαι σχετικαὶ προτάσεις τῆς Α. Θ. Π., τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀγγλικανοῦ ἱερέως ἔχει ὧδε:

Πρὸς τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας

Ἐρωτηθεὶς παρὰ διαφόρων ἀντιπροσώπων τῆς Ὑμετέρας Κοινότητος, συνεπείᾳ τῶν ὑφισταμένων ἀνησυχιῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ὑμῶν, ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἂν εἶνε δυνατὸν ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀπονέμῃ ὑμῖν τὰς ἐκκλησιαστικὰς χάριτας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κρίσεως πληροφορῶ ὑμᾶς διὰ τῆς παρούσης ὅτι ὁ Ἄγγλος Ἐπίσκοπος Ἱερουσαλὴμ καὶ Ἀνατολῆς μοὶ ἔγραψεν ἐπικυρῶν καὶ ἐπιδοκιμάζων τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν γνώμην μου, τὰ ἑπόμενα· «προσηνέχθητε μετὰ τάξεως καὶ συνέσεως ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἑλληνικῆς ἐκλογῆς, δύνανται οἱ ἐπιθυμοῦντες **προσωρινῶς** νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς ἀκολουθίας ἡμῶν ἢ τὰς ἀραβικὰς ἀκολουθίας. Θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν, ἂν ἐγκαταλίπωσιν αὐτὴν νῦν, ὅταν ἐκλείψῃ ἡ ἔρις. Εἶναι μέγα καὶ σημαντικὸν τὸ κίνημα, ἀλλὰ μὴ φρονεῖτε ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ προσενεχθῆτε συνετώτερον ἢ ὡς ἐπράξατε, εἶνε ἄξιοι πολλῆς συμπαθείας ἐκ μέρους ἡμῶν. Ὀφείλομεν νὰ βοηθήσωμεν αὐτοὺς ἐφ' ὅσον τοῦτο ἐπιτρέπεται ἡμῖν, **ἀποθαρρύνατε ἐν τούτοις αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν Ἐκκλησίαν ὑφ' ἧς ἐβαπτίσθησαν.** Δὲν πρέπει νὰ **ἐγκαταλίπωσιν** αὐτὴν, ἀλλὰ δύνανται νὰ **ἀφίστανται,** ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, κατὰ τὴν συνεννόησιν τὴν γενομένην τῇ συναινέσει τοῦ Ἱεροσολύμων Γερασίμου καὶ τοῦ τέως Πατριάρχου Ἀντιοχείας, **ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ** ἡμεῖς βαπτίζομεν δι' αὐτοὺς ὑπὸ τὸν σαφῆ ὅρον τοῦ μὴ ἀναβαπτισμοῦ καὶ τῆς ὑφ' ἡμῶν παραδοχῆς ὅπως οὗτοι χρίωσιν, ὅτε ἡμεῖς δὲν προβαίνομεν εἰς βεβαίωσιν (χρίσμα).

Ἡ Σύνοδος τῆς Ἀντιοχείας ἐπισήμως ἐψήφισε πρότασιν ἐπιτιμίου Ἕλληνος ἱερέως, ὅστις (ἑκουσίως ἢ ἐν ἀγνοίᾳ) ἀνεβάπτισε παιδίον παρὰ τὴν Δαμασκὸν, ὅπερ Ἄγγλος ἱερεὺς εἶχε βαπτίσει κατὰ τὴν προηγουμένην κρίσιμον κατάστασιν ἐν Δαμασκῷ.

Αἱ ὀλίγαι αὗται γραμμαὶ ἀπευθύνονται ὑμῖν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θέλουσιν ὑποδείξῃ ὑμῖν τὸν τρόπον δι' οὗ δύνασθε νὰ λάβητε βοήθειαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ταραχῶν ὑμῶν καὶ συνάμα νὰ διαμείνητε εἰλικρινεῖς εἰς τὴν ἔντι-

μον θέσιν, ἣν κατέχετε ὡς μέλη τῆς ἀρχαιοτέρας ἐν τῷ χριστιανισμῷ Ἐκκλησίας.

Εὐχόμενος ἵνα τὸ ἅγιον Πνεῦμα φωτίζῃ καὶ καθοδηγῇ ὑμᾶς.

Διατελῶ πιστῶς ὑμέτερος ἐν Χριστῷ

ΧΙΟΥ Κ. ΦΡΗΡ

ἐφημέριος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐν Βηρυττῷ.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ὁμογενὴς λόγιος, διατρανῶν τὸ περὶ τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ζηλωτὸν αὐτοῦ ἐνδιαφέρον, ἀπέστειλε τὴν ἐξῆς ἀξιανάγνωστον ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐσχάτως διατυπωθεισῶν ὑπ' αὐτῆς προτάσεων περὶ ἐπειγόντων τινῶν ζητημάτων τοῦ συγχρόνου ἐκκλησιαστικοῦ βίου.

Τῷ παναγιωτάτῳ, θειοτάτῳ, θεοτιμήτῳ καὶ θεοδοξάστῳ Οἰκουμενικῷ πατρὶ καὶ Πατριάρχῃ κυρίῳ μοι κυρίῳ Ἰωακεὶμ

κτλ. κτλ. κτλ.

(προσκυνητῶς)

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἐκ καθήκοντος ἐμελέτησα τὰς προτάσεις, ἐφ' ὧν ἐκ θεοφιλοῦς γνώμης ἡ θεοτίμητος προσκυνητή μοι Αὐτῆς Κορυφὴ ἐφειλκύσατο ἐναγχος τὴν προσοχὴν τῆς τε περὶ Αὐτὴν Ἱερᾶς Συνόδου καὶ παντὸς τοῦ ὀρθοτομοῦντος τὸν λόγον τῆς ἀληθείας χριστωνύμου λαοῦ, ἐκείνης μὲν δι' ἀνακοινώσεως γενομένης αὐτῇ κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς μετὰ τὰς πανσέπτους ἑορτὰς τοῦ δωδεκαημέρου, τούτου δὲ διὰ δημοσιεύσεως αὐτῶν ἐν τῷ ἀνὰ τὴν δημοσιογραφίαν ἐπισήμῳ ὀργάνῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πάντως ἔργον πρέπον τε καὶ ἅγιον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εὐαγγελικῆς ἐπικοινωνίας τε καὶ μελέτης ἄξιον τοῦθ' ὅπερ εἰσηγήσατο ἡ θεοδόξαστος προσκυνητή μοι Αὐτῆς Κορυφὴ ἐξ ἐπιγνώσεως τῆς βαρυνούσης Αὐτὴν εὐθύνης, περὶ ἧς ὁ Κύριος λαλεῖ διὰ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου· Θεοφιλὴς γὰρ πάντως καὶ εὐαγγελικὴ ἡ ἐπαναστροφὴ ἀνὰ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, καθ' ἃς οἱ γεραροὶ καὶ σεβάσμιοι προϊστάμενοι τῶν ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν ἀξιόχρεων ἡγοῦντο μέριμναν τὴν ἔξαρσιν αὐτῶν ὑπὲρ τὰ ἔργα τῆς τρεχούσης, ὡς εἰπεῖν, ὑπηρεσίας καὶ τὴν πρὸς ἑαυτοὺς αὐθόρμητον καθ' ἡμέραν διατύπωσιν τῶν ἐρωτήσεων: «ποῖ παρέβην; τί δ' ἔρρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;» ἡ τούτων γὰρ ἀνασκοπὴ πάντα μὲν ἄνθρωπον ἐπὶ τὴν βασίλειον τοῦ πρέποντος ὁδὸν καθοδηγεῖ, ἰδίᾳ δὲ ἐπιβέβληται τοῖς πνευματικῶς προϊσταμένοις, οἷς ἐκ θείας ἐντολῆς πολλὰ μέμηλε. Ὅθεν τοι ἀσπασίως ἀπεδέχθην καὶ προθύμως συνετάχθην τῇ θεοφιλεῖ γνώμῃ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, δόξαν δ' ἀνέπεμψα τῷ Κυρίῳ τῷ ἐμπνεύσαντι Αὐτῇ τὰς Αὐτῷ φίλας γνώμας. Στοιχοῦσα τοῖς λόγοις τοῦ Κυρίου ἡ Θεοτίμητος προσκυνητή μοι Αὐτῆς Κορυφὴ θεοφιλῶς μὲν εἰσηγήσατο τὴν ἀνταλλαγὴν σκέψεων εἰς δυνατὴν καὶ εὐκτὴν ἐξεύρεσιν σημείων συναντήσεως καὶ ἐπαφῆς μετὰ τῶν δύο μεγάλων ἀναδενδράδων τοῦ Χριστιανισμοῦ, σιγῇ δὲ παρεῖδε τὰς παραφυάδας, αἵτινες ἐν καιροῖς ἀντιξόοις, ἀποσπασθεῖσαι τῆς ἀσαλεύτου πέτρας τῆς πίστεως, ἐπλάτυναν σὺν τῷ χρόνῳ τὸ χάσμα τῆς πρὸς ἡμᾶς δογματικῆς διαφωνίας καὶ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν μνησθεισῶν ἀναδενδράδων ἀπεμάκρυναν αὐτὰς τῆς σεβασμίας ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Ἀναμετρῶν τὰς ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου ἀνταλλαγείσας σκέψεις καὶ ἐν ὄψει ἔχων τὰς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις διατυπωθείσας ἰδέας, οὐχὶ ἀνέφικτον ἡγοῦμαι τὴν μεθ' ἡμῶν συννενόησιν τῶν ἀπὸ τῶν δυσμῶν τοῦ Ε' ἀ. Χ. αἰῶνος δογματικῶς ἀφ' ἡμῶν ἀποσπασθέντων, εἴ γε σκόπιμος ἐργασία γένηται πρὸς τὴν τούτων ἐπιστροφήν, ἢ τὴν μεθ' ἡμῶν συνάντησιν· ὅθεν τοι καὶ ἐπὶ τούτοις εὐλαβῶς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μέριμναν ἐφελκῦσαι ἀπετόλμησα διὰ τῆς δε τῆς υἱικῆς ἐπιστολῆς μου, δι' ἧς καὶ τὰς θεοπειθεῖς Αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ταπεινῶς ἐξαιτεῖται

Ἐν Ἀμίδῃ, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ ἐν πνεύματι Αὐτῆς υἱὸς

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΓΑΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ·

III. Περὶ τῆς ἱστορικῆς ἑρμηνείας.

Καὶ ἡ ἱστορικὴ ἑρμηνεία ἀποκλείει τὴν ἑρμηνείαν ὅτι τὸ **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** ἐννοεῖ

· Συνέχ. ἀπὸ σελ. 75—77.

μηδὲν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διοικείτωσαν. Ἰδοὺ πῶς ἀποδεικνύεται αὕτη κατὰ χρονολογικὴν τάξιν.

Ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος, ἀκμάσας μεταξὺ Α΄ καὶ Β΄ μ.Χ. αἰῶνος, ἐν μὲν τῇ πρὸς Μαγνησίους ἐπιστολῇ του γράφει «ὥσπερ οὖν ὁ Κύριος **ἄνευ τοῦ Πατρὸς** οὐδὲν ποιεῖ, οὕτω καὶ ἡμεῖς **ἄνευ τοῦ Ἐπισκόπου,** μήτε πρεσβύτερος, μήτε διάκονος».

Ἐν δὲ τῇ πρὸς Σμυρναίους «οὐκ ἐξόν ἐστι **χωρὶς τοῦ Ἐπισκόπου,** οὔτε βαπτίζειν, οὔτε προσφέρειν, οὔτε θυσίαν προσκομίζειν, οὔτε εὐχὴν ἐπιτελεῖν, ἀλλ' ὃ ἂν ἐκείνῳ δοκῇ, κατ' εὐαρέστησιν Θεοῦ, ἵνα ἀσφαλὲς εἴη καὶ βέβαιον πᾶν ὃ ἂν πράσσητε».

Ἐν δὲ τῇ πρὸς Πολύκαρπον (β΄ 5) «Προσήκει τοῖς γαμοῦσι **μετὰ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου** τὴν ἕνωσιν ποιεῖσθαι, ἵνα ᾖ κατὰ Θεὸν καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν».

Ὁ δὲ Τερτυλιανὸς ἐν τῷ πρὸς συζ. (β΄ 9) γράφει «ὅτι μόνον τὸ τελούμενον **τῇ συγκαταθέσει** αὐτῶν (τῶν Ἐπισκόπων) **συνοικέσιον** θεωρεῖται **κανονικόν**».

Ὁ δὲ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης, ὅστις ἤκμασε κατὰ τὸν ΙΔ΄ αἰῶνα καὶ οὕτινος τὰ γραφόμενα καὶ τὸ πόνημα χαρακτηρίζονται παρὰ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτῆς τῆς 25 Φεβρουαρίου 1857 «ὡς ἄριστος ὁδηγὸς τῆς πρὸς τὰ ἱερὰ δόγματα καὶ μυστήρια ὀρθῆς πίστεως», γράφει τὰ ἑξῆς ἐπὶ λέξεως (σελ. 185).

«Κεφάλαιον Ζ΄ ὅτι ἡ τελετὴ τοῦ γάμου εἶνε ἴδιον ἔργον τοῦ Ἀρχιερέως, δίδοται ὅμως καὶ εἰς τὸν ἱερέα, ἐπειδὴ εἶνε ὁ γάμος **τελετὴ μόνη** καὶ **ὄχι τῆς μεταδοτικῆς χάριτος**· πλὴν μὲ ἄδειαν τοῦτο δίδοται εἰς τοὺς ἱερεῖς ὡς ἴδιον ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου καὶ **χωρὶς τὴν γνώμην του δὲν εἶνε τρόπος νὰ συστηθῇ γάμος,** μὲ τὸ νὰ ἦνε πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας μόνος ὁ Ἀρχιερεύς».

Ὁ Βαλσαμὼν ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΒ΄ ἑκατονταετηρίδος, σχολιάσας μετὰ τῶν Ζωναρᾶ καὶ Ἀριστηνοῦ τὸν 39 Κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων γράφουσιν ἐπ' αὐτοῦ τὰ ἑπόμενα.

Ζων. «Τοῖς πρεσβυτέροις καὶ διακόνοις ὑπὸ τοὺς κατὰ χώραν τελοῦσιν ἐπισκόπους ἀφ' ἑαυτῶν τι πράττειν οὐκ ἐκκεχώρηται, οἷον ἐπιτιμᾶν καὶ ἀφορίζειν οὓς βούλονται, ἢ ὀπηνίκα λύειν ἀφορισμὸν ἢ μειοῦν ἢ ἐπιτείνειν· ταῦτα γὰρ τῆς ἀρχιερατικῆς εἰσιν ἐξουσίας· καὶ εἰμὴ παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου τὸ ἐνδόσιμον λάβοιεν, τοιοῦτό τι ποιεῖν οὐκ ἐφεῖται αὐτοῖς».

Βαλσ. «Τὸ μηδὲν ἐπιτελεῖν τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους ἄνευ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου, μὴ εἴπῃς καθολικὸν εἶναι, ἀλλ' εἰπὲ μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας τούτοις ποιεῖν τὸ ὁτιοῦν ἀνῆκον τῷ Ἐπισκόπῳ, χωρὶς γνώμης αὐτοῦ, οἷον τὸ ἐκδιδόναι ἀκίνητα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ εἰσοδιάζειν τὰ περὶ αὐτὴν, τὸ ἐπιτιμᾶν καὶ ἕτερα τοιαῦτα».

Ἀριστην. «Ἄτερ Ἐπισκόπου ποιεῖ πρεσβύτερος οὐδὲν, καὶ διάκονος· καὶ γὰρ οὗτος πεπίστευται τὸν λαόν».

«Οὐκ ἔξεστι πρεσβύτερον ἢ διάκονον ἄνευ γνώμης τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου ἢ τὸν λαὸν ἀφορίζειν ἢ αὐξάνειν ἢ μειοῦν ἐπιτίμια ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτο ποιεῖν».

Ἐν δὲ τῷ γνωστῷ συγγράμματι «Πηδάλιον» ἐκδοθέντι κατὰ τὸ 1800 ἐν σελίδι 25 ἀναγινώσκονται τάδε ὑπὸ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος 39 Κανόνα. **Ἑρμηνεία.**

«Ὁ παρὼν Ἀποστολικὸς Κανὼν διορίζει, ὅτι οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, χωρὶς τὴν γνώμην καὶ ἄδειαν τοῦ ἐπισκόπου των δὲν εἰμποροῦν νὰ ἐνεργήσουν κανένα ἱερατικὸν λειτούργημα τόσον ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπου ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπισκόπου, ὅσον καὶ ἀπὸ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ἔχουσι μὲν αὐτοὶ τὴν δύναμιν διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς χειροτονίας, τὴν δ' ἐνέργειαν αὐτῶν νὰ ἐπιτελέσουν δὲν εἰμποροῦν χωρὶς τοῦ ἀρχιερέως τὴν γνώμην, οἷον ἐξομολόγησις, συγχώρησις τῶν μετανοούντων, Κανόνες 6, 7 καὶ 50 τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ἀφιέρωσις παρθένων 6. αὐτόθι χειροθεσία καὶ κουρὰ ἀναγνωστῶν ἢ μοναχῶν 14 τῆς 7ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, 57 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ».

Ἡ δ' Α. Π. ὁ ἅγιος Σταυρουπόλεως, διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, Ἀπόστολος Χριστοδούλου, ἐν τῷ Δοκιμίῳ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ἐν σελίδι 253 γράφει τάδε: «Ὁ πρεσβύτερος θεωρεῖται ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐπισκόπου ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτοῦ καὶ τούτου ἕνεκα ὀφείλει νὰ πράττῃ τὰ πάντα συμφώνως πρὸς τὴν ἐπισκοπικὴν θέλησιν» (Καν. Ἀποστολ. 39 καὶ Λαοδικείας 57. Ἴδε καὶ Εὐταξίου τὰ τῆς ἱερατικῆς τάξεως σελ. 20 καὶ ἑ.).

IV. Περὶ τῆς συστηματικῆς ἑρμηνείας.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν συστηματικὴν ἑρμηνείαν, συμφωνίαν, συνδυασμὸν καὶ παραβολὴν τοῦ 39 Κανόνος πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ ἐκείνη ἐπιβεβαιοῖ ὅτι τὸ **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** δὲν ἀναφέρεται εἰς τὰ **ἐκκλησιαστικὰ πράγματα** καθόσον γίνεται παραπομπὴ εἰς τοὺς ἑξῆς Κανόνας.

α') 14 τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καθ'ὃν **ἡ χειροθεσία μόνον παρ' ἐπισκόπου ἐπιτελεῖται** (ἰδὲ Συνόδ. Θ' καὶ Ι' Καν. τόμ. 2 σελ. 615).

β') 57 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου ἀπαγορεύοντα «τοὺς πρεσβυτέρους μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου». Αὐτ. σελ. 223 καὶ

γ') 6 τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ὅστις διαγορεύει «χρίσμα ἢ καταλλαγὴν μετανοούντων ἢ κορῶν καὶ τύπων καὶ ναῶν καθιέρωσιν ὑπὸ ἐπισκόπων γίνεσθαι, οὐχὶ ὑπὸ πρεσβυτέρων». Αὐτ. σελ. 309.

Διὰ τῆς συστηματικῆς ἑρμηνείας ἐπίσης ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ 39 Κανὼν, περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν συνέχεται τοῖς 38 καὶ 40, ὡς ἰσχυρίζονταί τινες· οἱ λόγοι δέ εἰσιν οἱ ἑξῆς.

Πασίγνωστόν ἐστιν ὅτι οἱ λεγόμενοι Κανόνες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων εἰσὶ συλλογὴ κανόνων παρὰ διαφόρων ἀποστολικῶν πατέρων ἀμέσων διαδόχων τῶν Ἀποστόλων καὶ διατηρητῶν τῶν παραδόσεων ἐκείνων, καὶ ἐγράφησαν ἀπὸ τοῦ 1ου αἰῶνος καὶ κατόπιν εἰς διάφορα ἔτη καὶ συνηρμολογήθησαν βραδύτερον· διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν συνέχονται πρὸς ἀλλήλους. Τίς ἔγραψεν αὐτοὺς ἐστὶν ἄγνωστον, πολλὰ λέγονται περὶ τοῦ Κλήμεντος, ἀλλὰ δὲν εἶναι βέβαια ταῦτα (ἰδὲ Ἀποστόλου Χριστοδούλου Δοκίμιον Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ἐν σελ. 39 καὶ ἑπ.,) Ἀρκεῖ νὰ ἐξετάσῃ τις τοὺς διαφόρους Κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ θὰ πεισθῇ ἀμέσως ὅτι οἱ Κανόνες οὗτοι δὲν συνέχονται ἀλλήλοις, ἀλλ' ὁ μὲν διατάττει τι, ὁ δ' ἑπόμενος διαγορεύει ἕτερον. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἀμέσως διὰ παραδειγμάτων εἰλημμένων ἐκ τῶν Κανόνων αὐτῶν· οὕτως ὁ 7ος Κανὼν ὁρίζει πότε τελεῖται τὸ Πάσχα, ὁ 8ος πῶς τιμωρεῖται κληρικὸς μὴ μεταλαμβάνων τῆς θείας κοινωνίας· οὐδεμία σχέσις καὶ συνέχεια ὑπάρχει τοῦ μὲν πρὸς τὸν δέ· ὁ 20ος τιμωρεῖ καθαιρέσει τὸν κληρικὸν γενόμενον ἐγγυητὴν, ὁ 21ος ἀποφαίνεται πότε εὐνοῦχος δύναται γίνεσθαι ἐπίσκοπος· καὶ πάλιν οὐδεμία συνέχεια τῶν Κανόνων αὐτῶν ὑπάρχει· ὁ 37ος διατάττει, πῶς τιμωρεῖται ὁ ἐνεργῶν παρανόμως χειροθεσίαν, ὁ 38ος ὁρίζει πότε συνέρχονται αἱ Σύνοδοι καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων σαφὲς γίνεται ὅτι οὐδεμία συνέχεια διακρίνει τοὺς Κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων πραγματευομένους, ὡς οἱ διάφοροι τοιοῦτοι Κανόνες ἐν γένει περὶ διαφόρων ἀσχέτων ζητημάτων.

V. Περὶ τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ πρᾶξις τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον ἀπαιτοῦσα πάντοτε ἄδειαν τοῦ ἐπισκόπου ἵνα τελεσθῇ μυστήριόν τι καὶ ἰδίως δεικνύει οἵαν ἑρμηνείαν δίδει αὕτη εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος 39 Κανόνα καὶ εἰς τὰ δυνάμενα νὰ ἀναφανῶσι ζητήματα καὶ οὕτως ἐμφαίνει τὴν καλλιτέραν καὶ νομιμωτέραν λύσιν αὐτῶν. Ἡ πρᾶξις αὕτη βασιζομένη ἐπὶ τοῦ 39 Κανόνος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν Κανόνων καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἔγεινε λόγος ἀνωτέρω, βεβαιοῖ ὅτι ὁ πρεσβύτερος οὐδὲν δύναται νὰ τελέσῃ μυστήριον ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου διδομένης κατ' ἔτος ἢ καθ' ὡρισμένον χρόνον ἢ καὶ ἀορίστως ἐνίοτε, προφορικῶς ἢ γραπτῶς, ἰδίως δὲ μυστήριον τοῦ γάμου οὐδέποτε δύναται νὰ τελέσῃ ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου.

Ἡ τοῦ ἐπισκόπου ἄδεια ἀπαιτεῖται καὶ διὰ τὴν καθ' ἡμέραν ἱερουργίαν, ἣν τελεῖ ὁ ἱερεύς· ταύτην λαμβάνει οὗτος αἰτούμενος **καιρὸν**, ὡς συνήθως λέγεται. Ἐπὶ τούτῳ πρὶν ἢ ἄρξηται ἡ τελετὴ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ὁ ἱερεὺς μεταβαίνει ἐν συνοδείᾳ τοῦ διακόνου, ἂν ὑπάρχῃ, πρὸ τοῦ ἐν τῷ ναῷ ἀρχιερατικοῦ θρόνου, καὶ ὑποκλίνεται πρὸ αὐτοῦ αἰτῶν τρόπον τινὰ τὴν ἄδειαν τοῦ Ἀρχιερέως· μόνον μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ **καιροῦ** αὐτοῦ, ὡς ἐρρέθη, ὁ ἱερεὺς ἄρχεται τῆς προπαρασκευῆς τῆς ἱερᾶς λειτουργίας.

Καὶ διὰ τὸ βάπτισμα ἀπαιτεῖται ἄδεια, ἀλλὰ τὰ περὶ τοῦ βαπτίσματος γινόμενα δὲν ἐπεκτείνονται εἰς τὰ περὶ γάμου, καθόσον τὸ βάπτισμα ἐν ἀνάγκῃ, καὶ τοῦτό ἐστιν ἀναμφισβήτητον, δύναται νὰ τελεσθῇ καὶ παρὰ λαϊκοῦ ἀκόμη διὰ τριπλῆς ἀναδύσεως καὶ καταδύσεως τοῦ βαπτιζομένου εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλ' οὐδεμία τοιαύτη συγκατάβασις εὕρηται ἰσχύουσα περὶ γάμου, τοὐναντίον μάλιστα, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, ρητῶς καὶ εἰδικῶς ἀπαιτεῖται ἄδεια γάμου διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει

ὁ ἱερεὺς δὲν θεωρεῖται ἔχων τὴν μεταδοτικὴν χάριν, ὡς λέγει Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης, καίτοι κατ' ἄλλους λέγεται ἔχων δυνάμει τὴν ἐξουσίαν τοῦ τελεῖν τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ **ἔργῳ**, ἣν μόνον λαμβάνει διὰ τῆς ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου.

Τὸ ἀπαραίτητον ἵνα ὁ πρεσβύτερος λαμβάνῃ τὴν ἄδειαν τοῦ ἐπισκόπου πρὸς τέλεσιν παντὸς μυστηρίου ἀποδεικνύει καὶ τὸ εἰς τὰς χεῖρας ἑκάστου ἱερέως ἀπολυομένου παρὰ τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως καὶ μεταβαίνοντος εἰς ἐπαρχίαν ἄλλου Ἀρχιερέως διδόμενον ἀπολυτήριον λεγόμενον ἔγγραφον, ἐν ᾧ ὁ ἀπολύων Ἀρχιερεὺς γράφει κατὰ τὸν σωζόμενον πανάρχαιον τύπον «ἐξουσίαν δίδομεν, ὅπου ἂν ἀπέλθῃ, τὰ τῆς ἱερωσύνης ἐπιτελεῖν ἀκωλύτως μετὰ καὶ τῆς κανονικῆς ἀδείας καὶ συναινέσεως τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως. Τοιοῦτο ἔγγραφον ἁπαντᾷ καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας μέχρι τῆς σήμερον· ὁ ἱερεὺς ἀπολύεται ὑπὸ τοῦ ἑνὸς καὶ ἀμέσως δεσμεύεται οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ ἑτέρου.

Διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου ὁ ἐπίσκοπος ἐκδίδει ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τῷ ἱερεῖ τῷ τελέσοντι τὸν γάμον ἔγγραφον ἄδειαν ἵνα τελέσῃ αὐτόν· τὸ ἔγγραφον τοῦτο ὡς φέρον τὴν σφραγῖδα (βούλαν) τοῦ Ἀρχιερέως ἐπονομάζεται Βούλα καὶ οὕτως ἐπωνυμεῖται καὶ ἐν τοῖς Acta Patriarc· καὶ ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις τῆς Ἐκκλησίας, ὧν μεταξὺ μνημονεύομεν Πατριαρχικὸν γράμμα ἀπὸ 31 Μαρτίου 1827.

(ἕπεται συνέχεια).

ΜΙΛΤ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ
δικηγόρος

ΜΕΛΕΤΗ

περὶ τῆς ἀναγκαιότητος

ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ· Γ'.

Οἱ κατὰ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς Θείας λατρείας κηρυσσόμενοι προσάγουσι τὴν ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίῳ ἀπαντῶσαν ῥῆσιν: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (δ', 24). Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τῶν λόγων τούτων καθήψατο οὐχὶ τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας, ἀλλὰ τῆς τάσεως ἐκείνης τῶν Φαρισαίων, οἵτινες προσηλωμένοι ὄντες εἰς τὸ νεκρὸν γράμμα τοῦ νόμου καὶ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς λατρείας ἐτέλουν μηχανικῶς πᾶσαν θρησκευτικὴν πρᾶξιν, οὐδόλως ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἐσωτερικὴν σημασίαν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς λατρείας, δι' ὃ καὶ δικαίως ἐταλανίζοντο ἐπὶ τῇ τάσει ταύτῃ. Αἱ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διατυπωθεῖσαι ἐξωτερικαὶ διατάξεις τῆς λατρείας, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ αὐθαίρετοι ἐθιμοτυπίαι, ἃς αὐτοὶ βραδύτερον ἐπενόησαν καὶ ἐν αἷς περιώριζον τὴν οὐσίαν τῆς θρησκείας καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἐν γένει βίου ἀνεπαρκεῖς ὅλως ἐτύγχανον πρὸς σωτηρίαν, ἄνευ τῆς ζώσης πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ ἠθικοῦ νόμου (Μάρκ. ζ' 8—13). Ἰδοὺ λοιπὸν ποῖος εἶναι ὁ νοῦς τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος γραφικοῦ ῥητοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς θεμελιωτὴς ὑπάρχων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ συμπληρῶν τὸ τῆς Π. Διαθήκης ἱεροτελεστικόν, οὐ μόνον αὐτὸς διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ παραδείγματος καθηγίασε τὴν ἐξωτερικὴν θείαν λατρείαν προσευχόμενος διηνεκῶς (Ματθ. κς' 39, Λουκ. ς' 12) καὶ ἐπισκεπτόμενος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς θείας λατρείας καὶ κοινῆς προσευχῆς τὰς ἰουδαϊκὰς συναγωγὰς ἔνθα καὶ ἐδίδασκε κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἰουδαϊκῶν ἑορτῶν (Ἰω. β', 13), ἐκπληρῶν πᾶν ὅ,τι ἀπῃτεῖτο ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς λατρείας τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, καὶ πρὸς τοῦτο προτρέπων καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἔθετο τὰς κυριωτέρας βάσεις τῆς χριστιανικῆς λατρείας. Ὀλίγον πρὸ τῶν παθημάτων καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐτέλεσε τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας καὶ ταυτοχρόνως ἐνετείλατο τοῖς Μαθηταῖς καὶ Ἀποστόλοις αὐτοῦ ὅπως τοῦτο ποιῶσι πάντοτε εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ τοῦ ῥηκτοῦ Γολγοθᾶ θυσίας αὐτοῦ, ἥτις ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ ἀναιμάκτως ἐπαναλαμβανομένη καὶ συνεχῶς ἐπιτελουμένη ὑπὸ τῶν πιστῶν τοῦ Χριστοῦ λατρευτῶν καὶ λειτουργῶν, ἀποβαίνει τὸ ἀκτινοβόλον κέντρον, τὸ αὐγάζον πᾶσαν τὴν θείαν λατρείαν καὶ χρησιμεύει εἰς τοὺς πιστοὺς ὡς κύριον καὶ ἀμετάβλητον μέσον πρὸς στενωτέραν ἐπικοινωνίαν καὶ ἕνωσιν μετ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ (Ἰω. ς' 56). Καὶ οὕτω τὸ πρώτιστον καὶ κυριώτατον συστατικὸν τῆς χριστιανικῆς θείας λατρείας, τ. ἔ. ἡ ἀναίμακτος θυσία διετάχθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν ἀφ' ἑαυτῆς καταρρέει καὶ ἀσύστατος ὅλως ἀποδείκνυται ἡ ἔνστασις ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ θεία λατρεία συνεπαγομένη τὴν καταχρησιν τοῦ ν' ἀποδώσῃ λίαν ἀποκλειστικὴν σημασίαν εἰς τὰς τυπικὰς αὐτῆς διατάξεις, κατεδικάσθη δῆθεν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις τοὐναντίον «ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσήνεγκε» (Ἑβρ. ε' 7), καὶ διατάξας τὰς κυριωτέρας μορφὰς τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας, ἐνετείλατο τοῖς Ἀποστόλοις καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτῶν τὴν πε-

* Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 77 – 79.

ραιτέρω διακόσμησιν τῆς λατρείας ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τοῦ ἐνεργοῦντος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ (Ἰω. ιδ', 26). Εὐνόητον δὲ διατί ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν καθώρισε τὴν χριστιανικὴν λατρείαν ἐν πάσαις ταῖς διατυπώσεσιν αὐτῆς, καθόσον πρῶτον μὲν μέχρι τῆς τελειώσεως τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ αὐτοῦ ἔργου ἀδύνατον ἦν νὰ διατάξῃ τὴν ἀνάμνησιν τῶν σπουδαιοτάτων συμβεβηκότων τοῦ ἐπιγείου αὐτοῦ βίου, τῶν σκοπούντων τὴν ἀνάπλασιν ἡμῶν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ καὶ ἀποτελούντων τὰς ὑπερφυεῖς τοῦ χριστιανισμοῦ ἑορτάς, ἐν αἷς καταφαίνεται τὸ μέγα καὶ θεῖον αὐτοῦ πρόσωπον, καὶ ἑρόσον καὶ αὐτοὶ τοῖς ἔτι γεηράρροησιν. Ἀποστόλοις καὶ Μαθηταῖς αὐτοῦ δὲν ἐγίνετο κατάδηλον ὅτι ὄντως υἱὸς Θεοῦ καὶ υἱὸς ἀνθρώπου, ἅμα δὲ καὶ Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου ἐστίν· εἶτα δὲ πολλαὶ τελετουργικαὶ διατάξεις ἐκανονίσθησαν συμφώνως πρὸς τὰς δοθείσας εἰς τοὺς Ἀποστόλους ὁδηγίας (παραβ. Πράξ. 1, 3)· ἄλλαι δὲ ἔλαβον ἀρχὴν καὶ ὑπόστασιν συνῳδὰ ταῖς ἑκάστοτε ἐμφανιζομέναις ἀπαιτήσεσι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν καταδείκνυται σαφῶς ὅτι ὁ προαιώνιος λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, πύρρυ ἀπέχων πάσης ἰδέας, ἀφορώσης τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας, δὲν κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς ἵνα ἁπλῶς περιβληθῇ τὴν ἡμετέραν μορφὴν ὡς ἐπιπρόσθετον ἱμάτιον καὶ πληρωθείσης τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἐγκαταλίπῃ ἡμᾶς, ὡς καὶ πρότερον, ἄνευ κοινωνίας πρὸς τὸν ἀόρατον κόσμον καὶ ἠναγκασμένους τρόπον τινα, κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ζητεῖν τὸν Κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσαιμεν αὐτόν», ἀλλ' ἦλθεν ἵνα θέσῃ νέαν τάξιν, τεθεμελιωμένην ἐπὶ τῆς ὁρατῆς μεσιτείας τῆς ἀληθείας, ἥτις, καθὰ λέγει ὁ πολὺς Bossuet, ἐσκήνωσε προσωπικῶς ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ πρὸς τοῦτο ἐθεμελίωσε τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ ἡ διδασκαλία αὐτοῦ σαρκοῦται[1]. Πρὸς κέντρα ἄρα λακτίζουσιν οἱ πολέμιοι τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας ὡς καὶ πάντες ἐν γένει οἱ πολέμιοι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Τούναντίον, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ ἰδρύσεως ἐχομένη τῶν ἐπιταγῶν τοῦ θείου αὐτῆς δομήτορος καὶ τῶν θεοκηρύκων Ἀποστόλων, ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς οὐκ ἐπαύσατο τελοῦσα καὶ ἀναπτύσσουσα ὁσημέραι τὴν ἑαυτῆς λατρείαν. Ὅλως δὲ ψευδὴς καὶ ἀνυπόστατος ἐλέγχεται ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν σοφῶν τούτων, ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐσκέπτοντο δἠθεν ὡς αὐτοὶ προκειμένου περὶ ἐξωτερικῆς θείας λατρείας, καθότι βλέπομεν αὐτοὺς ἔχοντας ἰδιαιτέρας δοξολογίας καὶ ὕμνους, ἐκτὸς τῶν ψαλμῶν τῆς Π. Διαθήκης ὅπερ σαφῶς δείκνυται ἐκ διαφόρων τῆς Γραφῆς χωρίων, καὶ τελοῦντας τὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας, μεθ' ἧς συνημμένα ἦσαν καὶ τὰ χριστιανικὰ δεῖπνα, αἱ ἀγάπαι (Α'. Κορ. ια', 20). Ἐὰν δὲ ἀναγκάζοντο ὅπως ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς ἱδρύωσι θυσιαστήρια πρὸς λατρείαν Ἐκείνου, ὅστις τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ τὰ πάντα ἁγιάζει, τοῦτο προήρχετο ἐκ τῶν κατ' αὐτῶν διωγμῶν καὶ καταπιέσεων, ὧν ἕνεκα ἠδυνάτουν νὰ ἔχωσιν ἰδίους ναοὺς πρὸς λατρείαν τοῦ θείου. Διὸ καὶ ἡ ἀπογύμνωσις τῆς θείας λατρείας ἀπὸ τῶν περικοσμούντων αὐτὴν τελετῶν μὴ προερχομένη ἐξ αὐθαιρέτου καινοτομίας, ἀλλ' ἐκ διωγμῶν καὶ τῶν παραπλησίων, καθίστα αὐτὴν ἔτι ὡραιοτέραν καὶ ἐκφραστικωτέραν, ἅτε τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν μέσῳ τῆς λαμπρότητος τῶν ἐπισημοτέρων αὐτοῦ τελετῶν πρώτιστον σύμβολον καὶ σημεῖον ἔχοντες τὸ ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ θυσιαστηρίοις σφαγιαζόμενον θῦμα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἐλέους, τὸν Σταυρόν, ἐφ' οὗ προσηλωθεὶς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν σωτηρίαν εἰργάσατο ἐν μέσῳ τῆς γῆς. Ἀλλ' ὅτε, τῶν διωγμῶν παυσαμένων, ἡ Θεία Πρόνοια ἤγειρε τὸ ὄργανον αὐτῆς πρὸς πραγμάτωσιν τῶν προαιωνίων κοσμοϊστορικῶν αὐτῆς βουλῶν, τὸν Μ. Κωνσταντῖνον, τότε τὰ πάντα μετέβαλον ὄψιν καὶ μορφήν. Ἡ Ἐκκλησία τῶν μαρτύρων, ἡ τέως φοινισσομένη τῷ αἵματι τῶν γνησίων αὐτῆς τεκνων, καθίσταται ἡ ὑπὸ τοῦ κράτους ἐπισήμως ἀνεγνωρισμένη Ἐκκλησία, ἡ ἐν θριάμβῳ ὑψωθεῖσα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Καισάρων. Ἐν δὲ τῇ γενικῇ ταύτῃ μεταβολῇ δὲν ἠδύνατο κατὰ συνέπειαν καὶ ἡ θεία λατρεία ἀλλ' ἢ νὰ διαρρυθμισθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ οὐσιωδῶς, καθότι ἔπρεπεν ὅπως ἡ τέως ἐν ἀσημότητι καὶ πενιχρότητι διατελοῦσα θεία λατρεία ἀναπτυχθῇ καὶ μεγαλοπρεπῶς πλουτισθῇ ἀναλόγως τοῦ ἐσωτερικοῦ μεγαλείου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἠλεκτρίζουσα καὶ μετασρσιοῦσα τὰς τῶν πιστῶν καρδίας εἰς ὕψος ἄρατον καὶ ὑπερκόσμιον. Διὸ καὶ τοὺς πενιχροὺς εὐκτηρίους οἴκους τῶν προηγουμένων χαλεπῶν χρόνων διαδέχονται τώρα αἱ βασιλικαὶ καὶ λαμπραὶ Ἐκκλησίαι, αἱ ὡραῖαι τέχναι καλλιεργοῦνται εἴπερ ποτὲ χριστιανικῶς, ἀνυψοῦσαι τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν πρὸς τὴν πνευματικὴν λατρείαν ἐσωτερικήν τε καὶ ἐξωτερικήν.

Οἱ δὲ ὀρθόδοξοι λάτρεις τῆς εὐσεβείας δὲν θέλομεν παύσει εὐλογοῦντες ἐν Ἐκκλησίαις τὸν Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἔχοντες ἐν μέσῳ ἡμῶν τὸν Θεάνθρωπον Κύριον καὶ Σωτῆρα Χριστὸν κατὰ τὰς ἀψευδεῖς αὐτοῦ ἐπαγγελίας (Ματθ. ιη' 19—20). Ἐν ἐκτενεῖ προσευχῇ λατρεύομεν καὶ ἱκετεύομεν τὸν Θεὸν μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἐκτενῆ προσευχὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐξέχει (Πρ. ιϐ' 5. Ἐφ. ϛ' 18). «Ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα μετὰ τοῦ Παύλου καὶ ἐν παντὶ εὐχαριστοῦμεν», συνάπτοντες τὴν ἐμφωνον ἱκεσίαν μετὰ τῆς νοερᾶς προσευχῆς καὶ τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ. Καὶ γόνυ κλίνοντες καὶ χεῖρας αἴρον-

(1) Πρβλ. Φιλοσ. Μελ. Βρᾴλα Τόμ. Β' σελ. 371.

τες ὁσίους καὶ φωνὴν ἐπαίροντες καὶ μόνοι ἐν τοῖς ταμείοις ἡμῶν καὶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν μέσῳ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ἀδιάσκοπεν καὶ νουθετοῦμεν ἀλλήλους ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐξ ὅλης καρδίας ἡμῶν τῷ Κυρίῳ» (Κολ. γ' 16, Ἐφ. ε' 19), καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ θεοκήρυκες Ἀπόστολοι καὶ ὁ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας θεόπνευστος σύλλογος.

Δίδοντες δὲ πέρας εἰς τὴν παροῦσαν ταπεινὴν ἡμῶν μελέτην, συνιστῶμεν θερμῶς τοῖς πολεμίοις τῆς ἐξωτερικῆς θείας λατρείας ὅπως μετὰ θάρρους καὶ πίστεως ἀκεραιφνοῦς προσέλθωσι καὶ ἀντλήσωσιν ἐκ τῆς ἀληθοῦς καὶ διαυγοῦς πηγῆς τοῦ Εὐαγγελίου τὴν μόνην ἀλήθειαν, ἥτις διασκεδάζουσα τὰς ἀμφιβολίας αὐτῶν, δύναται νὰ ὁδηγήσῃ αὐτοὺς ἀσφαλῶς εἰς τὴν κατανόησιν καὶ ἐπίγνωσιν τοῦ ἀπειροτελείου Θεοῦ, τοῦθ' ὅπερ ἀδυνατεῖ νὰ κατορθώσῃ ὁ ὀρθὸς αὐτῶν λόγος, καὶ δεόμεθα ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς λατρευομένου καὶ δοξαζομένου Θεοῦ «Μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ, εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα» (Β' Τιμ. β', 25—26).

Φιλόθεος Μιχαηλίδης
Πρωτοσύγκελλος τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Σηλυβρίας.

Ο ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ*

Ο ΚΑΝΩΝ

ΟΥ Η ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ ΧΩΡΙΣ ΤΩΝ ΘΕΟΤΟΚΙΩΝ

«Ἀρχιερῆα Θεοῖο Γαράδιον ᾄσμασι μέλπω».

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

Ἦχος β'.

Ῥῳδὴ α'. «Δεῦτε, λαοί, ᾄσωμεν».

Ἀπαγωγῆς
καὶ προνομῆς καὶ δουλείας με,
τῆς ἁμαρτίας, λύτρωσαι
καὶ πρὸς μετάνοιαν
ποδηγήσας, οἰκτῖρμον,
τυχεῖν με τοῦ ἐλέους
σοῦ καταξίωσον.

Ῥεῖθρον ζωῆς
ἔχων, σοφέ, ἐν καρδίᾳ σου
τῇ Ἐκκλησίᾳ γέγονας
ὡς ποταμὸς Θεοῦ,
πληρωθεὶς διδαγμάτων,
καὶ ταύτης καταρδεύεις,
πάτερ τοὺς αὐλακας.

Χρῖσμα τῇ σῇ
πνεύματι θείῳ σεπτῇ κορυφῇ
ἐκκενωθέν, Ταράσιε,
ἐπὶ τὸν πώγωνα
δαψιλῶς καὶ τὴν ᾠαν
κατέβη τῆς στολῆς σου
ὡς δρόσος ἡ Ἑρμών.

Ἱδρῶτι σῷ
Πάντα παθῶν τὰ σκιρτήματα
καὶ ἐγκρατείας ἔρωτι
μετεστοιχείωσας
τῆς σαρκὸς τὸ ὑλῶδες
πρὸς τὴν τῆς ἀπαθείας,
πάτερ, ἀκρώρειαν.

Θεοτοκίον.

Ἰδοὺ φησὶν
ὁ Ἡσαΐας, παρθένε ἀγνή,
βουλῆς μεγάλης ἄγγελον
ἐν τῇ νηδύι σου
συλλαβοῦσα ἀσπόρως
καὶ τέτοκας καὶ σῴζῃ
μετὰ τὸν τόκον, ἀγνή.

Ῥῳδὴ β'. «Ἴδετε, ἴδετε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐν θαλάσσῃ».

Ἐν τῇ ποικίλῃ σου
ῥάβδῳ τῆς πίστεως
ἐπὶ νομὰς τὴν ποίμνην
καὶ ἐγκρατείας ἐφ' ὕδωρ
καλῶς ἐξέθρεψας·
διὸ τῶν ἐπισήμων
κερδάνας τὴν πληθύν,
τὴν τῶν ἀσήμων, θεουργέ,
ἀπεπέμψω ἀγέλην
καὶ πλοῦτον ὡς Ἰακὼβ
εἰς πλάτος εὐπορήσας.

Ῥᾳδίως ἤνυσας,
πάτερ, τὴν φέρουσαν
συνεκτικὴν πορείαν
εἰς τὰς αὐλοὺς χορείας
καὶ πρὸς τὰς ἄνω μονάς·
δεξιῶς γὰρ ἐλάβου
ὁδοῦ τῆς δεξιᾶς·
διεστραμμένας δὲ εἰδὼς
τὰς ἑτέρως φερούσας

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 68—70.

ἐχώρησας πρὸς αὐτὰ
Θεοῦ τὰ βασίλεια.

Ἡ πρὸς τὸν ἔλεον
στοργή σου ἄπλετος.
δι' ἧς ἐδείχθης, πάτερ,
τροφὴ πεινώντων ἁπάντων
καὶ προστασία χηρῶν·
ὅθεν πάντες καλοῦμεν
βαλάντιον[1] χρυσοῦν
τῆς προαιρέσεως τῆς σῆς
τὴν ἀστράπτουσαν αἴγλην,
σκεδάζουσαν ἀληθῶς
πενήτων κατήφειαν.

Θεοτοκίον.

Ἡ διὰ πνεύματος
θείου ἐπίπνοια
ἐν τοῖς προφήταις πάλαι
πολυωνύμως φωνοῦσα
σὲ προετύπου, σεμνή·
στάμνον γὰρ καὶ λυχνίαν,
καὶ ῥάβδον καὶ σκηνήν,
καὶ βάτον ἄφλεκτον πυρί.
καὶ νεφέλην καὶ πλάκας,
καὶ ὄρος καὶ κιβωτόν,
τρανῶς προηγόρευσαν.

Ὠδὴ γ'. Ἀστερέωσον ἡμᾶς * ἐν σοί, Κύριε.

Ἀπάσης στηριγμὸς
καρδίας γέγονας
τῷ ἄρτῳ * τῶν λόγων σου, ἱεράρχα·
ἱλαρύνων δὲ ὡς ἔλαιον
κατευφραίνεις ὡς οἶνος τὰς καρδίας
ἡμῶν.

Θερμότητι φρενῶν
καὶ ζήλῳ πίστεως
πατέρων * γενόμενος κορυφαῖος,
τῶν αἱρέσεων τὴν ἔνστασιν
ὡς ὑπάρχουσαν πύλην Ἅδου ἔθραυσας.

Ἐπάρας πρὸς Θεὸν
ὁσίας χεῖράς σου
εἰρήνην * τῇ ποίμνῃ σου ἐμνηστεύσω·
διὸ καὶ πρὸς ἀστασίαστον
κληρουχίαν τὴν ἄνω ἐσαββάτισας.

1. Κῶδ. *βαλλάντιον*.

Ὁ βίος ἱερός.
ὁ λόγος ἔνθεος,
ἡ πρᾶξις * τὸ θεῖον δεξιουμένη·
ἀναβάσεις ἐν καρδίᾳ σου
ἀληθοῦς θεωρίας ἐθησαύρισας.

Θεοτοκίον.

Ὁ ξένος τοκετός,
ἡ ξένη πρόοδος
ἐν μήτρᾳ * καινίζεται τῆς παρθένου
καὶ τὴν φύσιν ὀλισθήσασαν
εἰς φθορὰν ἐξ ἀπάτης ἀνεκτήσατο.

Ὠδὴ δ'. Ἀκοὴν σου, * ἀκοὴν σου ἤκουσα, Κύριε.

Ἰδῶσιν * εὐσεβείας ἔσπειρας
θεῖον λόγον τῇ Ἐκκλησίᾳ
καὶ θερίσας ἄσταχυν,
Ταράσιε, ὀρθοδοξίας
ἐν γῇ * τῶν πραέων κατεσκήνωσας
καὶ σὺν αὐτοῖς ἀγάλλῃ εὐφραινόμενος.

Ὃν εἶπεν * Ἡσαΐας, ὅσιε,
θεῖον φόβον ἐν τῇ γαστρί σου
συνέλαβες πνεύματι
καὶ τέτοκας τῇ Ἐκκλησίᾳ·
δι' οὗ * τῶν αἱρέσεων τὰ ἔκγονα
ἐδαφιοῦνται πέτρᾳ τῇ τῆς πίστεως.

Τῇ χύσει * τῶν δακρύων, ὅσιε,
ἀπενίψω σου τὰς κηλῖδας
καὶ πρὸς πηγὴν ἔφθασας,
ἐν ᾗ τῆς ἀμβροσίας πόμα
τρυφῆς * ἀΐδιον προχεόμενον
τῶν ὀρεκτῶν σοι ὤφθη τὸ ἀκρότατον.

Ἀνάψας * τὴν σαυτοῦ προαίρεσιν
τῷ ἐλαίῳ τῆς εὐποιΐας
ἀνύστακτος γέγονας
τοῖς πένησι λαμπάς, παμμάκαρ·
διὸ * τοῦ νυμφῶνός σοι τὴν εἴσοδον
Χριστὸς σὺν ταῖς παρθένοις προεξένησε.

Θεοτοκίον.

Ἀρρήτως * χωρηθείς, πανάμωμε,
θεῖος λόγος ἐν τῇ γαστρί σου
προέρχεται σύμμορφος
ἀτρέπτως τοῦ βροτείου γένους·
αὐτὸν » ὑπὲρ δούλων σου δυσώπει ἀεὶ
ἐκ τῶν κινδύνων σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὠδὴ ε'. α'Ὁ τοῦ φωτὸς χορηγὸς * καὶ τῶν αἰώνων.

Ῥώμῃ τῶν λόγων σου
τὸ ἀσθενὲς τῶν ἀσεβῶν ἤλεγξας
καὶ τῷ δεσμῷ * συζεύξας τὴν ποίμνην
τῆς θείας ἀγάπης * ἐλπίδι καὶ πίστει
φυλάττεις ἀλώβητον.

Ἀποσεισάμενος
δι' ἐγκρατείας τὴν τρυφὴν ἔθρεψας
σοῦ τὴν ψυχήν, * ὀψώνιον ἔχων
συντόνους προσευχάς, * μελέτην τε θείαν
ὑψοῦσαν ταπείνωσιν.

Σαγήνῃ τῶν λόγων σου
τῆς ἀσεβείας συλλαβὼν δόγματα
τῇ τμητικῇ * μαχαίρᾳ τοῦ λόγου
ἀνεῖλες εὐσεβῶς * καὶ τῆς Ἐκκλησίας
τὴν θύραν[1] ἐπλάτυνας.

Σὺ τὸν χιτῶνα, σοφέ,
τῆς Ἐκκλησίας πατρικῶς ὕφανας,
ἐν ᾧ Χριστοῦ * σεπτὸν χαρακτῆρα
στηλώσας τῇ πίστει * τῆς ὀρθοδοξίας
ἐτράνωσας δόγματα.

Θεοτοκίον.

Σὲ προστασίαν, ἁγνή,
καὶ τῆς ἐλπίδος ἀσφαλῆ ἄγκυραν
καὶ συνοχὴν * καὶ σκέπην καὶ τεῖχος
κεκτήμεθα πάντες * καὶ πρὸς βασιλείας[2]
εἰσάγουσαν γέφυραν.

Ὠδὴ ς'. α'Ἐν ἀβύσσῳ πταισμάτων κυκλούμενος.

Ἱερεῖον καὶ θύτης γενόμενος
ἔπεσας[3] σαυτὸν τῷ Θεῷ διὰ πίστεως
καὶ συντηρεῖς ἀναίμακτον
τῆς λατρείας αὐτῷ τὴν τελείωσιν.

Ὁ καρπὸς εὐθηνήσας τῶν ἔργων σου
ἅπασαν καρδίαν πενήτων ἠγάθυνε·
διὸ καὶ δένδρον ἅπαντες
ζωηρόν σε καλοῦμεν, Ταράσιε.

Νῦν εἰς ἄληκτον δόξαν ἀπάρας ἐκ γῆς
τὴν ὑλομανοῦσαν τοῖς πάθεσιν, ὅσιε,
τῇ ἐμμελεῖ καθάρσει σου
τῆς πρεσβείας ψυχήν μου θεράπευσον.

Ἀποξέσας τὸν ὄγκον τοῦ γράμματος
τῇ τῶν νοημάτων βαθείᾳ λεπτότητι
τῇ Ἐκκλησίᾳ γέγονας
ὀξυγράφος, Ταράσιε, κάλαμος.

Θεοτοκίον.

Ἀπορία καλύπτει τὸν τόκον σου·
ξένως γὰρ θηλάζεις, παρθένε, τὸν ἄσπορον
καὶ γαλουχεῖς τὸν ἄυλον
καὶ ἀγκάλαις συνέχεις τὸν κτίστην σου.

Ὠδὴ ζ'. «Εἰκόνος χρυσῆς * ἐν πεδίῳ Δειρά».

Σοφίας κρατὴρ
ἀνεδείχθης ἀρεταῖς πληρούμενος,
καὶ συγκαλέσας τῷ κηρύγματι
τῆς ὑψηλῆς πολιτείας σου
ἥδυνας τὴν ποίμνην, θεόφρον,
καὶ σὺν αὐτῇ, πάτερ, ἔκρατες
«Εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν».

Μονὰς τῶν ἐκεῖ
καὶ τὰς λήξεις ἐν τιμῇ προέφθασας,
καὶ συναγάλλῃ τῷ Κυρίῳ σου
καὶ συνευφραίνῃ καὶ γέγηθας·
ὅθεν σε τιμῶντες, παμμάκαρ,
ἐν παρρησίᾳ κραυγάζομεν·
«Εὐλογητὸς εἶ ὁ Θεὸς
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν».

Ἀνδρείᾳ φρενῶν
ἐζωσμένος τὴν ὀσφύν, Ταράσιε,
καὶ διὰ βίου στολισάμενος
τὴν ἀμπεχόνην τῆς πίστεως
ν τῇ εὐωχίᾳ τῇ ἄνω
τοῦ βασιλέως εἰσέδραμες,
«Εὐλογητὸς εἶ ἐκβοῶν
Θεὸς ὁ τῶν πατέρων».

Θεοτοκίον

Ἀπάτωρ ἐκ σοῦ
ὁ ἀμήτωρ ἐκ πατρὸς προέρχεται,
καὶ τῆς ἀγνείας σου τὰ σήμαντρα
διατηρήσας ἀλώβητα
ἔδειξεν ἀλόχευτον τόκον
καὶ παρθενίαν ἀμόλυντον·

---

1. κῶδ. θήραν.
2. κῶδ. βασιλείαν.
3. οὕτως ἐν τῷ κώδηκι· ἀλλὰ διορθωτέον νομίζω τὸ ἔπεισας εἰς ἔθυσας.

καινοτομεῖται γὰρ ἐν σοὶ
νόμος κυήσεως.

Ὠδὴ η'. «Τὸν ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς».

Σὺ ὡς νεφέλη πρωϊνὴ
καὶ ὡς στάζουσα σταγὼν
καὶ δρόσος ὤφθης·
εὐποιίας γὰρ πλοῦτον
ἐγκυμονήσας ἐν γῇ
πεινώντων * καρδίας ἐλίπανας
καὶ φαιδρὰν ἀνῆψας
Χριστῷ ψυχῆς λαμπάδα.

Ἱεραρχίας τὴν στολὴν
τῷ τῶν ἔργων σου φωτὶ
λαμπρύνας ὤφθης
σωφροσύνης κλειδοῦχος,
τῆς ἐγκρατείας τρυφή,
τῆς ὄντως * προσευχῆς διδάσκαλος
καὶ τῆς μετανοίας
ὁδηγὸς καὶ νόμος βίου.

Μεταμελείας ὁ καιρὸς
μετανοίας τὸν καρπὸν προβάλλεται
καὶ συκῆς τῆς ἀκάρπου
τὴν ἐκτομὴν ἀπειλεῖ·
ψυχή μου, * τὴν ἀρὰν πτοήθητι,
θρέψον δὲ Χριστὸν
ἀρετῶν τῇ εὐκαρπίᾳ.

Θεοτοκίον.

Μὴ ἐπελάθῃ τῆς φωνῆς,
προστασία φοβερά, τῶν ἱκετῶν σου,
ἀλλ' ἐκ πάσης ὀδύνης
ταῖς ἱκεσίαις ταῖς σαῖς
καὶ πάσης * ἀπειλῆς ἐξάρπασον·
κάμπτει γὰρ ἡ σὴ
μητρικὴ Θεὸν πρεσβεία.

Ὠδὴ θ'. «Τὸν ἐκ Θεοῦ Θεὸν Λόγον,* τὸν ἄρρητον».

Ἐναπεμάρανας, πάτερ
μεθοδείας καὶ βέλη
πυρὶ τῆς ἐγκρατείας τοῦ ἐχθροῦ,
καὶ τῆς ἀγνείας τῷ ἄνθρακι
τῆς σαρκὸς τὴν ὑλώδη
μανίαν πυρπολήσας ἀληθῶς
τῆς ἐκεῖ φωταυγίας,
Ταράσιε, ἠξίωσαι.

Λειποτακτήσας οὐδόλως
ἀσθενείας ναρκώσει
τοῖς θείοις ἐνετρύφας δαψιλῶς·
οὐ γὰρ τὸ γῆρας προέκρινας
τὴν καθέδραν προβλέπων,
ὡς ἔφη Δανιήλ, τοῦ παλαιοῦ,
ἀλλ' ὑπερεῖδες, πάτερ,
ἐν κόποις τὴν ἀσθένειαν.

Πατριαρχῶν ἐν χορείᾳ
αὐλιζόμενος μέλπεις
τὸ ᾆσμα τῶν ἀγγέλων σὺν αὐτοῖς·
«Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος
ὁ Πατὴρ ὁ γεννήτωρ,
Τίὸς ὁ γεννηθεὶς καὶ τὸ Πνεῦμα
προϊὸν ἀμερίστως·
Τριὰς ἁγία, δόξα σοι».

Ὡς εἰσελθὼν εἰς τὸν ἄνω
(μετὰ Παύλου βοῶμεν),
παμμάκαρ, τοῦ Θεοῦ σαββατισμὸν
τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ἄσειστον,
βασιλεῦσι τὸ νῖκος,
ἡμῖν δὲ δωρηθῆναι ἱλασμὸν
τοῖς τιμῶσί σε πόθῳ,
Ταράσιε, ἐξαίτησαι.

Θεοτοκίον.

Σωματωθεὶς ἀπορρήτως
ἐξ ἁγνῶν σου αἱμάτων
ὡς ἥλιος ἐπέφανεν ἡμῖν,
πάναγνε μῆτερ ἀνύμφευτε,
τῶν αἰώνων ἁπάντων
ὁ πρὶν Πατρὶ συνάναρχος Τίός,
καὶ τὸ σκότος διώξας[1]

1. κῶδ. *διέξας.*

ἐφώτισε τὰ σύμπαντα.

Ἐν Γυάλτῃ τῆς Κριμαίας.

Α. Π.-Κεραμεύς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς τῶν ἑνοριῶν Πόλεως, Γαλατᾶ καὶ Καστέλου,

Ἀπὸ μακροῦ τοῦ χρόνου ἡ Π. Κ. Ἐκκλησιαστ. Ἐπιτροπὴ παρακολουθοῦσα τὰ κατὰ τὸ κήρυγμα τοῦ ἐπ' ἐκκλησίας θείου λόγου, μετὰ πόνου ψυχῆς παρετήρησεν ὅτι, ἐξαιρέ-

σει ἐνίων προϊσταμένων ἱεροκηρύκων οἱ λαικοὶ, τῶν θεολόγων εἴτε προϊσταμένων, εἴτε ἐφημερίων, λογίζονται ὡς πάρεργον τὸ ἱερὸν τοῦτον καὶ ἀπαραίτητον χρέος, καὶ διὰ τοῦτο σπανίως ἀνέρχονται τὸν ἱερὸν ἄμβωνα, καὶ πρὸς μεγίστην θλῖψιν καὶ ζημίαν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος σιγῇ ἐν ταῖς ἐνορίαις αὐτῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καίτοι ἐπανειλημμένος συνεστάθη αὐτοῖς ἡ ἀκριβὴς τοῦ καθήκοντος τούτου ἐκπλήρωσις. Εἰς τοῦ κακοῦ τούτου τὴν θεραπείαν ἀποβλέπουσα ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκπληροῦσα ἰδιαιτέραν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου ἐπιθυμίαν πρὸς τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλειτέραν ἐξάπλωσιν τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος καὶ λαθοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ προστιμήθησαν ἐν τοῖς διορισμοῖς εἰς τὰς ἀνωτέρας καὶ καλλιτέρας τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ἱερατικῶν θέσεων οἱ ἐν λόγῳ θεολόγοι ἱερεῖς, ἔγνω, ὅπως διὰ τελευταίαν φορὰν ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν θεολόγων ἱερέων καὶ ἱεροκηρύκων, μετὰ τῆς προσεπιδηλώσεως ὅτι αὐστηρὰ ἐπενεχθήσεται ἡ ποινὴ κατὰ τοῦ παραβάτου τῆς ἀξιοχρέῳ προνοίᾳ ληφθείσης ταύτης ἐκκλησιαστικῆς ἀποράσεως. Πεποιθότες ἐπὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν τῶν θεολόγων ἱερέων οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι πάντες συμμορφωθήσονται αὐστηρῶς τῇ διαταξει ταύτῃ πρὸς χαρὰν ἀδολον καὶ πατρικὴν τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου, οὗ τὰς παναγίας εὐχὰς διαβιβάζοντες ὑμῖν εὐχόμεθα ὅπως ἦτε ὑγιαίνοντες ἐν Κυρίῳ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 19 Ἰανουαρίου 1902.

† ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κων]πόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἀριθμ. πρωτ. 1161 / διεκπερ. 620

Πᾶσα κοινωνία εὐνομουμένη ἀνασιμώτατόν τι λογίζεται τὴν ἀκριβῆ τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων καταγραφὴν, ἐξ ἧς σπουδαιότατα πολλάκις ἐξήρτηνται τῶν πολιτῶν συμφέροντα· διὸ καὶ ἀνέκαθεν μὲν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον πολλὴν ἀείποτε κατέβαλλε τὴν φροντίδα πρὸς τακτικὴν τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων τήρησιν, μάλιστα δὲ πρὸ πέντε ἤδη ἐτῶν, ἀποφάσει τοῦ ἐντίμου Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 404 καὶ ἡμερομηνίαν 16 Ἰανουαρίου 1897 ἀπέλυσε τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐγκύκλιον, δι' ἧς πάντες οἱ τῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἐνοριῶν προϊστάμενοι διετάσσοντο ἵνα πιστῶς συμμορφωθῶσι τῷ τότε ἁρμοδίως ψηφισθέντι Κανονισμῷ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ληξιαρχείου. Ἐπειδὴ ὅμως ὑπὸ τοῦ διαρρεύσαντος ἔκτοτε χρόνου καί τινες ἐλλείψεις ἐν αὐτῷ κείμεναι κατεδείχθησαν, εὐκαίρον ἐλογίσθη ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς ὅπως ἐπενεχθῶσιν αἱ ὑπὸ τῆς πείρας ἐνδεικνυόμεναι βελτιώσεις καὶ προσθῆκαι εἰς τὸν κανονισμὸν, τὸν καθορίζοντα τὰς διατυπώσεις, καθ' ἃς εἰσιν ἐκτελεστέαι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κλήρου αἱ θρησκευτικαὶ αὗται πράξεις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Οὕτω δὲ Συνοδικῶς ἐνεκρίθησαν καὶ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν αὐθέντου καὶ Δεσπότου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐπεκυρώθησαν αἱ ἑξῆς διατάξεις.

Α'] Τὰ διπλότυπα τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων, ἤτοι βαπτίσεων, γάμων καὶ κηδειῶν μετὰ τὴν σφράγισιν διὰ τῆς σφραγῖδος τοῦ Πατριαρχικοῦ Ληξιαρχικοῦ Γραφείου καὶ τὴν ἀρίθμησιν αὐτῶν παραδίδονται ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς τοῖς ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένοις, οἵτινές εἰσιν ὑπεύθυνοι διὰ πᾶσαν τῶν ἐρεξῆς διατάξεων παράβασιν.

Β'] Μετὰ τὴν ἐπὶ βαπτίσει ἢ γάμῳ ἢ θανάτῳ εὐλογίαν ὁ τὰ σχετικὰ διπλότυπα τηρῶν καταχωρεῖ ἀμέσως τὴν πρᾶξιν ἔν τε τῷ διπλοτύπῳ καὶ ἐν τῷ στελέχει, συμπληρῶν ἐπακριβῶς τὰ κενὰ αὐτῶν μέρη κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ διευθύντου τοῦ Πατριαρχικοῦ Ληξιαρχείου δεδομένας αὐτῷ προφορικὰς ὁδηγίας, καὶ ὑπογράφων πρότερος αὐτὸς φροντίζει ὅπως σύναμα προσυπογράψωσι καὶ δύο μάρτυρες, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ ἀνάδοχος μὲν ἐν βαπτίσει, ὁ παράνυμφος δὲ ἐν γάμῳ, καὶ ἐκκόπτων ἀπὸ τοῦ στελέχους παραδίδωσιν ἀμέσως καὶ ἐπὶ ποινῇ προστίμου τὸ σχετικὸν διπλότυπον τῷ ἐνδιαφερομένῳ προσώπῳ, εἰσπράττων ἀμέσως καὶ τὸ νενομισμένον τῆς ἐγγραφῆς δικαίωμα.

Γ'] Τὸ συνῳδὰ τῇ ἐν ἰσχύϊ διατιμήσει τῶν Πατριαρχείων εἰσπραττόμενον οὕτως δικαίωμα ἐγγραφῆς διὰ πᾶσαν πρᾶξιν βαπτίσεως, γάμου καὶ θανάτου, σημειοῦται ἀμέσως ἐν τῷ στελέχει τοῦ διπλοτύπου καὶ βεβαιοῦται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ καταβάλλοντος τὸ δικαίωμα· ἐν περιπτώσει δὲ ἀποδεδειγμένης τῶν ἐνδιαφερομένων πενίας τὸ διπλότυπον ἐκδίδοται δωρεάν, ἐὰν ὅμως πρότερον διὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, προσυπογραφούσης ὄπισθεν τοῦ στελέχους τοῦ διπλοτύπου, βεβαιωθῇ ἡ τε πενία τοῦ ἐνδιαφερομένου καὶ ὅτι οὐδεμίαν ἔλαβεν οὔτε τὸ ταμεῖον τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας οὔτε ὁ τὴν πρᾶξιν εὐλογήσας ἱερεὺς ἀμοιβήν.

Δ'] Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικῶς εἰς τὰς πράξεις τῶν γάμων, ὁσάκις τὰ ληξιαρχικὰ δικαιώματα ἔτυχον καταβληθέντα κατὰ τὸ σύνηθες ἀμέσως τῷ Ἐθνικῷ Ταμείῳ, ἅμα ὁλονότι τῇ ἐκ τῶν Πατριαρχείων λήψει τῆς ἀδείας τοῦ γάμου, οἱ συντάσσοντες τὰ διπλότυπα πιστοποιητικὰ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου οὐδὲν ἀπαιτοῦσιν πρόσθετον δικαίωμα, ἀλλὰ λαμβάνοντες παρὰ τοῦ ἐνδιαφερομένου τὴν σχετικὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἀπόδειξιν ταύτην εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Ληξιαρχεῖον.

Ε'] Οἱ κατ' ἐνορίας προϊστάμενοι ἅμα τῇ συμπληρώσει τῶν τοῦ ληξιαρχικοῦ βιβλίου σελίδων ἤ, ἂν μὴ ἔτυχον ταῦτα συμπληρωθέντα, ἀνὰ πᾶν τρίμηνον φέροντες παραδίδουσι τῷ μὲν Ἐθνικῷ Ταμείῳ ἀπέναντι τακτικῆς ἀποδείξεως τὰ διὰ τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις ὑπ' αὐτῶν εἰσπραχθέντα τέλη, τῷ δὲ Ληξιαρχικῷ Γραφείῳ τὰ στελέχη τῶν διπλοτύπων καὶ αὖθις ἐπὶ ἀποδείξει, ἵνα αἱ ἐν αὐτοῖς πράξεις μεταγραφῶσι καὶ καταχωρισθῶσιν ἐν τῷ γενικῷ τῶν Πατριαρχείων Μητρῴῳ.

ΣΤ'] Ἀπαγορεύεται αὐστηρότητα καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀμέσου καὶ ἀμετακλήτου παύσεως τοῖς τε προϊσταμένοις καὶ τοῖς ἐπιτρόποις ἡ ἔκδοσις νέων χειρογράφων πιστοποιητικῶν οἱασδήποτε ληξιαρχικῆς πράξεως· ὅσα δὲ ἐνδιαφερόμενοι ἔτυχον ὅπως δήποτε ἀπολέσαντες τὰ ὑπ' αὐτῶν τέως ἐκδεδομένα ἔντυπα πιστοποιητικὰ παραπέμπονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἵνα δι' ἀναφορᾶς ἐξαιτήσωνται τὴν ἔκδοσιν ὑπὸ τοῦ Ληξιαρχικοῦ Γραφείου τοῦ ἀνεχαιδύντος αὐτοῖς χειρογράφου πιστοποιητικοῦ, ἐκ τοῦ γενικοῦ Μητρῴου ἐξηγμένου καὶ ἁρμοδίως κεκυρωμένου.

Ζ'] Ὁμοίως ἀπαγορεύονται τὰ ξέσματα, τὰ χάσματα, αἱ διὰ μολυβδοκονδύλου σημειώσεις καὶ πᾶσα ἐν τοῖς δοπλτύποις

ἢ καὶ ἐν τοῖς στελέχεσι παρέγγραπτος δήλωσις, τηρουμένων καθαρῶν τῶν διπλοτύπων καὶ συμπληρουμένων τῶν κενῶν μερῶν αὐτῶν διὰ μελάνης ἑνὸς δι' ἑκάστην πρᾶξιν εἴδους καὶ διὰ γραφῆς εὐαναγνώστου καὶ τῆς αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Η'] Ὁ τὸ διπλότυπον τῆς βαπτίσεως ἐκδιδοὺς ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεὺς τότε μόνον προστίθησιν ἐν ἀρχῇ τοῦ διπλοτύπου τὴν «ἐκ τῶν νομίμων συζύγων», ἐὰν ζητήσῃ καὶ ἴδῃ τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ γάμου τῶν γονέων τοῦ βαπτιζομένου, καὶ πεισθῇ οὕτως ὅτι νομίμως καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἠλλογημένος ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν γάμος· ἐὰν δὲ μὴ ἐπιδείξωσι τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ ἑαυτῶν γάμου οἱ λεγόμενοι γονεῖς τοῦ παιδίου, μηδὲ διατελῶσιν ἄρα ὄντες νόμιμοι σύζυγοι, τότε, ἐπειδὴ κατὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς νόμους καὶ κανόνας, μὴ ὑφιστῶτος νομίμου γάμου, οὐδαμῶς ἐπιτρέπεται ἡ τῆς πατρότητος ἀναζήτησις, ὃ τὸ διπλότυπον ἐκδιδοὺς περιορίζεται γράφων μόνον τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς τοῦ παιδίου, ἐὰν βεβαίως δηλωθῇ αὐτῷ τοῦτο, μηδεμίαν ἀπολύτως ποιούμενος μνείαν, μήτε ἐν τῷ ἐκκοπτομένῳ τμήματι, μήτε ἐν τῷ στελέχει τοῦ διπλοτύπου τοῦ ὀνόματος τοῦ νομιζομένου πατρός, ὅσον καὶ ἐὰν οὗτος ἐπιμένῃ ἐξαιτούμενος τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ἑαυτοῦ ὀνόματος.

Θ'] Ἐάν τις τῶν τὰ ληξιαρχικὰ τηρούντων διπλότυπα φωραθῇ καταγράψας ἐν αὐτοῖς πρᾶξιν, εἴτε ὑφ' ἑαυτοῦ, εἴτε ὑπ' ἄλλου, ἐν προγενεστέρῳ ὅμως χρόνῳ τελεσθεῖσαν, οὗτος, ὡς οἱονεὶ πλαστογραφίαν διαπράττων, καταγγελθήσεται πρὸ τῆς ἁρμοδίου Ἐκκλησιαστ. ἀρχῆς, πρὸς ἐπιβολὴν κατ' αὐτοῦ τῆς ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κανόνων προβλεπομένης διὰ τοιαύτην πρᾶξιν παραδειγματικῆς ποινῆς· ἵνα ὅμως μὴ στερηθῶσι τῶν ἑαυτῶν δικαιωμάτων καὶ οἱ διὰ καιρικὰς περιστάσεις καὶ ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις μὴ τυχόντες τοῦ εὐτυχήματος τῆς ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις ἐγγραφῆς τῶν ἐνδιαφερουσῶν αὐτῆς πράξεων βαπτίσεων μόνον καὶ θανάτων, ἐλήφθη ἐξαιρετικὴ ὑπὲρ αὐτῶν πρόνοια ὅπως ἐπὶ τῇ ἐνώπιον τοῦ κατὰ καιρὸν Μ. Πρωτοσυγκέλλου, παρόντος καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ληξιαρχείου, γιγνομένῃ ἐνόρκῳ διαβεβαιώσει τριῶν μαρτύρων χριστιανῶν ὀρθοδόξων συντάσσηται πρακτικόν, πιστοποιοῦν ὅτι ἐγένετο ἐν χρόνῳ ὡρισμένῳ ἡ μὴ καταχωρισθεῖσα ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις πρᾶξις, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ οὕτως συντασσομένου καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ὡς ἄνω ἐν τῇ ὀρκοδοσίᾳ παρατάντων ὑπογραφομένου πρακτικοῦ καταχωρίζηται μὲν πρότερον ἐν τῷ Γενικῷ Μητρῴῳ ἡ ἐπαρκῶς οὕτω εἰς ἀποδειχθεῖσα ληξιαρχικὴ πρᾶξις, ἐκδίδωται δ' εἶτα ὑπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ληξιαρχείου τὸ ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου Ϛ' τοῦ παρόντος κανονισμοῦ ἀναγραφόμενον πιστοποιητικόν.

Ι'] Οἱ προϊστάμενοι, εἴτε εἰς ἄλλην μετατιθέμενοι ἐνορίαν, εἴτε ὁριστικῶς ἀποχωροῦντες τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, παραδιδοῦσι τῷ Πατριαρχικῷ Ληξιαρχείῳ ἅπαντα τὰ παρ' αὐτοῖς τηρούμενα διπλότυπα, τελείως ἐξοφλοῦντες τοὺς σχετικοὺς ἀπέναντι τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου λογαριασμοὺς αὐτῶν, ὅτε καὶ μόνον ἐπιτρέπεται τῷ Γραφείῳ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἡ ἔκδοσις, εἴτε τῶν ἐπὶ μεταθέσει συστατηρίων, εἴτε τῶν ἐπὶ τελείᾳ ἀποχωρήσει ἀπολυτηρίων γραμμάτων.

ΙΑ'] Ἐάν τις τῶν ἁρμοδίων ἀποδειχθῇ παραβὰς μίαν τῶν ἀνωτέρω διατάξεων, καταγγέλλεται ἀναλόγως τῆς φύσεως τῆς ὑπ' αὐτοῦ τολμηθείσης παραβάσεως εἴτε πρὸ τοῦ ἐντίμου Δ. Ε. Μ. Συμουλίου εἴτε πρὸ ἄλλης ἁρμοδίου Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ὑφ' ἧς ὁρίζεται ἡ ἐπιβλητέα αὐτῷ διὰ τὴν παράβασιν ταύτην ποινή.

Ταῦτα τοίνυν φέροντες εἰς γνῶσιν ὑμῶν ἁπάντων συνιστῶμεν καὶ ἐντελλόμεθα ἵνα πιστῶς αὐτοῖς ἀκολουθῆτε.

Ἐπὶ δὲ τούτοις εἴητε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Φεβρουαρίου 1902.

† ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Αἱ προτάσεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς προπαρελθούσης Πέμπτης ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει αἱ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 2 ἐ. ἐ. φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» δημοσιευθεῖσαι γνωσταὶ προτάσεις τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ μετά τινα συζήτησιν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν πρώτων τῶν ἀφορωσῶν τὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας, ἐνεκρίθη ἡ σύνταξις τῶν προσηκόντων ἐγγράφων ἀνατεθεῖσα εἰς ἐπιτροπὴν ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν πανσοφιλογιωτάτων ἀρχιμανδριτῶν Φωτίου, ἀρχιγραμματέως τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, Γρηγορίου Κωνσταντινίδου, Μ. Ἱεροκήρυκος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Κωνσταντίνου Βοντζαλίδου, νομικοῦ συμβούλου τῶν Πατριαρχείων, τοῦ ἱερολογιωτάτου διακόνου Ἀθανασίου Πιπέρα, ἀρχισυντάκτου τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Α' πατριαρχ. Γραφείου κ. Ἰ. Ταντελίδου.

— *Συνεδρία δύο Σωμάτων.* — Τὰ δύο Διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα συνελθόντα τῇ π. Δευτέρᾳ εἰς καινὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου συνεσκέψαντο περὶ τοῦ εἰς αὐτὰ παραπεμφθέντος προϋπολογισμοῦ τῶν Πατριαρχείων, λαβόντα ὑπ' ὄψει καὶ τὴν σχετικὴν ἔκθεσιν τῆς συνταξάσης αὐτὸν εἰσηγητικῆς ἐπιτροπῆς.

— *Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.* — Εὐχαρίστως ἀναγράφομεν, ὅτι αἱ διεξαγόμεναι ἐνταῦθα ἐργασίαι πρὸς διακανόνισιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων βαίνουσιν ὁμαλῶς εἰς τὸ εὐκταῖον πέρας. Ἡ ἐπί τινος σημείου παρουσιασθεῖσα ἐσχάτως διαφωνία τῇρη αἰσίως κατ' αὐτὰς, πλήρους ἐπελθούσης ἐν αὐτῷ ὁμοφωνίας, ἔχομεν δὲ ἰσχυροὺς λόγους νὰ πιστεύωμεν, ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἀχθήσεται εἰς αἴσιον πέρας καὶ τὸ ὅλον ἔργον τῆς διεξαγομένης ἀνορθωτικῆς ἐργασίας τῶν οἰκονομικῶν τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας, οὗ οἱ ἐνδιαφερόμενοι πλήρη κέκτηνται συναίσθησιν καὶ τὸ ἐπεῖγον τοῦ ὑποίου ἐπανειλημμένως κατεδείχθη ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἡμετέρου φύλλου.

— *Ἐκλογὴ ἐπισκόπου Μυρέων.* — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐκλογὴν βοηθοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ λαβοῦσα ὑπ' ὄψει καὶ ἐγκρίνασα τὴν αἴτησιν προέβη εἰς ἐκλογὴν τοιούτου. Προτεθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τῶν πανοσιολ. Στεφάνου Δανιηλίδου, πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως, Ἀθανασίου Λάσκαρη, προϊσταμένου Βλάγκας καὶ Ἰωακεὶμ Γεωργιάδου ἀρχιδιακόνου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ξάνθης, καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς συνεδρίας, κατελθόντων τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐγένετο ἡ νενομισμένη ἱερὰ τῶν ψήφων τελετὴ καὶ ἐξελέγη βοηθὸς ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Μυρέων ὁ Στέφανος Δανιηλίδης.

—*Ἐκλογὴ μελῶν Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.* — Ἐπιστάντος τοῦ προϊόντος χρόνου, καθ' ὃν συνῳδὰ τοῖς Γενικοῖς ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς ἀντικαθίστανται τὰ τὴν θητὴν αὐτῶν περίοδον ἐν τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ συμπληροῦντα τέσσαρα λαϊκὰ μέλη αὐτοῦ, ἐξεδόθη ἡ σχετικὴ πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ὁρίζουσα ὡς ἡμέραν μὲν γενικῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, συγχροτηθησομένης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τὴν Ε' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, Μαρτίου 31 καὶ ὥραν 4ην π. μ. τουρκιστί, ἡμέραν δὲ ἐνοριακῶν συνελεύσεων πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἐνοριακῶν ἀντιπροσώπων, συνῳδὰ τῷ ἐκλογικῷ Κανονισμῷ, τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας.

Οἱ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποχωροῦντες τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου εἰσὶν οἱ ἀξιότιμοι κκ. Ἀντ. Σούλας, Ἰωαν. Μαμόπουλος, Σόλων Καζανόβας καὶ Ἱπποκράτης Ζαγκλιάρης, ὧν οἱ δύο τελευταῖοί εἰσι καὶ αὖθις ἐκλέξιμοι.

— *Ἐπαρχία Δρυϊνουπόλεως.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ κοινοτικῶν τινων σωματείων τῆς πόλεως Ἀργυροκάστρου, ὡς καὶ τινων ἐγκρίτων πολιτῶν, ἐξαιτησαμένων παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀντικατάστασιν, εἰ δυνατόν, τοῦ μητροπολίτου αὐτῶν ὡς μέλους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὴν ἀρξομένην περίοδον. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ὅμως ἐμμείνασα εἰς τὴν προτέραν ἀπόφασιν αὐτῆς τηλεγραφικῶς ἐνετείλατο τῷ εἰρημένῳ μητροπολίτῃ ὅπως ἐγκαίρως διευθετήσας τὰ κατ' αὐτὸν κατευθυνθῇ εἰς βασιλεύουσαν.

— *Μνημόσυνον Γκίκα.* — Τῇς ἐνταῦθα βασιλικῆς ρουμανικῆς πρεσβείας τελεσάσης προχθὲς ἐν τῷ ἐν Πέραν ἱερῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Γκίκα, πρεσβευτοῦ ἐνταῦθα, θανόντος ὁ' ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ Γ' παρέστησαν κατὰ τὸ μνημόσυνον ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου κ. Ἰωάνν. Δ. Ταντολίδης.

Ἐν τῷ ναῷ παρέστη καὶ ἅπαν τὸ διπλωματικὸν σῶμα τῆς πόλεως ἡμῶν.

— *Λογαριασμοὶ Σταυροπηγιακῶν Μονῶν καὶ κτηματολόγια αὐτῶν.* — Τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τινι τῶν τελευταίων αὐτοῦ συνεδριῶν λαβὸν ὑπ' ὄψει τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν Πατριαρχείων ἐπιτροπῆς, θεωρούσης πρέπον ὅπως οἱ ὑπάρχοντες ἐτήσιοι ἀπὸ ἐτῶν λογαριασμοὶ τῶν Σταυροπηγιακῶν Μονῶν ὡς καὶ τὰ καταρτισθέντα ὑπὸ ἐπιτροπῶν, διορισθεισῶν ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων κατὰ τόπους, ἰδίᾳ κατὰ τὸ 1875, κτηματολόγια αὐτῶν κωδικοποιηθῶσι, προίόν εἰς τὸν διορισμὸν εἰδικοῦ ὑπαλλήλου, θεωρῆσαν καταλληλον πρὸς τοῦτο, τοῦ ἀξιοτ. κ. Ἰωάννου Ἀσπριώτου, ἵνα ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κ. Νικολάου Νικολαΐδου, ἐλεγκτοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, περισυλλέξῃ οὗτος τοὺς τε λογαριασμοὺς καὶ τὰ κτηματολόγια τῶν ρηθεισῶν μονῶν ἐν ἰδιαιτέρᾳ κώδικι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ παρασχεθῆναι ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων, ὧν μετὰ ταῦτα δεόντως θὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ συμπλήρωσις δι' ὧν ἡ Ἐκκλησία ἠθέλησεν ἐγκρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ μέτρων.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη καὶ ὁ διορισμὸς ὑποβληθέντες εἰς τὰ Δύο Σώματα ἔτυχον τῆς προσηκούσης κυρώσεως.

—*Ἐξαρχία Μετσόβου.* — Γνωσθέντος τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι θὰ βραδύνῃ εἰσέτι ἐπί τινα χρόνον ἡ εἰς Μέτσοβον μετάβασις τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Περιστερᾶς Μελετίου, ἅτε νῦν μόλις ἀπὸ ἀσθενείας ἀναλαβόντος, ὥστε, ὡς γνωστόν, ἐστὶν ἀνατεθειμένον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ διεξαχθῇ ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐξάρχου, ἐπίγει δὲ ἡ ἐκλογὴ ἐφορείας ἐν Μετσόβῳ, ἐνεκρίθη συνῳδικῶς τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἵνα ὁ αὐτόθι προσωρινὸς ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος ἀρχιμ. Δωρόθεος διενεργήσῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτοῦ τὴν ἐκλογὴν τῆς Ἐφορείας διεξάγων συγχρόνως καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπίγουσαν ἐργασίαν μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου ἐξάρχου.

— *Μονὴ ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τοῦ Νικολάου Νικολαΐδου, ἐλεγκτοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν λογαριασμῶν, ἀφορῶσα τὴν ἐξέλεγξιν τῆς διαχειρίσεως τῆς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ἀρδαμερίου ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας. Ἐκ ταύτης δὲ ἀφορμὴν λαβοῦσα ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε α) τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ ἐν τῇ Μονῇ ἡγουμένου, προσκαλουμένου τοιούτου εἰ δυνατόν, ἐξ Ἁγίου Ὄρους β) τὴν ἀπὸ τῆς Μονῆς ἀπομάκρυνσιν ἑνίων πατέρων καὶ γ) τὸν διορισμὸν Ἐπιτροπῆς συγκειμένης ἐκ τῶν ἐγκρίτων Θεσσαλονικέων Τιμολέοντος Μαυρουδῆ, Τάσκου Παπαγεωργίου καὶ Κωνσταντίνου Τάτη, ἥτις ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου θὰ προβῇ εἰς ἐξέτασιν τῶν λογαριασμῶν τῆς εἰρημένης Μονῆς καὶ ἐξέλεγξιν τῶν χρεῶν αὐτῆς.

—*Ἐμπορικὸν Λύκειον Στεφάνου Νούκα.* — Ὁ ἱερολογιώτατος κ. Στέφανος Νούκας, ἱδρυτὴς καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν τῇ πόλει Θεσσαλονίκης ἀπό τινων ἐτῶν εὐδοκίμως πάνυ καὶ κοινωφελῶς λειτουργοῦντος Ἑλληνικοῦ Ἐμπορικοῦ Λυκείου ἀφικόμενος πρό τινων ἡμερῶν εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμεν. Πατριάρχην. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἡ Α. Ἱερολογιότης τὸ μὲν ἐξέθηκε πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὰ κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ἱδρύματος, εἰς ὃ φοιτῶσι νῦν περὶ τοὺς 96 μαθηταί, ὧν 55 οἰκότροφοι, 11 ἡμίτροφοι καὶ 30 ἐξωτερικοί, προερχόμενοι ἔκ τε τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὸ δὲ ἐζήτησεν ὅπως ἡ Ἐκκλησία λάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τὸ εἰρημένον ἵδρυμα.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοίνωσε τὰ κατὰ τὸ παιδευτήριον τοῦτο τῇ ἁγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς προπαρελθούσης Πέμπτης, ἡ δὲ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ὅπως ἅμα μὲν ἐκφρασθῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπιδαψιλευθῶσιν αἱ εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι τῷ ἱερολογιωτάτῳ ἱδρυτῇ καὶ διευθυντῇ τοῦ φυτωρίου Στεφάνῳ Νούκᾳ ἐπὶ τῷ κοινωφελεῖ τούτῳ ἔργῳ, ἅμα δὲ παρασχεθῇ ἡ προσήκουσα ἠθικὴ συνδρομὴ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀγορὰν κτιρίου ἰδιοκτήτου διὰ τὴν παραιτέρω εὐόδωσιν καὶ προκοπὴν τοῦ εἰρημένου ἔργου.

— *Ἐπισκέψεις.* — Ἡ Α. Γ. ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παρεπιδημῶν ἡγούμ. τῆς Σάμου Μιχαὴλ ἐφέντης Γρηγοριάδης κατῆλθε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ εἰς Φανάριον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου, ὥστε, ἀπόντι, ἀφῆκεν ἐπισκεπτήριον.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέψατο τὴν π. Κυριακὴν τὸν ἐρίτιμον ὁμογενῆ τραπεζίτην Εὐστάθιον Εὐγενίδην καὶ τὴν εὐγενεστάτην χήραν Ἑλένην Γ. Ζαρίφη.

Ἡ Α. Θ. Π. ηὐξατο τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτῳ τὰ εἰκότα διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς βασιλεύουσαν ἐπανόδῳ αὐτοῦ.

Χθὲς ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμεν. Πατριάρχης διεβίβασε τὰς εὐχετηρίους προσρήσεις αὐτοῦ τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Αὐστρίας βαρόνῳ Κάλιτς ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἐπανόδῳ αὐτοῦ, διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ κ. Ἰωάννου Δ. Ταναλίδου, Διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου.

Ἀθημερὶν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐνταῦθα ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἐμμ. Ρικάκης.

Τὴν Α. Θ. Π. ἐπεσκέψαντο ὡσαύτως προχθὲς αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ Ἀλέξ. Καραθεοδωρῆ πασᾶς, ἀρχιμεταφραστὴς τῶν Ἀνακτόρων, Ἀλέξ. Παντζίρης βέης, βοηθὸς διευθυντὴς τῆς Ὀθωμ. Τραπέζης, ὁ Γ. Φραγκιᾶς ἐφέντης, ἀρχιμηχανικὸς τοῦ ὑπουργείου τῶν δημοσίων ἔργων. Ἔτι δὲ ὁ ἐνταῦθα ἡγεμονικὸς πράκτωρ τῆς Βουλγαρίας Ἰβὰν Γκέσωφ.

— *Ἐκκλησιες πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς.* — Ἡ Ἐφορειπιτροπὴ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἱερᾶς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Βασιλείου κατιδοῦσα τὴν σπουδαίαν ἀνάγκην τῆς ἐκ βάθρων ἀνεγέρσεως τοῦ τε ἐν Καισαρείᾳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Βασιλείου, τοῦ ἐν τῇ πτωχοτάτῃ συνοικίᾳ Ἐξωπόλει κειμένου, καὶ τῆς περὶ αὐτὴν δημοτικῆς σχολῆς, ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ὁποίας χρησιμεύει ὡς ἀφορμὴ πρὸς φοίτησιν τῶν ὀρθοδόξων παίδων εἰς προπαγανδικὰς σχολάς, ἐποιήσατο ἐσχάτως ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξους χριστιανοὺς καὶ ἰδίᾳ τοὺς Μικρασιάτας ἐξαιτουμένη τὴν ὁβολὸν ἑκάστου πρὸς θεραπείαν τῶν πρωτίστων τούτων ἀναγκῶν. Τῆς πρὸς τὸν θεοφιλῆ τοῦτον σκοπὸν ἀδείας χορηγηθείσης ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἐκ τῆς μνημονευθείσης ἐπαρχίας ὁρμωμένους, τόν τε αἰδεσιμώτατον παπᾶ Βασίλειον καὶ τὸν φιλογενῆ ἰατρὸν Γεώργιον Εὐγενίδην, ὅπως ἓν τε τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Μ. Ἀσίας ἐξαιτήσωνται τὸν ὁβολὸν τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, προτρεπόμεθα ἵνα γενναιοφρόνως καταβάλλῃ ἕκαστος τὸν ὁβολὸν αὐτοῦ, ἐγγράφων ἰδιοχείρως τὸ προσφερόμενον ποσὸν, πεποιθὼς ὅτι διὰ αὐτοῦ συντελεῖ εἰς εὐάρεστον ἱερωτάτου ἔργου.

— *Μιχαὴλ Κρίσπης.* — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης τιμῶσα τὰς ἀρετὰς τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος φιλανθρώπου ἰατροῦ Μιχαὴλ Κρίσπη εὐηρεστήθη ὅπως διὰ τοῦ ἐκ τῶν διακόνων Ἱεροθέου Ἀνθουλίδου τὸ μὲν διαβιβάσῃ τὰ συλλυπητήρια Αὐτῆς τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ μεταστάντος, τὸ δὲ ἀντιπροσωπευθῇ κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ νεκροῦ τελεσθεῖσαν μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν συρροῇ πολλοῦ κόσμου ἐν Ταταούλοις τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ, προστάντος τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου ἁγίου Παμφίλου Μελισσηνοῦ, ἀρχιερατικοῦ προϊσταμένου Ταταούλων.

— *Δημοσιογραφικὸν ὄργανον «Φόρμιγξ».* — Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου παρελθόντος ἔτους ἤρξατο ἐκδιδομένη ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον δεκαπενθήμερος εἰκονογραφημένη ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐφημερὶς ἐπιμελείᾳ τῶν κκ. Γερμανοῦ Ι. Κυριαζῆ, Ἰωάννου Θ. Τσώκλη καὶ Παναγιώτου Α. Τζαννέα. Τὰ ἐν τῇ «Φόρμιγγι» δημοσιευόμενα προϊόντα εἰδικῶν καλάμων ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ὡς οἷόν τε τελειοτέραν, ὑπὸ τεχνικὴν καὶ φιλολογικὴν ἔποψιν, μόρφωσιν τῶν μουσικῶν. Εἰς πάντα συνδρομητὴν τῆς «Φόρμιγγος» πέμπεται κατὰ μῆνα καὶ ἓν μουσικὸν τεῦχος ἐκ 16 σελίδων, περιέχον ὅ,τι ἀνέκδοτον μουσικὸν μέλος περιεσώθη τῶν διαπρεπεστέρων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων μουσικοδιδασκάλων τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Ἡ ἐνταῦθα Ἀδελφότης τῶν Εὐρυτάνων προσήνεγκεν ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων λίρ. ὀθωμ. ἓξ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαῖζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 7320 καὶ ἡμερομηνίαν 23 Νοεμβρίου 1901 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Εὐφροσύνης Δ. Τσυκαλᾶ, θυγατρὸς Ἀντωνίου Σπάρταλη, ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλελυμένον, ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Δημητρίου Τσυκαλᾶ, ἰατροῦ τέως μὲν κατοίκου Πέραν, παρὰ τῇ ὁδῷ Χαλεπλῆ ὑπ' ἀριθμ. 25, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς.

Παρίχει αὐτῷ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων κατὰ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδεδομένης ταύτης ἀποφάσεως μέσων ὁριζομένας προθεσμίας, ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως ἀντιγράφου τοῦ διατακτικοῦ αὐτῆς πρὸς ὑποβολὴν ἀνακοπῆς, καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἐφέσει,

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου», καὶ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου ἐκδιδομένου «Τηλεγράφου», καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ, ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζεύξεως, τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑξακόσια καὶ ἓξ (ἀριθμ. 606), προκαταβαλλόμενα δ' ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 21 Ἰανουαρίου 1902.

ὁ Πρόεδρος

† **Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ**

ὁ Γραμματεὺς Σ

Διάκονος **ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ**

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Σεραφεὶμ Καζαντζόγλους, ἔμπορος, ὑπήκοος Ὀθωμανὸς τέως μὲν κάτοικος Ταταούλων Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν συνοικίαν Σινὲμ-κιοῖ, παρὰ τῇ ὁδῷ Κὴρ ὑπ' ἀριθμ. 17, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν, καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διατροφῇ ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Σουλτάνης Σ. Καζαντζόγλου, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, κατοίκου Ταταούλων Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν συνοικίαν Σινὲμ-κιοῖ, παρὰ τῇ ὁδῷ Σαατζῆ, ὑπ' ἀριθμ. 19. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διατροφῆς ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων α' Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 31 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος
† ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 3

Ὁ Γραμματεὺς
Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἡ Ἀμαλία Μιχαὴλ Ζωΐ, τὸ γένος Τζοτζοῦ, ὀρθόδοξος Χριστιανή, ὑπήκοος Ὀθωμανή, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη καὶ ἀγνώστου διαμονῆς, ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Μιχαὴλ Ζωΐ, ἀμαξηλάτου, ὑπηκόου Ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Χαλκηδόνος ἐπὶ διαζυξει, προσκαλεῖται ἵνα ἐμφανισθῇ τὴν πρώτην δικάσιμον Τετάρτην καὶ ὥραν 8 1)2 τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς κλήσεως ταύτης πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκηδόνος. Ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἤθελεν ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν δικάσιμον ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα δημοσιευθήσεται τρεῖς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κ)πόλει ἐκδιδομένων φύλλων α'Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν Χαλκηδόνι, τῇ 18 Ἰανουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος
† Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ 3

Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Πρωτοσύγκελλος ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 818

Καλεῖται ὁ Ἀριστείδης Παπαστεφανάτος, Κεφαλλήν, ὑπήκοος Ἕλλην, τέως μὲν ἐργάτης ἐν Ἀτμοπλοίοις, καὶ ἐν Γαλατᾷ διαμένων ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτῆρος Χριστοῦ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διαζυξει ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Φωτεινῆς Ἀριστείδου Παπαστεφανάτου, τὸ γένος Ἠλία Πανᾶ, κατοίκου Γαλατᾷ ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὰ οἰκιακὰ μετερχομένης ἔργα. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων]πόλει ἐκδιδομένων φύλλων α'Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Βυζαντίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 9 Φεβρουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος
† **Κορυτσᾶς** ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 2

Ὁ Γραμματεὺς
Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ἡ Μελανὴ σύζυγος Ἀριστείδου Σαλβάρη θυγάτηρ δὲ Κωνσταντίνου Μωϋσῆ, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένη, χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὴ, κάτοικος Δυρραχίου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Παρασκευὴν καὶ ὥραν πέμπτην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλίσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Δυρραχίου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἀριστείδου Σαλβάρη ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων α'Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ τῆς ἐν Τεργέστῃ ἑλληνιστὶ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Νέας Ἡμέρας».

Ἐν Δυρραχίῳ, τῇ 18 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Προ)έδρος 1
† **ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ**

Ὁ προσωρινῶς γραμματεύων
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Χ'' ΠΑΠΑ ΙΩΑΚΕΙΜ

Αἰώνιος Ἡμεροδείκτης. — Ὁ διάσημος Ἕλλην ἀριθμομνήμων κ. Περικλῆς Διαμαντῆς, περὶ οὗ τοσαῦτα ἐγράφησαν ἔν τε τῷ εὐρωπαϊκῷ καὶ ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τύπῳ, ἐξέδωκεν εὔχρηστον καὶ χρησιμώτατον Ἡμεροδείκτην, ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἰώνιος Ἡμεροδείκτης» (Calendrier perpétuel). Ὁ Ἡμεροδείκτης, ἐφεύρεσις τοῦ ἐξόχου Ἕλληνος ἀριθμομνήμονος, ἐκδεδομένος ἐν Βέρνῃ τῆς Ἑλβετίας μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἐν σχήματι δίσκου παρουσιάζει τὰ ἑξῆς προτερήματα: α') δείκνυσιν ἀκριβῶς καὶ διαρκῶς τὴν τακτικὴν ἡμερομηνίαν ἑκάστου ἔτους· καὶ β') ἀπὸ τοῦ ἔτους 1700 μέχρι τοῦ ἔτους 1992, τῇ βοηθείᾳ ὑποσημειουμένων ὁδηγιῶν, παρέχει μετὰ περισσῆς εὐκολίας τὸ μέσον νὰ εὕρῃ τις ἀσφαλῶς καὶ ἀκριβῶς διὰ μιᾶς τῆς χειρὸς κινήσεως τὸ—ποία ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος (Κυριακὴ, Δευτέρα κλπ.) ἀντιστοιχεῖ εἰς γνωστὴν ἡμερομηνίαν, οὕτως ὥστε ὁ γινώσκων τὸ εἰς πόσην τοῦ δεῖνος μηνὸς τοῦ δεῖνος ἔτους ἐτελέσθη γεγονός τι δύναται ἀμέσως νὰ εὕρῃ καὶ τὸ ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος ἐτελέσθη τὸ αὐτὸ γεγονός. Τιμὴ ὁρίζεται ἓν φράγκον. Ἀντίτυπα (γαλλιστὶ) εὑρίσκονται ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Τοῖς Συνδρομηταῖς τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας»

Εἰδοποιοῦνται οἱ ἐν Μιτυλήνῃ συνδρομηταὶ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ὅτι μεταξὺ τοῦ κ. Π. Γώγου καὶ τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ἀπὸ ἐτῶν ἤδη οὐδεμία ὑφίσταται σχέσις.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου).

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 9

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

. . . . . .

† Ὁ Μέγας **Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας **Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δηλώσεις — Θρησκευτικοδιδακτικοὶ Πίνακες — Τινὰ περὶ τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἐπισκοπικῆς ἀδείας ἐν Τουρκίᾳ παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον — Λαϊκὴ Κατήχησις — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Κοινοποιήσεις — Παραρτήματα: «Ὁ χαρακτὴρ τοῦ Προτεσταντισμοῦ» — «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

Π. Κ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Διὰ τοῦ ἐπισήμου τῶν Πατριαρχείων ὀργάνου, τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» εἶχε δημοσιευθῇ κατὰ Ὀκτώβριον μῆνα τοῦ λήξαντος ἔτους ἐπίσημος δήλωσις τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς, δι' ἧς ἀπεκηρύσσετο ὡς μὴ ὀρθόδοξος Σχολὴ ἡ ἐν τῇ συνοικίᾳ Ὀδοὺν καποῦ τῆς πόλεως συσταθεῖσα τοιαύτη ὑπό τινος Κωνσταντίνου Δημητρακοπούλου καὶ διευθυνομένη ὑπ' αὐτοῦ· προετρέποντο δὲ οἱ περιξ κάτοικοι Χριστιανοὶ ἵνα μὴ ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην. Ἐπειδὴ δὲ καὶ μετὰ τὴν ὡς ἄνω ἀποκήρυξιν ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη, καθὰ ἁρμοδίως ἐξηκριβώθη, ἡ ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς ἀποκηρυχθεῖσα αὕτη Σχολή, ἧς ὁ διευθυντὴς στερεῖται παντελῶς τῶν ἀπαιτουμένων προσόντων τοῦ διδάσκειν ἐν Ὀρθοδόξοις Σχολαῖς καὶ διευθύνειν αὐτάς, ἡ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ καθήκοντος προνοοῦσα περὶ τῆς ἀσφαλοῦς καὶ ὑγιοῦς παιδεύσεως καὶ μορφώσεως τῆς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως σπουδαζούσης ὁμογενοῦς νεότητος, ἔγνω ἵνα καὶ αὖθις ἐπαναλάβῃ τὴν ἀποκήρυξιν τῆς ἐν Ὀδοὺν καποῦ ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Κωνσταντίνου Δημητρακοπούλου διευθυνομένης Σχολῆς ὡς μὴ ὀρθοδόξου καὶ ὡς μηδεμίαν σχέσιν ἐχούσης πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, ἀφ' ἧς ἐξήρτηνται αἱ ὀρθόδοξοι Σχολαί. Ἡ Π. Κ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ φέρουσα τὰ ἀνωτέρω εἰς γνῶσιν τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κων]πόλεως προτρέπεται καὶ πάλιν τούς τε γονεῖς καὶ κηδεμόνας τῶν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην φοιτώντων παίδων ὅπως ἀνυπερθέτως ἀποσύρωσι ταῦτα ἐκ τῆς ἀποκεκηρυγμένης ταύτης Σχολῆς, ἀναλογιζόμενοι τὰς ὀλεθρίας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν συνεπείας, ἃς συνεπάγεται ἐπὶ τῶν σπουδαζόντων μαθητῶν ἡ φοίτησις αὐτῶν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 28 Φεβρουαρίου 1902.

Ἐκ τοῦ Γραφείου

ΕΤΗΣΙΑΙ ΔΟΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Τὸ ἀπὸ τοῦ 1896, ἀποφάσει τῶν δύο τῆς Ἐκκλησίας Σωμάτων, ληφθὲν μέτρον τῆς ὑπὸ ἑνὸς ἑκάστου ναοῦ πασῶν τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμ. Θρόνον ἐπαρχιῶν καταβολῆς ἐτησίας τακτικῆς καὶ ἀναλόγου δόσεως χάριν τῆς ἀνακουφίσεως τῶν πολλαπλῶν ἀναγκῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, συνετέλεσεν οὐ μικρὸν εἰς ἀντιμετώπισιν τῶν

καθ' ἑκάστην ἀναποδράστως αὐξουσῶν ὑποχρεώσεων αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅσον ἀφ' ἑνὸς θερμαὶ εὐχαριστίαι ἐκφράζονται καὶ ὀφείλονται τοῖς σεβασμιωτάτοις ἐκείνοις τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, οἵτινες, μετὰ ζηλωτῆς προθυμίας καὶ παντὸς ἐπαίνου ὑπερτέρας δραστηριότητος ἐπιδιώξαντες καὶ γενικεύσαντες τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ εἰρημένου μέτρου ἐν τῇ ἰδίᾳ ἕκαστος ἐπαρχίᾳ, ἐξακολουθοῦσι τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἔκτοτε ἀποστέλλοντες εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τὰς ἐτησίας ταύτας τῶν ναῶν δόσεις, τοσοῦτον ἀφ' ἑτέρου μετὰ πολλῆς τῆς λύπης παρατηρεῖται, ὅτι ἔνιοι αὐτῶν οὐ μόνον ἠμέλησαν τέως περὶ γενικωτέρας διαδόσεως τοῦ μέτρου, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν εἰσπραξιν τῶν ἐν στενοῖς ὁρίοις γενομένων καταβολῶν τὴν ἀποχρῶσαν δὲν καταβάλλουσι ἐγκαίρως μέριμναν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀνωτέρᾳ ἐντολῇ συνιστᾶται αὐτοῖς συντονωτέρα προσοχὴ καὶ μείζων προθυμία περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν μέτρου, ἀποσκοποῦντος τὴν διὰ τοῦ ὀβολοῦ παντὸς φιλοστόργου τῆς Ἐκκλησίας τέκνου εὐπροσωποτέραν κατὰ τὸ δυνατὸν θεραπείαν τῶν ἐπιβαρυνουσῶν τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον ἀναγκῶν.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐπίφοβος καὶ ἐπιδημικὴ νόσος τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς εἶναι ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία καὶ ἀποστροφὴ τῆς μελέτης τῶν ἠθικοθρησκευτικῶν βιβλίων, ἥτις συνεπάγεται βαθμηδὸν καὶ τὴν ἠθικὴν διαφθοράν.

Ἐνῷ πολλοὶ νέοι καὶ πρεσβύται καθ' ἑκάστην ἀναγινώσκουσιν ὀγκώδη μυθιστορήματα καὶ διάφορα ἄλλα ἀναγνώσματα, ἐν τούτοις κατοκνοῦσι νὰ ἐγκύψωσιν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἠθικοθρησκευτικῶν βιβλίων.

Διὰ τοῦτο τὰ ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ πρὸς κοινὴν μελέτην ἐκδιδόμενα θρησκευτικὰ πονήματα, πρέπει νὰ ὦσιν ὅσον οἷόν τε σύντομα καὶ περιληπτικά· μάλιστα δὲ τὰ πρακτικώτερα τούτων πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ σχῆμα Πινάκων, ὅπως ᾖ πρόχειρος καὶ εὐχερὴς ἡ θεωρία καὶ μελέτη αὐτῶν καὶ δὴ καὶ διαρκής, καθὰ παραγγέλλει καὶ ὁ αἰώνιος Νομοθέτης, λέγων· «Καὶ γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῶν οἰκιῶν ὑμῶν καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν καὶ ἔσται ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν». (Δευτερον. ς', 9—11). Συνῳδὰ τοίνυν ταῖς ἀρχαῖς ταύταις ἐξεδόθησαν ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου οἱ Πίνακες τῶν Μεταφυσικῶν Θεωριῶν καὶ τῆς Μετανοίας, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος εἶναι προωρισμένος ἵνα ἐκθέσῃ τῇ χορείᾳ τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν τῆς μεσαίας ἐκπαιδεύσεως τυχόντων τὴν περιληπτικὴν διατύπωσιν τῶν ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως συνηγορουσῶν ἐπιστημονικῶν θεωριῶν τῶν διασημοτέρων σοφῶν καὶ φυσιοδιφῶν, εἰς τὰς μαρτυρίας τῶν ὁποίων προσέχει μᾶλλον ἡ καθ' ἡμᾶς κοινωνία οὐ μόνον προκειμένου περὶ ἐπιστημονικῶν ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν θρησκευτικῶν ζητημάτων.

Ἐπὶ πλέον δὲ πρὸς σαφεστέραν καὶ ἐκτενεστέραν πληροφορίαν τῶν μερικωτέρων λεπτομερειῶν ἑκάστης θεωρίας, παραπέμπεται ὁ ἀναγνώστης εἰς τὰ εἰδικὰ συγγράμματα τῶν διασημοτέρων σοφῶν καὶ φυσιοδιφῶν, τοῦθ' ὅπερ καθιστᾷ τὸν Πίνακα τοῦτον, ὡς ὅπλον πρόχειρον καὶ ἀμυντικὸν κατὰ τῆς ἀπιστίας τῶν ὑλιστῶν, ἐνῷ ἡ μνεία τῶν ἤδη πληρουμένων Προφητειῶν καὶ θαυμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ καθιστᾷ τὸ ὅπλον τοῦτο μᾶλλον ἐπιθετικὸν οὐ μόνον κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ Μασσονισμοῦ καὶ οἱουδήποτε ἄλλου εἴδους ἀπιστίας καὶ ἀσεβείας.

Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ Πίνακος τῆς Μετανοίας, οὗτος εἶναι προωρισμένος ἵνα ἐκθέσῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν πιστῶν τὴν περιληπτικὴν ταξινομίαν τῶν περὶ Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως Γραφικῶν ρητῶν, ὅπως καταδειχθῇ διὰ τοῦ ἀναμφισβητήτου αὐτῶν κύρους ὅτι ἄνευ τῆς συστηματικῆς ἐκπληρώσεως τοῦ μυστηρίου τούτου οὐδεμία ἐλπὶς σωτηρίας.

Λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ ὁλονὲν αὐξοντος ἀριθμοῦ τῶν ἀμετανοήτων καὶ ἀνεξομολογήτων ὀρθοδόξων, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἓν τῶν κυριωτέρων αἰτίων τῆς ἤδη ἐπικρατούσης ἠθικοθρησκευτικῆς καχεξίας, παρίσταται ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη τῆς ἀναρτήσεως τῶν Πινάκων τούτων τῆς Μετανοίας οὐ μόνον ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς Ἀναγνωστηρίοις καὶ τοῖς νάρθηξι τῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν Νοσοκομείων, Πτωχοκομείων, Γηροκομείων, σχολείων καὶ δὴ καὶ οἰκιῶν, κατὰ τὴν θείαν παραγγελίαν «Καὶ γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῶν οἰκιῶν ὑμῶν καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν, καὶ ἔσται ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν», ὅπως οἱ Πίνακες οὗτοι ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν

τῶν ψυχικὰ νοσήματα πασχόντων εἰς τὴν ὅσον οἷόν τε ταχυτέραν ἀναζήτησιν τῆς ἠθικῆς θεραπείας διὰ τῶν πνευματικῶν ἰατρῶν, ἵνα μὴ, χρόνου προϊόντος, δεινωθῇ τὸ πάθος καὶ ἐπὶ τέλους καταντήσῃ ἀνίατον. Ὥστε οἱ Πίνακες οὗτοι τῆς Μετανοίας εἶνε οἱονεὶ συνταγαὶ ἀντιδότων κατὰ τῆς ἠθικῆς ἀκηδίας τῶν ἀμετανοήτων καὶ ἀνεξομολογήτων πιστῶν.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἰωακεὶμ ὁ Γ΄, ὁ πανσέβαστος καὶ προσκυνητὸς ἡμῶν Πατὴρ καὶ Δεσπότης, ἐν τῷ χαρακτηρίζοντι Αὐτὸν ἐνθέῳ ζήλῳ καὶ τῇ πατρικῇ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς ἐν πίστει καὶ μετανοίᾳ σωτηρίας τοῦ ὀρθοδόξου Αὐτοῦ Ποιμνίου, ἅμα λαβὼν ἀντίτυπα τῶν ἐν λόγῳ Πινάκων, ἐδήλωσε τὴν Πατριαρχικὴν Αὐτοῦ ἔγκρισιν, οὐ μόνον αὐθημερὸν ἀναρτήσας αὐτὰ περιβεβλημένα δι' ὑέλων καὶ πλαισίου ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ πανσέπτου Πατριαρχικοῦ ναοῦ, τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ Ἁγίας Τριάδος, τῆς ἐν Γαλατᾷ τῆς Κοιμήσεως καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου κλπ., ἀλλὰ καὶ τιμήσας τὸν ἐκδότην τούτων δι' εἰδικοῦ πιττακίου, ἐν ᾧ, διαγνώμῃ καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐκφράζει τὴν εὐαρέσκειαν καὶ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς ἐνίσχυσιν ἐν τοιαύταις μελέταις.

Ἡ δὲ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανὸς, ἅμα λαβὼν ἀντίτυπον τοῦ εἰρημένου Πίνακος τῆς Μετανοίας, οὐ μόνον ἀνήρτησεν αὐτὸ καὶ οὗτος ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας τοῦ ἐν Κων)πόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διέταξε τοῖς ἁρμοδίοις, ἵνα μεταφράσαντες αὐτὸν ἐκδώσωσι καὶ ἀραβιστὶ χάριν τῶν ἀραβοφώνων ὀρθοδόξων τῆς Παλαιστίνης πρὸς ἀνάρτησιν ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἐκκλησίαις καὶ τῶν ἐκεῖ ὀρθοδόξων Κοινοτήτων.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ περιεχόμενα τῶν Πινάκων τούτων, τοῦ μὲν πρώτου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Η ΚΑΘΟΛΙΚΟΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΣΕΒΕΙΑΣ.
Περιληπτικὴ διατύπωσις τῶν ἐπικρατεστέρων Μεταφυσικῶν Θεωριῶν.

§ 1. ΤΟ ΑΔΥΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΑΥΤΟΓΕΝΕΣΕΩΣ. (Αἱ περὶ τούτου γνῶμαι τῶν διασημοτέρων σοφῶν).
§ 2. Ο ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΝΟΥΣ.
§ 3. Η ΥΠΑΡΞΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.
§ 4. ΤΟ ΠΑΡΑΛΟΓΟΝ ΤΟΥ ΔΑΡΒΙΝΙΣΜΟΥ.
§ 5 Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ. (**Ὁρισμός. Μαρτυρίαι Ἐπιστημονικαὶ, Προφητεῖαι πληρούμεναι ἤδη. Σημεῖα καὶ θαύματα μέχρι τοῦ νῦν τελούμενα).**

Τὰ περιεχόμενα δὲ τοῦ Πίνακος τῆς Μετανοίας εἶνε τὰ ἑξῆς:

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΩΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΕΚ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ. **Ἡ Θεία Εὐσπλαγχνία καλοῦσα πρὸς Μετάνοιαν** (διὰ Γραφικῶν ρητῶν).

Περιληπτικὴ Ταξινομία τῶν περὶ Μετανοίας.

§ 1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.
§ 2. ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. [**Ἡ εὐθύνη τῶν ἱεροκηρύκων. Ὁ μακαρισμὸς τῶν ὑπακουόντων τῷ κηρύγματι. Ἡ αὐστηρὰ τιμωρία τῶν παρακουόντων.**
§ 3. Ο ΜΕΣΙΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΕΩΣ. [**Ἡ Πίστις καὶ Μετάνοια ὡς ὅροι τῆς Ἀπολυτρώσεως. Ἡ δουλεία τῶν ἀπίστων).**
§ 4. ΟΙ ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. [**α΄) Ἀπόφασις. β΄) Ἐπιστροφή. γ΄) Ἐξομολόγησις. δ΄) Ἡ κατὰ Θεὸν λύπη. ε΄) Ἄφεσις. ς΄) Προσευχὴ καὶ νηστεία. ζ΄) Προσοχὴ ἀπὸ τῆς πλάνης. η΄) Ἡ μελέτη τοῦ θείου Νόμου. θ΄) Δικαιοσύνη καὶ ἔλεος. ι΄) Ὑπομονή].**
§ 5. ΑΙ ΠΟΙΝΑΙ ΤΩΝ ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΩΝ. **Αἱ ἐπιβαρυντικαὶ περιπτώσεις. α΄) Ἡ Ἐπίγνωσις καὶ ἡ Βούλησις. β΄) Ἡ Ἄρνησις τοῦ Ἁμαρτήματος. γ΄) Ὑποτροπή. δ΄) Ἡ Ἀναβολὴ τῆς Μετανοίας.**
Αἱ μέλλουσαι ποιναὶ α΄) Τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα. β΄.) Ἡ κατάστασις τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον γ΄.) Ἡ ἐσχάτη Κόλασις.
§ 6. ΑΙ ΑΜΟΙΒΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. **Παροῦσαι. Μέλλουσαι.**

Ἰδοὺ τὰ ἐν τοῖς Πίναξι τούτοις πραγματευόμενα ζητήματα, ὧν τὰ μὲν ἐπιστημονικὰ λύονται διὰ τῶν ἀποφθεγμάτων τῶν διασημοτέρων σοφῶν καὶ φυσιοδιφῶν, τὰ δὲ ἠθικοθρησκευτικά, διὰ τοῦ ἀναμφισβητήτου κύρους τῶν Γραφικῶν ρητῶν. Ἰδοὺ Πίνακες, ἐν οἷς ἐκτίθενται τῷ Δημοσίῳ αἱ λύσεις τῶν σπουδαιοτάτων καὶ πρακτικωτάτων τούτων ζητημάτων προχείρως, εὐχερῶς καὶ διαρκῶς κατὰ τὴν θείαν παραγγελίαν. «Καὶ γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῶν οἰκιῶν ὑμῶν καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν, καὶ ἔσται ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν». (Δευτερον. ς΄. 6—10). Οὕτως ὁ μὲν Θεὸς συνιστᾷ ῥητῶς τὴν ἐν τοῖς οἴκοις ἀνάρτησιν τοιούτων Πινάκων, ἡ δὲ ὁλονὲν αὔξησις καὶ πληθώρα τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς καὶ ἡ ἐντεῦθεν προκύπτουσα λήθη τῶν προπαρασκευαστικῶν καὶ ἐξασφαλιστικῶν μέσων τῆς αἰωνίου μακαριότητος, καθιστᾷ ἐπαισθητοτέραν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναρ-

τήσεως τοιούτων Πινάκων πανταχοῦ πρὸς θέαν καὶ ἀνάμνησιν τῶν ἐννοιῶν καὶ ρημάτων τῆς Αἰωνίου Ζωῆς, δι' ὧν καὶ μόνων ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται τῶν ἀλόγων ζώων.

Οἱ Πίνακες οὗτοι πωλοῦνται ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς Ἀναγνωστηρίοις Κοντοσκαλίου καὶ Βλάγκας πρὸς ὄφελος τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἱερᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Βασιλείου.

Ὁ ἐκδότης **Γ. Εὐγενίδης**, ἰατρός.

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΓΑΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ*

Ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀπαιτοῦσα ἑκάστοτε ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἄδειαν τοῦ Ἀρχιερέως τῷ ἱερεῖ ἵνα τελέσῃ μυστήριόν τι καὶ ἰδίως τὸ τοῦ γάμου, εἶναι τόσον ἀρχαία, ὅσον αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία καὶ βεβαιοῦται καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων αὐτῆς ἐξ ὧν σημειοῦμεν τὰ ἑπόμενα.

1ον. Γράμμα πατριαρχικὸν ἀπὸ 31 Μαΐου 1827, ἐξ οὗ ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα:

« Εἶναι ἀλήθεια ἀναντίρρητος καὶ τεθεμελιωμένη εἰς τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς νόμους καὶ κανόνας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὅτι εἰς τὰς ἐκτελέσεις τῶν ἱερῶν μυστηρίων καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ γάμου μυστήριον ἀπαιτεῖται κανονικῶς ἡ κυριαρχικὴ ἄδεια τῶν πνευματικῶς προϊσταμένων... ὥστε ἡ ἄνευ ἀδείας κυριαρχικῆς ἐκτέλεσις τοῦ μυστηρίου τούτου λογίζεται κανονικῶς ἀνύπαρκτος καὶ ἀνυπόστατος καὶ οὐδεμίαν ἔχει χάριν πνευματικήν, ὡς κατάχρησις οὖσα θρησκευτικῶν τάξεων καὶ ἱερῶν θεσμῶν, ὅθεν: ... τὸ συνοικέσιον τοῦτο, ἅτε δὴ συντελεσθὲν δίχα τῆς κυριαρχικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἀδείας καὶ εἰδήσεως τῆς διὰ τῆς συνήθους **βούλας** διδομένης ὑπάρχει ἀγνώριστον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ κατακεκριμένον παρὰ τῶν θείων καὶ ἱερῶν νόμων καὶ κανόνων καὶ ὡς μηδὲ ὑπάρξαν τὴν ἀρχήν... Διὰ ταύτας γοῦν τὰς αἰτίας ἄθεσμον καὶ παράνομον καὶ ἀνυπόστατον ὅλως τὸ ρηθὲν συνοικέσιον. »

2ον. Γράμμα πατριαρχικὸν τῆς 31 Δεκεμβρίου 1835, ἐν ᾧ ἀναγινώσκονται τάδε:

« Ὁ περὶ τῶν συνοικεσίων λόγος, πολὺς πανταχόθεν γινόμενος, ἐφέλκει περισσοτέρους τὴν προσοχὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶς προϊσταμένων ἀείποτε· διὰ τοῦτο εἰς εὐχερῆ κατάληψιν τῶν ἀπανταχοῦ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφῶν ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀποφαίνεται ὅτι κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπαιτοῦνται τρία τινὰ εἰς τὸν νόμιμον καὶ κανονικὸν γάμον. γ') ἡ τοῦ ἀρχιερέως ἄδεια, καθότι αὐτῷ μόνῳ ἐμπεπίστευται ἡ τῶν ψυχῶν φροντὶς κατὰ τὸν λθ' κανόνα τῶν Ἀποστόλων λέγοντα: «οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι ἄνευ τῆς τοῦ ἐπισκόπου γνώμης μηδὲν ἐπιτελείτωσαν· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐμπεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθησόμενος». Ὅθεν ἑνὸς τούτων μὴ ὄντος, ὁ γάμος ἀσύστατος καθ' ἑαυτόν ἐστι καὶ παρὰ τῶν ἱερῶν κανόνων ἄκυρος ἀποφαίνεται.

Διὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ καθ' ἡμᾶς Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία φυλάττουσα ἄνωθεν τοὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς κανόνας τῶν διαφόρων πατέρων διατηρεῖ ἀκριβῶς τὰ νομοθετηθέντα καὶ διενεργεῖ ἀπαραβάτως ταῦτα, τὰ δὲ παρὰ τὴν διακέλευσιν καὶ ἀπόφασιν τῶν ἱερῶν κανόνων γεγονότα συνοικέσια ἄκυρα καὶ ἄθεσμα καὶ ὡς μηδόλως ὑπάρξαντα φρονεῖ καὶ ἀποφαίνεται καὶ τὴν ἀπ' ἀλλήλων θεσπίζει διάξευξιν.»

3ον. Συνοδικὴ καὶ πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1893, ἐξ ἧς ἐρανιζόμεθα τὰ κάτωθι:

Ἀναμιμνήσκοντες δὲ ὅσα καὶ ἄλλοτε ἡ Ἐκκλησία περὶ τῆς ἀπαιτουμένης ἐπισκοπικῆς ἀδείας δι' ἐγκυκλίων γραμμάτων αὐτῆς διετύπωσεν ἐντελλόμεθα καὶ παραγγέλλομεν ἵνα ἕκαστος ἡμῶν (τῶν Ἀρχιερέων) ἐν τῇ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ διακυβέρνησιν τελούσῃ ἐπαρχίᾳ ἐπιμελῆται τῆς αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου θεσμοῦ διατεταγμένων γινώσκων ὅτι ὁ κρύφα καὶ ἄνευ προηγουμένης ἐπισκοπικῆς ἀδείας τελούμενος γάμος ἄκυρός ἐστι καὶ ὡς μὴ ὑπάρξας.»

4ον. Πατριαρχικὸν γράμμα κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1836 καὶ 5ον Πρακτικὰ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τῶν 7 Δεκεμβρίου 1867, 21 Δεκεμβρίου 1870, 8 Ἀπριλίου 1871 καὶ 9 Αὐγούστου 1888. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ἡ ἄδεια τοῦ γάμου ὑπὸ τὸ ὄνομα Βούλα ἢ Βούλαις ἀπαντᾷ καὶ σώζεται καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας μέχρι τῆς σήμερον καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο λέγεται ἀκόμη καὶ τὴν σή-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 83—86.

μερον. Ἐν ὅλοις τοῖς περὶ γάμου σχετικοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐγγράφοις ἀπαντᾷ ἡ φράσις: ὁ δεῖνα ἔλαβε τὴν **Βούλαν·** (ἰδὲ Acta Patriarc.)

VI *Συμπέρασμα.*

Ἐκ τῆς γενομένης ἑρμηνείας τοῦ 39 Κανόνος τῶν Ἀποστόλων καὶ τοῦ 57 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου κατὰ γράμμα καὶ πνεῦμα, ἱστορικῶς καὶ συστηματικῶς, ἐκ τῆς μελέτης καὶ τῶν περὶ αὐτῶν παρὰ ἱερῶν πατέρων καὶ ἁγίων καὶ τῶν ὑπομνηματιστῶν γραφέντων κατὰ χρονολογικὴν τάξιν καὶ ἐκ τῶν πράξεων τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας μέχρι τῆς σήμερον ἐξάγεται ἀναμφισβητήτως καὶ σχεδὸν παμψηφεί, ὅτι ἡ φράσις **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** τοῦ προμνησθέντος 39 Κανόνος τῶν Ἀποστόλων ἐστὶ καθολικὴ καὶ ἀναφέρεται εἰς ὅλα τὰ μυστήρια, δι' ὧν ἁπάντων τὴν τέλεσιν ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἐπισκοπικὴ ἄδεια, οὐχὶ δὲ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ὅτι ἰδίως διὰ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου ἐστὶν αὕτη ἀπαραίτητος καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ὅρων καὶ κατὰ συνέπειαν ὅτι ὁ ἱερεὺς δὲν δύναται μόνος ἀφ' ἑαυτοῦ ἄνευ προηγουμένης ἐπισκοπικῆς ἀδείας νὰ τελέσῃ γάμον.

VII *Διαφωνίαι.*

Κατὰ τοῦ συμπεράσματος τούτου ἀντιτάσσονταί τινες ἐπικαλούμενοι τὴν γνώμην τοῦ ὑπομνηματιστοῦ Βαλσαμῶνος ἀποφαινομένου ὅτι τὸ **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** οὐκ ἔστι **καθολικόν,** ἀλλὰ μερικόν, δηλοῦν ὅτι οἱ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι δὲν δύνανται νὰ ἐπιτελῶσιν ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου ὅ,τι τούτῳ ἀνήκει καὶ παραδείγματος χάριν ἀπαριθμεῖ τὸ ἐκδιδόναι ἀκίνητα τῆς ἐκκλησίας, τὸ ἐσοδιάζειν τὰ περὶ αὐτὴν καὶ ἕτερα τοιαῦτα, ἐν οἷς περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἐπιτέλεσις τῶν γάμων, προσθέτουσι δὲ καὶ οἱ ἴδιοι ὅτι μετὰ τῆς χειροτονίας του ὁ πρεσβύτερος λαμβάνει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ τελεῖν γάμους ἀφ' ἑαυτοῦ.

VIII *Ἀντίκρουσις τῶν διαφωνιῶν.*

Ἡ ἀντίκρουσις οὐκ ἔστι δύσκολος, οἱ δὲ λόγοι εἰσὶν οἱ ἑξῆς:

1ον. Ἡ ἄνωθι ἐκτεθεῖσα γνώμη τοῦ Βαλσαμῶνος ἀντικειμένη εἰς τὴν γραμματικήν, πνευματικήν, ἱστορικὴν καὶ συστηματικὴν ἑρμηνείαν τοῦ Κανόνος 39 τῶν Ἀποστόλων, ἀποκρούεται ὑπὸ τῶν Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας Ἰγνατίου, Τερτυλιανοῦ, καὶ τῶν ὑπομνηματιστῶν Ζωναρᾶ, Ἀριστηνοῦ, Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης, τοῦ Πηδαλίου καὶ τῶν ἐπανειλημμένων γραμμάτων τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ καθιεροῖ ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τοῦ πρεσβυτέρου ἵνα ποιῇ γάμους ἀφ' ἑαυτοῦ ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου, ἐνῷ τοιαύτη ἐξαίρεσις οὐ μόνον δὲν ἀναγράφεται ἐν τῷ μνησθέντι 39 Κανόνι, ἀλλὰ καὶ ἀπαγορεύεται καὶ ἀπορρίπτεται ὑφ' ὅλων τῶν μνησθέντων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὑπομνηματιστῶν, καὶ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ καὶ διὰ τὸν διάκονον, περὶ οὗ ἐν τούτοις σὺν τῷ πρεσβυτέρῳ γίνεται σύγχρονος καὶ ὁμοιόμορφος λόγος ἐν τῷ αὐτῷ προμνησθέντι Κανόνι.

(ἕπεται συνέχεια).

ΜΙΑΤ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ
δικηγόρος

ΛΑΪΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Μάθημα Ε'.—Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ[1].

Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνυομένη διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ἀπομένει ἡ Καρδία, ἄλλη καὶ αὕτη διαψῶσα δύναμις τῆς ψυχῆς. Τί θέλει, τί ζητεῖ ἡ Καρδία; Ν' ἀγαπήσῃ, ν' ἀγαπήσῃ, ν' ἀγαπήσῃ. Ν' ἁπλώσῃ τὰς ἀγκάλας της καὶ νὰ περιπτύξῃ ἐν αὐταῖς πᾶν ὅ,τι ἐπέραστον καὶ ἀξιαγάπητον. Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀνοίγει τὰς πτέρυγάς της καὶ περίπταται ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος, ὡς μέλισσα, καὶ ἀπὸ φυλλώματος εἰς φύλλωμα, ἀναζητοῦσα τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο ἠδύποτον ποῦ ἆρα γε νὰ εἶνε; Προσκολλᾶται ἐμμανῶς εἰς τὸν ῥέοντα πλοῦτον, προσηλοῦται μετὰ περιπαθείας εἰς τὰ ἐπίγεια δοξάρια, συμπλέκεται μετὰ τῆς προστυχούσης ἐψιμυθιωμένης καλλονῆς. Φενακίζεται καὶ φεύγει, ἀφοῦ σιματωθῇ εἰς τὰς αἰχμηρὰς ταύτας ἀκάνθας. Σωφρονισθεῖσά πως, ζητεῖ ὑψηλοτέρους ἔρωτας. Ἐκλέγει μεταξὺ τῶν πρὸ αὐτῆς παρερχομένων ἀνθρώπων φίλους τινάς, πρὸς οὓς ἀνακοινοῖ τοὺς μυστικούς της πόθους καὶ μὲ τὴν ὕπαρξιν τῶν ὁποίων συγχωνεύει τὴν ὕπαρξίν της. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἡ φιλία δὲν ἔχει τὰς παρεξηγήσεις της, τὰ δάκρυά της, τὸν θάνατόν της; Δὲν παρέρχονται μῆνες

[1] Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 64—67.

τινες καὶ ὁ ἄλλοτε φίλος μας ἀντιπαρέρχεται ἀδιάφορος πρὸ ἡμῶν, ὡς ἐνώπιον ὄντος, τοῦ ὁποίου τὴν χεῖρα οὐδέποτε ἔσφιγξε καὶ μεθ' οὗ οὐδέποτε ἀντήλλαξεν ἀπασμὸν ἀγάπης. Ὑπάρχει κρίσιμός τις στιγμὴ καθ' ὅλον τὸν βίον μας, καθ' ἣν ἐκ τῆς εὐσήμου τῆς φιλίας ἀνθοδέσμης ἐκλέγομεν ἓν, ἓν καὶ μόνον ἄνθος, ῥόδον μυρίπνοον καὶ καλλίφυλλον, ὅπερ καρφόνοντες εἰς τὰ στήθη μας: «Σὲ μόνον, τῷ λέγομεν, θ' ἀγαπῶ εἰς αἰῶνας αἰώνων». Καὶ ὅμως γοητευόμεθα ὡς ὁ Νάρκισσος ὄχι ὑπὸ ξένης καλλονῆς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀπραγματοποιήτου ἐκείνου ἰνδάλματος, ὅπερ ἡμεῖς αὐτοὶ φέρομεν ἀπεικονιζόμενον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καρδίᾳ. Μεθύομεν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν καὶ ἐν τῇ μέθῃ μας φανταζόμεθα οἱ δύστηνοι, ὅτι κατέστημεν εὐτυχεῖς! Γελοῖοι ὁποῦ εἴμεθα!! Οὐδὲν ἰσχυρότερον τῆς πατρικῆς στοργῆς. Δὲν ζῇ ὁ γονεὺς δι' ἑαυτὸν ἀλλὰ διὰ τὸ τέκνον του. Ἂν ἐπροικίσθη ὑπὸ τῆς φύσεως μὲ πλούτη, μὲ ὑγείαν, μὲ ῥώμην, ἀπογυμνοῦται ὅλων του τῶν στολισμάτων, ὅπως περιβάλλῃ τὸ ἀγαπώμενον τέκνον. Ὡς ὁ πελεκὰν τρέφει ὁ γονεὺς ἐκ τοῦ αἵματός του τὸ σπλάγχνον του. Μαραίνεται καὶ φθίνει καὶ ὡς λαμπὰς καταναλίσκεται χάριν αὐτοῦ καὶ μόνου. Διότι πιστεύει, ὅτι ἐν τῷ τέκνῳ του θ' ἀναθάλῃ αὖριον αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀκμαιότερος καὶ δροσερώτερος, ἀναζῶν οὕτως ἐν ἐκείνῳ. Ἀλλὰ καὶ αἱ φαντασιοπληξίαι αὗται πλειστάκις ὡς ἀῤῥοὶ θραύονται ἐπὶ τῶν βράχων τῆς σκληρᾶς πραγματικότητος. Ἐλάχιστοι υἱοὶ καὶ θυγατέρες ἀποδίδουσι τὰ τροφεῖα εἰς τοὺς ἐκθρέψαντας αὐτοὺς γεννήτορας καὶ στεφανοῦσι τὰ ἐρριτιδωμένα μέτωπά των μὲ τῆς εὐγνωμοσύνης τὸν στέφανον. Οἱ πλειότεροι τοὺς ποτίζουν μὲ πικρίας, αἵτινες κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον εἶνε πικρότεραι, καθόσον προέρχονται ἐκ χειρὸς, παρ' ἧς περιέμενέ τις θωπείας καὶ περιπτύξεις. Ὑπάρχουν τέκνα ἀνευλαβῆ ἀπαξιοῦντα νὰ προσφέρωσιν ἓν τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου εἰς γηραιὰς ὑπάρξεις ὑπὲρ αὐτῶν ἐξαντληθείσας. Τοῦτο εἶνε φρικτόν· ἀλλ' ὑπάρχει τι φρικτότερον διὰ τὴν πατρικὴν καρδίαν· ν' ἀναθρέψῃ, νὰ αὐξήσῃ, νὰ σπουδάσῃ, νὰ παιδαγωγήσῃ, νὰ προικίσῃ μὲ τὰ ὡραιότερα τῶν στολισμάτων τὸ τέκνον της καὶ εἰς ἡλικίαν εἴκοσι θαλερῶν ἐτῶν καὶ μυρίων ἐλπίδων νὰ τοῦ κλείῃ τοὺς ὀφθαλμούς, παρὰ τὰς στοργικάς του προσπαθείας, παρὰ τὰς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις καὶ ἱκεσίας του. Καὶ ὑπάρχει τι φρικτότερον τοῦ νὰ κλείῃ τις τὰ βλέμματα τοῦ τέκνου του; ἐρωτᾷ ὁ Ἰούλιος Σίμων.* Νὰ βλέπῃ τὸ τέκνον του ἀναβαῖνον τὸ ἱκρίωμα τοῦ κακούργου καὶ ἐκσυριττόμενον ὑπὸ τῆς δημοσίας γνώμης!!

Ἂς μᾶς εἴπῃ λοιπὸν ἡ αἰωνίως δυστροποῦσα καὶ ἀτυχοῦσα ἐν ταῖς περιπτύξεσι τοῦ παρόντος βίου καρδία μας τί θέλει, τί ποθεῖ; Ὄχι βεβαίως ὑλικὰ ἀγαθὰ, ἅτινα καθὸ τὴν κατωτάτην τῆς δημιουργίας βαθμίδα κατέχοντα, δὲν εἶνε ἱκανὰ νὰ κορέσωσι πνευματικὴν ὕπαρξιν, ὁποία εἶνε ἡ ψυχή. Ὄχι ἀγαθὰ πεπερασμένα, ἅτινα, ὡς πλήρη ἀτελειῶν καὶ κηλίδων τυγχάνοντα, ἀδυνατοῦσι νὰ πληρώσωσιν ἀγάπην, ποθοῦσαν κάλλος ἀμιγὲς καὶ πάγκαλον. Ὄχι ἀγαθὰ πρόσκαιρα, ἅτινα εὑρίσκονται εἰς ἀντίφασιν μετὰ τῆς αἰωνοβίου ψυχῆς. Τὸ κενὸν ὅπερ οἱ πάντες φέρομεν εἰς τὰ ἡμέτερα στήθη εἶνε κενόν, ἄπειρος καὶ μόνος **εἷς ἄπειρος Θεὸς** θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ τὸ πληρώσῃ.

Ὦ Θεέ, — ἀνεφώνει καὶ ἀρχαῖος τις ἐκκλησιαστικὸς πατὴρ (ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος) ὅστις πρὶν ἢ εὕρῃ τὴν γαλήνην ἐν τῇ εἰς τὸν Θεὸν πίστει, εἶχε ματαίως ἐπιζητήσει αὐτὴν εἰς τὰ ἐπίγεια ἀγαθά. — Ὦ Θεέ, Σὺ διὰ Σεαυτὸν μᾶς ἔπλασας· καὶ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀνησυχίᾳ ἀδιακόπῳ εὑρίσκεται ἡ καρδία μας, μέχρις ὅτου ἔλθῃ καὶ ἀναπαυθῇ ἐν Σοί!**

Κωνσταντῖνος Ν. Καλλίνικος

πρεσβύτερος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— Ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος. — Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος μὴ συνελθοῦσα εἰς συνεδρίαν τὴν τακτικὴν αὐτῆς ἡμέραν, τὴν Τρίτην, συνεκρότησε ἔκτακτον τοιαύτην τῇ ἐπαύριον Τετάρτῃ καὶ ἐπελάβετο τῆς διεξαγωγῆς τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας.

Τῇς αὐτῆς δ' ἡμέρας οὔσης τακτῆς διὰ τὰς συνεδρίας τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τὰ τρία κληρικὰ μέλη, ἀρξαμένης τῆς συνεδρίας αὐτοῦ, προσῆλθον εἰς ταύτην, ἀποχωρήσαντα τῆς συνοδικῆς, ἥτις ἐν ἀπαρτίᾳ οὖσα συνεχίσθη μέχρι τῆς μεσημβρίας.

— Ἱερὰ Σύνοδος. — Σήμερον συνῆλθε καὶ αὖθις ἐκτάκτως ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος εἰς συνεδρίαν παρακαθησάντων καὶ τῶν τριῶν νέων μελῶν αὐτῆς ἤτοι τῶν σεβασμ. Ξάνθης Ἰωακεὶμ, Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων Ταρασίου καὶ Καλλιουπόλεως Ἱερωνύμου.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν πρακτικῶν τῆς προηγουμένης συνεδρίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξέφρασε πρὸς τοὺς ἀποχωροῦντας μὲν τὰς θερμὰς Αὐτῆς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ πολυτίμῳ ἀδελφικῇ συναντιλήψει καὶ συμβολῇ, ἣν κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο χρονικὸν διάστημα προθύμως παρέσχον Αὐτῇ ἐν τῇ ἰθύνσει τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας, συντελέσαντες μάλιστα ὅπως διὰ τῆς εὐμενοῦς αὐτῶν ψήφου ἀνατεθῇ Αὐτῇ καὶ αὖθις ἡ πηδαλιούχησις αὐτῆς, καὶ τὴν λύπην Αὐτῆς ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ, πρὸς τοὺς παρακαθήσαντας δὲ νέους τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ αὐτῶν καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι πάνυ φιλαδέλφως θέλουσι συνεργασθῇ μετ' Αὐτῆς ἐν πλήρει ὁμονοίᾳ καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ ὑπὲρ τῶν τιμαλφῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τὴν πρώτην προσφώνησιν τῆς Α. Θ. Π. ἀπήντησαν τὰ εἰκότα ὁ τέως πρῶτος τῇ τάξει τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος, καὶ εἶτα ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Χίου Κωνσταντῖνος ἐκφράσαντες τὴν στερρὰν

(*) La Religion naturelle, ed. IV. p. 324.

(**) S. Augustini Confessiones, bib. I c. 1.

πεποίθησιν ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ἐν τῇ διακρινούσῃ Αὐτὴν περινοίᾳ καὶ πείρᾳ περὶ τὴν διακυβέρνησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων μετὰ ζήλου θερμοῦ θέλει ἐργασθῇ ὅπως τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας ἀχθῇ εἰς λιμένα εὔδιον καὶ σωτήριον, καὶ τὴν λύπην ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ αὐτῶν· εἰς τὴν δευτέραν δὲ ὁ ἅγιος Ξάνθης προσειπὼν ἐν ὀνόματι καὶ τῶν λοιπῶν νέων ἀδελφῶν ὅτι ὑπὸ τὴν περφωτισμένην ἡγεσίαν τῆς Α. Θ. Π. εὐόρκως καὶ εὐσυνειδήτως θέλουσι πάντες ἐκπληρώσῃ τὸ καθῆκον αὐτῶν.

Τοῦ εἰθισμένου δὲ ἀδελφικοῦ ἐν Χριστῷ ἀσπασμοῦ μεταξὺ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν ἀποχωρούντων ἀνταλλαγέντος, οὗτοι μὲν ἀπεχώρησαν, ἡ δὲ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος μετὰ τῶν ὑπολειπομένων πέντε μελῶν καὶ τῶν τριῶν νέων ἐν ἀπαρτίᾳ οὖσα ἐξηκολούθησε τὴν συνεδρίαν, καθ' ἣν προέβη σὺν ἄλλοις καὶ εἰς τοὺς ἑπομένους διορισμούς

Προτάσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διωρίσθησαν μέλη κληρικὰ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀντὶ τῶν ἀποχωρησάντων Μηθύμνης καὶ Χίου οἱ σεβασμιώτατοι Βάρνης Πολύκαρπος καὶ Ἡλιουπόλεως Ταράσιος, οἵτινες καὶ μετέσχον τῆς σημερινῆς συνεδρίας αὐτοῦ· πρόεδρος τῆς ἐφορείας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γρηγόριος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἁγίου Ἀδριανουπόλεως· μέλος τῆς αὐτῆς ἐφορείας καὶ σχολῆς ὁ σεβασμ. ἅγιος Καλλιουπόλεως Ἱερώνυμος, τῶν λοιπῶν διορισμῶν ἀναβληθέντων ἐν ἄλλῃ συνεδρίᾳ.

Τῆς χθεσινῆς καὶ σημερινῆς συνοδικῆς συνεδρίας ἀπῆν ὁ ἅγιος Ἀμασείας, τῆς δὲ σημερινῆς ὁ ἅγιος Μεσημβρίας.

— *Κρυπτογράμματα Συνόδου.* — Ληφθέντων ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ γραμμάτων τοῦ τε σεβ. μητροπ. Δρυϊνουπόλεως Λουκᾶ καὶ τῶν κοινοτικῶν τῆς πόλεως σωματείων, καθιστώντων γνωστοὺς τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς λόγους δι' οὓς θεωροῦσιν ἀναγκαίαν καὶ ἀπαραίτητον τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῶν παρουσίαν τοῦ μητροπολίτου, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος θεωρήσασα ἀποχρῶντας τοὺς λόγους τούτους ἀπήλλαξε τὴν Α Σ. τῶν συνοδικῶν καθηκόντων καὶ προέβη εἰς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ προσκαλέσασα ὡς τοιοῦτον, κατὰ τὸ Συνταγμάτιον, τὸν σεβασμ. μητροπ. Βοδενῶν Νικόδημον.

Πρὸς τούτοις ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ληφθέντος ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῶν νέων συνοδικῶν ἀρχιερέων ὁρισθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πρώτη τοῦ μηνὸς Μαρτίου ἡμέρα, καὶ ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος εἰσέτι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον χειμῶνος, καὶ ἕνεκα τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐγκαίρου ἀφίξεως τῶν προσκαλουμένων συνοδικῶν, ἅτε μὴ δυναμένων ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι ἵνα διευθετήσωσι τὰ κατ' αὐτούς, δὲν εἶνε κατάλληλος, ἐνεκρίθη ὅπως τοὐντεῦθεν ἡ μὲν ἐκλογὴ αὐτῶν γίνηται, ὡς ἀνέκαθεν, ἀμέσως μετὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων, ἡ δὲ ἐγκαθίδρυσις αὐτῶν τῇ πρώτῃ συνεδρίᾳ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ. Οὕτω διὰ τοῦ νέου τούτου ὁρισμοῦ τοῦ χρόνου τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῖς τε προσκαλουμένοις νέοις συνοδικοῖς καὶ τοῖς μέλλουσιν ἀποχωρῆσαι ἅμα μὲν παρέχηται ὁ ἀποχρῶν χρόνος πρὸς διευθέτησιν τῶν κατ' αὐτοὺς ἅμα δὲ ἵνα ἐν μέσῳ τῶν ποιμνίων αὐτῶν ἑορτάζωσι τὰς τοῦ ἁγίου Πάσχα ἑορτάς.

— *Μητροπολίτης Κορυτσᾶς.* — Τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Κορυτσᾶς Γερβασίου ὑποβαλόντος παραίτησιν ἠτιολογημένην ἀπὸ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς Προέδρου τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἅμα μὲν ἀπεδέξατο ταύτην, ἅμα δὲ ἐνέκρινεν ὅπως ἐκφρασθῶσι τῇ Α. Σεβασμιότητι ἡ εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ εὐδοκίμῳ ὑπηρεσίᾳ αὐτοῦ, ὡς προέδρου τοῦ Δικαστηρίου τούτου, κατὰ τὸ λῑξανδιετὲς χρονικὸν διάστημα.

— *Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.* — Ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ ληφθείσης ὑπ' ὄψιν τῆς ἀπολογίας τοῦ σεβασμ. μητροπ. Θεσσαλονίκης Ἀθανασίου εἰς τὰς διατυπωθείσας κατηγορίας κατ' αὐτοῦ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐθεώρησεν ἐπαρκῆ τὴν ἀπολογίαν καὶ ἀπήλλαξε τὴν Α. Σ. τῶν ἀποδοθεισῶν αὐτῷ κατηγοριῶν τούτων.

— *Μητροπολίτης Βοδενῶν.* — Ἐν τῇ αὐτῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ληφθείσης ὑπ' ὄψει τῆς ἐξαρχικῆς ἐκθέσεως τοῦ σεβασμ. μητροπ. Βερροίας Κωνσταντίου, ὡς καὶ τῆς ἀπολογίας τοῦ σεβασμ. μητροπ Βοδενῶν Νικοδήμου, καθ' οὗ, ὡς γνωστόν, εἶχον διατυπωθῇ παράπονα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος θεωρήσασα ἐπαρκῆ τὰ ἔγγραφα ἐκήρυξεν ἀθῷον τὸν εἰρημένον μητροπ. ἀπὸ τῶν προσαπτομένων αὐτῷ αἰτιάσεων.

— *Ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος Ἡρακλείας.* — Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ξανθουπόλεως κ. Ἰωάννης, διορισθεὶς πρό τινος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείας καὶ λαβὼν ἐντολὴν ὅπως τὸ μὲν προβῇ εἰς καταρτισμὸν καὶ ἐκλογὴν διαφόρων αὐτόθι κοινοτικῶν σωματείων, τὸ δὲ διεξάγῃ πάσας τὰς κοινοτικὰς ὑποθέσεις μέχρι τῆς ὁριστικῆς λύσεως τοῦ μητροπολιτικοῦ ζητήματος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, σύναμα δὲ ἐπιδιώξῃ τὴν συνδιαλλαγὴν τοῦ ποιμνίου μετὰ τοῦ ποιμένος αὐτῶν, ἀπὸ πολλοῦ, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐν διαφωνίᾳ διατελούντων, διὰ δύο γραμμάτων αὐτοῦ ἐκ Ραιδεστοῦ, ἀναγνωσθέντων ἐν τῇ ἐκτάκτῳ συνεδρίᾳ τῆς Τετάρτης, ἐξέθηκε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς μέχρι τοῦδε αὐτόθι ἐνεργείας αὐτοῦ.

— *Νέοι συνοδικοί.* — Οἱ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων Ταράσιος καὶ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου Ἱερώνυμος ἀρίκοντο εἰς βασιλεύουσαν ὁ μὲν τῇ π. Δευτέρᾳ, ὁ δὲ τῇ π. Τρίτῃ προϋπαντηθέντες ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ Δευτερεύοντος Παρθενίου.

Αἱ ΑΑ. ΣΣ. κατευθυνθεῖσαι εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὑποβαλοῦσαι τὰ σέβη αὐτῶν.

Οἱ εἰρημένοι ἀρχιερεῖς ἀντικαθιστῶσιν ἐν τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ ὁ μὲν ἅγιος Ἡλιουπόλεως τὸν ἅγιον Νικοπόλεως (πρώην Γρεβενῶν), ὁ δὲ ἅγιος Καλλιουπόλεως τὸν ἅγιον Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννην.

— *Μητροπολίτης Ἰκονίου.* — Ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἰκονίου Ἀθανάσιος διὰ γράμματος αὐτοῦ, ἅμα μὲν ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ προσκλήσει αὐτοῦ ὡς μέλους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἅμα δὲ ἠγγειλεν ὅτι πρὸ τοῦ ἁγίου Πάσχα θέλει προσπαθήσῃ ἵνα κατέλθῃ εἰς βασιλεύουσαν.

Ἡ Ἐκκλησία ἐνετείλατο τῇ Α. Σεβασμιότητι ἵνα ἐπισπεύσῃ τὴν ἔλευσιν αὐτῆς ἐνταῦθα.

— *Ἐπέτειοι ὀνομάτων.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητρ. Βάρνης Πολύκαρπος καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Σ. ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, οἱ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι φίλοι.

Τῇ π. Τρίτῃ δὲ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγ. Πορφυρίου, ἐπισκόπου Γάζης, ἅγοντος ὡσαύτως τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Σιναΐου Πορφυρίου, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη αὐτῷ τηλεγραφικῶς.

Ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ δὲ ὀνοματικῇ ἑορτῇ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐτελέσθη λειτουργία ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἐνταῦθα Σιναϊτικοῦ Μετοχίου ἐν μέσῳ συρροῇ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ὁ ἐνταῦθα ἐπίτροπος τοῦ Σινᾶ ἱερολογιώτατος Δανιὴλ Σουλίδης ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις πολλῶν ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

— *Μητροπολις Ἠλιουπόλεως.* — Ἐν τῇ προχθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθησαν γράμματα τοῦ τε σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἠλιουπόλεως καὶ Θυατείρων Ταρασίου καὶ τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ὑποβαλλόντων ἀμφοτέρων τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ γενομένῃ προαγωγῇ τῆς τέως ἐπισκοπῆς αὐτῶν εἰς Μητρόπολιν.

— *Μητροπολιτης Καρπάθου καὶ Κάσου.* — Τῷ πανιερ. μητροπολ. Καρπάθου καὶ Κάσου Ἀγαθαγγέλῳ αἰτησαμένῳ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν ὅπως ἕνεκα λόγων ὑγείας μεταβῇ εἰς Σμύρνην, ἐχορηγήθη τοιαύτη ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας στρατηγὸς Σάββας Γκρούϊτς ἐν συνοδίᾳ τοῦ α' γραμματέως τῆς πρεσβείας κ. Μ. Ἀποστόλοβιτς καὶ ἡ Α. Ε. ὁ Κωστάκης Καραθεοδωρῆ ἐρέντης.

Τῇ Τρίτῃ ἐπεσκέψατο ὡσαύτως τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης.

— *Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.* — Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐπισκεψάμενος προχθὲς τὴν Α. Ε. τὸν Συμεωνάκην ἐρέντην Σινιόσογλουν, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου, διερμήνευσεν αὐτῷ τὰς πατριαρχικὰς προσρήσεις καὶ τὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ ὑπὸ τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως προσφάτῳ προαγωγῇ τῆς Α. Ε. εἰς τὸν βαθμὸν Βαλχᾶ.

Ἐξαρχια Γηρομερίου. — Ἐν τῇ ἐκτάκτως προχθὲς συγκροτηθείσῃ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη ἀναφορὰ τῶν κατοίκων τῆς τέως ἐξαρχίας Γηρομερίου ἐξαιτησαμένων τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐμμένουσα εἰς τὴν προτέραν περὶ τῆς ἐξαρχίας ταύτης ἀπόφασιν, ἐνέκρινεν ὅπως ἀπολυθῇ προτρεπτικὴν πρὸς τοὺς ἀνενεχθέντας ἐπιστολὴν συνιστῶσα τὰ εἰκότα.

— *Ἐπαρχια Κορυτσᾶς.* — Οἱ ἀξιότιμοι Δημογέροντες καὶ Ἔφοροι τῆς πόλεως Κορυτσᾶς καὶ διὰ γράμματος αὐτῶν ὑπέβαλον τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ προαγωγῇ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Γ' εἰς τὴν Β' Στήλην τοῦ Συνταγματίου.

—*Πατριαρχ. Ἐκκλ. Μουσειον.*— Εἰς τὸ Πατριαρχ. Ἐκκλησιαστικὸν Μουσεῖον προσηνέχθησαν ἐσχάτως: ὑπὸ μὲν τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Φιλιππουπόλεως κ. Φωτίου α') δύο πολύτιμοι θῆκαι ἱερῶν λειψάνων μετὰ καλλιτεχνικῶν καὶ πολυτελῶν ἐπικόσμων· β') εὐμεγέθης ἀργυροῦς Σταυρός, καλλιτεχνικῶς ἐπεξειργασμένος, ὑπὸ δὲ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου α'] συλλογὴ ἐνδιαφερόντων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἄλλων ἐγγράφων β'] συλλογὴ ἀρχαίων βυζαντινῶν καὶ ἄλλων νομισμάτων, πρὸς δὲ λίαν ἐνδιαφέρουσα συλλογὴ πατριαρχικῶν καὶ ἀρχιερατικῶν σφραγίδων (ἀργυρῶν καὶ ἄλλων). Ἡ δ' ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν Ἐπιτροπὴ προσέφερεν ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ ἀοιδίμου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Κοσμᾶ τρεῖς ἀρχιερατικὰς σφραγῖδας, βυζαντινὰ νομίσματα, καί τινα ἀποσπάσματα ἀρχιερατικῆς μίτρας.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχειων.* — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἰκονίου Ἀθανάσιος ἀπέστειλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων φρ. χρυσᾶ 100· ἀνώνυμος δὲ διὰ τοῦ κ. Ἰακώβου Βασιάδου λίρ. τουρ. μίαν.

— *Ἀπάντησις Καθηγητῶν Θεολογ. Σχολῆς Πανεπιστημίου.* — Μετ' ἀπορίας εἴδον οἱ ἐνταῦθα ἁρμόδιοι καταχωριζομένην ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις «Ἱερῷ Συνδέσμῳ» τὴν εἰς τὴν γνωστὴν περὶ ἐπιρρώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἐγκύκλιον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμεν. Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἀπάντησιν τοῦ ἐν Ἀθήναις συλλόγου τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Σχολῆς, πρὶν ἢ αὕτη διαβιβασθῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.

Π. Κ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν συγγραφέων καὶ ἐκδοτῶν διδακτικῶν βιβλίων ὅτι συνῳδὰ τῇ ἐσχάτως ληφθείσῃ ἀποφάσει τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὡρίσθη ὡς τελευταῖον χρονικὸν ὅριον πρὸς ὑποβολὴν καὶ ἔγκρισιν διδακτικῶν βιβλίων ἡ 20 προσεχοῦς μηνὸς Μαΐου, πέραν τῆς ὁποίας ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν ταῦτα. Ὑπομιμνήσκεται δὲ τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι τὰ βιβλία αὐτῶν ὀφείλουσιν ἵνα ὑποβάλλωσι κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς διπλοῦν καὶ δι' αἰτήσεως πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα. Δέον δὲ ἵνα ὦσι ταῦτα ἐντυπα συνῳδὰ τῇ τάξει καὶ φέρωσι τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκτυπώσεως ὡς καὶ τὸ ὄνομα τῆς προελεύσεως αὐτῶν· δέον δὲ πρὸς τούτοις ἵνα ὦσι καλῶς δεδεμένα, ἀκέραια καὶ μὴ ἐκ τῶν προτέρων φέρωσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν φρᾶσιν «ἐγκρίσει τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδ. Ἐπιτροπῆς», διότι ἄλλως δὲν θὰ γίνωνται δεκτὰ ταῦτα πρὸς ἔγκρισιν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 25 Φεβρουαρίου 1902.

Ἐκ τοῦ Γραφείου

Τιθεμένου προσεχῶς ὑπὸ τὰ πιεστήρια τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Ἱστορικὴ σκιαγραφία τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς**» συγγράμματός μου, παρακαλοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχιερεῖς ὡς καὶ πάντες οἱ λαβόντες Ἀγγελίας ὅπως ἐπιστρέψωσιν ὡς τάχιστα αὐτάς.

Ἐν Φαναρίῳ τῇ 1 Μαρτίου 1902.

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 8 ΜΑΡΤΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 10

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

. . . . . .

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ καλλιτεχνικὴ δράσις τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ — Ἡ εὐποιΐα διδακτή — Βιβλιολογία — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Κοινοποιήσεις — Παραρτήματα: «ὁ χαρακτὴρ τοῦ Προτεσταντισμοῦ» — «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ καὶ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΛΟΥΚΑ

Μέχρι τοῦδε ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς γνωστὸς ἦν μόνον ὡς ζωγράφος, ἀλλ' οὐ πρὸ πολλοῦ, ἔγγραφον ὑφ' ἡμῶν ἀνακαλυφθέν, μαρτυρεῖ ὅτι τὸν XVII αἰῶνα οἱ Ἕλληνες ἀπέδοσαν εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν καὶ ἔργα γλυφικῆς ἐργασίας, εἰκονογραφίας ξυλογραφικῆς. Ἰδοὺ τὸ ἱκανοῦ ἐνδιαφέροντος ἔγγραφον τοῦτο.

«Δῶρον ἱερόν, δι' οὗ προσεκύνησαν τὸν Μέγαν Αὐθέντην Βασιλέα καὶ Μέγαν Δοῦκα Ἀλέξιον Μιχαήλοβιτς, πάσης μεγάλης, καὶ μικρᾶς καὶ λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορα, καὶ τὸν εὐσεβέστατον αὐθέντην Βασιλόπαιδα καὶ Μέγαν Δοῦκα Ἀλέξιον Ἀλεξέεβιτς πάσης μεγάλης καὶ μικρᾶς Ρωσσίας καὶ τῆς πόλεως Μπορισογλέμπορ οἱ Κωνσταντινοπολῖται Ἕλληνες Ἰωάννης (Α) Ναστάσωρ καὶ Δημήτριος Κωνσταντίνωρ μετὰ τῶν συντρόφων αὐτῶν καὶ ὅ,τι ἄλλο ἠγοράσθη παρ' αὐτῶν διὰ τὸ Βασιλικὸν Ἐργοστάσιον ἐμπόρευμα εἰς τιμὴν ἡμετέραν ἐν ἔτει 164 (α) Αὐγούστου 2 . . . . Ἰωάννης Ναστάσωρ . . . . προσεκύνησε τὸν εὐσεβέστατον αὐθέντην καὶ Βασιλόπαιδα. **Ἐγκόλπιον** κλειόμενον, κεχρυσωμένον, ἐσκαλισμένον ἐπὶ ξύλου, εἰκὼν τῆς Ζωαρχικῆς Τριάδος, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου μέρους ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος μετὰ τοῦ προαιωνίου βρέφους ἐν ἀγκάλαις· ἄνωθι ἡ Σταύρωσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὄπισθεν ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ κορυφῆς δὲ καὶ ἐν τοῖς πλαγίοις μέρεσιν ἓξ μαργαριταρια καὶ δύο (τίμιαι) πέτραι ἐντὸς κοιλωμάτων μετὰ διακένου ἑκατέρωθεν δαπέδου.

Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τῶν Ἑλλήνων τούτων Ἰωάννου Ἀναστασίου καὶ Δημητρίου Κωνσταντίνου τὸ ἐγκόλπιον τοῦτο κατεσκεύασεν ὁ ἅγιος Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ χερσίν, εὑρητο δὲ τοῦτο διασωθὲν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως. Μετὰ τὸν βίαιον θάνατον δμως τοῦ Πατριάρχου Παρθενίου (τοῦ Β') ἀφήρεσεν ὁ ἐξομόσας ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ τὸ ἐγκόλπιον τοῦτο· ὅταν δὲ οὗτοι ἀνεχώρησαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Κιρκασιανὴν πόλιν Prilouke, συνηντήθησαν μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας Μακαρίου(α) ᾧτινι ἔδειξαν τὸ ἐγκόλπιον τοῦτο· ὁ Πατριάρχης ἐπὶ τοῦ ἐγκολπίου τούτου ἐξήγαγεν ἄρτον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ὑπὲρ ὑγιείας καὶ μακροημερεύσεως τοῦ Βασιλέως, ᾧτινι καὶ ἔπεμψε τὸν ἄρτον μετ' αὐ-

---

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 4—7.

α') Ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ χρονολογία ὀλίγον ἀκατάληπτος.

α') Περὶ τοῦ Πατριάρχου Μακαρίου ἐλθόντος εἰς Ρωσσίαν καὶ παραστάντος εἰς τὴν ἐν Μόσχᾳ τῷ 1667 συγκροτηθεῖσαν Σύνοδον, τὴν καθαιρέσασαν τὸν πατριάρχην Μόσχας Νίκωνα ὅρ. ἡμ. πόνημα: Τὸ ἐν Μόσχᾳ Συνοδ. Σκευοφ. σελ. 60. 1.

τῶν ἐν τῷ ἐγκολπίῳ τούτῳ· τίς ἡ ἀξία τοῦ ἐγκολπίου οἱ Ἕλληνες δὲν ὥρισαν ταύτην.

Ὁ Βασιλεὺς διέταξεν ἵνα δώσωσιν αὐτοῖς ἐν Μόσχᾳ πεντήκοντα ρούβλια εἰς χρήματα καὶ τεσσαράκοντα γουναρικὰ ἀξίας 50 ρουβλίων (Ἀρχείων Καταγρ. Π. Stolg. 164 N. 170). Οὐχὶ περιττὸν ἡγούμεθα παρατηρῆσαι ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ἐγκόλπιον τοῦτο, ὅπερ «κατεσκεύασεν ὁ ἅγιος ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἰδίαις αὐτοῦ χερσίν», μετηνέχθη ὑπὸ τῶν ἀνωθι εἰρημένων ἑλλήνων ὁμοῦ μετὰ ἐριππίων καὶ ἄλλων τοιούτων ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν παράδοσιν ταύτην τῶν Ἑλλήνων, ἧς ἑρμηνεῖς ἐγένοντο ὁ Ἰωάννης Ἀναστασίου καὶ Δημήτριος Κωνσταντίνου, τῷ Εὐαγγελιστῇ Λουκᾷ ἀποδίδοται συγχρόνως ἡ κατασκευὴ εἰκονογραφικῶν ἀντικειμένων, ἅτινα ἡμεῖς πρώτην φορὰν ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς διασωθεῖσι μνημείοις τῆς ἀρχαιότητος· ἀναντιλέκτως ἡ προέλευσις τῶν ἐγκολπίων δὲν ἀνάγεται εἰς τὸν Α΄ αἰῶνα. Καθόσον ἀφορᾷ τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας Μακάριον τὸν τελέσαντα τὸν «καθαγιασμὸν τοῦ ἐγκολπίου» καὶ εὐλογήσαντα τὸν Βασιλέα διὰ «τοῦ ἄρτου», τοῦτο ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ οὗτος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνακοινωθεῖσῶν αὐτῷ πληροφοριῶν, τὴν ἀλήθειαν τῶν ὁποίων ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξακριβώσῃ, προκειμένου μάλιστα περὶ ἱεροῦ ἀντικειμένου, ὁ πρὸς τὸ ὁποῖον σεβασμὸς δὲν ἐπέτρεπεν, ἀνεξαρτήτως παντὸς ἄλλου λόγου, νὰ σκεφθῇ εἰς τίνα ἀνῆκε τοῦτο. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, οὐχὶ ἀδιάφορον ἡμῖν τυγχάνει τὸ γεγονός, ὅτι ἡ περὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ὡς γλύπτου—ξυλογράφου παράδοσις, ἡ ἀνακοινωθεῖσα τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν δύο εἰρημένων ἑλλήνων τῷ 1656 δὲν ἔλαβε περαιτέρω διάδοσιν καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἐγκόλπιον, μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος αὐτοῦ μνημεῖον, ἐὰν κατεσκεύασεν αὐτὸ ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς, ἀπωλέσθη ἢ ἐλησμονήθη που μεταξὺ τῶν ἄλλων τῶν συνήθων ἐγκολπίων, ἐν τοῖς βασιλικοῖς ἀνακτόροις. Ἐν ταῖς Καταγραφαῖς τοῦ Βασιλικοῦ Θησαυροφυλακίου τοῦ ΙΖ΄ αἰῶνος, ἐν αἷς μεταξὺ ἄλλων καταριθμοῦνται εἰκόνες, Σταυροί, ἐγκόλπια κ.λ.π. φυλασσόμενοι ἐν διαφόροις αἰθούσαις τοῦ Βασιλικοῦ Ἀνακτόρου καὶ ἀναφέρεται ἡ προέλευσις τῶν μᾶλλον σπουδαιοτέρων ἐξ αὐτῶν, οὐδαμοῦ εὕρομεν ἡμεῖς ἐγκόλπιον, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ.

Ἐν τῇ Καταγραφῇ ἔτ. 1670, τῶν πραγμάτων τοῦ Βασιλόπαιδος Ἀλεξίου Ἀλεξέεβιτς, ᾧτινι προσηνέχθη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγκόλπιον, ἀπαντῶμεν ἓν μόνον ἐγκόλπιον, τὴν ταὐτότητα τοῦ ὁποίου μετὰ δυσκολίας δυνάμεθα νὰ ἐπικυρώσωμεν, στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς Καταγραφῆς τῶν πραγμάτων τούτων. Ἰδοὺ τί ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ρηθείσῃ καταγραφῇ· «188 ἔτει 2 Μαρτίου» ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τοῦ μεγάλου αὐθέντου Βασιλόπαιδος καὶ Μεγάλου Δουκὸς Ἀλεξίου Ἀλεξέεβιτζ, πάσης μεγάλης, μικρᾶς καὶ λευκῆς Ρωσσίας . . . ἐγκόλπιον χρυσοῦν, ἔχον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Σταυροῦ μέγα ἐρυθροῦ χρώματος ρουβίνιον καὶ πέριξ δὲ τέσσαρας ἀδάμαντας, 14 ἐρυθρὰ ρουβίνια μεσαίου μεγέθους, 11 ὅμοια μικροῦ μεγέθους, 24 λίθους ἄλλους χρώματος κοκκίνου, κάτωθι δὲ τοῦ σταυροῦ ρουβίνια χρώματος ὁμοίου ἐντὸς κοιλώματος ὡς καὶ 24 ἄλλους μεσαίου χρώματος ἀδάμαντας . . . . . ἄνωθι δὲ ἄλυσις χρυσῆ μετὰ δέκα σμαράγδων, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἁλύσεως σταυρὸς κεκοσμημένος διὰ διαφόρων πολυτίμων λίθων . . . ». Περαιτέρω καταριθμοῦνται ἄλλα σκεύη: «Εὐαγγέλιον, ὅπερ προσέφερεν ὁ Κὺρ Παΐσιος, Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ἑλληνιστὶ γεγραμμένον εἰς τέταρτον κεκαλυμμένον δι' ἀτλαζίου βυσινογρόου. Εὐαγγέλιον, προσενεχθὲν ὑπὸ τοῦ κὺρ Μακαρίου, Πατριάρχου Ἀντιοχείας, ἀραβιστὶ γεγραμμένον ἐντὸς θήκης χρυσῆς, ἐπὶ ταύτης δὲ γεγραμμέναι αἱ εἰκόνες—τὰ Θεοφάνεια τοῦ Χριστοῦ· ἐν τῷ μέσῳ, οἱ 4 Εὐαγγελισταὶ δ' ἐν ταῖς γωνίαις, κεκλεισμέναι διὰ κρυσταλίνων ὑέλων» (Ἀρχ. Καταγραφὴ Π. 34 N. 592 Φύλ. 1). — Ἐὰν τὸ ἐγκόλπιον ὅπερ συνέπεσε νὰ περιληφθῇ ἐν τῇ καταγραφῇ τοῦ Βασιλόπαιδος Ἀλεξίου Ἀλεξέεβιτζ, ἦναι ἐκεῖνο, ὅπερ προσέφερον τῷ βασιλόπαιδι τούτῳ οἱ ἕλληνες, τότε διατὶ δὲν ἐλέχθη ἐν αὐτῇ ὅτι κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, Ἡμῖν δοκεῖ ὅτι ἡ σιωπὴ τῶν ἐγγράφων τούτων περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀνακοινωθείσης παραδόσεως ἐνισχύει μεγάλως τὴν περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων αὐτῶν ἀμφιβολίαν, μεθ' ἧς ἐφέροντο πρὸς τὴν παράδοσιν ταύτην ἐν Μόσχᾳ. Οἱ Ἕλληνες, ἐκ πλεονεξίας ὅπως λάβωσι περισσότερα χρήματα ἐν Ρωσσίᾳ, οὐχὶ σπανίως ἐκόμισαν ἐνταῦθα μετὰ τῶν γνησίων καὶ ἀμφιβόλου προελεύσεως ἀντικείμενα τοιαῦτα — πρὸς τοὺς ἕλληνας δὲ παρ' ἡμῖν πάντοτε διέκειντο δυσπίστως (α) (δὲν ἔδιδον πολλὴν πίστιν). — Ἰδοὺ ὑπό-

α΄) Ὀλίγον πικρὰ ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ ρώσσου λογίου κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν γένει ἐκφερομένη δυστυχῶς εἰς βάρος τοῦ ὅλου ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας φαίνεται ὅτι μεμονωμένα γεγονότα καὶ καταχρήσεις ἑνῶν ψευδο-ελλήνων συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ διαμορφωθῇ ἐν Ρωσσίᾳ κακὴ τοιαύτη ἐν γένει ἰδέα περὶ τῆς τιμιότητος καὶ τοῦ χαρα-

δειγμα ὁμοίας δωρεᾶς πρὸς τὸν Τσάρον τῆς Μόσχας ὑπὸ ἑλλήνων γενομένης. «Ἐν ἔτει 133, ὀκτωβρίου 3, παρουσιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ Μεγάλου Δουκὸς Μιχαὴλ Θεόδωροβιτζ εἰς τὸ παλάτιον ἐν τῇ χρυσῇ αἰθούσῃ οἱ ἕλληνες Γέροντες, ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς τῶν Ἀρχαγγέλων Παῦλος μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ καὶ προσεκύνησε τὸν Βασιλέα ὁ Ἱερομόναχος Κύριλλος καὶ προσέφεραν ἐγκόλπιον ἐκ Κυπαρίττου, κεκαλυμμένον ἀργύρῳ λευκῷ, ἐπ' αὐτοῦ δ' ἐν κυκλοτερεῖ σχήματι ἐξ ἀργύρου, κεχαραγμένη ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου καὶ ἡ Σταύρωσις, ἑκατέρωθεν δὲ κεχαραγμέναι αἱ εἰκόνες ἁγίων, ἐν αὐταῖς δὲ λείψανα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μερκουρίου, πέτρα γνησία ἐκ τῆς ἀκαταφλέκτου βάτου, μύρον ὑπὸ τὰ λείψανα χῶμα ἐκ τοῦ ἁγίου τάφου, χῶμα τοῦ Ἰορδάνου, πέτρα ἀπὸ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, πέτρα ἐκ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ῥίζα ἀπὸ τὴν ἐλαίαν ἔνθα ὁ ἄγγελος ἔδησε τὸν κριὸν ἐν τῷ δάσει (βεβαίως κατὰ τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ). «Ὁ Θεὸς γινώσκει ἂν εἶναι ἀληθῆ· παρὰ τοῦ ἀρχιερέως Σεργίου» (Ἀρχ. Καταγρ. Π. Stolg. 133 ἔτ. Ἀρ. 11). Λίαν πιθανὸν ὅτι ὅμοιον ἐγκόλπιον ἐπωλήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων καὶ εἰς τὸν Βασιλόπαιδα Ἀλέξιον Ἀλεξέεβιτζ. Περὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν μεταδοθείσης παραδόσεως, ὅτι ὄθεν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ἦν γλύπτης, παρ' ἡμῖν ἐν Μόσχᾳ μόλις τῷ 1656 ἠδύνατο νὰ λεχθῇ. «Ὁ Θεὸς γνωρίζει—εἶναι (ἢ δὲν εἶναι) ἀληθές».

Ἐν Μόσχᾳ.

† ἀρχιμ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ

κτῆρος τῶν ἑλλήνων καθόλου· ἡ ὕπαρξις μεμονωμένων τοιούτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ρωσσικῆς ἐκκλησίας προσώπων καὶ γε, γνώστων δὲν δύναται λογικῶς νὰ ἀποτελέσῃ κανόνα γενικόν· οὗ νὰ μετρηθῇ καὶ παρασταθῇ ὁ ἐν γένει Ἑλληνικὸς χαρακτήρ· τὰ γεγονότα καὶ πρόσωπα ταῦτα ἀποτελοῦσι πάντοτε λυπηρὰν ἐξαίρεσιν, ἡ ἐξαίρεσις δέ, μὴ οὖσα ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ παντὸς ἄλλου λαοῦ, δυστυχῶς χρησιμεύει εἰς ἐνίσχυσιν ἀδικαιολογήτων προκαταλήψεων καὶ κατηγοριῶν παρὰ πολλοῖς τῶν ῥώσσων λογίων καὶ μάλιστα δημοσιογράφων, στηριζόντων τὰς σκέψεις αὐτῶν εἰς ἐσφαλμένας καὶ ἄντικρυς ἐστρεβλωμένας πληροφορίας· ὁμολογοῦμεν ὅτι ἀλγεινὴν ἐμποιοῦσιν ἡμῖν ἐντύπωσιν δημοσιεύματα ρωσσικῶν βιβλίων, ἐν οἷς ἀγνοοῦμεν, διατί ἐπανθεῖ πνεῦμα ἐναντιοφροσύνης καὶ ψόγου ἐζητημένου κατὰ παντὸς ὅ,τι ἔχει σχέσιν πρὸς τὰ καθ' ἡμᾶς· ὁ ἀμφιβάλλων ἂς ἀναγνώσῃ προχείρως τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλην. Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Lebedef («istoria gretseskoi tserkvi posle padenia Konstantinopolia») τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Makarii Atonskii βιβλίον τοῦ Η. Θ. Kraskovckii ἐν Μόσχᾳ 1890· ἕτερον τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «jijne déatelnost, jatotsiénie i kontsina patriarcha Nicona σελ. 178—221» κ.λ.π. Εὐτυχῶς ὅτι, εἰ καὶ σπανιώτεροι συγγραφεῖς καὶ λόγιοι ἕτεροι, τέκνα εὐσεβῆ τῆς ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ἀνώτεροι προκαταλήψεων καὶ μακρὰν πεπλανημένων πληροφοριῶν γράφουσι περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐν πνεύματι ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἀμοιβαίας χριστιανικῆς ἐκτιμήσεως, ἐκτὸς ἄλλων παλαιοτέρων προχείρως μνημονεύομεν τοῦ πέρυσιν ἐκδοθέντος ἐν Κων]πόλει καλοῦ βιβλίου τοῦ εὐσεβοῦς λογίου καὶ καθηγητοῦ Ἰωάννου Σοκολώφ. «Otserki istorii pravoslavnoi greco-Vostotsnoi tserkvi V' XIX véke». Ταῦτα ἐν εἴδει μικρᾶς, ἀπαραιτήτου ὅμως παρεκβάσεως, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἑλλήνων, ὃν ἐποιήσατο οὕτωσὶ γενικὸν ὁ κύριος A. Ouspenskii οὐχὶ πολὺ κολακευτικὸν διὰ τοὺς Ἕλληνας ἡμᾶς· ἡμεῖς θὰ ηὐχόμεθα ἵνα ἐπικρατήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς ῥώσσοις μείζων δικαιοσύνη καὶ ἀσφαλεστέρα ἡ περὶ τῶν ἑλλήνων ἐν γένει κρίσις, ἀνωτέρα πάσης διαστροφῆς καὶ προκαταλήψεως.

Η ΕΥΠΟΙΑ ΔΙΔΑΚΤΗ

Ἄσμενοι καταχωρίζομεν τὴν ἐπομένην ὁμιλίαν* τοῦ γνωστοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰωακεὶμ Βαλαβάνη ἕνεκα τοῦ τε θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῆς.

Α΄.

Ἦν ποτε βεβαίως χρόνος μακάριος, καθ' ὃν ἐν ταῖς πανηγυρικαῖς ὁμηγύρεσι καὶ οἱ ῥήτορες εἶχον πολλὴν τὴν εὐχέρειαν περὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἑαυτῶν θέματος καὶ οἱ ἀκροαταὶ εὐήκοοι καὶ μετὰ προθυμίας συνήρχοντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅπως ἀκροάσωνται τῶν λεγόντων, οὐχὶ δὲ σπανίως ἀπήρχοντο ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς συνόδου ἀμφότεροι κατηυχαριστημένοι, διότι ὁ μὲν ῥήτωρ εὗρισκεν ἐνώπιον αὐτοῦ ἀκροατήριον πολὺ καὶ εὐήκοον, ὅπερ μετ' ἀγαλλιάσεως ἐνωτίζετο τῶν ῥημάτων τοῦ ἀγορητοῦ, καὶ οἱ ἀκροαταὶ ἀπεχώρουν νέον τι πάντως ἀποκομισάμενοι, καὶ οὐχὶ ἅπαξ βελτίους ἑαυτῶν γινόμενοι. Καὶ ἦν ἀληθὴς ἡ πανήγυρις κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ εἶχον καὶ πολλὴν σημασίαν τὰ λεγόμενα, ἐπιφέροντα πολλάκις καὶ ἀφθόνους τοὺς πνευματικοὺς καρπούς. Ἀλλὰ σήμερον τὰ πράγματα ριζηδὸν μετεβλήθησαν. Οἱ ἀκροαταὶ δὲν συνέρχονται μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας ὅπου πνευματικὴ προαγγέλλεται πανδαισία, ὅσον δήποτε φιλότιμος καὶ φιλοκάλος ἂν ᾖναι ὁ Ἀμφι-

---

* Ἀπηγγέλθη κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀδελφότητος «Μεταμορφώσεως» ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ σωματείου.

τρύων, οὐχὶ σπανίως ἀκούει παρὰ τῶν εὐγενῶς κεκλημένων ὅτι «ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ» καὶ στρώνυνται μὲν ὅπως δήποτε πλουσία ἡ τράπεζα, ἀλλ' οἱ δαιτυμόνες ἀριθμοῦνται ἐπὶ τῶν δακτύλων. Ἀλλ' ἆρά γε ἡ ἀμέλεια αὕτη προέρχεται ἐξ ἀδιαφορίας ἢ περιφρονήσεως πρὸς τὸν λέγοντα ἢ ἀληθῶς οἱ συνδαιτυμόνες ἔχουσιν ἤδη ἐπαρκῶς κορεσθῆ, ὥστε οὐδεμίαν ἑτέραν πνευματικὴν τροφὴν ποθεῖ ὁ ὑπερκεκορεσμένος στόμαχος αὐτῶν; Μὴ οἱ σήμερον λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες εἶναι τοσούτῳ ὑποδεέστεροι τῶν τῆς προηγουμένης γενεᾶς, ὥστε ὁ ἀκροατὴς οὐδὲν παρ' αὐτῶν καινὸν ἔχει νὰ ἀκούσῃ, ἢ μὴ οἱ ἀκροαταὶ τοσοῦτον ἀνεπτύχθησαν, ὥστε θεωροῦσιν ἀνεπαρκῆ εἰς τὰς πνευματικὰς αὐτῶν ἀξιώσεις τὸν ῥήτορα; Ἀλλ' ἐὰν τὸ ἀκροατήριον σήμερον ἦναι ὁπωσοῦν ἀνεπτυγμένον, δυνάμεθα, χωρὶς νὰ προσκρούσωμεν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, νὰ ἀποδεχθῶμεν ὅτι οἱ σημερινοὶ τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ ἱεροφάνται ἔμειναν στάσιμοι, αὐτοὶ μόνοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀενάως προχωροῦντος καὶ κινουμένου περιβάλλοντος ἀδιασπάστως προσηλωμένοι ὡς ὄστρεα ἐπὶ τῶν βράχων τῆς Στασιμότητος; Διὰ τί νὰ μὴ γείνῃ ἐπιεικῶς ἀποδεκτὸν ὅτι ἡ Ἀνθρωπότης κοινῇ καὶ σύσσωμος βαδίζει τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν, καὶ ὅτι προηγοῦνται ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀδιακόπου προόδου καὶ πάλιν οἱ θιασῶται τῶν γραμμάτων καὶ ἐπιστημῶν, ἔχοντες ὄπισθεν αὐτῶν κατὰ βῆμα ἴσως παρακολουθοῦντας τοὺς πολλούς; Ἀλλὰ τότε πόθεν ἡ τοσαύτη ἀκηδία καὶ ἀπροθυμία τῶν πολλῶν περὶ τὰς δημοσίᾳ γινομένας διαλέξεις τῶν **παρ' ἡμῖν** λογίων; Λέγομεν **παρ' ἡμῖν,** διότι ἀλλαχοῦ, ἔνθα αἱ κοινωνίαι ἀναντιρρήτως πολλῷ τῆς ἡμετέρας προηγμέναι εἰσίν, παρ' αἷς καὶ τὰ μέσα τῆς κτήσεως γνώσεων ποικίλων καὶ πολλῷ ἀφθονώτερα καὶ μᾶλλον πρόχειρα ἢ παρ' ἡμῖν κεῖνται, μετ' εὐχαριστήσεως ἀληθοῦς βλέπει τις συμπεπυκνωμένας πάσας τῆς κοινωνίας τὰς τάξεις, ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης μέχρι καὶ τῆς κατωτάτης, ὑπερπληρούσας τὸν χῶρον τὸν εὐρὺν τὸν προωρισμένον τῷ φιλομαθεῖ ἀκροατηρίῳ καὶ διὰ τῆς εὐγενοῦς παρουσίας αὐτῶν παροτρυνούσας τόν τε λέγοντα εἰς πρόοδον καὶ πολλοὺς τῶν ἀκροατῶν προφυλαττούσας ἀπὸ μηλίαν σεμνῶν ἔστιν ὅτε συναναστροφῶν. Ἓν μόνον παράδειγμα, καὶ τοῦτο ἐκ τῶν ἡμετέρων εἰλημμένον, ἀρκέσει πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν λόγων ἡμῶν. Ὁσάκις ἐν τῷ Ἀθήνησι Φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρνασσῷ» γίνονται διαλέξεις, καὶ ἂν ἔτι ὁ ἀγορητὴς δὲν ἦναι Παράσχος ἢ Βράϊλας ἢ Ραγκαβῆς, ἡ αἴθουσα τοῦ Συλλόγου—ἡ μεγίστη τῶν ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν τῶν Ἀνακτόρων καὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου—ἡ αἴθουσα τοῦ «Παρνασσοῦ» δὲν ἐπαρκεῖ ὅπως περιλάβῃ τὸ πλῆθος τῶν ἀκροατῶν, ὅθεν πολλάκις γίνεται χρῆσις εἰσιτηρίων, ἀδήριτος δ' ἀνάγκη ἐπέβαλε τὴν καὶ πάλιν εὔρυνσιν αὐτῆς. Ἆρά γε ἐκεῖ οἱ συντρέχοντες νὰ καταλάβωσιν ἕδραν τινὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ, εἶναι ἦττον ἡμῶν τῶν ἐν Κων]πόλει ἀνεπτυγμένοι, ἢ πάντες οἱ εἰς βῆμα τοῦ «Παρνασσοῦ» ἀνερχόμενοι εἶναι ἐκ τῶν σκηπτούχων τῶν γραμμάτων; Πολλοῦ γε δεῖ. Πρόσθες δὲ ὅτι καὶ ἀναγνωστήρια καὶ βιβλιοθῆκαι καὶ ἐφημερίδες—περισσότεραι μάλιστα τοῦ δέοντος—καὶ περιοδικὰ καὶ περιοδικῶς ἐκδιδόμενα διαφόρου περιεχομένου βιβλία, ἀπὸ τῶν Λεξικῶν παντοίας ὕλης μέχρι τῶν πενταλέπτων μυθιστορικῶν φυλλαδίων, ἀφθονώτατα καὶ ἀλλεπάλληλα κατακλύζουσι καὶ καταπλημμυροῦσι τό τε κομψὸν τῆς Παλλάδος ἄστυ καὶ τὴν ὅλην ἐκείνην χώραν, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ πενέστατος κάτοικος εὐχερέστατα δύναται νὰ σχηματίζῃ βιβλιοθήκην. Ἀλλὰ τότε πόθεν ἡ τοσαύτη ἀκηδία καὶ ἀπροθυμία τῶν πολλῶν περὶ τὰς δημοσίας διαλέξεις; Διὰ τίνα λόγον δὲν καταπλημμυροῦσι τοὐλάχιστον οἱ ὁμογενεῖς τὴν ὡραίαν αἴθουσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, τοῦ σεμνοτάτου ἐνδιαιτήματος τῶν Βυζαντίδων Μουσῶν; Ἂν μὴ ἦναι αὐτοὶ ὑπερκορεῖς ἢ οἱ πρὸς αὐτοὺς δημοσίᾳ διαλεγόμενοι ὅλως ἀνάξιοι τῆς δι' ἧς περιβάλλονται τιμῆς, ποῦ ζητητέαν τὴν αἰτίαν, καθ' ἣν οὐχὶ σπανίως εὑρισκόμεθα ἐν αἰθούσῃ πλήρει καθισμάτων, κενῇ δὲ ἀκροατῶν; Ἰδοὺ πῶς ἔχουσι περίπου τὰ πράγματα: Ἀπὸ χρόνου ἱκανοῦ ἡ τυπογραφία πρώτιστα καὶ τὰ ἀναρίθμητα εἶτα ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα τὰ κατὰ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀφειδῶς πανταχοῦ γῆς διεσπαρμένα, παρέχουσι πρόχειρον τὴν προκαταρκτικὴν τοὐλάχιστον ἐκπαίδευσιν, ἡπλοποιήθη δ' οὕτω ὁπωσοῦν ἡ πολυδάπανος καὶ πολύπονος σπουδὴ τῶν γραμμάτων, παρεσχέθη μεγίστη εὐκολία εἰς ἀπόκτησιν ποικίλων καὶ ὠφελίμων βιβλίων, ἐπολλαπλασιάσθη ἔν τινι μέτρῳ ἡ παραγωγὴ τῶν

προϊόντων τοῦ περιοδικοῦ καὶ ἡμερησίου τύπου, ἡ δὲ παιδεία ἔπαυσεν οὖσα ἀποκλειστικὸν προνόμιον εὐπόρων τινῶν τάξεων ἢ ἐξ ἐπαγγέλματος τὰ γράμματα περιεπόντων καὶ ἡ ἀνάγνωσις ὅπως δήποτε ἐγενικεύθη, αἱ γνώσεις ἐπληθύνθησαν, ὁ λαός, ὁ τέως προσδοκῶν παρ' ἄλλων τὸν φωτισμὸν αὐτοῦ, ἤρξατο ἀφ' ἑαυτοῦ εὐχερῶς φωτιζόμενος, ἔν τε τοῖς βιβλίοις καὶ ταῖς ἐφημερίσι πᾶσαν πάσης ἀπορίας αὐτοῦ λύσιν εὑρίσκων. Ἐντεῦθεν ὁ σημερινὸς ῥήτωρ, ἔχων πρὸ αὐτοῦ ἀκροατήριον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀνεπτυγμένον, δυσχερῶς δύναται νὰ εὐαρεστήσῃ, «χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν», ἐπειδὴ σχεδὸν πάντοτε κοινῶν τόπων χρῆσιν ποιήσεται ἢ γνωστὰ τοῖς πᾶσι θέματα ἀναπτύξει, —ἀμφότερα ὀχληρὰ καὶ ἀηδίαν προκαλοῦντα παρὰ τῷ ἀκροατῇ, ὅστις, ὅσον εὔνους τῷ ἀγορατῇ καὶ ἂν ᾖναι, μετὰ δυσχερείας κατορθοῖ νὰ συγκρατῇ ἑαυτόν. Ἔπειτα οἱ ἀγορεύοντες ἐν δημοσίαις τελεταῖς, ἐν αἷς πυκνοὶ οἱ ἀκροαταί, ἔχουσι καὶ τοῦτο καθ' ἑαυτῶν, τὸ σμικρὸν συνήθως τοῦ χώρου, ἐν ᾧ πολλοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχονται, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ὥραν, καθ' ἣν ἀναγκάζονται ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἐν σιγῇ νὰ ἀκροῶνται τὴν μονότονον ἔστιν ὅτε τοῦ λέγοντος φωνήν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ταῦτα ὄντως οὕτως ἔχουσι, δυνάμεθα ἆρά γε καθ' ὁλοκληρίαν νὰ βύωμεν μὲν τὰ ὦτα οἱ ἀκροαταί, νὰ κλείωμεν δὲ τὸ στόμα οἱ λέγοντες; Ὅλον τὸ Ἔθνος ἀνεπτύχθη εἰς τοσοῦτον βαθμόν, ὥστε νὰ καθίσταται πάντῃ περιττὴ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἐξηγητοῦ τῶν θεσφάτων ῥημάτων ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος καὶ οἱ λόγοι τῶν ῥητόρων ἀπὸ τοῦ βήματος; Οὐδεὶς ἆρά γε τῶν ὅπως δήποτε πολλῶν ἀκροατῶν ἔχει νὰ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς ἑρμηνευτικῆς ἐμπειρίας τοῦ πρώτου ἢ ἐκ τῆς προθυμίας τοῦ δευτέρου; Πάντες, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου, κατανοοῦσι τὴν ἠθικὴν δύναμιν τοῦ Εὐαγγελίου ἢ ἐκ τῶν προτέρων γινώσκει ἅμα ἀρχόμενος ποῦ θὰ καταλήξῃ ὁ ἀπό τινος βήματος λαλῶν; Ἀληθῶς, θὰ ἦτό τι ἐξόχως εὐκτόν, ἂν ὁ λαὸς ἡμῶν εὑρίσκετο ἐν τῇ εὐαρέστῳ ταύτῃ διανοητικῇ θέσει, ἄν, ἀκροασάμενος ὅ,τι ἐν τῇ Δημοτικῇ ἢ Ἀστικῇ Σχολῇ ἐδιδάχθη ἢ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἡμερησίων φύλλων ἀπεθησαύρισεν, ἠδύνατο, χάριν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν, νὰ προσφεύγῃ εἰς τὰς οὕτω πως κτηθείσας γνώσεις αὐτοῦ. Ἀτυχῶς ὅμως, τοὐλάχιστον ἡμεῖς, ἀπέχομεν οὐχὶ ὀλίγον ἀπὸ τοῦ ποθητοῦ τούτου σημείου καὶ πολλὰ ἔτι ὑπολείπονται ὅπως κατωρθώσωμεν νὰ συμβαδίσωμεν ἄλλοις λαοῖς ἐπιμελεστέροις καὶ φιλομουσοτέροις ἡμῶν. Ὅθεν ἐκ τῶν εἰρημένων καθίσταται δῆλον ὅτι καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι πολὺς ἔτι χρόνος διαρρεύσει πρὶν ἡ αὐξηθῇ ἡ γνῶσις καὶ καταστήσῃ περιττὰς τὰς συναθροίσεις τῶν φιλομαθῶν καὶ φιλομούσων, ἀλλ' ὅτι ἀπαιτεῖται, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἔτι πλέον ἀπαιτηθήσεται, τὸ πρόσφορον καὶ κατάλληλον θέμα μετὰ δυσκολίας νὰ εὑρίσκῃ ὁ ἀγορητής· ἂν δὲ εὐτυχήσῃ εἰς τὴν εὕρεσιν τοῦ προσήκοντος θέματος, δύναται καθ' οἱονδήποτε τόπον καὶ χρόνον νὰ εὐδοκιμήσῃ, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι πάντοτε θὰ ἔχῃ ἀκροατήριον πρὸ αὐτοῦ ὁ λέγων ἐπιεικὲς καὶ ἐκ τῶν προτέρων εὐμενές. Ὥστε ἡ μεγίστη τῶν δυσχερειῶν ὑφίσταται καὶ νῦν καὶ ἀεὶ εἰς τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Ἡμεῖς, συμμορφούμενοι τῇ τοῦ ἀξιοτίμου Προεδρείου ἐπιθυμίᾳ, ἐξελεξάμεθα, συμφώνως τῷ σκοπῷ τῆς ἑορταζούσης φιλανθρώπου Ἀδελφότητος, θέμα τοῦ λόγου ἡμῶν τὴν **εὐποιΐαν** καὶ περὶ ταύτης ἐν δυνατῇ συντομίᾳ πραγματευσόμεθα.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

Renderings of Church Hymns from Eastern and Western Office Books, ἤτοι:

Παραφράσεις ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν λειτουργικῶν βιβλίων, ὑπὸ τοῦ αἰδεσιμωτάτου Robert Maude Moorsom. Ἐν Λονδίνῳ, 1901.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἀφιερούμενον τοῖς εὐχομένοις ὑπὲρ μᾶλλον ὁρατῆς ἑνώσεως, εἰρήνης καὶ ὁμονοίας μεταξὺ τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς καθόλου χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖται ἐκ προλόγου ἐκτενοῦς καὶ δύο μερῶν.

Ἐν τῷ προλόγῳ ὁ συγγραφεὺς διὰ πολλῶν προτρέπει τοὺς ἀγγλους κληρικοὺς νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ μεταφράζωσι τοὺς ὕμνους αὐτῆς εἰς τὴν ἀγγλικήν· ἀναφέρει δ' ὅτι, εἰ καὶ ἐντὸς τῶν τελευταίων πεντήκοντα ἐτῶν ἐγένοντο πολλαὶ παραφράσεις ἑλληνικῶν ὕμνων ὑπὸ τοῦ διδά-

κτορος Neale καὶ τῶν αἰδεσιμωτάτων Gerald Moultrie, J. Mason καὶ J. Brownlie, ἐξ ὧν καταδείχθη ὅτι οἱ ὕμνοι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὡραιότεροι τῶν ἐν τῇ Δύσει ποιηθέντων, ἐν τούτοις οἱ πλείστοι τῶν Ἀγγλικανῶν γνωρίζουσιν ὀλίγα ἢ οὐδὲν περὶ τοῦ μεγαλείου, τοῦ ὕψους, τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Σκοπὸς τοῦ συγγραφέως, ἐκδιδόντος ἐν τῷ προκειμένῳ κομψῷ τομιδίῳ τὰς παραφράσεις αὐτοῦ, εἶναι νὰ παρακινήσῃ τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ ὅπως μελετῶσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνῃ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς βιβλία τοὺς τελετουργικοὺς ὕμνους τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἢ τοὐλάχιστόν τινας τῶν ὡραιοτέρων τῶν ἀληθῶς μεγάλων μελῳδῶν, καθόσον τὰ βιβλία τῶν ὕμνων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας οὐδαμῶς ἐκφαίνουσι τὸ ὕψος καὶ τὴν τελειότητα τῶν ὕμνων τοὺς ὁποίους μεγάλη καὶ ἱστορικὴ Ἐκκλησία, οἵα ἡ Ἀγγλικανικὴ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ.

Παρατηρεῖ δ' εὐχαρίστως ὁ αἰδεσιμώτατος κ. Moorsom ὅτι αἱ ἰδέαι αὗται γενικεύονται ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὅτι μεγάλη ὑπάρχει ἐλπὶς ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας θὰ μεταδώσῃ εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς πολλὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τούτων κειμηλίων, ἅτινα εἶναι κοινὸν κτῆμα τῆς μιᾶς, ἁγίας, ἀποστολικῆς καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τονίζει ἰδίᾳ τὸ ὅτι μεγαλειτέρα τις ἐνασχόλησις περὶ τὰ ἑλληνικὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία θὰ διέλυε πολλὰς ἐσφαλμένας ἰδέας καὶ θὰ μετέβαλλε τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἄσματα τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἰρλανδίας, προστιθησιν, οὖσα περισσότερον συνδεδεμένη μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς κατά τε τὴν λειτουργίαν, τοὺς ὕμνους καὶ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων ὀφείλει ἔτι πλέον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ Κελτικὴ, ἥτις ἐσχημάτισε τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς βιβλία ἐκ τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Σὺν ἄλλοις δὲ λέγει ὅτι ὑμνολόγιον, ἀπαρτιζόμενον ἐξ ὕμνων ἑβραϊκῶν, ἑλληνικῶν, νεστοριακῶν, κοπτικῶν καὶ συριακῶν καὶ ἐν γένει ἐξ ὕμνων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς νεωτέρους ἄγγλους ὡς ἄλλο εὐχολόγιον, ὅπερ θὰ ἐμαρτύρει τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν πολυμάθειαν τῶν πατέρων ἡμῶν, οἵτινες ἤντλησαν αὐτὰς ἐκ τῆς πολυχεύμονος καὶ ἀνεξαντλήτου πηγῆς τῆς Παλαιστίνης καὶ θὰ συνέδεε τὴν Ἀγγλικὴν Ἐκκλησίαν στενώτερον μετὰ τῶν ἄλλων θυγατέρων τῆς μιᾶς καὶ μόνης μητρός, παρέχουσα αὐτῇ τὰ μέσα ἵνα ὑμνῇ καὶ δοξολογῇ τὸν Ὕψιστον διὰ τῶν κοινῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῆς ὕμνων.

Τὰ ἕτερα δύο μέρη τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου περιλαμβάνουσι τὰς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως γενομένας εἰς στίχους ὁμοιοκαταληκτικοὺς παραφράσεις ὕμνων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τὸ μὲν πρῶτον 11 τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, 7 τῆς Συριακῆς, 2 τῆς Κοπτικῆς καὶ 3 τῆς Ἀρμενικῆς· τὸ δὲ δεύτερον, 3 τῆς Ἰρλανδικῆς Ἐκκλησίας, 9 τῆς Ἀγγλο-Σαξωνικῆς, 5 τῆς Ἀγγλικανικῆς, 5 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἰταλίας, 1 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱσπανίας, 11 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γαλλίας, 9 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας καὶ 3 πρωτοτύπους.

Ἐκ τῶν ὕμνων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας παραφράζονται οἱ ἑξῆς: «Μνήσθητι Κύριε», «Ἐξεγερθέντες τοῦ ὕπνου», «Χερουβικῶς βοήσωμεν», «Κύριε ὁ τὸ πανάγιόν Σου πνεῦμα», «Ὁ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ προσηλώσας», «Ψυχή μου, ψυχή μου», «Ἡ ἐλπίς μου ὁ πατήρ», «Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται», «Ὁ συνεὶδιος Λόγος», «Ἰησοῦ γλυκύτατε», «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός». Ἐν τέλει προστίθεται ὕμνος συντεθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐχῶν τῆς ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος.

Σημειωτέον ὅτι πολλοὶ τῶν δημοσιευομένων ἐν παραφράσει ὕμνων ἐτονίσθησαν ὑπὸ τῶν κκ. G. Griffith καὶ W. de Winton, ὧν ἡ μουσικὴ παρατίθεται σὺν ταῖς παραφράσεσιν.

Ὁ συγγραφεὺς τυγχάνει ἄξιος πολλῶν συγχαρητηρίων τοσῶν διὰ τὸν σκοπὸν ὃν προέθετο διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀξιολόγου ἔργου αὐτοῦ ὅσον καὶ διὰ τὰς λίαν ἐπιτυχεῖς αὐτοῦ παραφράσεις τῶν ἑλληνικῶν ὕμνων, οὓς μετὰ πλείστης χάριτος καὶ τελείας ἀκριβείας ἀπέδιδει εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἰδίωμα.

Α.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἱ ὀθωμανικαὶ ἑορταὶ τῶν θυσιῶν.

Ἀρξαμένων χθὲς τῶν παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς ἑορτῶν τῶν θυσιῶν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου κυρίου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου μετέβη περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὰ Αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα, ἐν οἷς συναντηθεὶς μετὰ τῶν λοιπῶν ἐθναρχῶν ἐν τῷ διαμερίσματι τῆς Α. Ε. τοῦ πρώτου θαλαμηπόλου Χατζῆ Ἀλῆ βέη διεβίβασαν ἀπὸ κοινοῦ τὰς θερμὰς αὐτῶν εὐχὰς καὶ τὰ συγχαρητήρια διὰ τῆς Α. Ε. τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι τῷ Σουλτάνῳ Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐρένδη ἡμῶν, Ὅς διὰ τοῦ ἰδίου διεβίβασεν αὐτοῖς τὴν αὐτοκρατορικὴν Αὐτοῦ εὐαρέσκειαν καὶ τὴν εὐχὴν ὅπως ἐπὶ πολλὰ ἔτη αἰσίως γίνωνται ἄγγελοι εὐαρέστων εὐχῶν ἀπὸ μέρους αὐτῶν καὶ τῶν πιστῶν Αὐτοῦ ὑπηκόων, τέκνων δ' αὐτῶν πνευματικῶν.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσημον ἐπίσκεψιν ἀθρόοι μετέβησαν πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν πρῶτον γραμματέα Ταχσὶν βέην, πρὸς ὃν ταὐτὰ εἰπόντες ἠξίωσαν ὅπως ὑποβάλῃ τὰς αὐτὰς θερμουργοὺς εὐχὰς τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι, τῆς Α. Θ. Παναγιότητος Neale καὶ τῶν αἰδεσιμωτάτων Gerald Moultrie, J. Mason καὶ J. Brownlie, ἐξ ὧν καταδείχθη ὅτι οἱ ὕμνοι τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὡραιότεροι τῶν ἐν τῇ Δύσει ποιηθέντων, ἐν τούτοις οἱ πλείστοι τῶν Ἀγγλικανῶν γνωρίζουσιν ὀλίγα ἢ οὐδὲν περὶ τοῦ μεγαλείου, τοῦ ὕψους, τῆς γλυκύτητος καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἑλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Σκοπὸς τοῦ συγγραφέως, ἐκδιδόντος ἐν τῷ προκειμένῳ κομψῷ τομιδίῳ τὰς παραφράσεις αὐτοῦ, εἶναι νὰ παρακινήσῃ τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ ὅπως μελετῶσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας ἔπρεπε νὰ περιλαμβάνῃ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς βιβλία τοὺς τελετουργικοὺς ὕμνους τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἢ τοὐλάχιστόν τινας τῶν ὡραιοτέρων τῶν ἀληθῶς μεγάλων μελῳδῶν, καθόσον τὰ βιβλία τῶν ὕμνων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας οὐδαμῶς ἐκφαίνουσι τὸ ὕψος καὶ τὴν τελειότητα τῶν ὕμνων τοὺς ὁποίους μεγάλη καὶ ἱστορικὴ Ἐκκλησία, οἵα ἡ Ἀγγλικανικὴ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ.

Παρατηρεῖ δ' εὐχαρίστως ὁ αἰδεσιμώτατος κ. Moorsom ὅτι αἱ ἰδέαι αὗται γενικεύονται ἤδη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὅτι μεγάλη ὑπάρχει ἐλπὶς ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας θὰ μεταδώσῃ εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς πολλὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τούτων κειμηλίων, ἅτινα εἶναι κοινὸν κτῆμα τῆς μιᾶς, ἁγίας, ἀποστολικῆς καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τονίζει ἰδίᾳ τὸ ὅτι μεγαλειτέρα τις ἐνασχόλησις περὶ τὰ ἑλληνικὰ ἐκκλησιαστικὰ βιβλία θὰ διέλυε πολλὰς ἐσφαλμένας ἰδέας καὶ θὰ μετέβαλλε τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἄσματα τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἰρλανδίας, προστιθησιν, οὖσα περισσότερον συνδεδεμένη μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς κατά τε τὴν λειτουργίαν, τοὺς ὕμνους καὶ τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων ὀφείλει ἔτι πλέον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ Κελτικὴ, ἥτις ἐσχημάτισε τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς βιβλία ἐκ τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Σὺν ἄλλοις δὲ λέγει ὅτι ὑμνολόγιον, ἀπαρτιζόμενον ἐξ ὕμνων ἑβραϊκῶν, ἑλληνικῶν, νεστοριακῶν, κοπτικῶν καὶ συριακῶν καὶ ἐν γένει ἐξ ὕμνων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας θὰ ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς νεωτέρους ἄγγλους ὡς ἄλλο εὐχολόγιον, ὅπερ θὰ ἐμαρτύρει τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν πολυμάθειαν τῶν πατέρων ἡμῶν, οἵτινες ἤντλησαν αὐτὰς ἐκ τῆς πολυχεύμονος καὶ ἀνεξαντλήτου πηγῆς τῆς Παλαιστίνης καὶ θὰ συνέδεε τὴν Ἀγγλικὴν Ἐκκλησίαν στενώτερον μετὰ τῶν ἄλλων θυγατέρων τῆς μιᾶς καὶ μόνης μητρός, παρέχουσα αὐτῇ τὰ μέσα ἵνα ὑμνῇ καὶ δοξολογῇ τὸν Ὕψιστον διὰ τῶν κοινῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῆς ὕμνων.

Τὰ ἕτερα δύο μέρη τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου περιλαμβάνουσι τὰς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως γενομένας εἰς στίχους ὁμοιοκαταληκτικοὺς παραφράσεις ὕμνων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, τὸ μὲν πρῶτον 11 τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, 7 τῆς Συριακῆς, 2 τῆς Κοπτικῆς καὶ 3 τῆς Ἀρμενικῆς· τὸ δὲ δεύτερον, 3 τῆς Ἰρλανδικῆς Ἐκκλησίας, 9 τῆς Ἀγγλο-Σαξωνικῆς, 5 τῆς Ἀγγλικανικῆς, 5 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἰταλίας, 1 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱσπανίας, 11 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γαλλίας, 9 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας καὶ 3 πρωτοτύπους.

Ἐκ τῶν ὕμνων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας παραφράζονται οἱ ἑξῆς: «Μνήσθητι Κύριε», «Ἐξεγερθέντες τοῦ ὕπνου», «Χερουβικῶς βοήσωμεν», «Κύριε ὁ τὸ πανάγιόν Σου πνεῦμα», «Ὁ ἐν ἕκτῃ ὥρᾳ προσηλώσας», «Ψυχή μου, ψυχή μου», «Ἡ ἐλπίς μου ὁ πατήρ», «Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται», «Ὁ συνεὶδιος Λόγος», «Ἰησοῦ γλυκύτατε», «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός». Ἐν τέλει προστίθεται ὕμνος συντεθεὶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐχῶν τῆς ἀκολουθίας τοῦ βαπτίσματος.

Σημειωτέον ὅτι πολλοὶ τῶν δημοσιευομένων ἐν παραφράσει ὕμνων ἐτονίσθησαν ὑπὸ τῶν κκ. G. Griffith καὶ W. de Winton, ὧν ἡ μουσικὴ παρατίθεται σὺν ταῖς παραφράσεσιν.

Ὁ συγγραφεὺς τυγχάνει ἄξιος πολλῶν συγχαρητηρίων τοσῶν διὰ τὸν σκοπὸν ὃν προέθετο διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀξιολόγου ἔργου αὐτοῦ ὅσον καὶ διὰ τὰς λίαν ἐπιτυχεῖς αὐτοῦ παραφράσεις τῶν ἑλληνικῶν ὕμνων, οὓς μετὰ πλείστης χάριτος καὶ τελείας ἀκριβείας ἀπέδιδει εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἰδίωμα.

Α.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἱ ὀθωμανικαὶ ἑορταὶ τῶν θυσιῶν.

Ἀρξαμένων χθὲς τῶν παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς ἑορτῶν τῶν θυσιῶν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου κυρίου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου μετέβη περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς τὰ Αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα, ἐν οἷς συναντηθεὶς μετὰ τῶν λοιπῶν ἐθναρχῶν ἐν τῷ διαμερίσματι τῆς Α. Ε. τοῦ πρώτου θαλαμηπόλου Χατζῆ Ἀλῆ βέη διεβίβασαν ἀπὸ κοινοῦ τὰς θερμὰς αὐτῶν εὐχὰς καὶ τὰ συγχαρητήρια διὰ τῆς Α. Ε. τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι τῷ Σουλτάνῳ Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐρένδη ἡμῶν, Ὅς διὰ τοῦ ἰδίου διεβίβασεν αὐτοῖς τὴν αὐτοκρατορικὴν Αὐτοῦ εὐαρέσκειαν καὶ τὴν εὐχὴν ὅπως ἐπὶ πολλὰ ἔτη αἰσίως γίνωνται ἄγγελοι εὐαρέστων εὐχῶν ἀπὸ μέρους αὐτῶν καὶ τῶν πιστῶν Αὐτοῦ ὑπηκόων, τέκνων δ' αὐτῶν πνευματικῶν.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσημον ἐπίσκεψιν ἀθρόοι μετέβησαν πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν πρῶτον γραμματέα Ταχσὶν βέην, πρὸς ὃν ταὐτὰ εἰπόντες ἠξίωσαν ὅπως ὑποβάλῃ τὰς αὐτὰς θερμουργοὺς εὐχὰς τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι, τῆς Α. Θ. Παναγιότητος

γιότητος ἐπιδούσης τῇ Α. Ε. καὶ κατάλληλον εὐχήν, ἣν αὐθωρεὶ αὕτη μεταβᾶσα ὑπέβαλε τῇ Μεγαλειότητί του εὐαρεστηθείσῃ νὰ ἐπαναλάβῃ ἐπιχαρίτως τὰς Αὐτοκρατορικὰς Αὐτῆς προσρήσεις.

Ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ μετέβη χθὲς εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἡ Α. Θ. Μ. ὁ παρεπιδημῶν Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πανσιολογιωτάτου ἀρχιμ. Εὐθυμίου Μ. Σκευοφύλακος τοῦ Π. Τάφου.

Χθὲς καὶ σήμερον ὁμοίως ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου ἐπεσκέψαντο τοὺς ἐξοχωτάτους ὑπουργοὺς καὶ ἄλλους μεγιστᾶνας συγχαρέντες αὐτοῖς ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς.

Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία.—Μετ' ἐπιβαλλούσης ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἰθισμένη πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία ἐν πολυπληθεστάτῃ συρροῇ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος. Τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ συνιερούργησαν οἱ ἐκ τῶν συνοδικῶν καὶ παρεπιδημούντων σεβασμ. μητροπολῖται Ἰωαννίνων Γρηγόριος, Προύσης Ναθαναὴλ, Μηθύμνης Στέφανος, Βάρνης Πολύκαρπος, Χίου Κωνσταντῖνος, Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης, Ἠλιουπόλεως Ταράσιος καὶ Καλλιουπόλεως Ἱερώνυμος.

Ἐν τῷ ναῷ παρέστησαν καὶ ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης ἱστάμενος ἐν στολῇ ἐν τῷ παραθρονίῳ, ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Εὐστάθιος Εὐγενίδης, οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἔντιμοι Σόλων Καζανόβας καὶ Ἰωάννης Χατζόπουλος καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνελθοῦσα εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ ἐδέξατο τὰς ἐπισκέψεις τῶν τε ἁγίων ἀρχιερέων καὶ τῶν λοιπῶν λογάδων.

—Συνεδρία δέο Σωμάτων.— Τὰ Δύο Σώματα τῆς Ἐκκλησίας συνελθόντα τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς κοινὴν συνεδρίαν συνισκέψαντο περὶ διαφόρων ἐκκρεμῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην, περατωθείσης τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν Πατριαρχείων συζητήσεως, ἐπεκυρώθη οὗτος, τροποποιηθεὶς συμφώνως ταῖς ἀποφάσεσι τοῦ τε Συμβουλίου καὶ τῶν Δύο Σωμάτων, ἐγκριθέντος ἅμα ὅπως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου μισθολογίου τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων ἄρξηται ἀπὸ πρώτης Ἰανουαρίου 1902, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν συντάξεων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πρὸ τετραετίας καθεστῶτος αὐτῶν.

Τῆς συνεδρίας ταύτης ἀπῆσαν οἱ ἐκ τῶν συμβούλων κκ. Ἱ. Μαμμόπουλος καὶ Ἱππокр. Ζαγγανιάρης.

—Ἱερὰ Σύνοδος.— Χθὲς ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνεδρίαν συνελθοῦσα εἰργάσθη μέχρι μὲν τοῦ διαλείμματος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, μετέπειτα δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ α' τῇ τάξει σεβ. μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου, ἅτε τῆς Α. Θ. Π. μεταβάσης χάριν ἐπισκέψεως εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ Ἀνάκτορα.

—Λ. Ε. Μ. Συμβούλιον.— Ἐν τῇ σημερινῇ συνεδρίᾳ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἐξελέγησαν πρόεδροι τῶν ἐφορειῶν τῆς μὲν Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ὁ ἅγιος Καλλιουπόλεως, τῶν δὲ Ἀρχιγενείων Καθιδρυμάτων ὁ ἅγιος Ἠλιουπόλεως, οἵτινες καὶ διορισθήσονται διὰ πατριαρχικῶν πιττακίων.

—Ἀπονομὴ παρασήμων καὶ βαθμῶν.— Συστάσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἡ Σ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμε χθὲς τὰ ἑξῆς παράσημα: Τοῖς σεβασμ. μητροπολίταις Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλῳ τὸ Μετζηδιὲ α' τάξεως, Ἀγκύρας Νικολάῳ καὶ Ξάνθης Ἰωακεὶμ τὸ Μετζηδιὲ β' τάξεως, τῷ θεοφιλ. ἐπισκόπῳ Περιστερᾶς Μελετίῳ τὸ αὐτὸ γ' τάξεως, τῷ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς Μεγίστης Λαύρας ἰατρῷ Σπυρίδωνι Καμπανάκῃ τὸ Ὀσμανιὲ β' τάξεως, τῷ ἐλλογίμῳ Γεωργίῳ Οἰκονομίδῃ, ἀρχισυντάκτῃ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τὸ Μετζηδιὲ Δ' τάξεως.

Τοὺς ἑπομένους δὲ βαθμούς: Τῷ ἐνδοξοτάτῳ Ἱπποκράτει ἐφέντῃ Ζαγγανιάρῃ, μέλει τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τὸν α' βαθμὸν β' τάξεως, τοῖς ἀξιοτίμοις Συμεὼν Παπαδάκῃ, ταμίᾳ τοῦ ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ Χαραλ. Ραμμιάδῃ, τραπεζίτῃ, τὸν β' βαθμὸν α' τάξεως (μουτεμαΐζ), τῷ ἀξιοτίμῳ Νικολάῳ Τρουπατζόγλου, μέλει τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου Προύσης, καὶ τῷ ἀξιοτ. Δημ. Σωφρονιάδῃ, Διευθυντῇ τοῦ διαχειριστικοῦ τμήματος τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τὸν β' βαθμὸν β' τάξεως, τοῖς ἀξιοτίμοις Ἐλευθ. Ταπεινῷ δικηγόρῳ καὶ Ἀλεξάνδρῳ Σκενδερίδῃ, γραμματεῖ τῆς Διευθύνσεως τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τὸν γ' βαθμὸν (σαλισέ)· τῷ ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ἰατρῷ Ἰωάννῃ Οἰκονόμῳ καὶ Κωνσταντίνῳ Παπαγγέλῳ ἰατρῷ τῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων τὸν γ' βαθμὸν γ' τάξεως καὶ παράσημον Μετζηδιὲ β' τάξεως.

— Μητροπολίτης Βοδενῶν. — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Βοδενῶν Νικόδημος ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἀθωώσει αὐτοῦ ἀπὸ τῶν διατυπωθεισῶν κατηγοριῶν καὶ τῇ προσκλήσει ὡς μέλους τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου.

— Συγχαρητήρια ἐπὶ ἀναρρήσει Πατριάρχου. — Ὁ ἐν τῇ πόλει Λεάττλῃ τῆς πολιτείας Ὀϊασιγκτῶνος τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ῥῶσος ἱερεὺς Βλαδίμηρος Ἀλεξάνδρου διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀναγνωσθέντος ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἅμα μὲν ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ σέβη καὶ τὰ συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀναρρήσει Αὐτῆς, ἅμα δὲ παρέσχε πληροφορίας ἀφορώσας τοὺς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ποίμανσιν διατελοῦντας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ὀρθοδόξους ἕλληνας, εἰς ἑξακοσίους περίπου τὸν ἀριθμὸν ἀνερχομένους.

— Ἐπέτειοι ὀνομάτων.— Τοῖς φιλογενέσι Θ. Μαυρογορδάτῳ, Θ. Κουρτζῇ, Θ. Τζούνῃ καὶ Θ. Ἀποστολίδῃ, ἄγουσι, τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εὐηοεστήθη νὰ διαβιβάσῃ τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς αὐτοῦ καὶ εὐλογίας διὰ τῶν ἁρμοδίων πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων.

Τῷ δὲ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Πισιδίας Γερασίμῳ ἄγοντι ὁμοίως τὴν ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις αὐτοῦ διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου καὶ τῷ ἐνταῦθα ἐπιτρόπῳ τοῦ ἁγίου Ὄρους πανοσιωτάτῳ Γερασίμῳ Λαυριώτῃ, ὃν ἐπεσκέψαντο ἐπὶ ταύτῳ οἱ συνοδικοὶ καὶ οἱ πα-

ρεπιδημοῦντες ἀρχιερεῖς καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

—*Ἐπισκέψεις.* — Ὁ ρῶσος στρατηγὸς Μιχαὴλ Ἰ. Καρασύλωφ, ὃς ἀπῆλθεν ἤδη εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς προσκύνησιν τῶν ἁγίων Τόπων, διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως ἡμῶν ἐπεσκέψατο τῷ π. Σαββάτῳ ἐν συνοδείᾳ τῆς συζύγου αὐτοῦ τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Α. Θ. Μ. τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δαμιανόν.

Τῇ Κυριακῇ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ἡ Α. Ε. ὁ νέος ἡγεμὼν τῆς Σάμου Ἀλέξανδρος βέης Μαυρογένης πρὸς ὃν προηγουμένως ἡ Α. Θ. Π. εἶχε διαβιβάσει τὰς συγχαρητηρίους αὐτῆς εὐχὰς ἐπὶ τῷ προσφάτῳ τούτῳ διορισμῷ αὐτοῦ διὰ τοῦ Μ Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Τῇ Δευτέρᾳ δὲ ἡ Α Ε. ὁ Ἀλέξανδρος Παντζίρη βέης, βοηθὸς διευθυντὴς τῆς Ὀθωμανικῆς Τραπέζης καὶ ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παρεπιδημῶν γραμματεὺς τῆς Παλαιστινείου Ἑταιρείας κ. Χιτροβῶ, ὃς ἐπεσκέψατο καὶ τὴν Α. Θ. Μ. τὸν πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δαμιανόν.

Τῇ κυριακῇ δὲ ἡ Α. Θ Παναγιότης ἀνελθοῦσα εἰς Σταυροδρόμιον ἀντεπεσκέψατο τὰς ΑΑ. ΕΕ. τόν τε νέον καὶ τὸν πρ. ἡγεμόνα τῆς Σάμου.

Τῇ δευτέρᾳ ὡσαύτως ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐνταῦθα γενικὸς γραμματεὺς τῆς Α. Ὑψ. τοῦ Χεδίβου τῆς Αἰγύπτου Ἀχμὲτ Σεφὴκ ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου καί τινος σουηδοῦ συνδαλεξάμενος περὶ τῶν ἐν Θάσῳ πραγμάτων.

— *Ἐφημερίσμενος Μυρέων.* - Ὁ θεοφιλέστατος ἐφημερίσμενος ἅγιος Μυρέων Στέφανος τηλεγραφικῶς ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ προαγωγῇ αὐτοῦ εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα.

—*Εὐτυχὴς προσφορά.* — Ὁ γνωστὸς ὁμογενὴς Σωτήριος Παπᾶ-Γιάννης, πράκτωρ ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιρειῶν, συνεχίζων τὴν ἀπὸ τῆς πρώτης πατριαρχείας τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' καθιερωθεῖσαν ἐτησίως προσφορὰν θυμιάματος εὐώδους καὶ καινοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν ναὸν ἀπέστειλεν ἐκ Δάφνης τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ αὖθις τοιαύτην ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τῆς ἁγίας καὶ Μ. Τεσσαρακοστῆς.

Τῷ εὐσεβεῖ δωρητῇ ἐξερράσθησαν ἁρμοδίως αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας.

—*Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.*—Χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων ἔπεμψαν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος λίρ. ὀθωμ. πέντε, Ἰωαννίνων Γρηγόριος λίρ. ὀθωμ. ἑπτά, Προύσης Ναθαναὴλ λίρ. ὀθωμ. πέντε, Βάρνης Πολύκαρπος λίρ. γαλλ. τρεῖς, Κορυτσᾶς Γερβάσιος λίρ. γαλλ. δέκα, Ἡλιουπόλεως-Θυατείρων Ταράσιος λίρ. ὀθωμ. εἴκοσι, Δημογεροντία Κορυτσᾶς λίρ. ὀθωμ. δέκα, καὶ ὁ ἐν Ἀμισῷ ἀξιότιμος κ. Κωνσταντῖνος Γιαννακόπουλος λίρ. τ. πέντε.

—«*Ἱερὸς Σύνδεσμος*». — Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως τὰ γραφεῖα αὐτοῦ ἔχον ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν «Ἱερὸς Σύνδεσμος» ἀπὸ ὀκταετίας περίπου τακτικῶς ἐκδιδόμενος ἱκανῶς ἐγνώρισε τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἢ ὥστε περὶ τούτου νὰ γίνῃ μνεία καὶ αὖθις. Ὁ παρελήλυθὼς τοῦ περιοδικοῦ βίος, αἱ ἐν τῷ αὐτῷ δημοσιευόμεναι ἐκάστοτε ἐμβριθεῖς θεολογικαὶ πραγματεῖαι τοῦ ἐλλογίμου διευθυντοῦ Ἰ. Μεσολωρᾶ, καθηγητοῦ τοῦ πανεπιστημίου, καὶ ἄλλων διακεκριμένων θεολόγων, καὶ ἡ μετὰ συνέσεως καὶ ἐπιστημοσύνης πολλῆς διαπραγμάτευσις ἐν αὐτῷ ζητημάτων τοῦ συγχρόνου ἐκκλησιαστικοῦ βίου ἐν γένει, καθιστῶσι τὸν «Ἱερὸν Σύνδεσμον» ἄξιον οὐ μόνον τῶν προσηκουσῶν συμπαθειῶν καὶ τῆς ὑλικῆς ὑποστηρίξεως παρ' ἅπαντι τῷ ὀρθοδόξῳ ἱερῷ κλήρῳ, ἀλλὰ καὶ παντὸ ὀρθοδόξῳ χριστιανῷ.

Ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διὰ πολλῆς στοργῆς περιβαλοῦσα ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο φύλλον καὶ ποθοῦσα τὴν μείζονα παρὰ τῷ πληρώματι διάδοσιν αὐτοῦ συνίστησιν ἐνθέρμως τοῦτο ἀνὰ πᾶν τὸ κλίμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, καὶ προτρέπεται ὅπως ὅ,τε ἱερὸς κλῆρος καὶ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα παράσχωσι κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν ὑλικὴν ὑποστήριξιν εὖ εἰδότες ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἀρωγῆς συμβάλλονται εἰς εὐόδωσιν σκοποῦ θείου καὶ ἱεροῦ, οἷος τὸ ἀμύνεσθαι ὑπὲρ τῆς πατρίου θρησκείας καὶ διαδιδόναι τὴν θείαν αὐτῆς διδασκαλίαν.

Κωνσταντίνειον Διαγώνισμα

Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου

Προκήρυξις

Χορηγοῦντος τοῦ παναγιωτάτου πατριάρχου πρ. Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου τοῦ Ε' προκηρύσσονται τὸ δεύτερον ἤδη τὰ ἐξῆς δύο Διαγωνίσματα. Καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου ὁρίζει ὁ Σύλλογος νὰ καθορισθῇ ὁ ποιητικὸς ρυθμὸς τῆς Ὀκτωήχου καὶ ἡ κατὰ στίχους σύνταξις αὐτῆς ὡς ὑποτίθεται ὅτι ἐποιήθη τὸ πρῶτον, καὶ ὡς ἤδη ἀπό τινος ἐγένοντο ὑπὸ διαφόρων φιλολόγων ἐπὶ ἄλλων ἁσμάτων δοκίμια τῆς καθ' ἡμᾶς ὁμογραφίας, ἧς τὴν ἀρτίαν καὶ συνεχῆ στιχομετρικὴν διάρθρωσιν ὡς ἓν τῶν μελημάτων αὐτοῦ ἀναγράφει τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον. Διὰ δὲ τοῦ Β' νὰ ἐξευρισθῇ ἂν ὑπάρχῃ σχέσις μεταξὺ τοῦ ποιητικοῦ ρυθμοῦ τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ μελικοῦ ρυθμοῦ.

Προσκαλοῦνται δὲ οἱ ἁπανταχοῦ μουσικοδιδάσκαλοι, φιλόλογοι καὶ μουσικολόγοι ὅπως μετάσχωσι τῶν ρηθέντων Διαγωνισμάτων συμμορφούμενοι πρὸς τὰς κάτωθι διατάξεις:

1] Πᾶς ὁ δυνάμενος εἶναι δεκτὸς εἰς τὸν διαγωνισμόν.

2] Οἱ διαγωνισθησόμενοι δι' ἑκάτερον τῶν διαγωνισμάτων ἰδίᾳ ἢ καὶ διὰ τὰ δύο συνάμα δέον νὰ πέμψωσι τὰ δοκίμια αὐτῶν εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου μέχρι τῆς 15 νοεμβρίου 1902 καὶ ταύτης συμπεριλαμβανομένης. Οὐδεμία δὲ οὐδαμοῦ ὑπογραφὴ ἢ ἄλλη τις δήλωσις θὰ ὑποδεικνύῃ τίς ἐστιν ὁ διαγωνιζόμενος, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ χειρογράφου ἐν φακέλλῳ, καλῶς ἐσφραγισμένῳ, ἐγκλείει οὗτος τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἔξωθεν δ' αὐτοῦ ρητόν τι καὶ τὸ αὐτὸ προσγράφει καὶ ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τοῦ χειρογράφου διὰ τὴν ταυτότητα.

3] Γέρας τῷ νικῶντι δι' ἑκάτερον τῶν διαγωνισμάτων ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ ἀγωνοθέτου ἀνὰ 50 λίραι Ἀγγλίας.

4] Τὸ βραβευθησόμενον ἔργον εἶναι κτῆμα τοῦ Συλλόγου.

5] Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς διαγωνιζομένους, ἀλλὰ κατατίθενται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Συλλόγου.

6] Ἡ κρίσις ἀναγνωσθήσεται τῇ 4 δεκεμβρίου 1902 ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν διαγωνισμάτων ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἐκ τῶν κκ. Γ. Ι. Παπαδοπούλου προέδρου, Γ. Βιολάκη πρωτοψάλτου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Εὐαγγέλου Ἀμαξοπούλου, Χρ Χατζηχρήστου, Χρ. Παπαϊωάννου, Νηλέως Καμαράδου καὶ Εὐστρατίου Παπαδοπούλου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 1 μαρτίου 1902.

ὁ Πρόεδρος — ὁ Γεν. Γραμματεὺς

† ὁ Ἀμασείας ΑΝΘΙΜΟΣ — **Γ. Ι. Παπαδόπουλος**

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 11

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ . 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

. . . . . .

† Ὁ Μέγας **Πρωτοσύγκελλος** ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. **τῆς Ἱ. Συνόδου** ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας **Ἀρχιδιάκονος** ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ·ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱερομ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δίκαιον παράπονον—Αἴτια ἀπιστίας—Ἡ εὐποΐα διδακτή—Τινὰ περὶ τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἐπισκοπικῆς ἀδείας ἐν Τουρκίᾳ παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον—Περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων—Ὁ χαλκοῦς ὄφις ἢ τὸ μυστήριον τῆς θείας ἀποκαλύψεως—Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Καινοποιήσεις—Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

ΔΙΚΑΙΟΝ ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ

Τὸ δωρεῖσθαι ὡς δεῖ, οἷς δεῖ καὶ ὅτε δεῖ, ἀποτελεῖ ἕξοχον ἀρετὴν τοῦ εὖ ποιοῦντος καὶ ἐπισύρει «εὐλογίαν εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος». Μακάριοι ἀληθῶς οἱ συνιῶντες ἐπὶ πτωχοὺς καὶ πένητας, διαθρύπτοντες πεινῶσι τὸν ἄρτον καὶ εἰσάγοντες πτωχοὺς ἀστέγους εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, διότι ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν διὰ παντός ἐστιν.

Ἄνδρες χρηστοὶ καὶ οἰκτείρμονες, τέκνα φιλοστοργίας καὶ ἀφοσιώσεως τύποι καταστάντα καὶ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης ἄξια ἀποβάντα, δὲν ἔλειψαν εὐτυχῶς παρὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει, μάλιστα κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, οὐδὲ ἠστόχησαν ταῦτα ἐν τῇ διανομῇ τοῦ διὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου εἰσκομισθέντος παρ' αὐτοῖς ἐπιγείου πλούτου. Τὸν πλοῦτον αὐτῶν κατὰ τὰς βουλὰς τοῦ Ὑψίστου θέντες, τὴν ἐπικουρίαν τῶν χρῃζόντων αὐτοῦ πόθῳ φιλοπάτριδι ἐπιζητήσαντες, τὴν θεραπείαν ἐθνικῶν ἀναγκῶν δι' αὐτοῦ κατὰ τὸ δυνατὸν ἐπιδιώξαντες, τῆς προόδου καὶ προκοπῆς πάντων τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν πραγμάτων στοχασάμενοι, ἔδωκαν, ἐσκόρπισαν, διένειμαν τὸν πλοῦτον αὐτῶν μὴ σπείραντες φειδομένως. Προσῆλθον δηλονότι τὰ ἀγλαὰ ταῦτα τέκνα θερμοὶ ἐπίκουροι εἰς τὴν παίδευσιν καὶ μείζονα κατὰ Χριστὸν διάπλασιν τῆς ὁμογενοῦς νεότητος ἱδρύσαντες σχολάς, ἔτειναν εὐήκοον τὸ οὖς εἰς πᾶσαν ἐπιβάλλουσαν θεραπείαν φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, πάσῃ δυνάμει ὑποστηρίξαντες ταῦτα, τὴν ἀπρόσκοπτον ἐξασφάλισιν τῆς λειτουργίας αὐτῶν οἱονὸν ἄριστον θέμενα καὶ ἀγαλλίαμα ἴδιον τῆς φιλανθρώπου αὐτῶν ψυχῆς. Ἠλέησαν, εὐηργέτησαν, ἐπότισαν, ἐνέδυσαν, καὶ ὁ ἀειθαλὴς τῆς εὐγνωμοσύνης στέφανος κοσμεῖ τοὺς τάφους αὐτῶν.

Τοὺς ἀποιχομένους τούτους εὐσεβεῖς καὶ φιλανθρώπους ἄνδρας διεδέξαντο καὶ διαδέχονται ἑκάστοτε ἄλλοι οὐ μόνον ἐπακριβῶς κληρονόμοι γνήσιοι τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν ἐκείνων γινόμενοι, ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ κάρρονας τῶν προγόνων αὐτῶν θέλοντες νὰ ἀναδείξωσιν ἑαυτοὺς ἐν τῷ ἔργῳ τῆς εὐποιΐας, τῆς φιλομουσίας, τῆς φιλοπατρίας καὶ πάντων τῶν λοιπῶν εὐσεβῶν ἔργων. Ἐπὶ τοῖς τοιούτοις τέκνοις δικαίως χαίρει καὶ καυχᾶται τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ἐπιστέφει δὲ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν αὐτῆς ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, διότι τὸ «ἄριστα πλούτῳ χρῆσθαι, μὴ τῶν εὐμεταχειρίστων ἡγούμεθα, ἀλλὰ τῶν παγχαλέπων καὶ δυσκόλων» λέγει ἀρ-

χαῖός τις σοφὸς πρόγονος. Δὲν εἶνε εὐχερές τι ἡ ἀρίστη τοῦ πλούτου χρῆσις, ἀλλ' ἔργον παγχάλεπον. Ἡ ἀρίστη χρῆσις, ἄριστα ἐν ἑαυτῇ ἐνέχουσα τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα, συναποτυποῖ τήν τε μεγαλοφροσύνην καὶ τὴν φιλαδελφίαν τοῦ ποιοῦντος, ἄριστον αὐτὸν ὄντως καθιστᾶσα.

Καὶ πάντοτε μὲν οἱ μεγαλόφρονες οὗτοι ἄνδρες, ὡς ἰατροὶ δεξιοί, διέγνωσαν ποῦ τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν σώματος ἐνῆν τὸ τραῦμα καὶ εἰς θεραπείαν καὶ ἴασιν τούτου ἔσπευσαν, ἀλλὰ φρονοῦμεν ὅτι διέλαθον μέχρι τοῦδε τὸ φιλόπατρι ὄμμα αὐτῶν πληγαί τινες ἐθνικαί, αἵτινες, εἴτε ὡς μὴ ὑποπίπτουσαι εὐχερῶς εἰς ὄψιν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν μὴ προφαίνουσαι τὸν ἀπειλοῦντα κίνδυνον, εἴτε δι' ἄλλους λόγους, παρεωράθησαν δυστυχῶς καὶ παρορῶνται ἔτι ἐπὶ ἀνεπανορθώτῳ ζημίᾳ ἡμῶν.

Ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Κοινότητες, οὐ μόνον πολλῇ συνεχόμεναι ἀπορίᾳ καὶ ἐνδείᾳ, οὐ μόνον σχολῆς καὶ ναοῦ στερούμεναι, ἀλλὰ καὶ ἕρμαια τῶν προσηλυτιστικῶν προπαγανδῶν διατελοῦσαι διατρέχουσι τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων. Πρόσφατον τῶν λόγων ἡμῶν παράδειγμα φέρομεν τὴν πρὸ ἡμερῶν τινων γενομένην ἔκκλησιν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ἐν Καισαρείᾳ Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐν ᾗ ὁ ἀναγνώστης βλέπει τὴν εἰκόνα τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος καταστάσεως· ἀλλὰ παραπλησίων κοινοτήτων κατάστασιν ἐξεθέμεθα καὶ ἄλλοτε ἐξ ἀνταποκρίσεων ἄλλων ἐπαρχιῶν, οἷον τῆς Νικαίας, Νικομηδείας, Δράμας, Νεοκαισαρείας. Πολλάκις διὰ τοῦ ἐγχωρίου ὁμογλώσσου τύπου ὑψώθη φωνὴ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τούτων ὁμογενῶν κοινοτήτων καὶ ἐζητήθη ἡ ἀρωγὴ καὶ ἐπικουρία μεγαλόφρονός τινος τέκνου πρὸς περιφρούρησιν αὐτῶν.

Πολλάκις ἄνδρες ὁμογενεῖς λόγιοι κατέδειξαν δι' ἰδίων αὐτῶν ἀνταποκρίσεων πρὸς τὸν τύπον τὴν ἄμεσον καὶ ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν σπουδαιοτάτων τούτων ἐλλείψεων τῶν εἰρημένων κοινοτήτων, ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδεμία μέχρι τοῦδε παρεσχέθη αὐταῖς ἐπικουρία καὶ προστασία καὶ ἔμειναν μόνον ἐν τῷ παραπόνῳ αὐτῶν.

Τοῦ δικαίου τούτου παραπόνου τῶν πενομένων κοινοτήτων ἐπιβάλλεται καὶ ἡμῖν ἵνα γώνωμεν σήμερον διὰ τῶν ὀλίγων τούτων γραμμῶν διερμηνεῖς ἐφιστῶντες τὴν ἀρμόζουσαν προσοχὴν τῶν μεγαπλούτων τέκνων ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ταύτης ἀνάγκης. Δίκαιον, φρονοῦμεν, πληρέστατον ἔχουσιν αἱ κοινότητες αὗται μετὰ στόνου ψυχικοῦ διισχυριζόμεναι ὅτι περίσσεια μὲν ἄρτου πνευματικοῦ ὑπάρχει ἐν ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς κέντροις, ἔλλειψις δὲ παντελὴς καὶ αὐτῶν τῶν ψιχίων ταλαιπωρεῖ καὶ μαστίζει ταύτας. Βεβαίως ὑπερβολῇ χρῶνται αὗται ἐν τῷ διισχυρισμῷ αὐτῶν τούτῳ· οὐχ ἧττον ὁμολογητέον ὅτι ἐν μέρει ἔχουσι δίκαιον. Καιρός, νομίζομεν, ἵνα ἐταστικὸν ρίψωσι βλέμμα οἱ ἡμέτεροι φιλογενεῖς ἄνδρες καὶ εἰς τὰς κώμας ταύτας, οὕτω τρυχομένας ὑπὸ τῆς ἐνδείας, καὶ ὀρέξωσι μεγαλόφρονα χεῖρα βοηθείας σώζοντες αὐτὰς ἐκ τοῦ ἐσχάτου τῶν κινδύνων. Ἐὰν σφάλμα, τῇ ἀληθείᾳ, μέγα διεπράχθη πρὸς αὐτὰς ἐν τῷ παρελθόντι καὶ ἡ φωνὴ αὐτῶν ἐγκαίρως δὲν ἠκούσθη καὶ οἱ περισφίγγοντες αὐτὰς ἐθνικοὶ καὶ θρησκευτικοὶ κίνδυνοι φανεροὶ δὲν ἐγένοντο ἡμῖν, ἤδη ἐν τῷ παρόντι ὀφείλομεν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὸ δίκαιον αὐτῶν παράπονον καὶ πράξωμεν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ὅ,τι ἠμελήσαμεν ἐν τῷ παρελθόντι ἐπιλαθόμενοι αὐτῶν. Ἐπὶ τοῦ δικαίου τούτου παραπόνου τῶν τοιῶνδε κοινοτήτων ἐφιστῶμεν τὴν σωτηριώδη προσοχὴν μεγαλόφρονος ἐθνικοῦ εὐεργέτου, δυναμένου ἐπικουρῆσαι ὡς δεῖ, αἷς δεῖ, ἅτε νῦν δεῖ.

I-B.

ΑΙΤΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑΣ

Α'. ΠΑΘΗ

Φιληδονία.

Τὸ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ὀλεθριώτατα ἐπὶ τῆς πίστεως ἐπιδρῶν ἐστιν ἀναντιρρήτως ἡ φιληδονία, ἰδίως ὅταν αὕτη σταθερὸν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ προσλάβῃ χαρακτῆρα. Καθέλκον αὐτὸν πρὸς τὴν ὕλην καὶ ἐπ' ἀληθείας κατὰ τὸν ψαλμῳδὸν τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις συμπαραβάλλον καὶ ὁμοιοῦν, ἐπισκοτίζον κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἐλαττοῦν τὴν λογικὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἀνεπιτηδειότερον αὐτὸν πρὸς τὴν θεωρίαν καὶ ἀντίληψιν ἀληθειῶν ὑπεράνω τῆς ὕλης κειμένων καθίστησι. Τούτου ἕνεκα καὶ ὁ προφητάναξ ἤδη εἶπε «συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ», ὁ δὲ τῶν

ἐθνῶν 'Απόστολος «ψυχικὸς ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος» (Α' Κορ. 2, 14) καὶ νεώτερός τις καλῶς παρετήρησεν ὅτι «ἡ ἀλήθειά ἐστι βασιλίς, πρὸς ἣν δὲν δύναταί τις νὰ προσεγγίσῃ ἐρρυπωμένον ἔχων τὸ μέτωπον, ἀλλ' ὀφείλει νὰ βαπτίσῃ ἑαυτὸν πρὸ τῆς θύρας ἐν τοῖς ἱεροῖς νάμασι τοῦ καθαρμοῦ καὶ οὕτω νὰ τύχῃ τῆς τιμῆς νὰ γένηται δεκτὸς ὑπ' αὐτῆς».

Καὶ αὕτη μὲν ἡ ἄμεσος τοῦ πάθους τούτου ἐπίδρασις κατὰ τῆς πίστεως. Ἐμμέσως δ' ἐπιδρᾷ τοῦτο κατ' αὐτῆς α') διαφθεῖρον τὴν συνείδησιν. Οἱ πρῶτοι ψευδεῖς ὅρκοι δίδονται συνήθως ἐκ τοιούτων ἀφορμῶν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν κανονίζουσι μόνον αἱ ἰδέαι τὰς πράξεις, ἀλλὰ καὶ αὗται πολλάκις τὰς ἰδέας, ἐπιδρῶσαι βαθμηδὸν ἐπ' αὐτῶν, οἱ ψευδεῖς ὅρκοι γεννῶσι βαθμηδὸν ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἱερότητος τῆς ἀληθείας καὶ προάγουσιν ἀνεπαισθήτως εἰς τὴν καὶ κατὰ θεωρίαν μὴ οὐσιώδη διάκρισιν τοῦ ψεύδους ἀπὸ τῆς ἀληθείας· β') παραλῦον τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν, ὅθεν παρὰ τῷ φιλοδόξῳ γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς διαπράξεως τοῦ ἀγαθοῦ, εἶτα δὲ ἀμφιβολία καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀγαθοῦ ὡς τοιούτου. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀξιοσημείωτον καὶ τὸ ἑξῆς λυπηρότατον φαινόμενον. Ὁ διὰ τὸ πάθος τῆς φιλοδοξίας τὴν ἠθικὴν ἀγνότητα ὡς ἀνέφικτόν τι ὑπολαμβάνων ἄρχεται βαθμηδὸν θεωρῶν ἑαυτὸν οὐχὶ ὡς ἁμαρτωλόν, τοῦ ἐλέους καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ δεόμενον, ἀλλ' ὡς θῦμα οἰκτου καὶ συμπαθείας ἄξιον, οὗ ἕνεκα οὗτος καὶ μέχρι μομφῆς κατὰ τοῦ δῆθεν αἰτίου τῆς τοιαύτης αὐτοῦ καταστάσεως ἐνίοτε παράγεται, καὶ οὐδαμῶς κατ' ἀκολουθίαν ἔνοχον ἑαυτὸν πρὸ τοῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ λογίζεται.

Ἐγωϊσμός.

Ὅτι ὁ ἐγωϊσμὸς ἀποκρύπτει καθόλου τὴν ἀλήθειαν καὶ ψευδεῖς καὶ πεπλανημένας περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων παράγει κρίσεις οὐδεὶς ὁ ἀμφιβάλλων. Ὁ κανὼν οὗτος ἀληθεύει οὐχ ἧττον ἐν τῇ πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἀληθείας σχέσει τοῦ πάθους τούτου. Ὁ ἐγωϊσμὸς κατεξανίσταται πολλάκις κατὰ τῆς ἀποδοχῆς θρησκευτικῶν ἀληθειῶν, τοσούτῳ δὲ μᾶλλον ἐπικινδύνως, ὅσῳ τὸ πάθος τοῦτο λανθάνει τὸν ἔχοντα αὐτὸ εἰς τρόπον ὥστε τὰς ἀπ' αὐτοῦ κυρίως ἀπορρεούσας σκέψεις καὶ κρίσεις εἰς ἄλλην οὗτος, ἀγαθῇ τῇ πίστει, ν' ἀνάγῃ αἰτίαν. Εἰς τὸν ἐγωϊσμὸν ὀφείλεται ἡ ὑπερεκτίμησις τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, ἡ ἐντεῦθεν πηγάζουσα ἐπιβλαβὴς διὰ τὴν πίστιν τάσις τοῦ ἐμβαθύνει καὶ εἰς αὐτὰ τὰ βάθη τῆς θεότητος. Εἰς αὐτὸν δ' ἐπίσης πολλάκις κατ' οὐσίαν ὀφείλεται ἡ ὑπεράσπισις ἀντιθρησκευτικῶν θεωριῶν καὶ συστημάτων παλαιῶν τε καὶ νέων, τῶν ἱδρυτῶν καὶ ὀπαδῶν αὐτῶν ἀποκλινόντων ἐν τῇ ζητήσει τῆς ἀληθείας καὶ ἰσχυρογνωμόνως εἶτα ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἐμμενόντων.

Προσήλωσις εἰς ὑλικὰ ἀγαθά.

Ὁπόσον ἀπάγει καὶ ἀφίστησιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως ἡ εἰς τὰ ὑλικὰ ἀγαθὰ προσήλωσις ἐδίδαξεν αὐτὸς ὁ Κύριος, ἐν οἷς εἶπεν «οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαμωνᾷ», ἔργῳ δ' ἐβεβαίωσεν ὁ ἀποστάτης μαθητὴς αὐτοῦ ὁ ἀντὶ 30 ἀργυρίων προδοὺς τὸν διδάσκαλον. Καὶ σήμερον δὲ οἱ θετικοί, πρακτικοὶ ἢ ὅπως ἄλλως ὑπὸ τῶν ὁμοίων αὐτῶν θαυμαστῶν καλούμενοι ἀποτελοῦσι συνήθως ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς προσέχοντας εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς θρησκείας καὶ τῆς συμφυοῦς αὐτῇ ἠθικῆς. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος, οἱ ἄνθρωποι τῶν οἰκονομικῶν ὑπολογισμῶν, ὡς τοῦ μόνου γνώμονος πάσης γνώμης καὶ πράξεως αὐτῶν. Τῶν τοιούτων Θεὸς κατὰ τὸν 'Απόστολον καθίσταται βαθμηδὸν «ἡ κοιλία» (Φιλ. 3 18.), αὐτὴ ἡ διάνοια αὐτῶν τρόπον τινὰ ἐξυλικεύεται, ἀποκρυπτομένων δὲ διὰ τῶν παρόντων ἀγαθῶν ἀπὸ τοῦ ὄμματος αὐτῶν τῶν ὑπὸ τῆς θρησκείας ἐπαγγελλομένων ἀγαθῶν τῆς μελλούσης ζωῆς, σὺν τῇ ἐκλείψει τῆς εἰς αὐτὰ πίστεως καὶ ἐλπίδος συνεκλείπει καὶ ἡ πᾶσα πίστις.

Μῖσος πρὸς τὸν πλησίον.

Ἡ μεταξὺ τοῦ πρὸς τὸν πλησίον μίσους καὶ τῆς πίστεως σχέσις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται παράδοξος, ἀλλ' ἡ πεῖρα βεβαιοῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθεῖ τῇ λογικῇ τῶν παθῶν αὐτοῦ μᾶλλ ἢ τῇ τῆς διανοίας. Τούτου δ' ἕνεκα ὁ μαθητὴς τῆς ἀγάπης λέγει ὅτι «ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν» (Ι. Ἰωάν. 48). Ὁ μισῶν τὴν εἰκόνα ἀσεβεῖ πρὸς τὸ ἀρχέτυπον, ὃν τρόπον ὁ ἀτιμάζων τὴν προτομὴν τοῦ ἡγεμόνος ὑβρίζει αὐτὸ τὸ εἰκονιζόμενον πρόσωπον. Τὸ πάθος δὲ τοῦτο καθίσταται ἐπιζημιώτερον τῇ πίστει, ὅταν τὸ μισούμενον πρόσωπον διατελῇ τυχὸν ἐν ἀμεσωτέ-

ρᾳ πρὸς τὴν θρησκείαν σχέσει. Συγχέονται τότε τὰ ἀσύγχυτα καὶ πολεμεῖται ἡ πίστις διὰ τοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς ὄντας. Ταὐτὸν συμβαίνει, ὅταν τὸ μῖσος γεννᾶται ἐξ ἀποτυχίας ἐν τῇ πολιτικῇ ἢ ἄλλῳ τινὶ ἐνεργείας κύκλῳ. Ὁ μνησικακῶν μισεῖ τότε καὶ τὰς ἀρχάς, ἃς οἱ μισούμενοι πρεσβεύουσι, μισεῖ αὐτὸν τὸν σταυρόν, διότι ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον τῆς ἀρχῆς τῶν ἀντιπάλων, ὡς ἀντιστρόφως θὰ ἐλάτρευεν αὐτόν, ἂν οὗτος τυχὸν καθίστατο ὄργανον τῆς ἀνατροπῆς αὐτῶν.

Φθόνος ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ τῶν πονηρῶν.

Ἱκανοὶ ὑπάρχουσιν οἱ αὐθάδεις καὶ ὑπεροπτικοὶ οἱ ἀξιοῦντες νὰ κρίνωσιν αὐτὰς τὰς πράξεις τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἀνατέλλειν αὐτὸν τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς σκανδαλίζει αὐτούς. Ὅθεν ἄρχονται οὗτοι ἐνδοιάζοντες περὶ τῆς προνοίας αὐτοῦ περὶ τοῦ κόσμου, εἶτα δ' ἐντεῦθεν βαθμηδὸν καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Οὕτω ὁ ἐπὶ τῇ παροδικῇ ἐνταῦθα εὐτυχίᾳ τῶν ὄντων ἢ λογιζομένων πονηρῶν φθόνος γεννᾷ βαθμηδὸν ἀπιστίαν.

Ἐνταῦθα καταλέγομεν καὶ τὰς ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ ἀπελπισίας καὶ τῆς ἀντιθέτου ἀνεφέλου εὐτυχίας γεννωμένας ἀνωμάλους τῆς ψυχῆς καταστάσεις ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἀξιοσημείωτον φαινόμενον τῆς ἀνακολουθίας.

Ὀδύνη—ἀπελπισία.

Καταρᾶται τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ (ἀπόλοιτο ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ ἐγεννήθην ἐν αὐτῇ) αὐτὸς ὁ εὐσεβὴς πατριάρχης Ἰὼβ ἐπὶ τῇ πληξάσῃ αὐτὸν δεινῇ συμφορᾷ. Οὕτω θολοῦται ὁ νοῦς καὶ τῶν εὐσεβῶν διὰ τῶν σφοδρῶν τῆς ψυχῆς κλονισμῶν. Ὅταν ἡ καρδία αἱμάσσῃ, ὁ ἄνθρωπος παύεται συνήθως βλέπων τὸν Θεὸν ὡς πατέρα, τιθεὶς δ' ὅμως οὗτος ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν πατρικὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην, ἄνευ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ὄντος ἀκαταλήπτου, ἄρχεται ἀπιστῶν καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτοις ἐν τῇ ψυχῇ τῆς ὑπὸ τῆς ὀδύνης καὶ τῆς ἀπελπισίας σπαρασσομένης ἀνθρωπίνης ψυχῆς γεννᾶται μῖσός τι καὶ ἀποστροφὴ πρὸς τὸν Θεόν· ἀλλ' ἂν τὸ αἴσθημα τοῦτο τὸν πλησίον ἀντικείμενον ἔχον παράγει ἀπιστίαν, κατὰ μείζονα λόγον πρὸς αὐτὸν τὸν Θεὸν ἀναφερόμενον.

Ἀνέφελος εὐτυχία.

Κατὰ παράδοξον ἀντίθεσιν ὡς ἡ ὀδύνη καὶ ἀπελπισία ἀφ' ἑνός, οὕτω ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀνέφελος εὐτυχία γεννᾷ πολλάκις τὴν ἀπιστίαν. Μεθύσκεται ὑπ' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ὡς ὑπὸ τοῦ οἴνου, ἀφ' οὗ ἐλλείπει δόσις ἀψίνθου καὶ μεθύων παροινεῖ. Τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ ὡς δόμα τι τῆς τύχης αὐτῷ ὀφειλόμενον, οὐχὶ δὲ ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ ὑπολαμβάνων, τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ὑπεροπτικὴν καὶ αὐθάδη αὐτοῦ στάσιν ἄρχεται λαμβάνων καὶ κατέναντι τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἁμαρτάνων μένει ὑπ' αὐτοῦ ἀτιμώρητος. Οὕτως ἡ διαφθορὰ τῆς καρδίας ἐπιδρᾷ ἀνεπαισθήτως ἐπὶ τοῦ νοῦ, κλονοῦσα τὴν εἰς Θεὸν πίστιν, ἣν ἀφ' ἑτέρου ἰσχυρῶς παραλύει ἡ διὰ τὴν τελείαν ταύτην εὐτυχίαν ἀγάπη τοῦ παρόντος κόσμου, ἀγάπη ὁλεθρία εἰς τὴν τῆς μελλούσης ζωῆς πίστιν.

Ἀνακολουθία.

Ἡ πρὸς τὴν πίστιν αὐτῶν ἀνακολουθία τῶν πράξεων πολλῶν παρέχει τισὶν ὑπονοίας περὶ τῆς εἰλικρινείας τῆς πίστεως αὐτῶν ταύτης, ἀλλ' ἅμα καὶ περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς ἀντικειμενικῆς πίστεως αὐτῶν. Ἡ ὑπόνοια αὕτη καὶ ἡ ἐντεῦθεν κακὴ τῆς ἀντικειμενικῆς πίστεως ἐκτίμησις ὀφείλεται εἰς τὴν ἄγνοιαν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας μεστῆς οὔσης ἀντιφάσεων. Τὸ ἀποστολικὸν «οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω», ὅπερ ὁ Ρωμαῖος ποιητὴς ἐξέφρασε διὰ τοῦ «Video meliora proboque, deteriora sequor» ἀποτελεῖ δυστυχῶς τὸν κανόνα τῶν πλείστων. Δὲν ἀγνοοῦσιν οἱ παῖκται, οἱ μεθύοντες, οἱ γαστρίμαργοι καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλας παραδεδομένοι κακίας τὸν ὀλεθρον, πρὸς ὃν φέρονται, ἀλλ' ἀδυνατοῦσι νὰ κατισχύσωσι τοῦ κυριεύσαντος αὐτοὺς πάθους. Ποσάκις δὲ καθόλου ὁ ἄνθρωπος πράττει παρὰ τὰς ἰδέας καὶ πεποιθήσεις αὐτοῦ! Οὐδαμῶς ἄρα καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν, κατὰ μείζονα δὲ λόγον τῶν χλιαρῶν— ἐκ πολυειδῶν καὶ τούτων ἀφορμῶν, ἰδίως δὲ τῶν βιωτικῶν περισπασμῶν ἀδιαφορώτερον πρὸς τὴν πίστιν διακειμένων— πολιτεία ἀποτελεῖ τεκμήριον τοῦ ἀνειλικρινοῦς τῆς πίστεως αὐτῶν, ὡς ἀδίκως ἀφ' ἑτέρου μειοῦται διὰ τούτους ἡ ἀξία καὶ σπουδαιότης τῆς ἀντικειμενικῆς αὐτῶν πίστεως.

Π. Κ . . . ός.

Η ΕΥΠΟΙΑ ΔΙΔΑΚΤΗ

Β'.

Ἀφ' ἧς ὥρας ὁ δίκαιος Πλάστης ὥρισε τῷ πρωτοπλάστῳ τὸ «Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης» (Γέν. γ', 19), ὁ ἄνθρωπος οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσεν ἀγωνιζόμενος τὸν φοβερὸν ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἄλλως δὲ ὁ δικαιοκρίτης Θεὸς σαφῶς αὐτῷ προεῖπεν ὅτι «ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἐν λύπαις φαγῇ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου» (Γέν. γ', 17) καὶ ὅτι «Ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, καὶ φαγῇ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ» (Γέν. γ', 18). —ἀπ' ἐκείνης λοιπὸν τῆς στιγμῆς ἤρξατο ἀγωνιζόμενος τὸν φοβερὸν ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνα, νύκτα καὶ ἡμέραν σκεπτόμενος πῶς νὰ προσπορίσῃ ἑαυτῷ τε καὶ οὐχὶ σπανίως καὶ τῇ πολυμελεῖ αὐτοῦ οἰκογενείᾳ τὸν ἀληθῶς δακρύβρεκτον ἐπιούσιον ἄρτον. Ὁ ἱδρὼς ἄφθονος καταρρέει οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ προσώπου, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὅλου τοῦ σώματος, μόλις δὲ καὶ μετὰ πολλῶν μόχθων κατορθοῖ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ ποθουμένου. Καὶ πάντοτε μὲν ὑπῆρχε φοβερὰ δυσχέρεια ὡς πρὸς τὸν βιωτικὸν πορισμόν, ἀλλ' ἡ δυσχέρεια αὕτη σὺν τῇ ἡλικίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ηὔξησε σπουδαίως, ἡμέρᾳ δὲ τῇ ἡμέρᾳ καθίσταται φοβερωτάτη, οὐχὶ δὲ ἅπαξ πρὸ τῆς πεπαλαιωμένης καὶ σαθρᾶς θύρας τοῦ πτωχοῦ ἐμφανίζεται ἡ σκελετώδης τῆς Πείνης μορφὴ μετὰ τῶν συμπαρομαρτουσῶν αὐτῇ ἀθλιοτήτων. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὁ δύσμοιρος ἄνθρωπος καταβάλλει ὑπεράνθρωπους ἀγῶνας ἀντὶ μικρᾶς ἀμοιβῆς, καὶ ἐν τούτοις δοξάζει εὐγνωμόνως τῷ Δοτῆρι παντὸς ἀγαθοῦ, ἐπειδὴ διὰ τῆς ὑγιείας, ἣν ἔχει, κομίζει εἰς τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν πᾶν ὅ,τι ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ χορηγεῖ αὐτῇ καί, «τὴν πᾶσαν ἐλπίδα αὐτοῦ ἀνατιθεὶς τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ», ἐξαπλοῖ ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς αὐτοῦ κλίνης τὰ κεκμηκότα μέλη καὶ ὁπωσοῦν ἄφροντις παραδίδει τῷ λυσιμερίμνῳ Ὕπνῳ τὸ πολυπαθὲς σαρκίον ὅπως ἀναπαύσῃ αὐτὸ καὶ ἀνακτήσηται οὕτω νέας δυνάμεις πρὸς ἐπανάληψιν τοῦ πολυμόχθου ἔργου αὐτοῦ. Κατὰ τὸν αὐτὸν μονότονον τρόπον παρέρχονται αἱ ἡμέραι, αἱ ἑβδομάδες, οἱ μῆνες, τὰ ἔτη, εὐτυχὴς δὲ ὁ ἄνθρωπος, ἂν ὑπὸ μικρῶν μόνον ὁ χρόνος οὗτος διακόπτηται ἀδιαθεσιῶν, ἀναποφεύκτων ἄλλως συνοδῶν τοσούτου κόπου καὶ τοσαύτης ἀσχολίας· ἂν ὅμως ἀσθένεια πολυχρόνιος κρατήσῃ πέρα τοῦ δέοντος ἐν τῇ κλίνῃ τὴν σύζυγον, ἂν δαπάναι ὑπὲρ τὰς δυνάμεις τοῦ δαπανῶντος, καταβαλλόμεναι εἰς ἰατροὺς καὶ φάρμακα, ἀπορροφήσωσιν ἀνεπιστρεπτεὶ καὶ ἀμειλίκτως καὶ τὴν τελευταίαν οἰκονομίαν, ἣν ἐκ συνέσεως καὶ μετὰ μεγίστης φειδοῦς ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ μετὰ πολυειδεῖς στερήσεις ὁ φιλόστοργος οἰκογενειάρχης περισυνέλεγεν; Πρόσθες εἰς ταῦτα καὶ τὰς ἠθικὰς ὀδύνας, τοὺς μόχθους, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς ποικίλας περιφρονήσεις, τὰς δινεκεῖς μερίμνας καὶ τὴν ἐν γένει ἀπόγνωσιν, ἅπερ ὁμοῦ ἅπαντα κλονοῦσι καὶ ὑποσκάπτουσι συνήθως καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας τὴν ὑγίειαν, μόλις δὲ καταλείπει ἡ σύζυγος τὴν κλίνην καὶ καταλαμβάνει αὐτὴν ἐκεῖνος, καὶ ἀτυχῶς καταλαμβάνει αὐτὴν ὅπως μὴ ἐγκαταλίπῃ αὐτὴν καὶ πάλιν ζῶν. Ἡ Δυστυχία τότε πάνοπλος εἰσορμᾷ εἰς τὴν εὐάλωτον καλύβην, ἡ στυγνὴ Πενία κάμπτει καὶ τὸν τὰ μάλιστα χαλύβδινον καὶ ἀδαμάντινον χαρακτῆρα, ὁ Ὄλεθρος βλοσυρὸς καὶ ἀδυσώπητος ἐπαπειλεῖ τὰ πάντα, ἡ σκελετώδης Στέρησις ἀμείλικτος ἐπισείει τὸ τρομερὸν αὐτῆς φάσγανον καὶ ἡ Καταστροφὴ φρικώδης ἐπικρέμαται κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς ὅλης οἰκογενείας. Καὶ ἐν τούτοις καρτερικῶς ὑφίσταται πάντα τὰ δεινὰ ἡ τλήμων χήρα, ἀτενῶς καὶ μετὰ δακρύων ἀενάων προσβλέπουσα τὸ ἄφευκτον καὶ ὀδυνηρὸν τέλος τοιαύτης ζωῆς, ζωῆς ἀγωνιώδους, ἐπειδὴ δὲν πάσχει πλέον αὐτὴ μόνη, ἀλλὰ συμπάσχουσι καὶ τὰ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας προκύψαντα ὄντα. Ὁ Ἀπελπισμὸς εἶναι πλήρης, ἡ ἀγωνία ἐντελής. Τίς ὁ βοηθὸς τῶν πασχόντων; Παρὰ τίνος ἐλπίζει ἀρωγὴν ὁ οὐτωσὶ κλυδωνιζόμενος θνητός; Τίς ἄλλος εἰμὶ αὐτὸς ὁ Ἔλεος. Ἡ Θεία Πρόνοια δινεκῶς ἀγρυπνεῖ· τὰ πάντα βλέπει· περὶ πάντων ὁ φιλόστοργος Πατὴρ φροντίζει. Ἀληθῶς, δυσκόλως ἀποθνήσκει τις, τοὐλάχιστον παρ' ἡμῖν, ἐκ πείνης, διότι εὐτυχῶς δὲν ἐξέλιπον καθ' ὁλοκληρίαν οἱ φιλάνθρωποι, δὲν ἀπεσβέσθη τέλεον ὁ Οἶκτος, ἡ δὲ χεὶρ τῶν εὖ ποιούντων ὁρατὴ ἢ ἀόρατος ἀείποτε ἐπέρχεται τελεσφόρως ἐπίκουρος. Ἔπειτα εὐτυχῶς, ὅσον δύσκολος καὶ ἂν ἦναι ὁ ἀγὼν τοῦ βίου, οὐδεὶς ἴσως παρ' ἡμῖν ὑπάρχει, ὅστις νὰ μὴ δύνηται νὰ βοηθήσῃ τῷ πλησίον, ἂν ἔχῃ τὴν καλὴν θέλησιν, ἂν ἐγεννή-

θη ἔχων ἀνθρώπου σπλάγχνα, ἂν **ἐδιδάχθη** τὴν εὐποιΐαν. Ἀληθῶς, **ἂν ἐδιδάχθη·** διότι καὶ αὕτη ἡ ἀρετὴ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην εἶναι **διδακτή.** Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν ἐν τῷ Μπογιοὺκ Δερὲ τῇ 18ῃ Αὐγούστου 1898 ἐκραγεῖσαν πυρκαϊάν, τὴν ἐπενεγκοῦσαν φοβερὰν καταστροφήν, ἐπειδὴ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ κομψοῦ καὶ ἀνθηροῦ προαστείου τοῦ μοναδικοῦ Βοσπόρου ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ νυκτὶ μετετράπη εἰς τέφραν καὶ σποδόν. Ἡ Συμφορὰ ἔπληξε κυρίως, ὡς πάντοτε σχεδόν, τὰς πενεστέρας τάξεις, ἐγκαταλειφθείσας εἰς τὸν ἔλεον τοῦ Πολυευσπλάγχνου Πατρὸς καὶ τὸν οἶκτον τῶν φιλανθρώπων. Τὴν ἐπαύριον λίαν πρωὶ δύο φιλάνθρωποι κυρίαι, ἐν γειτονικῷ προαστείῳ παραθερίζουσαι, παρέλαβον ἡ μέν, σεβασμία μάμμη, τοὺς νεαροὺς ἐγγόνους, ἡ δέ, φιλόπτωχος μήτηρ, τὰ τέσσαρα τέκνα αὐτῆς καὶ ὡδήγησαν εἰς τὸν τόπον τῆς καταστροφῆς, ὅπως ἰδίοις ὄμμασιν ἴδωσι καὶ ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντιληφθῶσι τὴν γενομένην πανωλεθρίαν καὶ διδαχθῶσιν ἐπὶ τόπου τὸ μέγιστον καὶ ὄντως θεῖον μάθημα τῆς εὐσπλαγχνίας. Ἐκεῖ, ἐντὸς τῶν ἀχνιζόντων ἐρειπίων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀπαισίου δούπου τῶν κατακρημνιζομένων καπνοδοκῶν, τοῦ φοβεροῦ θορύβου τῶν κατακαιομένων ξύλων, τῶν φρικτῶς τρυζουσῶν δοκῶν, ἐπὶ τῶν πυρικαύστων ὑπολειμμάτων, ἐν τῷ πνιγμῷ τοῦ δαιμονιωδῶς συστρεφομένου καπνοῦ οἱ νεαροὶ βλαστοὶ ἀμφοτέρων τῶν εὐλογημένων οἴκων ἔλαβον ἀληθῶς τὸ βάπτισμα τοῦ ἐλέου καὶ τῆς φιλανθρωπίας· ἡ φοβερὰ θέα τοσούτων ἀπεγνωκότων ἀνθρωπίνων πλασμάτων, ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ πάντα ἀπολεσάντων, τοσαύτην ἐνεποίησεν αὐτοῖς ἐντύπωσιν, ὥστε, ἐπιστρέψαντες εἰς τὰ πατρικὰ μέγαρα, δὲν ἐλησμόνησαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς χλιδῆς καὶ τοῦ πλούτου, τὸ δοθὲν αὐτοῖς ἀλησμόνητον φιλανθρωπίας μάθημα, ἀλλ' ἄνευ ἀναβολῆς ἔσπευσαν καὶ διενήργησαν συνδρομὰς διά τινος μεθόδου **χιονοσβαίρας** (boule de neige) λεγομένης, καὶ μετά τινας ἡμέρας παρέδοσαν τῇ Α. Ἐξ. τῷ πρεσβευτῇ τῆς Ρωσσίας κ. Ζηνόβιεφ, προέδρῳ τῆς ὑπὲρ τῶν παθόντων Ἐπιτροπείας, λίρας τουρκικὰς ἑπτὰ πρὸς τοῖς ἑκατόν. Οἷα δήποτε ἄλλη διδασκαλία, ὅσον ζωηρῶς καὶ ἂν ἐγίνετο, βεβαίως δὲν θὰ παρῆγε τοὺς εὐχύμους χριστιανικοὺς καρπούς, οὓς ἀφθόνως καὶ ἐγκαίρως ἀνέδωκε, πάντως δὲ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι σὺν Θεῷ ἀναδώσει· δὲν θὰ κατώρθου ὅ,τι κατώρθωσεν εἰς τὰς τρυφερὰς ψυχὰς τῶν νέων ἐκείνων αὐτὴ ἡ θέα τῆς δυστυχίας· ἴσως μετὰ τὴν διδασκαλίαν θὰ ἀπηλείφετο ἀπὸ τῆς μνήμης αὐτῶν τὸ ὡραῖον μάθημα, ἴσως, ἐπ' ὀλίγον μόνον συγκινηθέντες, θὰ ἐπανελάμβανον ἀδιάφοροι τὴν προτέραν ἀμέριμνον ζωήν· ἴσως, τίς οἶδεν; οὐδὲ θὰ συνεκινοῦντο τὸ παράπαν ἐκ τῆς ἁπλῆς ἀφηγήσεως τῶν ταλαιπωριῶν τῶν παθόντων καὶ ὀλίγον μόνον περὶ αὐτῶν θὰ ἐμερίμνων. Ἐπιμένω, Παναγιώτατε, εἰς τὴν γνώμην ὅτι **ἡ εὐποιΐα εἶναι διδακτὴ καὶ ἀσκητή,** ἀφ' οὗ ἰδίᾳ ἀντιλήψει καὶ οὐχὶ ἄπαξ περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης ἐβεβαιώθην. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐορταζούσης Ἀδελφότητος εἶναι φιλανθρωπικὸς καὶ οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὴν κατὰ τὸ πλεῖστον τέκνα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἔτι δὲ μόνον οὐ σύμπασα ἡ τὴν ἐνορίαν ταύτην κατοικοῦσα μερὶς τῶν πνευματικῶν Σου παίδων ἕλκει τὴν καταγωγὴν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ ὑμετέρα προσκυνητή μοι Παναγιότης θὰ ἐπιτρέψῃ, ἐλπίζω, τῷ ἀγορεύοντι ὅπως εἰδικώτερόν πως ἐξετάσῃ τὸ θέμα **τῆς εὐποιΐας παρὰ τοῖς Μικρασιάταις.**

Οἱ μικρασιᾶται πνευματικοὶ υἱοὶ ὑμῶν, Παναγιώτατε, ἀπὸ ἓξ ἐχονται τῆς πατροπαραδότου εὐσεβείας, ἐκ πεποιθήσεως δὲ καὶ ἐκ παραδόσεως διατελοῦντες σεμνοὶ θεματοφύλακες τῶν πατρίων, κατέχουσιν ἐν ζηλωτῷ βαθμῷ πολλὰς ἀρετάς, ὡς καὶ οἱ ἀλλαχοῦ ἐνοικοῦντες προσφιλέστατοι ἀδελφοὶ αὐτῶν. Ὁ Μικρασιάτης λοιπὸν εἶναι θεοσεβής, πιστὸς τῶν πατρίων ἐθίμων καὶ παραδόσεων φύλαξ, φιλόπατρις, σταθερὸς καὶ δίκαιος ἐκτιμητὴς τῶν πραγμάτων καὶ ἀνιδιοτελῶς τιμῶν τὰ πρωτεύοντα ἐν τῷ ὅλῳ Ἔθνει πρόσωπα, φίλος τῶν μουσῶν, περιέπων τοὺς ξένους, εὐγνώμων πρὸς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλὰ πρώτιστα πάντων φιλογενής, εἰλικρινῶς καὶ μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ τιμῶν πάντα, ἐγγύθεν ἢ μακρόθεν ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ καλοῦ ἐργαζόμενον, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐργαζόμενος καὶ μόνος ἐπαρκῶν πάσαις ταῖς τοπικαῖς αὐτοῦ ἐκκλησιαστικαῖς καὶ ἐκπαιδευτικαῖς ἀνάγκαις· ἐντεῦθεν οὐδαμοῦ τῆς ἀπεράντου Μικρᾶς Ἀσίας εὑρίσκεται πόλις, κωμόπολις ἢ χωρίον, ὅσον ὀλιγάνθρωπον καὶ πτωχὸν ἂν ἦναι, στερούμενον ἱεροῦ ναοῦ, συχνάκις καλλιπρεστάτου, καὶ τοῦ ἀπαραιτήτου ἐκπαιδευτηρίου, οὕτως, ὥστε ἐπὶ τῶν δακτύλων ἀριθμοῦνται σήμερον οἱ ἀναλφάβητοι ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας. Ὁ μικρασιάτης Χριστιανὸς—**Χριστιανὸν** δὲ λέγοντες ἐννοοῦμεν ἄνευ ἄλλης ἐπεξη-

γήσεως τὸν Ὀρθόδοξον—τιμᾷ ἰδιαζόντως καὶ σέβει τὰ εἰρημένα πρόςωπα, τοὺς διδασκάλους, τοὺς πρεσβυτέρους συγγενεῖς ἢ ξένους, τοὺς ἀξιωματούχους ἐν γένει, ἀπονέμων ἐξ ἐνστίκτου καὶ ἀπταίστου ἰδιοφυΐας τὸν δίκαιον ἑκάστῳ σεβασμόν· εἶναι νομοταγής, εὐπειθής, ἀλλ' οὐχὶ εὔπιστος. Τὴν περὶ προςώπων καὶ πραγμάτων οὐχὶ ἄνευ λόγου σχηματισθεῖσαν παρ' αὐτῷ τοιαύτην ἢ τοιαύτην γνώμην οὐδεὶς δύναται νὰ μεταβάλῃ, οὐδεὶς νὰ ἀλλοιώσῃ ἢ ὁπωςδήποτε μετατρέψῃ· χωρεῖ δὲ μέχρι ἐλαττώματος ἡ τοσαύτη τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ σταθερότης. Ὅταν, Παναγιώτατε, αἱ ἀρεταὶ τῶν πατέρων ἡμῶν—πολλαὶ καὶ ἄξιαι λόγου – μετεδόθησαν ἄτρεπτοι καὶ ἀναλλοίωτοι, ἀμετάβλητοι καὶ ἀκέραιαι καὶ ἡμῖν τοῖς ἀπογόνοις ἐκείνων, ἡ μόνη δὲ εὐχὴ ἡμῶν εἶναι νὰ κατορθώσωμεν, ἐν τῇ ἀενάως μεταβαλλομένῃ περὶ ἡμᾶς ἀτμοσφαίρᾳ, νὰ παραδώσωμεν ἀσινῆ τὰ ὡραῖα καὶ ἐθνικώτατα ἤθηκαὶ ἔθιμα ἡμῶν εἰς τὰ ἡμέτερα τέκνα.

(ἕπεται συνέχεια)

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
καθηγητής

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΓΑΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.

2ον. Ὁ πρόσθετος ἰσχυρισμός τινων ὅτι ὁ πρεσβύτερος σὺν τῇ χειροτονίᾳ λαμβάνει καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ τελεῖν γάμον ἀφ' ἑαυτοῦ ἐστιν ἐσφαλμένος, καθ' ὅσον, ὡς λέγουσιν, οἱ ἱεροὶ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης καὶ ὁ Ἰγνάτιος, καὶ οἱ Ζωναρᾶς, Ἀριστηνὸς καὶ Τερτυλιανὸς καὶ ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ὁ γάμος εἶνε τελετὴ μόνη καὶ ὄχι τῆς μεταδοτικῆς χάριτος καὶ ὁ πρεσβύτερος οὐδὲν ποιεῖ ἄνευ τοῦ Ἐπισκόπου (ἴδε Κανόνα 39 τῶν ἁγίων Ἀποστόλων).

Ἕτεροι λόγοι ἀναιροῦντες τὸν πρόσθετον τοῦτον ἰσχυρισμὸν τινῶν εἰσι καὶ οἱ ἑξῆς.

Ἀναμφιβόλως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ μέχρι τῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ τῶν Ἀποστόλων ἐξαιρετικῶς καὶ κατ' ἀνάγκην ἀναπόδραστον συνενοῦνται καὶ ὁ πρεσβύτερος καὶ ὁ ἐπίσκοπος, τότε δὲ τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ ἓν καὶ μόνον ἐξετέλει καὶ τὴν χειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (1. 5. 7) γράφοντος «τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα διορθώσῃς καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλεις πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· δεῖ γὰρ **τὸν Ἐπίσκοπον** ἀνέγκλητον εἶναι ὡς Θεοῦ οἰκονόμον». Τὸ αὐτὸ πρόσωπον τὸ χειροτονοῦν **μόνον** τοὺς ἐπισκόπους ἐτέλει καὶ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου καὶ ἀνάγκη ἐπισκοπικῆς ἀδείας δὲν παρίστατο, ἀλλ' ἡ τοιαύτη συνένωσις τῶν ἐξουσιῶν ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ ἔπαυσεν, ἅμα ἐξέλιπον οἱ Ἀπόστολοι καὶ διωργανώθη ὁ χριστιανισμὸς καὶ κατηρτίσθησαν καὶ οἱ Κανόνες τῆς διοργανώσεώς του, κατὰ συνέπειαν καὶ τὰ πρόσωπα τοῦ πρεσβυτέρου, διακόνου καὶ ἐπισκόπου ἦσαν διάφορα καὶ ἀνεπτύχθησαν καὶ οἱ διάφοροι βαθμοῦχοι τῆς Ἐκκλησίας, τότε δὲ κατὰ τὸν προμνημονευθέντα 39 Κανόνα τῶν Ἀποστόλων ὁ πρεσβύτερος καὶ διάκονος οὐδὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιτελῶσι μυστήριον ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας, δι' οὓς λόγους ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω καὶ προσθέσομεν καί τινας ἄλλους ὀλίγον κατωτέρω.

Ἡ τοιαύτη βαθμιαία ἀνάπτυξις τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ διοργάνωσις καὶ διαρρύθμισις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀτελοῦς εἰς τὸ τελειότερον μέχρι τῆς καταρτίσεως εἰς τέλειον βαθμὸν ἔγκειται ἐν τῇ φύσει παντὸς πράγματος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ὁ ἄνθρωπος, τὰ πολιτεύματα, αἱ κοινωνίαι καὶ οἱ παντὸς εἴδους θεσμοὶ ὑπόκεινται εἰς τὸν γενικὸν καὶ ἀναμφισβήτητον τοῦτον Κανόνα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἕπεται ὅτι ἐκ τοῦ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις ἔτεσι τῆς ἐμφανίσεως καὶ καταρτίσεως τοῦ χριστιανισμοῦ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ὃν πρεσβύτερος καὶ Ἐπίσκοπος ἐξετέλει καὶ τὰ διπλᾶ ταῦτα καθήκοντα καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου δὲν ἐξάγεται ποσῶς ὅτι ὁ πρεσβύτερος χωρισθεὶς ὅλως ἀπὸ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ μὴ δυνάμενος πλέον κατὰ τὸν 39 Κανόνα τῶν Ἀποστόλων νὰ τελῇ **μηδὲν** ἄνευ ἀδείας τοῦ ἐπισκόπου θὰ ἐξακολουθῇ ἔτι μετὰ τὴν διοργάνωσιν τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τὸν μνησθέντα 39 Κανόνα νὰ τελῇ τὰ μυστήρια ὅλα καὶ δὴ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, περὶ οὗ εἰδικαὶ ὑπάρχουσι διατάξεις, ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας.

Τοιούτῳ τρόπῳ φανερόν ἐστιν, ὅτι πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἡ ἐπισκοπικὴ ἄδεια ἀπαιτεῖται διὰ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 100—101.

τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου καὶ ἐσφαλμένως ἰσχυρίζονταί τινες εἰς ὑποστήριξιν τῆς σφαλερᾶς γνώμης ὅτι ὁ πρεσβύτερος δύναται ἐκτελεῖν γάμους ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας, ὅτι δῆθεν ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Κοινότητες χριστιανικαὶ μηδένα ἔχουσαι Ἐπίσκοπον, ἀλλ' ἁπλοῦν ἱερέα, ὅστις ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπισκοπικῆς ἀδείας ἐκτελεῖ ἐγκύρως ὅλα τὰ μυστήρια καὶ δὴ καὶ γάμους καὶ οὐδεὶς εὑρέθη τέως ὁ τἀναντία προτείνων· οἱ τοιοῦτοι πλανῶνται μεγάλως, καθόσον ἅπασαι αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Κοινότητες, οὐδεμιᾶς ἐξαιρουμένης, ὑπάγονται κατὰ τὸν 57 Κανόνα τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου ὑπό τινα Ἀρχιερέα ἐξ ἅπαντος, οὗτινος μνημονεύουσιν ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς των καὶ εἰς ὃν ἔχουσι τὴν ἀναφορὰν αὐτῶν. Εἰς ἐπίρρωσιν τῶν λόγων ἡμῶν προσθέτομεν ὅτι αἱ ἐν Αὐστρίᾳ ἑλληνικαὶ χριστιανικαὶ Κοινότητες ὑπάγονται εἰς τὸν Μητροπολίτην Βουκοβίνης, οὗτινος μνημονεύουσι τῆς φήμης ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ εἰς ὃν ἔχουσι τὴν ἀναφορὰν καὶ τῇ ἐπισκοπικῇ ἀδείᾳ αὐτοῦ ἐνεργοῦσιν ὅλα τὰ μυστήρια καὶ δὴ καὶ τὸν γάμον, αἱ δ' ἄλλαι ἀλλαχοῦ χριστιανικαὶ Κοινότητες ὑπάγονται εἰς τὸν ὀρθόδοξον Ἀρχιερέα τοῦ τόπου των καὶ ἐν ἐλλείψει τοιούτου εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἢ ἄλλο ὀρθόδοξον Πατριαρχεῖον ἢ εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον αὐτοκεφάλου τινὸς Ἐκκλησίας, καὶ τῆς φήμης τοῦ Πατριαρχείου ἢ τῆς Συνόδου μνημονεύουσι, παρ' ὧν ἐξήρτηνται καὶ εἰς ἃ ἔχουσι τὴν ἀναφοράν.

Ἓν ἄλλο ζήτημα, ὅπερ παρουσιάζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐστὶ καὶ τὸ ὅτι τινὲς παραδέχονται μὲν ὅτι ἡ ἐπισκοπικὴ ἄδεια εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, ἀλλὰ διαφωνοῦσι, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς συνεπείας τῆς ἐλλείψεως τῆς τοιαύτης ἀδείας· ὡς λόγους δὲ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης γνώμης των φέρουσιν ἀναλυτικώτερον τοὺς ἑξῆς.

Α') Ὁ πρεσβύτερος σὺν τῇ ἱερωσύνῃ λαμβάνει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ τελεῖν γάμους **ἄνευ τινος ἀδείας**· εἰς ὑποστήριξιν τῆς ἰδέας των ταύτης φέρουσι καὶ τὴν κατήχησιν τοῦ Βαρβάρεως γράφουσαν ὅτι τῷ ἱερεῖ δέδοται τελεῖν γάμους, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. Εὐταξίου ὅτι ὁ πρεσβύτερος οὐκ ἔστιν ἐντολοδόχος τοῦ Ἐπισκόπου καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται τελεῖν γάμους.

Β') Ὁ γάμος ἐστὶ μυστήριον καὶ ἅπαξ γινόμενον οὐκ αἴρεται, οὐδ' ἀκυροῦται· εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἰδέας των ταύτης προβάλλουσι τὰ ἰσχύοντα ἐπὶ βαπτίσεων καὶ χειροτονιῶν γενομένων παρὰ καθηρημένων κληρικῶν καὶ τὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ 1880, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ 1893, κυρίττουσαν τοὺς τοιούτους γάμους ἐγκύρους, ἀλλὰ τιμωροῦσαν τοὺς τελέσαντας ἱερεῖς. Καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰς βαπτίσεις, ἀναφερόμεθα εἰς ὅσα ὁ ἅγιος Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος γράφει ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ ἱστορίᾳ σελ. 319 ὅτι ἕνεκα τῆς ἐννοίας τοῦ βαπτίσματος, καθ' ἣν ὁ βαπτιζόμενος ἀπολαύει τῆς σωτηρίας αὐτοῦ ἐπετρέπετο τὸ ἐν ἀνάγκῃ βάπτισμα δυνάμενον νὰ τελεσθῇ παρὰ πάντων, καίτοι κατ' ἀρχὰς ἐκωλύοντο αἱ γυναῖκες (Καν. 38 τῆς ἐν Ἑλβίρᾳ Συνόδου καὶ Καν. 100 τῆς ἐν Καρθαγ. Δ' Συνόδου). Ἄρα τὰ περὶ βαπτίσματος ἰσχύοντα οὐκ ἐφαρμόζονται εἰς τὰ περὶ γάμου.

Σχετικῶς πρὸς τὰς παρὰ καθηρημένων κληρικῶν χειροτονίας δέον νὰ λεχθῇ, ὅτι, διὰ ταύτας αὐξηθείσας πολλάκις εἰς μέγαν ἀριθμὸν καὶ προκαλούσας μεγίστους κινδύνους καὶ ζητήματα δυνάμενα νὰ ἐπιφέρωσι βλάβας ἀνεπανορθώτους, ἡ Ἐκκλησία ἐδέησε νὰ ἐξεύρῃ τρόπους οἰκονομίας καὶ νὰ ἐπαγάγῃ λύσιν αὐτῶν, καθ' ὅσον **ἡ οἰκονομία οὐδενὶ τῶν συνετῶν πώποτε ἀπήρεσε** κατὰ τὸν μέγαν τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριλλον· εἶναι λοιπὸν ζήτημα ἐπιεικείας καὶ οὐδὲν ἄλλο· εἶναι εἶδος ἀμνηστείας ἢ χάριτος, τοῦ νόμου μένοντος ἐγκύρου. Τοιοῦτοί τινες κίνδυνοι καὶ τοιαῦτα ζητήματα δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἔν τισι γάμοις, δι' οὓς μάλιστα ἀπαιτεῖται νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς πρόληψιν πολλῶν ἀτοπημάτων. Εἰς ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἡμῶν σημειοῦμεν ὅτι περὶ μὲν τῶν χειροτονιῶν πολλὰ ἐγένοντο ζητήματα καὶ ἐδέησε καὶ Κανόνες νὰ κάμωσι λόγον περὶ αὐτῶν καὶ ἀποφάσεις νὰ ληφθῶσιν· οὐχ οὕτως ἔχει περὶ τῶν γάμων, περὶ ὧν οἱ Κανόνες σιωπῶσι, καθόσον δὲν ἀνεφάνησαν τοιαῦται ἀνάγκαι.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν περὶ γάμων πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας, τἀναντία παραδείγματα εἶναι πολυαριθμότερα. Τῷ ὄντι ἡ οἰκονομία καὶ ἡ ἐπιείκεια ἐπεκράτησαν, καθόσον ἡ ἔλλειψις ἀδείας ὠφείλετο εἰς λόγον πολιτικὸν τὸν τῆς διαφορᾶς ὑπηκοότητος, ἤτις τότε κατὰ τὴν πολιτείαν ἦν κώλυμα γάμου. Ἰδοὺ ποσάκις ἀνεκηρύχθη ἡ ἐπιείκεια ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ. Πρακτ. Ι. Σ., 21 Δεκεμβρίου 1870, 4 Ἰουνίου 1873, Ἀποφ. 48 τοῦ 1886, 76 τοῦ

1888 καὶ 82 τοῦ 1889. Τοιοῦτός ἐστιν ὁ λόγος, οὗ ἕνεκα οἱ Κανόνες σιωπῶσιν. Ἡ τοῦ νόμου τήρησις ἐκηρύχθη τὸ 1827, 1835, 1836, 2 Σεπτεμβρίου 1876, 12 καὶ 27 Ὀκτωβρίου 1880 καὶ 1893 καὶ κατόπιν.

(ἕπεται συνέχεια).

ΜΙΛΤ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ
δικηγόρος

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν καθιερώθη ἡ χρῆσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ὅπως δι' αὐτῶν οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ συμφώνως πρὸς τὴν μεταξὺ τῆς οὐρανίου καὶ τῆς ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίας ὑφισταμένην συγκοινωνίαν, τὸ μὲν ἐκδηλῶσι τὸν σεβασμὸν αὐτῶν καὶ ἀγάπην πρὸς τὰ ἐν αὐτοῖς εἰκονιζόμενα ἅγια πρόσωπα, καθόσον «ἡ τιμὴ εἰς τὸ πρωτότυπον μεταβαίνει», τὸ δὲ ὅπως βλέποντες ἐπ' αὐτῶν λαμπρῶς ἀντικατοπτριζομένας τὰς οὐρανίους ἀρετὰς τῶν θεοφρόνων ἁγίων παροτρύνωνται πρὸς μίμησιν αὐτῶν. Πολλοὶ διωγμοὶ ἠγέρθησαν κατὰ τῆς συμβολικῆς ταύτης προσκυνήσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἀλλ' ἅπαντες εἰς κέντρα ἐλάκτισαν καὶ διεσκεδάσθησαν, ἡ δὲ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία νικήτρια ἐκ τῶν διωγμῶν ἐξελθοῦσα ἐτησίως τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἑορτὴν τῆς Ὀρθοδοξίας μεγαλοπρεπῶς πανηγυρίζει, λαμπρῶς δὲ προβαλλομένη τὰς ἱερὰς εἰκόνας ὡς σύμβολον τοῦ θριάμβου τῆς ἀρετῆς κατὰ πασῶν τῶν παρατάξεων τῆς πονηρίας, παροτρύνει τὰ τέκνα αὐτῆς πρὸς μίμησιν τῶν ἀρετῶν τῶν ἐν αὐταῖς εἰκονιζομένων ἁγίων προσώπων. Ἀλλ' ἆρά γε καὶ νῦν πανταχοῦ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἡμῶν ἐκκλησίαις ἐκπληροῦται ὁ ὑψηλὸς καὶ πολύτιμος σκοπὸς τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ὅπως παροτρύνωσι τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανοὺς πρὸς μίμησιν τῶν εἰκονιζομένων ἁγίων προσώπων; Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἐποχῇ ἡμῶν καὶ μετὰ τοσούτους ἀγῶνας καὶ θριάμβους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ, τῆς διαφθορᾶς, καὶ τῶν διαφόρων αἱρέσεων, οὐχ ἧττον ἔστιν ὅτε ἀκούονται ἐνιαχοῦ λέξεις τινὲς ἐναντίον τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐπὶ ταύτης βασιζομένης ἠθικότητος, ἐν δὲ τῇ ἐξιστορήσει τῶν ἱερῶν εἰκόνων ποῦ καὶ ποῦ ἀναφαίνονται εἰκόνες ἁγίων, ἐν αἷς ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς καλλαισθησίας παραμορφοῦται ὁ οὐσιώδης χαρακτὴρ τῆς ἱερότητος αὐτῶν, καὶ ἡ ἐντεῦθεν προσγινομένη ἐντύπωσις ἀντὶ νὰ ἐξυψώσῃ τὸν Χριστιανὸν πρὸς πνευματικὸν βίον, ἀνεπαισθήτως διασαλεύει τὸν ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν αὐτοῦ βίον, διὰ τοῦτο ἐπίκαιρον θεωροῦμεν, ἵνα διαχαράξωμεν τὰς κατωτέρω ὀλίγας γραμμὰς περὶ τῆς πραγματικῆς καλλαισθησίας τῶν ἱερῶν εἰκόνων, καὶ τοῦ χαρακτῆρος, καθ' ὃν δέον αὗται νὰ ζωγραφῶνται ἐν ταῖς ἡμετέραις ἐκκλησίαις.

Καὶ πρῶτον τί εἶνε καλλαισθησία; Ὡς ὁρίζουσιν αὐτήν, καλλαισθησία εἶνε ἐνέργεια τῆς ψυχῆς, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος, τὴν ἰδέαν, ἣν σχηματίζει ὁ νοῦς καὶ οἰκειοποιεῖται σαρῶς ἡ καρδία, διὰ τῆς δυνάμεως τῆς φαντασίας περιβάλλει αὐτὴν σάρκα καὶ ὀστᾶ διά τινων μέσων, οἷον λόγων, εἰκόνων, τύπων, κτλ. διὰ τούτων δὲ εἰσάγων εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἄλλου τὴν ἐσχηματισμένην ἰδέαν ζητεῖ νὰ διεγείρῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὴν ἰδέαν καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἰδεώδους (τελείου). Τὰ μέσα δὲ ταῦτα εἶνε ἡ ποίησις, ἡ ζωγραφική, ἡ γλυπτική, ἡ ἀρχιτεκτονική, ἡ μουσικὴ καὶ ἄλλα παρόμοια.

Οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ ἀρνηθῇ πόσον μεγάλην ἐπίδρασιν ἔχει ἡ καλλαισθησία ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Πόσον θαυμασίως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὡραία ποίησις, τὰ λιγύφθογγα ἄσματα, αἱ ζωηραὶ εἰκόνες, καὶ ἄλλα πρεπόντα, εἴτε φυσικά, εἴτε τεχνητά, ἐφ' ὧν ἐπιλάμπει ἡ καλλαισθησία! Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ καλλαισθησία τὴν δύναμιν αὐτῆς λαμβάνει ἐκ τῆς ἰδέας. Καλλαισθησία ἄνευ ἰδέας οὐ μόνον οὐδὲν αἴσθημα δύναται νὰ παραγάγῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' οὐδὲ δύναταί ποτε νὰ κατανοηθῇ ἄνευ ἰδέας καὶ αὐτὴ ἡ ὕπαρξις αὐτῆς.

Ἡ καλλαισθησία ὅθεν, ὅπως ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, δέον ἵνα ᾖ ἐν πρώτοις ἡ ἰδέα, ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ὡς οἷόν τε τελεία καὶ ἄμεμπτος, ὅπως οὕτω καὶ ἡ ἀπεικόνισις αὐτῆς κατὰ τὸ δυνατὸν προσεγγίζουσα πρὸς τὴν συλληφθεῖσαν ἐν τῷ νῷ ἰδέαν ἐξυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸ καλὸν καὶ τέλειον.

Ἀλλ' ἐὰν ἡ καλλαισθησία ἔχῃ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἱερὰ ζωγραφικὴ ἔχει μεγίστην τοιαύτην, διότι προτίθεται νὰ περιγράψῃ ἐν αἰσθητῇ μορφῇ αὐτὸ τὸ ἰδεῶδες κάλλος τῶν τελειοτήτων τοῦ Θεοῦ, τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς, τὸ σύμπλεγμα τῶν οὐρανίων ἀρετῶν, ἀντικατοπτριζομένων ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ὁποίων ἡ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς ψυχῆς εἶνε ἀνέκφραστος.

Πόθεν δὲ λαμβάνει ἡ ζωγραφικὴ τὴν ἰδέαν τῶν τελειοτήτων τοῦ Θεοῦ, τοῦ κάλλους τῆς ψυ-

χῆς, καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων ἀρετῶν, τῶν ὁποίων τὴν ἰδέαν ζητεῖ αὕτη ἐν αἰσθητῇ μορφῇ διὰ τῆς καλλαισθησίας νὰ παραστήσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ εὐσεβοῦς Χριστιανοῦ;

Ὁ καλλιτέχνης τὴν ἰδέαν τῶν θείων τελειοτήτων δύναται νὰ λάβῃ καὶ ἐξ ὅλης μὲν τῆς φύσεως «Τὰ γὰρ ἀόρατα Αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου νοούμενα καθορᾶται ἥ τε ἀΐδιος Αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης (Ρωμ. 1, 20), ὡς καὶ ἐκ τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς συνειδήσεως», οἵτινες (ἐθνικοὶ) ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως... (Ρωμ. 2, 15), ἀλλ' ἰδίᾳ δύναται νὰ λάβῃ αὐτὴν ἐκ τῶν περιστάσεων, ἃς ἔχει ἐκ τῆς οὐρανίου διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ ἄνθρωπος, ἵνα σχηματίσῃ ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰδέαν τοῦ Ἀπείρου, πρέπει νὰ ἐντρυφᾷ εἰς τας Ἁγίας Γραφάς, νὰ εἰσδύῃ εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον τῶν καθαρωτάτων καὶ ὑψίστων προσόντων τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν ὁ Θεὸς φωτίζων τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἑλκύει τοῦτον πρὸς Ἑαυτόν. Ὁ Θεὸς εἶνε πανάγαθος, πάνσοφος, παντοδύναμος, ἀόρατος, ἀνέφικτος (Ρωμ. 16, 27, Α΄. Τιμ. 6, 16). Τῶν τοιούτων δὲ τελειοτήτων τοῦ Θεοῦ τὴν ἰδέαν δυσκολεύεται νὰ συλλάβῃ ὁ ἄνθρωπος, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἀδυνατεῖ νὰ αἰσθητοποιήσῃ διὰ τῆς καλλαισθησίας. Πόσον θαυμασίως καὶ καταληπτῶς αἰσθητοποιοῦσα ἐξεικονίζει ἡμῖν ἡ Ἁγία Γραφὴ τὰς ἰδιότητας ταύτας τοῦ Θεοῦ; «Ἐθεώρουν ἕως ὅτου θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο, καὶ τὸ ἔνδυμα Αὐτοῦ ὡσεὶ χιὼν λευκὸν, καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς Αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρὸν, ὁ θρόνος Αὐτοῦ φλὸξ πυρὸς, οἱ τροχοὶ Αὐτοῦ πῦρ φλέγον· ποταμὸς πυρὸς εἵλκεν ἔμπροσθεν Αὐτοῦ, χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν Αὐτῷ, καὶ μύριαι μυριάδες παρειστήκεσαν Αὐτῷ, κριτήριον ἐκάθισε καὶ βίβλοι ἠνεῴχθησαν...(Δαν. 7, 9—14). Ἐνταῦθα ὁ προφήτης ἐξεικονίζων τὸν Θεὸν ὡς παλαιὸν τῶν ἡμερῶν, ἐξεικονίζει συμβολικῶς τὴν παντοδυναμίαν, τὴν αἰωνιότητα, τὴν πανταχοῦ παρουσίαν, τὴν παντογνωσίαν, τὴν ἀγαθότητα, καὶ ἄλλας τελειότητας Αὐτοῦ. Ἀλλὰ πόσον καταληπτῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς; Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν ἄλλοτε μὲν ἐκ τῆς ὁρωμένης φύσεως ἐξυψοῖ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ Ἀπείρου, «ὥσπερ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου (Ματθ. 24, 27), ἄλλοτε δὲ δι' ἁλιάδος ἐκθέσεως ἐκ τῆς πρασινιζούσης χλόης ἐνισχύει ἡμᾶς εἰς τὴν πίστιν τῆς θείας Αὐτοῦ προνοίας, (Ματθ. 1, 28). Ὁ δὲ προφήτης Δαβὶδ μὴ εὑρίσκων ἐν ἑαυτῷ δύναμιν πρὸς ἐξύμνησιν τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ ζητεῖ ταύτην πάλιν παρὰ τοῦ Θεοῦ (Ψαλμ. 10, 8).

Ἐντεῦθεν καταφαίνεται ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἱερᾶς ζωγραφικῆς, ὡς ἰδέα τῶν τελειοτήτων τοῦ Θεοῦ, τοῦ κάλλους τῆς ψυχῆς, καὶ τῶν οὐρανίων ἀρετῶν, οὖσα πολλῷ ἀνωτέρα τῆς λοιπῆς ζωγραφικῆς, καὶ ἐπομένως ἀπαιτοῦσα πρὸς παράστασιν τοιούτου κάλλους μείζονα καλλαισθησίαν καὶ καλλιτεχνίαν, λαμβάνει ἐκ τῆς Γραφῆς τὸν πολύτιμον ἀδάμαντα, ὁ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς στερεὰ βάσις πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ ἀνάδειξιν τῆς καλλαισθησίας καὶ καλλιτεχνίας αὐτῆς.

Σημειωτέον ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς καλλαισθησίας, ἐκτὸς τῆς ἰδέας, ἐν πολλοῖς ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ τῆς καρδίας, ὑπὸ τῆς ὁποίας ὁδηγεῖται ὁ τεχνίτης. Ἡ καρδία κατὰ τὸν Σολομῶντα εἶνε πηγὴ τῆς ζωῆς (Παρ. 4, 23), συνάμα ὅμως εἶνε καὶ πηγὴ πάσης ἀκαθαρσίας (Ματθ. 15, 19). Ἐὰν μὲν ἡ καρδία ὁδηγῇ τὸν τεχνίτην συμφώνως πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ τελείου, ἡ καλλαισθησία δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ἐὰν ὅμως ἡ καρδία παρεκτραπῇ ἐκ τῆς ἰδέας τοῦ τελείου, τῶν διαφόρων δηλαδὴ οὐρανίων ἀρετῶν, τότε οὐ μόνον ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας βυθίζει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ βάθος τῆς κακίας καὶ τῆς διαφθορᾶς.

Ἱερὰ τοιαύτη εἰκὼν διὰ τῆς καλλαισθησίας σκοπίμως καὶ ἐπιτυχῶς αἰσθητοποιοῦσα τὴν ἰδέαν τοῦ Ἀπείρου, τῶν τελειοτήτων Αὐτοῦ, καὶ τῶν διαφόρων ἐν γένει ἀρετῶν, πόσον θαυμασίως ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου! Ἡ καλλαισθησία τοιουτοτρόπως αἰσθητοποιουμένη, εἴτε διὰ τῆς ζωγραφικῆς, εἴτε διὰ τῆς φυσικῆς, ἢ ἄλλης οἱασδήτινος περιβολῆς διὰ ζωηρᾶς παραστάσεως, συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ πνευματικοῦ βίου, οὐχὶ μόνον ἀτόμων καὶ κοινωνιῶν ἐν διαφόρῳ πνευματικῇ καταστάσει εὑρισκομένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὁλοκλήρων ἐθνῶν. Μία ζῶσα εἰκὼν τῆς δευτέρας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Παρουσίας, καθὼς ἀναφέρει ἡ ἱστορία, προσείλκυσεν ὁλόκληρον ἔθνος πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν ἐμποιήσασα θαυμασίαν ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν. Ἔθνος πάλιν κραταιὸν καὶ ἰσχυρὸν, ὡς ἀναφέρει ἡ ἱστορία, παρεδέχθη τὸν Χριστιανισμὸν, διότι οἱ ἐπιτετραμμένοι αὐτοῦ εἰσελθόντες εἰς ναὸν τοῦ Θεοῦ περικαλλέστατον, τοσοῦτον ἐξέστησαν ἐπὶ τῇ καλλονῇ τῆς θείας λατρείας καὶ λειτουργίας, ὥστε ἐμ-

βαθύναντες εἰς τὸ ἀληθὲς πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ διεσκέδασαν πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ἀληθείας ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ οἰκείου αὐτῶν ἡγεμόνος. (Ἐκκλ. Ἱστ. Βαφ. Β΄. Τομ. σελ. 24, 28). Παραλείπομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τοιαύτη εἰκὼν ἀπόρροια ἰδέας καὶ καρδίας εὐσεβοῦς, καὶ συντελοῦσα θαυμασίως εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου, καθόσον οὗτος μετὰ ἀφοσιώσεως προσευχόμενος ἐνστερνίζεται τὰς ἀρετάς, αἵτινες ἀπαστράπτουσιν ἐξ αὐτῆς, χρησιμεύει πρὸς τούτοις καὶ ὡς ἔδαφος πρὸς τέλεσιν θείων θαυμάτων ἐπὶ τοῦ εὐσεβῶς ἐνώπιον αὐτῆς προσευχομένου, διότι ὁ προσευχόμενος ἀδιστάκτως ἔρχεται εἰς σχέσιν μετὰ τοῦ θείου, καὶ λαμβάνει ὅ,τι ἂν αἰτήσηται παρ' Αὐτοῦ, ὁποῖα δὲ θαύματα ἀνακαλύπτει τις τελούμενα οὐχὶ σπανίως κατὰ τὸν Chateaubriand εἰς αὐτὰς τὰς καλύβας τῶν πτωχῶν.

Τοὐναντίον δὲ πόσον ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν ἔχει ἡ καλλαισθησία ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν αὕτη μὴ στοχαζομένη τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ἐν τῇ ἐξεικονίσει τοῦ ὑψίστου κάλλους, ἐξυπηρετεῖ τὴν παράστασιν ψευδῶν καὶ εὐτελῶν ἰδεῶν ἀντὶ τῶν ἀληθῶν καὶ εὐγενῶν; Οἱ Θεοὶ τῶν ἐθνικῶν ἦσαν διάφορα εἴδωλα, τὰ ὁποῖα καίτοι ἀπετέλουν τοὺς πραγματικοὺς αὐτῶν Θεούς, παρά τισιν ὅμως τῶν ἐθνικῶν, τοῖς φιλοσοφοῦσιν, ἐξεικόνιζαν διαφόρους ἰδέας, ἀρετὰς καὶ αἰσθήματα. Ἀλλ' ὁποίαν ἐντύπωσιν, ὁποῖα δὲ αἰσθήματα παρῆγον τὰ εἴδωλα ταῦτα ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων; Ἐπειδὴ αἱ περὶ Θεοῦ καὶ τῶν προσόντων Αὐτοῦ ἰδέαι τῶν ἐθνικῶν ἦσαν πεπλανημέναι, καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῶν μὴ δυνάμενα νὰ παραστήσωσι δεόντως τὴν ἀλήθειαν, καθόσον καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρει «οὐδὲν εἴδωλον ἐν τῷ κόσμῳ» (Α΄. Κορ. 8, 4) δὲν ἠδύναντο νὰ παραγάγωσιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἀπαιτουμένην ἐντύπωσιν τῶν εἰκονιζομένων ἀρετῶν καὶ αἰσθημάτων. Ἐκ πολλῶν δὲ περιγραφῶν τῶν ποιητῶν περὶ ἀγαλμάτων βλέπομεν ὅτι ταῦτα ἀπέχοντα πολὺ τῆς ἰδέας τοῦ Ἀπείρου, ἀντὶ νὰ ἐξυψώσωσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τελειότητα, αὐτοὺς τοὺς Θεούς των παρουσιάζουσι κατερχομένους εἰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας καὶ πάθη, Θεοὶ καὶ ἄνθρωποι συμφύρονται. Θεῖον μεγαλεῖον ἐξευτελίζεται, ἀνθρώπινα πάθη θεοποιοῦνται. Δεσμοὶ ἠθικοί, δεσμοὶ οἰκογενειακοὶ ἐπὶ τοσοῦτον χαλαροῦνται καὶ συντρίβονται, ὥστε τὰ παγκόσμια διατάγματα τοῦ μόνου ἐπὶ γῆς σκηπτούχου Ρωμαίου Αὐτοκράτορος οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἐπιφέρουσιν ἐπὶ τῶν ἠθῶν τῶν ἀνθρώπων. Διατί; διότι τῆς ἠθικότητος ἀπορρεούσης ἐκ τῆς θρησκευτικότητος, ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα αὐτῶν ἦν πεπλανημένη, ἡ δὲ καλλαισθησία, δι' ἧλων τῶν περιβολῶν αὐτῆς δὲν ἐξυπηρέτει τὴν παράστασιν τῆς ἰδέας τῆς τελειότητος καὶ τῆς ἀρετῆς.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ἱερομ. **Σεραφεὶμ παπᾶ Παϊσίου**

Ο ΧΑΛΚΟΥΣ ΟΦΙΣ

ἢ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΕΩΣ

«Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν
» ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆ-
» ναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα
» πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπό-
» ληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».
(Ἰω. γ΄, 14—15).

Ἀναγινώσκομεν εἰς τὸ 21ον κεφάλαιον τῶν ἀριθμῶν, ὅτι, ὅτε οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἑβραῖοι ἤρχισαν νὰ γογγύζωσι κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸν ὑβρίζωσι διὰ τὴν ἐν τῇ γῇ Ἐδὲμ ἔλλειψιν ποικιλίας τροφῶν, ὁ Θεὸς ἐξαπέστειλε κατ' αὐτῶν ὄφεις δηλητηριώδεις, οἵτινες προσβάλλοντες διὰ τῶν δηγμάτων των τοὺς μεμψιμοίρους καὶ ἀχαρίστους ἐπροξένουν εἰς αὐτοὺς τὸν θάνατον. Ὁ Μωϋσῆς, κατὰ τὸ ἱερὸν κείμενον, ἐπεκαλέσθη τότε τὴν συγχώρησιν τοῦ Ὑψίστου, Ἐκεῖνος δὲ διέταξε τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπὶ δένδρου ἀνάρτησιν χαλκοῦ ὄφεως, εἰς ὃν πᾶς ὁ μετὰ δέους καὶ συντριβῆς προσατενίζων αὐτοστιγμεὶ ἐκ τῶν πληγῶν ἐθεραπεύετο.

Χίλια πεντακόσια ἔτη μετὰ τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός, τοῦ ὁποίου ἡ ἀλήθεια εἶνε ἀδιαμφισβήτητος, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς συνωμίλει ἐν Ἱεροσολύμοις μετὰ μεγάλου τινὸς φαρισαίου, Νικοδήμου καλουμένου. Ἀναπτύσσων δ' εἰς αὐτὸν τὸ μυστήριον τῆς θείας ἀπολυτρώσεως καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ πλάτος, ἀνεμιμνήσκετο τοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ γεγονότος, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἀνεύρισκεν εἰκόνα καὶ προτύπωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Γολγοθᾶ. «Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου». Οὕτω λαλῶν πρὸς τὸν Νικόδημον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ Χριστός, ὑπεδείκνυε συγχρόνως καὶ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ μὲν τοὺς ὁδοιποροῦντας Ἰουδαίους ἐγκρυπτομένην τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ πρὸς τὴν τελείωσιν βαδίζοντος, ὑπὸ δὲ τοὺς θανατοῦντας ὄφεις τὴν αἵρνης προκύψασαν καὶ πληγώσασαν τὸν ἄνθρωπον ἁμαρτίαν, ὑπὸ δὲ τὸν χαλκοῦν ὄφιν αὐτὸν τὸν Ἐσταυρωμένον Χριστόν, τὸν ἡμέτερον ἰατρὸν καὶ ἀνακαινιστήν, ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ ὁποίου ἠνωρθώθημεν καὶ διὰ τοῦ μώλωπος τοῦ ὁποίου ἰάθημεν. Τὸ διάγραμμα, ὅπερ ἐγχειρίζει εἰς ἡμᾶς ὁ θεῖος Διδάσκαλος εἶνε πλῆρες. Ἂς τὸ ἀκολουθήσωμεν ἐν τῇ

σημερινῇ μας γραφικῇ μελέτῃ. Ἑβραῖοι, ὄρεις θανατοῦντες, χαλκοῦς ὄφις—ἰδοὺ ὁ τύπος καὶ τὸ σύμβολον. Ἄνθρωπος, ἁμαρτία, Σταυρός — ἰδοὺ ἡ τριφανὴς ἀλήθεια τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ μυστηρίου. Οἱ ἀγαπητοί ἡμῶν ἀναγνῶσται, συχνάκις ἀκούσαντες ἐξαγγελλομένας τὰς περὶ ὧν πρόκειται ὁ λόγος ἀληθείας, ἴσως μᾶς παρατηρήσωσιν ὅτι παλιλογοῦμεν καὶ πάλιν. Ἀλλὰ μήπως καὶ ὁ ἥλιος καθ' ἡμέραν ἐμφανιζόμενος δὲν παλιλογεῖ; Ἐφόσον ἡ ἀνθρωπότης θὰ διατελῇ ἐπιλήσμων τῶν καθηκόντων της καὶ τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ της, ἡ ἁγία Βίβλος, ὡς ἀδέκαστός τις συνείδησις, δὲν θὰ παύσῃ νὰ τῇ ὑποδεικνύῃ διαρκῶς τὴν μίαν ἀλήθειαν, τὴν μίαν σωτηρίαν. Καὶ μόνον ὅταν, ἐματισμένη καὶ σωφρονοῦσα, καθήσῃ ὡς ἄλλη ἰαθεῖσα Μαγδαληνὴ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μόνον τότε ἓν ἄλλο πλέον βῆμα, τῶν Χερουβὶμ τὸ βῆμα, εἰς γλῶσσαν νέαν θὰ λαλῇ πρὸς αὐτὴν περὶ πραγμάτων καινῶν.

Μέρος Α'.

Οἱ ὁδοιποροῦντες Ἑβραῖοι τύπος τοῦ πρὸς ἐθνικὴν τελείωσιν πλασθέντος ἀνθρώπου.

Εἶνε γνωστόν, καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστα περὶ τὰς Γραφὰς ἀσχοληθέντα, ὅτι ὁ Ὕψιστος Θεός, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἄφηκε πάντα τὰ ἔθνη, κατὰ τὸν Ἀπόστολον (Πράξ. ιδ', 16) να πορεύωνται τὸν δρόμον των, ὡσεὶ μικρὸν ἐνδιεφέρετο περὶ αὐτῶν, ἔλαβεν ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτοῦ καὶ ἐνδελεχῆ προστασίαν τὸν ἑβραϊκὸν λαόν, τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ καὶ ἐκλεκτὸν λαόν του, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν βίον καὶ προτέσχε καὶ εἰργάσθη τρόπον τινὰ πλειότερον. Μέλλων δέ, ἕνεκα λόγων, οὓς αὐτὸς ἐν τῇ πανσοφίᾳ του ἐγνώριζε, νὰ ἐγκληματίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς χώρας τοῦ Νείλου εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἰορδάνου, ἀπὸ τῆς γῆς τῆς δουλείας εἰς τὴν ἐπηγγελμένην γῆν, ἤγειρε μὲν ὡς ὁρατὸν αὐτοῦ κυβερνήτην τὸν προφήτην Μωϋσέα, παρέσχε δ' εἰς αὐτὸν πάντα τὰ μέσα τὰ διὰ τοιοῦτον κοπιῶδες ταξείδιον ἀπαραίτητα, τὴν στήλην τοῦ πυρός, τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, τὰς θεογράφους πλάκας, τὰς ἀπὸ τοῦ Σινᾶ συμβουλάς, δι' ὧν ὡς διὰ βαρυτάτου ὁπλισμοῦ καθωπλισμένος ὁ περιούσιος λαός, θὰ ἀπετάσσετο μὲν τὸν ἀνελεύθερον καὶ δουλοπρεπῆ βίον, θὰ κατέκτα δὲ τὴν Χαναάν, τὴν μέλι καὶ γάλα ρέουσαν.

Ἡ ἱστορία αὕτη ἀλληγορουμένη εἶνε συγχρόνως καὶ ἱστορία τοῦ καθόλου ἀνθρώπου. Ὡς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ μεταξὺ τῶν ἐπιλοίπων λαῶν, οὕτω καὶ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς προέκρινεν ὑπὲρ πάντα τὰ λοιπὰ δημιουργήματα, εἰς μὲν τὴν περὶ τὸν ἄνθρωπαν ἄλογον φύσιν δώσας ἐλαχίστην προσοχήν, πλείστην δ' ὅσην φροντίδα ἐπιδείξας πρὸς τὸ ὂν τὸ λογικὸν καὶ δισύνδετον. Ὡς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἀνυπαρξίας εἰς τὸ φῶς τῆς ὑπάρξεως, οἱονεὶ ἐκ τῆς γῆς τοῦ Φαραὼ εἰς τοῦ οὐρανομήκους Σινᾶ τὰς ἐρήμους· ὡς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς διὰ πλείστων ὅσων ἐφοδίων καθώπλισε, δώσας εἰς αὐτὸν τοῦ λογικοῦ μὲν τὸν πυρὸν ἀντὶ τῆς πυρίνης στήλης, τῆς συνειδήσεως δὲ τὸν νόμον ἀντὶ τῶν θεογράφων πλακῶν, τὸν ἡγεμόνα δὲ νοῦν ἀντὶ τοῦ Μωϋσέως· ὡς τὸν λαὸν τέλος τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Θεὸς καθωδήγησε διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν ἐπηγγελμένην γῆν, οὕτω καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰσήγαγεν εἰς τῆς γῆς τὸν αὐχμηρὸν πλανήτην οὐχὶ ὡς εἰς μόνιμον πόλιν καὶ τελευταῖον κατάπτημα, οὐχὶ ὡς εἰς λιμένα καὶ διαρκὲς κατοικητήριον, ἀλλ' ὡς εἰς δρόμον ταξειδίου, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου θὰ χαιρετίσωμεν τῆς αἰωνίας πατρίδος τὰς φιλτάτας ἀκτάς.

Καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ταξειδίου μας καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ βίου μας καὶ ἡ γῆ Χανάν, πρὸς ἣν κατευθυνόμεθα, ποία;

Ἡ κατὰ κόσμον σοφία εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην μᾶς προσφέρει μυρίας ἀντιφατικὰς καὶ ἀλληλοσυγκρουομένας ἀπαντήσεις, ὧν οὐδεμία ἢ σχεδὸν οὐδεμία πλησιάζει πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἐκ τῶν κατὰ κόσμον σοφῶν οἱ μὲν ἐμβλέπουσι τὸν προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ αὐτοῦ ἀναπτύξει καὶ τῇ προκοπῇ εἰς τὰ γράμματα, οἱ δὲ ἐν τῷ ἀθλητικῷ καὶ εὐπλάστῳ καὶ γραφικῷ τοῦ σώματος παραστήματι — οὗτοι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς πολιτείας καὶ τῇ ὑπὲρ αὐτῆς ἐκχύσει καὶ τῆς τελευταίας τοῦ αἵματος ῥανίδος, καὶ ἐκεῖνοι ἐν τῇ ὁποδουλώσει καὶ ὑποζεύξει τῆς πολιτείας εἰς τὸ ἴδιον κομματικὸν ἅρμα. — Ἄλλοι μὲν ἐν τῇ κατακτήσει τῶν πάντων, καὶ ἄλλοι ἐν τῇ κυνικῇ στερήσει πάντων.— Ἕτεροι ἐν τῇ περιφρονήσει πάσης ἐπιγείου θλίψεως καὶ ὀδύνης· καὶ ἕτεροι ἐν τῷ ἐγκυλισμῷ εἰς πᾶσαν ἀθέμιτον καὶ χαμαίζηλον ἡδονήν. Οὗτοι ἐν τῇ διαπραξει πάσης ἀρετῆς ἄνευ ἐλπίδος μισθαποδοσίας, καὶ ἐκεῖνοι ἐν τῇ κατορθώσει πάσης κακίας ἄνευ φόβου Θεοῦ. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι σκοπὸν τοῦ ἀνθρώπου δογματίζοντες τὴν ἐκμηδένισιν, τὸν αἰώνιον ὕπνον, τὸ νιρβάνα, τὸν θάνατον.

Εἶνε αὐτός, ἀναγνῶστα, τοῦ ἀνθρώπου ὁ προορισμός; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη, ἡ πολιτεία, ἡ ἀνθρωπότης καὶ ὅσα τοιαῦτα, εἶνε βεβαίως δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἡ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐργασία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ ἡμετέρου βίου. Μὴ ἐκλαμβάνωμεν τὰ ἐπουσιώδη ὡς οὐσιώδη καὶ τὴν ὁδοιπορίαν ὡς τὸν σταθμόν. Ὑπεράνω ὅλων αὐτῶν ὑπάρχει τι ὑψηλότερον, φωτεινότερον, εὐγενέστερον, εἰς ὃ καὶ ἐπιστήμη καὶ τέχνη καὶ πολιτεία καὶ ἀνθρωπότης ὑπουργοῦσιν. Ἂν δὲ τὰ θεῖα ταῦτα πλαστουργήματα δὲν ἀποτελοῦσι τὸν προορισμόν μας, πολλῷ μᾶλλον τὸν προορισμόν μας δὲν ἀποτελεῖ ὁ κορεσμὸς τῶν παθῶν μας

καὶ ἡ πάχυνσις τῆς γηίνης ἡμῶν ὑποστάσεως. Βεβαιότατα ὄχι! Ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἔπλασεν οὕτω τελείους καὶ δὲν μᾶς ἐπροίκισε μὲ τόσα προσόντα, ἵνα καταστῶμεν δοῦλοι μαστιγίαι τῆς ὕλης καὶ νὰ ἔρπωμεν ὡς ἄλογα ζῶα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πηλοῦ. Ἂν ἐστολίσθημεν μὲ τὴν ὀρθοστασίαν, ἂν ἐπλάσθημεν ν' ἀτενίζωμεν πρὸς τοὺς οὐρανούς, ἂν ἐνετέθη ἐν ἡμῖν καρδία πλήρης χρυσῶν ἰδεωδῶν, ἂν ἐχαρίσθη εἰς ἡμᾶς τοῦ λογικοῦ ὁ λαμπτὴρ, ἂν ἐδημιουργήθημεν κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν, πάντα ταῦτα ἐγένοντο, οὐχὶ ἵνα ἀσελγῶμεν ὡς ὁ σάτυρος, λακτίζωμεν ὡς ὁ ἡμίονος, μνησικακῶμεν ὡς ἡ κάμηλος, βρυχώμεθα ὡς ὁ λέων, κεντῶμεν ὡς ἡ ἔχιδνα, πλήττωμεν ὡς ὁ σκορπιός. Σκοπὸς μας δὲν εἶνε νὰ σωρεύσωμεν ἀθεμίτους θησαυρούς, ν' ἀναβῶμεν διὰ δολοπλοκιῶν εἰς τὰ ὕπατα τῶν ἀξιωμάτων, νὰ συνάψωμεν γάμους πλουσίους, ν' ἀνεγείρωμεν μαρμαρύκτιστα μέγαρα, νὰ διαρημίσωμεν τὸ ὄνομά μας εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῆς γῆς. Ὁ Θεὸς διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν ἐπηγγελμένην γῆν ἐχειραγώγει τοὺς ἑβραίους· καὶ ἡμεῖς βαδίζομεν πρὸς τέρμα τελειότερον. Εἴμεθα μικρόθεοι· σκοπός μας λοιπὸν εἶνε νὰ καταντήσωμεν πρὸς τὸν μέγαν Θεόν. Εἴμεθα ἀτελεῖς· προορισμὸν ἄρα ἔχομεν νὰ τελειοποιηθῶμεν, πρὸ πάντων πνευματικῶς, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ θείου ἡμῶν προτύπου. Δουλεύειν Θεῷ ζῶντι,— ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ ἐν τῷ Θεῷ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον,— σπεύδειν εἰς τοὺς οὐρανοὺς διὰ τῆς ἁρμονικῆς χρήσεως τῶν προτρεθεισῶν εἰς ἡμᾶς ἱκανοτήτων· τοῦτο εἶνε τὸ τέλος μας, τοῦτο δι' ἡμᾶς ἡ γῆ Χαναάν.

Ἀλλ' ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἱστορίαν μας.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Κωνσταντῖνος Ν. Καλλίνικος

πρεσβύτερος

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐντιμότατοι κύριοι, οἱ διέποντες τὰ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως εἴτε ἐθνικὰ εἴτε κοινωνικὰ εὐαγῆ καθιδρύματα.

Ἀριθμ. πρωτ. 719 / διεκπερ. 559

Ὅτι τὸ φυλάξασθαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι πολλῷ ἐστι χαλεπώτερον, τοῦτο καὶ τοῖς πάλαι ἐν παροιμίαις ἀνωμολόγηται καὶ ἡ καθ' ἑκάστην πεῖρα μαρτυρεῖ· οὐδὲ χρείαν ἔχομεν παραδειγμάτων, ἵνα πεισθῶμεν ἅπαντες ὅτι τὰ διὰ χρόνου μακροῦ καὶ ἐν πολλοῖς μόχθοις καὶ μετὰ φειδοῦς ἐσκεμμένης κτηθέντα μία πολλάκις εὐχερῶς ἠφάνισεν ἀβουλίας τῶν κτησαμένων στιγμή, μὴ προνοησάντων ὅπως ἐν ἀσφαλεῖ τὰ ἑαυτῶν διατηρήσωσι. Ταῦτα λογιζόμενον καὶ τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, ᾧ ὑπὸ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν ἀνατεθειμένη ἐστὶν ἡ ἀνωτάτη ἐποπτεία τῆς διαχειρίσεως τῆς ὑλικῆς περιουσίας ἁπάντων τῶν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἐξηρτημένων εὐαγῶν καθιδρυμάτων, καὶ λαβὸν ὑπ' ὄψιν ὅτι πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν εἴτε ἐνορίαις εἴτε εὐαγέσιν οἴκοις εἴτε ἐθνικοῖς ἱδρύμασιν ἀνηκουσῶν περιουσιῶν ἀπὸ πάσης βλάβης σύντονα ἀπαιτοῦνται μέτρα προνοίας, ἔγνω καὶ ἀπεφάσισεν, ὅπως αἱ καταθέσεις κεφαλαίων τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἐθνικῶν ἱδρυμάτων, μηδ' αὐτοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου ἐξαιρουμένου, γίγνωνται οὐχὶ παρ' ἰδιώταις ἀλλὰ παρὰ τραπέζαις πρώτης τάξεως, ὧν κατάλογος παρ' ἡμῖν εὕρηται, μηδεμίᾳ δὲ ἄρσις ἢ μεταβολὴ τῆς φύσεως αὐτῶν λαμβάνῃ χώραν ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ ἐγκρίσεως τῶν Πατριαρχείων, τῶν ὑπογραφῶν τῶν Ἐφόρων καὶ Ἐπιτρόπων ἐν πάσῃ ταυτῇ περιπτώσει, ὡς καὶ ἐν περιπτώσει κοινοποιήσεως ταῖς τραπέζαις τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν, ἐπικυρουμένων δεόντως ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων· ἐνέκρινε δὲ συνάμα ὅπως τὸ παρὸν μέτρον ἀναδρομικὴν ἔχον δύναμιν ἐφαρμοσθῇ καὶ διὰ τὰς γενομένας μέχρι τοῦδε καταθέσεις. Τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην τοῦ ἐντίμου Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, περιβληθεῖσαν ἤδη καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου, ἅπασιν ἡμῖν κατὰ καθῆκον γνωστὴν ποιούμενοι, προτρεπόμεθα ἅπαντας ὑμᾶς καὶ ἀξιοχρέῳ ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ἀξιοῦμεν ὅπως πιστῶς ἐφαρμόσητε, ἀξιοι οὕτως ἀποδεικνύμενοι τῆς εὐαρεσκείας τῆς Μητρὸς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῶν παναγίων Πατριαρχικῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν. Εἴητε δὲ ἐπὶ τούτοις ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Φεβρουαρίου 1902.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, οἱ προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τιμιώτατοι Ἐπίτροποι, Μιχταρίδες καὶ Κεχαγιάδες,

Ἀριθμ. Πρωτ. 500 / Διεκπ. 595

Οὔτε τῷ Θεῷ φίλον οὔτε τοῖς κειμένοις ὑπὸ τῆς Πολιτείας νόμοις σύμφωνόν τί ἐστιν ἡ ὀλιγωρία τῶν τῆς ὑγιεινῆς τοῦ σώματος κανόνων· διὸ καὶ σύντονος μὲν ἀεὶ ἐπιδείκνυται κυβερνητικὴ πρόνοια πρὸς προφύλαξιν τῶν κατοίκων οὐ μόνον τῆς εὐτυχοῦς ταύτης καὶ βασιλευούσης μεγαλουπόλεως, ἀλλὰ καὶ σύμπαντος τοῦ κραταιοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους ἀπὸ τῶν μεταδοτικῶν νοσημάτων, πολλαὶ δὲ καὶ μεγάλαι καταβάλλονται θυσίαι ὑπὲρ τῆς δημοσίου ὑγιεινῆς, ἐπανειλημμένως δὲ καὶ ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τὰ δέοντα συνεβούλευσε τοῖς ὑπ' αὐτῇ τελοῦσιν Ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς, καὶ οὐ μόνον διὰ ἐγκυκλίων τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἀλλὰ καὶ διὰ σεπτῶν Πατριαρχικῶν Ἀποδείξεων ὥρισεν ὅπως τὰ πρόσωπα τῶν ἐκ μεταδοτικῶν νοσημάτων ἀποθιούντων μὴ μένωσιν ἀσκεπῆ, ἀλλὰ καλύπτωνται ἐπιμελῶς, εἴτε διὰ ὑφάσματος, εἴτε διὰ ὑαλίνου καλύμματος στεγανῶς προσηρμοσμένου τῷ φερέτρῳ, ἵνα οὕτως οἱ κατὰ τὰς διαταξεις τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας τὸν τελευταῖον τοῖς θανοῦσι διδόντες ἀσπασμὸν ἀδεῶς ἐπιτελῶσι τὸ ἀπαραίτητον τοῦτο χριστιανικὸν καθῆκον, μὴ ἐρχόμενοι εἰς ἄμεσον διὰ τῶν χειλέων ἐπαφὴν πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ νεκροῦ. Ἐπειδὴ δὲ παρετηρήθη ὅτι φορεῖς τῶν νοσημάτων οὐχ ἧκιστά εἰσι καὶ τὰ ἐνδύματα

τῶν νεκρῶν, διὰ ταῦτα γνώμῃ Συνοδικῇ ἐπικυρωθείσῃ καὶ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ πανσεβάστου καὶ προσκυνητοῦ ἡμῶν Δεσπότου καὶ Πατριάρχου, τήνδε ἡμῶν τὴν Ἐγκύκλιον ἀπολύομεν, δι' ἧς τοῦτο μὲν ἐπαναλαμβάνομεν καὶ αὖθις ὅσα καὶ ἐκ προτέρων ἦσαν καθωρισμένα· ὅπως δηλαδὴ καλύπτωνται προσηκόντως οἱ νεκροὶ τῶν ἐκ μεταδοτικῶν νοσημάτων ἀποθνησκόντων Χριστιανῶν, μηδὲ γίνηται ὁ τελευταῖος ἀσπασμὸς ἀμέσως ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν, ἀλλ' ἐμμέσως ἐπὶ τοῦ καλύμματος, τοῦτο δὲ τὸ πρῶτον νῦν ὁρίζομεν καὶ ἐντελλόμεθα ἵνα μηδέποτε καὶ ἐπὶ μηδενὶ λόγῳ λαμβάνωνται καὶ χρησιμοποιῶνται τὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα τοῦ νεκροῦ πράγματα, ἐὰν μὴ πρότερον ἀπολυμανθῶσι κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ πλυνόμενα διὰ ζέοντος ὕδατος καθαρισθῶσιν. Οὕτω δὲ πράττοντες καὶ τὴν προσήκουσαν καταβάλλοντες φροντίδα ὅπως μηδεμία παρέχηται ἀφορμὴ ἐξαπλώσεως τῶν μολυσματικῶν νοσημάτων, εἴτε ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Φεβρουαρίου 1902.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ ἀπονομὴ τοῦ παρασήμου Μετζιδιὲ ἀδαμαντοστίκτου α΄ τάξεως τῇ Α.Θ.Π. τῷ Οἰκ. Πατριάρχῃ Ἰωακεὶμ τῷ Γ΄.

Πρόφρονι θυμῷ ἀγγέλλομεν τὸ λίαν εὐάρεστον γεγονὸς ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ μεγάθυμος καὶ τρισέβαστος ἡμῖν Αὐτοκράτωρ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν ἐφέντης ἡμῶν ἀπένειμε τῇ π. Δευτέρᾳ τῇ Α. Θ. Π. τῷ πανσεβάστῳ ἡμῖν Δεσπότῃ, τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κ. Ἰωακεὶμ τῷ Γ΄ τὸ ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν παράσημον **Μετζιδιὲ α΄ τάξεως** μετ' ἀδαμάντων, ἀνθ' οὗπερ ἔφερεν οὗτος τοιούτου ἀπὸ τῆς α΄ πατριαρχείας αὐτοῦ ἄνευ ἀδαμάντων.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔχουσα λόγους ὅπως ἀνελθοῦσα εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ Ἀνάκτορα ὑποβάλῃ διὰ τοῦ α΄ γραμματέως ἐξοχωτάτου Ταχσὶν βέη τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ μονάρχῃ εὐχαριστίας διὰ τὰς ἐπιχαρίτως ἀπονεμηθείσας ἐσχάτως αὐτοκρατορικὰς χάριτας τοῖς ἐν Γενεύῃ ὁμογενέσι φοιτηταῖς ἐπὶ τῇ ὑπ' αὐτῶν ἐν καιρῷ ἐκδηλωθείσῃ ἀφοσιώσει πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, ὡς καὶ ἐπὶ τῇ προσφάτῳ ἀπονομῇ παρασήμων μὲν εἰς τινας τῶν σεβασμ. ἀγίων ἀρχιερέων, βαθμῶν δὲ καὶ παρασήμων εἰς τινας τῶν ὁμογενῶν, μετέβη τὴν π. δευτέραν εἰς Γιλδὶζ συνοδευομένη ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγια Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου.

Τῶν καταλλήλων εὐχῶν καὶ θερμῶν εὐχαριστιῶν τῆς Α. Θ. Π. ὑποβληθεισῶν τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι διὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Α΄ γραμματέως τῶν ἀνακτόρων, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ἐνωτισθεῖσα τὴν ἄφιξιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εὐηρεστήθη πάνυ μεγαλοφρόνως νὰ διαμηνύσῃ διὰ τῆς Α. Ἐξοχ. τοῦ Α΄ γραμματέως οὐ μόνον τὴν ὑψηλὴν Αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴν εὐαρέσκειαν καὶ τὰς ὑψηλὰς Αὐτοῦ προσρήσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ δηλώσῃ ὅτι ἀπονέμει τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὸ μνησθὲν ὑψηλὸν αὐτοκρατορικὸν παράσημον, τὸ φέρον τὸ ὄνομα τοῦ ἐνδόξου καὶ ἐνδόξως κεκοιμημένου Αὐτοῦ αὐτοκρατορικοῦ πατρός, εἰς περιφανῆ ἔνδειξιν τῆς ὑψηλῆς Αὐτοῦ εὐαρεσκείας ἐπὶ τῇ ἐμφρονι καὶ νομοταγεῖ διοικήσει τῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πνευματικῶν καὶ κοινοτικῶν πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων, ὅπερ ἐστὶ καὶ ὁ διακαέστερος πόθος τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, οὐδὲν ἕτερον ποθούσης ἢ τὸ νὰ συμβιῶσι πάντες οἱ πιστοὶ Αὐτοῦ ὑπήκοοι ἐν νομοταγείᾳ καὶ πίστει ἀπολαύοντες ἀγαθῶν, καὶ οὗ ἕνεκα νυχθήμερον Αὕτη προνοεῖ.

Ἐκκλησία καὶ Γένος εὐγνωμονοῦσιν ἀπείρως τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι ἐπὶ τῷ νέῳ τούτῳ περιφανεῖ τεκμηρίῳ τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας καὶ εὐχὰς ἀναπέμπουσιν ὑπὲρ Αὐτοῦ καὶ εὐημερίας καὶ εὐδαιμονίας τοῦ ὑψηλοῦ Αὐτοῦ κράτους, οὗ τὸ καθεστὼς περὶ πολλοῦ ἔχουσιν.

Ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ γεγονότι τῆς ἀπονομῆς τοῦ παρασήμου, τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἔσπευσαν νὰ συγχαρῶσιν οἱ σεβασμ. ἅγιοι συνοδικοί, τὰ ἔντιμα μέλη τοῦ Δ. Ε.Μ. Συμβουλίου, μέλη τινὰ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, πάμπολλοι ὁμογενεῖς λογάδες καὶ βαθμοῦχοι ὡς καὶ ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι, ὧν τὰ ὀνόματα συντομίας χάριν παραλείπομεν.

Οἱ ἀνωτέρω μνημονευόμενοι ὁμογενεῖς ἐν Γενεύῃ φοιτηταί εἰσιν οἱ κκ. Ἀριστείδης Σ. Παπαδάκης, υἱὸς τοῦ ταμίου τῶν ἡμετέρων Πατριαρχείων κ. Συμεὼν Παπαδάκη, περατώσας τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ διατελῶν ἤδη ἐσωτερικὸς ἰατρὸς τοῦ νοσοκομείου τῆς Γενεύης, ὁ κ. Νικόλαος Γιανναρόπουλος, φοιτητὴς τῆς ἰατρικῆς καὶ οἱ κκ. Ἀδελφοὶ Καλεύρα φοιτηταὶ ὁ μὲν εἷς τῆς ἰατρικῆς, ὁ δὲ ἕτερος τῆς νομικῆς.

Καὶ τὸν μὲν κ. Ἀριστείδην Σ. Παπαδάκην, ἡ Α. Α. Μ. ηὐδόκησεν ὅπως, διατάγματι αὐτοκρατορι-

κῷ, διορίσῃ ἰατρὸν τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου Χαρηλιὲ ἐπὶ μισθῷ μηνιαίῳ γρ. 1000, τοῖς δὲ τρισὶν ἑτέροις ἀπονείμῃ τὸ παράσημον μετζηλιὲ Ε'. τάξεως μετὰ χρηματικοῦ φιλοδωρήματος σὺν τῇ δηλώσει ὅτι, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πρωτεύουσαν, θέλουσι τοποθετηθῆ ἐν διαφόροις νοσοκομείοις τῆς Σ. Κυβερνήσεως.

Τῶν αὐτοκρατορικῶν τούτων δειγμάτων ὑψηλῆς εὐμενείας τοῦ σεπτοῦ Ἄνακτος διακοινωθέντων αὐτοῖς, οὗτοι ἔσπευσαν τηλεγραφικῶς τοῦτο μὲν ἵνα ὑποβάλωσι τῷ μεγαλόφρονι Ἄνακτι ἁρμοδίως τὴν διάπυρον καὶ ἀΐδιον εὐγνωμοσύνην αὐτῶν, τοῦτο δὲ εὐχαριστήσωσι τῇ Α. Θ. Π. διὰ τοῦ ἑπομένου τηλεγραφήματος:

Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Ἰωακεὶμ Γ'.

Ὑποβαλόντες εὐχαριστήρια τηλεγραφικῶς Αὐτοῦ Μεγαλειότητι, ἐκφράζομεν ὑμῖν μετὰ συναδέλφων βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην ἐπὶ πατρικαῖς ἐνεργείαις.

Γενεύη, **Παπαδάκης**

— *Κυπριακὸν ζήτημα.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος διαιτησία συνελθοῦσα τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ εἰς συνεδρίαν, ἔλαβεν ὑπ' ὄψει τὰς ἀπὸ τῆς ὑποψηφιότητος αὐτῶν παραιτήσεις τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Μελενίκου Ἰωακεὶμ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κυριακουπόλεως Μελετίου, ὡς καί τινα τηλεγραφήματα τῶν ἐν Κύπρῳ δύο μερίδων. Εἰς ἀντικατάστασιν δὲ τῶν δύο παραιτησαμένων ἡ διαιτησία ἔθηκεν ὑποψηφίους τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Διδυμοτείχου Φιλάρετον καὶ τὸν πανοσιολογιώτατον ἡγούμενον τῆς ἐν Κύπρῳ Μονῆς Κύκκου ἀρχιμ. Γεράσιμον.

Ὁ οὕτω συμπληρωθεὶς νῦν καταρτισμὸς τῶν ὑποψηφίων ἀνεκοινώθη τηλεγραφικῶς τοῖς ἐν Κύπρῳ μητροπολίταις Κιτίου καὶ Κυρηνείας προσεπιδηλωθέντος αὐτοῖς ὅτι ταχυδρομικῶς πέμπονται αὐτοῖς αἱ δέουσαι συστάσεις.

Τῆς συνεδρίας ταύτης τῶν σεπτῶν διαιτητῶν ἀπῆν ὁ τὴν Α. Θ. Μ τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ἐκπροσωπῶν ἀρχιμ. Γερμανὸς Γρηγοριᾶς.

— *Συνεντεύξεις* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνωδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου βέη Οἰκιάδου μετέβη τῇ π. Τρίτῃ εἰς τὴν Υ. Πύλην καὶ συνδιελέξατο περὶ τινων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων μετὰ τῆς Α. Υ. τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ἀβδουρραχμὰν πασᾶ.

Ὡσαύτως τῇ π. Τετάρτῃ ἐν συνοδίᾳ τοῦ αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέψατο κατ' οἶκον τὴν Α. Υ. τὸν πρωθυπουργὸν Σαὶτ πασᾶν καὶ τὴν Α. Ε. τὸν ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν Ριζᾶ πασᾶν συνδιαλεξάμενος περὶ τῶν αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

— *Μητροπολίτης Σμύρνης.*—Τῇ π. τρίτῃ ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτης Σμύρνης Βασίλειος, ὅτινα ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προϋπήντησεν ὁ Δευτερεύων Παρθένος. Ἡ Α. Σεβασμιότης κατευθυνθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἀνελαβοῦσαν ἀπὸ τῆς χθὲς τὰ καθήκοντα αὐτῆς προσεφώνησεν ἐν τῇ συνεδρίᾳ καταλλήλως ἡ Α. Θ. Π., πρὸς ἣν ἡ Α. Σ. ἀπήντησε τὰ εἰκότα.

— *Ἐφορεία Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς π. τρίτης ἀναγνωσθεῖσα ἐνεκρίθη αἴτησις τῆς ἐφορείας τῶν ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων λαβούσης ἀπόφασιν ὅπως τοὐντεῦθεν, μετὰ τὴν ἐν Βαλουκλίῳ ἐτησίως γινομένην πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν λειτουργίαν καὶ τὴν ἐπιθεώρησιν πάντων τῶν τμημάτων τῶν ἐθνικῶν Καθιδρυμάτων, ἀναγινώσκηται λογοδοσία τῆς ἐτησίας διαχειρίσεως καὶ καταστάσεως τῶν εὐαγῶν ἱδρυμάτων καὶ δημοσιεύηται κατόπιν πρὸς γνῶσιν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, ὅπερ διὰ τοῦ ὁδηγοῦ αὐτοῦ συντηρεῖ ταῦτα.

— *Μητροπολίτης Οὐγγροβλαχίας.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ Ὑψηλοπανιερωτάτου μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας Ἰωσὴφ ἀπαντήσαντος εἰς συλλυπητήριον ἐπιστολὴν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, διαβιβασθεῖσαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Μολδαυίας Ἰωσήφ.

— *Ἐπισκέψεις.*—Τῇ π. Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ρωσσίας κ. Ζηνόβιεφ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ β' διερμηνέως τῆς πρεσβείας κ. Στσερπάτσκη.

Χθὲς δὲ ἡ Α. Θ. Π. ἀντεπεσκέψατο τὴς Α. Ἐξοχότητα.

— *Ἀναχωρήσεις.*— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ὡς καὶ πάντας τοὺς διαπρεπεῖς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς φίλους ἀπῆλθεν ἐπανακάμπτων εἰς Ἱεροσαλήμ, ἡ Α. Π. ὁ Σκευοφύλαξ τοῦ Π. Τάφου ἀρχιμ. Εὐθύμιος προπεμφθεὶς μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου ὑπὸ τοῦ σεβασμ. Ἐπιτρόπου τοῦ Π. Τάφου ἁγίου Νεαπόλεως Ἀρσενίου, τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ Θρόνου Γερμανοῦ, τοῦ βοηθοῦ τοῦ Ἐπιτρόπου τοῦ Π. Τάφου ἀρχιμ. Καλλίστου καὶ πολλῶν ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

—*Λειτουργία πρεσβυτέρου.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἱερουργοῦντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ξάνθης Ἰωακεὶμ ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, ἐγένετο ἡ εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ τέως ἀρχιδιακόνου τῆς μητροπόλεως Ξάνθης Ἰωακεὶμ Γεωργιάδου, καὶ εἶτα ἡ εἰς ἀρχιμανδρίτην χειροθεσία αὐτοῦ. Ὁ νεοχειροτονηθεὶς ἐπανακάμπτει μετά τινας ἡμέρας εἰς Ξάνθην ὡς Πρωτοσύγκελλος καὶ Ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου Ξάνθης.

— *Πατριαρχικὰ συλλυπητήρια* —Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ τοῦ ἐκ τῶν διακόνων αὐτοῦ Ἱεροθέου Ἀνθουλίδου ἅμα μὲν διεβίβασε τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ τὰ συλλυπητήρια τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος Ἰωάννου Καραγιαννίδου, ἐγκρίτου ἐμπόρου καὶ μέλους τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου διατελέσαντος ἄλλοτε, ἅμα δὲ ἐξεπροσωπήθη κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ νεκροῦ γενομένην μεγαλοπρεπῶς ἐν Χαλκηδόνι ἐν μέσῳ πολλοῦ κόσμου.

—*Προσφορὰ εἰς τὸν Ἐκκλ. Μουσικὸν Σύλλογον.* — Ὁ ἀοίδιμος μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Κοσμᾶς, εἷς τῶν σπανίων μυστῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς

γενόμενος καὶ μετ' ἐνδέου ζήλου αὐτὴν καλλιεργήσας, εἶχεν ἐπινοήσει καὶ κατασκευάσει ἴδιον μουσικὸν ὄργανον. Τοῦτο ἀποκείμενον εὑρὼν ἐν τῇ ἱερᾷ μητροπόλει ὁ πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας αὐτοῦ εἰς Πρέσβιζαν μεταβὰς Δευτερεύων Παρθένιος, καὶ τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ διαγνούς, θέλων δ' ἅμα ἵνα οἱ πολυετεῖς μόχθοι τοῦ ἀειμνήστου περὶ τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν μὴ καταστραφῶσιν, ἀλλὰ μελετηθῶσιν προσηκόντως, προὔτεινε τῇ Δημογεροντίᾳ ὅπως τὸ μουσικὸν ὄργανον δωρηθῇ τῷ Ἐκκλησιαστικῷ Μουσικῷ Συλλόγῳ. Τῆς προτάσεως δεκτῆς γενομένης, τὸ ὄργανον κόμισθὲν ἀσφαλῶς παρεδόθη τῷ Συλλόγῳ, συνεπινευούσης καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Ἀρχιερατικῶν Περιουσιῶν ἐπιτροπῆς.

Ὁ Ἐκκλ. Μ. Σύλλογος ἐξέφρασεν ἰδιαιτέρως τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ τῷ Δευτερεύοντι Παρθενίῳ ἐπὶ τῇ ἀξιεπαίνῳ ταύτῃ μερίμνῃ καὶ φροντίδι.

—*Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων ἀπέστειλαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι οἱ σεβασμ. Μητροπολῖται Μηθύμνης Στέφανος λίρ. τ. πέντε, Θεσσαλονίκης Ἀθανάσιος λίρ. τ. πέντε, ὁ ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης εἰκοσάφρ. τέσσαρα· ὁ ἱερομ. Ἄνθιμος Ὀρφανίδης λίρ. τ. πέντε· ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος φρ. χρυσᾶ ἑκατόν, ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Φώτιος φρ. χρυσᾶ ἑκατόν, ὁ Σκευοφύλαξ τοῦ Π. Τάφου ἀρχιμ. Εὐθύμιος λίρ. τ. τριάκοντα· ὁ σεβασμ. ἅγιος Νεαπόλεως Ἀρσένιος λίρ. τ. δέκα· ὁ Τριτεύων Βενιαμὶν εἰκοσάφρ. τέσσαρα· ὁ Ὑπογραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου Γεννάδιος λίρ. ἀγγλ. δύο· ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος λίρ. τ. πέντε.

Ὁμοίως ἡ Α. Ε. ὁ Ἀβραὰμ Βαποράδης ἐρέντης, ἐκ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, ἐνεχείρησε τῇ Α. Θ. Π τῷ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ λ. ὀθωμ. δέκα. Τὴν φιλογενῆ ταύτην πρᾶξιν τῆς Α. Ε. εὐχόμεθα νὰ μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς λογάδες καὶ βαθμοῦχοι.

— *Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.* — Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἠτήσατο παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ ἄρτι ἀναθεωρηθέντος ὑπ' αὐτοῦ Κανονισμοῦ. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος διώρισεν Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Λιτίτσης Νικηφόρου καὶ πρώην Δρυϊνουπόλεως Γρηγορίου, ὅπως μελετήσῃ τὸν εἰρημένον Κανονισμὸν καὶ ὑποβάλῃ τὴν οἰκείαν ἔκθεσιν θὰ τὰ περαιτέρω.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 818

Καλεῖται ὁ Ἀριστείδης Παπαστεφανάτος, Κεφαλλήν, ὑπήκοος Ἕλλην. τέως μὲν ἐργάτης ἐν Ἀτμοπλοίοις, καὶ ἐν Γαλατᾷ διαμένων ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτῖρος Χριστοῦ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὡς ἐπὶ διαζυξει ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Φωτεινῆς Ἀριστείδου Παπαστεφανάτου, τὸ γένος Ἠλία Πανᾶ, κατοίκου Γαλατᾶ ἐν τῇ ἐνορίᾳ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὰ οἰκειακὰ μετερχομένης ἔργα. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ ἐκδικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κων|πόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Βυζαντίδος».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 9 Φεβρουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος

† **Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ** 3

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφαίζον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. 7204 καὶ ἡμερ. 8 Δεκεμβρίου 1899 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Θεοδώρας Γεροντάρη, τὸ γένος Ραβιδλου, ὡς ἀποδεδειγμένην,

Κηρύσσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Μιχαὴλ Γεροντάρη,

Παρέχει αὐτῇ τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων ὁριζομένας προθεσμίας ἤτοι τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπ' ἀνακοπῇ καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἐπὶ ἐφέσει, ἀρχομένου τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δι' ἐφημερίδος δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καί

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς τε παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ διακογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια ἑπτακόσια ὀγδοήκοντα καὶ τρία (ἀρ. 783) προκαταβαλλόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Ἰουνίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

† ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 1

Ὁ Γραμματεὺς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

*Τιθεμένου προσεχῶς ὑπὸ τὰ πιεστήρια τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «***Ἱστορικὴ σκιαγραφία τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς***» συγγράμματός μου, παρακαλοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχιερεῖς ὡς καὶ πάντες οἱ λαβόντες Ἀγγελίας ὅπως ἐπιστρέψωσιν ὡς τάχιστα αὐτάς.*

Ἐν Φαναρίῳ τῇ 1 Μαρτίου 1902.

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 22 ΜΑΡΤΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 12

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου
ἀποστελλόμεναι πρὸς τὸν Πρόεδρον ἢ τὸν Ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

. . . . . .

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ
† Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ (ταμίας)
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. **ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ εὐποιία διδακτή— Τινὰ περὶ τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἐπισκοπικῆς ἀδείας ἐν Τουρκίᾳ παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον —Νεκρολογία· Δημήτριος Θ. Ξανθόπουλος — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Εὐαγγελικὰ διδάγματα — Κοινοποιήσεις —Παραρτήματα· «Ὁ χαρακτὴρ τοῦ προτεσταντισμοῦ» «Εὐαγγελικὰ Διδάγματα».

Η ΕΥΠΟΙΙΑ ΔΙΔΑΚΤΗ*

Ἀλλά, μίαν πρὸς μίαν ἀριθμῶν τὰς ἀδιαφιλονικήτους ἀρετὰς τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ὁμογενῶν καὶ ἐνώπιον ἄλλων ἀλλαχοῦ γεννηθέντων ἀδελφῶν, διόλου δὲν θὰ ἀποκρύψω τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ μικρασιάτης Ἕλλην ἐν τῷ ἔργῳ τῆς εὐποιίας κατὰ παρασάγγας ὅλους ἀπολείπεται τῶν ἀλλαχόθεν ὁμοεθνῶν αὐτοῦ. Τοῦτο οὐδένα πρέπει νὰ καταπλήξῃ. Ἡ ἀλήθεια ὀφείλει νὰ λεχθῇ ἀπεριφράστως, καὶ πιθανὸν ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς ταύτης ὁμολογίας νὰ παραχθῇ καί τι καλόν. Τίς οἶδεν; Δύναταί τις ἀσφαλῶς νὰ διισχυρισθῇ ὅτι τὸ μέχρι τοῦδε μὴ γενόμενον δὲν θὰ γείνῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον; Τίς τολμᾷ νὰ βεβαιώσῃ ὅτι τῶν πολυαρίθμων ἀκροατῶν μου, ἐν οἷς εὐχαρίστως διακρίνω πολλοὺς θαλεροὺς καὶ εὐέλπιδας βλαστοὺς τοῦ μεγάλου καὶ πυκνοφύτου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χριστιανικοῦ ἄλσους, δὲν θὰ εὑρεθῇ εἷς καὶ πολλοί, οἵτινες καὶ καταναοῦντες τὸ ἀποστολικὸν «Τῆς εὐποιίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός» (Ἑβρ. ιγ΄, 16), δὲν θὰ τιμήσωσι καὶ ἐν τούτῳ τὸ ὄνομα τῆς καλῆς μητρὸς ἡμῶν Ἀνατολῆς, ὡς ἐτίμησαν καὶ διατελοῦσι τιμῶντες αὐτὸ ἐν τοῖς γράμμασι, ταῖς ἐπιστήμαις, ταῖς τέχναις, τῷ ἐν γένει ἀνθρωπισμῷ; Ἔχοντες π. χ. πρὸ αὐτῶν οἱ νέοι ἡμῶν κυρίως τοὺς ἐξ Ἠπείρου καὶ τῆς Χίου καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἰονίου καὶ τῆς χώρας τῶν Φαραὼ μεγάλους ἐθνικοὺς εὐεργέτας, δὲν ὀφείλουσιν, ὡς εὐσεβεῖς χριστιανοί, νὰ τρέφωσι τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι καὶ ἡ προσφιλεστάτη πατρὶς αὐτῶν Μικρὰ Ἀσία ἡμέραν τινὰ θὰ ἐγγράψῃ περικλεᾶ καὶ ἀξιομακάριστά τινα ὀνόματα Μικρασιατῶν παρὰ τὰ τίμια ὀνόματα τοῦ Συγγροῦ, τῶν Ζαριφῶν, τῶν ἐξαδέλφων Ζάππα, τῶν Ζαφειροπούλων, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Αἰκατερίνης Χατζῆ Κώστα, τοῦ Ἀβέρωφ, τοῦ Ἰωάννου Πάγκα, τοῦ Χατζηκυριάκου καὶ τῶν ἄλλων ἀπείρων τὸ πλῆθος μεγάλων υἱῶν τοῦ Ἔθνους; Δυνάμεθα ἁρά γε, χωρὶς να προσπταίσωμεν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ ἀναξιοπαθοῦν καὶ σχεδὸν ὀρφανὸν Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ μόνον, τὸ ἓν καὶ μόνον καθ' ἅπασαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν ἔχουσαν ἔκτασιν ἴσην περίπου τῆς Γαλλίας, καὶ κατοικουμένην ὑπὸ ὀρθοδόξων χριστιανῶν τουρκοφώνων, ἑλληνοφώνων καὶ ἀραβοφώνων ὑπερβαινόντων τὰ δύο ἑκατομμύρια, ὅτι τὸ Καππαδοκικὸν Ὀρφανοτροφεῖον καὶ τὸ παρ'

* Συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 117—119.

αὐτῷ εὐεργετικώτατον νοσοκομεῖον θὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ ἐν ἀπωτέρῳ μέλλοντι μόλις συντηρούμενα ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν καταπιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης ὀλίγων τινῶν Μικρασιατῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ φιλοτίμου Καππαδόκου Συμεωνάκη ἐφένδη Σινιόσογλου; Δὲν εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι ἡ μία καὶ μόνη καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας δὲν θὰ ὑπῆρχεν, ἂν μὴ ἀνὴρ φιλογενής, ἀλλ' οὐχὶ Μικρασιάτης, ὁ ἀείμνηστος Θεόδωρος Ροδοκανάκης, πατὴρ τῆς εὐγενεστάτης κυρίας Περικλέους Γ. Ζαρίφη, προσήρχετο πρόθυμος χορηγός; Οἱ Μικρασιᾶται, φύσει φιλόπονοι καὶ οἰκονόμοι, οὔτε λίαν ἄποροι οὔτε ἀφιλόμουσοι ἢ ἀφιλάνθρωποι εἶναι, καὶ ὅμως μετά τινος ἐκπλήξεως ὁ τὴν ἄλλοτε περίπυστον ταύτην χερσόνησον τῆς Ἀσίας ἐπισκεπτόμενος θὰ ἴδῃ ὅτι καὶ οἱ Συνασῖται, ἐκ δικαίας πάντως εὐγνωμοσύνης, ἔχουσιν ἐν τοῖς ἐνδεικτικοῖς τῶν ἑαυτῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐκτετυπωμένην τὴν εἰκόνα εὐεργέτου αὐτῶν, ὅστις πλὴν τῶν μεγάλων, τῶν μεγίστων, πρὸς τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εὐποιιῶν αὐτοῦ, ὥρισε καὶ μικρόν, ἀλλ' ἐς ἀεὶ κληροδότημα ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς Συνασοῦ· εἶναι δὲ ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις καλλιμαρμάρου **Βαρβακείου Λυκείου,** περιλαμβάνοντος, ὡς γνωστόν, ἐν ἑαυτῷ **δύο πλήρη Σχολαρχεῖα** καὶ **δύο πλήρη Γυμνάσια,** συντηρούμενα διὰ τῶν τόκων τοῦ φερωνύμου κληροδοτήματος τοῦ μεγαλοψύχου Ψαριανοῦ. Καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἆρά γε καὶ Μικρασιᾶται πολλοί, πλεῖστοι, κεκτημένοι σημαινούσας περιουσίας καὶ ἀγαπῶντες τὴν φίλην γενέτειραν ὅσον καὶ ἄλλοι ἐν ἄλλοις τόποις γεννηθέντες ἀδελφοὶ αὐτῶν; Δικαίως θὰ ἐξηλεγχόμην ὡς μὴ ταληθῆ λέγων, ἂν τοιαύτην ἄδικον ὑπεστήριζον γνώμην. Πλὴν ὅμως τῶν ζαπλούτων δὲν ἔχομεν οἱ Μικρασιᾶται 99 τοῖς ἑκατὸν τοὺς ἱκανῶς εὐπόρους, τοὺς δυναμένους ἀκόπως νὰ συνεισφέρωσι τὸν «ὀβολὸν τῆς χήρας», πρᾶγμα ἀληθῶς εὐχερέστατον, δι' οὗ ἀξιοπρεπέστατα οὐ μόνον τὰ ὑπάρχοντα μικρασιατικὰ φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα νὰ συντηρῶνται, ἀλλὰ καὶ νέα τοιαῦτα, ὅπου ἀνάγκη, νὰ ἱδρυθῶσιν; Τὴν προσφορὰν τῶν «δύο λεπτῶν» (Μάρκ. ιβ', 42. 43) τῆς πτωχῆς χήρας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον θεωρῶ πολλῷ εὐχερεστέραν ἢ τὴν δωρεὰν τοῦ πλουσίου, ὅστις, ἀκούσας τοῦ Ἰησοῦ εἰπόντος αὐτῷ· «πάντα, ὅσα ἔχεις, πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ», «περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα». Καὶ ἀληθῶς, ὁ ἔχων ὀλίγα, δύναται εὐκολώτατα νὰ δώσῃ ὑπὲρ τῶν πασχόντων ἀδελφῶν αὐτοῦ ὀλίγα, ἐν ᾧ ὁ πλούσιος δυσχερῶς ἀποφασίζει νὰ στερήσῃ ἑαυτὸν τοῦ ἡμίσεως τῆς μεγάλης αὐτοῦ οὐσίας. Ἀλλὰ τέλος τίς ὁ λόγος, δι' ὃν καθόσον γινώσκω, ἐν οὐδενὶ σχεδὸν ἐθνικῷ ἱδρύματι ἐδόθη τὸ ὄνομα φιλανθρώπου καὶ φιλογενοῦς τινος Μικρασιάτου; Τὸν λόγον ὁ εὐμενὴς ἀκροατής μου εὑρίσκει ἐν οἷς ἀνωτέρω εἶπον: **Ἡ εὐποιία διδακτὴ οὖσα καὶ ἀσκητή,** οὕπω ἐδιδάχθη τοῖς Μικρασιάταις δεόντως· ἴσως καὶ ὁ Κλῆρος, ὅτε ἀνώτερος καὶ κατώτερος, πταίει πως εἰς τοῦτο· ἴσως ὅμως καὶ ἄλλοι λόγοι δυσεξερεύνητοι ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπάρχουσιν. Διὰ τῶν εἰρημένων δίδοται τοῖς σοφοῖς τῶν συμπολιτῶν μου ἀφορμή, καὶ πάντως σοφώτεροι ἔσονται, ἐρευνῶντες καὶ εὑρίσκοντες τὰ ὀρθὰ καὶ λυσιτελῆ. Ἐπὶ τούτοις πρὶν ἢ ἀποπερατώσω τὸν λόγον, θὰ προσθέσω ἔτι ἐλάχιστά τινα. Τὴν ἵδρυσιν καὶ προκοπὴν τοῦ καλοῦ καὶ εὐέλπιδος σωματείου τούτου μετὰ χαρᾶς μυχίας χαιρετίζω· τοὺς τὰ συμβούλια καὶ τὰς ἐπιτροπείας αὐτοῦ ἀπαρτίζοντας φιλοτίμους καὶ φιλανθρώπους ἀδελφοὺς ἥδιστα κατασπάζομαι· φρονῶ ὅμως ὅτι, καὶ ἂν διὰ τυπογραφικῶν χαρακτήρων δὲν ἀναγράφηται ὁ ἀπωτέρω, ἀλλὰ καὶ κυριώτατος σκοπὸς τῆς φιλοπτώχου Ἀδελφότητος «Μεταμορφώσεως», ἔστω ὅμως ἐν τῷ μέλλοντι οὗτος καὶ ὁ ἑξῆς: Κατορθώσατε ὅπως διὰ τῆς διηνεκοῦς διδαχῆς, διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἀσκήσεως τῆς εὐποιίας οἵ τε φιλόπτωχοι ἀδελφοὶ τῆς «Μεταμορφώσεως» ὡς καὶ πάντα τὰ ἀξιότιμα μέλη τῆς φιλοτίμου ὑμῶν Κοινότητος, ἐπεκτείνητε ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ εὐεργετεῖν, ἀσκητὸν τὸ εὖ ποιεῖν τοὺς πάσχοντας· τίνι τρόπῳ θὰ ἐπιτύχητε τούτου, ἡ συνετὴ διοίκησις τοῦ σωματείου ἂς ἐξεύρῃ τὸν κατάλληλον τρόπον. Εἶναι καιρὸς τά τε μέλη τῆς Ἀδελφότητος καὶ ἁπαξάπαντες οἱ ἀποτελοῦντες τὴν μεγάλην ταύτην Κοινότητα νὰ κατανοήσητε ὅτι, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, «οὐ τῷ μέτρῳ τῶν διδομένων ἐλεημοσύνη κρίνεται, ἀλλὰ τῇ δαψιλείᾳ τῆς γνώμης»· ὁμοίως τὰ τοῦ Σειράχ· «Ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παροργίσῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ (δ', 2) καὶ

«Κλῖνον πτωχῷ τὸ οὖς σου, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραΰτητι» (Λυτόθι, δ', 8)· ἔχετε δὲ πάντες τὴν ἀκράδαντον πίστιν ὅτι «Ὅς δίδωσι πτωχοῖς οὐκ ἐνδεηθήσεται, ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται» καὶ ὅτι ἀληθῶς «δανείζει Θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχὸν» (Σολομῶντος Παροιμίαι ιθ', 17)· ὡσαύτως ἔχετε ἐν τῷ νῷ ὑμῶν τὸ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Σολομῶντος «Μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ, ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χεὶρ σου βοηθεῖν». Μὴ εἴπῃς. «Ἐπανελθὼν ἐπάνηκε, αὔριον δώσω, δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν. Οὐ γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα»· (Σολομ. Παροιμ. γ', 27.28).

Καὶ ἤδη, Παναγιώτατε, καταλήγω τὸν λόγον δανειζόμενος παρὰ τοῦ φιλανθρώπου γαλάτου Βίκτωρος Οὐγγὼ τὸν ἐπίλογόν μου:

«Ὦ Σύ, ὁ Ὤν! Σὲ ὁ Ἐκκλησιατὴς ἀποκαλεῖ **Παντοδυναμίαν**· οἱ Μακαβαῖοι **Πλάστην**· ἡ πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ **Ἐλευθερίαν**· ὁ Βαροὺχ **Ἀπειροτελειότητα**· οἱ Ψαλμοὶ **Σοφίαν** καὶ **Ἀλήθειαν**· ὁ Ἰωάννης **Φῶς**· αἱ Βασιλεῖαι **Κύριον**· ἡ Ἔξοδος **Πρόνοιαν**· τὸ Λευϊτικὸν **Ἁγιότητα**· ὁ Ἔσδρας **Δικαιοσύνην**· ἡ κτίσις **Θεόν**· ὁ ἄνθρωπος **Πατέρα**· ἀλλ' ὁ Σολομὼν Σὲ ἀποκαλεῖ **ΕΛΕΟΣ**, τοῦτο δὲ εἶνε τὸ κάλλιστον τῶν ὀνομάτων Σου!».

Ἐν τῷ Πέραν, τῇ 27 Ὀκτωβρίου 1901.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ
καθηγητής

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΓΑΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ·

Γ'. Ἡ φράσις τοῦ Κανόνος **μηδὲν ἐπιτελείτωσαν** δὲν ἀναφέρεται μέν, λέγουσιν, **εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα,** ἀλλὰ δὲν νοεῖ καὶ **τὰ μυστήρια,** καὶ σχέσιν ἔχει πρὸς **διοικητικὰ** δῆθεν **μέτρα**· ἄρα ἡ φράσις νοητέα οὕτω **μηδὲν τῶν διοικητικῶν μέτρων.** Τὸ σφαλερὸν τῆς γνώμης ταύτης καταφαίνεται τοῦτο μὲν ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ 39 Κανόνος μηδὲν λέγοντος περὶ διοικητικῶν μέτρων, μηδὲ διακρίνοντος μυστήρια καὶ μέτρα, ἄρα ἀποκρουστέα ἡ ἑρμηνεία αὕτη κατὰ τὴν γνωστὴν ἀρχὴν ubi lex non distinguit, non possumus distinguere, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ὅτι οἱ **Πατέρες** τῆς Ἐκκλησίας, **οἱ ὑπομνηματισταὶ** ἅπαντες πλὴν τοῦ Βαλσαμῶνος ἀναφέροντος πρὸς τοῖς μυστηρίοις καὶ δύο παραδείγματα σχετικὰ πρὸς ἐκκλησιαστικὰ κτήματα καὶ **αὐτὴ** ἡ ἀδιάκοπος **πρᾶξις** καὶ **παράδοσις** τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρουσι τὸν Κανόνα τοῦτον ὡς σχετιζόμενον πρὸς τὰ μυστήρια, οὐχὶ δὲ πρὸς μέτρα διοικητικά, ὡς αὐθαιρέτως γνωματεύουσί τινες. Ἀναφορικῶς πρὸς τὰς λέξεις **ἐπιτελείτωσαν** καὶ **πράττειν** οἱ αὐτοὶ παρενόησαν τὰ λεχθέντα καὶ ἰσχυρίσθησαν ὅτι ὅθεν ἐλέχθη ὅτι ἀμφότεραι αἱ λέξεις αὗται λέγονται πάντοτε καὶ ἀποκλειστικῶς ἐπὶ μυστηρίων, ἐνῷ καὶ περὶ συμποσίων γίνεται χρῆσις αὐτῶν. Ἐν τούτοις τοιοῦτό τι οὐδαμοῦ ἐλέχθη· παράδοξον δ' εἶναι ὅτι καὶ ἐν τοῖς παραδείγμασιν, ἅτινα παρετέθησαν, γίνεται λόγος περὶ μυστηρίου, μόνον δ' ἐν ἑνὶ χρῶνται τῇ λέξει συμποσίων· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λέξει ταύτῃ, ὡς εἶναι τεθειμένη, ὑπονοεῖται τελετή, ἥτινι ἐπηκολούθουν αἱ λεγόμεναι **ἀγάπαι,** ἐν αἷς καὶ τὰ συμπόσια.

Δ'. Συνοδικοὶ Κανόνες, λέγουσιν, ὑπάρχουσι καθορίζοντες ὅτι αἱ ἐξομολογήσεις καὶ χειροτονίαι ἀνήκουσι μόνοις τοῖς Ἐπισκόποις, οὐδεὶς τοιοῦτος ὑπάρχει περὶ τοῦ γάμου· ἀλλ' ἡ ἔλλειψις τοιούτου κανόνος δὲν σημαίνει ὅτι ὁ πρεσβύτερος δύναται αὐτοβούλως τελεῖν γάμους, καθόσον πασίγνωστόν ἐστιν, ὅτι κανών τις γίνεται περί τινος θέματος, ἅμα ἀναφανῇ ζήτημά τι περὶ αὐτοῦ· τοιοῦτό τι δὲν ἀνεφάνη περὶ τοῦ γάμου καὶ περὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀδείας καὶ διὰ τοῦτο ἐλλείπει καὶ Κανὼν εἰδικὸς περὶ αὐτῶν.

Ε'. Ἡ δι' ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας τέλεσις τοῦ γάμου δὲν ἦν ἀνέκαθεν τεθεσπισμένη, ἄρα καὶ ἀνάγκη ἐπισκοπικῆς ἀδείας δὲν ὑπῆρχε, λέγουσι. Καὶ ἡ ἀξίωσις αὕτη ἐσφαλμένη ἐστίν, καθόσον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ ἁγίου Διδυμοτείχου κ. Φιλαρέτου παραπέμποντος καὶ εἰς τὸν πολὺν Zhisman Wien 1864 καὶ ἄλλους, ἅπαντες δ' οὗτοι εἰσὶν ἁρμοδιώτεροι ν' ἀποφαίνωνται περὶ τοιούτων ζητημάτων, ἡ δι' ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας τέλεσις τοῦ γάμου ἀνέκαθεν ἦν τεθεσπισμένη καὶ συνωδεύετο καὶ ὑπὸ διαφόρων ἰουδαϊκῶν καὶ ἐθνικῶν συνηθειῶν Ἐκκλησ. Ἱστορ. Φιλ. σελ. 323. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἱερολογία αὕτη συνίστατο

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 119 - 121.

πιθανώτατα εἰς λέξεις τινὰς περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν νεονύμφων λεγομένας ὑπὸ τοῦ τελοῦντος τὸν γάμον ἀδεία τοῦ Ἐπισκόπου καὶ βραδύτερον μόνον ὀλίγον κατ' ὀλίγον διεμορφώθη ἡ νῦν ὑπάρχουσα ἀκολουθία τῆς τελετῆς τοῦ γάμου.

ΣΤ'. Ὑπάρχουσι, λέγουσιν, ἀπαντήσεις εἰς διάφορα γαμικὰ ζητήματα καὶ ἐν τούτοις οὐδεμία τοιαύτη ἀπαντᾷ περὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀδείας· ἄρα αὕτη δὲν ἦν ἀναγκαία· καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δὲν σημαίνει τοιοῦτό τι, καθόσον, ὡς ἐρρέθη, μηδενὸς σχετικοῦ γενομένου ἐρωτήματος, δὲν ἐγένετο καὶ ἀπάντησις ἀνάλογος, οὐδ' εὕρηται τοιαύτη. Ἐπίσης δὲν εἶναι σπουδαῖον τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ἀπάντησις περὶ τοῦ κύρους γάμου τινὸς καίπερ κεκωλυμένου σημαίνει ὅτι δὲν ἀπῃτεῖτο ἐπισκοπικὴ ἄδεια· ἀλλὰ τίς λέγει ὅτι δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἐπισκοπικὴ ἄδεια μ' ὅλον τὸ κώλυμα;

Ζ'. Ἄλλοι πάλιν καθιεροῦσι διαφόρους διακρίσεις τὰς ἑξῆς, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ οὐδὲν μυστήριον ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου, ὅτι κατόπιν ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1893 ὁ πρεσβύτερος ἠδύνατο νὰ τελῇ γάμους ἄνευ ἀδείας ἐπισκοπικῆς, τότε δὲ ὁ μὲν γάμος ἦν ἔγκυρος, ἐτιμωρεῖτο δ' ὁ τελέσας αὐτὸν ἱερεὺς καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1893 μόνον ἀπεφασίσθη ὅτι καὶ ὁ ἄνευ ἀδείας ἐπισκοπικῆς τελεσθεὶς γάμος ἐστὶν ἄκυρος καὶ μὴ ὤν, καὶ ὁ τελέσας αὐτὸν ἱερεὺς τιμωρεῖται. Αἱ διακρίσεις αὗται καὶ τὰ τιθέμενα χρονικὰ ὅρια εἶναι αὐθαίρετα καὶ παράνομα· αὐθαίρετα μὲν διότι οὐδεὶς νόμος τοιαύτας διακρίσεις ποιεῖται, παράνομα δέ, καθόσον ἡ Ἐκκλησία τὸ 1893 δὲν ἔκαμε νέον νόμον, ἀλλ' ἐπανέλαβε τοὺς ὑπάρχοντας ῥητῶς λέγουσα ἐν τῇ γνωστῇ ἐγκυκλίῳ τάδε: «**Ἀναμιμνήσκοντες δ' ὅσα καὶ ἄλλοτε ἡ Ἐκκλησία δι' ἐγκυκλίων αὐτῆς διετύπωσε καὶ τὸν 39 Κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων** ὁρίζομεν ὅτι **ὁ ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας τελεσθεὶς γάμος ἄκυρός ἐστι καὶ μὴ ὤν.**

Ἡ Ἐκκλησία γράφουσα περὶ ἐγκυκλίων αὐτῆς προτέρων ὑπενόει πρὸς ταῖς ἄλλαις, αἵτινες ἠδύναντο νὰ ὑπάρχωσιν, ἀλλὰ δὲν σώζονται ἢ ἀγνοοῦνται, τὰς ἐγκυκλίους τοῦ 1827, 1835 καὶ 1836 καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς ὡς φαίνονται ἐν τοῖς πρακτικοῖς της τῶν 1867, 1871, 1880 καὶ 1888.

Η'. Τὰ ἐπεικῆ μέτρα τῆς Ἐκκλησίας, δι' ὧν οἰκονομεῖ δυσχερεστάτας περιστάσεις τῶν χριστιανικῶν κοινωνιῶν, ὡς ἔθηπιεν εἰπόντες, σχετικῶς πρὸς ἀπειράριθμα βαπτίσματα καὶ χειροτονίας δὲν καταργοῦσι τὸν νόμον, καθόσον ἰσοδυναμοῦσι ταῖς **χάρισι** καὶ **ἀμνηστείαις**, ἃς τὰ κράτη εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις ἀπονέμουσιν, ἀλλ' ὡς αὗται, καὶ αἱ οἰκονομίαι τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀποτελοῦσι νόμον, οὐδὲ καταργοῦσιν αὐτόν.

Θ'. Ἄλλοι χαρακτηρίζουσι παρανόμως τὴν ἐπισκοπικὴν ἄδειαν ὡς διοικητικὸν μέτρον πρὸς πρόληψιν τῶν κωλυμάτων τοῦ γάμου, καθόσον οὐδαμοῦ τοῦ νόμου καὶ τῶν κανόνων λέγεταί τι· κατὰ συνέπειαν τὸ ἐπιχείρημα [τοῦτο μὴ στηριζόμενον εἰς τὸν νόμον εἶναι ἀπαράδεκτον.

Ι'. Σχετικῶς πρὸς τὸ προμνησθὲν ἐπιχείρημα τὸ ἐκ τῆς κατηχήσεως τοῦ Δαρβάρεως ἐν ᾧ λέγεται ὅτι τῷ πρεσβυτέρῳ ἀνήκει ἡ τέλεσις τοῦ γάμου, μόνη ἡ μνεία αὕτη δὲν ἀρκεῖ ἵνα καθιερώσῃ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἣν ἀποκρούουσιν ἐν γένει μὲν ὁ 39 κανὼν τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ δὲ ὁ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης καὶ ἡ ἀδιάκοπος πρᾶξις καὶ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς σήμερον, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη διὰ μακρῶν.

Ἰδοὺ ἐν συνόψει οἱ κυριώτεροι τῶν λόγων, οἵτινες φέρονται ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι ἡ τοῦ Ἐπισκόπου ἄδεια δὲν ἀποτελεῖ συστατικὸν στοιχεῖον τοῦ γάμου καὶ στηρίζονται εἰς τὰς σκέψεις καὶ ἰδέας τινῶν μὴ ἐχόντων τὸ κῦρος Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, Πατέρων αὐτῆς, ὑπομνηματιστῶν ἀρχαίων, συγγραφέων κληρικῶν διακεκριμένων καὶ τὴν ἀδιάκοπον πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολιτικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς λόγους διὰ τοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς τοὺς θεωροῦντας τὸν γάμον ὡς μυστήριον καὶ δικαίως κατὰ τὸ γνωστὸν ἀποστολικὸν ῥητόν. Ἐννοεῖται ὅτι μεταξὺ τῶν λόγων τούτων καὶ ἐκείνων προτιμότεροι μυριάκις, πολυαριθμότεροι καὶ εὐπροσωπότεροι εἰσὶν οὗτοι, καθόσον ἄλλως τε πρόκειταί τις νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν λόγων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν πράξεων αὐτῆς ἐγγράφων καὶ προφορικῶν καὶ τῶν σκέψεων καὶ λόγων ἁπλῶν ἀτόμων καὶ τούτων ὀλίγων τὸν ἀριθμόν.

Κατὰ τὴν ἑτέραν γνώμην θεωροῦσαν τὴν ἐπισκοπικὴν ἄδειαν ὡς συστατικὸν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου καὶ λόγῳ τοῦ ἀπαγορευτικοῦ 39 Κανόνος τῶν Ἀποστόλων ὁ ἄνευ προηγουμένης ἐπισκοπικῆς ἀδείας τελούμενος γάμος ἐστὶν αὐτοδικαίως ἄκυρος καὶ λογίζεται ὡς μὴ ὑπάρξας

καθόλου. Ἐνταῦθα δέον νὰ λεχθῇ ὅτι μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ ἐκκλησιαστικὴ νομοθεσία δὲν συνεφώνει τῇ πολιτικῇ ὡς πρὸς τὰς περὶ γάμου διατάξεις καὶ ὅτι πρῶτος ὁ Ἰουστινιανὸς διέταξεν ὅπως αἱ συνθῆκαι τοῦ γάμου διεξάγωνται ἐπὶ παρουσίᾳ τριῶν ἢ τεσσάρων κληρικῶν μαρτύρων καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνδίκου Νε. 74 κεφ. 4. Ἅπαντες οὗτοι ὑπέγραφον μετὰ τοῦ ἐπιδίκου τὸ **μαρτυρικὸν γάμου**, τοῦτο νῦν ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐτελέσθη ὁ γάμος. Λέων δ' ὁ Σοφὸς διέταξε τὴν ἱεροτελεστίαν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ γάμου. Νε. 84 καὶ 91 «καὶ τὰ συνοικέσια τῇ μαρτυρίᾳ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας ἔρρωσθαι κελεύομεν, ὡς ἔνθα γε μὴ ὁρῶτο τοῖς συνοικεῖν βουλομένοις τοιαύτη διαιτῶσα ἁρμογή, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ῥηθήσεται συνοικέσιον, οὐδ' ἐπιτεύξεται τῶν τοιούτου δικαίων ἡ τοιαύτη συμβίωσις». Οἱ λόγοι ὑπὲρ τῆς γνώμης τῆς ἀκυρούσης τὸν ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας γάμον εἰσὶν οἱ ἑξῆς ἐν ἐκτάσει.

(ἕπεται συνέχεια).

ΜΙΑΤ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ
δικηγόρος

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 77 ἐτῶν καὶ τῇ ἐπαύριον ἐκηδεύθη μεγαλοπρεπῶς δαπάνῃ τοῦ Ἐθνικοῦ ταμείου ὁ ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων πατριαρχικῶν λαϊκῶν ὑπαλλήλων **Δημήτριος Θ. Ξανθόπουλος**. Ὁ ἀείμνηστος Ξανθόπουλος ὑπὲρ πεντηκονταετῆ διανύσας βίον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐγχρημάτισε κατ' ἀρχὰς βοηθὸς καὶ κατόπιν διευθυντὴς τοῦ Π. Πρωτοκόλλου καὶ εἶτα γραμματεὺς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου ἀπὸ δὲ τοῦ 1870 μέχρις ἐσχάτων Α' γραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Τὰ καθήκοντα αὐτοῦ μετὰ ζήλου ἀξιομιμήτου καὶ ἀφοσιώσεως ἀγαστῆς ἐκπληρῶν ἀείποτε ἀπέλαυσε τῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἑκάστοτε Πατριαρχῶν, καὶ τοῦ σεβασμοῦ πάντων τῶν συναδέλφων αὐτοῦ τιμώμενος διά τε τὴν πολύτιμον πεῖραν τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὑπηρεσίας αὐτοῦ καὶ διὰ τὸ πρᾶον καὶ χρηστὸν τοῦ χαρακτῆρος. Ἡ Ἐκκλησία ἀμείβουσα τὰς πολυετεῖς ὑπηρεσίας τοῦ ἀοιδίμου εἶχεν ἀπονείμῃ αὐτῷ ἀπὸ πολλοῦ τὸ ὀρφίκιον τοῦ Πρωτεκδίκου τῆς Μ. Ἐκκλησίας.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐγένετο τῇ π. Κυριακῇ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ προεξάρχοντος ταύτης τοῦ σεβασμ. Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Γρηγορίου συμπαραστατουμένου καὶ ὑπὸ τῶν σεβασμ. ἁγίων Βάρνης Πολυκάρπου καὶ Καλλιουπόλεως Ἱερωνύμου, ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς κόσμου ἐκλεκτοῦ. Ἐκ μέρους τῶν πατριαρχ. ὑπαλλήλων προσεφώνησεν ἐν τῷ ναῷ μὲν προσελθὼν πρὸ τοῦ φερέτρου τοῦ νεκροῦ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος διὰ καλλιεποῦς λογιδρίου, δημοσιευομένου κατωτέρω, ἐγκωμιάσας τὸν βίον καὶ τὰς λυσιτελεῖς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἐπὶ τοῦ τάφου δὲ διὰ παρομοίου λόγου ὁ Α' γραμματεὺς καὶ ἄλλος διάδοχος τοῦ μεταστάντος κ. Παναγιώτης Νικολόπουλος.

Κατὰ τὴν κηδείαν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξεπροσωπήθη ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου, τοῦ νεκροῦ δὲ κομισθέντος ἐντὸς τοῦ πατριαρχ. ναοῦ, κατῆλθε καὶ παρέμεινεν ἐν τῷ βήματι μέχρι τοῦ τέλους τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας καὶ μετὰ τὸ τέλος ταύτης ἔλωκεν εἰς τὸν νεκρὸν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν.

Ἐν τῇ κηδείᾳ τοῦ ἀοιδίμου ἐξεπροσωπήθησαν ἁρμοδίως καὶ αἱ ΑΑ. ΘΘ. ΠΠ. οἱ πατριάρχαι πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ Η', Ἄνθιμος ὁ Ζ' καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Ε' καὶ ἡ Α. Θ. Μ. ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς ὁ Α'.

Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου Θ. Ξανθοπούλου.

Τὸ λογίδριον τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἔχει ὡδε:

Σεβαστὲ ἡμῖν νεκρέ, περιλυπούμενε ἡμῶν συνάδελφε,

Συντετριμμένοι τὴν καρδίαν προσήλθομεν ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, καὶ περικυκλοῦμεν τὸ φέρετρόν σου, ἵνα ἐκχύσωμεν ἐνώπιον τοῦ γεραροῦ σου σκήνους τοὺς πόνους καὶ τὴν ὀδύνην τῆς βαρυαλγούσης ἡμῶν ψυχῆς.

Ὅσον καὶ ἂν πλήρης ἡμερῶν ἀπέρχεσαι πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα ἐκ τοῦ μέσου ἡμῶν, οἵτινες ὡς ἀδελφὸν πρεσβύτερον καὶ ὡς πατέρα σὲ ἠγαπήσαμεν καὶ σὲ ἐσεβάσθημεν· ὅσον καὶ ἂν ὁ θάνατός σου ἐπεγένετο διὰ σὲ ἐν γήρᾳ καλῷ, ἐν γήρᾳ πίονι, ὡς εὐεργεσία τις ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰς ἀνάπαυσιν τρόπον τινὰ καὶ ἀνακούφισιν ἀπὸ τῶν δοκιμασιῶν καὶ θλίψεων τοῦ παρόντος βίου, ὅπου κατὰ τὸν ψαλμῳδὸν αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἑβδομήκοντα ἔτη ἐν αὐταῖς ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος· ὅμως ὁ ἀποχωρισμός σου οὗτος δι' ἡμᾶς τοὺς συναδέλφους σου, μεθ' ὧν τόσους καὶ τόσους μακροὺς συνέζησας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἐναυτούς, εἶναι δοκιμασία σκληρὰ καὶ βαρεῖα, ἣν ἐξαποστέλλει ἡμῖν ἄνωθεν ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, καὶ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἐν τοῖς βαρύτατα ἐπὶ μακρὸν καὶ πολὺ διάστημα καιροῦ θέλομεν φέρῃ.

Σεβαστὲ ἡμῶν νεκρέ, ὑπηρετήσας τὴν Ἐκκλησίαν ὡς καλὸς στρατιώτης ἐν τοῖς προμαχίοις ἀείποτε, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἀπαντλῶν κόπους καὶ μόχθους εἰς ἐναυτοὺς ὅλους πεντήκοντα δύο. Ἐργασία εὐσυνείδητος, αὐταπάρνησις ἀπαράμιλλος, σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους σου καὶ πρὸς σεαυτὸν πρώτιστα καὶ μάλιστα, αὐτὰ ἦσαν τὰ κατ' ἐξοχὴν διακρίναντά σε πάντοτε καὶ ἀναδείξαντά σε πρότυπον πατριαρχικοῦ ὑπαλλήλου ἐν τῇ πιστῇ καὶ ἀνελλιπεῖ ἐκπληρώσει τοῦ ἀνατε-

θυμέσου σε καθήκοντος ἐν τῇ ὅσον πολυμόχθῳ καὶ βαρείᾳ ἄλλο τόσον καὶ τιμηρείᾳ τῶν Πατριαρχείων ὑπηρεσίᾳ.

Πάντες ἡμεῖς γνώσαμεν καὶ ἐπαὶν μάρτυρες, ὅτι διὰ σὲ ἡ αἰσιτερὰ τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις ἦτον ὁ διακαέστατος τῶν πόθων σου, καὶ ἡ μόνη σου ἀλκὴ καὶ βοηθεία χαρά, καὶ ὅτι τὴν μὲν ἐκπλήρωσιν ταύτην τοῦ καθήκοντος ἐθώρας πάντοτε ἀνωτέραν τῆς ὑπολήψους καὶ τῆς φήμης τῶν ἀνθρώπων, τὴν δὲ χαρὰν ταύτην τὴν ἐκ τῆς συνειδήσεώς σου διὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ὑπερέσωνες ὑπολάμβανες ὑπαρτέραν ὅλων τῶν ἐπαίνων τοῦ κόσμου.

Διὰ τί ἦτο ἄραγε ἰδικόν σου στέργημα μόνα, ἦτο μεγάλη δύναμις ἠθική, ἡ ὑψηλή, ἣν εἶχες συναίσθησις, ὅτι ὑπερέστης τὸ δεδομένον τοῦτο κόντρον τοῦ ἐθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἡμῶν βίου, τὸ Πατριαρχεῖον λέγω τὸ Οἰκουμενικόν, ὅπου συγκεντρώνεται ὅλαι αἱ παραδόσεις καὶ αἱ ὑψηλαὶ ἀναμνήσεις τοῦ πολυπαθοῦς καὶ ἐνδόξου ἑστιατοῦ παρελθόντος τῆς ἡμετέρας φυλῆς καὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ ὅπου δύον καὶ νὸν νὰ συγκεντρώνεται καὶ ὡς εἰς πολιτεῖον καὶ σωτήριον ἀστέρα νὰ κατευθύνονται ὅλων τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ὀρθοδόξων οἱ πόθοι καὶ τὰ ὄνειρα καὶ αἱ προσδοκίαι.

Ἠσθάνου σὺ εἶπε τις καὶ ἄλλος, ὅτι ἀρχαία ἔνταμις καὶ αἰσιτερὰ τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσις εἶναι τὰ πρῶτα καὶ ἀπαραίτητα στοιχεῖα καὶ ὁ νόμος τῆς ὑπάρξεως καὶ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν, εἶναι οἱ δύο πόλοι περὶ τοὺς ὁποίους περιστρέφονται αἱ τύχαι τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας καὶ ἡ κυριώτατος μοχλὸς ὁ κινῶν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ τὰ ἄνωθεν καὶ τοὺς λαούς. Καὶ ἠσθάνου ταῦτα, καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός σου ἐδίδασκες ταῦτα τοὺς ἐπιγιγνομένους ἡμᾶς καλῶς καὶ θεσμίως, διότι ἄνευ ἀρχαίας οὐδὲν γεννᾶται ὄνασιν νὰ τελεσθῇ· χωρὶς αὐτοπαρνήσεως, ἄνευ ἀρνησιθρησκείας εἰς τὸ καθῆκον θὰ ἐπέλθῃ θάνατος ἢ βρόνος ὁ θάνατος ὁ ἠθικός.

Ἀγαπητέ μας συνάδελφε, ἀντλοῦντες ἐκ τοῦ βίου σου τὰ ὑψηλὰ ταῦτα διδάγματα τῆς πρὸς τὸ καθῆκον καὶ τὴν ἀρετὴν ἀφοσιώσεως, ἐξ αὐτῶν ἐμπνεόμεθα καὶ ἐνισχυόμεθα καὶ τὰ ὄνειρα καὶ τὰ ἔτυμα, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἐπιμονῆς καὶ τοῦ κόπου, ἐξ ὧν συντελοῦνται καὶ κατορθοῦνται τὰ καλὰ καὶ θεάρεστα, τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ἐξ οὗ ἐκπηγάζεται ἡ ψυχὴ καὶ διατηρεῖται ὁ εὐγενὴς χαρακτὴρ καὶ καθίσταται ὁ ἄνθρωπος ὄξιος τῆς τιμῆς καὶ τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῶν εὐφημιῶν τοῦ κόσμου, ὡσ' εὐγνωμοσύνης προσήκουσαν εἰς τὸν τάφον τὸ γεγηρὸν σου σκῆνος, καὶ εἰ ὅλης τῆς ἰσχύος τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας μας καὶ εἰ ὅλης τῆς ψυχῆς μας ἱκετεύομεν τὸν Παντέχνην Θεόν, ἵνα τὴν ψυχήν σου ἐν χώρᾳ ζώντων ἐν τοῖς κόλποις Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, Γένοιτο!

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνοδικὸν δόγμα Συμφώνων. — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ συνῆλθον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τὰ δύο Δικαστικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα εἰς κοινὴν συνεδρίαν καὶ ἐξησκολούθησαν τὴν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων συναδικὴν καὶ σοβαρὰν αὐτῶν.

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης ἀνεκοίνωσε τοῖς μέλεσι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν τελευταίων συνεντεύξεων αὐτοῦ μετὰ τῶν ΑΑ. ΓΓ. τοῦ πρωτουργοῦ Σαὶτ πασᾶ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης Ἀζιζουρραχμὰν πασᾶ, τῶν ἀρμοδίων τὴν δευτέραν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ζητημάτων πεπεισμένος ἔμα μετ' αὐτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ὑπὸ τῶν ΑΑ. ΓΓ. διαβεβαιώσεων περὶ τῆς προσηκούσης ἐπιλύσεως τούτων.

Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ παρατηρήσεως γενομένης περὶ τῆς ἐλλιποῦς τηρήσεως ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων, ἀφορῶντος τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν αὐτοῦ, τὰ δύο Σώματα ἀντὶ τοῦ ὡς τοιούτου παρὰ τῇ Ἐφορείᾳ διατελοῦντος ἐξοτικοῦ Γ. Ἀποστολίδου ἐξελέξαντο διὰ πλειοψηφίας τὴν Α. Ε. τὸν Ἀλέξανδρον βέην Καραθεοδωρῆν, ὅστις καὶ θὰ παραμείνῃ ὡς μέλος αὐτῆς ἐπὶ διαετίαν.

Ὑπαύτως ἐν τῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ ἐξελέγη ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων πρόεδρος τῆς Π. Κ. Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμ. μητροπολίτης Νεοκαισαρείας Ἀλέξανδρος εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀπερχομένου ἀπερχωρήσαντος σεβασμ. ἁγίου Μυθιλήνης Στεφάνου.

Ὁμοίως ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἀνεγνώσθη ἀπόσπασμα πρακτικοῦ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἤτις, γενομένου λόγου ἐν συνεδρίᾳ αὐτῆς περὶ διορισμοῦ προέδρου τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀπερχομένου ἁγίου Κορυτσᾶς Γερβασίου, ἐλέχθη ὅτι ὄφει τά τε σχετικὰ προηγούμενα πρακτικὰ αὐτῆς κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Δικαστηρίου ὡς καὶ τὰς Δεσποτικὰς Ὁδηγίας. Καὶ ἐπειδὴ πάντες οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν εἶσιν ἐλεύθεροι νὰ διορίζωσιν, ἀπόντες ἢ κωλυόμενοι, Προέδρους τῶν Ἐκκλησ. αὐτῶν Δικαστηρίων, οἷς ἂν ἐγκρίνωσι, καὶ ὁ κατὰ καιροὺς Οἰκουμεν. Πατριάρχης, ὡς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, ὃν φυσικὸς πρόεδρος τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐκκλησ. Δικαστ. δύον νὰ ᾖ ἐλεύθερος ἵνα διορίζῃ ὃν ἂν ἐγκρίνῃ πρόεδρον τοῦ Ἐκκλησ. αὐτοῦ Δικαστηρίου. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ Πατριάρχου περιορίζεται ὑπὸ τῶν ἐν ἰσχύϊ Δεσποτικῶν Ὁδηγιῶν, ἐναριθῇ ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων ἵνα ἀφεθῇ καὶ ἡ κατὰ καιροὺς Οἰκουμεν. Πατριάρχης ἐλεύθερος ἐν τῷ διορισμῷ τοῦ Προέδρου τοῦ Πανίερ. τοῦτο Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῶν Πατριαρχείων.

Ἐπὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐξελέγησαν μέλη τῆς πρὸς ἐκπόνησιν γνωμοδοτικοῦ ἐκαίου Κανονισμοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐφεζομένης Ἐπιτροπῆς οἱ σεβασμ. μητροπολῖται Ζάνης Ἰωακεὶμ καὶ Ἠλιουπόλεως Ταράσιος ἀντικαταστήσαντες τοὺς ἀπερχομένους σεβασμ. ἁγίους Κορυτσᾶς Γερβάσιον καὶ Χίου Κωνσταντῖνον.

— *Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν ἐν Σταυροδρομίῳ.* — Τριάκοντα καὶ εἷς συνεπληρώθησαν ἐκαυτοῦ, καθ' οὓς ἡ ἐν Σταυροδρομίῳ Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν, οὐδέποτε κατὰ τὴν διαρκῆ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσαν αὐτῇ κατὰ τὴν ἐνάρξιαν τῆς δυνάμεως αὐτῆς, ἐν φιλανθρώπῳ καὶ φιλοστόργῳ μερίμνῃ ἐκπεσεῖ, ἐν ὁράσει ὄντως ἐλαγγελικῇ, ἐπιτελοῦσα τὸ τῆς εὐποιΐας μέγα ἔργον μὴ ἐπιλανθανομένη τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἀποστολῆς μήτε ἀπωρρύουσα τὴν ἐρευτομένην αὐτῇ ἐπαίτιλα χάριν. Τρέφουσα καὶ θάλπουσα ἀγρύπνως ὑπὸ τοὺς μητρικοὺς αὐτῆς κόλπους ὑπέρβιες ὀλιγόρους, καὶ ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς κακουργίας αὐτὰς διὰ τοῦ χορηγουμένου ἄρτου ἀποσύζουσα καὶ ἀπομακρύνουσα, δικαίως τῆς μὲν μητρὸς Ἐκκλησίας τῶν ἐκφύλων εἴχεν καὶ εἴλογῶν, τοῦ δὲ ὑφηλοῦ πληρώμα-

τος, τῆς ἀγάπης τῆς ζώσης καὶ τῶν συμπαθειῶν τῶν ἀμειώτων ἀείποτε ἔξιοται ἡ γεραρὰ αὕτη φάλαγξ τῶν Κυρίων.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τοίνυν τῆς ἐπετηρίδος αὐτῆς ταύτης συνέζυγε καὶ αὖθις ἐν τῷ Ἐργαστηρίῳ αὐτῆς τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν φιλικωτέρωνα ὁμήγυριν λόγων κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πεπραγμένων αὐτῇ ἐδόθησα.

Τὴν τελετὴν τοῦ σεμνοῦ Σωματείου ἐτίμησε διὰ τῆς αὐτοπροσώπου παρουσίας αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Προύσης Ναθαναὴλ καὶ Σμύρνης Βασιλείου. Ἔτι δὲ παρίστησαν ὁ τὴν Α. Θ. Μ. τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δεκανὸν ἐκπροσωπῶν Ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἱεροσολυμ. Θρόνου Γερμανὸς, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Π. Τάφου ἅγιος Νεαπόλεως Ἀρσένιος, σὺν τῷ βιοθῷ ἀρχιμ. Καλλίστῳ, ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτος μετὰ τῆς εὐγενεστάτης πρεσβείρας συζύγου, ὁ Γενικὸς Πρόξενος Ἐπ. Φίλων καὶ ἄλλοι ἐπίλεκτοι καὶ λογάδες ὁμογενεῖς.

Τῆς τελετῆς ἀρξαμένης, ἡ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Αἰκ. Παντερμαλῆ ἐκάθισεν ταχέως, ἀλλὰ καλλιτύπως, ἱστόρησε τὸ διανυθὲν ἔτος, πλούσιον μὲν ἐν ἔργοις καὶ οἰκτιρμοῖς, ὡς πάντοτε, πτωχὸν ὅμως ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον τῶν ἀπεκδυσαμένων αἰτημάτων· ἐφ' ᾧ καὶ ἡ λογοθετοῦσα ἐπεκαλέσατο ἐν τέλει τὴν γενναιοτερροσύνην τῶν φιλοπτώχων ὁμογενῶν.

Τῆς κ. Παντερμαλῆ καταπαυσάσης τὸν λόγον, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὑπομνήσασα προηρεῖς ὅτι ἡ Πάναγνος Θεοτόκος θωρεῖται ἡ κατ' ἐξοχὴν τῆς φιλανθρώπου γυναικείας δράσεως προστάτις ἔβαλε τὸν τοῦ παριστημένης ἱεράρχιας αὐτῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια καὶ ἐν τέλει ἐξαίρουσα τὸ ἔξοχον χριστιανικὸν ἔργον τῶν ἑλληνίδων Κυριῶν ἐπεκαλέσατο πᾶσι τοῖς ὑπὲρ τῆς εὐοδώσεως τοῦ Ἐργαστηρίου μογθοῦσι τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεῖπε βραχέα ἐπικῶν τὸ ἔργον τῶν Κυριῶν καὶ ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Σμύρνης. Τοῦ διευθυντοῦ δὲ τοῦ ἰατρείου τῆς Ἀδελφότητος ἀξιοτίμου ἰατροῦ Ἀεινόου Αἰμαράκη ἐκφράσαντος τὰς εὐχαριστίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Σωματείου πρός τε τοὺς παραστάντας καὶ τοὺς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διὰ τῶν δωρεῶν αὐτῶν εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφότητος συμβαλόντας, ἡ τελετὴ ἔληξε καταλείπουσα ἀγαθὴν ἐντύπωσιν.

— *Ἐπαρχία Βοδενῶν.* — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βοδενῶν Νικόλαος εὐχαριστῶν καὶ διὰ γράμματος τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τε τῇ ἀθωώσει ἀπὸ τῶν προσαφθεισῶν αὐτῷ κατηγοριῶν καὶ τῇ προαλείψει τοῦ μύρου τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἀνακοινοῦται ὅτι ἀφιέμενος ἀποδέχεται τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς περὶ διορισμοῦ ἐπισκόπου ὡς γενικοῦ ἐπιτρόπου τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Ὁπωσοῦτως καὶ ἡ Δημογεροντία Βοδενῶν ἐκφράζουσα τὰς εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἀθωώσει τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς ὑποβάλλει τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἀποστολῇ ἐπισκόπου ὡς γενικοῦ ἐπιτρόπου ταύτης.

— *Ἁγίασμα ἁγίων Θεραπόντων.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης διωρίσθη πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἁγιάσματος τοῦ ἁγίου Θεράποντος ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἰλιουπόλεως Ταρσίας.

— *Μητροπολίτης Καλωνίας.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Καλωνίας Πολύκαρπος, ὃς ἔτυχε προηγουμένως τῆς ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας, ἀφίκετο τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς βασιλεύουσαν.

— *Μητροπολίτης Κορυτσᾶς.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κορυτσᾶς Γερβάσιος ἀπεχαιρετίσθη τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τὴν Α. Θ. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, τοὺς σεβασμιωτάτους συνοδικοὺς καὶ τοὺς λοιποὺς ἐγκρίτους κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς φίλους ἀπελθὼν πρεσβύς σιδηροδρομικὸς εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ προπεμφθεὶς μέχρι τοῦ σταθμοῦ ὑπὸ ἀντιπροσώπου τῆς Α. Θ. τοῦ Διευθύνοντος τῶν Πατριαρχείων κ. Παρθενίου καὶ ὑπὸ πλείστων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

— *Μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου.* — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννης προτιθέμενος ἵνα ἐγκαταλίπῃ τὴν βασιλεύουσαν, ληξάσης τῆς συνοδικῆς αὐτοῦ περιοδου, ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἵνα, πρὶ τῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ μεταβάσεως, ἐπισκεφθῇ τὸ τε ἀγιώνυμον Ὄρος καὶ τοὺς ἁγίους τόπους τῆς Ἱερουσαλήμ. Τῇ Α. Σεβασμιότητι ἐχορηγήθη ἡ ἄδεια αὕτη.

Ὁπωσοῦτως ἐχορηγήθη ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια καὶ τῷ σεβ. μητροπολίτῃ Σωζοπαγαθουπόλεως Κωνσταντίνῳ ὅπως ἀπέλθῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ χάριν προσκυνήσεως τῶν ἁγίων Τόπων.

— *Νέος ἡγεμὼν τῆς Σάμου.* — Τῇ Α. Ε. τῷ νέῳ ἡγεμόνι τῆς Σάμου Ἀλεξάνδρῳ βέϊ Μαυρογένει, ἀπελθόντι τῆς ἡμετέρας πόλεως τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς Σάμον, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ηὔξατο κατευόδιον διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

— *Ἐγγραφὴ ἐκλεξίμων.* — Προτάσει τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Σάμου Ἀθανασίου ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐνεγράφη ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν εἰς ἀρχιερατείαν ἐκλεξίμων ὁ ἱερολογιώτατος Χριστορώρας Κνίτης, καθηγητὴς τῶν ἱερῶν ἐν τῇ ἐν Σάμῳ Πυθαγορείῳ Γυμνασίῳ.

— *Πατριάρχικοι Ἱεροσολύμων.* — Ἡ Α. Θ. Μ. ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς ἐπεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ Σαββάτῳ τὰς ΑΑ. ΕΕ. τοὺς πρεσβευτὰς Ρωσίας, Ἑλλάδος καὶ Σερβίας.

— *Κωνσταντινουπολῖται.* — Ἡ κοινότης Βηρυτοῦ ὑποβαλοῦσα ἐσχάτως τηλεγραφικῶς τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ τὰ θερμὰ συγχαρητήρια αὐτῆς ἐπὶ τῇ εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀπονομῇ τοῦ παρασήμου Μετζηδὶ Α' τάξεως ἀδαμαντοστίκτου ἐξέφρασεν ὑμᾶς τὴν στοργὴν καὶ ἀφοσίωσιν αὐτῆς πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεσκέψατο τοὺς ἐν τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Ἡλιουπόλεως Ταρσίου καὶ Καλλιουπόλεως Ἱερώνυμον.

Ὁμοίως πρόχθες ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὑποβαλὸν τὰ σέβη αὐτοῦ, ὁ διὰ τῆς πόλεως ἡμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ μεταβαίνων πέρυσι πρωθιερεὺς Παντελεήμων, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν διερμηνέων τῆς πρεσβείας Κωνσταντίνου Γκρούτσιδης.

— *Μασσονικοί.* — Ἀπορθμεν λόγων, ὅπως ἐκφράσωμεν τὴν ἦν ἠσθάνθημεν ἀγανάκτησιν καὶ ἀηδίαν, ἀναγνόντες ἐσχάτως πάλιν ἐν τινι ἀθηναϊκῷ φύλλῳ περὶ μασσονικῶν τελετῶν, αἵτινες ἔλαβον χώραν ἐν μέσαις Ἀθήναις, συμμετεχόντων καὶ τινων τῶν ἐν τέλει, καὶ ταῦτα ἀρχομένου τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος! . . . Γράφαντες καὶ ἄλλοτε περὶ τῆς ἀλλοκότου καὶ

ταυτίας ταύτας αἰρέσεως θλιμμα ἐλλείψει χώραν ἐπαλθῆ ἐπ' αὐτῆς προσχῶς.

— *Πατριαρχ.* Ἐγκυκλιοτικὸν Μυστήριον. — Ἡ Α. Θ. ὁ ἅγιος Κρήτης κ. Θεόκλητος λίαν ἀξιεπαίνως προσήγαγεν εἰς τὸ Π. Ἐκκλ. Μουσεῖον ἀρχαῖον χειρόγραφον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένου καὶ ἐν καλῇ κατα-στάσει διατηρούμενον. Τὸ ἐν λόγῳ χειρόγραφον περιέχει ἐκλε-λεγμένας τινὰς τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν.

— *Θάνατος.* — Μετὰ λύπης ἀναγράφομεν τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου Πιπέρα, πατρὸς τοῦ ἡμετέρου ἀρχισυντάκτου κυρίου. Ἀθανασίου Πιπέρα, ὃς καὶ ἀπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐπῃλθε πρὸ τοιαύτης τῷ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ.

Ἡ Α. Ἱερολογιότης ἐπανέκαμψε χθὲς ἑσπέρας μετὰ δύο καὶ ἐπέκεινα ἑβδομάδων ἀπουσίαν.

— *Ἑλληνικὸς τύπος.* — Ἡ τίμιος βουλγαριστὶ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς «Πρωτρέκλα» ἔρχεται ἀπὸ τοῦ παρόντος μηνὸς ἐκδιδο-μένη ἑλληνιστὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Πρόοδος» καὶ τὸν αὐτὸν διευθυντὴν κ. Θεόδωρον Μαυρογένην. Τῇ νέᾳ συνεπλήρωσε τὸ σχῆμα ἀπρόσκοπτον τὸ στάδιον.

— *Ἐπαγγελικαὶ τάσεις.* — Χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχικῶν προσκυνημάτων ὁ μητρ. Μογλενῶν Ἰωαννίνου εἰσεφέρ. πέντε, ὁ κ. Ἰωάννης Χλωρὸς λίρ. τουρκ. πέντε, ὁ κ. Ἰωάννης Ταντάλιδης λίρ. τουρκ. πέντε, ὁ Δευτεραίων Παρθένιος λίρ. τουρκ. δύο.

Εὐαγγελικὰ Διδάγματα.

Ἡ «*Χριστιανικὴ Ἀλήθεια*» τῆς Κύπρου ἐξαιρετικὸν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ κύτης τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Α. Θ. Π., τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Ἰωακείμ λαμβάνει καὶ ἐπιτυχῶς ἐφαρμοζόμενον μέτρον τῶν ἐρμηνευτικῶν φυλλαδίων, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα ἐκδίδονται ὑπὸ τὴν Σύνταξιν τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας», εὑρίσκει ἐν αὐτῷ ὑπὲρ πλείστης διαδόσεως καὶ γενικεύσεως τοῦ μέτρου τούτου. Εἶναι ὄντως λίαν ἐνθαρρυντικόν, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο, ἐρχόμενον λίαν ἐπικαίρως ὅπου ἐλλεί-πει εἴτε τακτικὸν κήρυγμα, ἐγίνετο πρόθυμότατα παντα-χοῦ ἀποδεκτόν. Καὶ τοιαῦτα ἐπαρχιῶν ἐζητήθησαν τὰ φυλλάδια ταῦτα. Ἐπίσης ἡ ἐφημερὶς τοῦ ἐν Λίβῳ Γυμνασίου ἔσχε τὴν εὐτυχῆ ἰδέαν ὅπως λαμβάνῃ ταῦτα καὶ διανέμῃ τακτικῶς εἰς τοὺς μαθητάς. Χάριν ὅμως τῆς ἐγκαίρου ἀρίξεως καὶ διανομῆς εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν ἐν λόγῳ φυλλάδιων ἡ Σύνταξις τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» σκοπεῖ, ὅπως κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος προβῇ εἰς νέαν, εἰδικὰς διὰ τὰς ἐπαρχίας προμηνιαίους ἐκδόσεις τῶν «Εὐαγγελικῶν Δι-δαγμάτων», ἅτινα ἐκδιδόμενα πρὸ δεκαπενθημερίας θὰ προφθάνωσι νὰ διανεμηθῶσι καὶ εἰς τὸ ἀπώτατον χωρίον ἑκάστης ἐπαρχίας. Τότε δέ, καθὼς ὑπολογί-ζομεν, ἔσται δυνατὴ καὶ ἡ ἐξακολούθησις τῆς εἰς Τουρκικὴν γλῶσσαν μετ' ἑλληνικῶν χαρακτήρων μεταφράσεως τῶν φυλλαδίων τούτων ὑπὸ εἰδικοῦ ἀνδρὸς ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τῆς συντάξεως, καθότι τὸ γε νῦν ἡ ἐξακολούθησις τῆς ἀρξαμένης ταύτης μεταφράσεως ἀπαδύκνει πρωθεματικά, ἅτε τῶν μέχρι τοῦδε χάριν τῶν τουρκοφώνων ὀρθοδόξων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς γενομένων ἐκδόσεων μηδ' ἐπ' ὀλί-γιστον μὲ καλυπτουσῶν τὰς ἀνάγκας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀπορρῖπτον παμψηφεί,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 7320 καὶ ἡμερομηνίαν 23 Νοεμβρίου 1901 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Εὐφροσύνης Δ. Τσακαλῆ, θυγατρὸς Ἀντωνίου Σπάρταλη, ὡς νόμιμον καὶ ἀπολελογημένην,

Κηρύττει τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων γάμον διαλυόμενον, ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Δημητρίου Τσακαλῆ, ἰατροῦ τὸν μὲν κατοίκου Πύρου, παρὰ τῇ ὁδῷ Χαλιπλῆ ὑπ' ἀριθμ. 25, τὸν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς.

Παρέχει αὐτῷ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐδίκων κατὰ τῆς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδοθησομένης ταύτης ἀπορρίπτου μέσων ἐφεσιμίας προθεσμίας, ἴσης τρισκόντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως ἀντιγράφου τοῦ διατακτικοῦ αὐτῆς πρὸς ὑποβολὴν ἀναιρέσεως, καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἐπὶ ἀρίσει.

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀπορρίπτου ἐν τρισὶν ἀλληπαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων α' Ἐκλησ. Ἀληθείας καὶ «Ταχυδρόμου», καὶ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου ἐκδιδομένου «Τηλε-γράφου», καὶ

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ, ὡς ὑπαιτίῳ τῆς διαζυξίως, τὰ δικα-σπικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀπορρίπτου, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ ἐκγράφων καὶ τῶν διαζυκτηρίων ἐγγράφων, συμπεσούσης μὲν εἰς τρόπα ἐξαιρέσιμα καὶ Β' (ἀριθμ. 606), προκαταβαλλόμενα δ' ὑπ' αὐτοῦ ἐπισπεύσοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 21 Ἰανουαρίου 1902.

ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Κορυτσᾶς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ

ὁ Γραμματεὺς Σ

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

---

*Τυθεμένου προσηκόντως ὑπὸ τὰ πιστήρια τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «***Ἱστορικὴ σκιαγραφία τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς***» συγγράμματός μου, παρακαλοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχιερεῖς ὡς καὶ πάντες οἱ λαβόντες Ἀγγελίας ὅπως ἐπιστρέψωσιν ὡς τάχιστα αὐτάς.*

Ἐν Φαναρίῳ τῇ 1 Μαρτίου 1902.

Γ. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγε-λίαι ἐκτυπώσεως βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλωτύπων, πινάκων, ἀγγελτη-ρίων, ἐπισκεπτηρίων καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἰς τὴν Ἑλληνικήν, τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 29 ΜΑΡΤΙΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 13

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολίτης Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ

Ἀρχισυντάκτης Ἱεροδ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΙΠΕΡΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σκέψεις περὶ καρποφορωτέρας διεξαγωγῆς τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος—Αἴτια ἀπιστίας—Θαύματα καὶ ὑπνωτισμός—Τινὰ περὶ τῆς ἐν τῷ γάμῳ ἐπισκοπικῆς ἀδείας ἐν Τουρκίᾳ παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον — Περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων—Ὁ χαλκοῦς ὄφις ἢ τὸ μυστήριον τῆς θείας ἀπολυτρώσεως — Νομολογία Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ—Κοινοπαίνεσις—Παράρτημα: Εὐαγγελικὰ Διδάγματα.

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΚΑΡΠΟΦΟΡΩΤΕΡΑΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Β'.

Ἀναγκαιότης τῆς παρὰ τῶν ἱεροκηρύκων συχνοτέρας καὶ συστηματικωτέρας ἑρμηνείας τῶν ἁγ. Γραφῶν.

Χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ἐκ τῶν εὐσεβῶν ἐκείνων καὶ θείου ζήλου πεπληρωμένων τέκνων τοῦ ἡμετέρου λαοῦ, γράφων που ἐξέφραζε τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ λύπην ἐπὶ τῷ ὅτι αἱ ζωτικώτεραι περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἀπολυτρώσεως ἀλήθειαι σπανίως γίνονται τὴν σήμερον ἀντικείμενον διδασκαλίας παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἱεροκήρυξι, προτιμῶσι ἐν γένει τῶν δογματικῶν θεμάτων τὰ ἠθικὰ θέματα, ἅτινα ὅμως, μεθ' ὅλην τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῶν, εἶνε, ὡς ὁ αὐτὸς παρετήρει, ὁ καρπὸς καὶ οὐχὶ ἡ βάσις τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Βεβαίως ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐξαιρέσεις, ἀλλ' ἐνταῦθα λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ γενικὴ τάσις παρὰ τοῖς σημερινοῖς ἱεροκήρυξι, ἥτις γενικὴ τάσις ἀποφεύγουσα ἐπιμελῶς τὰς δογματικὰς ἀληθείας ἐν τῷ κηρύγματι, περιορίζεται ὡς τὰ πολλὰ εἰς τὴν ξηρὰν ἠθικήν.

Πλὴν ἄλλων γνωστῶν ἱστορικῶν λόγων, οἵτινες συνετέλεσαν, ὥστε τὸ ἱερὸν κήρυγμα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους νὰ στραφῇ μᾶλλον πρὸς τὰ ἠθικὰ θέματα τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ Δύσει, ἀργότερον δὲ καὶ παρ' ἡμῖν, οὐχ ἧττον σπουδαῖον καθ' ἡμᾶς αἴτιον τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε ὅτι ἡ ἁγία Γραφή, συμφώνως πρὸς τοὺς μᾶλλον ἐν χρήσει σήμερον ὁμιλητικοὺς τύπους παρὰ τῇ ἐκκλησιαστικῇ ρητορικῇ, ἐκλαμβάνεται ὡς ἁπλῆ ἀφετηρία τοῦ λόγου, ἀντὶ ν' ἀποτελῇ, ὡς ἔδει, τὸ κύριον κέντρον καὶ τὴν φωτεινὴν ἑστίαν, περὶ ἣν νὰ στρέφηται οὗτος. Ἐξηγούμεθα:

Βεβαίως πᾶν εἶδος ἐκκλησιαστικοῦ κηρύγματος, ἐφ' ὅσον δηλονότι τοῦτο δὲν παρεκκλίνει τοῦ οἰκείου προορισμοῦ, οὐδὲν ἄλλο εἶνε κατ' οὐσίαν, ἀλλ' ἢ περαιτέρω ἀποσάφησις καὶ προσφορωτέρα ἀνάπτυξις τοῦ περιεχομένου τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἀφ' ἧς, ὡς ἀπὸ ῥίζης, βλαστάνει καὶ διακλαδοῦται ἅπαν καθόλου τὸ ἀειθαλὲς καὶ καρποφόρον τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας δένδρον. Καὶ ὅμως, μεθ' ὅλον τὸν τοιοῦτον γραφικὸν χαρακτῆρα παντὸς ἀληθῶς χριστιανικοῦ κηρύγματος, εἶνε ἀναντίρρητον, ὅτι διὰ πάντα χριστιανὸν οὐ μόνον ὠφέλιμον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον θεωρεῖται, ὅπως οὗτος λάβῃ πλήρη, εἰ δυνατόν, γνῶσιν αὐ-

τῆς ταύτης τῆς ἁγίας Γραφῆς, αὐτοῦ τούτου τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, καὶ οὐχὶ μόνον τῆς διδασκαλίας τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐδραζομένης καὶ ἐξ αὐτῆς πηγαζούσης. Τοῦτο δὲ καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ, τῇ τε Παλαιᾷ καὶ τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, ἐν ᾗ ἐλάλησεν ἡμῖν ὁ αἰώνιος Θεός, καὶ ἥτις συνεγράφη ὑπὸ θεοπνεύστων ἀνδρῶν κατὰ διαφόρους καιρούς, εὑρίσκομεν ὡς ἐν ἐπιτομῇ ἅπαν καθόλου τὸ περιεχόμενον τῆς θείας ἀποκαλύψεως. Οὐ μόνον δέ, ἀλλ' ἡ θεία ἀποκάλυψις τῆς τε Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης παρίσταται ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ κατὰ τὴν βαθμιαίαν αὐτῆς ἀνάπτυξιν, καὶ περιβάλλεται ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς, ὅστις εἶνε θετικός, ἅπασαν τὴν ἀκαταμάχητον ἐκείνην δύναμιν, ἣν ἐνέχουσι τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας. Ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ ἐπίσης, χάρις μάλιστα εἰς τὸ ἁπλοῦν καὶ ἀφελὲς τοῦ ὕφους αὐτῆς, θαυμασίως καὶ μετ' ἰδιαζούσης ζωηρότητος συνυφαίνονται ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ δόγμα καὶ ἦθος, πιστευτέα καὶ πρακτέα, διδασκαλία περὶ Θεοῦ, κόσμου καὶ ἀνθρώπου, καὶ ὑπόδειξις τῆς πρὸς ἄλληλα σχέσεως πάντων τούτων. Καὶ τίς ἀναγινώσκων μετὰ προσοχῆς μίαν οἱανδήποτε γραφικὴν ἱστορίαν δὲν αἰσθάνεται τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος δύναμιν μετ' ἰδιαζούσης ἐντάσεως ἐπιβαλλομένην; Ὅθεν ἔλεγε καί τις τῶν νεωτέρων περὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἰδίᾳ, ὅτι ὁσάκις ἀνεγίνωσκεν αὐτό, τῷ ἐφαίνετο «ὡσεὶ ἀόρατός τις χεὶρ περιέσφιγγε γύρωθεν τὴν καρδίαν του».

Τῆς ἀκαταμαχήτου ταύτης δυνάμεως τῆς ἁγίας Γραφῆς ἐν τῷ διδάσκειν καὶ πείθειν πλήρη συναίσθησιν παρίστανται κεκτημένοι πρωτίστως οἱ ἱεροὶ αὐτῆς συγγραφεῖς. «**Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς Γραφάς**» φέρεται λέγων ὑπ' αὐτῶν ὁ Κύριος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. (Ματθ. 22, 29—46.). Ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος γράφει τοὺς ἑξῆς χαρακτηριστικοὺς πρὸς Τιμόθεον λόγους: «**Ὅτι ἀπὸ βρέφους οἶδας τὰ ἱερὰ γράμματα, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν**». (2 Τιμ. 3,10.— παρβλ. Ἰωάν. 5, 39., Λουκ. 10, 25—27. 2 Πέτρ. 3, 15. κλπ.). Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ἱεροκήρυκος χρήσεως τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἐπίκαιρον θεωροῦμεν νὰ παραθέσωμεν ἐν ἐκ τῶν πολλῶν τοιούτων χωρίων τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, τοῦ μεγίστου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ῥητόρων, ἐν ᾧ σαφῶς ἐμφαίνεται τὸ πόσην μορφωτικὴν διὰ τὸ ἀκροατήριον δύναμιν ἐνέβλεπεν ἐν τῇ ἐνδελεχεῖ μελέτῃ τῆς ἁγίας Γραφῆς ὁ ἱερὸς Πατήρ: «**Καὶ ἀεὶ παρακαλῶ καὶ παρακαλῶν οὐ παύσομαι,** λέγει ἐν τῇ γ'. περὶ Λαζάρου ὁμιλίᾳ, **ἵνα μὴ μόνον ἐνταῦθα τοῖς λεγομένοις προσέχητε, ἀλλὰ καὶ οἴκοι γενόμενοι, τῇ τῶν θείων Γραφῶν ἀναγνώσει συνεχῶς ἐνδιατρίβητε. . . .** Τί οὖν, ἂν μὴ εἰδῶμεν τὰ ἐγκείμενα, φησί; Μάλιστα μέν, κἂν μὴ εἰδῇς τὰ ἐγκείμενα, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀναγνώσεως πολὺς ὁ ἁγιασμὸς γίνεται, ἄλλως δὲ ἀδύνατον πάντα ἐπίσης ἀγνοεῖν. . . . Οὐ νοεῖς τὰ ἐγκείμενα; Τὰ εὔδηλα καὶ σαφῆ πολλάκις ἔπελθε. Κἂν μὴ δυνηθῇς τῇ συνεχείᾳ τῆς ἀναγνώσεως εὑρεῖν τὸ λεγόμενον, βάδισον πρὸς τὸν σοφώτερον. . . ».

Καὶ ἐνταῦθα κυρίως, ἐν τῷ ἔργῳ δηλονότι τῆς προσηκούσης διασαφήσεως τῶν ἁγίων Γραφῶν πρὸς τοὺς πιστοὺς ἔρχεται λίαν ἐπίκαιρος ἡ συστηματικὴ ἐργασία τοῦ ἱεροκήρυκος. Διότι προδήλως, μεθ' ὧν φέρει θεῖον ἅμα καὶ ἀνθρώπινον χαρακτῆρα, ἡ ἁγία Γραφὴ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ᾖ ἐξίσου εἰς πάντας καταληπτή. Ὅπως δ' ἀρθῇ ἡ δυσκολία αὕτη ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου δ' ὅπως προληφθῶσι κακοδοξίαι, διαστροφαὶ καὶ πλάναι, ἐκ τῆς μὴ ὀρθῆς τῶν Γραφῶν κατανοήσεως προερχόμεναι, ἐπεκράτει ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ σωτηριωδεστάτη συνήθεια, ὅπως αἱ θεῖαι Γραφαὶ γίνωνται ἀντικείμενον συνεχοῦς πρὸς τὸν λαὸν ἑρμηνείας ἐκ μέρους τῶν περιβεβλημένων ἐκάστοτε τὸ τοῦ πνευματικοῦ διδασκάλου καὶ ἱεροκήρυκος ὑπούργημα (παρβλ. καὶ 19 καν. τῆς Στ. Οἰκουμ. Συνόδου. «Ὅτι δεῖ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προεστῶτας ἐν πάσαις μὲν ἡμέραις, ἐξαιρέτως δὲ ταῖς Κυριακαῖς, πάντα τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ἐκδιδάσκειν τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους, **ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ἀναλεγομένους τὰ τῆς ἀληθείας νοήματά τε καὶ κρίματα,** κλπ.). Ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν τῆς τοιαύτης ἀρχῆς ἔχομεν τὰς διαφόρους ἐπ' Ἐκκλησίας ἑρμηνείας τῶν Πατέρων, ἐν αἷς ἐξέχουσαν παθομολογουμένως κατέχουσι θέσιν αἱ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου (εἴτε κατὰ σειρὰν εἰς διάφορα τῆς ἁγίας Γραφῆς βιβλία, εἴτε τμηματηδὸν εἰς διαφόρους περικοπὰς αὐτῆς), ἐν αἷς ὁ πλοῦτος τῶν σωτηριωδῶν νοημάτων, ἡ ζωηρότης τῆς παραστάσεως, ἡ πειστικότης καὶ ἡ ἁπλότης τῆς ἐκθέσεως βαθυτάτην

καὶ μέχρι σήμερον ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν. Καὶ τοῦτο, ὥστε δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων περιτράνως βεβαιωθῇ ἡ ἣν ἠθελήσαμεν ἐνταῦθα νὰ ὑποδείξωμεν ἀλήθεια, καθ' ἣν τὰ βιβλία τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἔστω καὶ ἀφελῶς καὶ ἀπερίττως, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἁρμοδίας ἑκάστοτε ἀναπτύξεως εἰς τὸ ἐκκλησίασμα ἑρμηνευόμενα, ἐξασκοῦσιν ἀσυγκρίτως μείζονα καὶ σωτηριωδεστέραν ἐπιρροήν, ἢ οἱ κράτιστοι καὶ γλαφυρώτατοι τῶν ἐκκλησιαστικῶν λόγων. Ἀλήθεια, ἡ ὁποία, ὀφείλομεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, δὲν κατενοήθη ἐπαρκῶς εἰσέτι τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν.

Α. ΠΙΠΕΡΑΣ

ΑΙΤΙΑ ΑΠΙΣΤΙΑΣ*

Β'. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

Ὅν τρόπον ἐν τῷ σώματι παρατηροῦνται ἀτέλειαι καὶ ἐλλείψεις ἀσθενικαὶ προδιαθέσεις ὀλέθριαι εἰς τὴν ὑγείαν, οὕτω καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑπάρχουσι φυσικαὶ ἀτέλειαι καὶ προδιαθέσεις πολέμιοι εἰς τὴν ὑγιᾶ περὶ τῶν πραγμάτων κρίσιν, εἰς τὴν ὀρθὴν περὶ τῆς πίστεως ἔννοιαν. Ὅν δὲ ἐπίσης τρόπον ἡ τήρησις τῶν ὑγιεινῶν κανόνων καὶ νοσηρὸν σῶμα διατηρεῖ ἐν σχετικῇ ὑγιείᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ καταφρόνησις αὐτῶν καὶ τὰ κάλλιστα ἔχοντα σώματα δύναται νὰ ἀγάγῃ βαθμηδὸν εἰς τὸν ὄλεθρον, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ πνεύματος. Ἡ κακὴ αὐτοῦ διαιτητικὴ βλάπτει ἐπίσης καὶ ἀποτρέπει αὐτὸ ἀπὸ τῆς ὑγιοῦς τῶν πραγμάτων ἀντιλήψεως.

Πολλὴ κρίσις, ἔλλειψις αἰσθήματος.

Ἄρτιον καὶ πλῆρες τὸ φῶς τῆς γνώσεως προσλαμβάνει ὁ ἄνθρωπος διὰ πάντων τῶν αἰσθητηρίων τῆς ψυχῆς, δι' ἁπασῶν τῶν ψυχικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, οὐχὶ δὲ διά τινος μόνον αὐτῶν. Κατ' ἀκολουθίαν ἡ διὰ μόνων τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ψυχροῦ λόγου ἄνευ τῶν θαλπερῶν ἀκτίνων, τῶν ἀπὸ τῆς καρδίας ἐκπεμπομένων (καρδίᾳ πιστεύεται· Ρωμ. ι', 10), θεωρία καὶ ἐξέτασις τῶν τῆς πίστεως δὲν δύναται ἡ ν' ἀπαγάγῃ ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ καὶ ἀληθοῦς. Τὸ ἀποδιδόναι σημασίαν εἰς τὰς σκέψεις μόνον καὶ τοὺς συλλογισμούς, ἀρνεῖσθαι δὲ πᾶσαν τοιαύτην εἰς τὰ αἰσθήματα ἀποτελεῖ πλάνην, τιμωρουμένην διὰ μερικῆς τοῦ πνεύματος τυφλώσεως. Οὕτω πλανῶνται καὶ τιμωροῦνται οἱ σβεννύντες τὴν ἑτέραν ταύτην τοῦ φωτὸς πηγήν, οἱ νομίζοντες ὅτι κατέληξαν εἰς τὴν ἀπιστίαν, διότι ἀνέπτυξαν τὴν λογικὴν αὐτῶν δύναμιν, καθ' ὃν χρόνον τὸ λυπηρὸν τοῦτο φαινόμενον ὀφείλεται εἰς τὴν κατάπνιξιν παρ' αὐτοῖς τοῦ αἰσθήματος.

Πολλὴ φαντασία καὶ ἐλαχίστη κρίσις.

Πολεμίως πρὸς τὴν πίστιν δύναται νὰ διατεθῇ καὶ ἡ μεταξὺ κρίσεως καὶ φαντασίας ἀνισορροπία. Ἡ φαντασία χαλιναγωγουμένη καὶ ποδηγετουμένη ὑπὸ ἀναλόγου κρίσεως ἀποτελεῖ πηγὴν πλουτισμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Ἀφιεμένη δ' ὅμως ἐλευθέρα εἰς ἐκρύθμους καὶ ἀκανονίστους ὁρμὰς πλανᾶται εἰς σφαίρας ὀνείρων, φιλεῖ δὲ τὴν διηνεκῆ κίνησιν καὶ τροπήν, πρὸς ἣν ἀντίκειται ἡ σταθερότης τῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν. Ἐντεῦθεν δύναται αὕτη ν' ἀποπλανήσῃ ἀπὸ τῆς πίστεως.

Ἀπατηλὴ μεγαλοφυΐα.

Ἀνθρώπινοί τινες μεγαλοφυΐαι ὁμοιάζουσι πρὸς καλῶς πεποιημένας πυξίδας, ὧν δ' ὅμως ἡ μαγνητικὴ βελόνη ἐξ ἐπιδράσεως παρακειμένου σώματος ἀποκλίνει ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ. Αἱ τοιαῦται μεγαλοφυΐαι ζητοῦσιν ἀείποτε τὸ καινὸν καὶ διάκεινται κατ' ἀκολουθίαν οὐχὶ φιλίως πρὸς τὴν πατροπαράδοτον πίστιν. Ταύτῃ ἀντιτιθέασι καινοφανῆ συστήματα, ὑποθέσεις ἐπιστημονικάς, ἀσυστάτους καὶ ἐκκεντρικὰς πολλάκις, ἀλλ' ἐπαγωγοὺς διὰ τὸ καινὸν ἀκριβῶς αὐτῶν καὶ παράδοξον. Τοῖς οὕτως ἐν τῇ ζητήσει τοῦ ἀγνώστου πλανωμένοις, τοῖς ἄλλως διὰ μεγάλων πολλάκις πνευματικῶν δυνάμεων προικισμένοις, ἀλλ' ἀστοχοῦσι τοῦ ἀληθοῦς, παράκεινται οἱ συστήματί τινι ἑαυτοὺς καθιερώσαντες, οἱ πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ εἰς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ μοχθοῦντες καὶ ἐν τῇ δίνῃ ταύτῃ ἀδυνατοῦντες νὰ ἐνίδωσιν ὀρθῶς τὰ πέραν κείμενα. Οὗτοι οὐδὲν πολλάκις διαφέρουσι τῶν δι' ὀπίου μεθυόντων.

Ζήτησις ἀποδείξεων ἐν τοῖς τῆς πίστεως.

Πᾶσα μέθοδος ἀποδείξεως δὲν δύναται νὰ ἐφαρμόζηται εἰς πᾶσαν κατηγορίαν γνώσεως.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 114 -116.

Διὸ ἡ σύγχυσις τῶν μεθόδων ἐν τῇ ἀποδείξει δύναται ἀσφαλῶς νὰ ἀγάγῃ εἰς τὴν ἀνατροπὴν πάσης ἀνθρωπίνης γνώσεως. Πόσον πλημμελὲς καὶ γελοῖον εἶνε νὰ ζητῇ τις νὰ στηρίξῃ ἱστορικὰς ἀληθείας διὰ γεωμετρικῆς ἀποδείξεως παντὶ δῆλον. Καὶ ὅμως ὑπάρχουσιν οἱ ἐκλαμβάνοντες τὴν πίστιν ὡς μαθηματικὸν θεώρημα καὶ ζητοῦντες κατὰ τὴν τάξιν ταύτην, ἀποδείξεις παρ' αὐτῆς. Ἐννοεῖται ὅτι τοιαύτην πεπλανημένην ἀκολουθοῦντες ὁδὸν δὲν καταλήγουσιν εἰς τὸ συθούμενον καὶ μέμφονται τὴν πίστιν ἀντὶ νὰ μέμφωνται ἑαυτούς. Ταράττει ἐπίσης πολλοὺς τὸ μυστηριῶδες πολλάκις τῆς πίστεως, ὡσεὶ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐπιστήμης ἐν παντὶ σημείῳ ἄπλετον ἐπικρατεῖ φῶς.

Σκεπτικισμός.

Ἐκτὸς τοῦ φιλοσοφικοῦ σκεπτικισμοῦ ὑπάρχει καὶ φυσικός τις σκεπτικισμός, καθ' ὃν ἐκνευρισμένα πνεύματα ἵστανται μετέωρα μεταξὺ ἀληθείας καὶ ψεύδους. Ἀδυνατοῦσιν οἱ τοιοῦτοι καὶ φείδονται τοῦ κόπου νὰ καταλήξωσιν εἰς ὡρισμένα συμπεράσματα. Οὕτω δὲ καὶ πρὸς τὴν πίστιν διακείμενοι εὐδηλοι, ὅτι οὐδαμῶς κατέχουσιν αὐτήν. Τὸν σκεπτικισμὸν γεννῇ πολλάκις ἐν τῷ πνεύματι καὶ τὸ εἶδος τῆς προσλαμβανομένης ὑπ' αὐτοῦ πνευματικῆς τροφῆς. Ὑπάρχει πάντοτε στενὸς δεσμὸς μεταξὺ τοῦ εἴδους τῆς τροφῆς καὶ τοῦ πνευματικοῦ ὀργανισμοῦ. Ταὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ πνεύματος. Οἱ Μιθριδάται οἱ ἀκινδύνως τὸ δηλητήριον καταπίνοντές εἰσιν ὀλίγοι. Ἥττονες δὲ σήμερον, ὅτε καὶ ἡ ἀνάγνωσις ἀποτελεῖ παρὰ τοῖς πολλοῖς τέρψιν καὶ ἐπιζητεῖται ὃν τρόπον τὰ εἴδεσματα καὶ καρυκεύματα, τὰ τέρποντα τὴν γεῦσιν, βλάπτοντα δὲ τὸν στόμαχον καὶ τὴν ὑγείαν. Τὸν σκεπτικισμὸν τέλος προκαλοῦσιν καὶ ἀξιόμεμπτοί τινες ἕξεις. Λογογράφος, δικηγόρος, πολιτικὸς γράφων καὶ λέγων ὑπὲρ καὶ κατὰ ἀδιακρίτως, ἀσκεῖται εἰς τὴν μὴ διάκρισιν τοῦ ἀληθοῦς ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου καὶ ἐκλαμβάνει τὰ πάντα κωμῳδίαν, ἐν ᾗ διαπρέπει ὁ δεξιώτερος ὑποκριτής.

Ἀπαισιοδοξία.

Πλέον τι ἢ ἔλαττον μελαίνης χολῆς ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἀρκεῖ νὰ ἐπενέγκῃ τροπὴν εἰς τὰς ἰδέας καὶ σκέψεις ἡμῶν. Ἐντεῦθεν ἄνθρωποί τινες βλέπουσι λίαν ἀπαισιοδόξως τά τε ἑαυτῶν καὶ τὰ τοῦ κόσμου πράγματα καὶ καταλήγουσιν οὕτω βαθμηδὸν εἰς τὸν σκεπτικισμόν. Ὑπάρχει τῷ ὄντι δίκαιος καὶ ἀγαθὸς Θεὸς ἐποπτεύων καὶ προνοῶν περὶ τοῦ κόσμου τούτου; Αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις μεγεθύνουσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀπογοήτευσιν ταύτην καὶ γεννῶσι τὴν ἀπελπισίαν ἢ μῖσός τι πρὸς τὸν Θεόν. Ἀλλὰ ἐπὶ δυσαρεσκειῶν πρὸς ἄτομα γεννᾶται μόνον δυσπιστία πρὸς τὰς ἀγαθὰς αὐτῶν ἰδιότητας, ἐπὶ δυσαρεσκείας δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀμφισβήτησις αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Π. Κ. . . . ός.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἐσχάτως ἐν τῇ Ἀθηναϊκῇ φάλλῃ ἐκπροσωπευθέντων συγκεχυμένων καὶ ἀδιακέστων ἐκφωνημάτων ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέσιν μεταξὺ τῶν θαυμάτων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ὑπνωτισμοῦ ἰάσεων ἀφ' ἑτέρου, ἐπιστήμων ἰατρὸς ἐπέστειλε πρὸς τὸν κ. Λόγιον τῶν Ἀθηνῶν περιεσπούδαστον ἰατρὸν, ἐξ ἧς καὶ εὐχαρίστως μεταφράζομεν τὰς ἐπομένας περικοπὰς χάριν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν.

«Καθ' ἡμᾶς, γράφει ὁ ἐνλόγῳ ἰατρός, ἀδίκως τινὲς τῶν κκ. συναδέλφων ὁμιλοῦντες ἢ γράφοντες δημοσίᾳ περὶ ὑπνωτισμοῦ συγχέουν πράγματα ὅλως ἀλλήλων ἀλλότρια, καὶ ἐκφέρουν συνεπῶς καὶ γνώμας ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους καὶ ἀλληλοαναιρουμένας. Οἱ μὲν λ.χ. κηρύττουν ὅτι ὁ ὑπνωτισμὸς **θαυματουργεῖ** εἰς τὰς χεῖρας ἐμπείρου κλινικοῦ, οἱ δὲ τοὐναντίον ὅτι ὁ ὑπνωτισμὸς εἶνε ὁ θανάσιμος ἰχθρὸς τῶν θαυμάτων τῆς Ἱστορίας, διότι ἐλέγχει αὐτὰ ἀνύπαρκτα, τῆς ἀνθρωπίνης ἀμαθίας ἢ ἀδυναμίας ἀποτελέσματα.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἀκριβῶς καὶ τούτων καὶ ἐκείνων πολὺ ἔγκειται ἡ πλάνη.

Λέγοντες θεῖμα οἱ κκ. συνάδελφοι ἀτόπως ταυτίζουν αὐτὸ μὲ τὰ κλινικὰ ἀποτελέσματα ἑνὸς φαινομένου περ' ἡμῖν φυσιολογικοῦ, μιᾶς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου συμφυοῦς ἡμῖν— **μὲ τὴν ὑποβολιμώτατα.** Διὰ τῆς ὑποβολιμότητος εἰς τὰ νευροπαθῆ ἰδίως ἄτομα ἐξαναγκάζονται συμπτώματά τινα νευρικὰ, πάντοτε ὅμως ὑστερικῆς φύσεως ἢ παρομοίας κύτῃ, σὐδέποτε δὲ καὶ παθολογικὰς ὀργανικὰς ἀλλοιώσεις. Ὁ θεραπεύων ἀγλωσσότι ἰατρὸς νευροπαθῆ ἀσθενῆ δὲν ἴσταται αὐτὸν διὰ τῆς ὑποβολῆς ὅταν πάσχῃ ἐκ φλεγμονικοῦ ἢ μικροβιολογικοῦ νοσήματος, ὅταν οὗτος περιγινέζῃ ἀνατομικοπαθολογικὰς ἀλλοιώσεις τοῦ νοσοῦντος ὀργανισμοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς διὰ τῆς ὑποβολῆς καὶ τοῦ ὑπνωτισμοῦ ἐκβάλλει ἐπ' αὐ-

τοῦ **τὴν ἰδέαν ὅτι νοσεῖ.** Διότι πράγματι ὁ νευροπαθὴς πάσχει οὐχὶ σωματικῶς ἀλλὰ ψυχικῶς. Πάσχει **διαστροφὴν περὶ τὴν ψυχολογικὴν λειτουργίαν τοῦ ἐγκεφάλου,** ἡ ὁποία καὶ διευθετεῖται διὰ τῆς ὑποβολῆς μιᾶς ἄλλης ἰδέας ὀρθῆς καὶ λογικῆς, ὑποβαλλομένης εἰς αὐτὸν ἔξωθεν παρὰ τοῦ ἐπιστήμονος θεραπευτοῦ, ἢ καὶ παρ' ἄλλου ἀντικειμένου ἐνεργοῦντος ὑπ' αὐτοῦ ὑποβολιμαίως.

Ἰδοὺ τὸ πᾶν ὑπὸ ἐπιστημονικὴν καὶ κλινικὴν ἔποψιν τί κατορθώνει ὁ ὑπνωτισμός, μέχρι σήμερον τοὐλάχιστον.

Διὰ τῆς ὑποβολῆς καὶ τοῦ ὑπνωτισμοῦ ἐξηγοῦμεν σήμερον ἐπιστημονικῶς ὅσα ἄλλοτε ἐτελοῦντο καὶ ἐνομίζοντο ὡς θαύματα εἰς τὰ μαντεῖα, τὰ ἄντρα, τὰ ἄσυλα, τὰ ἱερεῖα, τὰ ἀσκληπιεῖα καὶ λοιπὰ τῆς εἰδωλολατρείας κέντρα, ἔνθα ὑποβολιμαίως ἐθεραπεύοντο οἱ παντοειδεῖς νευροπαθεῖς ὑστερικοί, εἴτε διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἀνδριεικέλου θεοῦ, εἴτε καὶ τῇ εἰσηγήσει αὐτῶν τῶν ἐμπνευσμένων Πυθιῶν. Ἀλλ' αἱ θεραπεῖαι αὗται τῶν εἰδωλολατρικῶν ναῶν δὲν εἶχον ἐν ἑαυταῖς ποσῶς τι τὸ θαυμάσιον καὶ παρὰ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐπιστήμης τελούμενον, διότι ἦταν ἁπλᾶ φαινόμενα κλινικὰ νευροπαθῶν, πιστῶς ἤδη διερευνημένα παρὰ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, καὶ μόνον ἡ ἄγνοια ἐν ἀμαθίᾳ μετὰ τῆς δεισιδαιμονίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐξετίμα ὡς θαύματα τῶν ξοάνων θεῶν.

Ἐλθωμεν ἤδη καὶ ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ χριστιανισμοῦ.

Τί εἶνε θαῦμα παρὰ τοῖς χριστιανοῖς; Γεγονὸς ὑπερφυσικόν. Γεγονὸς ἐξελισσόμενον ὑπὲρ τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Γεγονὸς ἐκτὸς τῆς σφαίρας τῆς δικαιοδοσίας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως. Ἑπομένως γεγονός, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν συναφῆ σχέσιν ἔχει μὲ τὰς ἡμετέρας ἐπιστήτους τῆς ἐπιστήμης γνώσεις. Τὸ θαῦμα εἶνε ἀπολύτως ἔργον τῆς παντοδυναμίας τοῦ **Θεοῦ,** ὅστις εὐεργετεῖ τὴν πάσχουσαν σωματικῶς ἀνθρωπότητα, **ὅταν ἡ ἐπιστήμη ἀφ' ἑαυτῆς εἶνε ἀνίσχυρος εἰς τοῦτο.** Θαῦμα ἑπομένως εἶνε ἴασις ἀσθενοῦς, τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιστήμη διὰ τὴν ἀναπόφευκτόν της ἐκήρυξεν ἀνίατον καὶ κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Καὶ ὡς παράδειγμα θὰ ἀναφέρω ἓν καὶ μόνον, ἀλλὰ ζῶν τελεσθὲν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν μέσῳ τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸ 1898 τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ Μητροπόλει ἰάθη κυρὰ τις ὀκταετὶς διὰ θαύματος πάσχουσα **ἐκ φυματιώδους ἀρθρίτιδος τῶν δύο ἀγκώνων.** Τὴν διάγνωσιν ὄχι μόνον οἱ καθηγηταὶ Μαγγίνας καὶ Γαλδάκης ἐβεβαίωσαν ἀλλὰ καὶ τὸ μικροσκόπιον. Μάταιοι δὲ ἀπέβησαν διάφοροι ἐγχειρήσεις τῶν ἄνω καθηγητῶν καὶ ἄλλων ἰατρῶν, οἵτινες ἐν τέλει συνεβούλευσαν εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τὸν ἀκρωτηριασμὸν τῶν δύο βραχιόνων! Οἱ περὶ τὴν ἀσθενῆ ἀπελπισθέντες ἐκ τῆς ἐπιστήμης κατέφυγον εἰς τὴν θείαν ἀντίληψιν καὶ ἐπέτυχον τῆς ἰάσεως τοῦ τέκνου των. Τοῦτο εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, καὶ εἶνε ὄντως ἴασις διὰ θαύματος, διὰ θείας ἐνεργείας καὶ δυνάμεως. Οἱ δὲ πιφώμενοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀλλαχοῦ νὰ ἑρμηνεύωσι τὰ θαύματα τοῦ χριστιανισμοῦ διὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ φωρῶνται ὅτι ἀγνοοῦν, οὔτε κατ' ἀξίαν δύνανται νὰ ἐκτιμῶσι τῶν θαυμάτων τὴν φύσιν καὶ τὴν προέλευσιν, ὅταν ταῦτα παραλόγως ταυτίζουν μὲ τὰς δι' ὑποβολῆς τελουμένας θεραπείας τῶν διαφόρων νευροπαθῶν. Οὔτε εἶνε, καθὼς πάλιν δογματίζουν, τὸ **θαῦμα ὕβρις κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.** Τοὐναντίον μάλιστα ἡ παρ' ἡμῶν παραδοχὴ ὑπερφυσικοῦ γεγονότος ἐπ' ἀγαθῷ ἡμετέρῳ διὰ τῆς θείας μεσολαβήσεως εἶνε ἀρετὴ τοῦ ὀρθολογικῶς διακεκριμένου ἀνθρωπίνου πνεύματος. Διότι ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἀπεκδεχόμεθα τὴν ὁμολογουμένην ἀνεπάρκειαν τῆς πεπερασμένης καὶ περιωρισμένης ἀνθρωπίνης γνώσεως καὶ δράσεως, ἀφ' ἑτέρου εὐλαβῶς ἀναγνωρίζομεν καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου πατρικὴν τοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ μέριμναν, χρηστότητα καὶ παντοδυναμίαν, πρὸς θεραπείαν τῆς ἡμετέρας ἐνδείας, ἀθλιότητος καὶ ἀδυναμίας. Ὁ Θεὸς τῶν χριστιανῶν εἶνε **Θεὸς** ἀγάπης καὶ οἰκτιρμῶν, **Θεὸς** ἐλέους καὶ εὐεργεσιῶν. Ἡ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα μεγάλη τοῦ **Θεοῦ** ἀγάπη ἴσχυσε παρ' αὐτῷ ὥστε νὰ κλίνῃ ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τοὺς οὐρανοὺς διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ **Θεοῦ.** Τί δὲ θαυμαστότερον καὶ ὑπερφυσικώτερον τοῦ γεγονότος τούτου; Ἀλλὰ καὶ τί θετικώτερον πάλιν καὶ ἱστορικώτερον αὐτοῦ; Διὰ τοῦτο οὐδεὶς εὐλαβούμενος ἑαυτὸν ἀντιστρατεύεται εἰς τὴν ἐξύλιξιν γεγονότων, περὶ τῶν ὁποίων ἀξιοπίστως μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία καὶ ἡ καθημερινὴ τῶν πραγμάτων ἀδέκαστος ἐτυμηγορία.

Κωνστ. Ἠλ. Παπαλήλιος.
ἰατρὸς

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΓΑΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ παρ' ἅπασι τοῖς ὀρθοδόξοις

ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ*

1ον] Ὁ 39 κανὼν τῶν Ἀποστόλων εἶναι ἀπαγορευτικὸς καὶ δημοσίας τάξεως ἅτε ἐνδιαφέρων τὴν τήρησιν τῆς θρησκευτικῆς τάξεως καὶ πειθαρχίας.

2ον] πρὸς τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ὁ μὲν ἱερὸς Ἰγνάτιος ἐν τῇ προμνησθείσῃ πρὸς Πολύκαρπον ἐπιστολῇ του (β' 5) ὁρίζει ὅτι δέον νὰ ὑπάρχῃ ἡ γνώμη τοῦ ἐπισκόπου ἐν τῷ γάμῳ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 131—133.

ἵνα ὑπάρχῃ μυστήριον καὶ ἕνωσις κατὰ Θεὸν καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν, ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς ἀκμάσας περὶ τὸν 3 μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ὁρίζει (πρὸς συζ. 6', 9) ὅτι ἵνα ᾖ κανονικὸς ὁ γάμος δέον νὰ ὑπάρχῃ ἡ συγκατάθεσις τοῦ Ἐπισκόπου. Ὁ θεῖος Χρυσόστομος (ὁμιλ. 49) «ὁ ἱερεὺς ἐπιτελεῖ τὸν τοῦ γάμου δεσμὸν δι' εὐχῆς καὶ εὐλογίας γνώμῃ τοῦ Ἐπισκόπου». ὁ δὲ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης ἀποφαίνεται ὅτι δὲν εἶναι τρόπος νὰ συσταθῇ γάμος χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ Ἀρχιερέως καὶ ὅτι ἄνευ ταύτης ὁ γάμος εἶναι τελετὴ μόνον καὶ ὄχι μεταδοτικὴ χάριτος, ὥστε δὲν ὑπῆρξε μυστήριον, ὅπερ ν' ἀναιρεθῇ.

3ον] Ἡ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ὑπάρξεώς της ἀπῄτησε τὴν **Βούλαν** καὶ ἐξηκολούθησε καὶ κατόπιν μέχρι τῆς σήμερον, ὡς φαίνεται ἐν ταῖς Συνοδικαῖς πράξεσι ταῖς ἀπὸ τοῦ 1315 μέχρι τοῦ 1410 (Acta Patriarcatus constantinopolitani), ἐν τῷ Πηδαλίῳ τοῦ 1800, καὶ ἐν ταῖς κατόπιν ἐγγράφοις πράξεσι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ 1827, 1835, 1836, 1867, 1871, 1880 καὶ 1890, καθ' ἃς **«ἡ ἄνευ ἀδείας κυριαρχικῆς ἐκτέλεσις τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου** λογίζεται κανονικῶς ἀνυπόστατος καὶ οὐδεμίαν ἔχει χάριν πνευματικὴν ὡς οὖσα κατάχρησις θρησκευτικῶν τάξεων καὶ ἱερῶν θεσμῶν καὶ ἐκ τῆς ζώσης πράξεως τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις συνοψίζεται ἐν τῇ γνώμῃ καὶ τῶν κυριωτέρων ἐπισκόπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ὅλοι τὴν καλλιτέραν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου.

4ον] διότι ὁ πρεσβύτερος ὢν βοηθὸς καὶ σύμβουλος τοῦ Ἐπισκόπου κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐτέλει καὶ τελεῖ τὰ μυστήρια καὶ ὑπετάσσετο καὶ ὑποτάσσεται αὐτῷ, καίτοι ἐν ἀρχῇ ἔφερεν ἴσι καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ (Πραξ. Ἀποστ. 20, 17. 28. Τίτ. 1, 5. 7. Φιλ. 1, 1. 1. Τιμ. 3, 1. 8). Ὡς ἐντολοδόχος ἐπομένως τοῦ Ἐπισκόπου οὐδὲν δύναται νὰ κάμῃ ἄνευ ἀδείας τούτου. Τοιαῦτα ἐστὶ καὶ ἡ γνώμη τῶν παρ' ἡμῖν διακεκριμένων κληρικῶν συγγραφέων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου ἥτοι τῶν ΑΑ. ΣΣ. τοῦ ἁγίου Σταυρουπόλεως κ. Ἀποστόλου καὶ τοῦ ἁγίου Διδυμοτείχου κ. Φιλαρέτου (Ἐκκλησ. Ἱστ. σελ. 15 καὶ 125). Τούτους διαφωνεῖ ὁ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου καθηγητὴς κ. Εὐταξίας μὴ παραλεχθέντος ὅτι ὁ πρεσβύτερος ἐστὶν ἐντολοδόχος τοῦ Ἐπισκόπου τὸ καθ' ἡμᾶς προκειμένου περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν **Κανόνων καὶ** τῶν προλεχθέντων συμφωνοῦμεν τῇ **γνώμῃ** τῶν ἐν-ταῦθα προμνησθέντων συγγραφέων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου.

5ον] Τοῦτο ἀπαιτεῖ ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη νὰ προστατευθῇ ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ κοινωνία ἀπὸ τῶν γνωστῶν διὰ βίας, ἀπάτης καὶ ἐγκλημάτων γάμων καὶ ἡ μὲν Ἐκκλησία καθιέρωσε τὴν προστασίαν ταύτην **ἐν τῇ ἀδείᾳ τοῦ Ἐπισκόπου,** αἱ δὲ νεώτεραι πολιτεῖαι ἐν ταῖς δημοσιεύσεσι τοῦ γάμου κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ τῇ τελέσει τοῦ γάμου ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου δημοσίου ὑπαλλήλου· δι' ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς, δι' οὓς ὁ γάμος ἐστὶ μυστήριον, **ἡ τοῦ Ἐπισκόπου ἄδεια** (Βούλα) ἐπέχει οὕτως εἰπεῖν τόπον τῶν δημοσιεύσεων καὶ τοῦ ἀρμοδίου δημοσίου ὑπαλλήλου, οὗ ἐνώπιον κηρύττεται ἡ ἕνωσις τῶν νεονύμφων κατὰ τὸ ἄρθρ. 191 τοῦ Γαλλικοῦ ἀστικοῦ Κώδικος· οὕτω διὰ τὰ κράτη, ἐν οἷς ὁ γάμος οὐκ ἔστι μυστήριον, **ἡ τοῦ Ἐπισκόπου ἄδεια** ἀντικατεστάθη διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἀρμοδίου δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ τῶν δημοσιεύσεων. Καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἄδεια αὕτη, ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῇ χάριν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, χάριν τῆς θρησκευτικῆς εὐταξίας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν. Εὐτυχῶς ἡ ἰδέα αὕτη συνυπῆρξε τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Οἱ ἀρνούμενοι τὸ τοιοῦτο κῦρος τῆς ἀδείας ἀνέκαθεν δημιουργηθείσης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀφίνουσι τοὺς ὀρθοδόξους ἀνυπεράσπιστους κατὰ τῶν γνωστῶν γάμων, τῶν ὀφειλομένων εἰς πλεονεκτικοὺς σκοποὺς ἢ εἰς ἀξιόποινόν τινα πρᾶξιν καὶ ὑβρίζουν εἰς τὴν δημιουργίαν δημοσίου ὑπαλλήλου πρὸς τέλεσιν τῶν γάμων ἐνώπιον αὐτοῦ χάριν προστασίας τῆς κοινωνίας. Ταῖς σκέψεσι ταύταις στοιχοῦν καὶ ὁμόδοξόν τι Κράτος καθιέρωσε τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τῆς ἐπισκοπικῆς ἀδείας τοῦ γάμου συνυπάρξασαν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ δικαίως καὶ διατηρηθεῖσαν καὶ ἀναπροχθεῖσαν καὶ ἐν τοῖς Κανόσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ ἀδιακόπῳ πράξει αὐτῆς ὡς φαίνεται καὶ ἐν ταῖς συνοδικαῖς πράξεσι Acta Patriarcatus καὶ ἐν ταῖς ἐγκυκλίοις τοῦ 1827, 1835, 1836 καὶ 1893. Αἱ σκέψεις αὗται δέον νὰ ἦναι πάντοτε ὑπ' ὄψιν ἁπάντων τῶν ὀρθοδόξων ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν, οἷαι διὰ τοὺς ἐνταῦθα, εὑρισκομένων.

6ον] Ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δυναμένη νὰ λύῃ πᾶν ἀμφισβητούμενον ζήτημα καὶ ἀντιλογίαν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ γάμου καὶ ν' ἀποφαίνηται περὶ

αὐτῶν κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἀπεφήνατο τετράκις μὲν δι' ἐγκυκλίων αὐτῆς ἀπὸ 21 Μαΐου 1827, 31 Δεκεμβρίου 1835, κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1836 καὶ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1893, καὶ πλειστάκις δι' ἀποφάσεων αὐτῆς τῆς 2 Σεπτεμβρίου 1877, 17 καὶ 27 Ὀκτωβρίου τοῦ 1880, ὅτι ὁ ἄνευ προηγουμένης ἐπισκοπικῆς ἀδείας τελούμενος γάμος λογίζεται κανονικῶς ἀνύπαρκτος μηδέποτε ὑπάρξας καὶ ἀνυπόστατος καὶ οὐδεμίαν ἔχει χάριν πνευματικὴν ὡς ὢν κατάχρησις θρησκευτικῶν τάξεων καὶ ἱερῶν θεσμῶν καὶ οὕτω θεσπίζεται ἡ ἀπὸ τῶν οὕτω παρανόμως συζευχθέντων διάζευξις. Συνῳδὰ ταῖς ἐγκυκλίοις ταύταις ἀπεφάνθη ἡ ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διὰ πρακτικῶν αὐτῆς ἀπὸ 7 Δεκεμβρίου 1867, 21 Δεκεμβρίου 1870, 8 Ἀπριλίου 1871 καὶ 9 Αὐγούστου 1888.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔστιν ὅτε ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ ἐφάνη, θεία κινουμένη προνοίᾳ καὶ ἐλέει καὶ χάριτι καὶ χρωμένη **τῷ τῆς οἰκονομίας τρόπῳ, ὅστις οὐδενὶ τῶν συνετῶν ἀπήρεσε πώποτε** κατὰ τὸν μέγαν τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριλλον, ἔστιν ἀληθὲς, λέγω, ὅτι ἐφάνη μὴ ἐμμένουσα ἀκραδάντως εἰς ἐπισκοπικὴν ἄδειαν πρὸς τέλεσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, ἀλλὰ κατὰ λόγον τῶν πραγμάτων καὶ περιστάσεων ἐφάνη τηροῦσα ἢ μὴ τοὺς ἄνευ ἀδείας ἐπισκοπικῆς τελεσθέντας γάμους τοσοῦτο μᾶλλον, ὅσῳ ἡ ἔλλειψις τῆς ἀδείας λόγον εἶχεν ἐν ἅπασι σχεδὸν τοῖς γάμοις διάταξίν τινα πολιτικὴν, καθ' ἣν ἀπηγορεύετο ὁ γάμος ὀρθοδόξου χριστιανοῦ ὑπηκόου ὀθωμανοῦ μεθ' ἑτέρου χριστιανοῦ ξένης ὑπηκοότητος. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐντολὴ αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ καταργήσῃ τὸν 39 Κανόνα τῶν Ἀποστόλων καὶ τὸ συστατικὸν στοιχεῖον τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, ὅπερ εἶναι ἡ τοῦ Ἐπισκόπου γνώμη καὶ ὅτι ἡ τελετὴ τοῦ οὕτως ἄνευ ἀδείας ἐπισκοπικῆς γενομένου γάμου δὲν ἔχει μεταδοτικὴν χάριν καὶ μυστήριον οὕτως εἰπεῖν δὲν ἐγένετο.

IX. Περὶ ἐξουσίας τῶν Συνόδων παρὰ Πατριάρχαις καὶ Μητροπολίταις καὶ κύρους τῶν ἐγκυκλίων αὐτῶν.

Ἀλλ' οἱ ἀμφισβητοῦντες τὴν κρατοῦσαν ταύτην γνώμην φαίνονται ἰσχυριζόμενοι ἐπίσης ὅλως παρανόμως ὅτι αἱ τῶν Μητροπολιτῶν Σύνοδοι παρὰ τοῖς Πατριάρχαις καὶ αἱ τῶν Ἐπισκόπων παρὰ τοῖς Μητροπολίταις δὲν δύνανται **νὰ λύωσιν ἀμφισβητήσεις** περὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων καὶ περὶ γάμου καὶ **ν' ἀποφανθῶσι περὶ αὐτῶν** καὶ ὅτι **Πατριαρχικαὶ καὶ Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι** ὁρίζουσαι, ὅτι ὁ ἄνευ ἐπισκοπικῆς ἀδείας τελούμενος γάμος τυγχάνει αὐτοδικαίως ἄκυρος καθ' ἑρμηνείαν τῶν ἱερῶν Κανόνων, **εἰσὶν ἄκυροι, ἔκθεσμοι** καὶ **οὐδεμίαν παράγουσι νομικὴν συνέπειαν** ὡς ἀντικείμεναι εἰς διατάξεις τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου. Ὁ τοιοῦτος ἰσχυρισμός των δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, τοὐναντίον μάλιστα διατάττει ὁ νόμος, ἰδοὺ δὲ πῶς.

1ον] Ὁ Κανὼν 37 τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διατάττει τάδε: «Δεύτερον τοῦ ἔτους σύνοδος γενέσθω τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἀνακρινέτωσαν ἀλλήλως τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας καὶ τὰς **ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ἀντιλογίας διαλυέτωσαν».**

Βαλσ. «Ἀναγκαῖον ἐκρίθη τοῖς ἱεροῖς Ἀποστόλοις τοὺς ἑκάστης ἐπαρχίας Ἐπισκόπους συνέρχεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ **κοινοῦσθαι ἀλλήλοις τὰς γινομένας ἀμφιβολίας καὶ λύειν ταύτας.** Διὰ τὰ **παρεμπίπτοντα κατὰ χώρας ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα** ἀναγκαῖον ἐλογίσθη τοὺς Ἐπισκόπους ἑκάστης ἐνορίας συνέρχεσθαι τῷ πρώτῳ αὐτῶν ἐφ' ᾧ λύεσθαι τὰ ἀμφίβολα» (Συντ. θ. καὶ ἱ. Καν. τόμ. 2 σελ. 50).

2ον] Ὁ Κανὼν 20 τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου ὁρίζει τὰ κάτωθι.

«Διὰ τὰς **ἐκκλησιαστικὰς χρείας** καὶ τὰς **τῶν ἀμφισβητουμένων διαλύσεις** καλῶς ἔχειν ἔδοξε συνόδους καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῶν Ἐπισκόπων γίνεσθαι».

3ον] Ἐν δὲ τῷ Νομοκάνονι Φωτίου (σελ. 8) ἀναγινώσκονται τάδε:

«Ἡ 2α καὶ 17η διάταξις τοῦ 1ου τίτλου τῶν Νεαρῶν 123 κεφ. 13 καὶ 134 κεφ. 7 βούλονται ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους . . . γίνεσθαι συνόδους τῶν Μητροπολιτῶν παρὰ τοῖς Πατριάρχαις καὶ τῶν Ἐπισκόπων παρὰ τοῖς Μητροπολίταις καὶ **ἐξετάζεσθαι** περὶ . . . **κανόνων καὶ πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἄλλων καὶ τὰ παρὰ τοὺς κανόνας ἁμαρτανόμενα διορθοῦσθαι»** (Συντ. θ. καὶ ἱ. Καν. τόμ. 1 σελ. 155).

ίον] Τίλος ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (3, 1) 17 ἀπαντᾷ τάδε:

«. . . Κελεύομεν . . . μίαν σύνοδον γίνεσθαι . . . ἐφ' ᾧ τῆς κινουμένης αἰτίας ἢ τὰ παρά τινων προσαγγελλόμενα ἢ **προφάσει κανονικῶν ζητήσεων** ἢ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων . . . κινεῖσθαί τε **καὶ προσηκόντως ἐξετάζεσθαι καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς διόρθωσιν καὶ τοῖς ἡμετέροις νόμοις ἐπισυμβαίνουσαν**» (Νε. 174 κεφ. 4).

3ον] Κατὰ δὲ τὰς διατάξεις 45 Κώδ. (1, 3), Νε. 6 κεφ. 188, Νε. 131 κεφ. 1. Οἱ Κανόνες τῶν Συνόδων ἴσα ἰσχύουσι τοῖς πολιτικοῖς νόμοις.

6ον] Τοῖς προλεχθεῖσι συμφωνεῖ καὶ τὸ Δοκίμιον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου (§ 21) τοῦ πανιερ. ἁγίου Σταυροπόλεως κ. Ἀποστόλου Χριστοδούλου, Διευθυντοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀναγρᾴφον ὅτι νομοθετικὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦσι μετὰ τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους αἱ ἐνδημοῦσαι Σύνοδοι τῶν Πατριαρχῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως λύουσαι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Κανόνων τὰ ἑκάστοτε ἀναφυόμενα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

7ον] Ταύτὰ ἀπαντᾷ τις καὶ ἐν τῇ ἐκκλησιαστ. ἱστορίᾳ τοῦ δεινοῦ ἐπίσης περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν νῦν ἁγίου Διδυμοτείχου κ. Φιλαρέτου **ἐν σελ. 274—277.** «Ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἦν καὶ ἔστι κανονικῶς τὸ νομοθετεῖν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τοῦ πολιτεύματος, τῆς πολιτείας καὶ τῆς εὐταξίας αὐτῆς διὰ τῶν Συνόδων κυρίως (**οἰκουμενικῶν, ἐπαρχιακῶν** καὶ **ἐνδημουσῶν**) καὶ τὰ νομοθετήματα αὐτῶν λέγονται **ὅροι** μὲν καὶ **Σύμβολα**, ἐφ' ὅσον ἀφορῶσι δόγματα τῆς πίστεως, κανόνες δ' ὅσαι ἀναφέρονται εἰς τὸ πολίτευμα, τὴν λατρείαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν.»

Οἱ κανόνες τῶν τεσσάρων πρώτων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τοῦ Ε' αἰῶνος καὶ τῶν Τοπικῶν Συνόδων Ἀγκύρας, Νεοκαισαρείας, Ἀντιοχείας, Σαρδικῆς, Γάγγρας καὶ Λαοδικείας καὶ οἱ Ἀποστολικοὶ Κανόνες (πιθανῶς) ὑπὸ τὸ ὄνομα Νομοκανόνων θεωροῦνται ὡς νόμοι (Νε. 131 κεφ. 1).

Καὶ βασιλικοὶ δὲ νόμοι ἐπεκύρωσαν τὸ ἀρχόθεν ἐπικρατοῦν διοικητικὸν καὶ δικαστικὸν κῦρος τῶν Ἐπισκόπων (Σωζομ. Ἐκκλ. Ἱστ. 1, 9 — Καν. 9 τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου — 4 τῆς ἐν Χάλκ. Δ' Συν. καὶ Κωδ. 1, 4 8).

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀνωθι ζητημάτων Αὐτοκράτορές τινες τῇ γνώσει τῆς Ἐκκλησίας ἐξέδωκαν καθαροὺς ἐκκλησιαστικοὺς νόμους ὑπὸ τὸ ὄνομα Constitutiones διακρινομένους εἰς Rescripta καὶ Edicta.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΜΙΑΤ. ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΟΣ
δικηγόρος

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Ἂν λοιπὸν ἡ καλαισθησία ἔχῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἱερὰ ζωγραφικὴ ἔχει μεγίστην, διότι ἡ καλαισθησία τὴν δύναμιν αὐτῆς λαμβάνει ἐκ τῆς ἰδέας, ἥτις ὡς οἷόν τε πρέπει νὰ ἦναι τελεία καὶ ἄμεμπτος, ἵνα παραγάγῃ τὴν ἀνάλογον ἐντύπωσιν· ἡ δὲ ἱερὰ ζωγραφικὴ ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον τὸ ὕψιστον κάλλος τῶν θείων τελειοτήτων, τὸ σύμπλεγμα δηλαδὴ τῶν οὐρανίων ἀρετῶν, ἀνυψοῖ τὸν ἄνθρωπον μέχρι τῶν θείων τελειοτήτων, τῶν οὐρανίων τούτων ἀρετῶν, αἵτινες ἀντικατοπτρίζονται ἐπὶ τοῦ θείου προσώπου τοῦ Σωτῆρος καὶ ὅλων τῶν ἁγίων Αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ἀπεναντίας μὴ στοχαζομένη τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς σκοποῦ, ἀντὶ τοῦ οὐρανίου κάλλους τῶν ἀρετῶν, τῆς συντριβῆς, τῆς κατανύξεως, τῆς λύπης, τῆς διαυγείας καὶ ἰσχύος τῆς ψυχῆς κτλ. περιορισθῇ εἰς παράστασιν τοῦ αἰσθητικοῦ κάλλους διαγράφουσα αὐτὸ εὐχαρί μέν, ἀλλὰ καὶ ἐπίπλαστον καὶ ἀνειμένον, τότε βεβαίως ἀντὶ νὰ ἀνυψώσῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸς βίον ἁγιώτερον καὶ πνευματικώτερον, ἀνεπαισθήτως διεκαλεύει τὸν ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν τοῦ χριστιανοῦ βίον καὶ δεσμεύει αὐτὰ εἰς τὸν αἰσθητικὸν βίον.

Πῶς δὲ παρίσταται τὸ κάλλος τοῦτο τῶν τελειοτήτων τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν οὐρανίων ἀρετῶν τῶν ἁγίων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐποχῇ, τὸ οὐράνιον τοῦτο κάλλος τῶν ἀρετῶν, τὸ ὁποῖον βεβαίως ἀσυγκρίτως ἀνώτερον καὶ ταχύτερον ὑπάρχει τοῦ αἰσθητικοῦ; Οἱ καλλιτέχναι πολλάκις συμμορφούμενοι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐντείνουσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν πρὸς παράστασιν τοῦ γυναικείου κάλλους, ἀλλὰ ζωγραφοῦσι τοῦτο οὕτως, ὥστε κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν νὰ ἀπαστράπτωσιν ἐξ αὐτοῦ αἱ ἀρεταὶ τῆς ψυχῆς; οὐχί. Ἡμεῖς τὸ λίαν σεμνὸν καὶ ἐπιβλητικὸν ἦθος τῆς γυναικὸς κατὰ τὴν ἱερὰν Γραφὴν εὑρίσκομεν ἐν τῇ εἰκονίσει τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν προφητικὴν ὁράσιν τοῦ Δαβίδ. «Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν Σου ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ

* Συνέχ. ἐκ σελ. 121—123.

περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. . . Ἀπενεχθήσονται τῷ Βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω Αὐτῆς. . . Ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει (Ψλ. 44, 10—16). Παρίσταται δηλαδὴ ἡ Μήτηρ τοῦ Θεοῦ ὑπὸ μορφὴν βασιλίσσης πορευομένης νὰ παραστῇ πλησίον τοῦ βασιλέως (Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐρχομένου νὰ σαρκωθῇ ἐξ Αὐτῆς), μετὰ πάσης βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας. Ὀπίσω δὲ Αὐτῆς ἔρχονται παρθένοι ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει. Ὁ προφήτης Δαβὶδ ἵνα δείξῃ ἡμῖν τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ παριστᾷ ἡμῖν Βασιλέα παντοκράτορα, πάνσοφον, πανάγαθον, Ὕψιστον· Ἐνώπιον Αὐτοῦ περιγράφει παρισταμένην βασίλισσαν πρόσωπον ἔχουσαν ἅγιον, ἱματισμὸν διάχρυσον, περιβεβλημένην πανταχόθεν, μετὰ καταστολῆς· κατὰ τὸν Ἀπόστολον κοσμίας, οὐδενὸς μέρους τοῦ σώματος Αὐτῆς, ἢ τῆς καταστολῆς, ὑποδεικνύοντος τὸ ἐκτεθηλυμμένον καὶ χαῦνον. Ἀλλὰ παριστᾷ ἡμῖν βασίλισσαν, ἐκτὸς τῆς τοιαύτης ἐξωτερικῆς μορφῆς, ὅλην Αὐτῆς τὴν δόξαν ἔχουσαν ἔσωθεν. Ἀρεταὶ τῆς ψυχῆς οὐράνιοι, ἐμβρίθεια, σωφροσύνη, ταπεινοφροσύνη, σεμνότης, ἀγαθότης, φιλανθρωπία, καὶ ὅλαι αἱ ἀρεταί, αἵτινες ἔχουσαι τὴν πηγὴν αὐτῶν μόνον εἰς τὸ Ὕψιστον Ἀγαθόν, ὡς δι' οὐρανίων γραμμῶν ἀπαστράπτουσι τὸ πραγματικὸν κάλλος Αὐτῆς· καθὼς περιγράφει ταύτας καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἵνα ἔχωσιν αὐτάς, καὶ οὐχὶ τὸν ἔξω κόσμον, ἐμπλοκὴν τριχῶν καὶ περίθεσιν χρυσίων . . . πᾶσαι αἱ τὸν Κύριον ἀκολουθοῦσαι γυναῖκες. (Α'. Πετρ. 3, 4). Δύναταί τις νὰ εὕρῃ κάλλος ἀγνότερον τοῦ παρισταμένου τούτου ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ψυχικοῦ κάλλους, τὸ ὁποῖον νὰ ἐλκύῃ πᾶσαν ψυχὴν σεβομένην τὴν ἀρετήν;

Πῶς δὲ ζωγραφοῦσι νῦν οἱ τεχνῖται τὸ κάλλος τῶν ἁγίων γυναικῶν; Οἱ περισσότεροι συμμορφούμενοι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς περιγράφουσι τὸ κάλλος ἐν μορφῇ λίαν εὐτραπέλῳ, διακεχυμένῃ, ἀνειμένῃ, ἐν φαιδρότητι, διαυγείᾳ, μετ' ἀμριέσεως πολλάκις ὀθνείας, μὴ περιβαλλούσης τὸ σῶμα πανταχόθεν. Ἄλλαι, λέξεσι κατάλληλος χαρακτὴρ τῆς ζωγραφικῆς τῆς ἐποχῆς εἶνε ὁ ἡδυπαθὴς βίος τοῦ ὑλισμοῦ. Θέλουσι νὰ ζωγραφήσωσι π.χ. μετανοοῦντα ἁμαρτωλόν, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἀληθῆ ἰδέαν πρέπει νὰ εἶνε κατεσκληκὼς ἐκ τῆς θλίψεως, ἐξηντλημένος ἐκ τοῦ ἀγῶνος τῆς νηστείας, τῶν δακρύων, τῆς προσευχῆς, ἀλλ' ἐν τισιν Ἐκκλησίαις ὁ τοιοῦτος ἐξεικονίζεται ἐν πλήρει πλησμονῇ, ἁβρᾷ, καὶ ὡραιότητι . . . Οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας Ἀπόστολοι, Μάρτυρες, Ὅσιοι καὶ Δίκαιοι, οἱ κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἰδέαν νεκρώσαντες τὸ σῶμα καὶ ἐκπέμποντες ἐκ τοῦ προσώπου αὐτῶν πνευματικὴν διαύγειαν, τὸ φῶς τῆς ἁγιότητος, τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν, ζωγραφοῦνται νῦν διὰ τοιούτων γραμμῶν καὶ χαρακτήρων, οἱ ὁποῖοι οὐδόλως ἐνισχύοντες τὴν ψυχὴν τοῦ ἐνώπιον αὐτῶν προσευχομένου, οὐδὲ παρηγοροῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ θλιβομένου χρησιμεύουσι μόνον πρὸς ἐπίδειξιν καὶ τέρψιν τῆς ὁράσεως. Πόσοι καλλιτέχναι ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὑλισμοῦ ἀπολέσαντες τὰς καθαρὰς ἰδέας τοῦ νοῦ, αἵτινες τρέφουσι καὶ ἀνυψοῦσι τὰς εὐγενεῖς τάσεις τῆς καρδίας, στρέφονται εἰς τοιαύτας ἐξεικονίσεις, αἵτινες ἐγείρουσι καὶ ὑποθάλπουσι τὰς ἐν τῇ καρδίᾳ ἐμπαθεῖς τάσεις καὶ ὁρμάς;

Τοῦτο δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἀποδείξωμεν καὶ διὰ τῶν προϊόντων τῆς συγχρόνου φιλολογίας. Ἀναγνώσατε τὰ σύγχρονα μυθιστορήματα, καὶ θὰ ἴδητε ὅτι ἐν τοῖς περισσοτέροις αὐτῶν οἱ συγγραφεῖς, ἔστιν ὅτε καὶ ἀρυεῖς, σύρουσι τοὺς εὐπίστους ἀναγνώστας καὶ ἀναγνωστρίας «εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία», εἰς συμπόσια, πανδοχεῖα, ὀπόγεια, εἰς σχέσεις μετὰ τῶν μεθύσων, ἀπατεώνων, βαλαντιοτόμων, καθιστῶσιν αὐτοὺς θεατὰς ὑρ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, τοῦ παρανόμου ἔρωτος, ζηλοτυπίας, ἀστασίας, ἀπάτης, ἐκδικήσεως κτλ. Οἱ τοιοῦτοι συγγραφεῖς καθήμενοι κατ' οἶκον ἐν ἀμέμπτῳ κατὰ τὸ φαινόμενον κοσμιότητι, ἀκολασταίνοντες διὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας εἰς τοιαῦτα μέρη, ὅπου ποτὲ συνηντήθησαν καὶ εἶδον, διὰ διαφόρων παραστάσεων καταστρέφουσι τὴν ἀθωότητα, ὑπεκκαίουσι τὰ πάθη, παραλύουσι τὰς δυνάμεις τοῦ πνεύματος, καὶ, ἀντὶ νὰ ἐπιρρωνύωσι τὸν ἠθικὸν βίον, προβάλλουσιν εἰκόνας ἀσχημιῶν, περὶ ὧν αἰσχρὸν ἐστι κατὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ λέγειν. (Ἐφ. στ, 12.).

Πόσον φιλοτιμούμεθα νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὸ δημόσιον, ἐν ταῖς οἰκογενείαις, ἐν ταῖς πλατείαις, καὶ ἐντὸς εἰσέτι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν τοιαύτης καλαισθησίας πρεϊόντα! Πόσον ἀπό τινων ἐτῶν προσπαθοῦμεν ἄνευ ἐρεύνης νὰ μιμηθῶμεν πᾶν ὅ,τι γίνεται ἐν τῇ ἄλλως ἀνεπτυγμένῃ Εὐρώπῃ καὶ προθυμοποιούμεθα νὰ μεταφέρωμεν εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος, εἰς τὰς δημοσίους ὁδούς, εἰς τὰς Ἁγίας Βίβλους, καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, πάντα νεωτερισμὸν μέχρι χαυνότητος καὶ ἀνηθικότητος;

Ἡ τοιαύτη τάσις τῆς καλαισθησίας μιαίνει τὸ ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν αἴσθημα, ἡ τοιαύτη τάσις, εἴτε ἐν τῇ μουσικῇ, φιλολογίᾳ, ἢ ἄλλῃ δή τινι περιβολῇ, δὲν ἐξυψοῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ καλόν, τὸ ἰδιῶδες, τὸ θεῖον, ἀλλὰ καταρρίπτει αὐτὸν

εἰς τὸ βάλος τῆς κακίας καὶ διαφθορᾶς. Ἡ τοιαύτη καλαισθησία δὲν ἐξεικονίζει τὸ πραγματικὸν κάλλος, δὲν ἀντικατοπτρίζει ἀρετὰς ἐπὶ τοῦ προσώπου, οὐδὲ δύναται νὰ κατακτήσῃ ψυχὰς ἀνθρώπων καὶ ἐθνῶν ὁλοκλήρων, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, ἀλλὰ τείνουσα ἐναντίον τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς διασαλεύει αὐτὰς τὰς βάσεις καὶ τὰς πεποιθήσεις τοῦ εὐσεβοῦς χριστιανικοῦ πληρώματος. Ὁ Κύριος ἡμῶν ἔδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ λυτρωσάμενος ἡμᾶς ἐκ τῆς δουλείας τοῦ διαβόλου καὶ τῆς ἁμαρτίας διὰ τοῦ σταυρικοῦ Αὐτοῦ θανάτου, οἱ Ἀπόστολοι Αὐτοῦ ἐξήπλωσαν τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ θανατούμενοι καθ' ἑκάστην· οἱ δὲ Μάρτυρες ἐστερέωσαν Αὐτὴν κατὰ πασῶν τῶν προσβολῶν διὰ τῶν πολυτίμων αὐτῶν αἱμάτων. Καὶ ἤδη ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἵσταται ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὡς οὐράνιος νύμφη, ἄσπιλος, ἁγία, καὶ ἄμωμος, ἐστολισμένη μετὰ λαμπρῶν κεχρωματισμένης βύσσου καὶ πορφύρας, καθὼς ᾄλλει ἡ ἰδία Ἐκκλησία ἡμῶν, διὰ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων. Ἀλλ' ἐὰν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν περιβάλληται ὡς πορφύραν καὶ βύσσον τὰ αἵματα τῶν μαρτύρων, ἡμεῖς δὲ θέλοντες νὰ καταστολίσωμεν αὐτὴν ἐναντίον τοῦ σκοποῦ Αὐτῆς, ἀντικαθιστῶντες τὸ οὐράνιον κάλλος διὰ τοῦ αἰσθητικοῦ, περιβάλλωμεν Αὐτὴν δι' ὑθνείων ἀμφίεσεων καὶ ξένων χρωματισμῶν, δὲν βάπτομεν τὸν κάλαμον ἡμῶν εἰς αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν; Ἐὰν διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς καλαισθησίας ἀντὶ νὰ ὑψωθῶμεν εἰς τὸ θεῖον καὶ τὴν οὐράνιον πολιτείαν δεσμευθῶμεν εἰς τὰ γήϊνα καὶ χαμαίζηλα, δὲν καταπολεμοῦμεν τὸ ἔργον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν; Ἐὰν τέλος, ἀντὶ νὰ βλέπωμεν καὶ μιμώμεθα τὰς ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἁγίων εἰκονιζομένας οὐρανίους ἀρετάς, παρασυρθῶμεν ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς, δὲν ματαιώνομεν αὐτὸ τὸ ἔργον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν; Καθὼς ὁ Θεὸς διέταξε τὸν προφήτην Μωϋσῆν «Λῦσον τὸ ὑπόδημά σου, ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ ἕστηκας, ἅγιός ἐστιν» οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν μετὰ φόβου Θεοῦ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ αἰτησώμεθα παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων πᾶν δώρημα, μιμούμενοι τὰς ἀρετάς, αἵτινες ἀπαστράπτουσιν ἀπὸ τῶν ἐμπροσθεν αὐτοῦ εἰκονιζομένων ἁγίων προσώπων.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐχαράξαμεν, ὅπως ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ δεσπόζῃ πάντοτε τὸ ἄπειρον μεγαλεῖον, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ἡ κατάνυξις, ἡ εὐλάβεια, ἡ σεμνότης, ἡ λύπη διὰ τὰς ἁμαρτίας, ὁ δὲ εὐσεβὴς χριστιανὸς εἰσερχόμενος εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ μεταρσιῶται εἰς βίον πνευματικόν, καὶ παροτρύνηται πρὸς μίμησιν τοῦ ζήλου, τῆς καρτερίας, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἁγίων πρὸς τὸν Θεόν, οὐχὶ δὲ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ προσερχόμενος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ εὐλαβείας, ἀπεκομίζῃ ἐξ αὐτῆς τέρψιν ὀφθαλμῶν καὶ χαύνωσιν ψυχῆς.

Ἐν Κοντοσκαλίῳ, τῇ 1 Μαρτίου 1902.

ἱερομ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑ ΠΑΪΣΙΟΥ.

Ο ΧΑΛΚΟΥΣ ΟΦΙΣ

ἢ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΕΩΣ*

Β'.

Οἱ θανατοῦντες ὄφεις τύπος τῆς πλημμυρούσης ἡμᾶς ἁμαρτίας.

Μετὰ ἀρκετὴν ὑδοιπορίαν οἱ Ἰουδαῖοι ἔρθασαν εἰς τὴν χώραν Ἐδώμ. Ἐντεῦθεν ὠλιγοψύχησαν, ὡς λέγει τὸ ἱερὸν κείμενον, ἀηδιάσαντες τὸ μάννα, τὸ ἐξ οὐρανοῦ πέμπτον, καὶ ποθήσαντες φαγητὰ ἕτερα, τὰ πρέπουσα ἴσως καὶ τὰ κρόμμυα τῆς Αἰγύπτου, ἤρχισαν νὰ ὀβρίζωσι καὶ τὸν Μωϋσέα καὶ τὸν Θεόν. «Καὶ κατελάλει ὁ λαὸς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ κατὰ Μωϋσέ λέγοντες: ἵνα τί τοῦτο; ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐξ Αἰγύπτου ἀποκτεῖναι ἐν τῇ ἐρήμῳ; ὅτι οὐκ ἔστιν ἄρτος, οὐδὲ ὕδωρ· ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν προσώχθισεν ἐν τῷ ἄρτῳ τῷ διακένῳ τούτῳ (ἀριθ. κα', 5). Ἀλλ' ἡ κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀνταρσία τοῦ ἀγνώμονος καὶ ὀλορρονοῦντος λαοῦ δὲν ἔργεσε νὰ τιμωρηθῇ. Διότι ὄφεις θανατηφόροι καὶ τεράστιοι, φρίκην καὶ θελητήριον χύνοντες ἐν τῇ ἀπαισίᾳ των ἰμφανίσει, ἐπιτεθέντες αἴρνης κατ' αὐτῶν, τοὺς μὲν πλειστέρους ἄπνους ἐκ τῶν τραυμάτων καὶ ἀλγεδόνων ἄρηκαν, τὸ δὲ στρατόπεδον τὸ θρήνων καὶ ὀλολυγμῶν κατάμεστον παρ' ὀλίγον εἰς νεκρόπολιν μετέβαλλον. Καὶ ἴδεσέ τις ἐδῶ μὲν γέροντας λευκότριχας ἀσπαίροντας, ἐκεῖ δὲ παρθένους λυσιχώμους ἡμιθανεῖς ἢ λιποθύμους, καὶ παρέκει βρέφη νεαρὰ εἰς αἱμάσσοντα στέρνα μητέρων θρηνουσῶν. «Καὶ ἀπέστειλε Κύριος εἰς τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις τοὺς θανατοῦντας καὶ ἔθανον τὸν λαὸν καὶ ἀπέθανε λαὸς πολύς». (αὐτ. κα', 6). Οἷον θέαμα δακρύων ἄξιον!

Ἀλλὰ ταῦτ' αὐτὰ ἔπαθεν, ἀγαπητοί, καὶ ὁ καθόλου ἄνθρωπος. Ἀπομυοῦσας τὸν ὑψηλὸν σκοπόν, δι' ὃν ἐπλάσθη καὶ ἐπιβυθεῖς εἰς τὰ πρόσκαιρα ἀγαθὰ ὡς εἰς αἰῶνια, ἠστόχησε μὲν τοῦ προορισμοῦ του, ὑπεβουλώθη δὲ εἰς τὰς τῆς σαρκὸς ἐπιθυμίας. Καὶ ἐν πρώτοις ἠπίστησεν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ βουλεύσεις πρὸς αὐτὸν ἐπαγγελίας, μὴ θελήσας, ὡς ὁ ὀλιγόψυ-

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 423—425.

χος ἑβραϊκὸς λαός, νὰ παραδεχθῇ ὅτι σκοπός του εἶνε τῷ ὄντι ὁ οὐρανὸς καὶ τὸ ἄπειρον. Εἶτα κατελάλησε κατὰ τοῦ Ὑψίστου ὁ δεῖλαιος καὶ ἐβλασφήμησε τὸ ὑπερύμνητον Ὄνομα, ἀντὶ νὰ τὸ εὐλογήσῃ ἐν γονυκλισίᾳ ταπεινῇ. Ἀηδιάσας δὲ τέλος τὴν τάπιν πρὸς πᾶν ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ μέγα καὶ μυστικὸς τὰς ὑπερκοσμίους ἰδέας, δι' ὧν ὡς δι' οὐρανίου μάννα ἡ ψυχὴ τρέφεται, ἐζήτησεν ἐν τῇ κτηνώδει τῶν αἰσθήσεων καὶ παρεφόρῳ μέθῃ νέας τέρψεις καὶ νέους ἔρωτες. Ἀλλὰ τίς ὑπῆρξεν, ἀναγνῶστα, τῆς ἀποστασίας του ὁ καρπός; Ὢ! ὄρις τότε δολίκ καὶ ὕπουλος, ὡς ὄρις εὐκαμπτος καὶ θρασεῖα, ὡς ὄρις ποικίλη καὶ πολύχρους, ὡς ὄρις στυγνὴ καὶ πυγερὰ εἰσώρμησε κατὰ τοῦ πταίστου ἡ ἁμαρτία, ὀδύνην, ἄλγος, ταπείνωσιν, ἀπόγνωσιν διασκορπίζουσα. Οὐδὲν πρυτὸν, οὐδεμίαν ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου ἀρῆκεν ἀνέπαφον καὶ ἀμόλυντον τὸ ἀπαίσιον ἑρπετόν. Τοῦ κατεπλήγωσε τὸ σῶμα ἡ ἁμαρτία, κατασταίσασα αὐτὸ ἀσθενειῶν φωλεόν. Τοῦ κατεσκότισε τὸν νοῦν, ζοφώσασα αὐτὸν διὰ τῆς ἀπιστείας. Τοῦ συνέτριψε τὴν θέλησιν, ἣν τυφλωμένην εἰς τὰς χεῖρας του ἄρπαξ. Τοῦ ἀνέτριψε τὸν οἰκογενειακὸν βίον, μεταβαλοῦσα τὴν γυναῖκα, τοῦ οἴκου τὴν κρηπῖδα, εἰς ἄμορφον ἀνδράποδον. Τοῦ ἀνεμόχλευσε τὸν πολιτειακὸν βίον, στιγματίσασα τὸν ἑκατομμύριον ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Τοῦ ἐξηχρείωσε τὸν θρησκευτικὸν βίον, κατακύψασα καὶ λεπτύνασα ἐπ' ἄπειρον τὸν Θεὸν τὸν ἄπειρον. Θρηνήσωμεν, ἀδελφοί, θρηνήσωμεν τὴν πτῶσιν τῆς μεγάλης ταύτης κέδρου τοῦ Λιβάνου, ἧτις χθὲς ἔτι ἀνύψωνεν εἰς τὰς νεφέλας τοὺς κλάδους, καὶ τώρα κεῖται χαμαὶ ὑπτία καὶ ὀλολύζουσα. Οἷον θέαμα! Ὀπυῖα εἶκη, ὁποῖαι χαίνουσαι πληγαί! Εἶνε λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὃν ὁ Θεὸς ἔπλασεν, ἵνα δεσπόζῃ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς κτισμάτων καὶ δι' ὃν προώρισε σταθμὸν τοὺς οὐρανούς; Εἶνε αὐτὸς ὁ εὐγενὴς καὶ ὑπερέφανος ἀντιπρόσωπος τοῦ Ὑψίστου; Τελείπωρι ἄνθρωπε! Πῶς σε παρεμόρφωσεν ὁ ἀρχέκακος ὄρις! Πῶς σε ἐξετέλεσεν ὁ Δράκων ὁ ἑπτακέφαλος! «Ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ ὁλοκληρία, ἀλλὰ τραῦμα, ἀλλὰ μώλωψ, ἀλλὰ πληγὴ φλεγμαίνουσα». (Ἡσ. α', 6). Θεὲ μεγάλε! Τὸν δεῖλαιον τῆς γῆς ὀδυνῶν συνέλαβον λῃσταί. Τὸν ἀπεγύμνωσαν. Τὸν κατετραυμάτισαν. Τὸν ἀρῆκαν ἡμιθανῆ καὶ ἀπῆλθον. Ῥέει τὸ αἷμα ἀδιακόπως καὶ μετ' αὐτοῦ συνεκρίει ἡ ζωή. Ὀλίγαι ἔτι στιγμαί, καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ἀναπνέῃ πλέον. Θεὲ εὐσπλαγχνε! Πότε λοιπὸν θὰ ἐξαποστείλῃς τὸν φιλάνθρωπον Σαμαρείτην;

Ἀλλ' ἐξακολουθήσωμεν, ἀναγνῶστα, τὴν ἱστορίαν μας.

Γ'.

Ὁ χαλκοῦς ὄρις τύπος τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ.

Ἂν ἡ δυστυχία ἐδόθη ὡς ποινὴ εἰς τοὺς ἁμαρτάνοντας καὶ ὡς μάστιξ εἰς τοὺς παραβάτας τοῦ θείου νόμου, οὐχ ἧττον ὅμως ἐδόθη καὶ ὡς ἄριστον μέσον μετανοίας καὶ σωφρονισμοῦ. Οἱ δὲ γογγυσταὶ καὶ βλάσφημοι Ἑβραῖοι, πληγέντες ὑπὸ τῶν θανατηφόρων ὄφεων οὕτω δεινῶς, συνῆλθον εἰς ἑαυτοὺς ἐπὶ τέλους καὶ ὤμωσαν πρὸς τὸν Θεὸν φωνὴν μετανοίας. «Ἡμάρτομεν, ἔλεγον πρὸς τὸν Μωϋσῆν, ἡμάρτομεν ὅτι κατελαλήσαμεν κατὰ τοῦ Κυρίου... Εὔξαι οὖν πρὸς Κύριον καὶ ἀρελέτω ἀφ' ἡμῶν τὸν ὄφιν». (ἀριθ. κα', 7). Ὁ δὲ Κύριος, ὁ μηδένος τὸν θάνατον θέλων, συνεχώρησε τοὺς ἀποστάτας, καὶ μετέδωκεν εἰς αὐτοὺς πλουσίαν τὴν ἴασιν διὰ τοῦ χαλκοῦ ὄφεως, ὅστις, ἁπλοῦν ἐκ μετάλλου ὁμοίωμα τῶν θανατηφόρων ὄφεων ὑπάρχων, εἶχε περιβληθῆ ἄνωθεν τὴν μυστικὴν δύναμιν νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ὑγείαν εἰς τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐμβλέποντας καὶ νὰ χαρίζῃ τὴν ζωὴν εἰς τοὺς προσπελάσαντας πρὸς τὸν θάνατον. Αἱ πληγαὶ τότε ἐπουλώθησαν, τὰ σώματα ἠνωρθώθησαν, τὰ χείλη ἐμειδίασαν, καὶ μυριόστομοι εὐχαριστήριοι ὕμνοι ἀπὸ τὰ στόματα ὅλων τῶν ἰαθέντων πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ποιοῦντα θαυμάσια ἠκούσθησαν ἐκ τῆς Ἐδὼμ τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις. «Καὶ ἐποίησε Μωσῆς ὄφιν χαλκοῦν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ σημείου. Καὶ ἐγένετο ὅταν ἔδακνεν ὄφις ἄνθρωπον, καὶ ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν καὶ ἔζη». (αὐτ. κα', 9).

Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἐνταῦθα ἀλληγορουμένη ἀλήθεια; Καὶ δὲν ἐννοεῖτε οἱ πάντες, ἀγαπητοί μου, ὅτι ὁ χαλκοῦς ὄφις, ὁ τοὺς ἑβραίους ἰατρεύσας, εἶνε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἀναγείρας πεσοῦσαν σύμπασαν τὴν εἰς Αὐτὸν πιστεύσασαν ἀνθρωπότητα; Ὁπόσαι ὁμοιότητες μεταξὺ χαλκοῦ ὄφεως καὶ Χριστοῦ!

Οὐχὶ δύναμις φυσικὴ καὶ ἀνθρωπίνη βυθεία, οὐχὶ ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη μετέφερε τοὺς πληγέντας Ἰουδαίους ἐκ τῆς ἀσθενείας εἰς τὴν ζωήν, ἀλλ' ἄλλη τις ὅλως διόλου ὑπερφυσικὴ καὶ μυστηριώδης δύναμις, δι' ἧς ἦτο πεπροικισμένος παρὰ τοῦ Θεοῦ ὁ χαλκοῦς ὄφις. Καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ λιποψυχοῦντας καὶ ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῆς ἀσπλάγχνου, οὐχὶ δύναμις ἀνθρωπίνη, οὐχὶ ἰκανότης ἐπιστημονική, οὐχὶ ἡ γυμνὴ φιλοσοφία, οὐχὶ ἄνθρωπος, οὐχὶ πνεῦμα ἔζησεν, οὐχὶ ἕκτακτος μεγαλουργὸς, ἀλλ' ὑπερφυσικὴ δύναμις, ἀλλ' ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος, ἀλλὰ τοῦ Πατρὸς ἡ ἀπαράλλακτος εἰκὼν ἔσωσε καὶ ἀνεκαίνισε. «Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ», ἀποφαίνεται ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος (Β' Κορ. ε', 19). Ἐνταῦθεν ἐξάγομεν ὅτι ἡ εἰς Χριστὸν πίστις, ὅσον ἀνεξήγητος καὶ ἂν φρίνεται εἰς μερικὰς ἐπιστημονικὰς μετριότητας ὡς δέβαιον ἀσυμβίβαστος πρὸς τοὺς ἀναλλοιώτους τῆς φύσεως νόμους, ὀφείλει ὅμως νὰ κατέχῃ μέγα μέρος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ζωῇ, διότι ἄνευ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως οὐ μόνον τὴν αἰώνιον

ζωὴν δὲν κατατρώγει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ἀπολλύεται. «Ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον».

Ἑτέρα ὁμοιότης: ὁ τοὺς Ἑβραίους ἰατρεύσας ὄρις ἦτο μὲν κατ' οὐσίαν ἐκ χαλκοῦ, μετάλλου στερεοῦ καὶ στιλβοντος, εἶχεν ὅμως ὄρεως τὴν μορφὴν καὶ τὸ εἶδος. Παρομοίως καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἐνῷ κατ' οὐσίαν ἦτο Θεὸς ἀληθέστατος καὶ παγκαλός, Θεὸς ἀθάνατος καὶ πανάγιος, κατὰ τὸ σχῆμα» (Φιλιπ. β'. 7.) ὅμως εὑρέθη ἄνθρωπος, φέρων μορφὴν δούλου ταπεινοῦ, μεθ' ὅλως διαφόρους τῆς μορφῆς ἡμῶν τῶν ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν πεπραμένων καὶ οἰονεὶ τέκνων τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως καταστάντων. Ἵνα δηλαδὴ ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, κατέλθῃ μέχρι τῆς ἡμετέρας εὐτελείας καὶ ἀθλιότητος. Ἔγειναν ὄρις, ἵνα ἰατρεύσῃ τοὺς ὑπὸ τοῦ ὄφεως πληγέντας. Ἔγειναι κατάρα, ἵνα ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας. (Γαλ. γ', 13). Ἔγειναν ἁμαρτία ὁ μὴ γνοὺς ἁμαρτίαν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ» (Β' Τῶν. ε, 21). Τὸ πνεῦμα ἀδυνατεῖ νὰ συγκοινωνήσῃ πρὸς τὰ ἔνυλα ὄντα ἄνευ ὑλικοῦ περιβλήματος. Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ Λόγος, ἵνα ἐμφανισθῇ μεταξὺ ἡμῶν, προτίθεται τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, οὐχὶ οἵα εἶχε θεσθῆ εἰς τὸν Ἀδάμ, ἀλλ' οἵαν τὴν κατέστησεν ὁ Ἀδάμ. Τὴν ἔλαβεν ἀμίαντὸν, ἵνα τὴν ζωογονήσῃ. Τὴν ἔλαβεν φθαρτὴν καὶ θνητὴν, ἵνα καταστέσῃ αὐτὴν ἄφθαρτον καὶ ἀθάνατον. Τὴν ἔλαβε τεταπεινωμένην, ἵνα τὴν ἐξαγνίσῃ. Τὴν ἔλαβε κατηραμένην, ἵνα τὴν στηρίξῃ ἐπὶ τοῦ σταυρικοῦ ξύλου. Τὴν ἔλαβεν ἀγνωμίτου ἐκ τῶν πλευῶν, ἵνα τῇ ἐκδιδύτῃ τὴν ἀρχαίαν εὐπρέπειαν. Καὶ ὅτε λοιπὸν, ἀναγνώστα, ἱστάμενος ἐνώπιον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, θεωρῇς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν παγέντα πάσης Καλλονῆς καὶ Δόξης ὑπερτέρου, ὅτε τὸν θεωρῇς ἀδύξον καὶ ἄμορφον ἐν μέσῳ τῶν βασάνων του, μὴ τὴν μορφὴν κάτωχρον, μὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐσβεσμένους, μὴ τὰ χείλη ξηρὰ, μὴ τὴν κεφαλὴν κεκατόφρυτον, μὴ τὰ ἄκρα παραλελειμένα, ὡς λρητὸν μεταξὺ δύο λρητῶν ἀντρεμένον, ὡς βδέλυγμα ὑπὸ λαοῦ ἐξάλλου ἀτιμαζόμενον καὶ ἐμπτυόμενον, ἀτένισον ἐν αὐτῷ τὴν ἰδίαν σου ὄψιν. «Ἴδε ὁ ἄνθρωπος» ὄχι ὁ περβενικὸς πρῶτος ἄνθρωπος, εἰς ἐξύβρισιν ἐκ τῶν ἀμιστοτεχνικῶν χειρῶν τοῦ Πλαστουργοῦ του. «Ἴδε ὁ ἄνθρωπος» ὄχι οἷος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐδημιουργήθη βασιλεὺς ζηλευτὸς τοῦ κόσμου τῆς φύσεως καὶ τοῦ κόσμου τῆς χάριτος. «Ἴδε ὁ ἄνθρωπος». Ὄχι ὁ ἄθλιος, ὁ δισφυλάξας ἀκάριαιον τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθέντα ἀμίαντον πλοῦτον· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ὁ κατεχρεωστής, ὁ ἀντάρτης, ὁ βλάσφημος, ὁ σαρκολάτρης, ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ κατὰ τοῦ Θεοῦ ἐπαρθεὶς καὶ γενόμενος θῦμα τοῦ ἰοβόλου ὄφεως. Ἐν τῷ Ἐσταυρωμένῳ Ἰησοῦ ἐμβλέπομεν ἀποτυπωμένην τὴν ἡμετέραν ἠθικὴν κατάστασιν. Εἶδε τὸν ἀληθῆ ἐντεῦθεν αὐτογνωσίαν ἀποκτῶντες, νὰ συνέλθωμεν τέλος εἰς ἑαυτοὺς, καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὸ θεῖον ἔλεος.

Ἄλλη ὁμοιότης. Ὁ Μωϋσῆς, κατασκευάσας τὸν χαλκοῦν ὄφιν, ἀνήρτησεν αὐτὸν ἐπὶ ὑψηλῆς ῥάβδου, διὰ νὰ εἶνε εἰς πάντας περίοπτος. «Καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ σημείου· καὶ ἐγένετο, ὅταν ἔβαλλεν ὄφις ἄνθρωπον, καὶ ἐπέβλεφεν ἐπὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν καὶ ἔζη». Παρομοίως καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἀπολυτρωτικὴν Του θυσίαν οὐχὶ ἐν χθαμαλῷ καὶ παραβύστῳ ἐπετέλεσε μέρει, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὄρους Γολγοθᾶ, ὑπόθεν ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς εἰς πάντας θὰ ἦτο ὁρατός. Ἵνα μάλιστα γείνῃ ἐμφανέστερος, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ὑπόθεν, ὥσπερ ἄμπελος ἀδικήματος ἢ τριβάματος ἐκπετάσας κατὰ μὲν τοῦ πλαγίου τὰς χεῖρας, κατὰ δὲ τοῦ ὀρθοῦ κεφαλὴν σὺν θώρακι ἅμα ποσίν, κατακάλυψεν ὄχι διὰ τῆς σκιᾶς αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἀναδενδράδων αὐτοῦ τὰς κέδρους τοῦ Θεοῦ (Μ. Ἀθαναν. Διάλεκτος ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ πρὸς Ἄρειον). Διὸ καὶ τετραμερὴς ἦτο ὁ Σταυρὸς, πρὸς Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν καὶ Ἄρκτον καὶ Μεσημβρίαν ἀποβλέπων· καὶ εἰς τὰς τρεῖς δὲ κυριωδεστέρας τοῦ καιροῦ ἐκείνου γλώσσας γεγραμμένη ἦτο ἡ ἐπιγραφὴ, εἰς τὴν ἑβραϊκὴν, τὴν γλῶσσαν τῆς θρησκείας, εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τὴν γλῶσσαν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, καὶ εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν, τὴν γλῶσσαν τοῦ νόμου καὶ τῶν πολιτικῶν κατατάξεων. Τί ἄλλο συμπεραίνεται ἐντεῦθεν εἰ μὴ ὅτι ὁ εἷς Χριστὸς **ὑπὲρ πάντων ἀπέθανε**; τί ἄλλο εἰ μὴ ὅτι ἡ φιλανθρωπος θυσία πρὸς πάντας τείνει τοὺς στοργικούς της βραχίονας; Εὐτυχεῖς οἱ ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν τόσην τοῦ Θεοῦ ἀγάπην! Εὐτυχεῖς οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἀπολλύμενοι! Μακάριοι καὶ τρισμακάριοι οἱ σπεύδοντες ταχύτερον πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ σωτηρίου καὶ ἀντλοῦντες ὄχι ὕδωρ, ἀλλὰ αἷμα σωτηρίαν, τὸ αἷμα τὸ κατακχεόμενον ἐκ τῶν πλευρῶν τοῦ τρισειδεστου Γολγοθᾶ! Ἀλλὰ μακάριοι ὁμοίως καὶ τρισμακάριοι καὶ οἱ δι' ὅλου τοῦ βίου σπουδάζοντες τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Σταυροῦ πάμφωτα διδάγματα, καὶ τὴν διαγωγὴν αὐτῶν συμμορφοῦντες πρὸς τὰς συμβουλὰς τοῦ Τιμίου ξύλου! Ὦ ἀναγνῶστα, δὲν ὑπάρχει παραίνεσις, ἣν νὰ μὴ ἀκούσωμεν ἐκπεπεμμένην ἀπὸ τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ εἰς πᾶσαν οἱανδήποτε ἠθικὴν κατάστασιν. Ἐν τῷ Σταυρῷ ὁ ὑπερφάνως διδάσκαλος τὴν ταπείνωσιν, ὁ ἀγέρωχος τὴν συγκατάβασιν, ὁ ἐγωϊστὴς τὴν ἀγάπην, ὁ φιλάδικος τὴν συγχώρησιν τῶν ἐχθρῶν, ὁ ἀνυπότακτος τὴν ὑπακοὴν, ὁ πλεονέκτης τὴν πτωχείαν, ὁ φιλάργυρος τὸ ἀληθινὸν κάλλος, ὁ ἠθικολόγος τὴν μέχρις ἔργων συμβουλὴν, ὁ ἐκκλησιαστικὸς πομπὴν τὴν αὐτοθυσίαν, ὁ δυστυχὴς τὴν ὑπομονὴν, ὁ εὐτυχὴς τὸ ἔλεος.

Μία τελευταία ὁμοιότης. Ὁ χαλκοῦς ὄφις οὐδόλως ἐλλαξε τὰς συνθήκας τοῦ πρὸς τὴν Χαναὰν τα-

ξυλίου τῶν Ἑβραίων. Διότι καὶ μετὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπὶ ξύλου ἀνάρτησιν τοῦ σωστικοῦ ὀργάνου, καὶ πάλιν οἱ θανατοῦντες ὄφεις προέβαλλον διὰ μέσου τῆς ἐρήμου τὰς εἰδεχθεῖς αὐτῶν κεφαλάς. (Πρβλ. Δευτ. η', 15). Ἀλλ' οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἀπέστρεπον τὰ βλέμματα ἀπὸ τὸ προπορευόμενον σύμβολον τῆς ἱκεσίας, ὅπερ ὡς ἔνδοξον λάβαρον ἐκράτει διαρκῶς ἐνώπιον αὐτῶν εὐσταλὴς σημαιοφόρος. Τὸ ὡραῖον συνέβη καὶ ὡς πρὸς ἡμᾶς. Καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ, ἡ ἁμαρτία δὲν ἐλειψε καὶ ἡ δυστυχία δὲν ἐξηφανίσθη. Προβάλλουσι, περισσεύουσι μέν, ἀλλὰ προβάλλουσιν ἀνὰ πᾶν βῆμα μας καὶ πολλάκις μᾶς πλήττουσιν ἐν τῇ πορείᾳ. Ἀλλὰ μὲ αὐτὸ τί; Μήπως θὰ διελείπομεν καὶ θὰ κατεπέσωμεν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἱλαστηρίου, οὗ τὸ σπουδαιότερον μέρος ἔθλασεν ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου; Ὄχι, ἀναγνῶστα, ὄχι. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολλῶν μας θλίψεων, δι' ὧν ὡρίσθη ἀνέκαθεν ὅπως εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ (Πράξ. ιδ', 22), ἐν τῷ μέσῳ τῶν συνεχῶν ἡμῶν ἠθικῶν πτώσεων καὶ τῶν κολάσεων οὓς παρὰ τοῦ Σατανᾶ δεχόμεθα, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὑλιστικωτάτης πνιγηρᾶς ἀτμοσφαίρας ἐν ᾗ ζῶμεν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν μυρίων σκανδάλων, ἅτινα περὶ ἡμᾶς τεκταίνονται ὑπὸ τῶν υἱῶν τῆς γεέννης, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς ἀτμοκτικοῦ καὶ μολυσματώδους τῆς ἁμαρτίας καπνοῦ, ἂς ὑφώσωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς καρδίας πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἂς ἀναζητήσωμεν τὸ προπορευόμενον Σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ δόντος ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν ὅπως πατῶμεν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ (Λουκ. ι', 19) ἀπαξ δὲ αὐτὸ ἐν τῷ ὁρίζοντι ἀνακαλύψαντες, μὴ ἀποστρέψωμεν πρὸς Θεοῦ ἀπ' αὐτοῦ τὰ ὄμματα, μὴ ἀποστρέψωμεν τὰς καρδίας. Ἀλλ' αὐτὸ σύμβολον καὶ πόθον καὶ ἐλπίδα καὶ φωτισμὸν καὶ στήριγμα ἔχοντες, διανύσωμεν τὴν πρόσκαιρον ταύτην ἔρημον τῆς παρούσης ζωῆς. Μεθ' ἣν εἴθε νὰ κατανύσωμεν οἱ πάντες, προπορευομένου πάντοτε τοῦ Τιμίου ξύλου, εἰς τὴν ἄνω Χανααν τὴν ἀκήρατον δόξαν, ἔνθα οἱ ἔρημοι θὰ μεταβληθοῦν εἰς παραδείσους, οἱ στεναγμοὶ εἰς ἀσπασμοὺς καὶ τὰ δάκρυα εἰς δοξολογίας διηνεκεῖς τοῦ Τρισυποστάτου Θεοῦ τῆς ἀγάπης. Ἀμήν!

Κωνσταντῖνος Ν. Καλλίνικος
πρεσβύτερος

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
τῶν ἐτῶν 1898—1900*.

Α'. τοῦ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ἀριθμ. ἀποφ. 333 (1899).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρπάθου καὶ Κάσου τυγχάνουσιν ὁρισταὶ δύο δικαστικαὶ ἕδραι, ἡ μὲν ἐν Καρπάθῳ ἡ δ' ἐν Κάσῳ. Ἀπαγορεύεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ παρίστανται ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὡς πληρεξούσιοι τῶν διαδίκων.

Ἡ ἔνστασις τοῦ ἐφετείου κατὰ τῆς παρανόμου συστάσεως τοῦ ἐν Κάσῳ Δικαστηρίου ἀπορριπτέα ἐστί, διὰ τὸν λόγον ὅτι καλῶς συνεκροτήθη τὸ Δικαστήριον Κάσου, συνῳδὰ πρὸς τὸ αὐτόθι ἐπικρατοῦν καθεστώς, καθόσον καὶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθὲν ἀντίγραφον τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως φέρει τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ Μητροπολίτου Καρπάθου.

Ὀρθὴ καὶ νόμιμος τυγχάνει ἡ ἔνστασις τοῦ ἐφεσείοντος, καθ' ἣν ἐναντίον τοῦ νόμου ἐπετράπη ὑπὸ τοῦ πρωτοδίκου δικαστηρίου ἵνα παραστῇ ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν ἐνάγοντα ὡς πληρεξούσιος ἡ Κ. Σ., διότι ρητῶς ὁ νόμος ἀπαγορεύει ταῖς γυναιξὶ τὸ συνηγορεῖν ἐν τοῖς δικαστηρίοις (Ἀρμ. βιβλ. Α', τίτλ. Π', § 1).

Ἀριθμ.ἀποφ. 339 (1899).

Ἔγκυρος εἶναι ἡ διαθήκη ὀθωμανοῦ ὑπηκόου συνταχθεῖσα ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ γαλλικοῦ νόμου, καὶ μὴ φέρουσα ἐγκατάστασιν κληρονόμου. Ἐπιτρέπεται ὁ ἐν διαθήκῃ ὀθωμανοῦ ὑπηκόου διορισμὸς ἐκτελεστῶν ἀλλοδαπῶν.

Ἡ ἐπίδικος διαθήκη συνταχθεῖσα ἐν Γαλλίᾳ φέρει ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῆς κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον ὁλογράφου ἰδιωτικῆς διαθήκης, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 970 τοῦ γαλλικοῦ ἀστικοῦ κώδικος.

Κατὰ τὰς γενικὰς διατάξεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου καὶ κατὰ τὸν κανόνα «Locus regit actum» ὁ ἡμεδαπὸς δικαίνων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δύναται καὶ δικαιοῦται ὡς πρὸς τοὺς τύπους τῶν διαφόρων πράξεων νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν νόμον τῆς χώρας ἔνθα ἐξίσταται, ἀπαρέγκλιτος δὲ ὅλως τυγχάνει ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐναγόντων, καθ' ὃν οὗτος, ἐπικαλούμενος τὸ ἄρθρον 999 τοῦ γαλλικοῦ ἀστικοῦ κώδικος, ἐσφαλμένως ἰσχυρίσθη αὐτὸ ἐξάγων καθ' ἀναλογίαν τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἡμεδαπὸς κυριακόμενος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μόνον δημοσίαν διαθήκην δύναται νὰ συντάξῃ, ἐνῷ τοὐναντίον ἡ ὀρθὴ ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου εἶναι ὅτι ὁ γάλλος δύναται νὰ συντάξῃ ὁλόγραφον διαθήκην ἀκόμη καὶ ἐν τόπῳ ὅπου τὸ εἶδος τοῦτο τῆς διαθήκης δὲν ὁρίσταται· ἐπομένως ἡ διάταξις τοῦ ἐν λόγῳ νόμου περιέχει ἐπίκτησιν δικαιώματος διὰ τὸν γάλλον πολίτην, ἡ δὲ θεωρία αὕτη τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐναγόντων ἀποτελεῖ αὐθαίρετον περιορισμὸν τοῦ Κανόνος «Locus regit actum», καθ' ἃ λίαν ὀρθῶς ἰσχυρίσθη ὁ πληρεξούσιος τῆς ἐναγομένης ἐφορίας, μολονότι ἄλλως κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς αἱ περιοριστικαὶ διατάξεις οὐδέποτε ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν.

Ὀρθός ἐστιν ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ πληρεξουσίου

τῆς ἀναγομένης ἰφορίας ὅτι ὁ διαθέτης συντάξας, ἐν Γαλλίᾳ τὴν διαθήκην του καὶ δυνάμενος, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ γαλλικοῦ νόμου, δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ ἐγκαταστήσῃ κληρονόμον, τοῦ γαλλικοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἐν ἄρθρῳ 967 ρητῶς ὁρίζοντος ὅτι πᾶς τις δύναται νὰ διαθέσῃ διὰ διαθήκης τὴν περιουσίαν του εἴτε ἐγκαθιστῶν κληρονόμον, εἴτε ἀρέσων κληροδοτήματα, εἴτε καθ' οἱονδήποτε ἄλλον τρόπον, κατάλληλον πρὸς ἔκφρασιν τῆς θελήσεώς του.

Ἡ ἔνστασις κληρονόμου δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναγομένη εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς τύπους τῆς διαθήκης, κατὰ δὲ τὸ ἀνωτέρω μνημονευόμενον ἄρθρον 967, ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τῷ κεφαλαίῳ τοῦ γαλλικοῦ ἀστικοῦ κώδικος, τῷ διαπραγματευομένῳ περὶ τῶν τύπων τῆς διαθήκης, ἡ ἔνστασις αὕτη δὲν θεωρεῖται ἀπαραίτητον στοιχεῖον πρὸς οὐσίαν διαθήκης, τοιοῦτο δὲ ἐπίσης δὲν θεωρεῖται καὶ κατὰ τὴν μεταγενεστέραν Βυζαντινὴν νομοθεσίαν.

Οὐδεμία ἀπαγορευτικὴ τοῦ νόμου διάταξις ὑφίσταται περὶ διορισμοῦ ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης ὑπηκόων ἀλλοδαπῶν, ἄλλως τε δὲ ἡ ὕπαρξις ἐκτελεστῶν ἐν διαθήκῃ εὐδαιμόνως τυγχάνει ἐκ τῶν οὐσιωδῶν καὶ ἀπαραιτήτων πάσης διαθήκης στοιχείων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος.

Ἀριθμ. ἀποφ. 360 (1899).

Ἡ ἐν τῷ προσοσυμφώνῳ ὁμολογίᾳ τοῦ προικοδότου περὶ παραλαβῆς τῆς προικὸς ἀποτελεῖ κατ' αὐτὸ πλήρη ἀπόδειξιν τῆς καταβολῆς τῆς προικός, καθ' ἣν οὐδεμία ἀνταπόδειξις οὐδ' ἐναγωγὴ ὅρκου ἐπιτρέπεται.

Ἐπειδὴ ὁ πρώην ἐνάγων νῦν δὶ ἐφεσείων ἐν τῇ ἀρχικῇ ἀγωγῇ καὶ τῇ κατὰ τοῦ ἀντιδίκου συνθήρου ἐφέσει αὐτοῦ, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς του, ὅτι, πλὴν τῆς λοιπῆς προικὸς τῆς συζύγου του, συνιστώσης εἰς οἶκον καὶ τὰ συνήθη σκεύη καὶ ἐπιπλα, ἃ καὶ ἔλαβε, δὲν κατεβλήθησαν αὐτῷ καὶ αἱ συνομοσχοῦσαι τριακόσιαι λίραι, ἐπεκαλέσατο τὸ μεταξὺ αὐτῶν ἀντάλλαγμα προικοσυμφώνου τῆς 14ης Ἀπριλίου 1898, ἐξ οὗ ἐξάγεται τοὐναντίον ὅτι ὁ ρηθεὶς ἔλαβεν αὐθημερὸν ἅπασαν τὴν προῖκα, ὡς δηλοῖ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὑπογραφῆς του, ἡ δὲ μὴ καταβολὴ τῆς ὅλης χρηματικῆς προικὸς ἀπεδείχθη κυρίως ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ πρώην ἐναγομένου, νῦν δὲ ἐφεσιβλήτου καὶ ἀντεφεσείοντος, μὴ ἀρνηθέντος τὴν ὑπ' αὐτὸν ἀντάλλαγὴν προικοσυμφώνου τῆς 14ης Ἀπριλίου 1898, ἐξ οὗ ἐξάγεται τοὐναντίον ὅτι ὁ ρηθεὶς ἔλαβεν αὐθημερὸν ἅπασαν τὴν προῖκα, ὡς δηλοῖ διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ὑπογραφῆς του, ἡ δὲ μὴ καταβολὴ τῆς ὅλης χρηματικῆς προικὸς ἀπεδείχθη κυρίως ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ πρώην ἐναγομένου, νῦν δὲ ἐφεσιβλήτου καὶ ἀντεφεσείοντος, μὴ ἀρνηθέντος τὴν ὑπ' αὐτὸν ὁμολογίαν καὶ ἐπιμαρτυρήσαντος ὅτι ἔλαβε τὴν προῖκα, ἀποτελεῖ κατ' αὐτὸ πλήρη ἀπόδειξιν τῆς καταβολῆς προικός, καθ' ἣν οὐδεμία ἀνταπόδειξις οὔτε ἐναγωγὴ ὅρκου ἐπιτρέπεται κατὰ τὴν ρητὴν διάταξιν τοῦ κώδικος (4. 30. 14 § 1) καὶ ὅτι εἶναι ὑπόχρεως μόνον εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ὑπολειπομένου ποσοῦ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν εἴκοσι λιρ. καὶ γρ. 3390 πρὸς γρ. 108 τὴν λίραν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Μ. Γ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ
δικηγόρος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τοῖς Ἀνακτόροις.

Ἀγομένης χθὲς τῆς πρώτης τοῦ νέου ἔτους Ὑγείας παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς, ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετέβη κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς τὰ Ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ ἐν συνοδείᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Στεφάκη βέη Ἀριστάρχου καὶ τοῦ Ἐξοχ. Καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων Ἀντωνάκη βέη Οἰκαΐδου, καὶ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων ὑπέβαλεν ἁρμοδίως εἰς τὴν Α. Α. Μ., τὸν σεπτὸν Ἄνακτα, τὰ θερμὰ συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Ἡ Α. Α. Μ. εἰρωνικῶς δεξαμένη ταῦτα, ηὐδόκησε νὰ ἐκδηλώσῃ πάντα τὸν αὐτοκρατορικὸν Αὐτοῦ εὐαρίστησιν πᾶσι τοῖς θρησκευτικοῖς ἀρχηγοῖς, ἀποστείλασα συγχρόνως καὶ τὰ εἰθισμένα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ δῶρα εἰς χρυσᾶ νομίσματα. Μεθ' ὃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης, μεταβᾶσα παρὰ τῷ ἀρχιγραμματεῖ τῶν Ἀνακτόρων Ταχσὶν βέῃ, ὑπέβαλε καὶ γραπτῶς τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ Ἄνακτι, ὅστις καὶ ἠγαθύνθη ἰδιαιτέρως νὰ ἐκφράσῃ εὐαρέσκειαν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπὶ τῇ θερμῇ ταύτῃ ἐκδηλώσει τῶν συγχαρητηρίων καὶ εὐχῶν Αὐτῆς.

Πατριάρχης Ἱεροσολύμων.

Ὁμοίως αὐθημερὸν μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα ὑπέβαλε τὰ συγχαρητήρια τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανὸς ἐν συνοδείᾳ τοῦ Καπουκεχαγιᾶ τοῦ Μετοχίου τοῦ Π. Τάφου κ. Στυλιανίδου ἐφέντη.

— *Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν Βαρσοχωρίῳ.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης μετέβη τῇ παραλλήλῳ Κυριακῇ εἰς Βαρσοχώριον, τὴν γενέτειραν αὐτοῦ, καὶ ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐν τῷ αὐτόθι ἱερῷ ναῷ, πανηγυρίζοντι ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Μετὰ τὴν λιτὴν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης προκαλεσαμένη παρ' Ἑαυτῇ τοὺς ἐπιτρόπους καὶ προκρίτους τῆς Κωμοπόλεως Βαρσοχωρίου ἐζήτησε καὶ ἔλαβε λε-

φους πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σχολῶν. Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοίνωσε τοῖς συμπολίταις Αὐτῆς ὅτι, *ἔχουσα ὑπ' ὄψιν* τὸ ἐτησιαῖρροπον καὶ ἥκιστα ὑγιεινὸν καὶ παιδαγωγικὸν τοῦ κτιρίου τοῦ Ἀρρεναγωγείου τῆς Κινήτης ἀφ' ἑνὸς, καὶ ποθοῦσα ὅμα ἀφ' ἑτέρου ἵνα ἡ ἰδία γενεθλία αὐτοῦ πατρὶς προκισθῇ διὰ τοῦ προσήκοντος κτιρίου, τεθὲν εἰς θεμέλιον τῆς ἐρεισίας 500 εἰκοσάφραγκα πρὸς ἀνάγερσιν τοιούτου.

Τὸ εὐρρόσυνον τοῦτο ἄγγελμα προὐκάλεσε ζωηροτάτην ἐκδήλωσιν ἀλτρίου εὐγνωμοσύνης παρὰ τοῖς κατοίκοις πρὸς τὸν αὐτῶν πρωθιεράρχην. Ὃς ἐν μέσῳ τῶν ποικίλων ἐθνικῶν μερισμῶν ἓν ἐπιλανθάνεται ἐν τῇ πατρικῇ Αὐτῆς στοργῇ καὶ τῆς ἰδίας γενεθλίας αὐτοῦ.

Τῇ ἐπαύριον ἐτέλεσε τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν ἐν τῷ ναῷ ὁ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ.

Μητροπολίτης Ἀμασείας. — Ὁ σεβασμ. Μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος, μεριμνῶν περὶ τῆς ὅσον ἐνιστι συντελεστικωτέρας ἐξυπηρετήσεως τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἔκρινε καταλληλον ὅπως προελθῇ ὡς βοηθὸν ἐπίσκοπον αὐτοῦ τὸν νῦν παρὰ τῷ ἁγίῳ Κορυτσᾶς τοιοῦτον διατελοῦντα θεοφιλέστατον ἅγιον Ἀριστείας Ἱεράθιον συγγενοῦς δὲ πρότερον μετὰ τοῦ ἁγίου Κορυτσᾶς περὶ τούτου, ὑπὲρ δαλὰ τῇ ἁγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ αἰτησιν ζητῶν τὴν ἀπόλυσιν τούτου ἐπιτυνέφας καὶ τὸ προσῆκον ἔγγραφον, ὃ' οὗ δηλοῖ ἡ Α. Σεβασμιότης ὅτι ἀναδέχεται πᾶσας τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ὁ ἅγιος Κορυτσᾶς εἶχεν ἀναλάβῃ ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ εἰρημένου ἐπισκόπου,. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν αἴτησιν καὶ ἐγράφησαν τὰ δέοντα τῷ ἁγίῳ Κορυτσᾶς διὰ τὰ πιραιτέρω.

Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας. — Τῇ π. Τρίτῃ ἀρίστατο εἰς βασιλεύουσαν ὁ ἐκ τῶν νέων συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Νεοκαισαρείας Ἀλέξανδρος προϋπαντηθεὶς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ Δευτερεύοντος Παρθενίου. Ἡ Α. Σεβασμιότης κατευθυνθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὸν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἀπὸ τῆς χθὲς μετέσχε τῆς συνοδικῆς συνεδρίας, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης προσρύνησεν Αὐτὴν καταλλήλως, ἀπαντήσασαν τὰ εἰκότα.

Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος. — Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος εἶχε ζητήσει πρό τινος παρὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κωνσταντίου πληροφορίας περὶ τῶν ὑπό τινων κατοίκων τῆς Τραπεζοῦντος διατυπωθεισῶν κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεων. Τοιούτων δὲ δοθεισῶν ὑπὸ τῆς Α. Πανιερότητος, ἡ τῇ συνεδρίᾳ τῆς π. Τρίτης ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀποδοκιμάσασα τὴν ἐτέναντι τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ἀρχῆς πολιτείαν τῶν ἐπαλλήλων αὐτῆς, ἐνέκρινεν ἀποχρώσας τὰς δοθείσας πληροφορίας τοῦ εἰρημένου μητροπολίτου καὶ ἀπέρριψε τὰς ὑποβληθείσας αἰτιάσεις.

— *Ἀναχωρήσεις.* — Ἐπὶ ταῖς ἐπικειμέναις τοῦ ἁγίου Πάσχα ἑορταῖς ἐπετράπη συνοδικῶς τοῖς ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν σεβασμιωτάτοις μητροπολίταις Προύσης Ναθαναὴλ, Φιλιππουπόλεως Καλλινίκου, Σάρδεων Ἰωακεὶμ καὶ Καλλιουπόλεως Ἰωακείμ, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν καὶ ἀναπαύσωσι ἐν μέσῳ τῶν ποιμνίων αὐτῶν.

Ὡσαύτως ἐδόθη ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια καὶ τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Κύπρου Ἰωακεὶμ ὅπως χάριν τῆς ὑγείας αὐτοῦ μεταβῇ εἰς Σμύρνην.

— *Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀπῆλθεν ἐκ Μακροχωρίου, ἔνθα ἐπί τινας ἡμέρας εἶχε διατρίψει, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα, ἥτις προηγουμένως εἶχεν ἀποχαιρετίσει τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμεν. Πατριάρχην, τὸν Α. Θ. Μ. τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Δαμιανὸν, τοὺς ἁγίους συνοδικοὺς καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς διακριτοὺς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς φίλους αὐτοῦ, προὐπεμψεν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος καὶ πλεῖστοι ἄλλοι φίλοι.

— *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια καὶ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον.* — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης, λόγου γενομένου περὶ τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις δύο ἱδρυμάτων, τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τοῦ Π. Τυπογραφείου, ἐξ ἀφορμῆς τῶν πρὸς τοῦτο ὑποβληθεισῶν καὶ ἀναγνωσθεισῶν ἐκθέσεων, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης ἐχαρακτήρισεν ὡς λυσιτελεστέραν τὴν ὑπὸ μίαν καὶ μόνην ἐπιτροπὴν διεύθυνσιν τῶν ἱδρυμάτων τούτων καὶ προὔτεινε τὸν διορισμὸν τοιαύτης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἀπαρτιζομένης ἐκ συνοδικοῦ ἀρχιερέως, ὡς προέδρου, καὶ τῶν πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου καὶ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου ὡς μελῶν, καὶ ἐχούσης γραμματέα ἕνα ἐκ τῶν πρὸς τοῦτο καταλλήλων ὑπαλλήλων τῆς Ἐκκλησ. Ἀληθείας ἢ τοῦ Τυπογραφείου. Τῆς προτάσεως δὲ ταύτης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀποδεκτῆς γενομένης, διορίσθη πρόεδρος τῆς μνημονευομένης ἐπιτροπῆς ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βοδενῶν Νικόδημος.

Πρὸς τούτοις ἐνεκρίθη ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ διὰ τῶν ἀναγνωσθεισῶν ἐκθέσεων ὑποδεικνυόμενα μέτρα καὶ ἀποφασίσῃ τὰ δέοντα, τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προειπηλωκάσης ἐν τέλει ὅτι πάντα τὰ ἀνωτέρω θέλουσιν ἐνεργηθῇ ὑπὸ τὴν προεδρείαν Αὐτῆς.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐπεσκέψατο τὸν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐντεῦθι πρεσβευτὴς τῆς Αὐστροουγγαρίας βαρὼν Κάλιτς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ α' διερμηνέως κ. Ὄττο.

Ὁμοίως ἐπεσκέψαντο τὸν Α. Θ. Π. τῇ π. Τρίτῃ ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης Εὐστάθιος Εὐγενίδης καὶ ἡ Α. Ε. ὁ Ἀλεξ. Παντζίρης βέης, βοηθὸς διευθυντὴς τῆς Ὀθωμ. Τραπέζης.

— *Ἐπισκευαὶ τῶν Πατριαρχείων.* — Χάριν τῶν ἐπισκευῶν τῶν Πατριαρχείων προτέθειγκεν ὁ ἱερολ. Ἀκυλῆ Σουλλίης ἐπίτροπος τοῦ ἱεροῦ Σινᾶ λίρ. Θωμ. πέντε, ὁ Θεόφιλος Χρυσοστόμου λίρ. τ πέντε, ἡ ἐν Συναξῇ ἀδελφότης τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου διὰ τοῦ αὐτοῦ λίρ. τ. δέκα, ἀνώνυμος λίρ. Θωμ. δέκα, ἡ Α. Σ. ὁ ἅγιος Σταυρουπόλεως Ἀποστολ. Διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς λίρ. Θωμ. πέντε, ἀνώνυμος ὡσαύτως λίρ. Θωμ. πέντε, ἡ Α. Σ. ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σιναίου Πορφύριος καὶ ἡ ἱερὰ Συναξιτικὴ Ἀδελφότης λίρ. Τ. 25.

—Παραράματα. — Ἐν σελ. 124 στίχ. 19 «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ἀ. τ., ἀνάγνωθι ἀντὶ «**εθνικὴν τελετὴν εθνικὴν τελετὴν.**»

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΔΙΑΡΚΕΣ ΕΘΝΙΚΟΝ ΜΙΚΤΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Καλεῖται ὁ Γεώργιος Γρηγοράκης, πρώην ἔμμισθος γραμματεὺς τοῦ ἐν Σμύρνῃ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Τετάρτην καὶ ὥραν 9ην τῆς πρωΐας εὐρωπαϊστί, μετὰ παρέλευσιν 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δὰ τῶν ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, γενομένης δὶς κατ' ἐπανάληψιν, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἱδρυόντος Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου εἴτε αὐτοπροσώπως, εἴτε διὰ τελεσιδικούντος νομίμως διωρισμένου διὰ τὸ περὶ ζημιώσεως δικαστῶν ἐκ τοῦ Μ. Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Σμύρνης ζήτημα. Προσπιθέλλεται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁρζομένην δικάσιμον, ἡ περὶ ἧς ἡ κλῆσις ὑπόθεσις δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 28 Μαρτίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος

† Ο ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 1

Ὁ Α' Γραμματεύς

Π. Δ. ΝΙΚΟΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

. . . . . .

Διὰ ταῦτα

Διακόπτει ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀπορρίπτει παρέρχεται,

Δέχεται τὴν ὑπ' ἀριθ. 7204 καὶ ἡμερ. 8 Δεκεμβρίου 1899 περὶ διαζυγίου ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Θεοδώρας Γερμενάρη, τὸ γένος Ραδοΐλου, ἧς ἐπιδιώκουσιν,

Κυρώσει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ἰσραηλίτου γάμον ἕνεκα ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Μιχαὴλ Γερμενάρη,

Παρέχει αὐτῇ τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων ὁρζομένας προθεσμίας ἕξ τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἑκ' ἀνακοπῆς καὶ ἑτέρων ἑξήκοντα καὶ μιᾶς ἐπὶ ἐφέσει, ἀρχομένου τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δ' ἐφημερίδος δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως,

Διατάσσει τὰς ἐν τρισὶ ἀλληλαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως καὶ

Ἐπιτίθησι τῷ ἐναγομένῳ τὰ διαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῆς τε παρούσης ἀπορρίπτεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ διατάγματος καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς τριάκοντα ἑπτακόσια ἑβδομήκοντα καὶ τρία (ℳ. 783) πρακταλλάρια ἢ ὑπὸ τοῦ ἐπισκέπτοντος.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Ἰουνίου 1900.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Καρυτσῆς ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 2

Ὁ Γραμματεύς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 792.

Καλεῖται ὁ Δημήτριος Παναγιώτου Καρατζῆς, ὑπήκοος Ὀθωμανός, τέως μὲν κάτοικος Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, παρὰ τῇ ὁδῷ Γλαδάνη ὑπ' ἀριθ. 6 καὶ ὑπάλληλος τῆς ἑταιρίας Κοὶν, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2 μ. μ. μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ Δικαστηρίου, ὃς ἐπὶ διαζυγίῳ ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἰδίας γυναικὸς Ἀδελίνης Μαργαρίτας Δημητρίου Παναγιώτου Καρατζῆ, τὸ γένος Jean Baugrats, Γαλλίδος τὴν ἐθνικότητα, ὑπηκόου Ὀθωμανῆς, διαμενούσης ἐν Πέραν Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῇ ὁδῷ Σοκαλῆ ὑπ' ἀριθ. 2 βις καὶ τὰ οἰκεῖα μετερχομένης ἔργα. Προσπιθέλλεται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁρζομένην δικάσιμον ἢ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ διασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν ἐν τρισὶν ἀλληλαλλήλοις ἀριθμοῖς τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 12 Φεβρουαρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος

† **Καρυτσῆς** ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ 2

Ὁ Γραμματεύς

Διάκονος ΑΝΘΙΜΟΣ Π. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Προσκαλεῖται ἡ Μιλανὴ σύζυγος Ἀριστείδου Σαλιδάρη θυγάτηρ τοῦ Κωνσταντίνου Μωϊσῆ, τὸ οἰκεῖα ἐπαγγελλομένη, χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος Ὀθωμανῆ, κάτοικος Δυρραχίου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς, ὅπως τὴν πρώτην Παρασκευὴν καὶ ὥραν πέμπτην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Δυρραχίου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Ἀριστείδου Σαλιδάρη ἐπὶ διαζυγίῳ· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ διασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ τῆς ἐν Ταργόϊστ ἑλληνιστὶ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Νέας Ἡμέρας».

Ἐν Δυρραχίῳ, τῇ 18 Νοεμβρίου 1901.

Ὁ Πρόεδρος 3

† **ὁ Δυρραχίου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ**

Ὁ προσωρινὸς γραμματεύων

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Χ. ΠΑΠΑ ΙΩΑΚΕΙΜ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.